

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

היכל
שביעי

ספר המאמרים – תרס"ח

» «

מ א ה

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקלה"ח נבנ"ם זי"ע מליובאוויטש

הוצאה שני' עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת

„ אוצר החסידים „

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ותשע לבריאה
שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הז"צ
שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

מפתח כללי

III	פתח דבר
IV	פתח דבר להוצאה החדשה
V	מפתח המאמרים
VIII	פאקסימיליות מגוכי"ק מסה"מ תרס"ח
א"ריח	ספר המאמרים — תרס"ח

הוספות

רלא	ד"ה במד"ר נו' דרש ר' לוי בר סיסי — תרנ"ה
רמד	בשעה"ק להרח"ו
רמח	הנחות
רפב	שיחות
שטז	משיחות כ"ק אדמו"ר (מהור"י צ) נ"ע
שכב	מפתח עינים

SEFER HAMAAMORIM — 5668

Published and Copyrighted by

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213

Tel.: (718) 493-9250-1 • (718) 774-4000

Second Edition 5749-1989

Printed in the U.S.A.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

(Revised for vol. 5668)

Schneerson, Shalom Dov Baer, 1860-1920

Sefer ha-ma'amorim —

(Sifriy. Otsar ha-Hasidim—Lyubavitch) (Kovets Shalshet ha-or; hekh' 7., sha'ar 6)
Hebrew and Yiddish.

Title on t.p. versos: Sefer hamaamorim —

Includes other editions of some volumes.

Includes bibliographical references and indexes in some volumes.

Contents: --654--655-656--[etc.]--668--[etc.]

1. Jewish Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Sermons, Yiddish. 4. Hasidism--

Sermons. I. Title. II. Title: Sefer hamaamorim. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitch. IV. Series: Kovets Shalshet ha-or; hekh' 7., sha'ar 6.

BM740.S3629 1981 296.8'33

ISBN 0-8266-5668-4 (v. 5668)

Library of Congress Catalog Card #86-21049

הוכן לדפוס והוגה ע"י הת' שלום יעקב בן נחמה לאה והת' יוסף יצחק בן גיטל

נדפס בדפוס „עזרא“ — ע"י מרכזי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הדסה

פתח דבר

(להוצאה הראשונה)

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה את „ספר המאמרים — תרס"ח" אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. ספר זה כולל המאמרים שאמרו (או כתבם) במשך שנת תרס"ח, ונדפסו כעת — בפעם הראשונה — מגוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.¹

* * *

בראש הספר באו: (א) מפתח מאמרים עם תוכן התחלת המאמר — נעתק מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע.² (ב) פאקסימיליא משני עמודים מגוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. בסוף הספר באו: (א) מאמר ד"ה במד"ר כו' דרש ר' לוי בר סיסי — תרנ"ה.³ (ב) בשעה"ק להרח"ו.⁴ (ג) הנחות⁵ ממאמרי תרס"ח, והם: ד"ה ואת הטוב בעיניך — אחרי;⁶ ד"ה משכני אחרוך — במדבר.⁷ (ד) ליקוט שיחות משנת תרס"ח. (ה) מפתח ענינים והערות על סש"ב הנמצאות במאמרי תרס"ח — ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.⁸

* * *

ההערות שבשזה"ג⁹ נערכו ע"י המו"ל.

מערכת „אוצר החסידים"

כ"ה אלול, ה'תשמ"א. ברוקלין, נ. י.
שנת השמונים לכ"ק אדמו"ר שליט"א

- 1) לבד מהמאמרים השייכים להמשך המאמרים „יו"ט של ר"ה — תרס"ו — שנדפסו בהמשך שם (ברוקלין, תשל"א) ע' תפו ואילך.
- 2) הקטעים שכתב עליהם „אצ"ל"] = אין צריך להעתיק, נדפסו כאן בשולי הגליון.
- 3) נעתק מ„מפתח ספרי מאמרי ודרושי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב" (ברוקלין, תשמ"א) ע' פד — בהוספת הערות מהמו"ל, הבאות בחצאי ריבוע. ברשימה שם נזכרו עוד בי מאמרים, והם: ד"ה אלה פקודי — פקודי; ד"ה מושיב יחידים — שה"ג ולע"ע לא מצאנום.
- 4) נדפס כאן, כי בסוף המאמר ויראו את אלקי כו' — משפטים תרס"ח (שלא נגמר בגוכי"ק) רשום בגוכי"ק: „תשלום הענין עב"ש בד"ה במד"ר כו' דרש ר' לוי בר סיסי כו', רנ"ה".
- 5) צילום כתי"ק (מס. 912) — בלי תאריך. והוא ביאר לר' שערם הראשונים דחלק הראשון שבשעה"ק, ומצויין בו (לקמן ע' רלה) „ועמ"ש בד"ה ומשה נגש, רס"ח".
- 6) לע"ע לא מצאנו גוכי"ק ממאמרים אלו.
- 7) צילום כתי"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע (מס. 913), ובראשו: „א"ה, בס"ד רשימת אחרי, רס"ח". — מסגנון המאמר נראה שהוא הנחת.
- 8) הנחת הרה"ת וכו', הר"א ז"ל סימפסון.
- 9) נעתקו מ„מפתח ענינים למאמרי ודרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שנדפסו ב„ספר המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד" (ברוקלין, תשכ"ו).
- 10) במקומות שנראה לכאורה שחסרה חיבה (או שהתיבה חסרה אותיות וכיו"ב), וכן (באיזה) מקומות שנעתק לשון הפסוק או המארו"ל בנוסח שונה מהמקור — הערנו ע"ז בשזה"ג בדרך אפשר [מסיבות טכניות, נכנסו תיקונים אחדים בפנים הספר, מבלי להעיר על כך].

פתח דבר

— להוצאה החדשה —

באשר הוצאה הראשונה של „ספר המאמרים — תרס"ח" אול מן השוק, מדפיסים אנו בזה הוצאה שני' עם הוספות, ונתקנו בה כמה מטעותי הדפוס.

ההוספות: א) ד"ה אלה פקודי המשכן — מגוכי"ק, ב) ד"ה זכור, ד"ה מושיב יחידים — הנחותי".

מערכת „אוצר החסידים"

יום א' פ' כי חצא, ג' אלול, תשמ"ט (תהא שנת משיח טובה)

שנת המאחיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצי"צ,

שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליטי"א,

ברוקלין, נ"י.

(*) קה"ת, ברוקלין, תשמ"א.

(**) הנחות אלו נדפסו גם בטה"מ ליקוט (קה"ת, ברוקלין, תשד"מ) ע' מאיננו.

מפתח

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
		תקעו בחדש כו' יחוד פני"פ הוא ע"י העבודה	
א	ליל ב' דר"ה	פנימי' דלב	
		שיר המעלות ממעמקים כו' עבודה פנימי' מגיעה	
ט	יום ב' דר"ה	בפנימי' ועצמיות	
טז	ש' תשובה	שובה ישראל כו' הבדילו לעצמו אור שלפה"צ	
כה	ליל ב' דסוכות	ולקחתם לכם כו' חיצוני' א"ק עקודים נקודים	
		ביום השמע"צ כו' התפעלות שכלי ומדות ביטול	
לא	שמע"צ	היש בנשי' רושמים מהמשך הנזיל	
מג		ויהי לי שור כו' יעקב ועשו. תהו ותיקון. דעות	
מו	וישלח	בעל התמונה והאר"י בענין השמיטות	
נו	י"ט כסלו	פדה בשלום כו' מרמה דקדושה	
		אלה תולדות יעקב כו' יעקב וישראל ד"ע וד"ת	
סב	וישב	בן ועבד דירה בתחתונים	
עב	מקץ, ש"ח	כי נר מצוה כו' תהו ותיקון	
פא	בא	ויאמר וגו' בא כו' שם הוא כענין האור	
צ	בשלה	אז ישיר כו' על ג"ד העולם עומד	
צח	יתרו	זכור את יום השבת כו' קיצור ענין השבת	

[תקעו . . . ביום השמע"צ: דרושים אלו הם המשך אחד.

שובה . . . ולקחתם: ראה ד"ה ולקחתם תרפ"ז].

ורושמים: כתוב עליהם רישומי דברים מהדרושים השייכים לד"ה תקעו, רס"ח (רושם הראשון הוא תוכן המאמר ד"ה ביום השמע"צ מקטע המתחיל, וביאור הענין) (לקמן ע' לז), ונראה ששאר הרושמים הם לדרושים שלאחרי שמע"צ שלא נרשמו בגכת"ק].

זכור אח יום השבת: ממעל להמאמר רשום בגכת"ק: רשומי דברים בדרך קצרה. — ראה ד"ה זה דשנת תרמ"ב.

[ויראו את: לא נגמר בגכת"ק, ובסוף המאמר רשום בגכת"ק: 'תשלום הענין עבמ"ש בד"ה במד"ר כו'

דרש ר' לוי בר סיסי כו', רנ"ה'. ולשלימות הענין נדפס לקמן בהוספות].

זה יתנו: ראה ד"ה כי תשא [ד"ה ולהבין בתוספת ביאור וד"ה זכור — דשנת תרל"ו.

ויהי לי שור: ראה ד"ה ואתם הדבקים תרפ"ד.

אלה תולדות: ראה ד"ה והסיר הוי' תרפ"ד].

עמוד	וזמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
קא	משפטים	ב' בחי' הילוך	ויראו את אלקי כו' ב' בחי' הילוך
קח	תצוה	ב' חצאין עה"ד ועה"ח	ולקחת את שתי אבני כו' מעלת האבי"ט וענינם בעבודה הרוחניות
קכא	תשא	ויקרא, פ"ז	ויאמר וגו' פסל כו' עשיר קו האמצעי
קלג	ויקהל, פ' שקלים	צו	זה יתנו כו' מחצית השקל. ב' חצאין עה"ד ועה"ח
קכא	פקודי	שמיני, פה"ח	אלה פקודי כו' משכן שהוא משכון
קכב	ויקרא, פ"ז	כה"פ	זכור וגו' עמלק כו' קלי' עמלק
קכו	צו	"	ולבש הכהן מדו בד כו' — רושם — ענין המקדש
קכח	שמיני, פה"ח	קמח	החדש הזה כו' — רשוד — מיעוט הירח
קכא	כה"פ	קנא	קול דודי כו' גלות וענין ד' גלויות
קכב	"	קסב	וביאור הענין כו' ע"י הגלות גילוי פנימי התורה [וע"פ הנ"ל יובן מ"ש] ששת ימים תאכל כו'
קסט	"	קסז	רשות. ב' פ"י בשמו הגדול
קפו	ליל א' דחה"ש	קצו	ומשה נגש כו' בורא תואר על העצמות
קצו	יום ב' דחה"ש	רג	קרוב הוי' לכל כו' ע"ס הגנוזות
רח	"	רז	[דרש ר' שמלאי] והנה מהמבואר לעיל
ריו	"		והנה לפי משנת"ל
			שיטה שני

הוספות

רכא	משפטים, תרנ"ה	במד"ר כו' דרש ר' לוי בר סיס
רלד		בשעה"ק להרח"ק

הנחות

רמח	ויקרא פ"ז	זכור וגו' עמלק
-----	-----------	----------------

זכור וגו' עמלק: לא נגמר בגכתי"ק [הנחה מד"ה זה נדפס לקמן בהוספות, ולשלימות הענין ראה גם ד"ה זכור וגו' עמלק וד"ה והי כאשר פ"ת. קול דודי . . . וביאור הענין: ראה ד"ה משכני, אחת שאלתי אנכי אנכי תרפ"ד, מאמרי פסח תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' 107 ואילך).

ומשה נגש . . . שיטה שני: דרושים אלו הם המשך אחד. — ההמשך לא נגמר בגכתי"ק. ומשה נגש: בגכתי"ק מתחיל: אור זרוע לצדיק, אבל באמירה הותחל: ומשה נגש, וכן ניתן אח"כ להעתיק [ההתחלה דאור זרוע לצדיק] באה בשוה"ג.

דרש ר' שמלאי: בבשעה"ק להרח"ק [לקמן ע' רמה] כתב על מאמר זה — בדרוש ומשה נגש, רס"ח. כד"ה ר' שמלאי, ושמא זה הי' התחלת המאמר כשנאמר.

זכור וגו' עמלק: כתי"מ מס' 830.

עמוד	זמן אמירתו	דבור המתחיל
רסא	שה"ג	מושיב יחידים ביתה
רסה	אחרי	ואת הטוב בעיניך
ערב	במדבר	משכני אחרך

שיחות

רפב	שמח"ת
שז	י"ט כסלו
שטז	משיחות כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע
שכב	מפתח ענינים

מושיב יחידים: לע"ע לא מצאתי אלא הנחה (כתי"י מס' 506).
 משכני אחרך: לע"ע לא מצאתי אלא הנחה [הנחת הרה"ת וכו' ר"א זיל סימפסאן.
 שמח"ת: נדפסה בספר השיחות תורת שלום ע' 87 ואילך.
 י"ט כסלו: נדפסה בספר השיחות תורת שלום ע' 112 ואילך.
 משיחות: אודות שנת תרס"ח].

ספר המאמרים

— תרס"ח —

בס"ד, ליל ב' דר"ה, רס"ח

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגיגו. ופרש"י בכסה יום מועד קבוע לכך וכן ליום הכסא יבוא ביתו (משלי ז') למועד הקבוע. ומפרש בכסא ל' זמן, וכ"ה בגמ' סנהדרין צ"ו ע"ב אין כסא אלא זמן שנא' בכסה ליום חגיגו שהוא זמן מועד קבוע. וצ"ל על מה הוא הזמן קבוע, אם על ה'י"ט שזוהו בכסא ליום חגיגו, הלא כל יו"ט הוא במועד קבוע, ולמה דוקא על יו"ט דר"ה נא' בכסא כו'. ובגמ' ובמד"ר פי' בכסה ל' כיסוי, וכמו שאמרו בר"ה ד"ח ובמד"ר פ' אמור איזה חג שהחדש מתכסה בו זה ר"ה. והיינו שהלבנה נכסית אז ואינה נראית כו'. וצ"ל מה"ע הכיסוי ברוחניות, ומשמע שזה שייך לענין תקיעת שופר דר"ה דבזמן שהחדש נכסה צריכים לתקוע בשופר. וצ"ל מהו הענין בזה, ואם שייכות הפי' דכסה ל' כיסוי לענין כסא ל' זמן כו', והנה ארז"ל בר"ה דל"ד ע"ב אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרונתכם לפני לטובה ובמה בשופר, וכ"ה בפ"ק דר"ה דט"ז ע"א. וצ"ל והלא כתיב ה' ימלוך לע"ו וכת"י ומלכותו בכל משלה, הרי תמיד יש ענין המלוכה. וכידוע דכל ענין בריאת והתהוות העולמות הוא לפי שעלה ברצונו אנא אמלוך ואין מלך בלא עם, דמהמדרי' שלמעלה מבחי' המל' וכמו בחי' המדות לא ה' אפ"ל התהוות העולמות וגם אינם מכריחים שיהיו עולמות כי גם כשלא יהיו עולמות שייכים ענין המדות כו' וכמשי"ת. ורק מבחי' המל' אפשר להיות עולמות, וגם מדה זו מכרחת שיהיו עולמות לפי שאין מלך בלא עם כו'. והגם שיש בענין הרוממות בחי' הרוממות וההתנשאות שמצ"ע שאינו שייך אל העולמות כלל, הנה באמת מדרי' זו היא למעלה מעולמות כו'. אבל שיהיו עולמות א"א להיות כ"א ע"י מדת המל', ומדה זו שהיא בבחי' התנשאות על עם ה"ה סיבת העולמות כו'. וא"כ הרי ענין המלוכה בהכרח שיהי' תמיד ואם לאו יתבטל ח"ו העולם וכל אשר בו כו'. וא"כ מ"ע המלוכה שממשיכים בר"ה ע"י אמירת פסוקי מלכיות ותקיעת שופר. וכמור"כ אינו מובן ענין הזכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני כו', דאיך שייך ענין השכחה למעלה ח"ו שיהי' גופל ענין הזכרון, והלא אין שכחה לפני כסא כבוד כו'. והגם שאומרים בכדי שיעלה זכרונתכם לפני לטובה, אין

הכוונה רק שנוכר לטובה, והיינו שלא על עצם ענין הזכרון אנו מבקשים לפי שאינו שייך שכחה, כ"א אותה אנו מבקשים שנוכר לטובה (וכמו בהשגחה יש השגחה לטוב כו', והיינו שמושגחים בבחי' עין טובה כו'). הנה באמת ידוע שהן ב' ענינים דשניהם אנו מבקשים בר"ה, היינו שנוכר לפנינו ית' ושהזכרון יהי' לטובה, וכמו שאומרים בנוסח דיעו"י ויזכר זכרונינו ופקדוננו וזכרון אבותינו כו' לפניך לפליטה לטובה כו', הרי שתים אנו מבקשים שנוכר לפנינו ושיהי' הזכרון לטובה לחן ולחסד כו' וכמ"ש במ"א. וכמו"כ הו"ע שיעלה זכרונינו לפנינו לטובה הוא שנוכר לפנינו ושיהי' הזכרון לטובה, וענין הבקשה שיהי' הזכרון לטובה הוא בב' ענינים, הא' שייטיב לפנינו טוב מעשינו, והב' דלהיות שבבחי' רוממות העצמות יכול להיות שלא יהי' הבדלה כלל וכחשיכה כאורה ע"ז אנו מבקשים שיעלה זכרונו לפנינו ית' לטובה, היינו שיבחר לנו את נחלתינו כו', וכמו שביקש משה ונפלינו אני ועמך כו'. כמו"כ אנו מבקשים שבבחי' תכלית הרוממות בעצמותו ית' יבחר לנו את נחלתינו כו', וכמ"ש בעט"ר בענין הזכרונות כו', ולכא"ו הוא תמוה מה"ע הזכרון מאחר שאינו שייך שכחה כלל. וגם אינו מובן הסדר שאומרים תחלה מלכיות ואח"כ זכרונות, דלכא"ו לאחר שאומרים מלכיות שו"ע שתמליכוני עליכם הרי המלך לא ישכח את עמו, וא"כ מהו עוד ענין הזכרונות, והר"ל להקדים לכאורה זכרונות למלכיות כו', וגם מ"ש ובמה בשופר צ"ל מה שייך שופר לזה, דהתינוח שע"י פסוקי מלכיות ממשיכים בחי' המלוכה דהיינו שמביאים ראי' מה"ת שצ"ל בחי' המלוכה וכמו"כ בפסוקי זכרונות, אבל שופר מה ענינו שע"י השופר דוקא יומשך בחי' המלוכה והזכרון כו', וגם דלפ"ז אינו מובן למה אומרים פסוקי שופרות בסוף, דלכא"ו היו צריכים להתחיל בשופרות מאחר שע"ז הוא ההמשכה כו', ולהבין כ"ז יש להקדים תחלה, דהנה ידוע דר"ה ועשיית הו"ע החזרת פב"פ, דכל השנה הוא בבחי' אחרי ה' ילכו, רק בבחי' אחוריים וחיצוניות בלבד, והיינו העבודה שע"פ טו"ד ע"י התבוננות והשגה באלקות, דהשגה שייך רק בהאור והזיו האלקי המתלבש בעולמות להוותם ולהחיותם, והוא שמתבונן בגדולת ה' והתפשטות אור א"ס ב"ה על הנבראים להוות מאין ליש כל צבא השמים העליונים והארץ וכל אשר בה, שיש ריבוי נבראים עד אין קץ ואין שיעור כמ"ש מה רבו מעשיך ה' ומה גדלו מעשיך כו', ובטובו ית' מחדש בכ"י תמיד מע"ב, ואתה מחי' את כולם כו', דבכ"ז שייך השגה, וכמו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו', דפי' וראו היינו ראית עין השכל להבין ולהשיג מי ברא כו', דאין דבר עושה א"ע ויש כח אלקי שבורא ומהווה אותם ומחי' אותם תמיד, דמבשרי אחזה אלק' כו' וכמ"ש במ"א. וע"י ההתבוננו' בהאור והחיות האלקי ה"ה מתעורר ברצון ותשוקה גדולה וצמאון חזק לידבק בהאור האלקי, שזוה"ע האהבה הנעשה ע"ז שאינו חפץ בשום דבר מעניני העולם רק כל חפצו ורצונו וכל דביקות נפשו הוא בהאור האלקי המחי' את העולם כו', וז"ש אחרי ה' ילכו כארי' ישאג, כארי' שבמרכבה עליונה פני ארי' מהימין כו' והם כל מחנה מיכאל שאהבתם ושאתם היא בבחי' אהבה, דהיינו ענין ימין כו', והוא גודל אהבתם ותשוקתם להבטל ולהכלל באו"א

ב"ה המהווה ומחי' אותם מחמת השגתם שמשגיגים התהוותם מאין ליש וחיותם
 וקיומם והשפעתם שנמשך להם בכל רגע כו', ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה,
 רס"ו, ד"ה וילך איש. וכד"כ הוא מה שהתבוננות בהאור האלקי המהווה
 ומחי' את היש ה"ז פועל היציאה מהישות שאינו חפץ להשאר בישותו ח"ו
 כ"א להיות ביטול היש שלו בהאור האלקי כו' (ואין הכוונה כאן שיתבטל
 היש לגמרי כמו קודם שנתהווה. כ"א שלא ישאר בישותו וחומריותו כו').
 דקודם שמתבונן הרי אין האור האלקי נרגש אצלו כלל ומרגיש רק את
 הישות לבד וממילא ה"ה נמשך אל הישות כו', וע"י התבוננות הנ"ל נפתחים
 עיניו ומרגיש את האור האלקי, וה"ה נמשך ונדבק בהאור האלקי שזה תכלית
 כל חפצו ורצונו כו'). וכ"ז הוא בחי' אחרי ה' להיות כי האור והחיות האלקי
 שמהווה ומחי' עולמות ה"ז רק בחי' זיו והארה לבד שאינו בערך העצמות
 כידוע. א"כ ה"ז רק בחי' אחוריים לבד כו'. וכמו"כ האהבה והתשוקה בנפח"א
 היא בבחי' חיצונית עדיין. דמאחר שהיא ע"י ההתבוננות בהארה לבד ממילא
 ה"ז בנפש ג"כ רק בחי' חיצונית כו'. והו"ע בחי' ביטול היש לבד כו' כנ"ל.
 וכמו"כ כללות העבודה שע"פ טו"ד היא בבחי' חיצונית לבד כו', והיינו
 אפי' כאשר ההתבוננות היא בעצם האור האלקי. דהנה מה שנת"ל בהתבוננות
 התהוות מאין ליש זהו רק מה שמתבונן שיש אור אלקי המהווה ומחי' את
 העולם. דקודם ההתבוננו' הרי אינו יודע ומרגיש כלל שיש אור אלקי המהווה
 ומחי' את העולם. שזוה"ע בריאה יש מאין שהכח אלקי נק' אין ע"ש שאינו
 ידוע ומורגש כלל בנבראים עד שנבראים מרגישים רק א"ע ולא את הכח האלקי
 כו'. שזהו ההפרש בין עו"ע ליש מאין, דבעו"ע הרי בהכרח שבעלול מורגש
 העילה בלעדי זאת לא ה' מתהווה העלול כו', אבל יש מאין אין היש מרגיש
 את האין, ואדרבה אם ה' מרגיש אותו לא ה' מתהווה בבחי' יש כלל, אלא
 שאינו מרגיש אותו כלל כו' (וכמ"ש באגה"ק סי' ק' לברוא יש מאין כו' בלי
 שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה כו' וכמ"ש במ"א) ועש"ז נק'
 אין דכאלו אינו כו'. והתבוננות הנ"ל הוא לידע ולהרגיש שיש אור וחיות
 המהווה ומחי', ועי"ז נעשה דביקות נפשו בהאור האלקי להכלל בו ולא להיות
 בבחי' יש כנ"ל. שעו"ז ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות
 ואת הרע כו', והיינו מה שכל דבר שנברא בעולם כלול מגוף ונפש. שהגוף
 בעצם הוא בבחי' מות ורע להיותו מהקלי' כו' וכמ"ש במ"א. והחיים והטוב
 הוא האור והחיות אלקי שמחי' כל דבר כו', ועי' ראי' והשגה זאת ובחרת בחיים
 כו'. אבל ההתבוננות בעצם האור האלקי הוא לידע ולהשיג אופן האור והחיות
 האלקי שבכל עולם כו'. וכידוע שיש חילוקים באופן הגילוי דהאור האלקי בכל
 עולם ועולם. ובזה ההתבוננות שלו לידע ולהשיג היטב אופן הגילוי של האור
 האלקי, וכפי אופן האור האלקי כן הוא עבודתו לפי אופן המדרי' ההיא שע"ז
 נעשה כלי לזה שיאיר בו האור האלקי בגילוי בנפשו וכמשי"ת. וכמו עד"מ
 בנפש האדם יש בחי' נר"ן שהאדם יודע ומרגיש מציאותן ומדרגתן וההבדל
 שביניהם. דהנה נפש הוא החיות שבאברים החיצונים כמו כח התנועה שביד
 וכח ההילוך שברגל והחיות שבכל האברים החיצונים כו'. דהגם שהוא מחיות

הנפש מ"מ ה"ז חיות מצומצם שאין בזה שום יתרון מעלה כלל לא התפעלות מדות ולא שום הגש שכלי רק מה שהוא חיות לבד. וכמו תינוק מיד כשנולד שאין בו שום יתרון מעלה ומדרי' כ"א מה שהוא חי כו'. וכמו"כ בחי' נפש שאין בזה שום מעלה ומדרי' בבחי' גילוי אור כ"א מה שהוא בחי' חיות כו'. ועז"א בזה בר נש כד אתייליד יהבין לי' נפש מסט' דבעירא דכי', שזהו מדרי' תחתונה שבנה"א המתלבש בנפש החיונית ובדם האדם כו'. ועמ"ש מזה במ"א בדי' להבין ההפרש בין ברכות ק"ש לק"ש. ומדרי' רוח הוא בלב שזהו בחי' המדות שהן בבחי' התפעלות ובבחי' המשכה לאיזה דבר כו' (מיט א ציא צוא א זאך). והיינו שיש בזה גילוי אור הנפש. לא רק בחי' חיות לבד כ"א בחי' גילוי אור כו'. ובחי' נשמה היא בחי' השכל והשגה שבמוח שבראש שזהו בחי' גילוי אור ממש. בחי' אור נעלה באין ערוך לגבי המדות שהן ג"כ בחי' אור ולא בחי' חיות לבד כנ"ל מ"מ הוא נמוך במדרי' הרבה מבחי' השכל. וכמו שמרגיש האדם בנפשו דכאשר משכיל באיזה ענין אלקי ומשיגו הרי מאיר אצלו בחי' גילוי אור ממש. ולכן החכ' והשכל נק' אור וכמ"ש הכסיל בחשך הולך, ולהיפך חכ' היא בחי' אור כו'. משא"כ בהמדות שאין בהם בחי' גילוי אור כזה כו'. והיינו דבמדות הנה הענין שע"ז הוא מתפעל אינו מאיר אצלו בגילוי ממש כמו שהוא, והיינו שאינו מאיר אצלו אמיתית הענין ממש כו', והוא בבחי' ריחוק ממנו (ולא כמו ברצון שגי'כ האור מאיר בבחי' מקיף מ"מ הרי מאיר לו אמיתית האור כמו שהוא, וגם אינו בבחי' ריחוק עם היותו בבחי' מקיף כו', להיות שזהו בחי' העצמיות של הנפש כמו שהוא מופשט מכלים כו'. אבל בהמדות אינו מאיר אמיתית האור, וגם הוא בבחי' ריחוק כו'). משא"כ במוחין מאיר האור בבחי' גילוי ממש, ובבחי' פנימיות כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה באופני הגילויים בני' עולמות ביי"ע. דבעולם העשוי הוא בחי' נפש לבד, דהיינו בחי' אור מצומצם לגמרי שאינו בבחי' גילוי אור. ולכן העבודה בעולם העשוי הוא בבחי' הודאה לבד, שאינו בבחי' השגת השכל שמשיג את הדבר וגם לא בחי' התפעלות לאהוב וכה"ג כ"א רק בבחי' הודאה שזהו מדרי' תחתונה כעבודה. וכידוע שבחי' הודאה היא בכל אדם אפי' במי שרחוק מה' מ"מ יש בו בחי' זו שמודה על האמת, כמו שאנו או' מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלקינו, כלומר אע"פ שאין אנו משיגים כו'. וזה שייך לבחי' מעשה לבד מאחר שאין בזה שכל ומדות, כ"א שמחמת ההודאה שמודה על האמת ה"ה כופה ומכריח א"ע במעשה בפו"מ להיות סו"מ וע"ט כו'. ובחי' זו למעלה במלאכים היינו בחי' אופנים שהם בעשי', ונק' אופנים כמו האופן שהוא בבחי' עיגול שאין בו ראש וסוף מעלה ומטה כו'. כמו"כ בחי' האופנים הוא שאין בהם בחי' חב"ד ומדות רק בחי' נה"י לבד, שזה"ע ההודאה והביטול רק בבחי' עשי' בפועל שזהו ההשתחוא' שלהם כו'. ולכן גם הגלגלים דעשי' שהם חיצוניות האופנים שלכך הם עגולים זה תוך זה כאשר יהי' האופן בתוך האופן הנה הם טובבים והולכים תמיד, וסיבוב זה הוא ההשתחואה והביטול שלהם שלכן מסבבים למערב משום דשכינה במערב כו' וכמ"ש במ"א בדי' ענין מעציון גבר כו'. דכללות ענין ההשתחואה הזאת היא בחי' ביטול דהודאה כו'.

והיינו לפי שאופן האור והחיות האלקי שבעולם העשי' הוא בבחי' צמצום מאד משו"ז העבודה היא בבחי' הודאה כו'. ובעולם היצירה מאיר בחי' רוח שהן בחי' מדות עליונות, והיינו הארה מבחי' ז"א דאצי' דמקנא ביצי' כו'. ועל הנבראי' דיצי' נא' עושה מלאכיו רוחות שהן בבחי' רוח, והיינו בבחי' התפעלות המדות לאלקות לא רק בחי' הודאה לכד כו'. ובעולם הבריאה מאיר בחי' חב"ד שזהו בחי' נשמה, דהיינו השגה באלקות ולא בחי' התפעלות המדות לבד, וכמא' אימא עילאה מקנא בכורסיא. שזהו בחי' גילוי אור ממש עד שהנבראי' דבריאה מתבטלים מישותם לגמרי מפני אור ה' המאיר שם. וזהו שנק' שרפים דהיינו שנשרף כל ישותם, וכל מציאותם הוא רק בחי' הכליון והתשוקה להכלל באוא"ס ב"ה כו'. ומ"מ כל הגילויים הנ"ל אפי' שבעולם הברי' ה"ו באין ערוך לגבי הגילוי שבאצי' שמאיר שם בחי' גילוי אוא"ס ממש דאיהו וחייהו חד ואיהו וגרמוהו חד כו'. והיינו בחי' הארת הקו שמאיר באצי' שזהו גילוי אוא"ס ממש כו'. וגם באצי' יש חילוקי מדרי' בדוגמת החילוקי' שבג' עולמות בי"ע, והן בחי' גר"ן דאצי'. וכידוע דנפש היא בחי' מל' ורוח בחי' ז"א ונשמה היא בחי' בינה, ולפעמים גם בחי' החכ' נכלל בכלל בחי' נשמה וכמ"ש בזהר נשמתא מסט' דאוא"ס כו'. והיינו ג"כ החילוק באופני הגילויים בכל מדרי' ומדרי' בבחי' גילוי האור כו'. והנה הידיעה וההרגשה באמיתת אופני הגילויים בכל המדרי' הנ"ל הוא ע"י העבודה בנפש בבחי' גר"ן שבנפשו ששרשם מבחי' גר"ן שלמעלה כו'. וכמו בתפלה בכ"י שהיא נגד ד' עולמות אבי"ע, דעד פסוד"ז הוא בחי' נפש שזהו התחלת עבודת היום, שאינו שייך עדיין להשגה והתבוננות כ"א בבחי' הודאה לבד, מודה אני לפניך כו' הודו לה' כו'. ואח"כ הוא בבחי' התפעלות המדות שז"ע ההילולים והתשבחות כו' וכמ"ש במ"א, והוא נגד עולם היצי' כו'. ובברכת ק"ש וק"ש הוא בחי' נשמה בבחי' השגה והתבוננות בביטול המלאכים באמירת קדוש וברוך כו' ובק"ש בפסוק שמע ובי"ש כו'. ואח"כ שמו"ע הוא בחי' הביטול דאצי' בבחי' השתחוואה כו'. וכמו"כ הוא בכללות עבודת האדם, דהתחלת העבודה היא בבחי' הודאה לבד שמודה שהאמת כן הוא אף שאינו משיג עדיין, כי אינו שייך להשגת דבר מה לידע אמיתית הדבר כ"א להודות לבד (וכמ"ש בחו"ה בהקדמה בענין חנוך לנער כו', דתחלה צ"ל הקבלה ואח"כ חכמת המצפן כו' יעו"ש). ואם בתחלת עבודתו יתחיל בהשגה והתבוננות לא ידע את הדברים לאמיתתן רק יטעה א"ע, והעבודה לא תהי' אמיתית כו' (והיינו גם אם הענינים ידועים לו ע"י הלימוד כו', הרי ידוע דענין ההתבוננות הוא שירוגש אצלו הענין האלקי במוחו ויאיר אצלו עד שיבוא לידי התפעלות והתעוררות הלב כו' וכמ"ש במ"א (בקונט' התפלה), ובהתחלת העבודה אינו כלי מוכשר לזה עדין שירגיש ענין אלקי כו'. כ"א צ"ל תחלה העבודה בבחי' הודאה לבד, שזהו בבחי' הנחת עצמותו מצד הידיעה באמיתית הדבר שכן הוא האמת לא ע"פ הטעם והשגה כו'. והגם שהביטול אינו בבחי' חיות ובבחי' התפעלות, והיינו בבחי' אור וחיות פנימי כו', מ"מ ה"ו בבחי' הנחת עצמותו, שזהו בהודאה יותר מבהעבודה שע"פ טעם ודעת כמ"ש במ"א. והעבודה בפועל בזה הוא להיות סומ"ר וע"ט

בפוי"מ כמ"ש בסמוך. ועי"ז נעשה כלי מוכשר שיעלה ויגיע למדרי' עליונות בעבודה כו'. וזהו שתחלת העבודה צ"ל בבחי' נפש (לבד * זאת מה שכראש בראשון צ"ל ענין שכחי עמך ובית אביך. היינו לצאת ממעמדו ומצבו הראשון ומהרגילות. שזהו הקדמה כללית שבלעדי זאת א"א להיות שום עבודה כו'. אך הנה במעלת ומדרי' העבודה צ"ל תחלה בחי' נפש שזהו הביטול הדוואה כו'. והעיקר הוא הנוגע למעשה בפוי"מ להיות סו"מ ועי"ט בפוי"מ. ולהזהר בכל דקדוק קל ואף שהוא בדרך כפי' והכרח יכריח א"ע בכל פרט כו'. ואח"כ יעלה למדרי' בחי' רוח. וכמ"ש בזהר ב"נ כד אתייליד יהבין לי' נשמתא מסט' דבעירא דכי' זכה יהבין לי' רוחא מסט' דחיות הקדש כו'. דבחי' הרוח הוא בחי' התפעלות המדות שמתעורר בבחי' אהבה לאלקות. והאהבה היא ג"כ ע"פ השכל דא"א להיות התפעלות לאלקות בלי שום שכל כלל (דהתפעלות בלי שכל היא בבחי' חיצוניות לגמרי ואינה עבודה כלל כו' וכמ"ש במ"א). מ"מ העיקר הוא המדות. והשכל הוא רק לעורר את המדה כו'. וכידוע דנה"א יש בו אהבה טבעית לה' כי הוא אבינו. וכמו שבבן מוטבע האהבה לאביו כמו"כ נשיי דכתי' בנימ אתם לה' אלקיכם יש בהם בטבע האהבה לאלקות. ולכן נא' בתורה ציווי על אהבה כמ"ש ואהבת את ה'. דלכאוי' אינו מובן איך שייך ציווי על דבר המסור ללב. אלא לפי שהאהבה זו יש בטבע כאו"א מישראל כו'. ובחי' אהבה זו נק' יצר טוב. כי יצי' הוא בחי' רוח דהיינו בחי' המדות כי ו"ק מקננא ביצי' כו'. ולכן בכדי לעורר בחי' האהבה הטבעית צריך לזה שכל והתבוננות מעט. וכמו הבן כשיודע שהוא אביו מיד אוהבו ומתגעגע אליו. כך לעורר המדות טבעים מספיק מעט התבוננות רק לידע כי הוא אבינו האמיתי. וגם ההתבוננות בגודל חסדו אתנו שהוציאנו ממצרים כו'. כמו האב המקרב את בנו ביותר ממילא מתעורר בהבן האהוי"ר הטבעיים. וכמו"כ הוא בעבודה ברוחניות. ונק' בחי' רוח האדם העולה למעלה בטבעה במעט התעוררות כו'. ובכלל זה הוא ג"כ בחי' התפעלות המדות הנעשה ע"י ההתבוננות בענין בריאה יש מאין ובגדולת ה' בעצם ענין הבריאה ובבחי' התפשטות גדולתו דאימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו כו' וכמ"ש במ"א. דבכ"ז העיקר הוא התפעלות המדות וההתבוננות בזה אינו בבחי' השגה גמורה בעצם הענין. וכמו בענין בריאה יש מאין הרי עצם הענין דבריאה יש מאין אינו מובן ומושג כלל כו'. וכן בהתפשטות גדולתו שז"ע הילולים ותשבחות שאינו בבחי' השגה כו' כמ"ש במ"א. כ"א כ"ז הוא רק לעורר את המדות כו'. ובכל אלה אין בזה גילוי אור ממש בנפשו. דגם מה שמתבונן הרי אינו בבחי' השגה ממש וממילא אינו מאיר האור בגילוי אצלו רק בבחי' מקיף ובריחוק כו'. ומה שבגילוי הוא האהבה. דהגם שהיא בבחי' תנועת התפעלות ובבחי' המשכה ובבחי' דביקות בהאור האלקי והקירוב דאלקות טוב לו מאד ואינו חפץ בשום קירוב ודביקות אחרת כ"א באלקות כו' וה"ז בחי' גילוי לגבי

בחי' נפש כו', מ"מ ג"ז אינו בבחי' גילוי אור ממש. וכמו באהבת האהוב אל האהוב שמתקרב ודבוק אליו בכל לבו ומתענג בזה וה"ה ניתק עי"ז מכל דבר אחר ונמשך רק אחר אהובו כו' (וכמו ואל אישך תשוקתך שניתקה בזה מכל אהבת איש זר ח"ו כו'). ומ"מ הרי אין כאן כ"כ גילוי אור בנפש האהוב כ"א רק בחי' התפעלות האהבה, שאין זה גילוי אור ממש כו'. וכמ"כ הוא ברוחניות בבחי' אהבה לאלקות שע"ז הוא ניתק מכל רצון זר כו', וה"ה בבחי' התפעלות בנפשו ומרגיש את האור האלקי ונמשך ונדבק בו (היינו לפי אופן ההתבוננות באיזה ענין שמתבונן כו' כנ"ל). מ"מ הרי האור האלקי הוא רק בבחי' מקיף עליו ובבחי' ריחוק, והאהבה היא רק בחי' התפעלות והמשכת הלב לא בחי' גילוי אור ממש כו', אבל בחי' נשמה היא בחי' השגה והבנה גדולה באלקות, דמי שזוכה לבחי' נשמה יש לו השגה ממש באלקות בדוגמת שרפים עליונים שמשגיגים אלקות, דאימא עילאה מקננא כו', ועוד למעלה מזה דהיינו בבחי' פנימיות יותר כו', והאהבה הבאה עי"ז היא בבחי' אהבה כרשפי אש ולא בבחי' אהוי"ר טבעיים לבד, דהגם שהן בתוקף מ"מ ה"ה בבחי' קרירות, וכמ"ש במ"א בפ"י אחותי ורעייתי, דאחותי היא בחי' אהבה טבעית שהיא בתמידות אבל היא בקרירות, ורעייתי היא בבחי' אהבה ברשפי אש כו', ועמ"ש מזה בלק"ת ד"ה ואשה כי תדור נדר, ועמ"ש בבה"ז ע"פ וגם אמנה אחותי כו' ותהי לי לאשה כו'. ובמדרי' זו מאיר בחי' גילוי אור ממש בנפשו, וכמו שהשכל הוא בחי' אור כמ"כ במדרי' נשמה הוא בחי' גילוי אור ממש כו'. וכ"ש מי שזוכה למדרי' הנ"ל כמו שהן באצ"י (וי"ל דעי' הקדמת העבודה באמיתית באופן הנ"ל בג' מדרי' נר"ן כו' זוכה לבחי' נר"ן דאצ"י כו'). וכמו דוד זכה לנפש, אל"י לרוח כו'. דנפש הוא ענין עבודת עבד בבחי' הנחת עצמותו והוא כשור לעול בעסק התורה וקיום המצות לא בבחי' טעם ותענוג לעצמו כ"א בבחי' קבעומ"ש וכמו שא' דוד אם כה יאמר לא חפצתי הנני, מפני שאינו נוגע לו הגילוי אור בנפשו כ"א לעשות רצה"ע כו', וכמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו. ורוח הן בחי' מדות עליונות בחי' חג"ת שהן בחי' אהוי"ר ורחמים הנולדים מן הדעת והשכל כו', וכמ"ש בס"ב ח"א פ"ג ובאגה"ק סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה, והעיקר הן בחי' המדות כו'. ונשמה היא בחי' השגה שהעיקר היא בחי' הידיעה וההשגה כו' (וי"ל דבחי' רוח דאצ"י הוא ג"כ בחי' דו"ר שכליים, ומ"מ העיקר הן בחי' המדות, והשכל הוא רק להוליד את המדה כו', ועמ"ש בסידור ד"ה השמים מספרים. ונשמה הוא שהעיקר הוא המוחין והמדות הן בבחי' התכללות בהמוחין, או שהמדות הן כמו המוחין ממש כו', וכמ"ש בענין מוחין דגדלות כו'. ובפרט לפי משנת"ל דגם חכ' היא בכלל בחי' נשמה, וזהו מה שמשא זכה לנשמה וידוע שהוא בחי' חכ' כו'). והנה כללות אופן העבודה הנ"ל אפי' בבחי' נר"ן דאצ"י כ"ז הוא בחי' חיצוניות לבד מאחר שזה בכחות הגלויים שבנפש דהיינו בחי' נר"ן שבה. וידוע דבחי' כחות הגלויים ה"ה בחי' חיצוניות הנפש ובחי' הארה לבד לא בחי' עצמותה ופנימיותה כו'. וכמ"כ למעלה ה"ז בחי' הארה ובחי' חיצוניות דאלקות כו'. דהעבודה בבחי' נר"ן שזהו בבחי'

הרגש האור והגילוי שלמעלה בג' עולמות ביע' או בבחי' נר"ן דאצי', שבהעבודה בזה ה"ה מתדמה למדריגות הנ"ל ושעיי'ן מאיר הגילוי בנפשו כו', הרי כ"ז הוא רק בחי' הארה חיצונית כו'. וכידוע דכללות הגילוי שבעולמות ביע' הוא רק מבחי' חיצונית ז"נ דאצי', וכמו שנמשך ע"י הפרסא המפסקת בין אצי' לביע' כו' כידוע ומבו' במ"א. וגם האורות והגילויים דאצי' שהן בחי' אוא"ס כו', מ"מ היו ג"כ רק בחי' התפשטות הארה מא"ס המאציל לא בחי' מהותו ית', שז"ע אצי' שהוא ל' הפרשת הארה לבד, אלא שההארה היא בבחי' א"ס, והיינו שאינה בבחי' מהות אחר ח"ו, והיא בבחי' דביקות במקורה כו'. ולכן אצי' היא בבחי' עולם האחדות ממש כו', אבל מ"מ היו בחי' הארה לבד כו' וכמ"ש במ"א. וגם זאת שע"י עבודת האדם למטה בבחי' מוח ולב גם בבחי' דו"ר שכליים ובבחי' מוחין דגדלות אינו תופס בבחי' מהות אורות העליונים וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח בענין מעלת מצות מעשיות ולימודם על מעלת המוחין שהן דו"ר שכליים, כי הגם דכתי' ולדבקה בו ע"י מדותיו (י"ל כמו שארז"ל הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה תהא רחום כו', דמדותיו הן בחי' הכלים ועיי' נדבק בהאור כו', כמו"כ הוא בעבודה בבחי' אהוי"ר ורחמים ה"ה נדבק בו ית' ע"י בחי' מדותיו כו') מ"מ איננו דבוק אפי' במדותיו העליונות (היינו בחי' הכלים) אלא במציאותן ולא במהותן כו', וכ"ש באוא"ס ב"ה כו'. לבד עלולים הנאצלים כו', אבל לא בנבראים אפי' בנשמות דאצי' כו' וכמ"ש וראית את אחורי כו', ולכן כ"ז נק' בחי' אחוריים וחיצוניות, לפי שבעבודתו תופס רק בבחי' חיצונית האור, דהיינו בבחי' מציאותו לא בבחי' מהותו כו', וכללות האור הוא ג"כ רק בחי' הארה לבד כו', והיינו לפי שהעבודה היא בבחי' נר"ן שבנפשו, ובד"כ בבחי' מוח ולב שזהו בחי' חיצונית שבנפש ותופס למעלה ג"כ בבחי' חיצונית לבד כו'. אבל העבודה בבחי' פנימיות היינו בבחי' ח"י שבנפש, והוא בבחי' הרצון שלמעלה מטו"ד. וכידוע דענין הרצון בעצם אינו מצד הטעם והשכל כ"א מה שרוצה באיזה דבר בלי שום טעם, ואף גם אם הטעם ינגד לזה ומ"מ ירצה בתוקף גדול מאד כו'. וכנודע שהתוקף שברצון הוא הרבה יותר באין ערוך מהתוקף שבשכל. דהגם שכאשר משכיל באיזה דבר שצ"ל כך וכך ה"ז אצלו בתוקף מ"מ השכל מגביל את הדבר דעד פה תבוא תוקף הדבר ותו לא. אבל הרצון הוא בלתי מוגבל כו'. וכמו"כ הוא ברוחניות, דבחי' הרצון פשוט לה' אין זה מצד השכל והשגה באלקות, כ"א מצד הרגש נפשו בעצם אוא"ס שלמעלה מהשגה, וכמא' לית מח' תפיסא בך כלל, שאינו שייך השגה בעצמות אוא"ס ב"ה כו'. ובהרגש זה מאיר בנפשו גילוי אור רב מאד, וגם אור נפשו מאירה ביותר כו'. אבל אין זה הגילוי אור דהשגה שהוא בחי' הארה לבד ובא בבחי' תפיסא בנפשו, והיינו בבחי' התלבשות בכלים (והכלים הם כלים רוחניים לא בבחי' יש מ"מ היו תפיסא בכלי כו'). אבל גילוי אור זה הוא בחי' אור עצמי ולא בבחי' תפיסא בכלים. וכידוע שהרצון הוא למעלה מכלים ותופס בבחי' אור העצם כו'. והר"ע הרצון שהוא מה שנמשך ורוצה לבחי' עצמות אוא"ס ב"ה, וכמ"ש מי לי בשמים

ועמך לא חפצתי בארץ, שמים היינו בחי' תענוג העליון שבגעה"ע ועוה"ב שהנשמות יושבין ונהנינן מזיו השכינה, הגם שזהו שכר הנשמות, מ"מ אין זה עיקר החפץ והרצון להיות שזהו הארה בלבד, וכמא' ביו"ד נברא העוה"ב שזהו רק אות א' מבחי' מח' ודבור העליון כו'. וכן כל מה שעמך, היינו בחי' אור וזיו שזהו עמך שטפל ובטל לך לא חפצתי. כ"א חפצו ורצונו הוא דוקא בבחי' עצמות אוא"ס כו'. והוא בבחי' תוקף הרצון בבחי' בלי גבול, כי אין שום דבר שיגביל אותו מאחר שהוא למעלה מטו"ד. וההרגש הזה דבחי' עצמות אוא"ס ה"ז מעורר באמת בנפש בחי' רצוא הבלתי מוגבל כלל כו'. וזהו בד"כ בחי' יחוד פנים בפנים, דהיינו בחי' פנימיות הנפש שלמעלה מהכחות הגלויים כו'. והרצוא והדביקות הוא ג"כ בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' התלבשות בעולמות ובכלים כו'. ועז"נ לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש. פי' פני הוא בחי' הפנימיות, כי עיקר פנימיות הנפש שורה ומתגלה בפנים, וע"כ גק' פנים ע"ש הפנימיות (וכמו בתקיעות עד שיאמרו פני התוקע, דהיינו התגלות בחי' פנימיות הנפש כו') והעיקר הוא גילוי בחי' פנימיות הרצון בחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד שזהו בחי' פנימיות הלב כו'. ועי"ז את פניך הוי' אבקש, שמגיע בבחי' פנימיות הוי', דהיינו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שבפנימיות רצה"ע כו'. והר"ע יחוד פב"פ בחי' פנימיות דנשמות בפנימיות אוא"ס כו'.

בט"ז, יוס' ב' דר"ה, רס"ח

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי', ואי' בזהר בשלח דס"ג ע"ב ומי אמר דוד הכי והא כתי' בכל לבי דרשתיך ודא קרא סגי מאי בעי ממעמקים אלא הכי תאנא כל ב"נ דבעי בעותי' קמי' מלכא בעי לכוונא דעתי' ורעותי' מעיקרא דכל עיקרין כו'. וצ"ל מהו הקושי' ומי אמר דוד הכי כו' וכי מפני שא' בכל לבי דרשתיך לא יאמר ממעמקים קראתיך כו'. והנה המזמור דממעמקים אומרים בעשי"ת, דהנה קודם חדש אלול קורין בפ' ראה אחרי הוי' אלקיכם תלכו, ובאלול אומרים לך אמר לבי בקשו פני כו' ובעשי"ת מוסיפים המזמור דממעמקים. ולהבין כ"ז יש להקדים משנת"ל דיחוד פב"פ זהו בהעבדה דבחי' פנימיות הלב כו', דהנה העבודה דעו"ל וכל בבחי' גר"ן שבנפשו כ"ז הוא בחי' חיצוניות כו', אבל העבודה בבחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד ה"ז בחי' פנימיות הנפש ותופס למעלה בבחי' פנימיות אוא"ס כו', ועז"נ לך אמר לבי בקשו פני בחי' פנימיות הלב ועי"ז את פניך הוי' אבקש כו'.

והנה מ"ש בקשו פני הוא דבכדי להיות גילוי בחי' פנימיות הלב צ"ל תחלה העבודה בבחי' חיצוניות הלב ועי"ז מגיעים לבחי' פנימיות הלב, דהנה

נת"ל דהעבודה דבחי' פנימיות הלב הוא ע"י הרגש בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהשגה כו', וקודם שיש העבודה דבחי' חיצוניות הלב אינו שייך כלל להרגש זה כו', דהנה הרגש זה הוא בבחי' פנימיות ועצמיות הנפש כו', וכ"ז שלא יש העבודה דבחי' חיצוניות הלב הרי אין הכחות דנה"א שלו בהתגלות כלל שיהי' בערך שירגיש אוא"ס כו', כ"א צ"ל תחלה התגלות הכחות דנה"א בהעבודה שע"פ טו"ד ואז אפ"ל שירגיש בחי' אוא"ס בנפשו כו', וע"ד פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כו', דהנה בחי' הרגש הנ"ל ובחי' העבודה שלמעלה מטו"ד זהו שנותנים מלמעלה כו', והיינו כאשר יש העבודה שע"פ טו"ד שזהו בכח עצמו ויגיעתו כו' אז נותנים לו מלמעלה העבודה דבחי' פנימיות הלב כו' וכידוע בענין מפתחות הפנימיים ומפתחות החיצונים דתחלה צ"ל מפתחות החיצונים כו', וזהו בקשו פני דבחי' פנימיות הלב צריך חיפוש והשתדלות לבוא לזה, וההשתדלות היא העבודה דבחי' חיצוניות הלב ועי"ז בא ממילא לבחי' פנימיות הלב כו' (וי"ל שע"י אמיתית העבודה כל השנה בבחי' גר"ן שבנפשו עי"ז העבודה ברה"ו ועשיית בבחי' פנימיות הלב כו'), גם י"ל מה שצ"ל בקשו פני לפי שהוא בבחי' העלם והסתר דגם בחי' פנימיות הלב יש לבוש המעלים עי"ז וכמ"ש באגה"ק סי' ד', ועי"ז צריכים לבקש את בחי' פנימיות הלב ולגלותה מהעלם אל הגילוי והיינו ע"י הרחמים כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה כי תצא דרוה"ב, והענין הוא כמ"ש במ"א ע"פ ציון במשפט תפדה דציון הוא בחי' פנימיות הלב, כי ציון הוא ל' סימן וכמו ציון המצוינות, ונש"י נק' ציון להיותם בחי' ציון וסימן על אוא"ס ב"ה, דהנה כתי' ששם עלו שבטים כו' עדות לה' הרי נק' הנשמות עדות וכן המצות נק' עדות וכמ"ש בדרך עדותיך כו', והנה עדות אינו שייך על דבר הנראה ונגלה ואפ"י על דבר דעבידא לגלויי אינו שייך עדות כ"כ כ"א על דבר הנסתר ונעלם צריכים עדות, ולמעלה היינו בחי' אוא"ס הסוכ"ע שזהו מה שסתום ומופלא כו', ובחי' זו נמשך ע"י המצות וכידוע דמצות הן רצה"ע שזהו בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו', ולכן נק' המצות עדות מאחר שע"י נמשך בחי' אוא"ס הסוכ"ע, וכמו"כ הוא מה שנש"י נק' עדות זהו מה שיש בנש"י בחי' הרצון פשוט שלמעלה מטו"ד ויש בהם כח המס"נ למסור נפשם על ה' כו' זהו עדות על עצמות אוא"ס הסתום ונעלם כו', דמה שיש בהם הכח דמס"נ זהו באמת מפני ששרשם הוא מבחי' עצמות אוא"ס הם מקושרים בעצמות כו' וכמ"ש במ"א, וזהו"ע ציון דקאי על בחי' הרצון פשוט שיש בנשמות שזהו בחי' ציון וסימן כו', ועו"א ציון במשפט תפדה דבחי' ציון הנ"ל צריך פד"י והפד"י היא במשפט בחי' משפט דאיהו רחמי והיינו בחי' רחמים רבים, דהנה יש ב' בחי' רחמים, הא' בחי' רחמים סתם ששייך דוקא על מי שחסר, והב' בחי' רחמים רבים ששייך גם על מי שהוא במעלה ומדרי' ואינו חסר כ"כ כו', ובעבודה הוא שיש בחי' התעוררות רחמים על הנה"א המלוכש בנה"ב שזהו בד"כ בחי' רחמים דסדר השתל', אבל בחי' רחמים רבים שלמעלה מהשתל' דמשם שייך רחמים על הניצוץ האלקי אף שאינו בחשך גמור ח"ו, וע"י הרח"ר הנמשכים מלמעלה עי"ז נעשה הפד"י וההתגלות דבחי' פנימיות הלב כו', וזהו לך אמר לבי בקשו פני שיתגלה בחי' פנימיות והיינו ע"י את

פניך ה' דהיינו בחי' יגמה"ר שעי"ז נעשה התגלות בחי' פנימיות הלב ועי' העבודה בבחי' פנימיות הלב מאיר גילוי בחי' עצמות אוא"ס שזהו בחי' פניך ה' שהו"ע יחוד פב"פ כו', וי"ל ג"כ ענין במשפט תפדה היינו מה ששופט אי"ע וכובש רצונותיו וכמ"ש במ"א בענין משפט וצדקה דהיינו שכובש רצונותיו וכן המשפט מה שמוכרח לו ומה אינו מוכרח לו ויכבוש אי"ע בזה ויתן על צדקה כו', ועי"ז נמשך בחי' הרחמים מלמעלה כו' (וזהו מה שאברהם נתן צדקה ומשפט וכנגדן זקף לו הקב"ה חסד ורחמים כו' וכמ"ש מזה בלק"ת פ' דברים), דהנה ע"י הצדקה שהו"ע הרחמים נמשך בחי' הרחמים מלמעלה כו', וכמו"כ ע"י המשפט נמשך בחי' הרחמים, דהנה כתי' ויגבה ה' צבאות במשפט וצ"ל מהו ל' ויגבה, אך הענין הוא דזהו מה שהקב"ה עולה מכסא דין ויושב על כסא רחמים שעז"נ עלה אלקי' בתרועה שזהו בחי' עלי' היפך מבחי' הירידה כו' וכמ"ש בזהר ע"פ ארדה נא שהוא הירידה ממדה"ר כו', אבל העלי' הוא שעולה ממדה"ד למדה"ר כו', וזהו ג"כ ענין ויגבה ה' צבאות בחי' העלי' הנ"ל והיינו ע"י המשפט שהאדם שופט אי"ע כו' דכאשר יש דין למטה לא יש דין למעלה כו', ולזאת ע"י שהאדם שופט אי"ע וכובש רצונותיו עי"ז נעשה ויגבה ה' המשכת בחי' הרחמים כו' (ולכן ברה"ה ועשי"ת צריכים לכבוש רצונותיו ביותר ולשפוט אי"ע מן המותרות כו' וגם להרבות בצדקה שע"ז נמשך בחי' הרחמים כו'), וזהו לך אמר לבי בקשו פני שיהי' התגלות בחי' פנימיות הלב שזהו ע"י פניך הוי' בחי' רח"ר, וגם שע"י העבודה בבחי' פנימיות הלב ה"ה מתאחד ומתקשר בבחי' פניך הוי' בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שזהו"ע בחי' יחוד פב"פ כו', והנה עיקר בחי' יחוד פב"פ זהו בחי' פנימיות ועצמות הנפש ממש שלמעלה מבחי' הרצון שבנפש שנדבק בבחי' עצמות א"ס ממש כו', והענין הוא דהנה יש ג' מיני אהבות בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, דאהבה דבכל לבבך היא בחי' האהבה שע"פ טו"ד, ובכל נפשך זהו בחי' הרצון שלמעלה מטו"ד וכידוע דנפש הוא בחי' רצון כו', דהנה הרצון הגם שהוא מבחי' כחות עצמיים שבנפש, מ"מ ה"ז רק בחי' המשכה מן הנפש לא בחי' עצמות הנפש ממש רק חלק ממנה לבד הוא שנמשך ברצון וגם בפנימיות הרצון שזהו הרצון פשוט הנ"ל אין בו רק חלק קטן כניצוץ הנבדל מן השלהבת כו', שהרי עצמות הנפש הוא נבדל בערך גם מן הרצון והוא עצמי ממש שאינו שייך בו ענין הרצון רק שכל הרצונות נמצאים ונמשכים ממנו כו', ואע"פ שכל הרצונות נמצאים ממנו הנה הנפש עצמו מובדל מהם לגמרי כו', דבאמת אין זה כדמיון הניצוץ לגבי השלהבת שמהות א' הן עכ"פ דק שזה בקטנות וזה בגדלות כו', אבל מהות הרצון לגבי עצם הנפש אין לו דמיון במהות כלל כו', כי הרצון הוא ג"כ כח אלא שהוא כח עצמי והנפש אינו בבחי' כח כו', שהרי אנו רואין שהרצון הוא בבחי' התפעלות שהרי מתפעל ברצון וחשק לדבר מה, ואי"כ אינו בחי' עצמי כי העצם אינו מתפעל בשום דבר הרצון מאחר שהוא בבחי' התפעלות ממילא אינו בבחי' עצמי כו', ויש בזה הרכבה שהוא מורכב בהדבר שמתפעל בו כו' וגם יש בו שינוי כמו שאנו רואין שמתפעל ברצון לרצות כך ולא כך הרי יש שינוי שבאופן אחר לא יתפעל ברצון כלל או לדבר אחר אין לו רצון

זה כלל אלא דוקא לדבר זה יש לו התפעלות הרצון, והיינו מפני שבא בבחי' הרכבה וכל דבר המורכב יש בו שינויים רבים לפי אופן ההרכבה כו', הרי שבהמשכת מהות הרצון יש בו ג' אלה הרכבה ושינוי והתפעלות והא בהא תליא כו', דכל שהוא בבחי' התפעלות ה"ה בבחי' הרכבה בדבר מה וכל המורכב יש בו שינויים כו' כנ"ל דכל זה אינו בעצמות ומהות הנפש כלל (ולפי המבואר במ"א בחי' רצון הנפש באלקות אין זה בבחי' הרכבה כ"א בבחי' התקשרות עצמיות כו' דנש"י מושרשים בבחי' עצמות ומקושרים בעצם בבחי' עצמיות, והמשכת והתהוות הרצון זהו מה שנמשך ממילא לשרשו ומקורו ומתקשר ונדבק בו בבחי' התקשרות ודביקות עצמי כו', וכמו אב ובן שהן עצם א' ומקושרים בעצם מהותם ואף שהבן הוא מהות בפ"ע מן האב, מ"מ ה"ה מקושרים ומיוחדים בעצם אלא שהוא בהעלם כו', וכאשר יש המשכת הרצון זל"ו בהתגלות כמו בעת השמחה או הנעשה ע"י הריחוק ה"ו אין זה שנמשך לאיזה דבר שחוץ ממנו כ"א הוא בבחי' קירוב ודביקות עצם בעצם כו', הרי אין זה הרכבה כ"א מה שנתקשר ונדבק בהעצם שלו דישנו להתקשרות הזאת תמיד ועתה באה ההתקשרות בהתגלות שז"ע הרצון כו', וההתפעלות שברצון אין זה מה שמתפעל על איזה דבר כו' (דאז הוא בבחי' הרכבה באותו הדבר כו' כנ"ל) אלא הוא רק ענין הזות עצמותו כו', וכמו בשרה בבשורת העקדה שיצאה נפשה באהבתה אליו שאין זה בחי' התפעלות כ"א הזוה עצמיות אל מה שהוא עצם שלו כו', שזהו מצד האהבה וההתקשרות עצמיות שלה בבנה יחידה ומחמת בשורת העקדה (שזהו כמו מצד ההעדר כו') ניוזו כל עצמותה בהתקשרות ודביקות זו כו', וכמו"כ הוא הזות הנפש מה שתכלה ותכסוף לאו"ס ב"ה כו', והענין הוא דבחי' הרצון הזה אין זה בחי' כח הרצון כ"א הוא בחי' העצמות של הנפש אלא שזהו בחי' מרוצת העצמות דעש"ו נק' רצון שהו"ע המרוצה (וכמו אם רץ לבך כו') לא שהוא איזה כח והארה מהנפש אלא בחי' המשכת עצמות הנפש ממש, ועמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו (בד"ה כי ידעתיו), וענין הרצון המבואר כאן הוא בחי' כח הרצון דעם היותו בבחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד, מ"מ הוא בבחי' התפעלות ובבחי' הרכבה כו' וכמ"ש במ"א בענין אה"ר שלמעלה מטו"ד, דמ"מ ה"ו בחי' רצון כו', וה"ו רק בחי' הארת הנפש לא עצמותו כו') כי ידוע דעצמות מהות הנפש היא פשוטה ומושללת מכל בחי' הרכבה ושינוי והתפעלות כי היא אור פשוט ממש כו', וכאשר תבוא לכלל בחי' התפעלות ברצון שזהו בבחי' מורכב שיפול בו שינוי ותמורה אין זה מבחי' עצמותו כו', וזהו ההפרש בין אהבה דבכל נפשך לאהבה דבכל מאדך דשניהם הם בבחי' בל"ג ובבחי' מס"נ כו', מ"מ יש הפרש גדול ביניהם דאהבה דבכל נפשך אין זה עצמות ומהות הנפש ממש רק בחי' המשכה מעצמות הנפש והוא בחי' פנימיות הרצון הנק' רצון פשוט שלמעלה מהרכבת השכל הטעם כו', אך אהבה דבכל מאדך היא בבחי' עצמות ומהות הנפש ממש דהיינו שכל עצמות הנפש תכלה ותכסוף לצאת ולידבק לא בבחי' רצון לבד כ"א בחי' הזות עצמות ומהות הנפש שנמשכת לבחי' מהות ועצמות א"ס ממש כו', וביאור הענין יובן ע"פ מ"ש במ"א בענין קול פשוט היוצא מפנימיות הבל הלב הנק' בד"כ קלא דלא אשתמע יש בזה

ב' מדרי' בחי' צעקת הקול וצעקת הלב, דהנה ידוע ההפרש בין קול פשוט לקול מורכב, דקול מורכב הוא בא מתוך הכוונה שבמוח ולב לפ"ע התפעלות האדם מן ההשגה אלקי' שיוכל להתיישב בכלי המוח והלב בבחי' אר"פ כן יתן קולו בדיבור כו' ולפעמים ידבר בקול רם שזהו הוראה שיוצא מפנימיות הלב והמוח ביותר ע"כ ירים קולו בדבור וכמו דברים היוצאים מן הלב כו', עכ"פ ה"ז בא במורכב באותיות הדבור ונק' קלא דאשתמע היינו שבא במורכב בדבור, וזהו לפי ששרשו הוא מבחי' אור השכל והכוונה שבמוח דהיינו מבחי' כחות הגלויים שבנפש, ולכן אשתמע קול זה באותיות הדבור שהן כלים לאור השכל כו', וכמו"כ הוא בקול ניגון בתנועות שונות של שמחה ושל עוצב ומרירות שזהו הכל ע"פ הכוונה שבמוח (והתנועות שונות הן כמו האותיות שבהם מתלבשת הענין ומתגלה ע"י שבהתנועות ניכר כוונת המנגן כנודע), וכמו שיר הלויים שהי' ע"פ הכוונה שבמוח ולכן אומרים שירה על היין דזקא כו' וכמ"ש במ"א, אבל קול פשוט הוא שבלתי יוכל להיות מורכב באותיות הדבור כלל וה"ז הוראה שיוצא מפנימיות נקודת לבו שלמעלה מהטעם שאין בכח השכל וכוונה שבמוח ולב להכילו ולהגבילו כלל וממילא לא יוכל לבוא ולהתלבש באותיות הדבור רק בצעקה בקול פשוט וכמו בצער גדול ר"ל שא"א לכלי שכלו להכיל הדבר ה"ה צועק בקול פשוט וא"א לדבר בזה וכמו"כ הוא בדבר שמחה ועונג שלמעלה מן השכל שבא בבחי' שיר פשוט כו' * וזהו הנק' קלא דלא אשתמע שאינו בא במורכב באותיות הדבור כו', והנה בבחי' קלא דלא אשתמע יש ג"כ ב' מדרי' צעקת הקול וצעקת הלב, צעקת הקול הוא שצועק בקול עכ"פ רק שהוא קול פשוט דלא אשתמע בדבור כו' כנ"ל, אמנם צעקת הלב הוא שאינו צועק בקול כלל והוא קלא דלא אשתמע ממש וכמו צעק לבס אל ה' שאין זה צעקת הקול אף לא בקול פשוט אלא בלחש מאד וכמ"ש בתפלת חנה והיא מדברת על לבה וקולה לא ישמע כו', והיא תפלה הבאה מקירות הלב ממש מן המיצר והדוחק ביותר שנגע לעצם נקודת נפשו עד שאין בכחו לצעוק כלל כ"א מה שעצם נפשו כלה והולך בבחי' כליון ממש כו', והענין הוא כידוע שיש ב' מיני מקיפים מקיף דחי' ומקיף דיחידה שהן מ"ם ולמ"ד דצלם כו', דמקיף דחי' הגם שהוא בחי' מקיף מ"מ יש לו שייכות אל הפנימיות וכידוע דמקיף דחי' זהו שרש ומקור הכחות הפנימיות ואופן התגלותם הוא ע"פ בחי' המקיף הזה וכידוע דהכל תלוי בהרצון כו' וכמ"ש במ"א, וממילא הרי יש לו אחיזה ושייכות אל הכחות פנימיים כו', ולכן הצעקה הבאה מבחי' המקיף דחי' ה"ה בבחי' קול פשוט, אבל זהו רק מה שלמעלה מהגבלת כלי הלב והמוח המצומצמים שמפני זה לא יכילנו המוח והלב ויתפעל ברעש ובקול פשוט כו', ומי"מ יש לו אחיזה עדיין בהכחות פנימיים ומש"ז ביכולתו לצעוק בקול עכ"פ כו', אמנם בחי' מקיף דיחידה הוא שמובדל בערך לגמרי מהכחות פנימיים שאינו בגדר מקור להם (רק מה שכולם נמצאים ממנו) ואין לו שום אחיזה בהם כו', ולזאת כאשר נגע הדבר בעומק

(*) (וגר' דקול פשוט שמצד העונג שייך יותר בהאופן הב' שית').

פנימיות נקודת נפשו היינו בבחי' יחידה שבנפש אין ביכולתו להרים קול כלל וכלל כ"א בבחי' צעקת הלב והיינו מבחי' הפנימיות והעצמיות שכלב ונפש צועק וכלה בכל בחי' עצמיות שלה ממש וכמו כלתה נפשי כו' שזהו הזות כל עצמותו ממש כו', וכמו מן המיצר קראתי י"ה כו' דקריאה זו אינו בקריאה בקול דוקא כ"א בקריאה בלב ע"י המיצר ביותר שנגע לו בעומק פנימיות נקודת נפשו ה"ה קורא לה' דענין הקריאה היינו הכליון מה שכלתה נפשו לה' בבחי' הזות כל עצמותו בבחי' כליון ממש כו', ולא כמו ניצוץ הנמשך ורץ בהתגברות גדולה ליכלל בשלהבת שאין כאן רק התגברות העלאת הניצוץ והמשכתו ברעש ליכלל בהשלהבת ועדיין לא נכלל וכלה אלא עומד באמצע וה"ה בבחי' מציאות עדיין כו', אבל כאשר כבר נכלל בהשלהבת כו', או כמו ביטול והתכללות השלהבת העולה למעלה באש היסודי ממש שהוא כלה והולך ומתבטל במציאות לגמרי בלי רעש ההתלהבות כלל אדרבה כליון הלהב וביטולה במציאות ממש בהאש היסודי כו', וכמו"כ הוא כליון הנפש בעצמות אוא"ס בלי שום רעש והתפעלות אלא שכל עצמותה הוא בבחי' כליון ממש שמתבטלת בזה בכל עצמותה ממש כו', ובחי' ביטול וכליון זה הוא רק בנשמות לבד ולא נמצא במלאכים העליונים, וכמו כאר"י ישאג שנת"ל שזהו בבחי' אחרי ה' היינו בבחי' ההארה המתלבשת בעולמות כו', וגם כמ"ש במ"א שבמלאכים ג"כ הצעקה באה"ר שלמעלה מהגבלת הכלים כו', מ"מ ה"ה ברעש והתפעלות בבחי' רשפי אש בהתגברות גדולה ועצומה כו', וכ"ז הוא מה שמרוחק עדיין ונמשך בבחי' רצון ליכלל באוא"ס ב"ה, וכמו אמירת קדוש של השרפים שמשגיגים איך שאוא"ס קדוש ומובדל מהם ומרוחק מהם לגמרי ה"ה בבחי' כליון ותשוקה ליכלל באוא"ס ב"ה כו', וה"ז כמו התגברות התלהבות הניצוץ ליכלל בשלהבת שהוא מרוחק עדיין ממנו ורץ בהתפעלות גדולה כו', וכמו"כ הוא בהתלהבות השרפים בבחי' רצוא ליכלל באוא"ס ב"ה שזהו בבחי' רצון לבד ומגיע למעלה ג"כ רק בבחי' התפשטות אוא"ס לבד לא בבחי' עצמות ממש כו', ורק בנשמות יש כח זה להיות הכליון בבחי' עצמות לא בשום התפעלות ורצון כ"א בכל עצמותו ממש כו', ומגיע למעלה ג"כ בבחי' עצמות א"ס ממש כו', והטעם ידוע לפי ששרש הראשון דמלאכים אינו ממהות ועצמות דע"ס דאצי' רק מבחי' חיצוניות הכלים שלהם שזהו בחי' הארה שחוץ לעצם מהות הכלים כו', ומבחי' האור היו המתפשט עליהם מבחי' חיצוניות הכלים מזה הוא התהוותם והתפעלות עבודתם כו', ולואת גם העבודה בבחי' המקיף שלהם הוא בבחי' רצון לבד שזהו בחי' התפשטות לבד ואינו רק לידבק באור המתפשט מעצמות אלקות לא בעצמותו ממש כו', אבל הנשמות שרשם בעצמות ש' הוי' דאצי' בע"ס דא"א וז"נ וכן למעלה מעלה בעצמות אוא"ס ב"ה (ועמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ו, קרוב לסופו) לואת התפעלותם הוא בבחי' עצמותם דוקא לא ברצון לבד ובבחי' ביטול כל מציאותם לגמרי לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כשלהבת העולה מאלי' ונכללת באש היסודי וכמו הניצוץ שנכלל בשלהבת כו' וכמא' למה הצדיקים דומין בפני השכינה כנר בפני אבוקה והיינו כנר הסמוך אל האבוקה שנכלל ממש בהאבוקה כו', וכמו"כ הוא בנשמות שהן בבחי' עוצם הדביקות ונכללו באור האצי' ממש, וכרשב"י ע"ה שא' בחד קטירא כו' בי' אחידא כו' שלא הי' בבחי' מציאות

לעצמו כלל כ"א בחי' האלקות שבו עד שא' אנא סימנא בעלמא כו' וכמ"ש הללי נפשי את ה' ממש וכן בה' תתהלל נפשי כו' (ועמ"ש מזה בדרוש הנ"ל ד"ה ויכולו השמים) וכן מ"ש צרורה בצרור החיים את הוי' ממש כו', וזהו מבחי' יחידה שבנשמות שאין זה במלאכים כלל כ"א בנשמות מטעם הנ"ל שהנשמות נלקחו מעצמות ומהות אלקות ממש ע"כ יש בנשמה אלקית תנועת המשכה כזאת בבחי' עצמית חזקה (לא בבחי' התפשטות לבד) ובבחי' המשכת כל עצמותה בעצם מהותה בביטול כל עצמותה לגמרי שנכללה לגמרי במקור חוצבה במהו"ע אלקות ממש כו', וכמו בכליון הנשמות הגבוהות כרשב"י וכה"ג כנ"ל, ועוד ביותר הוא במדרי' התשובה דבמקום שבע"ת עומדים כו', דהנה צ"ג בעבודתם השלימה והאמיתית כמו בחד קטירא כו', הרי מ"מ יש בזה תענוג אלקי שזהו איזה הרגש הגם שהוא הרגש אלקי ממש כו', אבל כאשר מן המיצר והדוחק הגדול שצר לו מאד מעוצם ריחוקו כו' שעיי"ז מתעורר עצם נקודת נפשו ממש להיות שבא ע"י המיצר והצער וידוע הצער מגיע בעצם נקודת הנפש בעומק הרבה יותר מן העונג כו', וה"ה בבחי' הזוה והמשכת כל העצמות ממש בכח או"ח הנעשה ע"י המיצר הנ"ל (וכמו ע"י הכאה כו' וכמ"ש במ"א) שנמשך בדרך ממילא בלי שום הרגש כלל בבחי' התכללות ממש במקור חוצבה במהו"ע א"ס ממש כו'. וזהו"ע יחוד פב"פ, היינו בחי' פנימיות ועצמות הנשמה שנמשכה ומתקשרת בבחי' פנימיות ועצמות א"ס ב"ה, וזהו ג"כ ענין החזרת פב"פ דר"ה ועשיית, דהגם שיש בחי' יחוד פב"פ גם כל השנה בעבודת הצדיקי' כנ"ל, הנה לבד זאת דאמיתית ענין פב"פ הוא בענין התשובה דוקא כנ"ל, הנה בכל השנה זהו בעבודת הצדיקי' הג' לבד, אבל כללות ישראל הרי אינם בערך עבודה כרשב"י וכה"ג, כ"א עיקר העבודה דכל השנה היא העבודה במוח ולב כו', ובר"ה ועשיית או בכללות ישראל עיקר העבודה היא בבחי' פנימיות ועצמות נשמתם דוקא וממשיכים עיי"ז בחי' מהו"ע א"ס ב"ה, וזהו דאו הוא הזמן דהחזרת פב"פ, דהנה ידוע דבר"ה חוזר כל דבר לקדמותו וצריכים להמשיך הכל מחדש כו', והיינו ע"י העבודה בבחי' עצמות הנשמה דוקא שזה מגיע בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'.

וזהו ממעמקים קראתיך מבחי' עומק לעומק דהיינו בחי' פנימיות ועצמות הנפש, דהנה בחי' פנימיות הלב שזהו בחי' רצון פשוט שבנפש ה"ז ג"כ בחי' עומק הנפש ופנימיותו כו', אבל בחי' עומק לעומק היינו העבודה בבחי' עצמות הנפש ממש בחי' צעקת הלב הנ"ל, וזהו שמוסיפים בעשיית, דקודם אלול קורין אחרי ה' כו', והיינו העבודה דכל השנה שהעיקר הוא העבודה דמות ולב שזהו בחי' אחוריים וחיצוניות כמשנת"ל, ובחדש אלול אומרים לך אמר לבי בקשו פני בחי' פנימיות הלב בחי' רצון פשוט כו', והיינו ע"י את פניך ה', דבחדש אלול נפתחים שערי רחמים ונמשיכים בחי' יגמה"ר שעיי"ז הוא העבודה בבחי' פנימיות הלב כו' כנ"ל, ובר"ה ועשיית אומרים ממעמקים קראתיך דאו עיקר העבודה בבחי' פנימיות ועצמות הנפש ממש שז"ע מן המיצר קראתי כו' כנ"ל, וזהו ההפרש בין מ"ש בכל לבי דרשתיך

למיש ממעמקים קראתיך, דבכל לבי היינו בחי' פנימיות הלב, אבל ממעמקים הו"ע בחי' עצמות הנפש ממש כו'. והוה שא' בזה ומי אמר דוד הכי, ופי' המק"מ וכי דוד הי' צ"ל ממעמקים שהרי כבר אמר בכל לבי דרשתיך שזהו בחי' פנימיות הלב ומה צריך עוד לומר ממעמקים כו'. וז"ש ודא קרא סגי, והיינו דבכל לבי דרשתיך הוא מעלה ומדרי' גבוה בעבודה כנ"ל, ומה בעי עוד לומר ממעמקים כו'. אלא כל מאן כו' בעי לכוונא רעותא מעיקרא דכל עיקרין כו' שצריכים להמשיך מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', ובכדי להמשיך מבחי' עצמות א"ס זהו ע"י העבודה דבחי' עצמות הנפש ממש. וז"ע ממעמקים שהוא יותר מבחי' בכל לבי דרשתיך להיות שזהו בחי' פנימיות ועצמות הנפש ממש בחי' עומק לעומק כו'. והוה בר"ה שצ"ל ההמשכה מבחי' פנימיות ועצמות א"ס להיות הרצון למלוכה כו', עז"א ממעמקים קראתיך, מבחי' עומק ופנימיות הנפש ממש שמאיר עי"ז בחי' פנימיות ועצמות א"ס שזהו אמיתית בחי' יחוד פב"פ כו'.

— ● —

בס"ד, ש"ת, רס"ח

שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעוניך. וצ"ל מה"ע עד ה' אלקיך והוליל שובה ישראל לה' אלקיך, גם צ"ל מהו הנתינת טעם כי כשלת כו', הרי תשובה היא על חטא ועון ומה צ"ל הטעם כי כשלת כו'. ולהבין זה יש להקדים משנת"ל דאמיתית ענין יחוד פב"פ הוא העבודה בבחי' פנימיות ועצמות הנפש ממש שמגיע למעלה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'.

והנה עיקר החזרת פב"פ הוא בתקיעת שופר דר"ה, וכידוע דבליל ר"ה מסתלק החיות של השנה העברה וע"י התקיעות ממשיכים אור חדש ונעלה יותר כו'. והענין הוא דהנה כתי' ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד כו' מראשית השנה ועד אחרית שנה, מרשית חסר אלף כתיב, והיינו בחי' הסתלקות החיות כו'. דהנה א' הוא בחי' האור והחיות האלקי הנמשך בעולמות וכמו אדם א' דם, הרי ידוע דהא' זהו בחי' האור והחיות האלקי כו' (וכמ"ש בלק"ת ד"ה בשעה שהקדימו לענין תרי"ם כו'), ועז"נ מראשית חסר א', שהחיות מסתלק בליל ר"ה ונמשך אח"כ מחדש כו'. ועז"ל ענין מרשית חסר א' דהנה מבואר בסידור בענין התקיעות ע"פ כוונת הבעש"ט ז"ל דאות א' הוא הממוצע המחבר וממשיך את הקול באותיות הדבור, וכמו"כ למעלה בחי' אל"ף הוא הממוצע המחבר וממשיך בחי' גילוי אוא"ס בבחי' מלי' להיות גילוי אור וחיות בנבראים כו'. והענין הוא עדי"מ בקול ודבור למטה הנה הקול הוא כח הבלתי מוגבל ויוכל למשוך לעולם בלי הפסק ובלי שום

השתנות. וגם כמו שהקול נמשך ומתלבש בהתחלקות באותיות הדבור הרי יכול לדבר עד אין קץ ושיעור ותמיד באופן אחד כו'. ושינוי הקול שבאדם לעת זקנותו כמו שנחלש קולו בדבורו הוא מצד מניעות הגוף שנעשה חש וחלש ומעכב את הקול. אבל מצד עצמות הקול ה' הולך ונמשך כל ימיו בלי הפסק ובלי שינוי כו'. הגם שהקול מורכב מאמ"ר רוחניים כידוע מ"מ ה"ז בבחי' הרכבה פשוטה שאין בו שום התחלקות ושום שינוי מצ"ע (והא דמבו' במ"א דלפעמים יתגבר יסוד א' מג' בחי' אמ"ר שבקול אם יסוד המים שבו או יסוד האש וכענין נחר גרוני כו', הנה אמ"ר זה הדוגמא מזה למעלה הוא בבחי' הכלים. אבל הקול הרוחני ההרכבה דאמ"ר רוחני שבו (דמשר"ז יש חילוקים בכללות אופן הקול אם עב או דק כו') הוא הרכבה פשוטה ואין בזה שינוי לעולם כו'. ולמעלה היינו בחי' האורות שיש בהם ג"כ הרכבה רק שהוא בבחי' פשיטות כו' (ואפי' להדיעה שגם באורות יש בחי' ע"ס מ"מ ה"ה בבחי' פשיטות ונק' ע"ס בלי מה כו' וכמ"ש במ"א) ועמ"ש במ"א בד"ה וביום שמחתכם ובמועדיכם), רק דא' הוא הגורם ומפסיק את הקול כו', מחמת שהקול הוא כח בלי גבולי שאין סוף וקץ להבל היוצא מן הלב דרך הקנה ולכן אין בו שינוי והתחלקות מתחלתו ועד סופו שהכל משך אחד. אבל אותיות הדבור הם בבחי' התחלקות ובבחי' שינוי מצ"ע הגם שיכול לדבר דיבורים עד אין קץ כו' מ"מ הרי האותיות בעצם הם בבחי' התחלקות ושינוי שאין את דומה לחברתה ולכן צריך להפסיק בין אות לאות שלא לערבבם כו'. ונמצא שהאותיות הם מוגבלים בבחי' גבול ומדה כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה דבחי' קול הוא כח א"ס המתפשט בלי הפסק ובלי גבול כו'. ובמאור"א מע' קול אות י"ט כ' קול תמיד בסוד הו"א וידוע דו"א הוא בכלל עולם הא"ס עדיין כו', וגם ידוע דו"א בעתיקא אחיד ותליא, וא"כ ה"ה בבחי' א"ס ולא היו העולמות מתהוים כלל מבחי' זו כי ה' הכל בבחי' א"ס. רק מבחי' דבור העליון יכול להיות התהוות העולמות דהדבור הוא בחי' מל' וכמ"ש באשר דבר מלך שלטון כמשל מלך על מדינתו שבהגיע אליהם דבר פקודתו הם סרים למשמעתו. הרי הדבור הוא המלך, וזהו דבר מלך שלטון שהמלך והדבור הכל אחד כו' והדבור הוא בא בבחי' התחלקות דוקא, והיינו ע"י גבורות וצמצומים להסתיר ולהעלים האור שלא יהי' נראה ונגלה בחי' אוא"ס ב"ה רק יהיו בחי' אותיות נפרדות כו'. וזהו דעיקר בנין המל' הוא מהגבורות שע"י הגבורות וצמצומים ע"י דוקא נבנה בחי' המל'. דאם הי' בחי' גילוי אור בבחי' א"ס א"א כלל להיות בחי' המל' דהיינו בחי' דבור העליון, כ"א ע"י הגבורות וצמצומים דוקא נראה בחי' מל' כו'. וזהו כבוד מל' יאמרו וגבורתך ידברו בכדי להיות בחי' אמירה ודבור דמל' זהו ע"י וגבורתך ידברו, בחי' ה"ג מנצפ"ך דו"א להעלים ולהסתיר האור שיהי' אפשר להיות בחי' ההתחלקות דבחי' דבור העליון כו'. והנה יש עוד ה"ג והן בחי' ה"ג דאימא הממשיכים בחי' גילוי אוא"ס במל' להיות גילוי אלקות בעולמות בכדי שלא יהיו בבחי' פירוד לגמרי ח"ו רק להיות היש בטל וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים כו'. ובה יש ג"כ כמה מיני התחלקות

מיכאל באהבה וגבריאל ביראה כו', ובמחנה מיכאל שבאהבה יש ג"כ כמה חילוקי מדרי' שכאוי"א נבדל מזולתו חסד שבחסד חסד שבגבורה כו'. ולפיכך המשכה זאת להיות היש בטל הגם שהוא בחי' חסד וגילוי מ"מ ה"ז ע"י ה"ג לפי שבביטול זה יש כמה מיני התחלקות כו', והתחלקות הוא דוקא ע"י ה"ג וכמו עדי"מ ה' אצבעות שע"י יכול האדם לפרר דבר כו'. אלא שמ"מ הן ה"ג ממותקות וכמ"ש בזהר ר"פ בראשית גבי כוס של ברכה דיתבא על ה' אצבען דיד ימין ואינן ה' אקרי ישועות, וכ' הארז"ל שהן ה"ג ממותקות כו'. וכמו גבורות גשמים שיורדין בגבו' והם חיים לעולם כו'. וי"ל ג"כ דענין הגבו' היינו בחי' תגבורת ההשפעה, דבכדי שיהי' גילוי או"א"ס בעולמות צ"ל בבחי' תגבורת דוקא כו', וכמ"ש במ"א בד"ה ויחי יעקב בענין ויפח באפיו בענין כח כו'. ועז"נ להודיע לבנה"א גבורותיו כו' ל' גסתר, והן בחי' ה"ג דאימא, דמ"ש קודם וגבורתך ידברו הן בחי' גבורות דו"א להסתיר ולהעלים האור כו' כנ"ל, ומ"ש להודיע כו' גבורותיו, הן בחי' ה"ג דאי' להיות בחי' גילוי אלקות בעולם כו'. והוה שארז"ל בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד שנא' בראשית ברא אלקי' ואח"כ שיתף עמו מדה"ר שנא' ביום עשות הוי' אלקי' כו'. והנה ענין ברא אלקי' היינו ג"כ מבחי' אור הוי', וכידוע דהתהוות היא משם הוי' דוקא, אלא שזהו ע"י ההסתר דש' אלקי'. וכמו שמש ומגן הוי' אלקי', שהמגן ונרתק מעלים ומסתיר על אור השמש, והגם שהגילוי הוא מהשמש מ"מ נק' אור הנרתק מפני שאינו כמהות אור השמש ממש כו'. וכמו"כ בש' אלקי' שמסתיר על שם הוי' שהגילוי דשם הוי' לא יראה בבחי' א"ס למען שיהי' באפשר להיות התהוות העולמות כו'. אבל ענין שיתף עמו מדה"ר הוא שיאיר גילוי אלקות להיות בחי' הביטול בעולמות כו'. והנה י"ל דהמשכת האור והגילוי הנ"ל הוא מבחי' חכ'. דהנה מבואר בתר"א ד"ה מזחה מימין דהתהוות החומר הוא מבחי' דבר ה' וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, והתהוות הצורה הוא מבחי' חפץ ורצון ה' ועז"נ כל אשר חפץ ה' עשה, והיינו להיות בחי' ביטול בנבראים כו', ועמ"ש בהגהות לד"ה הנ"ל ועמ"ש במ"א בד"ה בשעה שהקדימו, רס"ג, דב' מדרי' הנ"ל הן ב' מיני חיות הנמשכים מבחי' בינה ומבחי' חכ'. וכידוע דבינה היא בחי' יש והחכ' הוא בחי' אין, ולזאת המשכת החיות דמבינה הוא להיות העולמות בבחי' יש כו', והמשכה מבחי' החכ' הוא להיות הביטול בעולמות כו' (ועמ"ש באמ"ב בענין יורה ומלקוש כו'). והוה שאו' אשר יצר את האדם בחכ' כו', דבחי' הצורה שזהו להיות הביטול הוא מבחי' החכ' כו'. והוה מה שלפעמים מצינו דשרש המל' הוא מבינה דגם בינה נק' מלך וכמ"ש אלקים חיים ומלך עולם, דעולם הוא בחי' ז"א ובינה נק' מלך עולם וכמ"ש במ"א על מאה"ז אית מלך לעילא ברזא דקדה"ק כו'. ולפעמים אי' דשרש המל' היא מחכ' וכמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ כו'. ומבו' במ"א דהאותיות דמל' הוא מבחי' בינה והצירוף שלהם הוא מבחי' החכ' וכמ"ש מצרף לחכ' כו'. והיינו ג"כ כנ"ל דהתהוות היש דמל' הוא מבחי' הבינה, אבל להיות בחי' ביטול היש זהו מבחי' חכ' כו'. והגם שנת"ל שזהו בחי' ה"ג דאימא, מ"מ העיקר הוא מבחי' גילוי אור החכ' בבינה שע"י

דוקא נעשי' בבחי' גבורות ממותקות כו'. וכן מובן בזהר באדר"ז דרצ"ג סע"ב ודרצ"ד רע"א בענין מראשית חסר דאי' שם ת"ח אלף בלחודוי אקרי ראשון דכר, והיינו בחי' א"א. באלף סתים וגניז מה דלא אתידע היינו עתיק בחי' רדל"א כו'. כד אתחבר האי אלף באתר אחרא דהיינו בחי' חכ' נק' החכ' ראשית בא' אבל מרשית בלא אלף כ' שם דהוא דינא דדינא אטאחד בסטרהא אע"ג דלאו הוא דינא ממש. והיינו בבחי' בינה דמינה דינין מתערין. ושם דלעתיד יהי' בחי' ראשון שלמעלה מראשית כו' הרי דעיקר המתקת הגבו' הוא מבחי' חכ' כו', דבחי' בינה היא בחי' מרשית חסר א' ומראשית באלף הוא בחי' חכ'. הרי שההמתקה היא מבחי' חכ' ובחי' הכתר שמאיר בה כו'. וזהו עיקר ההמשכה מבחי' קול בדבור שנת"ל דהקול מורה על א"ס כו', היינו שיהי' גילוי אוא"ס בעולם להיות העולם בבחי' ביטול כו'. ובהמשכה זו הממוצע הוא בחי' אלף, דבכדי שיהי' גילוי אוא"ס בבחי' מל' ולהיות הגילוי בעולמות זהו ע"י אמצעית האלף דאלף הוא בחי' פלא עליון בחי' כתר ומשם נמשך עיקר ההמתקה הנ"ל, וכנ"ל מהזהר. והענין הוא שזהו בחי' הרצון והתענוג שיש במדת המל', וכידוע שעלה ברצונו אנא אמלוך ורצון זה יש בו תענוג והוא התענוג שיש בביטול דנבראים גפרדים דוקא (וכמו עד"מ העונג שבמלוכה בגשמיות מביטול העבדים כו'). ועז"א בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו כו' שזהו בחי' חקיקה להיות תופס מקום אצלו כבי' ביטול הנבראים להיות בזה עונג כו' וכמ"ש במ"א. וזהו בחי' כתר מל' דהיינו בחי' הרצון והעונג שבמדת המל' דבשביל זה צמצם א"ע כבי' להתלבש במדת המל' כו'. וז"ע מרשית חסר כתיב דבחי' הרצון והתענוג הנ"ל מסתלק למעלה בליל ר"ה (וידוע דעיקר הסילוק בר"ה הוא בבחי' הפנימיות, והיינו בחי' הגילוי שמאיר במל' ע"י ה"ג ממותקות הנ"ל). וצריכים להמשיך בחי' העונג הזה מחדש ממקור כל התענוגים להיות לו כבי' עונג במדת המל'. והיינו ע"י תקיעת שופר שע"ז ממשיכים מבחי' פנימיות ועצמות א"ס וכמ"ש אשרי העם יודעי תרועה הוי' באור פניך יהלכון בבחי' פנימיות הוי' כו'. ועמ"ש בזהר פ' אמור דצ"ט סע"א כד ההוא שופר עילאה (בחי' בינה) דנהירו דכולא בי' (ר"ל שבו מאיר בחי' חכ' וגם בחי' עתיק כו') ועמ"ש בהביאור דשוש אשיש דע"י שופר נמשך בחי' גבו' דעתיק מקור התענוגים להיות בחי' רצון ועונג במדת המל', וכידוע דבר"ה נמשך בחי' כתר מל' ע"י השופר כו'. ועמ"ש בפע"ח שער השופר פ"א דשופר ש"ו פ"ר, ש"ו הן גבורות דוכרין ופ"ר גבורות נוקבין, ועמ"ש בבה"ז על מאה"ז תוריע דמ"ה. ובלק"ת ד"ה ויקחו אליך פרה הא'. וממתיקים אותם ע"י הוי' אד' שכן הוא גימ' שופר בא"ת ב"ש כו'. והיינו שממשיכים ע"י השופר בחי' גבורות ממותקות שזהו ע"י בחי' האלף כנ"ל. וע"פ הנ"ל יובן מש"א זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, דלכא"ו א"מ והלא בכ"ה באלול נבה"ע כו', וגם מהו זכרון ליום ראשון כו'. אך הענין דמה שבכ"ה באלול נבה"ע זהו מה שעלה במח' לברוא במדה"ד להסתיר ולהעלים האור שיהי' התהוות היש כו', ור"ה נמשיכים בחי' ה"ג ממותקות דהיינו להיות גילוי אוא"ס במל'. ועז"נ זה היום יום ברוא אדה"ר, שע"י

עבודתו ממשך בחי' גילוי אלקות הוא תחלת מעשיך שזהו תכלית הכוונה כו' והוא זכרון ליום ראשון שלמעלה מראשית וכנ"ל בשם הוהר באדר"ו. והיינו שממשיכים מבחי' מקור התענוגים כו'. וזה"ע החזרת פב"פ שנעשה ע"י תקיעת שופר שהצעקה והתקיעה דשופר היא בחי' צעקת הלב שז"ע מן המיצר קראתי כו', וכמשנת"ל דהיינו בחי' פנימיות ועצמיות נקודת נפשו ממש כו', וממשיכים עי"ז מלמעלה ג"כ בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', שזה"ע הנסירה דר"ה דבתחלת הבריאה היו וז"נ בבחי' אבי"א כמ"ש בע"ח ובפע"ח שער ר"ה הטעם עי"ז, וכ"ה בכל שנה ושנה דבר"ה חוזר לקדמותו כמו שהי' בתחלת הבריאה כו'. ובתקיעת שופר נעשה הנסירה שזה"ע החזרת פב"פ כו'. וביאור הענין הוא, דהנה כתי' ויבדל אלקי' בין האור ובין החשך, ויש בזה במד"ר בראשית פ"ג ב' פ', ופי' הא' הוא שהבדילו לו לעצמו והבדילו לצדיקים. ולכאז' תמוה מהו הבדילו לו לעצמו. דזה שהבדילו לצדיקים ניחא. אבל מה"ע הבדילו לעצמו, וכי לאורה הוא צריך והלא ממנו ית' נתהווה האור ע"י מאמר יהי אור. אך הענין הוא דהנה יודע בפ"י אור א"ס מה שנק' בשם אור ולא בשם שפע להורות שאינו פועל שום שינוי והתפעלות בהמאור. ולא כמו שפע שפועל שינוי והתפעלות בהמשיפע, וכמו כל מניע מתנענע דכאשר מניע דבר ה"ה מתנענע בעצמו כו'. וכמו"כ הוא בהשפעה, וכמו בהשפעת שכל הרי יש שינוי בהמשיפע ע"י ההשפעה שע"ז מתוסף אור בהמשיפע וכמאמר ומתלמידי יותר מכולם שאין זה דוקא ע"י שהתלמיד מקשה מהרב ונק' תלמיד המחכים את רבו כו' כ"א ע"י עצם ההשפעה מתוסף אור שכל בהמשיפע כו'. והיינו לפי שההשפעה אינו מה שנשפע בדרך ממילא מהמשיפע מהאור שלו, כ"א שבא ע"י הכנה מהמשיפע איך ומה להשפיע לו באופן שיובן אל המקבל כו'. ולכן כל אור שכל שצריך להשפיע אל הזולת צריך לעיין בו בעצמו תחלה. הגם שכבר יודע את הענין לעצמו מ"מ בכדי להשפיעו אל הזולת צריך לעיין תחלה בעצמו בהענין ואז דוקא ידע איך ומה להביאו לזולתו. וכידוע שיש חילוקים בחכמים יש מי שכל דבר שכל יכול להשפיעו אל הזולת ויש שהגם שמבינו לעצמו מ"מ לא יוכל להשפיע לזולתו. וטעם הדבר הוא דבכדי להשפיע אל הזולת בהכרח צריך לשנות את השכל מכמו שהוא לעצמו דאותו השכל כמו שמבינו המשפיע לא יוכל המקבל להבינו, כ"א צריך לשנותו ולהביאו באופן שיובן אל המקבל. וזה דוקא כאשר מבין בעצמו את הענין לעומקו ביותר אז יוכל לשנותו ולעשות בו כחפצו כו'. וזהו הסיבה מה שזה ביכולתו להשפיע מפני שהוא בעצמו יודע הענין לעומקו יותר. ובעל שכל אחר שאינו יודע לעצמו הענין בטוב כ"כ אין ביכולתו לשנותו ולהביאו לזולתו כו'. ולהיות שההשפעה היא ע"י הכנה, שלצורך ההשפעה צריך לעיין בעצמו בהענין כנ"ל לזאת נתוסף עי"ז בהמשיפע כו'. וכן הוא בכללות ענין ההשפעה (גם שאינו צריך לעיין בהענין או שבהעיון אינו נתוסף אצלו דבר מ"מ) הנה ע"י ההשפעה גופא להיות שזהו בבחי' התלבשות שמלוכש ונתפס בהענין בעת ההשפעה מתוסף לו אור בזה מה שלא הי' בו מקודם כו'. ולכאז' לפי הנ"ל הרי יש יתרון מעלה בהשפעה מה שהוא בבחי' התלבשות

ותפיסא שע"ז נתוסף אור, והלא ענין ההתלבשות ה"ז ירידה לכא' וגרעון בהמשפיע כו'. אך הענין בזה הוא דענין השפע הוא שמשפיע מה שמקבל. דבענין משפיע ומקבל הנה המשפיע אינו דבר עצמי כ"א שמקבל דבר ואותו הדבר שמקבל ה"ה משפיע כו'. ומוכן שאינו דומה כמו שמקבל לעצמו וכמו שמשפיע אל הזולת כו' וכמ"ש במ"א. אבל מה הוא משפיע מה שמקבל כו'. ומש"ז שייך בו תוס' וגרעון, וע"י ההשפעה וההתלבשות בהענין מתוסף ומתחדש אצלו בהענין מה שלא ה' אצלו קודם כו'. אבל אור ומאור הנה המאור הוא ענין עצמי והאור ממנו הוא בדרך ממילא לא בבחי' התלבשות ותפיסא ואינו מתוסף דבר בהמאור ע"י הגילוי אור ממנו כו'. ונמצא דבשפע ע"י ההשפעה נעשה שינוי בהמשפיע כו', וגם הנה הוא מתפעל בעצמו להשפיע שהרי ממילא ומאליו לא יושפע ההשפעה כ"א ע"י שמשפיע. וצריך לצמצם א"ע בכדי להשפיע, דכאשר מאיר האור בגילוי לעצמו אינו שייך כלל להשפיע אל הזולת ואדרבה הוא אז בבחי' עלי' ביותר ולא בבחי' ירידה, וכידוע דטבע העלול להיות דבוק בעילתו כו' (ולכן מי שהוא בבחי' מחזין גדולות ה"ה בבחי' הבדלה כו' וכמ"ש מזה בדרוש יר"ט של ר"ה, רס"ו בד"ה כי נר מצוה) ובכדי שיוכל להשפיע לזולתו צריך לצמצם א"ע ואז יכול אור שכלו (היינו אפס קצהו מאיר שכלו) להיות בבחי' ירידה והשפעה אל הזולת כו'. והיינו דלבד הצמצום שבהאור השפע צריך לצמצם א"ע שיהי' שייך להשפעה כו'. ובאותו אור הנשפע צ"ל כליות יעוצות איך להשפיע. ולכן אנו רואין שיש מלמד שהוא בר פועל ויש שאינו בר פועל כו'. והיינו לפי שזה יודע לכלכל דבריו במשפט איך להסביר לו השכל שמתחדשים אצלו תמיד ענינים ואותיות המכוננים אל השכל ומלבישים את השכל, שע"ז יודע התלמיד את הענין ומבין אותו כו'. הרי כ"ז הוא שינוי והתפעלות בהמשפיע שמוטרד בההשפעה, לבד מה שמוטרד להשפיע ולא יושפע מעצמו יש בו הטרדא איך להשפיע לפי אופן המקבל שיתקבל אצלו כו'. משא"כ באור שאינו פועל שום שינוי בהמאור, וכמו אור חזיו השמש הרי אינו נוגע בהשמש כלל אם האור מאיר אם לאו דכאשר יש עננים המסתירים על האור אין זה פועל שום גרעון בהשמש וכן כאשר מאיר האור אינו מתוסף דבר בהשמש כו'. וגילוי האור הוא בדרך ממילא לא ע"י התפעלות המאור, דהשמש אינו מוטרד בההשפעה בעצם ולא באופן ההשפעה כו', תרי שהאור אינו פועל שום שינוי והתפעלות בהמאור כו'. וכ"ז הוא לפי שהאור הוא בחי' הארה לבד שאין בו מן העצם, ולא כמו שפע שזהו מהות דבר מה הנשפע, וכמו שפעת מים דמהות המים נמשכים ממקום למקום כו'. וכן הוא בכל בחי' שפע שנשפע מהות דבר מה כו' וכמ"ש במ"א. אבל ענין האור הוא שנמשך רק בחי' הארה לבד, לכן אינו פועל שום שינוי והתפעלות בהעצם כו'. והנה הגם שהוא רק הארה לבד מ"מ ה"ה לפי אופן העצם, שזהו דוקא באור ולא בשפע. דהנה בשפע אין השפע בדומה אל העצם, וכמו שיחות חולין של ת"ח כו', הנה הגם שצריכין לימוד מפני שיש בהם ענין שכלי ולא כמו שיחות חולין של איש פשוט שאין בהם שום דבר כו', מ"מ הרי השיחות חולין של הת"ח אינו בערך אור שכלו העצמי

כלל, וה"ה מ"מ רק שיחות חולין לבד כו'. וכן הוא בד"כ בהשפעת השכל דההשפעה אינה כמו שהיא גבי המשפיע ומכש"כ שאינה בדומה כלל לעצם אור שכלו. וכמשנת"ל דבהשפעה צ"ל כליות יועצות, והיינו שלא ישפיע את השכל כמו שהוא אצלו, דאל"כ הרי א"צ עצות לזה, אלא לפי שצריך לשנות הענין או שצריך להלבישו בענינים כאלה שלא יהי' נראה בו אור השכל כמו שהוא אצלו וכה"ג בענינים שבאופן כזה דוקא יוכל להתקבל כו'. הרי איך שיהי' הנה השפע משתנה מכמו שהיא אצלו כו'. ואפי' בהשפעה עצמיות ידוע שיכול להיות שהשפע תהי' שלא בדומה אל המשפיע הגם שבד"כ ה"ה מוליד בדומה לו ומ"מ כו'. וכמו שאמרו מפני מה בניהם של ת"ח אינם ת"ח כו', הרי יכול להיות שיהיו בניהם של ת"ח אנשים פשוטים כו'. והגם שאומר טעם ע"ז משמע דבלעדי זאת היו בניהם ג"כ ת"ח זהו מפני שתורה מחזרת על אכסני' שלה כו', אבל לולי זאת יכול להיות שגם בלא טעם לא היו בניהם כמותם. וכמו שאנו רואין שגם בשארי בני"א יקרה כן שלא יהיו בניהם כמוהם כו' (ומה שמוליד בדומה לו היינו שמוליד אדם כמוהו בשכל ומדות כו', אבל יכול להיות שלא יתדמו זל"ז כו'). אבל באור הרי תמיד בדומה אל המאור, וכמו באור זיו השמש שהוא בדומה אל בהירות השמש עצמה כו', ובלבנה האור באופן אחר כפי מהות אור הלבנה עצמה וכן באור הנר כו'. וכמ"כ באור וחיות הנפש שהאור הוא מעין המאור כו' וכמ"ש במ"א. ולכן אנו רואין שהאור אינו משתנה, דבכ"מ שהוא ה"ה באופן א'. משא"כ השפע ה"ה משתנה לפי אופן הכלי שמתלבש בו כו'. דכשם שבעצם המשכתו ממקורו ה"ה משתנה בהשפעתו ואינו בדומה למקורו כו' כנ"ל, כמ"כ ההשפעה גופא ג"כ משתנית כו'. וכמו בהשפעת השכל הרי אצל המקבל השפע משתנה השפע לפי אופן החושים שלו. דהגם שזהו אותו אור השכל שנשפע לו מהמשפיע מ"מ ה"ה באופן אחר כו'. וכמו גם בהשפעה גשמיות כמו בשפעת המים הרי המים משתנים לפי אופן העפר והקרקע שממנה יוצאים ואשר עלי' נמשכים כו'. וכמו שיש מים היפים ומים הרעים והכל הוא מעפר שעליהם נמשכים המים. ואם כי השינוי אינו בעצם מהותם ממש שהרי גם המים הרעים אפשר לסננם ולזכך אותם מ"מ ה"ה מקבלים שינוי כו'. וגם בשפע צ"ל כלי המוכנה לזה שיוכל לקבל השפע, וכמו בהשפעת השכל הרי לא יומשך ויתקבל אלא במי שהוא בר שכל ויכול לקבל את השכל, ולפי אופן המקבל כן צריך להיות אופן המשכת אור השפע כו'. משא"כ באור שהאור נמשך בכ"מ בשוה, ואין שום חילוק באור זיו השמש שמאיר בטרקלין גדולה ובהיכל מלך או במקום האשפה שמאיר בהם בשוה ממש, ואין שום שינוי בהאור דהאור הוא טהור ונקי על פני האשפה כאשר הוא טהור תך על פני המים. כ"כ בס' כד הקמח אות א' בדי' נר ה' נשמת אדם (דכמ"כ הוא למעלה כמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא, דהיינו בחי' אוא"ס הסוכ"ע שהוא בכ"מ בשוה ממש, אע"פ שהדבר מוחש לחוש העין שיש בעולם מקומות שאינן נקיים וטהורים, והוא ית' הוא בכל מקום ממש, וכ"ז אינו פועל בו ית' שום שינוי ח"ו, ועמ"ש בלק"ת ד"ה את קרבני לחמי דרוה"ב). והיינו לפי

שאר זיוו השמש הוא מעין השמש ה"ה מובדל בערך מהדבר שמאיר עליהם שאינו בבחי' התלבשות ותפיסא ממש, ואינו בערך שישתנה מחמת האשפה שידבק בו הלכלוך והריח רע של האשפה ואין המקום נוגע כלל כו' (והנה באור וחיות הנפש הרי הכחות משתנים לפ"ע הכלים כנודע, והיינו לפי שהכחות פרטיים הן בבחי' שפע כמ"ש במ"א, וכללות אור וחיות הנפש המחי' את הגוף הגם שנק' חיי בשריים לגבי אור הנפש עצמה מ"מ אינו משתנה, והראי' שהיא בכל הגוף בשוה כו', ואם הי' משתנה לפי מהות הגוף הי' ג"כ משתנה לפי חלקי הגוף בהאברים פרטים שבו ולא הי' בשוה בכל הגוף כו', ומאחר שהוא בכל הגוף בשוה ה"ז הוראה שאינו משתנה כו', ומ"מ צ"ל גוף מוכן אליו לפי שהוא אור פנימי, ויכול להיות גם בגוף הבהמה כמו בגלגולים ר"ל רק שהוא אז בהעלם, ומ"מ ה"ה נמצא שם כו' וכמ"ש במ"א), והדוגמא מכ"ז יובן למעלה בענין אוא"ס ב"ה מה שנק' אור הוא להורות שזהו רק הארה לבד שאין בו מן העצם כלל וה"ה בא בדרך ממילא מן העצמות (עם היות שאינו הכרחי ח"ו כ"א הגילוי הוא ברצון ומ"מ הוא כמו בדרך ממילא כו', וכמו"כ הוא גם באור וחיות הנפש כו' וכמ"ש במ"א באורך) ואינו פועל שום שינוי ח"ו בהעצמות להיותו בחי' הארה לבד כו', אמנם ההארה היא לפי אופן העצם שהוא מעין העצם כו', וכשם שהעצם הוא פשוט בתכלית בבחי' א"ס ממש כמו"כ הארה היא ג"כ בבחי' פשיטות ובבחי' א"ס כו', ולזאת גם בחי' אור הא"ס הגם שהוא רק הארה לבד ה"ה אינו בערך העולמות כלל שיהי' מזה התהוות העולמות בבחי' יש וגבול לפי שאינו בערך כלל כו', וע"ז הוצרך להיות הצמצום באוא"ס שהאור הא"ס והבלי גבול נסתלק ונכלל במקורו ונשאר חלל ומקום פנוי, דהיינו בחי' התעלמות האור והעדרו כו', ונמשך אח"כ הקו שאינו מהות האור הראשון לגמרי כו', וכידוע המשל בזה מהמשכת השערות, דהגם שהחיות נמשך מהמות מ"מ אינו מהות החיות שבמוח כמו החיות הנמשך בהאברים כו', וכמו"כ בחי' הקו עם היות שנמשך מאוא"ס שלפני הצמצום מ"מ להיות שהמשכתו הוא ע"י הצמצום לזאת אינו מהות האור ממש שלפני הצמצום כו', וה"ה בבחי' חשך לגבי האור א"ס שלפני הצמצום כו' והוא בערך שיהי' מקור לעולמות כו', וז"ש ויבדל אלקי' בין האור כו' שהבדילו לעצמו, והיינו שהוא למעלה מבחי' שרש חיות העולמות, דחיות העולמות הוא מבחי' אור הקו שזהו בחי' הארה לבד הבאה ע"י דילוג הצמצום כו' כנ"ל, אבל בחי' מהות האור שלפני הצמצום אינו בערך מקור לעולמות כו', וזהו שהבדילו כו', וע"ד שאמרו ראה שאין העולם כדאי להשתמש בו עמד וגנוז כו', ומבואר במ"א דהיינו שהוא למעלה מחיות העולמות כו', עד"ז הר"ע הבדילו לעצמו שהוא למעלה מבחי' חיות העולמות כו', ועז"א הבדילו לצדיקים, דע"י קיום תו"מ ממשיכים בחי' האור שלמעלה מעולמות כו', וכידוע שתכלית הכוונה בתו"מ הוא להמשיך בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שיאיר בגילוי בעולמות לאחר הצמצום, והיינו בחי' האור שהבדילו לעצמו שאין העולם כדאי להשתמש בו כו' הבדילו לצדיקים שממשיכים את האור הזה ע"י תו"מ כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש שובה ישראל עד ה' אלקיך. דהנה המצות הן בחי' רצה"ע וענין הרצון ה"ה הטיית והמשכת הנפש אל הדבר הרצוי אליו. וכמו רצון האיש בוולתו כשהוא רצוי אליו מצד טוב מעשיו הרצויים מאד אוי ממשיך נפשו ורצונו אליו, ולהיפך כאשר מעשיו שנואים אליו מסתלק רצונו ממנו, וה"ז בריחת הנפש אל עצמותו היפך בחי' המרוצה שנק' התפשטות הרצון כו'. וכמ"כ הוא בדוגמא למעלה כאשר נש"י מקיימים תו"מ ומעשיהם רצויים נמשך בחי' הרצון אליהם, וכמו כי רוצה ה' בעמו, כי תהיו אתם ארץ חפץ חפצי בה כו'. ולהיפך ח"ו כאשר לא אכשיר דרא אז הוא בחי' סילוק הרצון, וכמו אין נפשי כו', דאו הוא בחי' עלי' והסתלקות לעצמותו כבי', וכמו אלכה ואשובה כו'. ומובן דאו הוא בבחי' רוממות והתנשאות בעצמותו ביותר כו'. והנה בכדי להחזיר הרצון שיומשך ויתפשט רצונו ית' כו' מובן שצריכים להמשיך מלמעלה מבחי' הרצון, דהרי הרצון כבר נסתלק, וא"כ הרי א"א שיהי' סיבת החזרתו מן הרצון עצמו כ"א מלמעלה כו'. דהנה ענין הרצון הגם שהוא הטיית המשכת עצמיות הנפש כו', מ"מ מובן שאין זה בחי' עצמיות הנפש ממש כ"א הטיית והמשכת אור הנפש כו'. וכמ"כ הוא למעלה דבחי' הרצון גם הרצון דתו"מ הוא רק בחי' הארה לבד מבחי' עצמותו לא בחי' העצמות ממש כו' (וזה"ע קדושתו שלמעלה מקדושתכם שע"י תו"מ כו', וכמ"ש במ"א) ולזאת בכדי להיות השבת והחזרת הרצון צריכים להמשיך מבחי' העלם העצמות דא"ס שלמעלה מבחי' גילוי הרצון להיות החזרת הרצון כו'. וז"ש שובה ישראל עד הוי' אלקיך. דהנה הוי' הוא בחי' רצה"ע הנמשך ע"י תו"מ שנק' תורת הוי' מצות הוי' (והיינו בחי' שם הוי' שבאוא"ס שלפני הצמצום שנמשך בבחי' פנימיות הקו כו') וכאשר ע"י חטא ועון ר"ל גורמים בחי' סילוק האור ח"ו צריכים להמשיך מלמעלה מבחי' האור והגילוי וכמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' מבחי' עומק לעומק, דהיינו מבחי' הפנימיות והעצמות דא"ס שזוהו בחי' העלם עצמותו כו', ומשם קראתיך הוי' להיות המשכת ש' הוי' מחדש כו'. והיינו ע"י תשובה מעומקא דלבא מבחי' עומק ופנימיות הנפש שמעורר ומגיע בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' (וכמשנת"ל בענין צעקת הלב כו'). ועז"א שובה ישראל עד הוי' אלקיך, שהתשובה תגיע עד בחי' ומדרי' כזו שהוי' הוא כמו בחי' אלקים כו', והיינו בבחי' העלם העצמי דא"ס כו', ומשם נמשך להיות ש' הוי' מחדש כו'. והטעם הוא כי כשלת בעוניך שגרם בחי' סילוק האור והגילוי, ולזאת צריכים להמשיך מבחי' ההעלם דוקא שלמעלה מהגילוי להיות בחי' הרצון מחדש כו', וזהו ג"כ מ"ש עד הוי' אלקיך ולא אמר לה' אלקיך דאו הי' משמע שהתשובה היא להוי' לבד (וכמו קרבן לה' כו'), ובאמת הכוונה שהתשובה צריכה להיות בבחי' אוא"ס עצומה שלמעלה מש' הוי'. ולזה אמר שובה ישראל עד הוי' אלקיך דהוי' כאלקים יחשב, והיינו בחי' עצמות א"ס, והטעם הוא כי כשלת בעוניך וגרם סילוק הרצון לזאת צ"ל ממעמקים דוקא קראתיך מבחי' עומק לעומק שבנפש שמגיע בבחי' פנימיות ועצמות א"ס ומשם נמשך בחי' רצון מחדש כו'.

בס"ד, ליל ב' דסוכות, רס"ח

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים כו'. וצ"ל מה"ע נטילת לולב בכלל ולמה נבחרו ד' מינים האלו דוקא להיות בהם המצות לא בשארי מינים. והנה במד"ר פ' בא פט"ו אי' הה"ד יהיו לך לבדיך ואין לזרים אתך. וחשיב שם כמה דברים שנא' בהם לכם ובתוכם חשיב גם ולקחתם לכם לכם ולא לאחרים. ולכאוי' א"מ והלא כל המצות ניתנו לישראל דוקא. ולמה בד' מינים שבלולב נא' לכם שהם לכם דוקא כו'. ולהבין זה ילה"ק מה דאי' במד"ר ע"פ ויבדל אלקים בין האור ובין החשך שהבדילו לעצמו. ונת"ל דקאי על בחי' האוא"ס שלפני הצמצום שהבדילו לעצמו שאין העולם כדאי להשתמש בו שהוא למעלה מחיות העולמות כו'. דחיות העולמות הוא מבחי' האור שלאחר הצמצום שזהו הארה שאינו כמהות הראשון כו'. אבל האור שלמעלה מהצמצום אינו בערך חיות לעולמות. וזהו שהבדילו לעצמו כו'.

ובאמת י"ל ענין הבדילו לעצמו הוא באוא"ס שלפני הצמצום גופא שנעשה הבדלה מה שהוא לעצמו היינו שלמעלה מן העולמות לגמרי ומה שהוא בגדר שייכות עכ"פ לעולמות. אע"פ שאינו בגדר מקור להם כו'. והענין הוא דהנה ידוע דבאוא"ס יש ב' מדרי' בחי' עצם האור ובחי' התפשטות האור. דהנה נת"ל דאור א"ס זהו בחי' הארה שהיא בחי' המשכה וגילוי מן העצם לא בחי' מהות העצם כו'. ובכל המשכה יש ב' מדרי' עצם המשכה כמו שהיא למעלה מבחי' גילוי עדיין, ובחי' הגילוי שהוא בחי' ההתפשטות שלו לא בחי' עצם הדבר. דכמו"כ הוא באוא"ס מאחר שהוא בבחי' המשכה מן העצמות יש בזה בחי' עצם האור הנמשך שהוא למעלה מבחי' גילוי עדיין, וכמו עצם הכח שהוא בחי' ההיולי שלמעלה מהתפשטות כו' ובחי' הגילוי שהוא בחי' ההתפשטות כו'. ועו"א בפדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, ופי' עד שלא נבה"ע היינו לפני הצמצום הי' הוא ושמו כו'. הוא זהו בחי' אור א"ס לא בחי' העצמות דעל בחי' העצמות אינו שייך לומר הוא שזהו בחי' העלם, ועצמות א"ס הוא למעלה מהעלם וגילוי ונק' אתה כו' כידוע ומבוי' במ"א. והוא היינו האור א"ס וקאי על בחי' עצם האור שהוא למעלה מבחי' גילוי עדיין כו'. ושמו זהו בחי' גילוי האור דשם הוא בחי' גילוי כו'. וזהו ע"ד מ"ש אתה הוא הוי' לבדיך דאתה זהו בחי' העצמות כו'. והוא הוי' זהו בחי' עצם האור וגילוי האור. דהיינו הוא ושמו כו' וכמ"ש אני הוי' הוא שמי כו'. והנה בחי' עצם האור מובן שאינו בגדר שייכות אל העולמות כלל וכלל. וכמו כל כח היולי ה"ה מובדל בערך גם מהגילוי' שלו עד שאינו בגדר מקור להם כלל כידוע. וממילא מובן דבחי' עצם האור שאינו בגדר גילוי ואינו בגדר מקור לגילוי ה"ה שלא בערך וגדר שייכות אל העולמות כלל וכלל כו'. אמנם בחי' גילוי האור יש בזה ג"כ ב' מדרי', הא' בחי' פנימיות האור וגילוי שהוא לעצמו עד"מ ואינו שייך עדיין אל העולמות. ובחי' חיצוניות האור השייך אל העולמות כו'. והענין הוא. דהנה אי' בע"ח בתחלתו טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים הי' אור עליון פשוט

ממלא כל המציאות כו'. והיינו בחי' התפשטות האור דעל בחי' עצם האור אינו שייך לומר שהי' ממלא כל המציאות שהרי הוא אינו בבחי' גילוי כלל כנ"ל, אלא זהו בחי' גילוי האור כו'. וכשעלה ברצונו הפשוט להאציל הנאצלים כו' הרי יש באוא"ס מה שלמעלה מבחי' עליית הרצון, והיינו בחי' פנימיות האור שאינו שייך שם עדיין עליית הרצון על עולמות כו'. ורק בבחי' חיצוניות האור שייך עליית הרצון כו'. ומבו' בע"ח שם שגם כאשר עלה ברצונו ית' להאציל לא הי' בו ראש וסוף ומעלה ומטה כו'. והיינו דבחי' האור הזה ג"כ אינו בגדר מקור אל העולמות כו'. ולואת צמצום עצמו וסילק אורו הגדול עה"צ כו'. וידוע דפעולת הצמצום הוא ב' דברים, הא' להבדיל בחי' החיצוניות מבחי' הפנימיות, והב' דמבחי' חיצוניות האור יומשך הארה שיהי' בערך מקור לעולמות כו'. והמשל בזה ידוע מהשפעת השכל, דכאשר המשפיע משכיל השכל לעצמו ה"ה אינו בערך המקבל כלל, והגם שבודאי יש בזה בחי' אור השייך אל המקבל, מ"מ ה"ה בבחי' התכללות והתאחדות באור המשפיע ואינו ניכר כלל בפ"ע, וכאשר מאיר אצל המשפיע אור שכלו בגילוי לא יוכל למצוא בעצמו בחי' אור השכל השייך אל המקבל, היינו שיהי' בערך המקבל, ואם ישפיע אל המקבל יהי' מעורב באור בחי' פנימיות ועצמות שכלו ולא יוכל לקבל ההשפעה כו'. ובהכרח שיעלים אור שכלו בעצמותו ואז ניכר ונבדל בעצמו בחי' חיצוניות האור שאפשר להביאו אל המקבל וכו'. ומובן בזה דלבד זאת שנבדל חיצוניות אור השכל מהפנימיות הנה בחי' חיצוניות השכל גופא מתעלם ממנו האור ואינו מאיר בו כמו שהי' מאיר תחלה שהי' בו בחי' גילוי אור רב, וע"י הצמצום הנ"ל מתעלם האור והאור הנשאר אינו כמהות האור הראשון כלל כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה, דלפני הצמצום הי' בחי' חיצוניות האור בבחי' התאחדות עם בחי' פנימיות האור ולא הי' ניכר ונבדל בפ"ע כלל, ובבחי' חיצוניות האור הי' האור והגילוי ג"כ בבחי' א"ס ממש כו' (והגם דבמדרי' זו הי' בחי' עליית הרצון כנ"ל ובחי' השערה בכח על כל מה שעתיד להיות בפועל שזהו בחי' כח הגבול כו', מ"מ הרי ידוע דכח הגבול שבא"ס אינו בבחי' גבול כלל ח"ו וה"ה ג"כ בחי' בלי גבול כו' וכמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה הנ"ל ד"ה אדם כי יקריב, והעיקר הוא דלפני הצמצום הי' מאיר גילוי אוא"ס הבלתי בע"ג גם בבחי' כח הגבול עד שכח הגבול לא הי' ניכר כלל כו'. והענין הוא כידוע דכח הגבול זהו בחי' אותיות הרשימו דבתחלה הי' מאיר בהם גילוי אוא"ס ממש, וע"י הצמצום הגם שלא נעשה שינוי בהאותיות ואף גם לא בפעולת האותיות כ"א מה שנתעלם האור מצד צמצום האור כו' כמ"ש במ"א, מ"מ בחי' העלם האור גרם שנעשו האותיות בבחי' מציאות כו', וד"ש בע"ח דע"י הצמצום נתגלה ונתהווה כח הגבול כו' וכמ"ש במ"א, אבל לפני הצמצום הי' מאיר בהאותיות בחי' האוא"ס הבלתי בע"ג בגילוי ממש ולא הי' כח הגבול ניכר כלל כו'). וענין הצמצום הוא שנתעלם האור ועי"ז נעשה הבדלה בין הפנימיות אל החיצוניות שניכר ונבדל בחי' חיצוניות האור השייך אל העולמות כו', ובהאור הזה נתעלם בחי' האור שהי' מאיר בגילוי לפני הצמצום

ונשאר רק הארה לבד שאינו כמהות אור הראשון כו' (והיינו בחי' נקודת הרשימו שכלול בזה כללות בחי' האור השייך אל העולמות, ומבחי' הרשימו נמשך גילוי האור כו' וכמ"ש במ"א) והיינו בחי' אור הקו שנמשך אחר הצמצום כו'. וביאור הענין הוא. דהנה כללות בחי' האוא"ס השייך לעולמות זהו בחי' מל' דא"ס שהיא בחי' תחתונה שבא"ס כו'. דהנה בכדי שיהיו עולמות בבחי' יש וגבול שזהו תכלית הכוונה בברה"ע שיהיו עולמות בבחי' יש דוקא, וכידוע דבאמת עיקר הכוונה הוא התהוות עוה"ז שהוא בחי' יש ממש, והוא עיקר הכוונה וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, דאנכי מי שאנכי עשיתי ארץ דוקא ואיזהו ארץ זו שאדם עלי' בראתי, דהיינו ארץ התחתונה הלוז הגשמיות כו', ובראתי בגימ' תרי"ג והן תרי"ג מצות שניתנו למטה שזה עיקר הכוונה להיות קיום התומ"צ בגשמיות דוקא ולעשות הדברים התחתונים כלים לאלקות. וכמו שופר הגשמי כשמקיימים בו מצות תקיעת שופר ה"ה נעשה כלי לאלקות כו' וכמו"כ הוא באתרוג הגשמי ותפילין וכה"ג בכל המצות שבהם וע"י נעשים הדברים התחתונים כלים לאלקות וממשיכים גילוי אלקות למטה כו'. וכמו"כ לאכפ"י לסט"א שיאיר אוא"ס ב"ה במקום החשך כו' ביתר שאת ויתר עז כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ו, דסוף מעשה זו היא שעלה במח' תחלה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא כו'. ולואת עיקר הכוונה היא בהתהוות העולם התחתון דוקא, ומה שנתהוו עולמות העליונים הוא רק בכדי שיוכל להיות התהוות עולם התחתון ע"י ירידת האור שיורד ממדרי' למדרי' ע"י כמה לבושים המסתירים עד שיהי' באפשר להתהוות עולם התחתון כו', וכמ"ש בסש"ב שם. ומ"מ גם התהוות העולמות העליונים הוא בבחי' יש לגבי אוא"ס כי אינו בערך כלל וכלל כו'. ואפי' בחי' א"ק שהוא פרצוף הראשון הרי נק' אדם דבריאה דכללות, והיינו דהתהוותו הוא בבחי' יש מאין כו', והתהוות זאת מבחי' המל' דוקא. וכידוע ההפרש בין מדת המל' לשארי מדות, דבכל המדות המשכתן הוא בבחי' עו"ע להיות כי המדות עצמן התהוותן הוא בבחי' עו"ע זמ"ז. וכמו בקו הימין חח"ן, הנה התהוות החסד מהחכ' הוא בדרך עו"ע, דמדת החסד היתה כלולה תחלה בבחי' החכ' ויצאו מהעלם אל הגילוי כו'. דהגם שהמוחין הן למעלה הרבה מהמדות כנודע מ"מ הרי יש במוחין התכללות המדות כו', ובפרט בבחי' חיצוניות המוחין שהן מקור למדות ה"ה כלולים בהם כו'. והחסד שרשה מבחי' החכ', וכידוע דח"ב הן מים ואש כו', וה"ה כלולה במציאותה בספי' החכ' (והעיקר לפי שגם מדת החסד הוא כח רוחני ושייך התכללותו בחכ' כו') ובאה מהעלם אל הגילוי כו'. וכן נצח ענף החסד שהוא ג"כ בבחי' עו"ע, וכמו שאנו רואין שמדת הניצוח מסתעף ממדת הגדולה, דכל איש רחב לבב בגדולה והתפשטות יתירה (שזהו ג"כ ענין החסד שהו"ע התפשטות כו') תגדל אצלו מדת הניצוח יותר כו' (ולפמ"ש במ"א דחסד דו"א הוא בחי' חסד דמ"ה, הנה ענין הניצוח הוא לנצח א"ע נגד דברים המונעים את ההשפעה כו' וכמ"ש באגה"ק סי' ט"ו. וזהו מצד הגבורת החסד להיות מדת חסדו גדולה ביותר לזאת ה"ה מנצח א"ע נגד כל דבר המונע כו', ונמצא דמדת הניצוח כלולה במדת החסד כו').

וכמורכ יובן בבחי' חח'ן למעלה דחסד הוא ענף החכ' ונצח ענף החסד שזהו בבחי' השתל' עו"ע כו'. וכה"ג הוא בכל הע"ס שהן בבחי' עו"ע כו', וכמ"ש באגה"ק סי' י' דמ"ש הרמ"ק בענין השתל' עו"ע וכ"ה בזה"ק זהו בהשתל' הספי' בספירות עצמן כו'. הרי שהע"ס הן בבחי' השתל' עו"ע כו'. ולכן ההתהוות הנעשה מהמדות אפי' מבחי' נה"י הכל הוא בבחי' עו"ע ולא הי' אפשר שיתהווה מזה נבראים בע"ג ותכלית כו'. אך מבחי' מדת המל' דוקא נמשך שרש התהוות הנבראים להיות כי מדה זאת גם באצ"י הגם שהיא בבחי' אחדות עם הע"ס, מ"מ אינה בבחי' מהות עצמות האצ"י היינו מבחי' גופא דאצ"י ממש כו', כי מדת ההתנשאות עד"מ למטה אינה נמשכת ממהות האדם רק בבחי' דבר יוצא לחוץ ממנו כו' (י"ל שכל ענין ההתנשאות הוא על הזולת דעל עצמו אינו שייך הענין כלל, ולא כמו כל המדות דכולם שייכים על עצמו ג"כ, וכמו אהבה שאוהב א"ע כו', הגם שאין זה מדה ממש וכמ"ש במ"א דאהבת עצמו הרי"ע הרגש עצמי ולא בבחי' התפעלות מדה כו' מ"מ ה"ז אהבה כו'. ויותר י"ל שזהו"ע יוקר עצמו מה שיקר בעיניו וידוע שזהו מקור המדות וכמ"ש במ"א, ומאחר ששייך ענין יוקר עצמו שייך ג"כ ענין האהבה באיזה התפעלות כו', וכן גבו' שמתגבר ע"ע ומעורר ר"ר על עצמו ומנצח א"ע כו', וכמורכ כל המדות שייכים על עצמו. משא"כ מדת ההתנשאות אינו שייך על עצמו כלל, וזהו דמדה זאת היא חוץ ממנו מפני שאין לה שייכות לעצמו כ"א אל הזולת, ממילא עצם המדה היא בבחי' הבדלה מעצמותו כו', והיינו שבו בעצמו הוא מה שחוץ לעצמו כו'. וי"ל שזהו ע"ד מ"ש בבה"ז פ' פנחס בדי"ה ובחדש הראשון ההפרש בין מח' עצמית ובין מה שהוא עצמו חושב אודות זולתו שהיא מח' נבדלת כו'. והגם דעצם הענין אינו שייך לכאן דשם הוא בענין הכלים ונשמות כו', כ"א לדוגמא שהגם שהמח' בדי"כ היא מיוחדת בו ונק' לבוש המיוחד כנודע, מ"מ יש מה שחושב אודות הזולת שזהו בו בעצמו מה שנבדל ממנו כו', ועד"ז יובן בענין ההתנשאות כו'). ולכן כל ענין המלוכה וההתנשאות להיות מובדל ומרוחק דוקא לא כמו כל המדות שהן בבחי' קירוב כו', וכמ"ש במ"א, והיינו מטעם הנ"ל דלהיות שכל המדות מציאותן הוא בדרך עו"ע שזהו בחי' קירוב כמורכ המשכתן והשפעתן הוא בבחי' קירוב כו'. ובחי' מל' היא בבחי' הבדלה, דגם באצ"י אינה בבחי' קירוב ובבחי' עו"ע כו' * . ולכן אופן ההמשכה וההשפעה מבחי' המל' הוא ג"כ בבחי' הבדלה וריחוק דוקא כו'. ולכן התהוות בחי' יש וגבול הוא מבחי' המל' דוקא להיות דהמל' באצ"י גופא היא שלא מגופה דאצ"י ממש וכמו בחי' יש מאין כנ"ל. וההמשכה מבחי' מל' היא בבחי' ריחוק דוקא כו'. לכן מזה יכול להיות ההתהוות בחי' יש מאין להיות נבראים במציאות יש ובע"ג כו'. וכמורכ הוא בשרש הראשון

(*) (ועמ"ש במ"א במאה"ז ע"פ לפני לא נוצר אל דמה שהמל' אין לה אור מעצמה הוא לפי שהיא בחי' יש כו' רק מקבל האור מבחי' חכ', כמו שאדה"ר נתן לרוד ע' שנה כו', אי"כ הי' בבחי' מאין ליש כו').

דכללות בחי' האוא"ס השייך לעולמות היינו שיהיו עולמות בבחי' יש וגבול כו' זהו רק בחי' מל' דא"ס כו'. דמדרי' שלמעלה מזה אינו בערך שייכות כלל לבחי' היש וגבול כ"א בחי' המל' שהיא מדרי' היותר תחתונה שבאוא"ס שאין זה מבחי' מהות ועצמות דאוא"ס (ועמ"ש בהביאור דשחורה אני הב' דהיינו בחי' התפשטות האור והזיו כו' יעו"ש) זהו מה שיש איזה שייכות אל העולמות כו'. אמנם בבחי' מל' דא"ס כמו שהיא לפני הצמצום הרי מאיר בה ג"כ גילוי אוא"ס ממש וא"א שיהי' מזה התהוות העולמות ואינו עדיין בבחי' מקור לעולמות כ"א רק בבחי' שייכות לבד כו'. והיינו מה ששייך במדרי' זו להיות עליית הרצון על העולמות ובחי' השערה בכח איך שיהיו העולמות כו'. אבל א"א עדיין שיהי' מזה עולמות בבחי' יש כ"א הי' הכל בבחי' א"ס ממש כו'. רק ע"י הצמצום שנתעלם בחי' האור הפנימי דמל' דא"ס לגמרי ונשאר רק בחי' החיצוניות לבד כו' וכמ"ש בע"ח כאלו נאמר מל' דמל' דא"ס כו', ובלק"ת שם שזהו בחי' היותר אחרונה שבהאור וזיו כו'. ובד"ה להבין מ"ש באוצ"ח נר' שזהו בחי' האותיות שבמל' דא"ס והו"ע הרשימו כו'*. וזהו מ"ש אתה הוא הו"י לבדיך אתה עשית את השמים כו', דאתה הב' חסר ה' כו'. דמ"ש אתה הוא הו"י כו' קאי על אור א"ס שלפני הצמצום וכנ"ל, ובכדי להיות עשיית שמים וארץ כו' זהו ע"י אתה חסר ה' והן ה' פרצופים שמן הכתר עד המל' כו', דגם בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום יש בחי' ומדרי' הנ"ל. ודוקא ע"י שחסרו ה' מדרי' דהיינו שגם בבחי' המל' נתעלם בחי' האור הפנימי הנה מבחי' חיצוניות האור לבד הוא שנמשך הקו"ח להיות בבחי' שרש וחיות העולמות כו'. וז"ע שהבדילו לעצמו, דהיינו בהאור א"ס שלפני הצמצום (והוא בחי' גילוי האור כו'), דבחי' פנימיות האור הוא רק לעצמו כבי' ואינו שייך אל העולמות כלל, ומה ששייך אל העולמות הוא רק בחי' מל' דא"ס שזהו בחי' היותר אחרונה שבא"ס דהיינו בחי' הזיו וההתפשטות לבד כו'. וגם בזה הי' צמצום, דבחי' פנימיות האור שבמל' נתעלם לגמרי ובחי' גילוי הקו זהו מבחי' היותר אחרונה שבהזיו כו'. והנה כשם שתחלת האור והזיו הנמשך בעולמות דהיינו בחי' גילוי הקו הוא רק בחי' חיצוניות לגמרי לגבי אוא"ס שלפני הצמצום, כמו"כ הוא כל המשכות שאחר הצמצום הנה מה שנמשך מן העליון אל התחתון להיות התחתון בבחי' מציאות הוא רק מבחי' אחוריים וחיצוניות של העליון, דהיינו לאחר התעלמות בחי' הפנימיות של העליון או יכול להאיר אל התחתון שיהי' באפשרי לקבל את האור ויהי' בבחי' מציאות כו'. וכידוע דפרצוף

(* (ולפמ"ש בשעה"י י"ל דזהו עצם הצמצום שנתעלם אור הפנימי שהי' בהאותיות ונשארו האותיות כו' (ומ"מ יש בהם בחי' אור קצת וכמו קיצור הפסק דין כו', דמה שבלקו"ת שם מבוי' ענין הרשי' מבאר שם בחי' הצמצום עצמו), ובחי' הרשימו הוא בחי' העלם יותר, וכמו אות וסימן או כמו זריקה וכה"ג (אף שיש בזה כח עצמי יותר כו' וכמ"ש במ"א), וי"ל זה"ע תי"ו רשים רשימו בחי' אחרונה שבאותיות כו').

הראשון שנתהווה ע"י הקו מאוא"ס שאחר הצמצום הוא בחי' פרצוף דא"ק ובה מאיר גילוי הקו. ועיקר הקו הוא בבחי' עתיק דא"ק וכמ"ש בע"ח שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק ומבו' במ"א דהיינו ראשית הקו כו'. ומ"מ בכללות א"ק מאיר בחי' עצמות הקו כו'. וידוע שיש בא"ק בחי' פנימיות וחיצוניות, דפנימיות א"ק זהו בחי' אור הקו שמאיר בא"ק, ובחי' חיצוניות היינו מה שא"ק כולל כללות העולמות והספי' שבהם מאיר ג"כ גילוי אוא"ס עד שהעולמות והספי' כמו שהן בא"ק עומדים כולם בהשוואה, והיינו לפי שאינם כלל בבחי' מציאות כמו שהן אח"כ כו' כמ"ש במ"א באורך. מ"מ ודאי אין הגילוי בבחי' חיצוניות דא"ק כמו בבחי' הפנימיות כו'. אמנם בכדי שיהי' התהוות בחי' עקודים ונקודים כו' הי' צ"ל הצמצום בא"ק שהו"ע התעלמות האור גם דבחי' חיצוניות הנ"ל וכמ"ש במ"א דענין הצמצום דא"ק הוא עד"מ תיבה אחת כשמפרטים האותיות שבה שזהו בחי' סילוק האור שבהאותיות כו'. דכמו שמאיר האור בגילוי בבחי' א"ק א"א להיות התהוות העולמות שלמטה מא"ק כ"א מבחי' צמצום והעלם האור כו'. והענין הוא דהנה ידוע דא"ק נק' אדם דבריאה דכללות ועקודים נק' אדם דיצי' כו', וכתי' יוצר אור ובורא חשך, שהברי' נק' חשך ויצי' אור. ולכאן אי"מ והלא ברי' למעלה מיצי' איך הבריאה נק' חשך ויצי' אור כו'. אך הענין הוא דמה שהברי' נק' חשך היינו שהיא בבחי' חשך ובבחי' העלם לגבי למטה שאין התחתון יוכל לקבל בחי' אור זה כו'. והוא לפי שבבריאה מאיר עדיין גילוי אוא"ס, וכמבו' הטעם במ"א דלהיות שהברי' הוא יש הראשון שנתהווה מהאין האלקי ה"ה קרוב אל האין האלקי ומאיר בו גילוי האין (וכמ"ש במ"א המשל ע"ז מאותיות החקוקים על האב"ט) והיינו הן בבחי' ברי' הכללית והן בברי' הפרטית כו' עם היות דהאין האלקי זהו רק מבחי' היותר אחרונה שבאצי' ולאחר שנתעלם אור האצי' ומאיר רק בחי' אור של תולדה כו', וכמו"כ בבחי' ברי' דכללות שזהו רק לאחר התעלמות האוא"ס שלפני הצמצום כו' כנ"ל (וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי' דצמצום הוא עוד בחי' העלם יותר מפרסא כו'). ומ"מ הי' בחי' חשך והעלם לגבי למטה מפני שעדיין מאיר שם גילוי אור וא"א שיאיר במדרי' שלמטה כו'. וזהו דבכדי שיהי' הגילוי מבחי' א"ק זהו ע"י הצמצום דוקא, דכאשר מתעלם האור אז יכול להיות הגילוי למטה להיות בחי' עקודים נקודים כו'.

והנה ידוע כללות ההפרש בין הרצון שבעולמות לרצון דתו"מ, דהרצון שבעולמות הוא בחי' חיצוניות הרצון כו', אבל הרצון שבתו"מ הוא בחי' פנימיות הרצון כו'. והיינו גם באוא"ס שלפני הצמצום הנה ע"י המצות נמשך בחי' פנימיות הרצון. והיינו בחי' פנימיות אוא"ס שהבדילו לעצמו שאינו שייך לעולמות כלל כנ"ל, וגם בחי' עצם האור שאין בגדר גילוי כלל הי' נמשך ע"י המצות כו'. וזהו כללות ענין מצות נטילת לולב ומיניו והנענועים דאי' במ"ח שו"ע המשכת הדעת בנוק' דז"א כו', וידוע דהדעת ממשיך מבחי' פנימיות הכתר, ובשרשו היינו בחי' פנימיות ועצמות א"ס שיאיר בגילוי בבחי' מל' כו'. וזהו

שהמצוה היא בדי מינים אלו, להיותם מחולקים מכל המינים בבחי' האחדות שבהם, דלולב הוא כפות שכל עליו מתחברים ומתאחדים יחד כו', והדס הוא תלתא בחד קינא ועליו חופים את עצו כו', ואתרוג דר באילנו משנה לשנה ומקבל כל השינוי אוירים דדי' תקופות השנה כו', וערבה נק' אחוינא שגדילים באחזה כו' וכמ"ש בסידור שער הלולב. וה"ז מורה למעלה על בחי' אחדות פשוטה דבחי' עצמות א"ס כו'. ובנפש הוא ג"כ בחי' ביטול הישות לגמרי שזהו סיבת האחדות וההתכללות כו', והוא הכלי להגילוי דבחי' עצמות א"ס כו' וכמ"ש בסידור שם. וזהו ולקחתם לכם יהי' לכם לבדו כו'. דהנה ידוע דמבחי' חיצוניות הרצון יכולים הכל לקבל דכחשיכה כאורה כו', אבל מבחי' פנימיות הרצון נמשך לנש"י דוקא. וזהו יהי' לכם לבדו ואין לזרים אתך, ע"ד אני הוא ולא אחר שאין לאחר מקום כלל אחר שנמשך מבחי' הוא בחי' עצמות א"ס. ממילא אין לאחר מקום כלל, כ"א לנש"י לבד כו'. וזהו ולקחתם לכם דוקא כו'. ובאמת כן הוא בכל המצות וכמ"ש במד"ר, ומ"מ מפרט מצות לולב שבהם בחי' האחדות ומורה על בחי' הביטול בתכלית שנמשך עי"ז בחי' פנימיות ועצמות א"ס, לכן נא' ולקחתם לכם דוקא יהיו לך לבלדך כו'.

ב"ט, שמוע"צ, רס"ח

ביום השמיני עצרת תהי' לכם. הנה בעצרת יש ג' פי', הא' עצרת מלשון עכבה והמתנה וכמו נעצרה נא אותך, הב' ל' אסיפה וקיבוץ כמו קראו עצרה, הג' ל' מלוכה וממשלה וכמו יורש עצר זה יעצור בעמי. וצ"ל מה שייך ענין המלוכה והממשלה לשמע"צ. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל דכל הגילויים בעולמות הכל רק הארה חיצונית לבד, דכללות הגילויי שבעולמות הוא גילוי הקו. דעם היות דרש המשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום הנה זהו רק מבחי' היותר אחרונה שבהאור וזיו כו', וג"ז ע"י הקדמת הצמצום, שהאור הנמשך אינו מהות האור הקודם. וכן בהגילויי שאחר הצמצום הנה בחי' א"ק שהוא בחי' אור כללי דהעולמות הרי זהו רק בחי' חיצונית א"ק, וגם בזה צ"ל צמצום האור עד שיהי' באפשר להיות התגלות והתהוות המדרי' שלמטה מא"ק בחי' עקודים נקודים כו'.

והנה כמ"כ הוא במדרי' שלמטה מא"ק דהגילויי הוא רק בחי' אחוריים וחיצוניות כו'. וכמ"ש הכלל בע"ח דחיצוניות שבעליון נעשה פנימיות אל התחתון, דבחי' פנימיות שבעליון אינו שייך אל התחתון כלל כ"א בחי' החיצוניות לבד, וגם בזה צ"ל צמצום שיתעלם בחי' הפנימיות שבו דהיינו בחי' האור והגילויי כו' (ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו, ד"ה השמים מספרים). וכידוע דההמשכה מן העליון אל התחתון הוא בחי' היות בלבד של

התחתון לא בחי' ג"ר כו', דג"ר של כל עילה ה"ה בבחי' עלי' ודביקות בהעילה שלמעלה ממנו ואידי דטריד למבלע לא פליט וממילא אינה בבחי' המשכה וגילוי למטה כו'. וכמ"ש בזה דרישא לא אתתקן והיינו בחי' ג"ר לא אתתקן. פ"י אינו מתלבש בלבושין שז"ע תיקון כו' כ"א רק בחי' ז"ת באין בבחי' התלבשות ומהם הוא הגילוי בעולם כו'. וכמ"ש מזה במ"א בענין ההפרש בין ג"ע לעולם כו'. דבעולם הגילוי רק בחי' המציאות דאלקות וג"ז הוא בבחי' העלם והסתר כו'. ובג"ע מאיר בגילוי בחי' מהות אלקות. והיינו מפני שבעולם נמשך רק מבחי' ז"ת וה"ה באים בבחי' התלבשות כו'. אבל בג"ע מאיר בחי' ג"ר שאינן באים בהתלבשות כו' וכמ"ש במ"א. ונמצא שהגילוי במדרי' למטה הוא רק מבחי' חיצונית שבעליון וג"ז ע"י שמתעלם ומסתתר כו'. ויובן זה עד"מ באדם שאנו רואין דההמשכה והגילוי דכל הכחות הוא דוקא לאחר התעלמות האור והגילוי כו'. וכמו בכח הראי' שבעין ידוע שכלי העין היא נקודה אחת מאירה מאד מצד אחת. ומג' רוחותי' (דהגם שהיא עגולה עכ"ז אפשר לצייר בה ד' רוחות ומעלה ומטה) וכן מעלה ומטה היא בלתי מאירה. והנקודה הזאת האמצעית ה"ה מכוסה בכסוים רבים שהם כגלדי בצלים ועג"ז וכמ"ש בזה באד"ר. וכנודע גם מספרי הניתוח. ונמצא דהראי' היא דוקא ע"י הכסוים שמכסים על אור הראי' ע"יז הוא רואה. והוה הסיבה דכאשר האדם בא בשנים או המשתמש הרבה בעיניו נחלש אצלו הראי', והיינו לפי שהכסוים נחסרים מעט מעט ע"י התנועה שמנענע העינים עד שנעשים דקים מאד שממילא נחסר הכיסוי ונעשה האור רב. וריבוי האור הזה סיבה שא"י לראות. ולכן התרופה שיראה זהו ע"י שלובש בתי עינים (שפאקולין בל"א) דכפי המדה שנחסר אצלו מהכסוים כ"ה המדה שצריכים להוסיף הסתר מאיזה דבר שיכול לעבור בו אור הראי', ומ"מ הוא לבוש המסתיר ועי"ז יכול לראות כו'. ובוה יובן מה שקראו חז"ל לסומא בשם סגי נהור, שלכא"י ה"ז היפך שהרי אינו רואה כלל, ולמה יקראוהו סגי נהור ריבוי האור שהרי זה כמו לועג לרש ח"ו. ופעם אמרו מאור עינים ה"י. ולכא"י יפלא איך יקבעו רז"ל ומפרשיהן שם שהוא היפוכו. אך לפי הנ"ל האמת כן הוא שסיבת העדר ראייתו הוא ע"פ הרוב מחמת שגלדי כיסוי עיניו נעשים דקים כ"כ עד שא"א לו לראות גם ע"י זכויות המסתיר ג"כ. וה"ה מאור עינים שעיניו מאירים ביותר ולכן א"י לראות כו'. ונמצא דאור הראי' כאשר מאיר בגילוי ביותר א"י לראות ואימתי יכול לראות דוקא כאשר מתעלם ונסתר האור כו'. והיינו לפי שאור הראי' הרוחני באמת הרי הוא מובדל מדבר גשמי, ולזאת כאשר מאיר בגילוי אינו בערך שיראה ראי' גשמיות. כ"א דוקא כאשר מתעלם אור הראי' או יכול לראות כו'. וכן הוא בהכחות שהם פנימיים יותר וכמו דבור ומדות שגילוי הדבור הוא דוקא כאשר המדה מתעלמת ואינו מאיר רק הארה מבחי' חיצונית המדה או דוקא הוא גילוי הדבור. דהנה פנימיות המדה ועצמיותה אינה באה בדבור כלל. וכמו מדת האהבה הנה עצמיות המדה א"א כלל לבוא בהתגלות בדבור, דמה שמדבר דברי אהבה אין זה עצמיות המדה כו' וכמ"ש במ"א דכנשיקין מתגלה

עצמיות האהבה יותר, דבדבור א"א להתגלות כו'. ומה שמתגלה בדבור זה רק חיצוניות המדה וג"ז דוקא ע"י צמצום והעלם המדה. ואם לא הי' מתעלמת המדה אלא הי' מאירה בתוקף כמו שהיא לא הי' יכול לדבר וכמו שאנו רואין בחוש דכאשר האדם הוא בתוקף האהבה או בתוקף הכעס מתעכב הדבור וא"י לדבר כו'. נמצא גילוי המדות בדבור שיהי' הדבור הוא דוקא בהעלם המדות כו'. וכן הוא במדות השכל, דידוע שהמדות גולדים מן השכל, הנה גילוי המדה היא דוקא כאשר אינו מאיר אור השכל כמו שהוא. דהנה פנימיות השכל הוא למעלה מבחי' המדות לגמרי, דמדות ומוחין הן ב' מהותים נבדלים, דהגם דלית המדות הוא מן המוחין מ"מ ה"ה מהותים נבדלים. דמדות עיקרן הוא אל הזולת, הגם ששייכים גם לעצמו כמשנת"ל, מ"מ עיקרן הוא לזולתו כו' כנודע. ומוחין עיקרן הוא להשכיל השכלות לעצמו. רק שנמשך גילוי השכל גם לזולתו, אבל עיקרן הוא הגילוי לעצמו כו' כמ"ש במ"א. וממילא מובן שבמוחין מאיר בחי' עצם האור בבחי' קירוב ובגילוי, משא"כ במדות אינו מאיר האור בבחי' קירוב וגילוי מאחר שכל עיקר ענינם הוא אל הזולת כו'. ולכן המדות הן בבחי' התפעלות וכל התפעלות שייכה כשרחוקים מן הדבר דאו שייך התפעלות על הדבר. אבל כשהוא בקירוב אינו שייך התפעלות. ולכן בחי' המוחין בעצם אינם בבחי' התפעלות להיות כי כשמשכיל באיזה דבר מאיר אצלו הענין בגילוי, והוא בבחי' קירוב אל הענין וממילא אינו שייך התפעלות כ"א הוא בבחי' דביקות בהענין כו'. וכ"ש בבחי' פנימיות השכל שהענין מאיר אצלו בגילוי אור רב ובבחי' דקות הענין ממילא אינו שייך להתפעלות כלל כו'. רק בבחי' חיצוניות השכל כמו שמתלבש בלבושי השגה ממש דאו אינו מאיר הענין בגילוי כ"כ, וכידוע דכל מה שבא יותר בבחי' תפיסא והשגה בכלי המוח מתעלם האור יותר כו', אז שייך התפעלות שכלי שהן מדות שבשכל כו'. אבל לא התפעלות מדות ממש עדיין כו'. דכן הוא בכל ענין שכלי, כמו כשעוסק בלימוד איזה הלכה בעומק ופנימיות הטעם של ההלכה אינו שייך כלל להמדה היוצא מדבר ההלכה היא דהיינו אסור ומותר כו', רק הוא טרוד בהעיון שכלי לבד כו'. כ"א בבחי' חיצוניות השכל דהיינו כאשר הטעמים והסברות של ההלכה באים בבחי' תפיסא בכלי מוחו בבחי' לבוש השגה או נרגש אצלו קצת המדה. ומ"מ א"י לפסוק עדיין הפסק דין מפני שהוא למעלה עדיין מענין המדה. דלבד זאת שאינה ניכרת עדיין המדה, והיינו שא"י עדיין בבירור איך יחייב מן השכל אם להתיר או לאיסור כו', הנה בשעת שעוסק בהשכל הוא למעלה עדיין מן המדה כו'. וכמו בעבודה בהתבוננות באלקות הנה בעת ההתבוננות הגם שזה בבחי' חיצוניות המוחין בבחי' השגה ותפיסא בהענין אלקי שנתפס בכלי מוחו בהשגה גמורה כו' (והיינו בהאור האלקי שבא בבחי' התלבשות ובבחי' המציאות לבד ששייך בזה השגה גמורה וכמו מבשרי אחזה כו' וכמ"ש במ"א) מ"מ לא יש או בחי' התפעלות הלב כ"א התפעלות השכל לבד, אבל התפעלות הלב הוא דוקא כאשר מתעלם אור השכל אז מן הבכך נעשה התפעלות הלב, וכידוע מענין מיצר הגרון כו'. ונמצא

דגילוי והתהוות המדות הוא דוקא לאחר העלם אור השכל. והיינו דמבחי' פנימיות השכל אינו שייך ענין המדות. ואפי' בחי' חיצוניות השכל הנה מבחי' גילוי אור השכל לא יהי' המדות. ואדרבה התפעלות המדות מבלבלים את השכל דאם הוא בהתפעלות המדות אפי' בענין זה עצמו לא יבין את השכל לאשורו כו'. וכיש דכללות ענין המדות מבלבל אל השכל כו' (וכידוע שהפלטופים הקדמונים היו מושללים מכל מיני תאוות להיותן באמת הפכים זמ"ז, דלתאוה יבקש נפרד, וכנ"ל להתפעלות הוא חוץ לעצם כו'. וברוחניות מי שהוא בבחי' פירוד ה"ה בעל תאוה ר"ל. אבל מוחין הן בבחי' דביקות ובבחי' יחוד כו'. ומ"מ ידוע מ"ש הרמב"ם ז"ל לא' מגדולי חכמי האומות אשר סוף כל סוף יפול בתאות, וכן הי'. לפי שהחכ' דסט"א היא בבחי' יש ופירוד וכידוע בענין כהן מדין כו') ורק לאחר שמתעלם אור השכל ונשאר רק הבכך שהוה הארה חיצונית ביותר נעשה מזה בחי' גילוי המדות כו', ועמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים, רס"ה. וכמו"כ הוא בשכל לגבי כח המשכיל שכל מציאות השכל הוא מכח המשכיל כנודע, מ"מ זהו רק מבחי' אחוריים וחיצוניות דכח המשכיל. דהנה בחי' כח המשכיל מה שהוא מקור אל השכל הגלוי זהו רק בחי' החיצוניות שבו, דפנימיות דכח המשכיל אינו בגדר שייכות ובגדר מקור לשכל הגלוי. דכח המשכיל שבנפש ידוע דלמעלה זהו בחי' חכ' סתימאה, וידוע שיש בזה ב' מדרי' והן ב' מיני סתים. הא' מה שסתום מצ"ע שאינו בגדר גילוי כלל, והב' מה שסתום מהמקבלים אבל אפס קצהו בא לידי גילוי כו'. והיינו ב' המדרי' בבחי' ח"ס, דלכן עיקר הממוצע בין אוא"ס המאציל ובין הנאצלים הוא בחי' ח"ס. וכנודע דכתר הוא בחי' הממוצע בין המאציל לנאצלים, והממוצע כלול מב' מדרי', מבחי' תחתונה שבמאציל ובחי' ראש ומקור לנאצלים, אך בכתר הן ב' מדרי' שבכתר בחי' עתיק ובחי' א"א. ולכן עיקר הממוצע הוא בחי' ח"ס שזוהו מדרי' אחת שיש ב' בחי' שבהממוצע כו' וכמ"ש במ"א. והיינו ב' בחי' סתימות הנ"ל מה שסתום לגמרי ואינו בגדר גילוי כלל אף לא אפס קצהו וזהו בחי' תחתונה שבמאציל כו', ובחי' סתום לגבי מקבלים לא שהוא סתום בעצם, וממילא אפס קצהו מתגלה אל המקבלים, שזוהו בחי' ראש ומקור הנאצלים שזוהו חיצוניותו כו'. וכמו"כ הוא בנפש בכח המשכיל שבו, דפנימיות כח המשכיל ה"ה למעלה ממקור לשכל, רק החיצוניות שלו זגם זאת הרי גילוי השכל הוא רק אפס קצהו לבד לא מעצם מהותו. דעצם מהות כח המשכיל הרי אינו בחי' שכל במציאות, והיינו דגם בחי' חיצוניות כח המשכיל אינו בבחי' שכל. שאם נאמר דחיצוניות כח המשכיל הוא בבחי' מציאות השכל הרי ב' המדרי' שבו מובדלים מאד זמ"ז, דבחי' הפנימיות שסתום מצ"ע ודאי אינו בבחי' מציאות שכל. ואם נאמר דחיצוניות הוא בבחי' שכל ה"ה ב' מדרי' מובדלות לגמרי ומפני מה בחי' ח"ס עיקר הממוצע שנת"ל מפני שהוא מדרי' א' שיש בו ב' בחי' כו'. אלא ודאי שגם חיצוניות כח המשכיל אינו בחי' שכל כלל כו'. ובמ"א מבואר ההפרש בין כח השכל ההיולי העצמי לכח המשכיל, דכח השכל ההיולי העצמי אינו בבחי' ענין שכל כלל ומופשט

ומושלל מזה לגמרי. אבל כח המשכיל הגם שאינו בבחי' מציאות שכל ומ"מ הוא ענין שכל ואינו מופשט ומושלל מזה כו', צריכים לומר שזהו בבחי' האפס קצה דכח המשכיל שנעשה מקור ממש לשכל גלוי, שגם זה אינו בבחי' מציאות שכל. והראי' ממה שאין אנו מרגישים אותו, דמה שהוא בבחי' שכל הגם שאינו בבחי' מציאות שכל נגלה אנו מרגישים אותו. וכמו שהאדם מרגיש תמיד שיש בו שכל אף בשעה שאינו עוסק במושכלות כו', שזהו מאור השכל שנמצא תמיד במוחו שהוא בבחי' שכל אף שאינו במציאות נגלה עדיין כו'. וכח המשכיל שאינו מורגש לנו אף מציאותו רק מה שאנו יודעים משכל הגלוי שיש מקור שמשם הוא נמשך כו' כמ"ש במ"א, מובן שאינו בבחי' שכל כלל. ומ"מ אינו מופשט ומושלל מגדר שכל והיה ענין שכל עכ"פ כו'. והיינו מה שהוא מקור לשכל גלוי שאין זה מהות כח המשכיל, אבל מהות כח המשכיל עצמו אינו בחי' שכל כלל כו'. ומאחר שאינו מציאות השכל ממילא מובן דמציאות שכל הגלוי הוא רק מבחי' אחוריים וחיצוניות דכח המשכיל, והיינו מה שאינו עצם מהותו כלל כו', ואימתי יכול להיות גילוי השכל רק לאחר הצמצום וההעלם דבחי' כח המשכיל והיינו בבחי' חיצוניות דכח המשכיל, דבבחי' פנימיות שבו אינו שייך צמצום מאחר שאינו בגדר מקור כו', רק בחי' חיצוניות השכל שהוא בחי' מקור לשכל גלוי מ"מ עצם מהותו הוא למעלה מעלה מבחי' שכל גלוי כו' כנ"ל, לזאת שייך בזה צמצום, שאם הי' מאיר בגילוי לא הי' אפשר להיות בחי' שכל גלוי כ"א לאחר שמתעלם בחי' הפנימיות דחיצוניות או שייך מציאות שכל גלוי מבחי' האחוריים וחיצוניות כו'. נמצא דגילוי אור השכל ממקורו הוא מבחי' אחוריים וחיצוניות דכח המשכיל בלבד כו'. ואע"פ שבודאי כל פרטי המשכת גילוי השכל אינו אלא עפ"י מקורו הממשיכו תמיד כו' (וי"ל דזה"ע מה שנק' חוש) וכמו שיש חילוקי' בחכמים באופני השכליים גם בחכ' והשכלה אחת שזה תופס את הענין שכלי ומשכיל בו באופן כזה, וזה באופן כזה כו', שזהו הכל ע"פ עצם כח המשכיל שלהם כו' (והיינו מבחי' הפנימיות שבחיצוניות כח המשכיל כו'), וכן מה שיש חילוקים שזה ישכיל בחכ' זו דוקא לא בחכמה אחרת, דכאשר ילמוד חכמה אחת כמו חכמת התכונה או חכמת הרפואה וכה"ג ילמוד בטוב וידע לתכליתה וישכיל ויתחכם בה, וחכמה אחרת לא ידע לתכליתה אף שילמוד אותה, ומכ"ש שלא יתחכם בה כו'. והיינו מפני שבחכ' זו כחכמת התכונה והרפואה יש לו חוש ובחכמה אחרת אין לו חוש כו'. והנה הלימוד בעצם זהו מכח השכל הגלוי, דהיינו בחי' כח חכ' שבנפש, אמנם ענין החוש זהו מכח המשכיל. והיינו אופן ההמשכה דכח המשכיל באיזה אופן נמשך ונצטייר, דמשו"ז יש לו חוש בחכ' אחת יותר מבחכ' אחרת, ובחכ' זו דוקא נמשך כח שכלו לידע ולהבין ולהשכיל ולהתחכם כו'. וכמו"כ מה שאנו רואין שיש מי שהוא בר שכל שמבין בעצמו השכל בטוב הדק היטב אבל להסבירו לזולתו אינו יכול. והיינו מפני שאין לו שכל רחב כ"כ ואין לו חוש זה שיוכל להשפיל השכל לזולתו (וכמו שנת"ל שיש שהוא בר פועל ויש כו'). ולכא' נראה כי מי שמסביר השכל לזולתו

זהו רק שיש לו אותיות יותר הרבה במה להלביש את השכל ולהסבירו. אמנם באמת תלוי זה באופן הבנת השכל בעצמו, שמי שיכול להסביר לזולתו בטוב הנה הוא בעצמו מבין השכל באופן היותר נעלה. וכמשנתל"ד (ד"ה שובה ישראל) דכאשר צריך להשפיע השכל לזולתו צריך לעיין בעצמו תחלה בהענין לידע אותו לעומקו יותר. ואין זה רק ידיעה לבד, כיא שיתעצם אצלו הענין יותר ויהי' באפשרו להביאו בכמה אופנים שונים כו', שזהו מעצם כח שכלו דוקא (וכמ"ש במ"א שזהו מכח המוליד שיש בשכלו כו'). ואף אם נאמר שזה שיכול להשפיע כל שכל לזולתו הוא מפני שיש לו חוש ההסבר שיוכל להסביר כל דבר שיבינו הכל, הרי ידוע שחוש ההסבר שרשו בעומק יותר בכח המשכיל כו', וע"ד בינה יתירה כו' וכמ"ש במ"א. וכן אם נחשוב מצד מעלת האותיות שיש לו ריבוי אותיות הנה ג"ו נודע כי שרש האותיות הן מקדמות השכל לא מהמוצאות כו' וכמ"ש באגה"ק סי' ה' * ומ"מ גילוי אור השכל הוא לאחר צמצום והעלם דכח המשכיל כו' כנ"ל. וכן הוא בשכל לגבי כח הרצון, וכידוע דשכל תלוי ברצון כו', זהו ג"כ דוקא שהרצון מתעלם ואינו מאיר בגילוי וכמ"ש במ"א, דגם בהרצון שרוצה להתחכם כו' הנה אם יהי' הרצון בתוקף לא יתחכם כו', כיא דוקא כאשר מתעלם תוקף הרצון ויהי' רק בבחי' חיצונית או יתחכם בהענין כו'. וכמו"כ מה שהרצון מתלבש בשכל הוא רק בחי' חיצוניתו לבד, דתוקף הרצון אינו מתלבש בטעם ושכל כלל, רק לאחר שמתעלם תוקף הרצון או ה"ה מתלבש בשכל להיות בבחי' טעם לרצון כו'. והדוגמא מכ"ו יובן למעלה בענין אצ"י והתהוות הע"ס שהתהוות זמ"ז, דמדרי' התחתונה מתהווה מהמדרי' העליונה כו', וכן בהתהוות העולמות זמ"ז כמו א"ק עקודים נקודים וברודים בכללות העולמות, וכן פרטי המדרי' דועלמות אין מספר כו', הנה כ"ז שמאיר גילוי אור העליון א"א להיות התהוות התחתון, כ"א לאחר שמתעלם האור העליון או יכול להיות התהוות התחתון כו'. וכמו מן הכתר אל החכ', הנה כ"ז שמאיר אור הכתר בגילוי אפי' בחי' חיצונית הכתר א"א להיות אצ"י בחי' החכ', כ"א הי' הכל בבחי' הכתר כו'. כי מהות החכ' ה"ה נבדל בערך ממהות הכתר והן ב' מדרי' נבדלים בעצם כו', לזאת כמה שתהי' התפשטות בחי' הכתר יהי' הכל מהות הכתר כו', ואינו בערך להיות ממנו עלול שאינו מהותו, וכמו בחי' החכ' כו', כ"א לאחר שנפסק אור הכתר, והיינו שנפסק התפשטותו וגילוי ויהי' הגילוי ממנו בבחי' הארה חיצונית לגמרי או נאצל ונתהווה בחי' החכ' כו'. וכן בחי' החכ' לגבי ח"ס, דידוע דח"ס נבדלת מבחי' חכ' דאצ"י, דבחי' חכ' שבכתר אינו ממהות החכ' דאצ"י כלל, וכמ"ש במ"א בענין שתוק כך עלה במח' כו', לזאת מבחי' הגילוי דחכ' לא הי' בשו"א בחי' חכ' הגלוי, כ"א לאחר ההעלם דוקא. וזהו שנק' חכ' סתימאה שהיא בבחי' סתימה לעולם, שגם

(* (ומאחר שאנו רואים שיש לו ריבוי אותיות אשר הם כלים לגילוי אור החכ' הרי מגודל וריבוי הכלים נבין ריבוי האור שבעצם נפשו איך שמאיר אור השכל אצלו בטוב טעם ודעת כו').

שנמשך בחי' חכ' הגלוי' ה"ה נשאר בתמימה כו' כמ"ש במ"א. וכן הוא מן המוחין אל המדות, הנה כ"ז שמאיר גילוי אור המוחין א"א להיות מציאות המדות כנ"ל במשל, וכמו"כ למעלה בכדי להיות בחי' ז"א זהו לאחר העלם האור דבחי' ח"ב או יכול להיות אצ"י בחי' הז"א כו'. וכנודע שיש אר"א עילאין ואר"א תתאין, דאר"א עילאין הן בחי' פנימיות ח"ב שאינן שייכים למדות כלל, ורק בחי' אר"א תתאין שהן בחי' יש"ס ותבונה הנה תבונה היא בן ובת שרש ומקור המדות כו', וזהו רק בחי' חיצוניות בינה שהיא בבחי' מקור לז"א ומל'. הרי כל ההמשכות בסדר השתל' הספי' הוא רק מה שבחי' אחוריים וחיצוניות שבעליון נעשה פנימיות אל התחתון כו'. וכ"ש ההמשכה שמבחי' מל' דאצ"י לבי"ע ה"ה רק בחי' אחוריים וחיצוניות לבד, וכמ"ש וישב ה' מלך לעולם, דישיבה היא בבחי' אחוריים לבד כו'. וכמו"כ כללות בחי' המשכת המל' בבי"ע בחי' מלכותך מל' כל עולמים ה"ה בחי' אחוריים וחיצוניות לבד כו', וכ"ז הוא בחי' אחוריים של המשפיע. וענין בחי' אחוריים של המקבל, הנה המקבל בד"כ הן כל העולמות שנבראו ונתהוו מבחי' כח האלקי המקור המהווים כו' וכמ"ש בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ את השמים כולל כל צבא השמים ואת הארץ כו', שכ"ז נק' בשם מקבל כו'. וענין בחי' אחוריים של המקבל היינו שנתהווה בחי' הגשם של דבר ובחי' מציאות ישותו שזהו נק' בחי' אחוריים של המקבל. דהרי עיקר בחי' פנימיותו הוא בחי' האור והחיות הרוחני שבו ובחי' ביטול היש שלו כו'. אבל בחי' הישות ה"ז בחי' אחוריים של המקבל. וזהו שנתהווה מבחי' צמצום האור שלמעלה שנמשך רק בחי' האחוריים והחיצוניות של המדרי' היותר התחתונה שבאלקות כו', שע"ז נתהווה להיות הנברא בבחי' מציאות יש שנראה ונגלה רק ישותו ומציאותו, והאור והחיות האלקי אינו נראה ונגלה כלל כו'. אמנם ענין החזרת פכ"פ הוא שיהי' בחי' פני המקבל, דהיינו בחי' ביטול היש לאין, שזהו עיקר הכוונה בבריאת והתהוות העולמות שיהי' ביטול היש לאין כו'. ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ בחי' פני המשפיע, דהיינו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס מה שלמעלה מעלה מבחי' התלבשות בעולמות, וגם בחי' עצמות האור שאינו שייכות לעולמות כלל עד בחי' עצם האור ממש שלמע' מבחי' גילוי כו'.

ובל"אור הענין הוא דהנה תכלית כוונת המאציל הוא שיהי' ביטול היש לאין דבשביל זה נברא כל הבריאה מאין ליש, ובשביל זה נאצל אצ"י העליון בכדי שיהי' ביטול היש לאין כו'. דהנה ידוע דאצ"י הוא ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנבראים דבכדי שיהיו נבראים בבחי' מציאות יש וגבול מאוא"ס הבלתי בע"ג זהו ע"י אמצעית אצ"י כו'. הגם דהתהוות העולמות הוא בדרך אין ערוך שזהו"ע יש מאין כנודע. וא"כ מה שייך בזה ענין הממוצע, דהרי ממוצע שייך בב' מדרי' שיש להם ערך ושייכות זל"ז רק שמ"מ הם רחוקים זמ"ז צ"ל ממוצע המחברם, וכמו בהשפעת השכל מן המשפיע אל המקבלים שזהו ע"י מתורגמן והיינו כאשר המקבלים הם עכ"פ בערך המשפיע רק שא"א להם לקבל מן המשפיע עצמו כ"א ע"י מתורגמן כו', ובאמת בכללות

ענין משפיע ומקבל אפי' כשהמקבל קטן ערכו מאד לגבי המשפיע מ"מ אם רק הוא בעל שכל יש לו איזה ערך אל המשפיע מאחר שיש לו ג"כ שכל כו'. והראי' שהרי גם משפיע גדול בערך יכול להלביש שכלו בכמה ענינים ובכמה משלים עד שיהי' מובן גם למקבל קטן בערך כמו התינוק כו'. דירידת והמשכת השכל ממדרי' למדרי' בהתלבשות שלו בהענינים שונים ובהריבוי משלים ה"ז בבחי' ערך זה לזה דגם השכל כאשר יורד ומתצמצם מאוד ומתלבש בהמשלים אינו בבחי' מהות אחר משכל הרב כמו שהוא קודם שיורד ומתלבש כו'. ורק שהמשלים עצמן שהן ענינים זרים ה"ה מהות אחר לגבי השכל שהרי הוא מדבר מענין אחר שלא מענין השכל כו'. אבל השכל המתלבש בזה אינו מהות אחר כו' (ועמ"ש בתו"א פ' וירא ד"ה פתח אלי') וא"כ מובן דכללות ענין משפיע ומקבל הוא בבחי' ערך ושייכות ול"ז כו'. ולכן שייך בזה ענין הממוצע להיות שא"א לו לקבל מן המשפיע עצמו ה"ה מקבל ההשפעה ע"י הממוצע כו'. אבל בהתהוות העולמות שזהו בדרך אין ערוך א"כ לכאו' מה שייך בזה ענין ממוצע כו'. אך הענין הוא דלבד זאת שיש בעולמות ג"כ השפעה שהיא בבחי' קירוב וכידוע שיש ב' מיני השפעות הא' בחי' השפעה בריחוק דהיינו להוות מציאות היש של העולמות והב' בחי' השפעה בקירוב שזהו בחי' החיות שמתלבש בפנימיות בעולמות כו'. ולגבי בחי' זו הרי שייך ענין הממוצע כו'. הנה לבד זאת גם בחי' התהוות בחי' מציאות היש של העולמות צ"ל ע"י אמצעית בחי' האצ"י, והענין הוא דהנה ידוע דמה שהאין האלקי מהווה את היש הגם שהוא בבחי' הבדלת הערך מ"מ צ"ל ג"כ איזה שייכות מהאין האלקי אל היש שיהי' עכ"פ הרצון בהאין האלקי להוות את היש ועי"ז דוקא תהי' ההתהוות כו'. כי לא תהי' התהוות היש מאיליו וממילא מהאין האלקי כאשר לא יהי' הרצון להוות, דמפני שהיש הוא באין ערוך אל האין משו"ז גופא לא תהי' התהוותו בדרך ממילא כו'. דבבחי' עו"ע להיות שהעלול הוא בערך העילה לזאת ע"י התפשטות העילה יהי' ממילא העלול מאחר שהוא בערכו כו' (והיינו מבחי' חיצוניות העילה כו' וכמ"ש במ"א). אבל דבר שאינו בערך איך נתהווה בדרך ממילא מאחר שאינו בערך איליו כו'. ומה שמבוי' בכ"מ דהתהוות היש הוא בדרך ממילא מהאין האלקי היינו שאינו בבחי' התלבשות ותפיסא בו (דאל"כ הרי לא הי' מתהווה בבחי' מציאות יש כו', וזהו שההתהוות היא בדרך אין ערוך שלא בבחי' התלבשות ותפיסא כו'). אבל מ"מ צ"ל בחי' הרצון בהאין להוות את היש והיינו שהרצון הוא בבחי' התפעלות שהיש מקום עכ"פ ומתפעל בזה להוותו כו' (ולא מה שנתפס ונתפעל בעצם היש שזהו בחי' התלבשות בו דאו לא הי' בבחי' יש כו'. רק מה שנתפס ומתפעל בהרצון להוות כו'). ובכדי שיהי' האין באופן כזה שיהי' היש תופס מקום ויהי' בבחי' התפעלות הרצון להוות את היש כו' עי"ז צ"ל בחי' האמצעית דאצ"י דבחי' או"א"ס המאציל הגם שיש שם בחי' הרצון להוות ה"ה שלא בבחי' התפעלות כלל דהיש אינו תופס מקום שם כלל ואינו שייך שם שום התפעלות ח"ו כלל וכלל כו'. ורק ע"י התהוות האצ"י וכמו שיורד ומתמעט האור

ממדרי' למדרי' עד בחי' מל' דאצי' שהיש דבי"ע תופס מקום עכ"פ שיהי' שייכות התהוות היש כו', וזהו מה שאצי' הוא ממוצע להיות התהוות מציאות היש של הנבראים כו'. אמנם עוד יש בזה כוונה בענין הממוצע דאצי' בכדי שיהי' גילוי אלקות בעולמות בי"ע ויהי' ביטל היש לאין. דהנה אצי' הוא בחי' גילוי אור וכידוע דאצי' הוא בחי' הפרשת הארה מאוא"ס המאציל וכמו ואצלתי מן הרוח כו', שהוא גילוי מן ההעלם כו', דלמעלה מאצי' הוא בחי' העלם וסתומות האור כו' ואצי' הוא בחי' הגילוי כו', ועי"ז יאיר גילוי האור בעולמות בי"ע ג"כ כו', והיינו דהתהוות העולמות הי' אפשר להיות גם בלי אמצעיית האצי' מבחי' אוא"ס המאציל דכל יכול הוא להיות את היש גם שאינו תופס מקום כלל כו', רק שאז לא הי' מאיר גילוי אלקות בעולמות כו' (ועמ"ש במבו"ש ש"א פ"ב). לזאת הוא אמצעיית האצי' שהוא בחי' גילוי אור ויכול להיות המשכת גילוי האור בבי"ע ג"כ ע"י תו"מ כמשי"ת ויהי' ביטל היש לאין למטה כו'. ובשביל זה נאצל אצי' העליון ובשביל זה נתהוו העולמות כו', כי הנה בבחי' ביטל היש שלמטה מה שמתהפך מיש לאין הרי מזה נעשה למעלה בבחי' מאציל עליון בחי' תענוג ושעשועים גדולים מאד יותר מבחי' הביטל דנבראים עליונים ואפי' מהביטל דנאצלים כו', לפי שהוא דבר חדש ונפלא יותר כו'. וכידוע המשל בזה מצפור המדברת דהנה כתי' לב מלכים אין חקר ובכדי שיפנה אל בקשת ההדיוט ושפל אישים זהו ע"י שמביאים לו דורן איזה דבר חדש כמו צפור המדברת. והגם כי איך שיהי' דבור הצפור בטוב אין זה בערך דבור האדם כלל שמדבר בדיעה ובהשכל שבהדיבור שלו יש איזה התלבשות אור אם אור שכל או מדות, וגם הדבור הוא בהשכל בסידור הענינים וביופי הדבור ומי שהוא חכם יותר הדבור בטוב יותר, וכידוע שיש שכל ולימוד בדבור, וגם עצם הדבור בחיתוך האותיות הן בדבור האדם באופן אחר לגמרי. וא"כ בודאי אין להשוות דבור הצפור לדבור האדם, מ"מ כשהאדם מדבר אין זה חידוש כלל שהרי הוא מין המדבר ומי ידבר אם לא הוא אבל הצפור שהוא בע"ח בעצם ועכ"ז תהי' בה מעלת הדבור הי"ז דבר חידוש והפלא עד שגם לב מלכים שאין חקר ג"כ נפנה לראות דבר החדש הזה עד שע"ז נפנה לבו לבקשת ההדיוט שמבקשו למלאות מחסורו אשר יחסר לו. שאינו תופס מקום כלל נגד עצם בחי' רוממות המלך כו'. ועד"ז יובן בנמשל שהרי כללות כל השתל' העולמות אינם תופסים מקום כלל נגד בחי' אוא"ס ב"ה יותר משאין ערוך טפה א' לגבי ים אוקיינוס, שהרי הטפה היא ג"כ מים כמו הים רק ששם הוא ריבוי מים והטפה היא היותר מועט עכ"ז ממהות א' הם, ועוד הרי אר"י יכולני לשער כמה טפות יש בים שהגם שא"א לומר מספרם עכ"ז יכול להיות בזה השערה, דענין השערה הוא שמודד ומגבל את הדבר המשוער וכמו גם בשכל כאשר משער בשכלו שיש כאן איזה דבר וא"י מהו הי"ז הוראה שהענין הבלתי נודע הוא מדוד ומצומצם דלכן משער עכ"פ בשכלו שיש כאן דבר כו', וכ"ש ענין יכולני לשער שזהו כמו מספר אלא שזהו בדקות, אבל כללות ההשתל' לגבי אוא"ס הי"ה שלא בערך

כלל וכמ"ש אין ערוך אליך כו', וכדי שיפנה המלך מלכו ש"ע לבקשת ההדיוט הוא האדם הנברא והבע"ג ותכלית בעניניו הקט' שלא בערך רוממות המלך הקדוש כלל וכלל כו'. הנה זהו ע"י שמביא דבר חדש והיינו העלאת מ"ן דביטל היש לאין שזהו דבר חדש למעלה, שהגם שהמלאכים הם ג"כ יש אמנם הנה הגוף שלהם הוא מב' יסודות לבד, וגם ב' יסודות אלו הם היותר דקים שהם אש ומים, וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט דקאי על גופות המלאכים כמ"ש הרמב"ן ז"ל, וגם הם אש ורוח שלמע' כו', עוד זאת כי כלום יש ביניהם המסית ומדיח מדרך הטוב והישר, ולכן כשהם בבחי' ביטל אין לדבר חידוש יחשב כלל שהרי מי יהי' בטל אם לא המלאך שאין לו שום מונע כלל שהגוף דק ורוחני והמקום הוא זך וטהור בלתי רע כו', דהגם שבבי"ע יש מציאות רע מ"מ הרי אינו בבחי' תערובות וכידוע בענין יודעי טו"ר שזהו בבחי' מקיף לבד כו', והם בלי יצה"ר המסית ומדיח כו', וה"ה משיגים אלקות שמאיר להם גילוי אור אלקי, אם לא בחי' המהות דאלקות הרי עכ"פ בחי' המציאות דאלקות מאיר אצלם בגילוי כו', ואי לזאת כאשר הם בטלים אין בזה שום חידוש כלל כו', אבל האדם שגופו גם שהוא מדי' שב' יסודות הגסים מים * מתוספים ג"כ, והוא בעה"ז הגשמי אשר בו חשך כפול ומכופל וכל התאוות לנגד עיניו בפועל, והאלקות מוסתר ונעלם ממנו לגמרי כו', ובו בעצמו יש יצה"ר המסית ומדיחו מדרך הטוב והישר לגמרי, ועוד זאת שהוא מוכרח לאכילה גשמיות ושינה הגשמי דאם הי' באפשרו להיות מופרש לגמרי מעניני' החומרי' הי' לו בנקל יותר לעמוד נגד היצה"ר, אבל כאשר מוכרח להם הרי כאן מוצא מקום להסיתו להרבות בהם באמרו שהכרח הוא לו לצורך חייוק גופו להרבות באו"ש וכדומה בשארי תאוות היתר עד שמתוך ההיתר מסיתו גם לדבר איסור ח"ו וכמא' היום אומר לו כך ומחר כו', ועכ"ז האדם מתגבר עליו בחוזק יד לבלי לשמוע איליו ולהיות בבחי' אתכפי' הן אם הכפי' היא בהכרח שמכריח א"ע שלא להימשך אחרי תאוות לבו ולא לעשות שום דבר שנגד רצון ה' כו', או שפועל בעבודתו להחליש רוח תאוותיו דהיינו שע"י התבוננות באלקות בעבודה בתפלה בבחי' התעוררות הלב פועל ישועות בנפשו שלא ירצה בדבר שנגד רצון ה' כו', שג"ז הוא בכלל אתכפי' עדין שלא נהפך בזה עצם מהותו כ"א בחי' ההתפשטות לבד כו' וכמ"ש במ"א. ובפרט כאשר בא לבחי' אתהפכא שנהפך עצם מהות הנה"ב דכמו"כ הוא בכל עניניו הגשמיים שנעשה הביטל בעצם מהותם ונהפך לקדושה וכמו צדיק אוכל לשובע נפשו וכה"ג, הנה זה יקר בעיני ה' וכמ"ש יקר בעיני ה' המותה לחסידיו פי' המותה שממית תאוות לבו שמתאוה לדברים המותרים כו' שזהו יקר מאד בעיני ה' כו', להיות דבר חדש לגמרי שבמקום חשוך כזה והנברא גם כזה שיש לו מנגד חזק עכ"ז יהי' בבחי' ביטל ה"ז דבר חדש ונפלא

ועי' נמשך לב המלך הקדוש מש"ע לפנות לבקשת ההדיוט כו'. והענין הוא כדשם שהתהוות היש ה"ז פלא יותר מהתהוות עולם האצ"י כנודע, והיינו מפני ההתחדשות בזה דענין האצ"י הוא בחי' גילוי ההעלם לבד דע"ס דאצ"י ה"ה כלולים תחלה באוא"ס המאציל בהעלם ונמשכו מהעלם אל הגילוי שאין זה דבר חדש, אבל התהוות היש ה"ז דבר חדש דקודם שנתהווה היש הרי לא הי' מציאות היש כלל וכאשר נתהווה ה"ז התחדשות גמורה כו', ומשו"ז ה"ז ענין נפלא יותר מענין האצ"י כו', ולכן הי' דוד המע"ה משבח דוקא בדברים גשמיים וכמו הרים הגבוהים ליעלים סלעי' מחסה כו', מה רבו מעשיך ה' כו', משום שזה דבר פלא יותר כו', כמור"כ הוא בענין הביטל דבחי' ביטל היש הוא בחי' פלא יותר מהביטל דאצ"י כו', ובאמת ענין ביטל היש הוא דבר נפלא יותר מבחי' התהוות היש והכח ע"ז נמשך ממדרי' עליונה יותר ממה שנמשך הכח להוות היש כו', והענין הוא דהנה בהוא עובדא דרחב"ד שהושיטו לו מן השמים חד כרעא דדהבא בעי רחמי ושקלוהו ואמרזיל גדול נס האחרון מן הראשון דגמירי משמיא מיהב יחיבי משקל לא שקלי, ולכאוי אין זה מובן והלא מה שנתנו מלמעלה הכרעא דדהבא ה"ז התהוות יש מאין ממש ואיך יגדל נס החזרה מנס ההשפעה כו' (ועמ"ש בס"ב ח"ב פ"ב ואילו הפסיק ה' את הרוח כרגע כו' וכ"ש וק"ו בבריאת יש מאין כו' שבהסתלקות כח הבורא מן הנברא ח"ו ישוב הנברא לאין ואפס ממש כו', הרי דענין ההתהוות הוא פלא יותר שצ"ל בו כח המחדש ובהסתלקות כח המחדש ממילא הוא חוזר להיות אין ואין זה לכאוי פלא כ"כ כו') ואי משום דכך גמירי דמשקל לא שקלי הא גופא קשי' למה לא שקלי כו', אך הענין הוא דהנה בדוגמת התהוות יש מאין נמצא ג"כ במדרי' הרוחניים בבחי' השתל' עו"ע שהעלול הוא למטה במדרי' הרבה מהעילה עד שנחשב כיש גשמי לגבי', וכמו שכל ומדות שהן בבחי' עו"ע הרי המדות הן מהות נבדל מן השכל ובעצם מהותם ה"ה למטה במדרי' הרבה מן השכל שהרי המדות הן בבחי' מהות מורגש ואין מהותן כמו מהות דקות השכל כלל הגם שהמדות הן ג"כ כחות רוחניים ולכן הן באמת בדרך עו"ע מהשכל מ"מ אינו דומה כמו ענין עו"ע בשכל גופא שהן בחי' מהות א' בהדקות שלהן אבל המדות נבדלין מהשכל שאין בהם הדקות שבשכל והי"ה כמו מציאות גשמי לגבי השכל להיותן מציאות מורגש כו', וכמור"כ במח' ודיבור הרי לא מיבעי אותיות הדבור לגבי אותיות המח' שהן כגשמי הרי גם האור המתלבש בהם אינו דומה כלל דכמו שהוא במח' הוא בבחי' דקות ורוחניות עד שאינו נרגש רק לעצמו ובאותיות הדבור ה"ז בא בהגשמה עד שמורגש גם אל הזולת כו', וכמור"כ יובן למעלה בבחי' השתל' הספי' זמ"ז כמו מחו"ב לזיא ומו"א למל' שהן בבחי' השתל' עו"ע מ"מ אין זה בבחי' ערך ממש כו', וגם ידוע דכל אור וגילוי הרי יש בו ציור באיזה אופן הוא הגילוי כו', דהציור הוא בחי' הגלמת האור כו' ומבו' במ"א שו"ע הכלים, וכמ"ש במ"א דהגילוי של האור ז"ע הכלי והיינו דהאור בעצם הוא בחי' הפשיטות שלו והציור שלו באיזה אופן נתגלה זהו בחי' הכלי כו', והרי הכלי לגבי האור הוא כמו חומר

וצורה כו', הרי דדוגמת ענין יש מאין יש גם בהשתל' עו"ע ועם היות שאין זה יש מאין ממש ולכן הוא ענין נפלא כו', מ"מ הרי יש דוגמת יש מאין גם בבחי' עו"ע כו', ולכן באמת סדר ההשתל' דע"ס ה"ז ממוצע בין או"א"ס המאציל אל הנבראים להיות עי"ז התהוות היש כנ"ל. לפי שהירידה ממדרי' למדרי' בדסדר השתל' אין זה בבחי' ערך ממש ולזאת במדרי' התחתונה דאצ"י שייך לומר שהיש תופס מקום ויהי' בבחי' מקור ליש כו', וזהו דנס הראשון מה שנתנו לו כרעא דדהבי הגם שזה ענין נפלא דהתהוות יש מאין מ"מ אין זה פלא כ"כ שהרי בדוגמתו יש גם בהשתל' עו"ע כו' כנ"ל, אבל מה ששקלוהו שזה התהפכות היש שנהפך לאין שנהפך מגשמיות לרוחניות ועלה מעלה מעלה עד שרש השפעתו למעלה (ואין זה כמו אילו נסתלק כח הבורא ח"ו הנ"ל בסש"ב דשם הוא רק ענין ביטל הדבר לבד, אבל כאן הכוונה העל'י שמהות הגשמי נהפך למהות רוחני שז"ע ביטל היש כו'), והי"ז בחי' ביטל היש לאין בכל עולם ועולם עד רום המעלות מלמטלמ"ע כו', הי"ז ענין נפלא מאד שלא יש בדוגמתו למעלה בהשתל' עו"ע דביטל העלול בעילתו ה"ה עכ"פ בבחי' מציאות כו' (וכמו מדות בשכל כו') ובאמת בחי' ביטל שיתבטל ממציאיותו לגמרי ויתהפך ממהות יש למהות אין ביטל כזה לא נמצא גם בבחי' האורות כו' וכמ"ש במ"א, ולזאת הי"ז ענין נפלא ביותר כו', וזהו דמיהב יחבי היינו דענין התהוות היש יש בדוגמתו גם במדרי' הרוחנים אבל מישקל לא שקלי דמה שנהפך היש לאין דוגמא כזו לא יש למעלה והי"ז פלא יותר כו', וזהו גדול הנס האחרון דבחי' ביטל היש מהננס הראשון בהתהוות היש כו', וכמ"כ יובן בענין ביטל היש לאין בעבודה שפועל ביטל היש דנה"ב שהוא חומרי וגשמי ממש כו', ובפרט בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא שע"ז פועל כמ"כ ביטל היש לאין בחלקו בעולם כו', וכידוע בצדיקים הג' שלא היו בבחי' ההגבלה דזמן ומקום שראו ממש מה שבריתוק מקום כמו בקירוב וכן בזמן כו' כנודע, והיינו שהזמן ומקום דעולם לא הסתיר להם כלל כו', וזהו מפני שפעלו בחי' ביטל היש לאין בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא שכמ"כ בעולם נהפך היש לאין ממש כו' שזהו פלא יותר גדול דשרשו למעלה מבחי' התהוות היש ונמשך עי"ז גילוי אור עליון יותר דזהו תכלית הכוונה להיות ביטל היש דוקא דסוף מעשה זו דבחי' ביטל היש הוא שעלה במח' תחלה כו', ולכן רגלי א"ק נמשכים עד עולם העשי' דבחי' עיגולים ויושר דע"ס דעתיק ואריך נמשכים רק עד הפרסא שבין אצ"י לבי"ע כו', ובחי' עיגולים ויושר דא"ק דוקא נמשכים עד העשי', והיינו להיות דבחי' א"ק היא בחי' תחלת המח' על כל השתל' העולמות ושם תכלית הכוונה בבחי' ביטל היש למטה דוקא, ולזאת נמשך עד בחי' העשי' ליתן כח להיות בחי' ביטל היש כו', וע"י שנעשה למטה ביטל היש לאין מאיר גילוי בחי' ומדרי' זו כו', וזה דאי' בזהר מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא ומרירא למיתקא לית לי' חולקא כו', להיות שתכלית הכוונה היא להפוך חשוכא לנהורא, ואין הכוונה בהתהפכות הרע גמור כ"א בחי' הרע דנוגה, כידוע דנוגה נק' להט החרב המתהפכת כו' וע"י התהפכות הנוגה לקדושה

שז"ע ביטל היש עיי"ז דוקא יהי' הגילוי דלעתיד וזהו מאן דלא מהפך כו' לית לי' חולקא לעלמא דאתי לפי שגילויי בחי' עצמות אוא"ס שיאיר לעתיד זהו עיי' העבודה דעכשיו בבחי' ביטל היש כו', ומובן שא"א להיות ביטול היש אם לא שיוקדם תחלה בחי' הצמצום להיות התהוות היש שז"ע בראשית ברא אלקים כו', אמנם תכלית הכוונה להיות ביטול היש שעיי"ז מאיר גילוי אלקות וכמ"ש צחוק עשה לי אלקי' דבחי' הצחוק ותענוג עליון הוא עיי' ש' אלקי' דוקא וכתי' כל השומע יצחק לי ל' עתיד והיינו דאמיתית הגילוי דבחי' התענוג העליון יהי' לעתיד, אבל זהו עיי' העבודה דעכשיו ובבחי' ביטל היש כו', ולואת הכח עיי', להיות ביטל היש לאין נמשך מבחי' עצמות א"ס כו', וזהו ענין מה שמתחילה כתי' בראשית ברא אלקי' דהיינו מה שעלה במח' לברוא העולם במדה"ד ואח"כ יש י"ג תיבין עד אלקי' תנינא ופי' בזהר בהקדמה ד"א שהן כנגד בחי' יגמה"ר דהיינו מה ששיתוף עמו מדה"ר להיות ביטל היש, והנה ביגמה"ר נא' נוצר חסד לאלפים, דהנה יש יחידות עשירות מאות אלפים דמאה הוא בחי' כתר וכמ"ש במ"א בענין מאה שנה דחיי שרה דאי' עיי' בזהר קוב"ה דאתכלל מאתר עילאה סתימא דכ"ס ברזא דמאה ברכאן דהיינו בחי' כתר כו', ואלפים זהו למעלה ממאה דהיינו בחי' פנימיות הכתר כו', והיינו כמו שנת"ל דהמשכה במל' להיות ביטל היש בבי"ע נמשך ממקום עליון יותר מההמשכה להיות התהוות היש, כי ההמשכה של התהוות היש נמשך מבחי' סוכ"ע שזהו בחי' אריך, וההמשכה של ביטל היש שעיי' יג"מ הוא שנמשך מבחי' עתיק שמשם מאירים בחי' היג"מ כנודע ולכן אמרו"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ להיות דמעשה שויא זהו התהוות יש מאין אשר שרש התהוות זו מבחי' א"א, אבל מעשה צדיקים שיהי' ביטל היש לאין בא המשכה זו מבחי' עתיק כו', וזהו דמעשה צדיקים הוא בנין בהמק"ד דבד"כ הגילוי דבהמק"ד הוא בחי' עתיק שז"ע מקיף דבית שלמעלה ממקיף דלבוש דהיינו בחי' פנימיות הכתר כו' וכמ"ש במ"א.

רישומי דברים מהדרושים והשייכים לד"ה תקעו רס"ח *

א.

תכלית כונת המאציל שיהי' ביטל היש ובשביל זה נאצל, אצי' ממוצע שיהי' ההתהוות, כי אברהם לא ידענו, הב' שיהי' גילוי הארה אלקי', משא"כ מבחי' הסתימות, תענוג ושעשועים, צפור המדברת, וככה, וכמו שהתהוות היש

(*) ראה הערת המו"ל במפתח המאמרים.

הוא פלא יותר, להבין ע' המסך, כן ביטל היש, ועוד יותר, גדול נס האחרון, ב' הבאים ישרש, זהו תכלית הכוונה, פרצוף א"ק נמשך גם בעשי' ב' ותחת רגליה, ולכן מאן מנכון, ב' הבאים, כולו פנים, בפנימיות ע"ק לא שייך אידי דטריד למיבלע, תפלה למשה, לוחות כולו פנים אתיות החקיקה, בב' שני, ומשם נמשך שהי' הגילוי גם למטה ומקדש דלעתיד, וכמו כד אתכפי' סט"א אסתלק, אלה תולדות נח נח, רל"ז.

בס"ד

ב.

מה"ש ממתנינים על ישראל, תשא ויחלום, ענין קדוש כינוי קוב"ה סתום וגלי' קדוש סתום מ"מ מה שיש לו שייכות אלא שקדוש ולא כדמיון הנשמה בגוף, צו"ר הא', תורה ותפלה, תשא, ראה נתתי, תשא בשו"ב, ההכרה וההתקשרות בתמידיו' ברית, וה' עליהם יראה, ברכת השחר, ויחלום, פסוד"ז, ק"ש ה' אחד ה' אלקינו, וקודם לזה הכנעת והשפלות הגוף, זבחי אלקי', תיקון חצות, תפלה תורה, והוה שמה"ש ממתנינים, במלאכים עיקר אור נשמתם, ויחלום ואין זה דבר עוד כ"א בנשמות בגופים, ועיי' ביטל היש, בשו"ב, מטה תיקון חצות ובה"ש, נעשה נא, שולחן פסוד"ז תערוך לפני שולחן, כסא ברכת ק"ש וק"ש ביטל הנבראים, מנורה אצי', קיר קטנה מל' המתלבשת בבי"ע, עליית קיר קטנה עליית המל', מטה חביבה גילוי אור נעלה, הכנעת החומר, דלב נשבר חביב בדוגמת קבעמ"ש לגבי טו"ד.

בס"ד

ג.

הלא מלאכים יש להם ג"כ גוף כהרמב"ן ז"ל וכ"ה בע"ה, מלאכים יחפוז, ז"ח מילך מתתקאין לעילא, עילא ותתא, וכמה קליפין חפיין, קלי' מהות הפרי רק גסות שבה, לכן באה בתחלה וכמו שלי', והנקי מעורב בה, אגה"ק סי' נ', ובגמר הפרי נעשה קליפה נפרדת, בהשגה דקות ההשגה וגסות, בפרטיות הרגש הענין האלקי, ודקות, וגסות, ג' מדרי' שבעילה, והפנימיות היא מהעילה שלמעלה, בזהר שם דעיקר מוחא חכ', למעלה מטו"ד, סש"ב

י"ט ד' וזהו פנימיות החכ' משכיל לאיתן, ועצמיות החכ' נקודה אזעירת גרמא, מאה"ז ה' אלקי ארוממך, הנחת עצמותו, וא"כ אין זה כמו הפנימיות, רצון בטבע מפני שא"א להיות מציאות בפ"ע, הפרש הרצוא דחכ' להרצוא דבינה מזבח מנורה, והשגה בכללות גם הרגש האלקי נק' קלי' לגבי חכ', בחכ' יש ג"כ שכל גלוי, נקודה מלמעלמ"ט, במאה"ז שם, מ"מ בד"כ מוחא, מדות, ומלתם ומל, למעלה מהתעבות האור, איהו וגרמהי חד, פנימיות הכלי בחיצוניות האור כדכד רנ"ה, דא לגו מדא בי"ע גלגל השמש השתחוה וצבא השמי', קטנות הודאה, גלגל, מ"מ משיג ובטל, והיינו בנפש והגוף קלי' עד שנעשה ע"ז, והיינו הגוף ממגד תבואת שמש, ודוקא בסיבובו, חרבות צורים, קלי' לגבי אופני' ומלאכים דיצי' הגם דכולם משתחיים השתחוה חיצוניות ופנימיות, איש פשוט וחכם, ובעשי' פסולת הגס הנפרד, לכן התיקון ע"י נשמות דוקא, וזהו הפרש גוף שלמעלה לגופים למטה ולכן אמירת קדוש דוקא לנשמות למטה, ריבוי השפעה, תהו, התחלקות הניצוצות, ריבוי ההשפעה למעלה מדרך קצרה, נובלות צאן לבן, משל, ולכן ביטל היש הנפרד ממשיכים אוא"ס המובדל בערך קדוש, וזהו מלך, וזהו שממתינים, יפה שיחתן עליית רבקה, יפה שיחתן שיחת חולין, שיחה תפלה ביטל היש כו'.

בט"ד

ד.

וצ"ל הלא נת"ל דביטל היש יותר פלא גדולים מע"צ כו' פנימיות הכתר כו' אי"כ ה"ו למעלה מקדוש, קדש, ביטל היש שנת"ל א"ז אמיתיות ביטל היש עדין, מציאת נפסד לא העדר המציאות, ונכלל בה' אחד בדוגמת כלא חשיב, יחוי"ע אין ולא העדר וכמו אין דיחוי"ת, וכמו"כ בנפש רק שטפל ולא כמו מרכבה בסשי"ב פכ"ד, מופשט מגשם (הקדוש ז"ל) או שהכל אלקות (רבינו ז"ל), ומ"מ ה"ו למעלה מביטל היש שע"י עבודה ע"פ טו"ד, שרק הזדככות, ולכן נהמא אפום חרבא, משא"כ בענין טפל, וגם יכול להיות מאוס, אך רק מצד הרע לא שמופשט מגשם, גם ההעברה ביותר שאינו מסתיר כ"כ ולכן נכלל בכלל יחוי"ע, אבל אמיתיות ביטל היש מהעברה באמיתיות ענין ה' אחד כמו קודם שנתהו שעי"ז כלה שארי שה"ש, או שהמציאות הוא אלקות, ועז"א גדולים מע"צ, צדיקים דוקא, עתידים צדיקי', וביטל זה שרשו מפנימיות הכתר, כ"ע אע"ג דאיהו אור צח כו' אוכם הוא, ויסע, עה"ע בחי' הקו, עילה בקירוב וזה שייך בהקו, אוכם שחרות וחשך לגבי למעלה, שחורה אני הא', וכמו"כ חשך בעצמו העדר תפיסת מקום שרגא בטיהרא, ולגבי למטה נק' אור צח

בבחי' מציאות, מ"מ ה"ז רק ענין כלא, ולכן קדם עה"ע דוקא, תקעו רס"א, רדל"א לא ידע יותר מאוכם, וככה, וביטל היש שלמטה מרדל"א, וענין כתר כולו פנים, מקור מעיין חפירה, בי' ענין הזימון, מקור ח"ס שבכתר אינו כמו מעיין, לא בהתלבשות, שתוק כך עלה, עיקר מקור כשב"כ רצון, וח"ס ג"כ מעין רק סתום, וככה, רצון אף שמקור לחכ' מ"מ אינו בהתלבשות, שהרי ישנו בכ"מ, וגם שמתלבש אינו בדרך תפיסת להגביל כמו מצות המשכת הרצון כשמפצירים והו"ע התפלה ובי' הענין מענין התפלה יה"ר בהג' לענין נוסח הברכה בשם העיקרי' ושם לענין תפלת אחרי' שמהני, וא"כ גם מה שמקור לנאצלים הוא בבחי' הבדלה, ונמשך ע"י השתל' שק"ש יהי' כולו פני', ועיקר בחי' כולו פנים הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום (התהלך לפני, אברהם גילוי הקו, מי העיר, התהלך לפני עצמות אוא"ס והי' תמים תוכו כברו כולו פנים).

בס"ד

ה.

בכללות ישראל ביטל במציאות דיש הוא כענין קבעומ"ש עבודת עבד, שר עבד, הלא שמוע, רחב"ד, כעבד, בי' אתה נרי ת"ר, שר ג"כ עבד לא לעצמו כ"א לצורך המלך וטובת המדינה, לא שאוהב, יו"ט של ר"ה, עבד נאמן ועבד פשוט, שם, חכ' מל', ר"ה קבעומ"ש, ביטל עצם המציאות, החזרת פב"פ, ופרטיות המשכה ג' מדרי' מלכיות וזרונות שופרות, שם, תקעו, בכסא קטנה נקודה תח"י, מועד קבוע לתשובה, ומלמעלמ"ט המשכת בינה במל', תקעו תלים.

ויצא יעקב לברר צאן לבן ביטל היש, באר שבע בינה חרנה מל' וע"י הברור ושבתי בשלום, יצחק צחוק כי אתה אבינו עדן סתימאה, ירידת הנשמה בגוף לפעול ביטל היש, אוה"ה, והכח ע"ז משיעין אותו ועי"ז נמשך שובע.

בס"ד, ש"פ וישלח, רס"ח

ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך, וצ"ל והלא יעקב ידע אשר עשו שונא לו ומה מודיע לו

מהטוב שלו הרי אדרבא בזה יעורר קנאתו ושנאתו ביותר ולמה לו להודיעו כ"ז ובוהו דוקא ימצא חן בעיניו, ולמה דוקא דברים אלו שור וחמור כו' ומה"ע המציאת חן, ושע"י דברים הנ"ל יהי' מציאת החן, ולהבין כ"ז צ"ל תחלה מה"ע יעקב ועשו בשרשן, וידוע דיעקב ועשו הן בחי' תהו ותיקון דעשו בשרשו הוא בחי' תהו, ויעקב הוא בחי' התיקון, והנה תהו ותיקון הן בחי' חסד וגבורה תהו בחי' החסד ותיקון בחי' הגבו', וכן מובן מ"ש בס' התמונה אשר יש ז' שמיטות ושמיטה הא' היתה מבחי' החסד ושמיטה זו היא מבחי' הגבו', ומשמע מדבריו שצ"ל עוד ה' שמיטות וע"ז חולק האריז"ל ואו' שאחר עולם הזה לא יהי' עוד עולם גשמי אבל בזה מודה העולם הזה הוא שמיטה שני' והי' עולם קודם לזה העולם אבל לא עולם גשמי כ"א הוא עולם התהו שע"ז אמרז"ל שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן כו', ונר' דגם לפ"ד האריז"ל השמיטה הא' דהיינו שמיטת התהו הי' מבחי' החסד ולכן מרע"ה שהי' משמיטה הראשונה כתי' בי' מן המים משתיהו שהי' מבחי' החסד כו' וכמ"ש מזה בתוי"א ד"ה מי שם פה לאדם, ומ"ש במ"א דתהו הוא בחי' גבורה ותיקון חסד היינו לפי שהחסד דתהו הוא בחי' גבורה באמת (ובפרט כמו שנפל בשבירה כו') וגבו' דתיקון זהו בחי' חסד באמת שהרי זהו התיקון כו', אבל בכללות מדריגתן בחי' התהו הוא בחי' החסד ותיקון בחי' גבו' כו', והענין הוא דהנה בתהו הי' ריבוי אור ובתיקון בחי' מיעוט האור, וענין ריבוי ומיעוט הזה אין זה שהוא אותו האור אלא שהוא בריבוי ומיעוט, וכמו אורות דאצי' הרי כללות האור הוא מה שנמדד לפ"ע עולם האצי' ובוהו יש חילוקי מדרי' כמו שבחכ' מאיר האור יותר מבכינה וכן בכינה לגבי ז"א כו' דמ"מ האור הוא במעלה ומדרי' א' דהיינו בחי' האור דאצי' ובוהו גופא יש בחי' מעלה ומטה וריבוי ומיעוט וכמ"ש בע"ח דבחכ' מאיר בקירוב מקום ובכינה בהרחבה ובז"א דרך חלון ובמל' דרך נקב כו' שכ"ז הוא בחי' ריבוי ומיעוט באותו האור גופא כו' וכן בכללות הרי גילוי אור הקו הוא שנמדד לפ"ע העולמו' ובוהו יש מעלה ומטה דהיינו מה שמאיר בריבוי או במיעוט כו' אבל כללות האור הוא במעלה ומדרי' כמו שנמדד בכללותו כו', משא"כ ענין ריבוי האור דתהו היינו שהוא אור נבדל ונפלא בערך שאינו במעלת ומדרי' האור דתיקון כלל, ויובן זה עד"מ אור השמש ואור הלבנה שנק' מאה"ג ומאה"ק הרי אור השמש הוא אור נבדל בערך לגמרי וכן לגבי אור היום, ויותר יובן ממשארז"ל אור שנברא ביום ראשון הי' אדה"ר מביט מסוף העולם ועד סופו ומקשין דהול"ל מתחילת העולם ועד סופו, והתי' דהכוונה מסוף עלמא דאתכסי' עד סוף עלמא דאתגלי' והיינו מסוף עדאת"כ מלמטלמ"ע שזהו תחלת עלדאת"כ מלמעלמ"ט ועד סופו עד סוף עדאת"ג מלמעלמ"ט שזהו תחלת עדאת"ג מלמטלמ"ע, והיינו שהי' הראי' והבטה שלו בכללות העולמות וכידוע דכלליו העולמות דבחי' ועלמות אין מספר נכללי' בב' מדרי' אלו דעדאת"כ ועדאת"ג וראי' דאדה"ר הי' בכללות העולמות כו' וכשראו שאין העולם כדאי להשתמש בו עמד וגנוו לצדיקי' או הבדילו לעצמו כמ"ש במד"ר, ותחת זה ניתן אור

השמש כו' הרי מה שיכולים לראות לאור * הוא כשיעור פרסה או מיל שאינו בערך כלל וכלל, וכמו"כ הוא בשרש למעלה דאור שנברא ביום הראשון הוא בחי' האוא"ס שלפני הצמצום שזהו מה שהבדילו לעצמו כו' וכמ"ש מזה בד"ה תקעו רס"ח, והיינו שהאיר בגילוי בחי' העיגול הגדול שלפני הקו שסובב ומקיף כללות ההשתל' דהקו כו' (וי"ל שז"ע העולם על מלאו נברא דהיינו שהי' גילוי בחי' אוא"ס הסובב וכמו בעת רצון כו' וכן נברא העולם שיהי' מרוצה כו') ולכן הי' אדה"ר מביט בכללות ההשתל' לפי שבאור זה לא יש התחלקות הוא בכי"מ בשוה וע"ד אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין כו', וכשנגנו האור היינו שמאיר בחי' אור הקו הרי ידוע דאור הקו הוא באין ערוך לגבי האוא"ס שלפני הצמצום כו' ועד"ז יובן ענין ריבוי האור דתהו שהוא בחי' אור נבדל בערך מהאור דתיקון שאינו בערך כלל כו' וזהו דתהו הוא בחי' החד דהיינו בחי' ריבוי האור וכמו שהאוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' חסד וכידוע בענין אל אלקי' הוי' דבר כו' וכמו"כ בתהו שהאיר האור בריבוי שלא ע"י צמצום הוא בחי' חסד כו', אבל בחי' מיעוט האור דתיקון שהוא בחי' אור מצומצם הי"ז בחי' גבו' כו', ועוד זאת דבתהו הי' ריבוי האור ומיעוט הכלי' ובתיקון מיעוט האור וריבוי הכלים, והיינו דבתהו הי' האור שלא בבחי' התלבשות והעלם כו', וע"ד המבו' במ"א בענין נבואת יחזקאל שהי' ע"י אמצעית ד' חיות המרכבה פני אר"י ופני שור כו' לפי שהי' בזה"ג דגלו לבבל שכינה עמהם וכמ"ש ואני בתוך הגולה כו', דבזמן הבית היו נש"י גבוהים במעלה והי' מאיר להם גילוי אוא"ס כו' וכמו בהתחלת הגילוי לנשמות במ"ת כתי' פכ"פ דבר ה' עמכם שלא ע"י אמצעי ולא בבחי' התלבשות כו', ולכן הי' רואין את הנשמע וכמ"ש וכל העם רואין את הקולות כו', והיינו מפני שהאיר להם האור כמו שהוא בבחי' כללות שלא יש שם בחי' התחלקות מדרי' כו', אבל בזה"ג נמשך האור בבחי' התלבשות ולכן הי' נבואת יחזקאל בבחי' התלבשות בהד' חיות ובבחי' התחלקות כו' משא"כ נבואת משה הי' מהקב"ה בעצמו שלא ע"י ממוצעים שלא רצה לקבל ממוצע דמלאך וכמ"ש אם אין פניך הולכים כו', וכן הי' אז מעלת ומדרי' נש"י כו', ובוה"ג נמשך האור ע"י התלבשות ממוצעים כו', וזהו ג"כ דבתהו הי' מיעוט הכלים דהיינו שהאור הי' שלא בבחי' התלבשות והי' מאיר בחי' האור העצמי בגילוי כמו שהוא בעצם כו', אבל בתיקון הוא ע"י התלבשות בכלים דהגם דכלים דאצי' הן בבחי' ספירות ובהירות מ"מ הי"ז מליבש ומעלים האור דהאור המתלבש בהכלי אינו בחי' עצמות האור (עמ"ש מזה בד"ה יר"ט של ר"ה, רס"ו, בד"ה אין עומדין להתפלל אלא כו') ומכ"ש האור המאיר ע"י הכלי, שאינו בחי' עצמות האור כו', וזהו שתהו הוא בחי' חסד שהאור דתהו הוא בחי' ריבוי אור שלא ע"י צמצום כו' והאור האיר בגילוי ממש כמו

שהוא שלא ע"י התלבשות כו', ובתיקון בחי' מיעוט האור דהיינו בחי' אור מצומצם ובבחי' התלבשות והעלם שזוהו בחי' גבו' כו', ועוד יובן מה שתהו ותיקון הן בחי' חסד וגבו', דהנה חסד וגבו' הן בחי' אהבה ויראה, וידוע דאהוי"ר הן בחי' רצוא ושוב, אהבה היא בחי' רצוא, דהנה ענין אהבה הוא בחי' קירוב דהיינו בחי' עליית ודביקות הנפש באלקות כו', וכמו זכור אב נמשך אחריו כמים כו', וסיבת אהבה היא ג"כ מצד הקירוב וכמו אהבת האוהב אל הנאהב ה"ז בחי' קירוב ודביקות האוהב אל הנאהב שנמשך אליו כו' והגורם לזה הוא קירוב הנאהב והשפעתו אליו כו', וכמו אהבת הבן אל האב שזוהו ע"י קירוב האב שמשפיע לו מזון ולבוש וטוב השגחתו עליו מיום הולדו להדריכו בדרך הטוב והישר כו', וכן ברבו שלמדו חכ' ומדות טובות שזה גורם קירוב הבן או התלמיד אל אביו ורבו כו', אמנם זהו דוקא כאשר הקירוב הוא מדבר שבדרך איליו וכן שההשפעה היא בערך איליו, אבל כאשר הקירוב הוא מדבר שאינו בערך איליו וכמו כאשר המלך ברוממותו מתקרב אל עבדו הרי נעשה להיפך היראה והביטל שלו ואין בו כח כלל להיות בבחי' קירוב, וכמו"כ כאשר ההשפעה היא שלא בערך ה"ז פועל ביטל כלי המקבל, וכמ"ש במ"א דכאשר הרב משפיע לפעמים לתלמידו שכל עמוק ונפלא ביותר שאין כלי התלמיד יכולים לקבל ה"ז פועל זיכוך כלי המקבל והיינו שעיי"ז ה"ה מתבטל מגסות השגתו ומודרך כלי שכלו כו', ונמצא דההשפעה שלא בערך פועל הביטל היפך הקירוב, ורק כאשר ההשפעה היא בערך אז ה"ז פועל בחי' הקירוב של המקבל כו', וכמו"כ הוא ברוחניות שסיבת אהבה היא מצד הקירוב דאלקות אל העולמות והיינו מבחי' האור האלקי שמתלבש בעולמות, דכאשר מתבונן שהאור האלקי מתלבש בכל העולמות והנבראים אפי' בנבראים היותר תחתונים כו' ה"ז מתעורר בבחי' אהבה ודביקות באלקות כו', ועו"נ לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך וכמו שהאדם אוהב חיי נפשו מפני שמרגיש שיש בו חיות המחי' אותו וידוע מעלת הנפש שהרי כל הכחות והחושי' הנעלים הכל הוא מהנפש ובצאת הנפש מהגוף הרי הגוף אין בו ממש כלל כו' ולזאת ה"ה אוהב חיי נפשו, ואם הוא חלוש ומעונה ה"ה תאוב מאד שיאיר אור נפשו בגילוי כו', כמו"כ כשמתבונן דאו"ס הוא חיי החיים, וה"ה יודע ומרגיש בחי' היוקר והמעלה דהאלקות שזה ענין נעלה מאד וה"ה מתלבש בכל הנבראים להחיותם וכמ"ש ואתה מחי' את כולם שבכל נברא יש אור וחיות אלקי שמחי' אותו ה"ה מתפעל באהבה ודביקות שנדבק בתאור האלקי ועיי"ז הוא ניתק מגשמיות וחומריות העולם שבכל דבר גשמי אינו רוצה בהתאוה ותענוג הגשמי כ"א בתאור והחיות האלקי שבו ושע"ז יחי' בחיות נפשו כו', ובפרט אם יד שכלו ורוח בינתו משגת במדרי' עליונות באלקות שלמעלה מההארה האלקית שמתלבש בעולם התחתון והוא בחי' האור והגילויי' שבעולמות העליונים שגם ע"ז נא' ומבשרי אחזה אלוהה וכמו בחי' נר"ן שבנפשו שידע ומרגיש מציאותו ואופן גילויים כמו"כ ידע וירגיש בחי' האור המאיר בעולמות בי"ע ולמעלה מזה כו' וכמ"ש מזה ברי"ה תקעו הנ"ל בתחלתו, וזוהו יכול לילך מדרגא

לדרגא וכמו הלוך ונסוע הנגבה שהלך ממדרי' למדרי' בבחי' השגות עליונות יותר ובבחי' דביקות נפשו ביותר כו', ומובן שעייז ה"ה ניתק מענינים החומרים ביותר כו' וכמ"ש ויעל אברם ממצרים שהוא בחי' היציאה ממצר והגבלת הגוף ונה"ט כו' וכמ"ש במ"א. וגם יש אופן שההתבוננות היא בבחי' האור האלקי שמתלבש בעולם התחתון אבל אינו נרגש אצלו האור שחומריות וגשמיות העולם מעלים ומסתיר לפניו על האור האלקי עד שאינו נרגש בנפשו שיהי' בחי' דביקות נפשו בהאור האלקי כו'. ונתפס ונרגש אצלו יותר הגשם של העולם ואינו מרגיש את האור האלקי כו' וכ"ש שאינו מרגיש את היוקר והמעלה של האלקות אלא שבד"כ הענין הזה שיש אור אלקי בכל דבר גשמי הגם שידוע ומבין זה היטיב בהשגתו אינו נרגש אצלו להתפעל מצד זה באהבה ודביקות בהאלקות כו', ועייז נעשה האהבה והרצוא בבחי' מרירות ובבחי' צמאון שיאיר לו האור האלקי כו'. וכמו עד"מ המעונה והחלש תאב ומתאוה מאד שיאיר בו אור וחיות נפשו בגילוי ויורגש בו כו' כנ"ל. כמ"כ זה תאב ומתאוה בבחי' צמאון חזק שיאיר האור האלקי בגילוי שמורגש בנפשו כו', והנה סיבת העדר ההרגש הגם שהוא מצד שהעולם מעלים ומסתיר לפניו כו' מ"מ זהו מצד החומריות שלו. והיינו דזה גופא מה שהעולם מעלים ומסתיר לו הוא מצד חומריות שלו שמפני זה מסתיר לו כ"כ גשם העולם כו', והענין הוא דהנה ידוע דקודם חטא עה"ד הי' העולם הגשמי בדקות יותר ולא הי' מסתיר כ"כ על האלקות, והגם שאפשר שלא הי' ניכר בו הביטל לאלקות כמו בצבא השמים שבהם הביטל בגלוי אפי' במדרי' התחתונות וכמו בגלגלים כו' וכמ"ש מזה בד"ה תקעו הנ"ל, אבל מ"מ לא הי' מעלי' ומסתיר על אלקות והי' נראה ונגלה בהעולם שיש בו אור וחיות אלקי כו', ועייז חטא עה"ד ירד העולם ונתגשם שהוא מעלים ומסתיר על האור והחיות אלקי שבו כו', וכשם שהוא בכללות העולם כמ"כ הוא בכאו"א בפרט דמי שהוא בבחי' דקות יותר אין העולם מסתיר לו כ"כ, וסיבת העלם והסתר העולם כ"כ הוא מצד חומריות גופו ונה"ט שלו כו', ולזאת עיי התעוררות הרצוא הנ"ל בבחי' צמאון נעשה הסכם חזק בנפשו לעזוב ולהניח ענינים הגשמיים והחומריים לבלי להתגאל בהם וליתן א"ע לעניני אלקים כמו בעסק התורה ובקיום המצות כו', ועייז יאיר לו האור האלקי שיורגש בנפשו כו', וכ"ז הוא האהבה שמצד הקירוב דהיינו בחי' האלקות שמתלבש בעולמות כו' וזהו בחי' חיצוניות האהבה כו', אמנם בחי' פנימיות האהבה הוא מבחי' הריחוק והיינו כאשר מתבונן שהאור והחיות האלקי שבעולמות ה"ז רק בחי' אור חיו לבד שאינו בערך העצמות אבל בחי' עצמות או א"ס קדוש ומובדל לגמרי שאינו בבחי' התלבשות כלל בעולמו וכמ"ש משוכה ומפואר עדי עד שמו הגדול דזה שמשוכה ומפואר עדי עד בבחי' ריבוי המדרי' בבחי' בלי גבול כ"ז הוא רק בחי' שמו הגדול בחי' שם והארה לבד כו', ובאמת כתי' כי נשגב שמו לכדו שגם בחי' שמו הוא נשגב ומרומם רק הודו וזיוו של שמו בלבד הוא על ארץ ושמים אבל עצמות שמו הוא נשגב ומכ"ש בחי' עצמות א"ס כו', וכמו אתה קדוש ושמן קדוש כו'

רק דמבחי' שמך קדוש נמשך עכ"פ הארה אל העולמות ובחי' אתה קדוש הוא שגם הארה אינו נמשך כו', ועי"ז מתעורר בבחי' רצוא בבחי' צמאון גדול להיכלל בבחי' עצמות א"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שאינו רוצה בהגילוי' דגעה"ע וגעה"ת ועוה"ב מאחר שהן הארה לבד כ"א חפצו ורצונו להיכלל בבחי' עצמות א"ס כו'. ויש בחי' אהבה פנימיות (שלמעלה גם מבחי' אהבה הנ"ל) ובאה מבחי' הקירוב, ולמעלה היינו בבחי' האור, דהנה ידוע דהאור הוא בבחי' רצוא להכלל במקורו והיינו לפי שהוא בחי' הארה בלבד לא עצם לכן טבעו לעלות אל המאור שהוא בחי' העצמי כו', אמנם זהו לפי שהאור דבוק במקורו דאל"כ לא הי' בבחי' אור כנודע, והרי נרגש בו מקורו לזאת הוא בבחי' רצוא כו' וכמ"ש במ"א באורך, ונמצא דבחי' רצוא זה הוא מחמת קירוב דמקורו כו', ובעבודה י"ל דזהו בחי' אהבה בתענוגים להתענג על הוי' עד כלותה כו', והיינו כאשר בחי' אוא"ס המופלא ומרומם מאיר ונרגש בגילוי' בנפשו ה"ה מתענג מאד על אוא"ס והוא בבחי' כליון ממש שנכלה נפשו בבחי' עונג זה כו' וכמ"ש באגה"ק סי' י"ח ד"ה מה יפית ומה נעמת כו' וה"ז בבחי' אהבה פנימיות יותר מבחי' אהבה הנ"ל שהגם שהיא ג"כ מבחי' הפלאות ורוממות הא"ס כו', אמנם זהו כאשר האוא"ס המופלא מרוחק ממנו, ומבחי' הריחוק דאוא"ס שאינו מתלבש בעולמות או שאינו יכול לקבל כו' נעשה הרצוא בבחי' צמאון חזק בבחי' אה"ר להיכלל כו', אבל בחי' אהבה זו היא בנשמות הגבוהות שהם כלים לאוא"ס ומאיר בהם בגילוי' בנפשם בחי' אוא"ס המופלא ומרומם כו' ה"ה בבחי' אה"ר בתענוגים להתענג על ה' בבחי' כליון באוא"ס ב"ה כו', וכ"ז הוא בחי' אהבה שהיא בחי' רצוא כו', אמנם ענין היראה היא בבחי' שוב שירא לגשת ועומד מרחוק דוקא ובאה ג"כ מבחי' הריחוק כו', וכמו עד"מ יראת המלך הוא מפני הרוממות של המלך דלפי שהוא איש מרומם בעצם וכידוע מענין משכמו ולמעלה גבוה מכל עם דבחי' הדעת שבין הכתפין השייך למדות הוא למעלה מבחי' ראש ומוחין דכללות העם כו' משו"ז הוא היראה ממנו, ולכן המלך צריך להיות בדול מהעם דכאשר מתערב עמהם לא תהי' יראתו כ"כ כ"א כאשר הוא בדול מהם וסגור בהיכלו תהי' יראתו ופחדו על העם ביותר, וזהו הטעם שצריכים לרומם את המלך דאין יושבין על כסאו ואין רוכבין על סוסו כו' ואין רואין אותו כשהוא מסתפר כו' בכדי שתהא אימתו עליך כו' הרי שהיראה היא מן הרוממות דוקא כו', וכן יראת ת"ח הוא מצד הרוממות וההפלאה שלהם ולכן צריכין ת"ח ג"כ להיות בדילין מן העם שלא להתערב עמהם כו', והדוגמא מזה יובן ברוחניות דבחי' היראה נעשה מההתבוננות בבחי' הרוממות והפלאה דאוא"ס, והיינו מה שאוא"ס מופלא ומרומם מעולמות ולא מהעולמות שלמטה אלא גם מהמדרי' היותר עליונות ה"ה מופלא מהם עד שאין להם שום השגה ותפיסא בעצמות אוא"ס וכמא' לית מח' תפיסא בך כלל וקאי על בחי' חכ' דאצי' שאינו תופס כלל באוא"ס וכמו"כ הוא בבחי' מחה"ק דא"ק שזוהו מדרי' היותר נעלה בעולמות הא"ס ומ"מ אין לו שום תפיסא והשגה בעצמות אוא"ס כלל כו', וכשמתבונן בבחי' עצם הרוממות דאוא"ס תפול עליו היראה והפחד

כו', והגם שנת"ל שע"י ההתבוננות בבחי' ההפלאה דאוא"ס נעשה הרצוא דאה"ר כו', הנה שם הוא מזה שאוא"ס אינו מתלבש בעולמות ומה שמתלבש בעולמות הוא בחי' הארה לבד כו', והיינו דעיקר ההרגש בהתבוננות הנ"ל הוא דכללות בחי' האלקות המתלבש בעולמות ואפי' בעולמות העליונים הוא רק הארה לבד (שז"ע משובח כו' שמו הגדול כו') לא בחי' העצמות דבחי' העצמות דאוא"ס מובדל מהם לגמרי כו' ועי"ז נעשה בחי' הרצוא והצמאון אל העצמות כו', אבל כאן ההתבוננות הוא בעצמות אוא"ס איך שהוא מרומם ומופלא, והיינו דעיקר ההרגש בהתבוננות הוא בעצם הפלאות ורוממות הא"ס לא זה שאינו מתלבש בעולמות, רק שאנו יודעים הפלאות ורוממותו ממה שאין להמדרי' היותר * תפיסא בו, ולזאת צריך להיות בהתבוננות ג"כ ידיעת בחי' ההארה המתלבש בעולמות הא' שע"ז נודע ענין ההפלאה של העצמיות במה שנשלול אותו מהגילוי' כו' וכמ"ש במ"א, והב' שע"ז נודע עוצם הרוממות וההפלאה שגם ממדרי' כאלו שהם נעלים מאד ה"ה מופלא ומרומם מה שאין להם שום תפיסא בו ית' כו', וכמו"כ בהתבוננות דאה"ר צריך להיות הידיעה וההרגש דאוא"ס המופלא שע"ז הוא בבחי' רצוא להתכלל בו כו', רק דשם העיקר הוא מצד שאינו מתלבש בעולמות וכאן העיקר מהרגש עצם הרוממות וההפלאה דאוא"ס כו', אמנם ביראה זהו בחי' חיצונית היראה, ובחי' יראה פנימיות היא מבחי' הקירוב והיינו כשמתבונן דאוא"ס ה"ה נמצא למטה כמו למעלה ודוקא בחי' הרוממות דא"ס שמופלא לגמרי מן העולמות ה"ה נמצא בכ"מ גם למטה מטה רק שהוא בהעלם אבל לית אתר פנוי מיני' כו', ומה שהוא בהעלם היינו לגבינו אבל באמת ה"ה נמצא בבחי' גילוי ממש וכמ"ש במ"א דלגבי אוא"ס אינו שייך בחי' צמצום והסתר כלל, ולזאת בחי' עצמות אוא"ס ה"ה בגילוי ממש בכ"מ כו', וכאשר מתבונן בזה איך שעצמות אוא"ס הוא למטה כמו למעלה ובבחי' גילוי ממש כו', נעשה עי"ז בחי' היראה וביטל שמתבטל בעצם מהותו שאין ביכולתו להיות בבחי' רצוא כ"א להיות למטה בקיום המצות בפו"מ כו', וכידוע דענין הרצוא הוא כשהוא בבחי' ריחוק ה"ה בבחי' רצוא אבל כשהוא בקירוב וכמו הרואה את המלך אינו שייך רצוא כ"א ביטל עצם מהותו לגמרי כו', וכידוע דהרצוא בנינה ושוב בחכ' דבחי' בינה הו"ע השגה והבנה באלקות דכל השגה היא בבחי' ריחוק מן העצם ומוזה הוא בחי' הרצוא, אבל חכ' הוא בחי' ראיית המהות הי"ז בחי' שוב בבחי' ביטל כו', וזהו ג"כ ענין היראה שע"י בחי' הקירוב דאוא"ס שנמצא למטה כמו למעלה ובגילוי ממש כו' שע"ז נעשה השוב שהוא בחי' היראה וביטל כו'.

ומעתה יובן ענין בחי' תהו ותיקון שהן בחי' רצוא דספי' דתהו היו בבחי' רצוא דוקא כנודע, והענין הוא דהנהגה בחי' הרצוא הנ"ל

בבחי' אה"ר ה"ה מצד קוטן הכלי, וכמ"כ ג"כ בבחי' אהבה בתענוגים בחי' הכליון שבה הוא מצד קטנות הכלים שאינו יכול להתקבל אצלו בבחי' התיישבות ממש מזה נעשה הכליון כו', וכמו התלחא סבי שנסתלקו בהאדרא שזהו שלא יכלו לקבל הסודות ורזין ובחי' גילוי אוא"ס שנתגלה להם היו בבחי' הסתלקות כו' וכן ר"ע כשגילה לו ר"א סודות התורה זלגו עיניו דמעות שמפני רוב המתיקות שלא הי' יכול לקבל נעשה כיווץ המוחין כו' וכמ"כ הוא בחי' הכליון דאהבה בתענוגים שזהו מפני שא"א להתקבל ולהתיישב בכלי כו' וכ"ש בחי' אה"ר הנ"ל שזהו מצד קטנות הכלי דאוא"ס הוא מופלא ומרומם ממנו כו', דו"ע בחי' אהבת בכל מאדך שיש בכאור"א מישראל לפ"ע ומדרגתו בבחי' אוא"ס המופלא לפי מדרגתו כו' דאם נא' דבחי' אה"ר היא בבחי' אמיתות אוא"ס הבלי גבול, הרי הי' צ"ל בכ"א בשוה ודוקא בצדיקים הג' השייכים להרגש בחי' הפלאות אוא"ס הבלתי מוגבל כו', ובאמת הרי בכאור"א יכול להיות בחי' אה"ר דלכן נא' בכל מאדך לא בכל מאד דבכל מאדך משמע לכאור"א כפי מדרגתו כו', וכמו שבודאי אינו דומה בחי' אמירת קדוש דנשמות לאמירת קדוש דמלאכים דנשמות שהן מבחי' פנימיות הכלים הרי אמירת קדוש שלהם הוא במדרג' גבוה ונעלה יותר באוא"ס ב"ה כו', וכמו בעולמות הנה בחי' האור והגילויי שבעולם היצי' ה"ה בבחי' קדוש לגבי עולם העשי' הגם שביצי' הוא בבחי' אר"פ כו', וכן ברי' לגבי יצי' וכ"ש אצי' לגבי בי"ע וכידוע דאצי' הוא בחי' טובב לגבי בי"ע, ובאצי' הוא בבחי' אר"פ כו', וכמ"כ יובן בעבודה דבכאור"א בחי' האה"ר דבכל מאדך הוא לפי מדרגתו מה שלמעלה מבחי' תפיסא והשגה בכלי מוחו ומופלא ממנו כו', ונמצא דבחי' הרצוא הוא מפני קטנות הכלים, ובעולם התהו שהי' בחי' מיעוט הכלים דהיינו בחי' כלים קטנים לכן היו בבחי' רצוא כו', אבל תיקון הוא בבחי' שוב וכמ"ש לא לתהו בראו לשבת יצרו כו' דלהיות דבתיקון בחי' ריבוי הכלים דהיינו בחי' כלים רחבים לכן הי' בבחי' שוב כו', אמנם עיקר הענין הוא דבחי' שוב דתיקון הוא בחי' השוב שמצד היראה וביטל שנתל'ל, והענין הוא דהנה בתיקון יש ג"כ בחי' רצוא שהרי א"א להיות שוב בלי רצוא קודם, וגם יש כמה מצות שהן בבחי' רצוא כמו קרבנות ותרומות וכו"ג, רק שבתיקון גם בהרצוא יש בחי' השוב, וזהו עיקר ההפרש בין תהו לתיקון דבתהו הי' רצוא בלא שוב ובתיקון יש בהרצוא בחי' השוב באופן שאחר כל רצוא יש אחריו שוב כו', וביאור הענין הוא דהנה יש ב' מיני התפעלות שהן הפכים זמ"ז עם היות דשניהם הם בבחי' עלי' והסתלקות מ"מ ה"ה הפכים זמ"ז, דהנה יש בחי' התפעלות שהוא בבחי' כליון ותשוקה להכלל במקורו בבחי' כלות הגנפ' דכל המבוקש הוא רק בחי' הרצוא וכמו באה"ר ובבחי' אהבה בתענוגים הנ"ל הרי כל המבוקש הוא הרצוא לבד וכמארז"ל למה צדיקים דומין לפני הקב"ה כנר בפני אבוקה דכמו הנר שסמוך אל האבוקה ה"ה נמשך להכלל בהאבוקה כו' וכמ"כ עבודת הצדיקים הוא בבחי' רצוא להכלל באוא"ס ב"ה וכדאי' בזהר זכאי קשוט דבכל יומא מסתכלי בנפשיהו כאילו ההוא יומא מסתלקי מהאי עלמא דהיינו בחי' הרצוא

דכלות הנפש בבחי' אה"ר כו' ובפרט בבחי' אהבה בתענוגים שזה"ע המס"נ דנפ"א שעז"נ ובו תדבקון בחי' דביקות עצם הנפש בעצמות א"ס וכדאי' בזהר דדמי לו כאילו אתפטר מהאי עלמא. ופי' כאילו אתפטר היינו שהוא בבחי' אתפטר ממש דמ"ש דדמי לי' כאילו אתפטר אין הכוונה שהוא בחי' מס"נ בכח כמו המס"נ דה' אחד שהוא בכח כמו שהוא בפועל דשם מ"מ הרי חושי הגוף הן על מקומן דהגם שהוא כמו בפועל מ"מ כו', אבל ענין דכאילו אתפטר הוא כמו עקידת יצחק שפרחה נשמתו ממש רק שחזרה אח"כ כו', וכמו עליית הנשמה דצדיקי' הג' שנשמתן עולה למעלה וה"ז כמו מיתה ממש רק שנשאר קיסטא דחיותא שיוכל אח"כ לחזור ולשוב כו', ובכ"ז העיקר הוא בחי' הרצוא כו', ויש בחי' רצוא שתכלית המבוקש הוא השוב דעם היות שהרצוא הוא בבחי' כליון מ"מ הרצוא הוא שיהי' הגילוי אלקות למטה וכמו ואל אישך תשוקתך דתיאובתא דנוק' לגבי דכורא שהוא בבחי' כליון והיינו לקבל השפע כו', וכ"ה בעבודה שנש"י נקי' כלה או בחי' אשה שהרצוא הוא ברשפי אש אבל רוצה בחי' ההמשכה והגילוי דאלקות כו', וב' בחי' רצוא הנ"ל שניהם בתיקון רק שברצוא הא' המבוקש הוא הרצוא, ובהרצוא הב' המבוקש הוא השוב כו', והדוגמא מזה יובן ההפרש שבין הרצוא דתהו לרצוא דתיקון דהרצוא דתהו הוא בבחי' רצוא ממש בבחי' כליון וסילוק לגמרי בלא שוב כו', והרצוא דתיקון המבוקש הוא השוב דלא לתהו בראו אלא לשבת כו' שתכלית המבוקש דתיקון הוא השוב ולכן בכל בחי' רצוא אפי' בזה שהמבוקש הוא הרצוא כמו באהבה בתענוגים כנ"ל יש בו בחי' השוב והוא שלא יהי' בבחי' כליון לגמרי ח"ו כ"א יהי' בבחי' שוב אח"כ כו', והענין הוא דהנהגה נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דתכלית הכוונה היא שיהי' המשכת אלקות למטה ע"י תו"מ, ולזאת מצד הביטל שלו שבטל לאלקות ורצוה רק מה שהוא רצון העליון (בל"א דיא אוועק גילייגקייט זיינע וואָס ער וויל גאָר וואָס דער רצון העליון איז און וואָס ניט דער רצון העליון איז דאָס אַ מנגד צו זיין גאנצן עצם) ולזאת אף בתוקף הרצוא אינו בבחי' כליון לגמרי כי בחי' הביטל וקבלת עול שבו שהוא בחי' היראה אינו מכריח אותו להיות בבחי' כליון לגמרי כי בחי' הביטל וקבלת עול שבו שהוא בחי' היראה אינו מניח אותו להיות בבחי' כליון מאחר שאין זה רצון העליון כ"א להיות בבחי' שוב, ואין זה בהכנה בנפשו שזוכר את השוב מאחר שהחושים שלו נאבדים בשעת הרצוא ואינו שייך שיוכזר אז את השוב כ"א הוא בדרך ממילא כו', וי"ל דבהרצוא מגיע לבחי' עצמות א"ס וה"ה מרגיש את הרצון הנטוע ומורשר בעצמות להיות בבחי' שוב דוקא, והיינו שהרצוא דתיקון מגיע למעלה יותר מהרצוא דתהו שנרגש בו בחי' הרצון העצמי הנ"ל כו', וזהו ההפרש בין תהו לתיקון דבתהו הי' בחי' רצוא בלא שוב ובתיקון הוא בחי' התכללות דרצו"ש להיות כי השוב הוא מצד היראה והביטל ולכן געשה ההתכללות דבחי' רצוא ושוב כו', וזהו מה שבד' שנכנסו לפרדס בן עזאי הציץ ומת ור"ע נכנס בשלום ויצא בשלום דענין הפרדס היינו בחי' פנימיות התורה סוד מעשה מרכבה כו' ולמעלה היינו בחי' פנימיות אוא"ס כו' ובן עזאי

להיות שהי' בבחי' רצוא דגם עסק התורה שלו הי' בבחי' רצוא שהי' אש מתלהטת סביביו כו' ולכן הציץ ומת שהי' בבחי' כליון לגמרי כו' אבל רע"ק נכנס בשלום ויצא בשלום דהיינו התכללות דרצוא ושוב כו'. וזהו ויהי לי שור וחמור דהנה פני שור מן השמאל הוא בחי' רצוא כו', ולהיות דבתיקון הוא התכללות רצו"ש זה"ע וחמור דחמרא אפי' בתקופת תמוז קרירא לי' דזהו בחי' השוב ועד קרח הנורא דקרח אותיות חירוק והיינו הביטל שמבחי' חכ' שהוא בחי' שוב כו', ובמדרש א' חמור זה ישכר דכתי' ישכר חמור גרם שהי' בו בחי' הביטל דחכ' כו', ופי' אפי' בתקופת תמוז היינו גם בבחי' תוקף הרצוא בבחי' רשפי אש מ"מ יהי' בחי' שוב כו', ולהיות דלפני קרתו מי יעמוד ויכול להיות בבחי' עצלות וכבודות זה"ע וצאן שהוא בחי' רחמים שלא יהי' בבחי' עצלות כו', גם י"ל דצאן הוא בחי' מס"ג כצאן טבחה שפושטת צוארה והיינו בחי' מס"ג בהתגלות וכמ"ש בתו"א ד"ה ותוסף אסתר והיינו בחי' הרצוא אחר השוב ואחר הרצוא יהי' שוב שכן צ"ל תמיד ברו"ש כו', והנה זהו העבודה בפנימיות המדות דהיינו בתפלה, וכל היום צ"ל בבחי' עבד לעשות הביטל והכפ"י בפועל בנה"ב ובכל ענינים הגשמיים כו', וגם ענין עבודת עבד בקיום המצות מעשיות לעשות כלים לאלקות כו', ושפחה הו"ע עבודת הבירורים, דהנה אמרו"ל מתניתא מלכתא ובוזה א' דמשנה היא שפחה לגבי שכינתא, והענין הוא דהנה רחל נתנה שפחתה ליעקב ואמרה אולי אבנה ממנה, דהנה שם הקטנה רחל הי' קטנה רחל דהיינו בחי' הי' אחרונה דש' הוי' והוא בחי' מל' דאצי' כמו שהיא באצי', אמנם מה שמל' דאצי' יורדת לבי"ע זהו בחי' הארה לבד מבחי' מל' דעצם המל' אינה יורדת לבי"ע דכבודי לאחר לא אתן כו', והארה זו היא בחי' המילוי הי' שהוא ג"כ הי' כנודע, והארה זו היא בחי' שפחה לגבי עצם בחי' המל' שאינה יורדת לבי"ע כו', וזהו דבלהה יש בה ב' ההי"ן להורות שזהו בחי' מילוי הי' והנה ידוע דעיקר העלאת מ"ן להיות בחי' יחוד העליון זהו דוקא בבחי' הארת המל' שיורדת לבי"ע לברר הבירורים דבי"ע, וכמ"ש שחורה אני ונאווה בנות ירושלים דבנות ירושלים קאי על הנשמה כמו שהיא למעלה וכמו"כ היא בחי' המל' כמו שהיא באצי' כו', ואומרת הנשמה שירדה למטה הגם דשחורה אני ע"י ההתלבשות בבי"ע מ"מ ונאווה שע"ז דוקא נעשה בבחי' כלה, דהנשמה כמו שהיא למעלה היא בחי' אחותה שלא יש בזה בחי' היחוד עליון להיות גילוי אור חדש כ"א כמו שירדה לבי"ע דוקא ומבררת בירורים דבי"ע ע"ז דוקא נעשה היחוד עליון להיות הולדה בבחי' אור חדש כו', וזהו שאבנה ממנה דוקא להיות בחי' גילוי אוא"ס בבחי' מל' עצמה כו', וזהו ג"כ ענין משנה שהיא בחי' שפחה היינו כמו שבא בבחי' התלבשות בהלכות גשמיות, דמתניתא מלכתא היינו בחי' פנימיות התורה והן הסודות דתורה כמו שלומדים בג"ע כמו ד' רשויות דשבת שהן ד' אותיות דש' הוי', וכן המחליף פרה בחמור ונגעים ואונאה וכה"ג דכל ענינים אלו ישנם ברוחניות כנודע ומבואר במ"א אבל משנה כמו שבא בהתלבשות בכשר פסול טמא טהור זהו"ע הבירורים והיא בחי' שפחה כו', ומה שאמר יעקב ויהי לי שור כו' היינו

שנשתלם בכל המדרי' דתיקון בהתכללות דרו"ש שז"ע שור וחמור וצאן וגם בבחי' עשיית הכלים למטה ובעבודת הבירורים שזהו עבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך דהנה חן הוא בחי' אור מקיף שזהו בחי' אורות דתהו שהן בחי' אורות מקיפים כו', ולזאת אחר שנשתלם בבחי' התיקון וגם מברר בירורים דתהו צ"ל המשכת בחי' אורות דתהו, וזהו הי' תכלית כוונתו להמשיך בחי' אורות דתהו ולזאת שלח להודיעו כל זאת דויהי לי שור וחמור וצאן שהן בחי' המדרי' דתיקון וגם עבד ושפחה שהן בחי' הבירורים דתהו ולזאת ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך דהאורות דתהו יומשכו ויתלכשו בבחי' פנימיות בכלים דתיקון כו'.

בס"ד, י"ט כסלו, רס"ח

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי. וארז"ל בברכות כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור כאלו פדני אותי ואת בני מבין האמות. ופרש"י, דבתורה כתי' וכל נתיבותי' שלום, וגמ"ח שבין אדם לחבירו עושה שלום בין אדם לחבירו, ומתפלל עם הצבור זהו כי ברבים היו עמדי. והיינו שע"י ג' דברים נעשה פדי' בשלום. ומשמע שיש פדי' שאינו בשלום, וע"י ענינים הנ"ל נעשה פדי' בשלום ולהבין זה ילה"ק מ"ש לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל כי שרית כו', ופרש"י, שלא יאמר שבעקב ובמרמה לקח את הברכות כ"א כשר וכנגיד. ומ"מ לא נעקר שם יעקב וכמארז"ל דהדר אהדרי' קרא וקראו יעקב, ומשמע דמ"מ יש בחי' עקב ומרמה שבזה דוקא לוקחים הברכות כו'. והענין דהנה רבקה ויעקב עשו כמה עניני רמאות ליקח את הברכות במה שהלבישה את יעקב בבגדי עשו החמודות ואת עורות גדיי העזים כו', ויעקב אמר אנכי עשו בכורך כו'. ולכאו' מפני מה היתה ההנהגה באופן כזה דלקיחת הברכות יהי' במרמה דוקא. והענין הוא, דהנה מה שיצחק רצה לברך את עשו הגם שידע שעשו אינו כדבעי ומ"מ רצה לברכו הוא מפני שראה שיש בו ניצוצות קדושות מאד ורצה להמשיך עליו אור עליון שע"י ילוקטו ממילא הניצוצות, וכמו האבוקה כשמתקרב אל הניצוץ נכלל ממילא הניצוץ בהאבוקה, כך ע"י שיאיר עליו אור עליון יתעלו הניצוצות ממילא ויוכלל בהאור העליון כו'. וז"ש ויתן לך האלקי' מטל השמים והוא טלא דנטיף מעת"י הנק' טל תחי' טל שעתידי להחיות בו את המתים, והן ז' מלכין קדמאין דתהו דמיתו וע"י הטל נעשה תחה"מ להיות דהטל הוא בחי' שלמעלה מבחי' תהו ותיקון וכמ"ש במ"א דטל הוא למעלה מבחי' באר מ"ח, דבאר מ"ח הוא בחי' כתר דתהו וכמ"ש בלק"ת בהביאור דאז ישיר עלי באר, וטל הוא למעלה מבחי' תהו

כו'. ולכן טל לא מיעצר דעד בחי' התהו שייך העלאת מין, אבל למעלה מבחי' התהו לא יש העלאת מין וממילא לא מיעצר כו' וכמ"ש במ"א). ולכן ע"י הטל מתברר' ומתעלים ממילא בחי' הניצוצות דתהו. ורצה יצחק להמשיך זה על עשו בכדי שיתברר ויתעלה כו'. אבל באמת טעה בזה כי הוא ראה את עשו מלמעלמ"ט מצד בחי' המקיף דלבונה זכה וחשב שהוא טוב (ר"ל כמו בחי' הטוב דנוגה כו') ואפשר להתברר באופן כזה כו'. אבל באמת א"א להיות הברירור באופן כזה שאם הי' ממשיך על עשו גילוי אור עליון הי' באחת משתי פנים אם שהי' נבלע בתוכו או שהי' מתבטל ומתאבד מציאותו לגמרי. דהנה ידוע שיש יניקת החיצונים גם מבחי' מקיף עליון וכמ"ש אם תגביהי כנשר כו', והיינו מבחי' חיצונית המקיף דשם כחשיכה כאורה ויכולים הכל לקבל כו'. וזהו שאם הי' נמשך עליו מבחי' חיצונית המקיף הי' נבלע בתוכו כו'. ואם הי' נמשך מבחי' פנימיות המקיף שא"א לסט"א לקבל משם ח"ו הי' מתבטל ונאבד מציאותו לגמרי, וכמ"ש ויצא מלאך ה' ויך במחנה סנחריב כו'. וכמו"כ הי' עשו מתבטל מציאותו לגמרי כו'. וצ"ל דאז היו נאבדים ג"כ הניצוצות דקדושה שבו וכמ"ש במ"א דיש נספה בלא משפט דהיינו שהניצוצות דקדושה נדחים ג"כ לפי טעה כו', ומפני שלצורך טעה צ"ל הישועה באופן כזה דוקא שיאבד המנגד לגמרי בהכרח שיודחו הניצוצות ג"כ, ואח"כ צ"ל צירוף ר"ל לברר הניצוצות שנדחו להעלותם כו'. ולזאת הי' א"א שיהי' הברירור דעשו ע"י שיומשך עליו אור עליון כ"א הי' צריך להיות המשכת האור דבחי' טל השמים ליעקב דוקא, לפי שהברירור באמת הוא מבחי' טל כמ"ש רק שצריך להיות ע"י דוקא, דבסט' דקדושה יוכל להתקבל גם בחי' אור עליון הנ"ל. וע"י יעקב נעשה הברירור לאט לאט באופן שלא תבטל ויתבררו הניצוצות כו'. וזהו שהי' צריך להיות הברכות ליעקב דוקא, אך עדיין צ"ל למה הי' צ"ל לקיחת הברכות במרמה דוקא, אך הענין הוא, דהנה ע"פ פשוט רצה יצחק לברך בטל השמים כו' ורוב דגן כו' לעשו, ובשביל יעקב הכין ברכה אחרת והוא מה שברכו בסוף הפרשה בלכתו לפדן ארם שאמר לו ויפרך וירכך ויתן לך את ברכת אברהם כו'. דהנה ארו"ל כך דרכה של תורה פת במלח תאכל וחיי צער תחיי ועל הארץ תישן כו'. ורצה יצחק שיעקב יהי' ע"פ דרכה של תורה, ולזאת רצה ליתן הברכות דרוב דגן ותירוש לעשוי, ורבה רצתה שיתברך יעקב גם בברכות אלו דרוב דגן ותירוש. והענין הוא דהן אמת דמי שרוצה לזכות בכתרה של תורה אי"צ לבחור בענינים הגשמיים דהיינו רוב דגן ותירוש. ובד"כ כל ישראל (גם מי שאינו עסקו עסק התורה) אי"צ ליתן השתדלות והתאמצות יתירה ע"ז, מ"מ כאשר ענינים אלו באים בדרך ממילא או עכ"פ שלא ע"י השתדלות יתירה ה"ז טוב ונכון מאד כי ע"ז נתוסף תוס' אור וחיות רב, וכידוע דצ"ח הגשמיים שרשם מבחי' התהו שקדום לתיקון, וע"י הברירור נמשך לו תוס' אור וחיות מבחי' התהו וכמ"ש לא על הלחם לבדו יחי' האדם כ"א על כל מוצא פי הוי' האדם, שהגם שהאדם יש בו ג"כ מוצא פי הוי', אמנם בחי' המוצא פי הוי' שבמאכל גבוה יותר שהוא מבחי' התהו, ולכן ע"ז

דוקא יחי' האדם כו' וכמ"ש במ"א. וזהו"ע ירדת הנשמה בגוף שנתלבשה בגוף ונה"ב שע"י הכפי' וביטול שפועל בנה"ב עי"ז מתוסף אור בנה"א. וכפי אשר ידע אינש בנפשו איזה מדה פרטיות שצריך לברר וכמו מדת הכעס וכה"ג, הנה בכל כפי' שכופה א"ע שלא להתכעס מתוסף לו אור עי"ז בנפשו האלקי' הן בהשגה ששיגי השגות גדולות והן בעבודה שבלב כו'. וכ"ש כאשר פועל הכנעת המדה שלא להתפעל כלל מנגד הרצון כו' שנתוסף עי"ז ריבוי אור בנה"א, וכמ"ש ורב תבואות בכח שור כו'. דלבד זאת שכאשר פועל בנה"ב להיות בבחי' רצוא לאלקות שהרצוא שלו הוא בבחי' תוקף הרצוא למעלה מטו"ד שנעשה בנה"א ג"כ הרצוא באופן כזה וכמ"ש במ"א בענין יונתי בחגוי הסלע כו' הראני את מראיך כו', הנה בכל כפי' וכפי' שפועל בנה"ב מתוסף אור נעלה בנה"א שמוסיף לו אור חיות בעסק התורה ועבודה כו'. והוא הנק' אור נוגה שהוא אור חזק ובהיר יותר מאור השמש. וזה וכמו אור השחר או אור הקשת שמאיר ומבהיק יותר מאור השמש. וזה דוגמא לאור הבא ע"י הבירורים, וכמ"ש במ"א בענין מלאים זיו ומפיקים נוגה כו'. וכשם שהוא בבירור הנה"ב כמו"כ הוא בכל ענינים הגשמיים והחומריים כשמברר אותם נתוסף עי"ז ריבוי אור חיות בנה"א. וכמו חמרא וריחא פקחין כו'. ולואת רצתה רבקה שיתברך יעקב דוקא באלו הברכות דורוב דגן ותירוש שיעסוק בהם בכוונה לש"ש ויתוסף לו ע"י ריבוי אור חיות כו'. אמנם לקיחת הברכות הי' צ"ל במרמה דוקא. והיינו להורות ע"ז שצ"ל שלא בבחירה ודעת שיבחור אדם בהם ויתאמץ להשיגם, כי הדעת מעורב טו"ר וכאשר בוחר בהם בבחירתו ודעתו הרי נאחז בהתערובות רע שבוה ויכול להיות שלא יוכל לברר כו'. וזהו הטעם שבכל הדברים המותרים צריכים להזהר ממותרות בזה, דמאחר שהוא מותר לפי טבעו א"צ לכנוס בזה פן לא יוכל לברר. דדבר המוכרח לו מאחר שלפי טבעו ה"ז הכרחיות ממילא באפשרו לברר הדבר. וידוע דלא כל אדם דומה בהכרחיות שלו, דזה יכול להסתפק במאכל פשוט וזה מוכרח למאכל טוב, וכאור"א במה שהוא מוכרח ביכולתו לברר. משא"כ מה שהוא אצלו מותרות לא יוכל לברר כו'. ולכן ע"ה אסור לאכול בשר, ומבו' במ"א הטעם ע"ז, וע"פ פשוט הוא מפני שהוא מותרות לו. משא"כ בת"ח שצריך לבשר, וכמא' עד דלא אכילנא בישרא דתורא כו' ביכולתו לברר את הבשר כו'. וכמו"כ הוא בכל דבר גשמי מה שהאדם בוחר בבחירתו ודעתו יכול להיות שלא יהי' ביכולתו לברר, ובפרט שע"י בחירתו בזה ה"ה נאחז בסבך התערובות רע כו'. אבל כאשר בא לו בדרך ממילא או עכ"פ שלא ע"י השתדלות יתירה בזה יהי' ביכולתו לברר הדבר ויתוסף לו אור חיות כו', ואז הוא תכלית הטוב כו'. וזהו שלקיחת הברכות הי' צ"ל במרמה דוקא להורות ע"ז שלא יבחור בזה בבחירתו ודעתו כ"א כשבא בדרך ממילא או עכ"פ שלא ע"י השתדלות והתעסקות כו'. וז"ע הלקיחה מיצחק בדרך מרמה, ועי"ז יהי' ביעקב העוסק בהם בדרך מרמה וכמשי"ת. והנה ההיתר על המרמה הזאת היא כי בתחלה באו הניצוצות לעשו בדרך מרמה וכמ"ש והגחש הי' ערום שרימה את חוה ואדם. הרי תחלת

לקיחת הניצוצות דקדושה הי' במרמה ולזאת צ"ל הבירור והלקיחה ממנו ג"כ במרמה. וזהו דרבקה ויעקב שהן אדם וחיה דשופרי' דיעקב מעין שופרי' דאדם קדמאה ורבקה היתה בחי' חיה כו' עשו ג"כ מרמות ותחבולות בזה ליקח את הברכות מעשו כו'. וכידוע דמ"ש בחכמה אתברירו היינו בחי' ח"ס דמשם עיקר הכח על הבירור, וכמ"ש בסידור בענין ברוך אומר ועושה כו', וח"ס נק' ערמה וכמ"ש אני חכמה שכנתי ערמה כו', וכמ"ש במ"א. ולכן אופן הבירור הוא ג"כ בדרך ערמה ומרמה דוקא. דהנה כשהאדם עוסק בדברים הגשמיים בפו"מ כמו באכילה גשמיות הנה הבירור בזה הוא כשאוכל המאכל בכוונה לשם שמים לא למלאות תאוות נפשו כ"א רק שבכח האכילה היא יתפלל וילמוד. דכאשר פועל בנפשו שלא יתאוה אלא התאוה הגשמיות כ"א מפני שמוכרח להאכילה הגשמיות, אז באמת אינו מרגיש כ"כ את הטעם והתענוג הגשמי שבהמאכל (וכפי אופן הפעולה בנפשו בהעדר התאוה כן הוא העדר ההרגש שלו כו') וכידוע דבכללות העולם הרי קודם חטא עה"ד הי' העולם בדקות יותר (בל"א איידעלער) והיינו שלא הי' בבחי' תענוגי' גשמי' ממש ורק ע"י חטא עה"ד שנעשה ענין התאוה באדם ע"ז הורד העולם ונעשה בזה תענוג גשמי. אבל קודם החטא לא הי' בהאדם ענין התאוה, ואף שעסקו בענינים הגשמיים לא הי' בזה הרגש תענוג גשמי כו'. וכמו"כ הוא עתה מה שיש בהמאכל עונג גשמי (שזה מוריד מאד ר"ל כנודע) זהו ע"י תאוות האדם שמתאוה אל הגשמי. אבל כאשר פעל בנפשו שלא יתאוה אל התענוגים הגשמי' אז באמת אינו מרגיש בזה תענוג גשמי רק מה שמתחזק כחו בזה. וכאשר כוונתו הוא בחיזוק הכח בשביל התפלה ותורה (וכ"ש אם כוונתו שיקבל חיותו מהכח האלקי שבהמאכל כו') אז כשמתפלל אח"כ בכח האכילה הזאת ואומר ה' אחד אם שהוא שיך באמת לענין ה' אחד או עכ"פ בהשגתו ה"ה משיג את הענין בטוב ומודה שהאמת כן הוא ונעשה ע"ז עכ"פ העבודה בפועל דה' אחד וכמ"ש במ"א. או בהתבוננות דבשכמל"ו ונתעורר באהבה לאלקות באמרו ואהבת כו', הרי עולה הניצוץ למעלה כעולה וכקרבן כו'. דכמו בקרבנות היו מקריבים בהמה ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמעלה עד שרשה בעולם התהו ונעשה ע"ז ריח ניחוח לה', כמו"כ הוא בהמאכל שנתברר ועולה לה' כעולה וכקרבן ונעשה ע"ז ריח נחוח לה' שנתוסף אור למעלה וגם בנפשו כו' כנ"ל. וכן כשעוסק בתורה בכח האכילה מתעלה הניצוץ ונעשה ע"ז ריח נחוח להוסיף אור וחיות כו'. וכן הוא בבעלי עסקים שעוסקים במו"מ בדברים הגשמיים צריך להיות אשר העסק יהי' באמונה ולא יהי' בו שום נדנדו איסור כמו שקר וגניבה וכה"ג. וכמו"כ שלא יהי' מוטרד ומבולבל בהעסק באופן שיהי' לו מניעה ח"ו לתורה ותפלה. והיינו כאשר יודע אמיתית הדבר אשר באמת ברכת ה' היא תעשיר וההשפעה הוא מאתו ית' והעסק הוא רק כלי לבד לברכת ה'. והוא מה שהתירו לו לעשות כלי, דעם היות שבאמת הוא השפעה אלקית מ"מ התירו לו לעשות כלי אל ההשפעה העליונה, וכמ"ש וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה שצ"ל עשי' אבל הוא בדרך כלי לבד. כי יש נשמות

שא"צ כלל לעשות כלים וההשפעה העליונה נמשך להם שלא ע"י סיבה וכלי (וממילא ההשפעה היא בבחי' דקות יותר וכמ"ש במ"א בענין המן שהי' לחם מן השמים ולא הי' בו פסולת כו'). ומי שהם במדר"י זו א"צ לחפש ולבקש כלי וסיבות גשמיים ואדרבה נחשב להם לחטא, וכמו ביוסף שנענש על מה שביקש את שר המשקים כו' וכמ"ש במ"א. אמנם רוב הנשמות צריכים כלים וסיבות גשמיים שע"י תהי' ההשפעה העליונה. אך כאשר יתאמת אצלו שהן רק בדרך כלים לבד אז יהי' העסק כדבעי למהוי שלא יהי' בזה שום נדנדוד איסור דאז דוקא הי' כלי ראוי' לברכת ה'. וכמו"כ לא יהי' מוטred בזה כ"כ מאחר שאין זה דבר עיקרי רק כלי לבד כו' (ובודאי צריכים ע"י כח ותוקף גדול לעסוק באמונה ושלא להתפעל ממה שנדמה לכא' ההיפך מזה, ולזאת צריכים תחלה הקדמת התפלה כמשי"ת שאז יתאמת אצלו איך שבאמת העסק מו"מ הוא רק כלי לבד אל ההשפעה האלקית ויהי' אצלו הסכם חזק שיהי' העסק באמונה כו'). ועוד שיהי' העסק בכונה לשם שמים שיורוהו ויתן צדקה ויוכל לקיים הידור מצוה וגם יהי' לו פנאי לעסוק בתורה ולהתפלל כדבעי. ואח"כ כאשר באמת מתפלל כדבעי ועוסק בתורה מתבררים הדברים הגשמיים שעסק בהם והניצוצות דקדושה עולים לה' כעולה וכקרוב ונעשה ריח ניחוח לה', ונמשך לו למטה ג"כ תוס' אור וחיות ברוחניות וגם בגשמיות שהריוח בא בנקל יותר שלא בריבוי העלמות והסתרים (וכמ"ש במ"א דההעלמות וההסתרים שברוחניות הן המה ג"כ מעלימים ומסתירים ההשפעה הגשמיות שז"ע קושי הפרנסה, דלכן בזה"ב הי' איש תחת גפנו והי' טוב בגשמיות ג"כ כו') והולך למקום הראוי כו'. ונמצא דהבירור דהדברים הגשמיים הן באכז"ש והן בעסק מו"מ מתברר ועולה למעלה בתפלה ותורה כו'. אמנם בכדי שיהי' הבירור צ"ל תחלה הקדמת התפלה להתבונן באלקות עכ"פ בהתבוננות זו שיש אור וחיות אלקי בכל דבר ושירוגש הענין אצלו עד שירצה בהאלקות לא בהדבר הגשמי עצמו. ואז כשאוכל דבר הגשמי אין לו תאוה ותענוג גשמי בזה כ"א הכוונה האלקית וה"ז מתברר ועולה לה' כשמתפלל ולומד בכח האכילה ההיא, וכמו"כ בכל הענינים הגשמיים שלו כו'. וכן הבעל עסק צריך לייגע תחלה בתפלה שיתאמת אצלו איך שבאמת היא השפעה אלקית ואין העסק מצ"ע דבר עיקרי כלל כ"א רק בבחי' כלי לבד, ויהי' אצלו הסכם חזק לעסוק באמונה בלי שום נדנדוד איסור ושלא יהי' מוטred בזה, ויקבע עתים לתורה ותפלה ושיהי' כל כוונתו בעסק המו"מ לשם שמים לא בשביל שיחי' חיי הגוים ח"ו, כ"א בכדי שיוכל ליתן צדקה ולהדור במצוה כו'. דכ"ז צריך לפעול בנפשו בתפלה ואז העסק הוא באמת באופן כזה ובכוונה זו. ואזי נעשה הבירור והניצוצות מכל הדברים הגשמיים שעסק בהם מתעלים אח"כ בהתפלה ותורה שעוסק אח"כ ובהמצות שמקיים בהריוח שלו כו'. והנה בעת ההתעסקות בהדברים הגשמיים הן באכז"ש והן בעסק מו"מ הרי הכוונה היא בעולם. דבשעת התפלה ה"ה מתבונן ופועל בנפשו שההתעסקות בענינים הגשמיים יהיו כדבעי ובכוונה לש"ש. אבל בשעת ההתעסקות ה"ה עוסק עכ"פ בהדברים הגשמיים, והכוונה שהיא הרושם

מהתפלה ה"ה בהעלם בשעת מעשה ומה שנגלה הוא שאוכל ושותה ועוסק במר"מ ומניח בזה שכלו ומדותיו (רק לא בתוקף ובריבוי ח"ו) וה"ה מתדמה לעשו בשעת מעשה, והכוונה האלקית בזה היא בהעלם ובאה לידי גילוי אח"כ כשמתפלל ולומד בכח האכילה או בכח העסק כו'. וה"ז בדרך ערמה ומרמה וכדרך הרמאים שמתגנב ומעלים כוונתו שלא יבין זולתו והולך עמו בדרך כרצונו לכאן, וע"ז הוא גונב דעתו שמגלה לו כל לבו. וכאשר בא אל נקודת הענין אז ישאר כרצונו דוקא שהוא היפך גמור מרצון המנגדו. וכמו"כ בהבירורים, שכל היום הולך עמו כרצונו לכאן, ואוכל ושותה ועוסק במר"מ וע"ז לוקח מאתו הניצוצות, וכשבא אל נקודת הענין בתפלה או מתגלה הדבר שכל חפצו ורצונו הוא באלקות דוקא ואינו חפץ כלל בהדברים הגשמיים וכל כוונתו הוא רק לש"ש כו', וה"ז בבחי' ערמה ומרמה כו'. אמנם אופן הבירור צ"ל באופן כך דוקא, דלפי שנפילת הניצוצות בסט"א הי' ע"י ערמה ומרמה נדחה"ק לזאת צ"ל הבירור והלקיחה ממנו ג"כ בדרך ערמה ומרמה כו'. ומ"מ אופן הבירור הזה הוא בבחי' קטנות שעו"נ בבטן עקב את אחיו דמה שהוא בבחי' עקב ומרמה הוא לפי שזהו בבחי' קטנות דעיבור. וכידוע דבעיבור הוא בבחי' תלת כלילן גו תלת, שהחב"ד נעלם בחג"ת וחג"ת בנה"י ובגילוי הוא רק בחי' נה"י לבד. וכן באופן הבירורים הנ"ל שהכוונה היא בהעלם ורק בבחי' רושם בלבד וה"ז בחי' נה"י לבד כו'. והיינו לפי שלכתחלה בתפלה ה"ז ג"כ בבחי' קטנות המוחין וצריך יגיעה לייגע בעצמו הן בהתבוננות ובפרט בהאבה שירצה רק בהאלקות לא בהגילוי ושכל כוונתו בהדברים הגשמיים הוא רק לש"ש כו' כנ"ל, כ"ז הוא בא לו בעבודה ויגיעה רבה (והיינו מפני שעכ"פ הוא מלובש בגשמיות ועבודתו בהתבוננות ובהשגה אלקית א"א להיות כ"א בהאור והזיו האלקי שמתלבש בעולמות שבא בבחי' הלבשה כו', ולזאת צריך לזה עבודה ויגיעה לפי שהאלקות הוא בבחי' התלבשות. וביותר מצד ההתלבשות שלו שאור נשמתו היא בבחי' התלבשות בנה"ב ולזאת צריך יגיעה עד שיבין וירגיש ענין אלקי כו'). וכ"ז הוא מפני שהוא בבחי' קטנות המוחין, וכן הבירורים כה"י הם בבחי' קטנות, שהכוונה היא בהעלם, והוא בבחי' עקב ומרמה כו'. רק שצ"ל באופן כזה, שבכדי ליקח הניצוצות מנה"ק הוא ע"י ערמה ומרמה כנ"ל. אמנם יש בירור שאינו במרמה, וכמו צדיק אוכל לשובע נפשו, שהאכילה היא לשובע נפשו, שגם בעת האכילה אינו מתדמה ח"ו לעשו, והיינו שאין לו שייכות אלא הגשמי כלל. ולא כמו באופן בירור הנ"ל שבשעת האכילה ה"ה עוסק בהגשם עכ"פ (וי"ל דלפי שמ"מ הוא שייך אל הגשם ונעשה דם ובשר טבעי צריך ע"ז זיכוך אח"כ כו' וכ"מ ממ"ש בסש"ב פ"ח א"א"כ מי שלא נהנה כו' כרבינו הק'). אבל בצדיק האכילה היא לשובע נפשו האלקית כו', וכמו בשבת שאין המאכל מגשם כלל לפי שנכלל באלקות כו' (בסש"ב פ"ז מדמה אכילת שבת לאכילה לש"ש, וצ"ע שהרי בשבת נדחה הרע דנוגה ע"י התרין שלהובא דאשא בע"ש כמ"ש בפע"ח והטוב נכלל בקדושה, ובמ"א מבואר דהעונג דאכילת שבת הוא עונג דנה"א כו'). והיינו מפני שאז מאיר גילוי אלקות, וכן בצדיקים שהן בבחי' מוחין דגדלות בתפלה

שמאיר להם בגילויי בחי' האלקות שלמעלה מהשתל' ולמעלה מבחי' התלבשות העולמות, ולזאת א"צ עבודה ויגיעה בעבודתם בתפלה, וכן הבירורים נעשים בדרך ממילא שלא ע"י התלבשות בהדברים הגשמיים כו'. וזהו בחי' ישראל ע"ש כי שרית עם אלקי' למעלה מבחי' הבירורים דשם אלקי' כ"א שמצד גילוי אור האלקי נעשה הבירור ממילא וא"צ לעקב ומרמה להיות בבחי' התלבשות בדברים הגשמי' כו'. ועז"א לא יעקב יאמר עוד שמך, שלא יאמר שהברכות באו בעקב ומרמה כ"א ישראל יהי' שמך בבחי' שר וגיד כו'. ומ"מ לא נעקר שם יעקב, והיינו שצ"ל בעבודה גם בחי' עקב ומרמה כו'. והיינו ברוב הנשמות דהבירור הוא בבחי' מרמה כו' כנ"ל. וזהו פדה בשלום נפשי כי ברבים כו', כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור כאלו פדני כו', דהנה תורה היא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, וידוע ומבו' במ"א ההפרש בין בירור תורה לבירור תפלה, דבתפלה הבירור בדרך מלמטלמ"ע, דהיינו בבחי' מלחמה דשעת צלותא שעת קרבא, וגם אח"כ נהמא אפום חרבא ליכול כו', דהיינו בהבירור הנ"ל שבבחי' עקב ומרמה כו'. אבל הבירור דתורה הוא מלמעלמ"ט בבחי' שלום ומנוחה וכמו בעבודת הצדיקים הנ"ל. וכמו"כ בגמ"ח נמשך האור שלמעלה מהשתל', וכמ"ש בכהאריז"ל דהבאת שלום בין אדם לחבירו הוא בין א"א לז"א, שזהו בחי' מוחין גדלות כו'. וכן הוא במתפלל עם הצבור וכמארז"ל כתי' בכל קראנו אליו וכתיו דרשו ה' בהמצאו כאן ליחיד וכאן לצבור. הרי דצבור ממשיכים בכ"י בחי' המשכת האור והגילוי דעשיית שהוא גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו'. ולכן ע"י כ"ז נעשה הפדי' בשלום כו'. ודוד המע"ה הגם שהי' יחיד פרש"י על כי ברבים היו עמדי שרבים התפללו עבורו וכמ"ש כל בית ישראל ויהודה אוהבים את דוד, גם י"ל כדאי' בגמ' תענית גבי מרע"ה דרבים צריכים לו, דמי שרבים תלויים בו וצריכים אליו ה"ה כרבים כו'. וזהו פדה בשלום נפשי כו' כי ברבים היו עמדי דכל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור, שע"י כ"ז נמשך בחי' מוחין גדלות בחי' גילוי אוא"ס כו', וכ"ה במי שרבים צריכים אליו כו', ועי"ז כאלו פדני בבחי' פדי' בשלום כו'.

בס"ד, ש"פ וישב, רס"ח

אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה הי' רועה את אחיו כו' וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו. והקשה מהרמ"א אחרי אומרו אלה תולדות יעקב למה חשיב רק יוסף הו"ל לחשוב כל תולדותיו ולהתחיל מראובן. גם מה משמיענו שיוסף הי' בן שבע עשרה שנה מה נוגע כאן מי שני חייו, ומשמעות הענין הוא דלהיותו שבע עשרה הי' תולדות יעקב

ואין לזה הבנה כלל מה שייכות יש זה לזה. גם צ"ל מ"ש וישראל אהב את יוסף למה נק' כאן בשם ישראל דוקא. דתחלה אמר תולדות יעקב ואח"כ וישראל כו' והטעם הוא כי בן זקונים הוא לו והלא בנימין הי' צעיר ממנו וא"כ למה יוסף שהי' גדול מבנימין נק' בן זקונים. ולהבין כ"ז צלה"ק דהנה ידוע דיעקב וישראל הן מדרי' בן ועבד, ויעקב הוא בחי' עבד יעקב עבדי וישראל מדרי' בן בני בכורי ישראל. והנה ענין עבודת עבד למטה הוא העבודה ושירות שהעבד מתקן לאדונו ומשלים מחסרו בדברים שהאדון מצ"ע א"א לו לעשות והעבד משלים מחסורו. ומובן שלמעלה אינו שייך עבודה ושירות כזו דכלום חסר דאנת הוא שלימותא דכולהו וא"צ שלימות מהזולת ח"ו. וא"כ מה"ע עבודת עבד למעלה. אך הענין הוא דהנה ידוע דתכלית הכוונה בבריאה והתהוות העולמות הוא שיהי' לו ית' דירה בתחתונים. ופי' תחתונים אין הכוונה במקום דהלא הנה מקום אתי ואינו שייך ענין מקום למעלה. אלא הכוונה במעלה ומדרי'. ועוה"ז השפל שהוא תחתון במדרי' שאין למטה ממנו זהו הנק' תחתונים. וענין דירה בתחתונים הוא שיהי' גילוי אלקות למטה. הגם דכתי' מלא כל הארץ כבודו דבחי' אור וחיות האלקי נמשך בכ"מ גם למטה. הרי כבודו הוא זיו יקר' שזהו בחי' זיו והארה לבד שאינו מערך העצמות כלל וכמ"ש הודו על ארץ ושמים בחי' הוד וזיו בלבד. ישתבח שמך לעד מלכינו דזה שהוא מלכינו בחי' מלך העולם הוא בחי' שם והארה לבד שאינו נוגע לעצמותו כלל. אבל ענין דירה בתחתונים הוא דבחי' עצמות אוא"ס יאיר בגילוי למטה כו'. וביאור הענין הוא דהנה לפעמים מצינו ל' מספר בעולמות וכמ"ש המוציא במספר צבאם מונה מספר לכוכבי', הרי שהם בבחי' מספר וגבול. ולפעמים כתי' היש מספר לגדודיו וכתי' ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועולמות כו', הרי שהן שלא בבחי' מספר וגבול. וגם צ"ל איך שייך עולמות בלי מספר. אך הענין דמצד התהוותם מבחי' מל' שזה בחי' הזיו וההארה שהיא בבחי' שרש ומקור העולמות מצד בחי' זו העולמות הן בבחי' מספר וגבול. וכידוע דהגבלה וההתחלקות שבעולמות להיות בבחי' מספר וגבול הוא מבחי' דבור העליון דבחי' מל' דאותיות הדבור הן בבחי' הגבלה בעצם ומבחי' ריבוי הצירופים דדיבור נעשה ריבוי ההתחלקות וכמא' גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו. דעיר הוא מקיבוץ ריבוי בתים ובית מקיבוץ ריבוי אבנים. דברוחניות אבנים הן בחי' אותיות וכללות עיר אלקינו הוא בחי' עולם הדבור העליון, דמריבוי הצירופים נעשה ריבוי ההתחלקות דמה רבו מעשיך ה' שהן בבחי' ריבוי עד אין קץ ועד אין שיעור. אבל מ"מ ה"ה בבחי' מספר וגבול בעצם כו', והיינו מבחי' אותיות הדיבור שהן בבחי' גבול, דמריבוי הצירופים נעשה ריבוי ההגבלה וההתחלקות כו'. ולפי"ז יובן דבחי' שרש ומקור העולמו' והעולמות

בגוכי"ק בשוה"ג: אחרי שעלה בדעתי לבאר ענין דירה בתחתונים ע"פ מ"ש בדי"ה או ישיר דתקס"ד מצאתי כן בהקיצו' דלא הביט שבס' וישבות, ות"ל שהנחני בדרך אמת.

היה בבחי' מספר וגבול כו'. הגם דלפי' משתווה המהוה והמתהוה וא"כ איך נתהוה העולם בבחי' בריאה חדשה. דהלא ידוע היתהוה העולמות הוא בדרך בריאה יש מאין שזהו התחדשות ולא כהשתל' עו"ע שאין זה דבר חדש וכמו שכל ומדות דהגם שהמדות הן בבחי' מהות נבדל מן השכל מ"מ ה"ה כלולים בשכל וההתהוות שלהם הוא בבחי' התגלות מההעלם לבד. אבל התהוות העולמות הרי קודם שנתהווה היש לא הי' מציאות היש כלל ונתהווה היש בבחי' התחדשו' דבר מלא דבר. ואם נא' דגם מקור המהווה הוא בבחי' מספר וגבול הרי כל הגבלה היא בחי' יש וא"כ איך נתהווה מזה היש בבחי' בריאה חדשה כו'. אך הענין הוא דהנה באמת הרי גם באצי' יש בחי' מספר, והן בחי' ע"ס דאצי' שהן במספר עשר ובמספר קצוב דוקא עשר ולא תשע עשר ולא י"א כו'. אלא שזהו בבחי' הכלים, והיינו כמ"ש בעבוה"ק דא"ס הוא שלימותא דכולהו וכשם שיש לו כח בבילתי בע"ג כן יש לו כח בגבול והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצי', דכלים דאצי' הן בבחי' גבול. דהאורות הן פשוטים וה"ה בחי' בלי גבול, אבל הכלים הן בבחי' גבול כו'. ולפי' יתכן מה שמקור המהוה הוא בבחי' מספר וגבול דמקור המהוה זה הארה שנמשך מבחי' מבחי' חיצוניות הכלים דמל' דאצי' שהן בבחי' מספר וגבול כו'. ומ"מ הרי הכלים דאצי' הן אלקות ממש, ועם היותן בחי' גבול אין זה מערך הגבול דבי"ע כלל וכלל. ולכן הגבלתן הוא רק מה שעיי"ז נעשה האור בבחי' אור החכ' ואור החסד כו', אבל התפשטותן הוא בבחי' א"ס ובלי גבול. וכידוע דא"ס להתפשטותן היינו באצי' כו' וכמ"ש במ"א. דכמ"כ הוא בבחי' מל' שהכלים דמל' אינן מגבילים לגמרי כו', דלזאת צ"ל בחי' נעל החופה את הרגל בחי' מל' משום דמבחי' מל' מצ"ע הי' ההתפשטות בבחי' א"ס וכמ"ש בלקו"ת ד"ה מה יפו פעמיך בנעלים. הרי דכלים דאצי' אינם בבחי' גבול ממש רק שלגבי אוא"ס הן בבחי' גבול. ובאמת מה שהתהוות הוא מהכלים דאצי' אין זה מהכלים עצמן. דלהיותן מ"מ בבחי' גבול לגבי אוא"ס אין בכוחן להוות מאין ליש. כ"א עיקר ההתהוות הוא מבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהם וע"י מאין ליש כו'. ובחי' ההמשכה שמכלים דמל' דאצי' הן בבחי' כח הפועל המתלבש בהנפעל. אבל עיקר ההתהוות הוא מבחי' איהו אשר בחי' זו היא בבחי' בלי מספר וגבול כו'. ועוי"ל דגם הארת בחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי הוא בבחי' מספר וגבול מפני שמתייחד עם גרמוהי. וכ"מ ממה שאמרנו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו ה"ז קאי על בחי' ש' הוי' שבא בבחי' התפשטות בריבוי הגבלה והתחלקות ע"י שם אלקי' כו'. הרי דגם בחי' הארת איהו שמתייחד עם גרמוהי הוא בבחי' מספר וגבול. דכ"ז הוא בחי' כח הפועל שמתלבש בהנפעל. ועיקר המהוה הוא בחי' איהו עצמו שזהו הפועל עצמו כבי' דבחי' איהו בעצם הוא בבחי' בלי מספר וגבול כו'. והענין הוא כידוע דבכל נברא יש ב' מיני חיות בחי' אור וכה. דכח הוא מבחי' הכלים, דבד"פ הוא מבחי' כלים דבי"ע, ובד"כ בחי' כלים דאצי'. ואור הוא מבחי' האורות כו', וכמ"ש באגה"ק סי' י"ח דההארה דהארה מהקו מתלבש בכל נברא

כו', דב' מיני חיות אלו מתלבשים בהנברא ובאים בבחי' הגבלה כו', אלא
 דבחי' כח הוא בבחי' הגבלה בעצם ובחי' אור הוא שבא בהגבלה ע"י הכלים
 ולכן מבו' במ"א שעז"נ אין קדוש כה' כו' וכמ"ש במ"א. וזהו שאמרז"ל בפרקי
 היכלות ע"פ גדול אדונינו ורב כח ולתבונתו אין מספר שיעור קומה של יוצר
 בראשי' רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמנין ורב כח. ופי' יוצר בראשית היינו
 בחי' הארת ז"א שמתלבש במל' להוות הנבראים דמע"ב, שגם בבחי' זו יש בחי'
 מספר וגבול דרל"ו אלפים רבבות פרסאות. שהגם שהן פרסאות שלמעלה
 וכמ"ש במק"מ בשלח דניו ע"ב, ועמ"ש הפרדס שער עצמות וכלים ספ"א,
 מ"מ ה"ז בחי' גבול כו'. דהנה ידוע דמדות העליונו' ה"ה בבחי' שייכות אל
 העולמות וכמ"ש זכור רחמך וחסדיך כי מעולם המה, כי אמרתי עולם
 חסד יבנה כו'. הגם שמבו' במ"א דמדות עצמיים דאצי' אינן בבחי' התפעלות
 ובבחי' שייכות אל העולמות כו', זהו בבחי' פנימיות ועצמיות המדות, אבל
 חיצוניות המדות שייכי' אל העולמות. ולזאת בחי' הארתן המתלבש בבחי'
 מל' ה"ה בבחי' מספר וגבול כו'. אבל ולתבונתו אין מספר, תבונה הוא בן
 ובת, והיינו בחי' ז"א ומל', וכמו שהן באצי' ה"ה בבחי' בלי מספר כו'.
 דהנה ידוע דבמל' יש ב' מדרי' בחי' פנימיות וחיצוניות, דבחי' המל' שיורדת
 לבי"ע הוא בחי' חיצוניות המל', ופנימיות המל' אינה יורדת כלל לבי"ע.
 וכנודע ממ"ש כששונה בין החושים דהיינו בחי' חיצוניות המל', ורעייתו בין
 הבנות היא בחי' פנימיות המל' הנק' כלות משה כו' וכמ"ש במ"א. והענין
 דהנה בכללות ההשתל' יש בחי' פנימיות וחיצוניות, דכמו"כ בע"ס יש בהם
 פנימיות וחיצוניו'. וכמו עד"מ בחכ' יש בה פנימיות דהיינו עומק ותוכן
 המושכל שאינו מתלבש כלל באותיות המח' ואותיות הדבור והוא רק בהרגש
 השכל שהשכל מרגיש עומק ותוכן הכוונה בבחי' הפשטה שלא בהתלבשות
 באותיות כו', וכ"ש בחי' הראי' דחכ'. וכמו"כ בכינה בחי' הפנימיות שבה
 דהיינו ידיעת השלילה או נקודת התמצית כו' שזה למעלה מהתלבשות. וגם בכל
 שכל פרטי בחי' עומק ופנימיות הכוונה אינו בא בהתלבשות באותיות כו',
 ומה שמתלבש באותיות הוא רק בחי' חיצוניות השכל דהיינו בחי' פשוטו
 של השכל הפשטיות שבו שבא בלבושי השגה וזא בהתלבשו' באותיות
 כו' וכן במדות בחי' פנימיות ותעלומות המדות (י"ל בחי' פנימיות הלב
 ותעלומות לב כו') אינו בא בהתלבשות באותיות (עמ"ש בד"ה תקעו, רס"ח
 דהתגלות פנימיות המדות הוא רק בנשיקין כו') כ"א חיצוניותן לבד כו'. וכמו
 שאנו רואין שבתוקף התפעלות המדות א"י לדבר, כ"א כשמתצמצם המדה
 ונשאר רק הארה מחצוניותה הוא שמתלבש באותיות הדבור כו'. וכמו"כ
 יובן למעלה בההשתל' דע"ס דראשית ההשתל' היא בחי' חכ' שנמשך
 ממנה לבינה ומבינה לז"א כו'. הנה מה שנמשך מבחי' חכ' הוא רק בחי'
 חיצוניות לבד אבל פנימיות חכ' אינו נמשך בהשתל' כו'. וכמו"כ הוא מה
 שנמשך מבחי' מל' לבי"ע להוותן ולהחיותן הוא בחי' חיצוניות המל' לבד,
 דבמל' יש ג"כ חיצוניות ופנימיות, והיינו בחי' דבור והרהור, דדבור הוא
 בחי' חיצוניות המל', ומה שמתלבש בדבור הוא בחי' חיצוניות לבד, וכנ"ל

דפנימיות השכל אינו מתלבש בדבור, דלכן לא קאים אינש אדעתא דרבי' עד ארבעין שנין משום שאינו מגלה לו בחי' פנימיות ועומק המושכל כ"א חיצוניותו בלבד הוא שמתגלה באותיות הדבור כו', ומ"מ לאחר ארבעים שנין קאי' כו', משום דבהעלם יש בזה גם בחי' הפנימיות והעומק אלא שהוא בהעלם לא שבא בהתלבשות בדיבור להיות מתגלה ע"י כו', וגם חיצוניות השכל שמתלבש בדיבור הרי אותיות הדיבור מעלימי' ומסתירים ע"ז. ולכן דוקא מי שהוא בר שכל בעצמו ה"ה מבין ע"י האותיות, אבל התינוק עד"מ הגם שמקבל את האותיות ומ"מ א"י השכל שבהם, לפי שהאותיות מעלימים כו' וכמ"ש במ"א. וכמו"כ יובן בבחי' דבור העליון דבחי' מל' שאינו מתלבש בזה רק בחי' הארה חיצונית וג"ו מתעלם באותיו' הדבור, ומשו"ז הוא בבחי' שרש ומקור לבי"ע. אבל עצם בחי' המל' אינו בבחי' מקור לבי"ע כו'. וכן בז"א מה שמאיר במל' להיות מקור לבי"ע הוא בחי' חיצונית ז"א. אבל בחי' פנימיות ז"א אינו מתלבש במל' כו'. וזהו דבחי' תבונה דהיינו בחי' ז"א ומל' כמו שהן באצי' אינם בבחי' מקור לבי"ע והן בבחי' בלי מספר וגבול כו'. אמנם באמת פ"י ולתבונתו אין מספר היינו בחי' הבינה. דהנה בחי' ז"א ומל' בד"כ ה"ה שייכות לבי"ע וכמ"ש זכור רחמיך כו' כי מעולם המה כו' אבל המוחין שקדמו לעולם ה"ה בבחי' בלי מספר כו'. וזהו דולתבונתו אין מספר ובבחי' תבונה הכוונה על בחי' התגלות עתיק שבבינה, והיינו בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' שזהו בחי' בלי מספר ובלי גבול כו'. וע"ז הוא שא' שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, היינו שבחי' עצמות אוא"ס שבבחי' בלי מספר וגבול יאיר בגילוי למטה. דההמשכות דסדר השתל' שעז"א מלא כה"כ בחי' זיו יקרי' ה"ז בא בבחי' מספר וגבול שנתמעט האור ממדרי' למדרי' עד שלמטה הוא בחי' העלם והסתר, דהגם שהאור האלקי נמשך בכ"מ מ"מ ה"ה בהעלם שאינו נראה ונגלה למטה כו'. אבל ענין דירה בתחתונים הוא שיהי' גילוי אוא"ס במל', והיינו כאשר יאיר בחי' אוא"ס הבלי גבול ויהי' הגילוי גם למטה כו'. וזה"ע העבודה ושירות שיהי' לו ית' דירה בתחתוני'. דהנה בכדי שיהי' בחי' דירה בתחתונים צ"ל ב' דברים, היינו להמשיך בחי' גילוי אוא"ס הבל"ג כנ"ל, וגם שיהיו דברים התחתונים כלים ראויים לקבל גילוי האור כו'. וזה נעשה ע"י קיום המצות למטה במצות מעשיות. דהנה ידוע דהמצות נק' זריעה וכמ"ש אור זרוע לצדיק זרע הקב"ה את התומ"צ כו', כמו עד"מ הזריעה הגשמיות שזורעין גרעין בארץ שאין לו שום טעם וריח ועי"ז נעשה הצמיחה בתוס' בריבוי באין ערוך כלל. כמו"כ הוא בזריעה דמצות, דעם היות שהן מצות גשמיים נמשך ע"י גילוי אוא"ס הבלי גבול כו' (והיינו כשהעשי' היא בביטול וכמ"ש בתו"א ד"ה הבאים ישרש יעקב, וזה"ע התפלה כוונת המצות שית' בסמוך), וגם ע"י המצות נעשים הדברי' התחתונים כלים לאלקות, וכמו אתרוג הגשמי כשעושיין אותו למצוה הרי נעשה כלי לאלקות כו', וכמו"כ בציצית בצמר הגשמי ותפילין בקלף הגשמי והוקשה כל התורה לתפילין להיות שבתפילין נראה זאת בפו"מ שכותבין ה' אחד בדבר גשמי על קלף דה' אחד הוא בחי' אנת חד ולא

בחושבן כו', וכן בד"כ הד' פרשיות הן ד' מוחין קדש והי' כי יביאך חו"ב שמע והא"ש דעת שנחלק לחו"ג. דו"ע שהקב"ה מניח תפילין, הקב"ה הוא בחי' ז"א ומניח תפילין היינו המשכת הד' מוחין עליונים. ובתפילין שלנו הי' נמשך בדיו וקלף גשמי, הרי הצומח או החי הגשמי נעשה כלי לאלקות כו'. וכך הוקשה כל התורה לתפילין שכל המצות הוא שנעשים כלים לאלקות. והו' רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא, וכמו האבר שהוא כלי לאור וחיות הנפש כמו"כ המצות הן כלים להמשכת אלקות כו'. ובד"פ הן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת דבכדי להיות דירה ראוי' צריך להיות ב' דברים, שלא יהי' בה שום ליכלוך ופסולת שתהי' ראוי' לדירת המלך וגם שיהי' בה כלים נאים ויפים. וזהו דשס"ה הן לבער את הרע והעיקר הוא ובערת את הרע מקרבך לבער הרע שבקרבו. דהעיקר הוא שהאדם יהי' בבחי' כלי בעצמו לאלקות. וזהו ע"י שס"ה ל"ת וענפיהן שע"י נעשה ביעור הרע שבקרבו ועי"ז נעשה ביעור הרע בחלקו בעולם ג"כ. וע"י רמ"ח מ"ע נעשה כלים לאלקות. ובד"פ יש במ"ע ג"כ ענין הכפי' וביטול, וכידוע דכל מצוה יש בה כפי' פרטיות שע"ז נעשה זיכוך הנה"ב להיות בבחי' כלי לאלקות, וכמו"כ הוא פועל בכל הדברים הגשמי' השייכים אליו, ובפרט בהדברים שבהם מלובשים המצות כו'. והנה מצות צריכות כוונה דבכדי להמשיך הגילוי אוא"ס ע"י המצות צ"ל כוונת המצות. דהנה המצות עיקרן הוא בחי' עשיית הכלים, וכמו המצות למטה הרי הן ענין עשיית כלים כנ"ל, וכמו"כ למעלה דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא הוא שע"י נעשה בנין הכלים דו"א שהוא בעל ט"ס וע"י המצות נעשה הגדלת הכלים דטפ"ט פ"א ורת"ס רמ"ג וה"ח המגדילין רמ"ח כו'. וכמ"ש בתו"א בהבי' דמשה ידבר, וכוונת המצות הוא להמשיך את האור כו'. והגם שע"י המצות נעשה ממילא המשכת האור דזהו שנק' אברים ולא כלים סתם דכלים סתם הוא רק שהן כלים להדבר שנותנים לתוכן אבל אברין הוא שממשיכים חיות וכמו האבר שממשיך חיות הנפש להתלבש בתוכו ולכן כשנעשה איזה קלקול א"צ רק לתקן האבר והחיות נמשך ממילא כו'. וכמ"כ יובן במצות שהן תקון הכלים נמשך האור ממילא כו'. וי"ל שזהו דעת האומר דמצות א"צ כוונה לפי שהאור נמשך ממילא כו'. אמנם זהו האור השייך אל הכלים, דמה שנמשך ע"י תיקון הכלי הוא האור השייך אל הכלי. וכמ"ש במ"א שהכלי מכריח את האור להתלבש בתוכה מפני ששרש הכלים למעלה משרש האורות כו'. הי' שרש האורות הגלוי' השייכים אל הכלים כו'. וכאן צריכים להמשיך האור שלמעלה מבחי' הכלי', דהרי האור המתלבש בכלים הי"ה מתמעט ממדרי' למדרי' כו' כנ"ל, ובכדי שיהי' גילוי האור למטה צ"ל המשכת האור שלמעלה מהכלים, וזה"ע כוונת המצות להמשיך בחי' האור כו'. וכללות הכוונה דמצות דכל היום היא התפלה, דהנה תפלה אינה במנין המצות והיינו שהיא כוונת כל המצות. דח"י ברכאין דצלוחת הן נגד ח"י חוליות השדרה והחוט השדרה הרי אינו במנין הרמ"ח אברין והוא עיקר קיום ומעמד כל האברים כו', וכך התפלה אינה במנין המצות והיא עיקר קיום ומעמד כל המצות שע"י נמשך בחי' גילוי האוא"ס בהמצות כו'. והענין הוא דהנה תפלה היא בחי' דעת

וזהו שהיא כמו חוט השדרה שנמשך ממוח הדעת, דבתלת מוחין הנה הב' מוחין חו"ב הן מלפנים ומוח הדעת מאחוריו וממנו נמשך חוט השדרה כו', וכמו"כ התפלה היא בחי' הדעת כו'. וידוע דדעת הוא בחי' אור שלמעלה מכלים, וכמ"ש בע"ח שאם נמנה כתר ודעת במנין הספי' הרי יהי' י"א ובס"י א' עשר ולא י"א, אלא שאין הדעת נמנה כי אנו מונין רק מה שהוא בחי' אור וכלי אבל הדעת הוא אור בלי כלי, וכן בכללות האצי' עתיק הוא נשמה כללית לאצי' ואין שם כלי כלל, הרי דדעת הוא כמו בחי' עתיק כו', וכ"מ ממ"ש במ"א בענין שלפעמים הכתר נמנה ואז אין הדעת נמנה וכשאינן הכתר נמנה הדעת נמנה, היינו כשמונים הספי' בבחי' חיצוניותם שאז הכתר נמנה אין הדעת נמנה להיות שהדעת הוא בחי' פנימיות, וכשאינן הכתר נמנה היינו כשמונין את הספי' בבחי' פנימיותן דבחי' פנימי' הכתר אינו במנין הספי' אז הדעת נמנה כו' וכמ"ש במ"א. הרי דדעת הוא כמו בחי' פנימיות שהוא בחי' אור שלמעלה מכלים. ולכן התפלה שהיא בחי' דעת היא כוונת המצות שע"י נמשך בחי' האור שלמעלה מהכלים להיות בחי' גילוי אוא"ס במצות כו'. וביאור הענין הוא דהנה עיקר התפלה היא כוונת הלב, וענין כוונה אין פי' מחשבה לבד כ"א הוא ל' מכוון וכמו אם כוון לכו, עד שיכוונו לבם למקום, היינו שיהי' לבם מכוון למקום, וכמו עיניו למטה ולבו למעלה שתהי' מכוון למעלה, והוא בחי' התקשרות ודביקת הנפש באלקות לצאת מגרתק הגוף ולהשתפך נפשו לחיק אבי' כו', שיהי' מקושר ונתון לה' לבדו כו'. והתקשרות כזאת נעשה ע"י הדעת דוקא. דהנה ידוע דדעת אין ענינו הידיעה וההשגה שזהו חו"ב אלא הכרה והרגשה וכמ"ש דוד לשלמה דע את אלקי אביך ועבדו כו'. ולכא"ו א"מ מהו אומר לו דע את אלקי אביך דהו"ל להודיעו ענין אלקות. אך הענין דדעת אין ענינו הידיעה שזה הודיע לו, כ"א ענין הדעת הוא הכרה והרגשה כאילו רואה, זה בא מכח עצמו ויגיעתו דוקא. והענין הוא דהנה ידוע דחו"ב הן ראי' ושמיעה דאינו דומה ראי' לשמיעה, דכאשר אדם שומע איזה ענין ומתפעל ע"ז ואח"כ כשרואה הדבר ה"ה מתפעל באופן אחר לגמרי. והיינו משום דבראי' ה"ה רואה מהות הדבר וזה לא ידע כלל בשמיעה שתפס רק מציאות הדבר כפי השגתו בו וכך הוא מצייר הענין בשכלו כו'. אבל בראי' הוא רואה את מהות הדבר שא"א לבוא כלל בהשגה לכן ה"ה מתפעל באופן אחר לגמרי, והיינו שנדבק בהדבר ההוא שאינו יכול לזוז ממנו, ואין הדבר נשכח ממנו דתמיד עומד הדבר נגד עיניו כו'. וכמו"כ יובן בראיית עין השכל שהוא ג"כ ראיית המהות כו', וכמו כאשר אדם מבין איזה ענין שיהי' אם הוא אצלו בבחי' ראיית עין השכל הרי אנו רואין בחוש שמתפעל מאד מהדבר והוא אצלו כאילו כבר בא הגם שיהי' במשך זמן מ"מ ה"ה אצלו כאילו הוא כבר בא, ואם הוא דבר המפחד הוא ביראה ופחד ולהיפך הוא בשמחה כו'. משא"כ כשידיעתו הוא רק ע"פ השמיעה, מזולתו או גם שמבין הדבר אבל אינו בבחי' ראיית עין השכל אינו מתפעל כ"כ מהדבר. והיינו לפי שענין ראיית עין השכל הוא במהות הדבר ולכן נעשה אצלו בבחי' קירוב מאד שרואה מהות הדבר כאילו הוא

כבר בא כו'. וזהו הסתכל בג' דברים כו' הסתכל דוקא וכאשר רואין בעין שכלו דוקא מאין באת כו' אז אי אתה בא לידי עבירה כו'. וכ"ה בכל דבר כאשר הוא בבחי' ראי' אז ה"ו פועל מאד בנפש כו'. וכמו אפי' בהתבוננות דה' אחד הגם שמבין הענין בטוב וה"ה מאמין באמונה שלימה באחדות ה' כו'. מ"מ כאשר הוא בבחי' שמייעה לבד הרי תומ"י נשכח ממנו הענין, דבשעת מעשה ה"ה מתפעל קצת ואח"כ ה"ה פונה לדרכי תאוותיו כו'. אבל כאשר הוא בבחי' ראיית עין השכל אז הוא נדבק ונתקשר מאד בהענין ואינו נשכח ממנו כו'. והנה מדה הממוצעת בין החכ' אל הבינה הוא בחי' הדעת שהוא ההכרה כאילו רואה כו'. דענין הדעת הוא ההתקשרות שמקשר דעתו בחחק בהתבוננות לידע ולהרגיש איך ומה הוא. והנה ענין דאיך ומה הוא יש ג"כ בשכל והו"ע העיון כו'. אבל כאן הוא בהרגש הנפש מה שהנפש מרגיש ע"י השכל כו'. והו"ע התקשרות הנפש בהענין לידע איך ומה הוא כו'. ועי"ז הוא בא לידי הכרה במהות הדבר. ועם היות שאינו בבחי' ראי' ממש (והיינו שהוא יותר בתפיסה בכלי מוחו מראי' וכמ"ש מזה בד"ה יר"ט של ר"ה, רס"ו). מ"מ אינו רק בבחי' השגה לבד כ"א בבחי' הכרת המהות שנקשר ונדבק עי"ז בכל חושי גופו בהענין האלקי ואינו שייך לשום ד"א כלל כו'. והו"ע התפלה שהיא בחי' הדעת שע"ז נעשה מכוון לבו כלפי מעלה שמתקשר לגמרי באלקות ואינו שייך ח"ו לשום התקשרות אחרת כו'. ולכן היא בחי' כוונת המצות שע"י ההתקשרות בתפלה מעוררים וממשיכים בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' הכלי' שיאיר ויומשך בהכלי' דמצוות כו'. והנה ידוע שיש ב' מדרי' בדעת וכמ"ש כי אל דעות ה' ד"ע וד"ת. ד"ע הוא שלמעלה יש ולמטה אין דכולא קמי' כלא חשיב, וד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין שהעולם הוא במציאות יש אלא שיש כח אלקי המהווה את היש כו'. והענין הוא דהנה ד"ע הוא בבחי' ש' הוי' וכמ"ש ואמת הוי' לעולם וכמו שפרש"י על ושמי הוי' לא נודעתי להם לא ניכרתי להם במדת אמיתית שלי כו'. דמצד ש' הוי' בעצם א"א שיהי' מציאת היש כלל ומה שנתהווה מציאת יש זהו ע"י ש' אלקי' שמסתיר על ש' הוי', אבל כאשר באמת ומבלעדי אין אלקים שמאיר גילוי ש' הוי' ממש הרי לא יש מציאות היש כלל כו'. וזהו בחי' הוי' אחד מלמטלמ"ע. ובחי' אחדות הוי' מלמעלמ"ט הוא שכל מה שנתהווה הוא אלקות כו' דמ"ש ומבלעדי אין אלקי' אין הכוונה שאין אלקים כלל ח"ו אלא שאין אלקי' המסתיר ומאיר גילוי ש' הוי' ממש, אבל מ"מ הרי יש בחי' שם אלקי' והוא בחי' לבוש לש' הוי'. וממילא שייך לומר שנתהווה העולם בבחי' התהוות שלא בהדרגה מאחר שהש' אלקי' הוא בחי' לבוש לשם הוי', ולהיות שאין הש' אלקי' מסתיר כלל ומאיר גילוי ש' הוי' ממש א"כ מהו ההתהוות ה"ה ש' הוי' עצמו כו'. וד"ת הוא מבחי' ש' הוי' שמאיר ע"י שם אלקי'. דמ"ש ומבלעדי אין אלקי' מבלעדי דוקא אבל לגבינו ש' אלקי' מסתיר ומאיר רק הארת ש' הוי' לבד, דלגבי הארה זו הרי היש תופס מקום ושייך מציאות היש אלא שיש כח אלקי המהווה את היש כו'. דענין הדעת הוא ההכרה והרגשה דכח האלקי המהווה את היש ונקשר ונדבק

בהכח האלקי כו' כנ"ל, אבל הוא בבחי' ביטול היש לבד כו'. וב' המדרי' הנ"ל שניהם הן כוונת המצות וכמ"ש בסש"ב פל"ח שיש בכוונת המצות ב' מדרי' בחי' חי ובחי' מדבר, והיינו בחי' אדם ובהמה, דאדם יש לו דעת והוא בחי' ד"ע, ובהמה אין לה דעת. וידוע דאין הכוונה שאין בחי' דעת כלל אלא הוא בחי' ד"ת, ועי"ז נמשך ג"כ גילוי האור במצות רק שהוא בחי' האור השייך אל העולמות, אבל הוא בחי' מהות האור כו'. ועי' ד"ע נמשך בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' כלים ממש כו'. וזהו"ע בחי' יעקב וישראל, דיעקב הוא בחי' ד"ת וכמא' משה מלגאו ויעקב מלבר, דשניהם בחי' הדעת ומשה מלגאו בחי' ד"ע ויעקב מלבר בחי' ד"ת. ולכן יעקב נק' יעקב עבדי דלהיותו בחי' ד"ת שבוה שייך עבודה ויגיעה מאחר שהיש תופס מקום לגבי בחי' מדרי' זו, לכן שייך בזה יגיעה וישראל הוא בחי' ד"ע דכולא קמי' כל"ה, דבמדרי' זו אינו שייך יגיעה וכמ"ש ולא ראה עמל בישראל כו', דלגבי מדרי' זו אין היש תופס מקום כלל ולא יש מציאות יש כלל כו' וכנ"ל. ולפ"ז מובן דאמיתת ההמשכה דבחי' עצמות אוא"ס הוא בבחי' ישראל שזהו בחי' ד"ע כו', מ"מ זה תלוי בעבודה דיעקב עבדי בבחי' ד"ת כו'. דהנה ידוע דד"ע הוא שנותנים מלמעלה ואין זה תלוי בעבודת האדם ויגיעתו כ"א מה שנותנים לו מלמעלה כו', וכמו בחי' ראי' דחכ' שזה שזוכים לזה מלמעלה ע"י היגיעה בהענינים הקודמים לזה כו' וכמ"ש במ"א. וכ"ה בבחי' ד"ע (ובפרט שבבחי' ד"ע יש מדרי' שלמעלה גם מבחי' ראי' דחכ' כו') והיינו ע"י היגיעה והעבודה תחלה בבחי' ד"ת שזהו בא מכח עצמו ויגיעתו נותנים מלמעלה בחי' ד"ע כו', וזהו ג"כ מה שבחי' יעקב הוא בבחי' עבודה ויגיעה היינו דלבוא לבחי' ומדרי' זו זה תלוי בעבודתו ויגיעתו בכח עצמו כו'. אבל בחי' ישראל בא מלמעלה בלי עבודה ויגיעה כו', והיינו ע"י היגיעה תחלה בבחי' ד"ת כו'. וזהו דיעקב וישראל הן בחי' שבת וששת ימי החול, דיעקב הוא העבודה דששת ימי החול דששת ימים תעבוד כו'. וישראל הוא בחי' שבת בחי' שיר אל כו' וכמ"ש במ"א. דעיקר ההמשכה דבחי' דירה בתחתונים היינו בחי' הגילוי דאוא"ס הוא בשבת, אבל מי שטרח דוקא בע"ש יאכל בשבת, דהגילוי דשבת הוא ע"י העבודה דששת ימי החול דוקא כו'. וזהו אלה תולדות יעקב יוסף כו' דתולדות יעקב היינו הגילוי' דבחי' יעקב עבדי בעבודה דששת ימים תעבוד בתפלה וקיום המצות כו' הוא יוסף, דיוסף הוא בחי' תוספת הענוג ונח"ר שנעשה למעלה ע"י העבודה שלמטה להיות לו ית' דירה בתחתונים כו', שזה נעשה ע"י העבודה דיעקב עבדי כו'. וזהו בן פורת יוסף, ברא דיסגי יוסף שהוא בחי' תוס' אורות, וכמ"ש ביום ההוא יוסף ה' שנית ידו דהיינו בחי' הגילוי דלעתיד שאז יהי' אמיתית הגילוי בבחי' דירה בתחתונים, והיינו ע"י העבודה דעכשיו כו'. וזהו דתולדות יעקב הוא יוסף בחי' התוס' אורות בחי' התענוג והנח"ר שלמעלה שהוא הגילוי דבחי' עצמות אוא"ס שנת"ל להיות הגילוי למטה שזה"ע דירה כו'. והנה המשכה זו היא בשבת כנ"ל, וזהו ויוסף בן שבע עשרה שנה בגימ' טוב ובשבת אומרים טוב לתודות לה', והוא גילוי בחי' אור הגנוז שמאיר בשבת כו'. והנה בחול

אומרים ג"כ ובטובו מחדש שזהו גם כן הארת בחי' אור הגנוז וכמ"ש הרמ"ז. אבל הוא בחי' הארה לבד שבאה בהעלם ואמיתית הגילוי הוא בשבת כו'. וזהו ויוסף בן שבע עשרה שנה דהיינו גילוי בחי' אור הגנוז שמאיר בשבת כו' הי' רועה את אחיו. הנה אחיו הן בחי' מרכבתא תתאה דברי' בחי' ד"ת כו' כנודע, ויוסף הי' רועה את אחיו. היינו הארת שבת שמאיר בשבת ימי החול כו'. ואמיתת בחי' יוסף שהוא בחי' טוב הוא בשבת והוא הגילוי דבחי' יעקב עבדי כו'. וע"ז אומר אח"כ וישראל אהב את יוסף, ישראל הוא בחי' שבת אהב את יוסף שהוא גילוי התוס' אורות כו'. ומ"ש אהב את יוסף הוא כמ"ש אהבתי אתכם כו', והיינו בחי' האהבה העליונה דבחי' ד"ע שמאיר מלמעלה בשבת כו'. ותחלה אמר תולדות יעקב, היינו שגילוי זה הוא ע"י בחי' יעקב עבדי דוקא, ומ"ש כי בן זקונים הוא לו, פי' האלשיך בן שקנה חכ', דהשכטים היו בחי' מרכבתא תתאה דברי', ויוסף הוא בחי' נשמה דאצ"י וידוע דאצ"י אבא מקננא כו' זהו בן שקנה חכ' כו'. וגם י"ל דבהמשכה מלמעלה למטה הוא בן זקונים, דהגם דבנימין הי' צעיר ממנו הרי ידוע דבנימין הוא בחי' צ"ת בחי' העלאה מלמטלמ"ע, אבל בהמשכה מלמעלמ"ט הי' יוסף בחי' בן זקונים כו'. ועו"ל ענין תולדות יעקב יוסף, דהנה שם יעקב הוא ע"ש ויעקביני זה פעמיים את בכורתו לקח. והנה באמת הי' יעקב הבכור משל לשופרת כו', והיינו שהי' בכור לאב, ועשו הי' בכור לאם. והענין הוא דבחי' התהו הוא בחי' שם ס"ג בחי' הבינה דבו"ת דש' ס"ג הי' השבירה כו'. ועז"א ויעקבני, דיעקב ע"י הביוררים לקח בכורתו שמן האם כו'. והנה יוסף הי' בכור לאם דש' יוסף הוא ע"ש יוסף ה' לי בן אחר בן הבא ממקום אחר, והיינו ע"י עבודת הביוררים כו', וכמ"ש במ"א, ולכן הי' בכור לאם כו', זהו שתולדות יעקב בעבודת הביוררים הוא יוסף כו'. וזהו בן פורת יוסף פורת אותיות תופר ופתר שהי' פותר חלומות שהו"ע הביוררים כו' וכמ"ש במ"א. ומ"ש וישראל אהב את יוסף י"ל שזהו מה ששרש התיקון הוא למעלה מבחי' התהו כו', והו"ע בן פורת עלי עין שלמעלה מבחי' תהו ותיקון כו'. אמנם זה בא ע"י העבודה תחלה בעבודת הביוררים דמ"ה מברר ב"ן שע"ז עולה בש' ס"ג, שזוהו שירוש בחי' אורות דתהו כו', ואז נמשך הגילוי דש' ע"ב שלמעלה מבחי' ס"ג ומ"ה דשם שרש התיקון כו' וכמ"ש במ"א. וזהו אלה תולדות יעקב יוסף וחשיב יוסף דוקא להיות שמדבר כאן בהגילוי' הנעשים ע"י עבודתו דהגילוי' שע"י בחי' יעקב עבדי הוא בחי' יוסף, והוא שבע עשרה שנה בחי' טוב כו'. והגילוי הוא בשבת, וזהו שא' אח"כ וישראל אהב את יוסף כו'.

בס"ד, ש"פ מקץ, ש"ח, רס"ח

כי נר מצוה ותו"א ודרך חיים תוכחת מוסר. וצ"ל מהו דרך חיים לבד תו"מ דאחר ואמרו כי נר מצוה ותו"א שזהו דרך החיים, וכמ"ש כי אמרתך חייטני וכמ"ש כי הם חיינו ואורך ימינו, וכת"י אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ומהו ואמרו עוד ודרך חיים כו', אך הענין מ"ש ודרך חיים תו"מ היינו שזהו גורם להיות נר מצוה ותו"א דבכדי שהמצות יהיו בבחי' נר ותורה בבחי' אור זהו ע"י ודרך חיים כו', כי הדרך ומבוא לבחי' חיים עליונים הו"ע ותוכחת מוסר ועי"ז כי נר מצוה כו', וצ"ל מה"ע תוכחת מוסר שזהו הדרך ומבוא לבחי' חיים העליונים כו', וילה"ק תחלה מ"ש שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש ופרש"י מתק רעהו דמי שמכשיר ומתקן מעשיו שיהיו מתוקים להקב"ה יותר טוב מעצת מי שממלא תאות לבו, ומפרש רעהו על הקב"ה וכמ"ש ריעך ורע אביך אל תעזוב וא"י במדרש וכן פירש"י דריעך זה הקב"ה וכן פ"י כאן רעהו על הקב"ה וצ"ל מה משמיענו שלמה בזה הלא גם איש פשוט מבין זאת דקיום התו"מ טוב יותר מליך אחר תאות לבו, ומה צריך להודיע זאת דמתק רעהו כו', ומה שידך זה למ"ש בתחילת הפסוק שמן וקטרת כו', וצ"ל תחלה ענין שמן וקטרת ישמח לב, הנה הלב זהו הקב"ה וכמ"ש במד"ש ע"פ אני ישינה ולבי ער זה הקב"ה שנא' צור לבבי כו', והענין הוא דכמו שהלב הוא באמצע הגוף ופליג לכל שיפיץ ששולח חיות לכל האברים, כך הקב"ה ממלא את כל העול' ומתלבש ומאיר לכ"ע לפי תכונתו וכמ"ש ואתה מחי' את כולם שנמשך חיות לכל הגברים ועו"א מכלכל חיים בחסד דבכדי שיומשך החיות לכל נברא ונברא צ"ל כלי תוך כלי עד שיומשך לכאו"א לפי מדרגתו וזהו ואתה מחי' את כולם אתה הן האותיות מא' ועד תי"ו וה' מוצאות והוא"ו הוא האור והחיות שמתלבש בהאותיות כו', והנה כללות החיות הזה הוא בחי' הארה לבד בחי' אור מצומצם. ולזאת צ"ל ישמח לב גילוי בחי' אור וחיות פנימי כו', והענין הוא דהנה לב הוא בחי' ל"ב נת"ח וא"י בפרד"ס שיש הפרש בין כבוד ללב דשניהם הם לב"ג אמנם כבוד הוא ל"ב נתיבות דחכ' עליונה המאירים בבינה, ולב הן לב"ג דמל', וההפרש בזה ע"ד החסידות הוא דאל דעות ה' בחי' ד"ע וד"ת ד"ע הוא שלמעלה היש ולמטה אין דכולא קמי' כלא חשיב וד"ת הוא שלמטה יש ולמעלה אין והיינו שיש אין אלקי שמהוה ומחי' את היש אבל מ"מ העולם הוא בבחי' מציאות יש ותו"ע ביטל היש כו', וזהו דל"ב נת"ח העליונה הן בחי' ד"ע שמביא וממשיך בחי' דעה והרגש זה איך שאוא"ס הוא לבדו הוא ואין זולתו כו', אבל ל"ב נתיבות דמל' הן בחי' ד"ת והן ל"ב פעמים אלקים שבמע"ב שהוא בחי' הסתר והעלם האור להיות מציאות יש כו', ולזאת צ"ל ישמח לב, וע"ד יין המשמח אלקים דנכנס יין בחי' יינה של תורה יצא סוד בחי' סוד הוי' וגילוי בחי' ש' הוי' משמח אלקי' כו', וכמו"כ ענין ישמח לב להמשיך בחי' גילוי או"א"ס במל' שז"ע ישמח לב כו', והיינו ע"י שמן וקטרת דקטרת זהו העלאה

מלמטלמ"ע ושמן המשכה מבחי' חכ' וגם למעלה מזה ועי"ז ישמח לב כו', והנה בעבודה יש ג"כ ענין ישמח לב דהנה כתי' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כאו"א שכ"א מישראל צ"ל מכון לשבתו, ולכן כל המדרי' שבמקדש ישנם בישראל וכמו שבמקדש הי' מזבח החיצון להקרבת קרבנות ומזבח הפנימי לקטרת, כמו"כ יש בנפה"א בחי' חיצונית הלב ופנימיות הלב, וכמו"כ יש ג"כ בחי' מנורה ושמן בנפה"א בעבודה כו', והנה ענין ישמח לב הוא כמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב שצ"ל עבודה בשמחה, ובד"כ קאי על עמוד העבודה דעל ג' דברים העולם עומד על התורה ועבודה וגמ"ח, ואומר תחת אשר לא עבדת דעמוד העבודה צ"ל בשמחה ובד"פ הוא בכל ג' העמודים וכמו שאמרו שם בגמ' אין עומדין להתפלל לא מתוך העצלות כו' אלא מתוך שמחה ש"מ ואר"י א"ר וכן לדבר הלכה ובצדקה וגמ"ח כתי' אל ירע לבבך בתתך לו וצדקה כולל כל המצות וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כו', הרי שכל הג' עמודים שעליהם עמידה וקיום העולם צ"ל בשמחה, והנה שמחה הוא גילוי כנודע, אמנם כאן הכוונה שיהי' שמחה ותענוג הנפש ביותר בקיום המצות וכה"ג, ועי"ז שאמרז"ל חזי' דקא בדיח טובא וא"ל תפילין קא מנחנא כו', וכן רב לא פסיק חוכא מפומי' כולהו יומא משום שסמך גאולה לתפילה כו', והר"ע השמחה שפורץ גדר שפורץ ענין התגדרה וההגבלה וכמו שבעת השמחה מגלה האדם כל מצפוניו לבבו מה שסתום אצלו, וכמו"כ משתנים כחותיו בעת השמחה וגם איש כילי נעשה בבחי' חסד גדול כמו איש החסד כו', והיינו לפי שהשמחה היא התגלות פנימי שבנפש והי' מבטל כל הגדרה והגבלה דכחות הנפש כו', וכמו"כ הוא למעלה בחי' השמחה ותענוג העצמי דעצמות א"ס שזה פורץ גדר שמאיר בחי' אוא"ס סדכ"ס מה שסתום ונעלם כו', דכל הגילויים בעולמות הוא בבחי' מדה ושיעור, וכמו"כ הקו שנמשך במדה ובמשקל דעם היות דהמשכתו הוא מבחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו' מ"מ הי"ה מתצמצם עי" הצמצום להיות המשכתו בבחי' מדה ושיעור כו', וגם הקו עצמו הוא בחי' קו המדה לעשות מעלה ומטה כו', אבל ענין השמחה הוא שמאיר גילוי אור מה שלמעלה מקו המדה כו', ולכן השמחה מבטל דינים כו', והיינו לפי שמאיר בחי' הפנימיות דאוא"ס ומתבטל עי"ז כל הנהגה והגבלה דסדר השתל', והמשכת בחי' שמחה זו היא בשמחה ש"מ שבוה מאיר בחי' גילוי אוא"ס שלמע' מבחי' קו המדה כו', ולכן האריז"ל זכה למדרי' ומעלות גבוהות עי" שמחה ש"מ שעיי"ז נמשך לו גילוי' נעלי', וזהו מרוב כל שלמעלה מבחי' געה"ע שהוא ג"כ בחי' הארה לבד אבל עי" בחי' שמחה ש"מ נמשך גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו', ובכדי שתהי' השמחה ש"מ זהו עי" ובטוב לבב, דהנה טוב היא בחי' אור וכמ"ש וירא אלקי' את האור כי טוב כו', וענין טוב לבב הוא דואהבת בגימ' ב"פ טוב, ובחי' טוב לבב היא המדרי' היותר עליונה שבאור האהבה כו', והענין הוא דבפסוק ואהבת נא' ג' אהבות בכל לבבך ובכל נפשך וי"ל דנכללות בבי' אהבות דבכל נפשך הוא ג"כ ענין מס"נ וכדאי' במשנה אפי' נוטל כו', וענין בטוב לבב הוא במדרי'

היותר עליונה שבאהבה דהיינו בחי' בכל מאודך כו', ועי"ז תהי' בחי' השמחה ש"מ וכמ"ש אם ישים איליו לבו רוחו ונשמתו איליו יאסוף דכאשר יש תחלה בחי' הרצוא לאלקות עי"ז נמשך בחי' האור והגילוי שו"ע השמחה כו' כנ"ל, ומובן דאינו שייך שמחה כ"א דוקא כאשר תחלה יש בחי' רצוא וצמאון או דוקא שייך שמחה שמרווה צמאונו בתורה ומצות כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה אסרי לגפן כו' והתעוררות האור נעשה ע"י הצמאון ונמשך הגילוי בבחי' השמחה שמרווה צמאונו כו', וזה"ע בשמחה ובטוב לבב בחי' אה"ר דבכל מאודך ושמחה ש"מ, והו"ע שמן וקטורת שע"ז ישמח לב כו', וביאור הענין הוא דהנה כתי' לך ה' הגדולה והגבו' כו' וחשיב כאן ז' מדות העליונות וכנגדן הי' ז' קני מנורה שהן כנגד ז"מ כנודע. והנה כשם שיש ז' מדות, כמ"כ בהאדם דכתי' בו נעשה אדם בצלמינו כדמותינו שהוא בצלם ודמות שלמעלה יש בו ג"כ ז' מדות אהבה ויראה ורחמים כו', ובס"י נק' הז"מ ז' כפולות בג"ד כפר"ת שמקבלים דגוש ורפה והן תבנית רך ותבנית קשה, והענין הוא דאת זלעו"ז עשה אלקים וכשם שיש ז"מ דקדושה כמ"כ יש ז"מ דלעו"ז, דאהבה דקדושה הו"ע הרצוא והצמאון לאלקות שנעשה ע"י ההתבוננות בבחי' ההפלאה והרוממות דאלקות איך שהוא מובדל ומרומם ואינו מתלבש בעולמות אפי' בעולמות היותר עליונים כו' והיינו בחי' הריחוק דאו"א"ס כו', ובפרט כאשר מתבונן בבחי' הריחוק שלו והוא ממארי דחושבנא בפרטי מחדו"מ שלו איך שהוא מרוחק אפי' מההארה אלקית המתלבשת בעולמות וכ"ש מבחי' עצמות או"א"ס ה"ה מרוחק בתכלית כו' (והוא ענין היין המשכר בתו"א שם), ועי"ז נעשה תוקף הרצוא והצמאון להכלל באו"א"ס ב"ה כו', ויראה הוא בחי' השוב והביטול שנעשה ג"כ ע"י ההתבוננות ברוממות או"א"ס ב"ה איך שכללות ההשתל' הוא בחי' זיו והארה לבד לא בחי' העצמות, וכולא קמי' כלא חשיב, דכללות ההשתל' גם המדרי' היותר עליונה הן כלא ממש לגבי עצמות או"א"ס ב"ה שע"ז תיפול עליו יראה ופחד כו' (ועמ"ש בד"ה ויהי לי שור וחמור, רס"ח). והנה אהבה ויראה הן מקור רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת דע"י אהבה שהוא בבחי' רצוא וצמאון באו"א"ס ב"ה עי"ז הוא קיום רמ"ח מ"ע שבהם נמשך בחי' או"א"ס ב"ה וכמו שאו' אשר קדשנו במצותיו שע"י נמשך בחי' או"א"ס שקדוש ומובדל כו', ויראה מקור לשס"ה ל"ת וכמ"ש בסס"ב שירא למרוד או שמתבושש מגדולתו כו', וכמ"כ היראה היא מקור לכל המצות להיות דהיראה היא הביטול מרוממותו ית', ועד"מ בגשמיות הרי כאשר איש פשוט מצוה לעשות דבר אינו מתפעל כ"כ בעשיית הדבר, אבל כאשר הזמיה הוא מלך גדול ומרומם ה"ה מתפעל מאד לעשות הדבר בחשק ותשוקה, וכמ"כ הוא ברוחניות שע"י היראה והביטול מרוממותו ית' ה"ה מתחזק בקיום המצות ויש לו חיות גדול בעשיית המצות כו'. וכנגד זה יש מצות בלעו"ז והן אהבה רעה מה שלבו נמשך אחרי התאוות ותענוגי עוה"ז שע"י נעשה טמטום הלב וכמא' חמרא דפרגותא כו' קפחו עשרת השבטים כו' וקרי החרש הי' לכם שנעשה לבו כחרש כו', והי' היפך מבחי' האהבה דקדושה שהו"ע הרצוא והצמאון לאלקות, ובאהבה דלעו"ז

הוא שרוצה בתענוגים גשמיים, ולבו נטמטם שאינו שייך לשום הרגש אלקי גם במוחו וכ"ש שאין לו התעוררות הלב כו', ועי"ז יכול להיות כמ"ש זדון לבך השיאך כו' להיות בבחי' היפך לגמרי ח"ו, תחלה הוא מה שנמשך אחרי תאוות היתר ועי"ז נטמטם לבו ומוחו כנ"ל, ובד"כ הוא רק העדר עבודה כו', ועי"ז בא ר"ל לזדון לבך השיאך שנעשה היפך אלקות כו', וכמא' אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות והוא בחי' רוח שטות דנה"ב שמסתיר על הנה"א כו', ועי' העדר העבודה נעשה התגברות הרוח שטות דנה"ב כו', דבאמת כן הוא גם כאשר העדר העבודה אינו מסיבת תאוות זרות ה"ז ג"כ גורם התגברות החומריות והנה"ב כו', דכאשר עובד את ה' בהתבוננות ובהתעוררות אהוי"ר ה"ז התגלות הנה"א שמתגבר על הנה"ב כו', אבל בהעדר עבודה מתגבר הנה"ב והנה"א מתעמם ומתעלם כו', ובפרט כאשר העדר העבודה הוא מסיבת ריבוי התאוות הרי זה גורם התגברות הנה"ב ביותר ומחשיך ומסתיר ביותר עד שיכול להיות עובר עבירה ר"ל, ונמצא שזה היפך לגמרי מאהבה דקדושה שהיא סיבה לקיום המצות כנ"ל, ואהבה דלעו"ז הוא להיפך מזה לגמרי כו', וכמו"כ יש יראה רעה וכמו יראה דפן יחסר לחמו וכה"ג שזהו מצד הרגש עצמו, והי"ז להיפך מיראה דקדושה שהו"ע הביטול והנחת עצמותו, ויראה דלעו"ז הו"ע הרגש עצמו שמפני זה הוא ביראה הנ"ל ובעוצב ודאגה כו', ואדרבא יראה דקדושה היא סיבת הבטחון וכמ"ש הר"י ז"ל בספ"ג דברכות דמי שירא מהש"ת ה"ה בוטח בו וכמ"ש ביראת ה' מבטח עונו ומפרש שזה"ע כורע בברוך וזוקף בשם דכורע בברוך הו"ע היראה דמפני שמי נחת הוא וזוקף בשם הוא הבטחון כו', והיינו להיות היראה הו"ע הנחת עצמותו הרי מוסר א"ע בכל עניניו לאלקות ובוטח בו ואין לו שום דאגה ועוצב כלל, אבל יראה רעה הוא מצד הרגש עצמו שאינו מניח א"ע לאלקות כו', ויש בזה ביטל אבל הוא באופן אחר לגמרי והיינו שמתבטלים ומתאבדים ר"ל כחותיו וכל חלק הטוב שבו כו' והו"ע הפסידות ר"ל ה"י, והוא רק מפני שאינו יכול להניח א"ע כו', וכמו"כ בענין הכעס שמגבו' דלעו"ז שהו"ע הישות דמשו"ז לא יוכל לקבל מה שמנגד לרצונו ומתכעס כו' והי"ז היפך מיראה דקדושה כו', והנה שרש ב' המדרי' הנ"ל והיינו מדות דקדושה ומדות דלעו"ז זהו מהב' מדרי' תבנית רך ותבנית קשה שהן בחי' תהו ותיקון, ולפי המובן בס"י ב' המדרי' הן בבחי' התיקון, אמנם כמו"כ הן בחי' תהו ותיקון וכמארו"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארץ דרך כקנה הן מדות דתיקון וקשה כארו הן מדות דתהו שהיו בחי' מדות תקיפים כנודע, ועי' גפילה ושכירה נשתלשל מזה בחי' מדות רעות הנ"ל בבחי' תוקף הישות כו', והנה ידוע דהאדם שרשו מבחי' התיקון דתיקון נק' בשם אדם וכדאי' באד"ר דבגין דתיקונא דא דאדם לא הוה תמן לא יכלי למיקם, ומבו' באד"ר דאדם הוא בחי' התיקון כו', וכן האדם דלמטה שרשו מבחי' התיקון, ולכן האדם שולט ומושל על כל הברואים וכמ"ש ורדו בגת הים כו' ובכל החי' כו' מצד מעלתו שהוא מבחי' התיקון, דתיקון הוא בחי' פרוצוף וכידוע שיש נקודה ספי' פרוצוף ותיקון הוא בחי' פרוצוף שזהו

קשר מי"ס וכ"א כלולה מכולם בריבוי התכללות כו', ולכן אנו רואים שהאדם מובדל מכל הנבראים דצו"ח בזה שיש בו ריבוי התכללות הפכים. וכמ"ש הרמב"ם בפ"י המשנה דלכולם יש פעל א' או ב' פעלים אבל האדם משתנה לכמה מעשים ופעולות שונות זמ"ז דכל הברואים יש להם רק טבע א' ואין בהם מטבע ההפכיות וכמו הנשר שהוא רחמני אין בו טבע האכזריות כלל ועורב הוא אכזרי ואין בו טבע הרחמנות עד שגם על בנו אינו מרחם וכמ"ש ולבני עורב אשר יקראו כו', והא דעורב בעי בני' אמרו בכתובות דמ"ט ע"ב הא בחיורוי והא באוכמא ופרש"י כשהן גדולים משחירין ואוהבן כו', ובתוס' שם כתבו שהן ב' מינים יש עורב אוכם במראה והוא אכזרי ויש לבן במראה ויש בו רחמים וכמ"ש שחורות כעורב שמורה על תוקף האכזריות וע' גמ' עירובין דכ"ב א', ומ"ש והעורבים מביאין לו לחם הוא בחיורוי הרי שחלוקין בטבעם כ"א בטבע מיוחד כו' וזהו שנא' במע"ב כל צפור כנף למינה כו' והחי' למינה כו' אבל האדם יש בו כל המדות הפכיים שכלול מחסד וגבו' ורחמים כו' שזהו בכל אדם גם מי שהוא ביותר במדה א' כמו איש הטוב והחסד ומ"מ יש בו גם מדת הגבו' ואכזריות וכמו אאע"ה שהי' איש החסד והי' בו ג"כ מדת הגבו' עד שכבש רחמיו מעל בנו יחידו וכתוב ב' עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה כו', וגם במדה אחת יש התכללות מהמדה הפכית וכמו חושך שבטו שונא בנו שזה חסד שבגבו' ואוהבו שחרו מוסר והוא גבו' שבחסד, וכמו אב המייסר את בנו שזהו גבורה ובאמת הוא מצד האהבה שאוהב אותו וחפץ מאד ליישר דרכיו דמשו"ז הוא מייסר ולאחר שאינו אוהבו כ"כ אינו מייסר כו', וכמו"כ יש לפעמים חו"ג בדבר א' וכמ"ש באשר משפטו פעלו במקום שדנין כו' מזכירין פועל צדקותיו כו' וכ"ה במדות בנ"א, הרי שהאדם כלול מכל המדות הפכים והיינו להיותו מבחי' התיקון שהוא בחי' פרצוף בבחי' ריבוי ההתכללות כו', דכל הנבראים שרשם בעולם התהו, ולהיות שבתהו היו המדות בחי' ענפין מתפרדין לכן הנבראים הם ג"כ כאו"א בטבע מדה מיוחדת ואין בהם התכללות כו', אבל * להיותו מבחי' התיקון לכן יש בו התכללות כו', והנה הסיבה לזה מה שבספ"י דתהו לא הי' התכללות הוא כידוע דבתהו הי' ריבוי האור ומיעוט הכלים ובתיקון נעשה מיעוט האור וריבוי הכלים, וענין ריבוי האור היינו תוקף האור והתגלותו (ועמ"ש מזה בדי"ה ויהי לי שור הנ"ל), והיינו בחי' עצמות האור כמו שהוא, דספירות דתהו הייתה כל ספ"י בבחי' הכתר שבה שזהו בחי' עצמיות הספ"י קודם שנתחלקה עדין לחלקים פרטיים ועש"ז נקי נקודה כו' וכמ"ש במ"א, ולכן לא הי' בהם התכללות כי בכל שני הפכים הרי העצמיות שלהם א"א שיתאחדו וכמו עצם האש ועצם המים לא יתחברו זע"ז ולזאת בספ"י דתהו להיות כ"א בבחי' העצמיות לא הי' אפשרי שיתחברו כו', וזאת היתה סיבת השבירה כי לא היו יכולים לסבול זא"ז ונשברו כו', אבל בתיקון

נעשה מיעוט האור היינו בחי' חלישות האור שלא יהי' בתוקף כ"כ והיינו שלא יהי' בחי' העצמיות של האור כ"א כמו שנתחלק לפרטים ועי"ז יכול להיות ההתכללות ועי"ז כו', וזה"ע רך כקנה וקשה כארו דהספי' דתהו היו קשה כארו וכמו הארו שהוא בתוקף מאד שא"א לכוף אותו לאיזה צד ואם כופין אותו הי"ה נשבר כו', כמו"כ יובן בספי' דתהו שהיו בבחי' תוקף האור בבחי' העצמיות במדה ומדרי' אחת ולא הי' בהם שום נטי' למדה ההפכיות כלל וכאשר נמשכה ספי' ההפכיות נשברו כו', אבל הקנה יכולים לכוף לאיזה צד שירצה, והדוגמא מזה הוא בספי' דתיקון שיש בהם התכללות כו', ויובן מזה דעם היות דספי' דתיקון יש בהם יתרון זה דבחי' ההתכללות שבהם, מ"מ הרי יש יתרון גדול בספי' דתהו ובבחי' ריבוי האור דזהו הסיבה שאין בהם התכללות מפני תוקף האור והריבוי שלו כו' כנ"ל, והגם דבאמת יש בתיקון גי'כ יתרון בהתוקף במה שמקבל כ"א הפכו ואינו מתבטל ונשבר ח"ו, וכמו הארו מפני התוקף שבו א"י לכוף אבל אם כופין אותו הי"ה נשבר משא"כ הקנה הרי כופין אותו לכל צד ואינו נשבר הי"ז בו תוקף דכל הרוחות שבעולם אין מוזיזין אותו ר"ל אף שמטיין וכופין אותו הי"ה עומד אח"כ על עמדו כו', וכמו"כ הספי' דתהו הרי מצד תוקף האור שבהם א"י לקבל ספי' ההפכיות ומשו"ז נשברו כו', וספי' דתיקון יכולים לקבל כל ההפכים ואינו מתבטל ח"ו (וכל ספי' היא במדריגתה ונותנת מקום להספי' ההפכיות וגם כלול ממנה ומ"מ הכל הוא מהותה, וכמו גבו' שבחסד הי"ז חסד כו' כנ"ל, וי"ל דזהו רק בהתכללות שמצד החלישות אבל באופן התכללות הב' שית' מתבטלים בעצם מהותם שהראש נעשה סוף ומקבל מהסוף כו' וכה"ג בכל הספי' כו'), מ"מ הרי ריבוי האור הוא בבחי' דתהו דוקא, ולכן האדם מקבל חיות מדצ"ח ונא' עי"ז לא על הלחם לבדו כו' כ"א על כל מוצא פי ה' ומבו' הקושי שהרי האדם יש בו גי'כ מוצא פי ה' והתי' עי"ז דהמוצא פי ה' שבדצ"ח הוא למעלה מהמוצא פי ה' שבאדם להיותם מבחי' דתהו ששם בחי' ריבוי האור כו', הרי דבחי' ריבוי ותוקף האור דתהו הי"ז יתרון לגבי חלישות האור דתיקון כו', הגם דחלישות האור דתיקון הוא מצד הביטל דזה"ע ש' מ"ה דתיקון שהו"ע הביטל שע"ז נעשה חלישות האור להיות בריבוי פרטים ובבחי' התכללות כו', ולכן מבו' במ"א דעיקר התחלקות פרטים הוא במוחין דוקא שהמוחין מקבלים כל דבר בריבוי פרטים דוקא והיינו מפני הביטל שבמוחין כו' וכמ"ש במ"א, והמדות מה שהן בבחי' חלישות להתחלק לפרטים רבים ולהתכלל בהמדה ההפכית זהו מצד שהמוחין פועלים הביטול בהמדות דמוח שליט על הלב ופועל ביטל במדות שבלב כו' כידוע ומבו' במ"א, הרי דהחלישות שבהם הוא מצד הביטל כו' (והגם דעצם האור דתיקון הוא בבחי' מיעוט לגבי אורות דתהו כמ"ש בדי' הנ"ל, וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח דאורות דתהו הן בחי' עצמיות א"ק ואורות דתיקון בחי' הארה לבד כו' דבמדרגתן הגה מצ"ע הם בבחי' תוקף, וכמו המדות מצ"ע הן בבחי' תוקף, וכמו שיכול להיות שהמדות אחר לידתן מהשכל יהיו בבחי' תוקף הרבה יותר מהשכל המולידם כו' וכמ"ש במ"א, הרי דהחלישות

שבהם הוא מצד הביטול כו', מ"מ איך שיהי' הרי הי' בתהו ריבוי אור שזהו יתרון נגד התיקון כו', אמנם באמת יש יתרון גדול מאד בתיקון על התהו שמאיר בתיקון בחי' ריבוי אור שלמעלה הרבה מהאור דתהו, והענין הוא דע"י התכללות דתיקון מאיר בספי' דתיקון בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' התהו דקוב"ה לא שרי' אלא באתר שלים היינו במקום שיש התכללות מכמה הפכים כו', דהנה אוא"ס הוא שלימותא דכולהו והיינו בחי' עצמות דלאו מכא"מ כלל שאינו בגדר מדה וספי' כלל וממילא הוא נושא את הכל והוא בחי' שלימות העצמות כו' וכמ"ש במ"א, ושרי' דוקא באתר שלים שיש הכל כל ההפכים כו', ולזאת בספי' דתהו הגם שהן במדרי' גבוה ונעלה מאד מ"מ אינו שורה בהם בחי' העצמות ממש להיותן בבחי' ענפין מתפרדין כו', כ"א בהתכללות דתיקון שורה בחי' עצמות אוא"ס ב"ה, וכידוע דאוא"ס שורה במקום שיש ביטל דוקא וכמ"ש מרום וקדוש כו' אשכון את דכא ושפל רוח דבחי' רוממות העצמות שוכן במקום הביטל דוקא הגם דמצד עצמות אוא"ס הכל שזה לפניו כו' מ"מ צריכים מה שהוא כלי לקבל האור (ושם מאיר בגילוי כו'), וספי' דתיקון ה"ה בבחי' ביטל כנ"ל לכן הם כלים להשראת העצמות כו', והעיקר הוא מצד ההתכללות שעי"ז שורה בהם בחי' עצמות אוא"ס שלימותא דכולהו כו', ועי"ז נעשה בתיקון בחי' הביטל ביותר מהביטל הקודם שהוא בחי' החלישות שאין זה ביטל עצם המהות כ"א כמו העדר תפיסת מקום שהוא הביטל בבחי' ההתפשטות בלבד כו' וכמ"ש במ"א, ועי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס בספי' התיקון נעשה בהם הביטל בעצם מהותן ממש כו', וכמו"כ ההתכללות נעשה ג"כ באופן נעלה יותר והיינו שמקבלים זה מזה כו', דהתכללות הקודם הוא רק שסובלים זמ"ז ונותנין מקום זל"ז כו' אבל אח"כ נעשה ההתכללות שמקבלים זמ"ז והראש מקבל מהסוף כו' שזהו בחי' ביטל יותר ממה שנותנין מקום זל"ז כו', וגם באופן כזה הרי לא יש ראש וסוף כלל וה"ז כמו בעצמות אוא"ס שאינו שייך שם התחלקות מדרי' כלל וכלל כמו"כ נעשה בתיקון ג"כ מבלי אשר ימצא ראש וסוף וה"ז אדמה לעליון ממש כו' וכמ"ש במ"א, וכ"ז הוא ע"י גילוי בחי' עצמות אוא"ס שמאיר בתיקון והיינו גילוי בחי' ש' ע"ב שלמעלה מבחי' ס"ג ומ"ה, דתהו הוא בחי' ש' ס"ג, ובתיקון ע"י התכללות מאיר בחי' ש' ע"ב, והוא הגילוי שמאיר בעולם העקודים דשם הגילוי בבחי' ריבוי אור יותר מבתהו ומ"מ ה"ה עקודי' בכלי אחד, והיינו מחמת הביטל דשם בבחי' ביטל במציאות ממש, דכאשר הביטול הוא אינו בעצם המהות ממש ממילא כאשר האור בריבוי א"א להיות התכללות כ"א בבחי' מיעוט וחלישות האור כו', אבל כאשר הביטל הוא בעצם המהות או גם בבחי' ריבוי האור יכול להיות התכללות מאחר שמתבטל בעצם מהותו ואין המדה האחרת בבחי' הפכי כלל כו', וכמו"כ הוא בבחי' התיקון שמאיר בחי' ריבוי אור ממש כמו בעקודים ומ"מ יהי' בהם התכללות ובאופן כזה עד שלא ימצא ראש וסוף כלל מפני הביטל בעצם מהותן כו', והנה בכדי שהאדם למטה ימשיך בחי' ומדרי' זו בעבודתו, דלמעלה בעולם יש בחי' התכללות

וע"י ההתכללות נמשך גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו', אבל בכדי שהאדם ימשיך ואת בעבודתו וגם הלא את העולם נתן בלבו שהכל נתון בלבו של אדם שגם הגילוי' דעולם תלוי בהאדם שבעבודתו למטה ימשיך כל הגילוי' למעלה כו', והיינו ע"י ואהבת ב"פ אור והוא שע"י שמאיר בחי' חשך שלו עי"ז ממשיך בחי' גילוי אוא"ס בעולם כו', והענין הוא דהנה כתי' טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל, ילד מסכן וחכם קאי על היצ"ט דהגם שהוא ילד שבא לי"ג שנה ויצה"ר בא קודם ונשרש בגוף, מ"מ טוב ילד מסכן וחכם שיש לו כח ועוז להתגבר על היצה"ר כו', דהנה ידוע דשרש התיקון באמת למעלה מבחי' התהו ורק בהשתל' התהו קדום אל התיקון אבל בשרשו התיקון קדום לתהו והו' שיעקב ה' בכור לאב כו', וכמו"כ הנה"א יש לו שרש קדום אל הנה"ב כו', ונמשך בו כח שרשו ומקורו שע"י יש בו כח להגבר על הנה"ב כו', שז"ע משביעין אותו שהוא ל' שבועה ול' שובע שנמשך בו כח משרשו ומקורו הקדום בכדי להתגבר על הנה"ב ולפעול בו ג"כ הביטל כו', וזה יכול להיות גם בעבודה שע"פ טו"ד כאשר ההתבוננות היא בענינים שגם הנה"ב יבין אותם ויבוא לידי דעת והבנה שצריך לחפץ באלקות דוקא שע"י נעשה הביטל בנה"ב ג"כ לאהבה את ה' כו', אמנם העיקר הוא באהבה בהביטל דבכל מאדך שנעשה בנה"א ע"י הנה"ב שע"י ריבוי ההעלמות וההסתירים דנה"ב מתעורר הנה"א בבחי' תוקף הרצוא וכמו מן המיצר קראתי מתוך המיצר והדוחק של הנה"ב שע"י קראתי בקריאה וצעקה מעומקא דלבא כו', וכידוע המשל ע"ז מאמת המים כאשר סותמים אותו עי"ז * תוקף ההתגברות בהמים עד שבוקעים את הסתימה והולכים בתוקף ההילוף ביותר, וכמו"כ ע"י שהנה"ב מעלים ומסתיר על הנה"א עי"ז נעשה תוקף הרצוא וההתעוררות דנה"א עד שבוקע את חשך הגוף והנה"ב בצעקה גדולה ויוצא בתוקף ההילוף בבחי' יציאה לגמרי מגדר כלי כו', ועי"ז מאיר ג"כ את החשך דנה"ב עד דאתהפכא חשוכא לנהורא ממש, וכמו במשל הנ"ל הנה כשהמים בוקעין את הסתימה הרי העפר וצרורות ג"כ הולכים עמהם כו', וכמו"כ הוא ברוחניות שבהרצוא דנה"א גם הנה"ב הולך בבחי' רצוא כו', כי בהמיצר והדוחק דנה"א מהעלם והסתר הנה"ב שבוקע את החשך ויוצא בצעקה כנ"ל, נעשה המיצר להנה"ב שגם לו צר מזה והוא צועק על הריחוק ובא לידי ביטל במהותו עד שנהפך מחושך לאור כו', ועי"ז שהנה"א מאיר את החשך של הנה"ב עי"ז ממשיך גילוי אור בעולם שיאיר גילוי בחי' עצמות אוא"ס ב"ה, וז"ע בשמחה ובטוב לבב דטוב לבב הוא בחי' היותר עליונה שבאור האהבה והיינו בחי' אהבה דבכל מאדך שנעשה מן המיצר דנה"ב, ובוה מאיר את החשך דנה"ב כו', ועי"ז נמשך גילוי אוא"ס שז"ע השמחה שהו"ע הגילוי כו' כנ"ל, אך להיות שלא בנקל הוא לבוא לבחי' אהבת בכל מאדך הנה יש עיצה כדאי' במשנה בכל מאדך בכל ממונך והו"ע הצדקה ביותר שזהו

ביטל היש ביותר דהריווח בא לו ביגיעה שמיגע כל כחותיו בזה ונותן לצדקה ומה גם שהעיקר בצדקה שישפוט א"ע מן המותרות וכמ"ש משפט וצדקה ביעקב כו', ולא זו היא עיקר הצדקה שלאחר כל המותרות שלו נותן צדקה כ"א צריך לשפוט א"ע מן המותרות רק במה שמוכרח לו והמותר יתן לצדקה, וממילא יהי' לו מה ליתן לצדקה, ולא אמרו חידך קודמין אלא כעין מעשה שהי' בקיתון של מים כו', שכ"ז הוא ביטל היש כו', ובד"כ התוקף בסו"מ וע"ט ולבטל חומרו וישותו בכל הדברים שנפשו של אדם מתאוה אליהם כו', ולא ע"פ דעת והתבוננות כ"א בתוקף נה"א שניתן כח לנה"א להתגבר על הנה"ב ולעמוד נגד כל מונע ומעכב ואפי' בענינים שנדמה לו שנוגע לו בחיי נפשו מ"מ לא יהי' לו שום דבר למונע ומנגד לעסק התורה ותפלה כו', ועי"ז הוא שובר את הישות והחומריות כו', ועי' ביטל היש ממשיכים גילוי בחי' עצמות אוא"ס, דלהיות דהתהוות היש הוא מבחי' מלי' שנק' אני ואני אותיות אין והיינו ששרש המלי' מרדל"א ועי' שעושה מאני שלו אין ה"ה ממשיך בחי' האין העצמי כו', וזהו שמן וקטורת ישמח לב קטרת הו"ע אהבה דבכל מאדך וכמ"ש במ"א. וגם הו"ע הברורים, די"א סממני הקטורת הן נגד י"א כתרין דמסאבותא כנודע, וזהו העלאה מלמטלמ"ע באה"ר כו', ושמן המשכה מלמעלמ"ט דשמן בחי' חכ', וגם כשמן הטוב על הראש בחי' עתיק כו', והן ישמח לב להיות דבלב יש זלעז"ז ז"מ רעות נגד ז"מ דקדושה כו' כנ"ל, ושמן וקטרת ישמח לב שע"ז נעשה הברור ואתהפכא חשוכא לנהורא ונמשך גילוי אוא"ס כו', ומתק רעהו מעצת נפש מתק רעהו זהו המתיקות והעונג בקיום המצות שהו"ע שמחה ש"מ שהו"ע בחי' שמן כו', ועצת נפש הוא אהבת דבכל מאדך שעו"א למלאת תאות נפשו שאין הכוונה תאותו הגשמיות כ"א הכוונה על האהבה ורצוא כו', ומתק רעהו טוב יותר מעצת נפש משום דתכלית הכוונה הוא השוב להמשיך גילוי אלקות שזהו העיקר כו', ומ"ש שמתקן מעשיו להיות מתוקים להקב"ה היינו שמעשיו יהי' לעשות נח"ר למעלה כו', ומ"מ בכדי להיות שמחה ש"מ זהו ע"י הקדמת אהבה דבכל מאדך כנ"ל, והיינו שצריך להיות גם עצת נפש אלא שמתק רעהו יותר טוב שזהו עיקר הכוונה כו', וזהו ג"כ כי נר מצוה ותו"א דנר מצוה הוא העלאה מלמטלמ"ע וכידוע דמצות יש בהם סגולה פרטיות לקשר נה"ב לאלקות וכמ"ש בתו"א ד"ה המגבי' לשבת, ותורה אור הוא בחי' המשכה כו', וי"ל דשניהם בחי' המשכה וכללות המשכת האור הוא בתורה, ומצות הן בחי' כלים פרטים כו' וכמ"ש במ"א, אך הדרך ומבוא לבחי' חיים העליונים הוא תוכחת מוסר היינו בחי' בכל מאדך הנעשה ע"י העלם והסתר הנה"ב מן המיצר קראתי כו' כנ"ל זהו המעורר וממשיך את האור כו' וההמשכה היא ע"י תומ"צ, גם תוכחת מוסר הוא שמייסר א"ע בביטול הישות החומריות כמו בנתינת הצדקה ובהמשפט בזה ובמה שעומד בתוקף גדול נגד כל מונע ומעכב מצד התוקף שבנפש כנ"ל שע"ז ממשיכים גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו', וזהו ג"כ ענין נר חנוכה, וכנודע ז"ח הוא להאיר את החשך דלכן מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ להאיר את בחי' חושך הגס כו',

וזהו להדליק נר חנוכה ר"ת נח"ל שהוא בחי' התפשטות האור דעצמות אוא"ס להאיר את חושך כו', והמשיכו זה ע"י התוקף במס"נ שלהם, וכידוע דהמלחמה הי' מלחמה רוחניות שרצו להשכיחם תורתך כו' כתבו על קרן השור כו', והם עמדו במס"נ בתוקף גדול להיות קיים בקיום התרי"מ בפועל בלי שום מניעה ועיכוב ועי"ז המשיכו גילוי בחי' עצמות אוא"ס שז"ע שמצאו פך של שמן חתום בחותמו של כה"ג כו' וכמ"ש במ"א והוא בחי' המשכת האור להאיר את החשך כו', וזהו כי נר מצוה ותו"א וד"ח תוכחת מוסר שמה שמייסר א"ע ומבטל חומרו וישותו וכן באהבה דבכל מאדך עי"ז ממשיך בחי' חיים עליונים גילוי אור וההמשכה היא ע"י נר מצוה ותו"א כו'.

בס"ד, ש"פ בא, רס"ח

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה בֹּא אֵל פִּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבוֹ כו' למען שתי אותותי אלה בקרבו. משמע מ"ש כי אני הכבדתי את לכו זה נתינת טעם על מ"ש תחלה בא אל פרעה, ולכא"ו אינו מובן מה הנתינת הטעם שיכוא לפי שאני הכבדתי כו'. ולכא"ו זה רק טעם וסיבה ע"ז שלא הוציא את ישראל אחר האותות והמופתים שראה ואחרי המכות אשר הוכה בהם הקשה את רוחו כו' לפי שאני הכבדתי את לכו, אבל על בא אל פרעה אין בזה בכדי גותן טעם כו'. וגם צ"ל מ"ש למען שתי אותותי אלה בקרבו, דתי' אלה לכא"ו מיותר, והול"ל למען שתי אותותי בקרבו, מהו אלה. והנה בזהר בא דל"ד ע"א הקשה לך אל פרעה מבע"י לי' מהו בא, אלא דעייל לי' קוב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא תקיפא כו'. ופי' המק"מ בשם הרח"ו שזהו א"א דקליפה. ולהבין כ"ז צלה"ק מה דאיתא במדרש קהלת פ"ז ע"פ טוב שם משמן הטוב מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה לקנות לו שם שנא' אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם, וכן נא' ותתן אותות ומופתים בפרעה כו' ותעש לך שם. וצ"ל מה"ע לקנות לו שם וגם מ"ש מהלך חמש מאות שנה אין לזה הבנה כלל הלא מכה"כ ואת השואה"א אני מלא, ומה שייך לומר שהלך מהלך ת"ק שנה. ואם נאמר שהחשבון הוא מכסה"כ עד למטה הלא חשיב בגמ' דחגיגה די"ג ע"א כ"פ ת"ק שנה, מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה עובי כל רקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע ורקיע כו' רגלי החיות כנגד כולם קרסולי החיות כו' שוקי החיות כו' למעלה מהם כסה"כ כו'. וא"כ מהו אומרו כאן מהלך ת"ק שנה. וצ"ל תחלה ענין השם, הנה שם הוא כענין אור וכמ"ש בהביאור דאת שבתותי דמה שנא' בל' המקרא ובל' המדרש שם ה"ז נק' בל' הזהר אור. וכדאי' בפרדר"א עד

שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, ובל' הזהר וכהאריז"ל הו"ע או"א"ס. ולכאור
אור גבוה משם. דהנה אור הוא גילוי שניכר ונגלה לכל, ושם הוא העלם. וכמו
שם האדם שאינו ניכר וניכר לזולתו כלל, וגם לעצמו אין השם ניכר. והגם
שע"י השם נמשך החיות אשר הוא מורגש אל האדם, מ"מ מה שזה ע"י השם
זאת אינו מורגש לו. וגם קודם שקוראין אותו בשם יש בו חיות. וזאת ודאי
שע"י קריאת השם נמשך החיות בגילוי ובבחי' פנימיות יותר, וגם י"ל
שנמשך עי"ז מדר' גבוה יותר. וכ"מ מ"מ בשו"ע הל' מילה דתינוק שמת
צריכים לקרוא לו שם בכדי שמשמים ירחמו עליו ויחי' לתה"מ, ומאחר
שע"י קריאת השם ירחמו עליו מוכן שע"י השם נמשך מדר' גבוה יותר,
מ"מ אין זה ניכר ונרגש כו'. משא"כ אור הוא גילוי הניכר ונגלה כו', והגילוי
דאור הוא מעין העצם, שע"י האור אנו יודעים איכות גדלות המאור. וכמו
אור הנר ואור השמש הרי מהאור המתפשט אנו יודעים שזה אור הנר ולא
אור היום, וכ"ש אור השמש. וכמו שרגא בטיהרא מאי אהני שאינו תופס
מקום לגבי אור היום והשמש כו'. וגם באור הנר גופא אם הנר דק או עב
בפתילה עבה וריבוי שמן הכל ניכר מן האור המתפשט. וא"כ צ"ל שיש מעין
העצם בהאור, וכידוע דאור הוא מעין המאור. משא"כ מהשם אין אנו יודעים
את העצם שאין אנו יודעים מהשם מהו האדם ומהו עצם נפשו כו'. והגם
שיש חילוקי שמות וכמ"ש במד"ר ע"פ ויקרא האדם שמות לזה נאה לקרות
שור כו', שהשמות אינם הסכמיים דא"כ מה אמר הקב"ה למה"ש ראו חכמתו
גדולה משלכם, הרי דהשם יש לו שייכות אל העצם. הנה זה בכללות המין
דלזה נאה לקרות שור דאותיות שור מחיים אותו ולזה נאה לקרות חמור
כו', וע"י השם שור אנו יודעים דשרשו מבחי' פני שור שבמרכבה. וגם בזה
אין אנו יודעים מהשם מה"ע פני שור שבמרכבה, שאין לנו שום ידיעה בזה.
ולא כמו אור שע"י יש לנו קצת ידיעה במהות המאור וכמו מאור הלבנה
ואור השמש אנו יודעים אופן המאור איך ומה הוא כו'. רק שאנו מבינים
שהעצם הוא בבחי' הבדלת הערך מן האור מאחר שהוא עצמי כו'. אבל מהשם
שור אין אנו יודעים כלל מהו הפני שור שבמרכבה, הגם שאנו יודעים
משור וארי' שלמטה שבמקורם בחי' פני ארי' ופני שור הן בחי' חריג כו',
הנה ידיעה זו אינו מהשמות כ"א מפעולת הנבראים שלמטה אנו יודעים
מקורם שהוא במדר' כך וכך כו'. ובאמת המשכה זו היא ע"י השם, אבל מ"מ
במהות העצם אין לנו שום ידיעה עי"ז. וכ"ז בכללות המין, אבל בפרטי
השמות וכמו האדם שהשם הכללי הוא אדם וכדאי' במד"ר שא"ל ואתה מה שמך
א"ל אדם לפי שנבראתי מן האדמה, ויש שמות פרטיים כמו אברהם יצחק ויעקב,
ועם היות דגם בזה אותיות השם הם המחי' את האדם, מ"מ הרי אין אנו יודעים
מזה את העצם כלל, דיש כמה בני"א שנק' אברהם ואין אחד מהם דומה
לחבירו לא בשכלו ולא במזג מדותיו ולא בעבודתו באהוי"ר כו', וכולם
נק' בשם א'. הרי שאין אנו יודעים את העצם מן השם. ולפ"ז צריכים לומר
דהארת הנפש שבשם קטנה הארתה מכמו הארת המאור בהאור כו'. אמנם
באמת יש יתרון מעלה בשם, שע"י השם נפנה לקוראיו, הרי ע"י קריאת

השם נפנה עצמות האדם. משא"כ באור שע"י האור אינו יכולים להמשיך המאור. ומ"ש במ"א דנר הנכבה כשמעמידים העשן תחת נר אחרת נמשך האור ודולק את הפתילה. זהו בעשן דוקא שיש סגולה זו בעשן העולה מהפתילה מלמטלמ"ע להמשיך את האור למטה, אבל באור אינו כן. ומה שאור הנר נמשך אל אבוקה ה"ז היפך מהמשכת העצם אחר השם, שהרי כאן ההארה נמשך אל העצם. ובשם ע"י קריאת השם נמשך העצם. וכידוע שע"י השבחים שקוראין אותו בשם חכם או חסדן מעוררים את הכחות העצמיים ההיוליים כו' כמ"ש במ"א. הרי השם מעורר וממשיך את העצם משא"כ באור. הגם שע"י האור אנו יודעים את העצם כנ"ל הרי שמגיעים אל העצם ע"י האור, זהו רק שיוודעים את העצם אבל לא ממשכים אותו. וגם יש לפעמים שע"י האור אינו יודעים את העצם, וכמו בכוכבים שנראים קטנים ובאמת גבוהים יותר שהן ברקיע תמינאה, וכנודע שיש כמה כוכבים שהם גדולים הרבה מהשמש ואורם מועט למטה כו'. אך גם מה שאנו יודעים את העצם מן האור מ"מ א"א להמשיך ע"י האור את העצם. וא"כ צ"ל שבענין הגילוי למטה יש יתרון באור שהוא בבחי' גילוי, אבל בהשייכות אל העצם יש יתרון בשם שיש לו שייכות אל העצם יותר מהאור, ושרשו יותר בעצם הדבר מההתפשטות ההארה שמהאור. דהנה שם הוא אותיות, וידוע אותיות שרשם גבוה יותר דדיבור שרשו ממדבר. ולזאת י"ל דהלבשת החיות שבאותיות השם הוא ג"כ גבוה יותר, ולכן ע"ז נפנה לקראיו מפני שהוא מקור חיותו. ואינו דומה לאור שהוא בחי' הארה מתפשטת לבד, אבל השם הגם שהוא ג"כ רק הארת הנפש, מ"מ אינו בחי' הארה מתפשטת לבד כ"א הוא הארה קדומה שלמעלה מהאור המתפשט באברי הגוף ואפי' כללות החיות שבמוח ולב דהאותיות והצירופי' של השם הם מקור חיותו יש בזה בחי' עצם החיות שלמעלה מהתפשטות החיות אפי' שבמוח ולב כו', אלא שהוא בהעלם ואינו ניכר. ולכן נחשב זאת לאדה"ר לחכ' גדולה מה שקרא שמות כו'. ואם הי' ניכר כמו באור הרי הכל יכולים להכיר ההפרש שבין אור הנר להשמש או בין נר דק לעב כו'. אלא שבשם הן ההמשכה שבהשם והן מהשם הכל בבחי' העלם כו'. והדוגמא מכ"ז יובן למעלה דאור הוא בחי' הארה המתפשטת מאתו ית', והוא להאיר בבחי' גילוי, והיינו גילוי אור הקו שהוא מעין העצם ומאיר בגילוי בעולמות, אבל אין בו מבחי' העצם כלל כו', וכן הוא בשרשו באוא"ס שלפני הצמצום בבחי' ההתפשטות והגילוי דאוא"ס כו' וכמ"ש במ"א (ועמ"ש בסד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו). ושם הוא שבבחי' העלם ובהתלבשות כו', והיינו בחי' הרשימו דאותיות הרשימו וגם האור המתלבש בהם הוא בבחי' העלם כו', אבל הוא מדרי' גבוה שיש בזה דוקא מבחי' עצם האור דאוא"ס שלמעלה מבחי' התפשטות וגילוי כו'. ולכן ה"ה נפנה כבי' לקוראיו בשמו, שע"י הקריאות שמות נמשך בחי' מהות ועצמות אוא"ס, וכמו בקריאת שמות דשמו"ע ברוך אתה הוי' נמשך יהי רצון שיהי' רצון חדש לרפאות החולים ולברך השנים שזהו המשכה מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' הרצון כו'. ומ"מ צריכים לכוין בשם, וכמא' מפני מה ישראל צועקים ואינו נענין מפני שאינם יודעין לכוין בשם, והיינו מפני שבלא כוונה

אין הקריאה כדבעי והיא כגוף בלא נשמה כו'. ולזאת צריכים לכונן כו'. אבל הכוונה צ"ל בשם דוקא, שע"י השם נמשך בחי' העצמות. משא"כ באור שע"י האור אינם ממשיכים בחי' העצמות כו'. וי"ל בעבודה בחי' האור הוא העבודה שע"פ טר"ד במוח ולב שע"ז ממשיכים בחי' גילוי האור היינו המתלבש בכלים, שהעבודה היינו ההתבוננות וההתפעלות היא בבחי' אור זה. וע"י העבודה נמשך גילוי האור כו', אבל אינו נמשך ע"ז בחי' עצמות האור שלמעלה מכלים כ"א ע"י בחי' רעו"ד ואהבה בתענוגים וכה"ג. וכל בחי' ומדרי' שבאור העבודה בנפח"א היא לפי אופן מדרי' ההיא ושע"ז נמשך האור כו'. אבל ע"י העבודה שע"פ טר"ד לא יומשך בחי' העצמות אוא"ס כו'. והן אמת שע"י האור אנו יודעים את העצם דבכדי לידע בחי' ההפלאה דאוא"ס הוא ע"י הידיעה בבחי' הגילויים, וכמו"כ בכדי לבוא לבחי' רעו"ד צ"ל קודם העבודה שע"פ טר"ד כו', אבל מ"מ א"א להמשיך את העצם ע"י האור כו' (ובמ"א מבואר שע"י האהו"ר שע"פ טר"ד שזה בכח האדם מעצמו נותנים לו מלמעלה בחי' האהו"ר שלמעלה מטו"ד שזהו בחי' רעו"ד כו'. מ"מ הרי הגילוי דבחי' עצמות אוא"ס בנפשו נמשך ע"י העבודה דבחי' רעו"ד דוקא כו'. ועמ"ש בד"ה תקעו רס"ה, בענין לך אמר לבי בקשו פני את פניך כו'). וע"י השמות ממשיכים בחי' העצם וכמו אחר מס"ג דק"ש הנה בהקריאת שמות דשמו"ע ממשיכים בחי' העצם שיהי' רצון חדש לרפאות החולים ולברך השנים כו'. וכן בתורה ארז"ל כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה בבחי' שמות עצמיים שנמשך בחי' העצם כו' וכמ"ש במ"א. ולפי"ז י"ל דמ"ש בפדר"א עד שלא נבה"ע ה"י הוא ושמו בלבד ולא אמר אור להיות דשם הוא מדרי' גבוה יותר כו'.

ומעתה צ"ל מה"ע לקנות לו שם. הענין הוא דזה שהשם יהי' בגילוי כמו אור, וי"ל דזה דקדוק הלי' לקנות לו שם, וידוע דקנין הוא המשכה מהעלם אל הגילוי וכמ"ש במ"א בענין ברוך קונך כו'. וזהו לקנות לו שם שהשם יהי' בבחי' גילוי ויהי' ב' המעלות שיהי' בחי' עצם הדבר שזהו בחי' שם כני"ל ויהי' בבחי' גילוי כו'. והענין הוא, דהנה בריאת והתהוות העולמות הוא משם שדי שאמר לעולמו די, והוא בבחי' הגבלה עד פה תבוא ותו לא. וזהו בחי' הארה אלקית שבאה בבחי' התלבשות והגבלה ובבחי' העלם דוקא. והנה גבי מצות מילה נא' באברהם אני אל שדי התהלך לפני. דשם שדי זה הוא למעלה משם דברה"ע, וכמו שפירש"י שם שזהו מה שדי באלקותי לכל ברי', והיינו דמבחי' זו יש ג"כ נסים והן נסים המלוכשים בדרכי הטבע וכמו נס דאסתר וכה"ג שזהו גילוי אור עכ"פ ועז"נ ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו, אלא שאינו גילוי ממש כ"א בבחי' התלבשות בטבע, ומ"מ לגבי ש' שדי דברה"ע הוא בחי' גילוי, וה"ז ג"כ מה שהשם מאיר בגילוי אלא שאינו גילוי ממש. והענין הוא דנסים המלוכשים בטבע הר"ע רוממות הטבע, דנס הוא לי' רוממות וכמו וישימוהו על הנס וכמו ויהי' לנס כו', דרוממות הוא בחי' גילוי ולהיותו מלוכש בטבע ה"ז רוממות הטבע. ופי' רוממות הטבע, כי הנה הטבע המוטבע בנבראים הוא יש מאין, היינו מה שנתהווה ליש ודבר מאין ואפס המחלט.

והכח דאין זה להוות מציאות היש הוא מפני כי שרשו הוא מאין דכתר הממציא
 מציאת היש דחכ' כמ"ש החכ' מאין תמצא כו'. ולכן אנו רואים שכח הצומח
 להצמיח הוא בארץ דוקא ולא בשמים, והגם כי שמים לרום וכגבה שמים על
 הארץ, מ"מ לא יש בשמים כח הצמיחה להצמיח יש מאין כ"א בארץ דוקא
 יש כח הזה להצמיח צמחה, שכשזרעין בה זריעה תצמיח, וגם בלתי זריעה
 הנה היא תצמיח דשא ועשב ואילנות כו'. והכח הלוה בה הוא מפני כי נתבסס
 דוקא, ולכן כמו שבתחלתן האין דכתר ממציא מציאת היש דחכ' להיות בחי' חכים
 כו', כן האין דמל' מהוה היש דבי"ע כו', והנה אין ואני הם אותיות א'. ואני
 פ"י עצומ"ה מה דלא אתרמיו בשם וכענין אני הו"י שפ"י אני הוא עצמותו
 ומהותו הוא הנק' הו"י כו', פ"י הנושא וסובל ע"ע שם העצם דש' הו"י, וי"ל
 דש' הו"י זהו בחי' האין דכתר ואני הוא ענין אוא"ס יש האמיתי שממנו
 נמשך ב' בחי' האין הנ"ל. הא' להאציל הנאצלים, והב' הוא להוות הנבראים
 דבי"ע. ולכן כמו שיש בחי' האין כמו שהוא בבחי' אני, שהגם ששם בטל
 בתכלית וכמ"ש במ"א מענין זיו השמש בשמש, מ"מ נת' שם שזיו השמש הוא
 בתוקף יותר מכמו היותו זורח על הארץ בריחוק מהשמש כו', כן עז"ז יובן
 שהאין המהווה היש דבי"ע בהיותו כלול בבחי' אני אם כי הוא בטל לגמרי
 עד שאינו עולה בשם י"ל גם להקראות בשם אין, מ"מ הוא שם בתוקף עוז יותר
 הרבה מכמו היותו אח"כ בחי' אין להוות היש דבי"ע כו'. שלכן נהורא תתאה
 קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך כמ"ש למען יומרך כבוד שהוא מפני
 היות האין הזה מרוחק מבחי' האני בכדי שיהי' מציאות התהוות הנבראים
 ולכן קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך כלל להיות כי חפצו ומגמתו להבטל
 וליכלל בהמאור ולא להיות בבחי' אור דנהורא תתאה להו"ו ולהחיות הנבראים
 דבי"ע כו'. והנה כשם שיש בחי' אין בהיותו כלול באני כנ"ל, כן יש בחי'
 אני גם בהאין, שהרי האין הוא הארה מהמאור הוא בחי' אני, ולכן מפרש
 אני גם על בחי' מל' שהוא בחי' האין שמהוה היש דבי"ע כו', מפני
 כי ישנו בחי' אני גם באין דמל', והיינו שהוא האין מהאני דמל'. ושרש ענין
 הנס המלוכש בדרכי הטבע הוא מבחי' אני שבאין דמל' שהוא בחי' אלקי' בגימט'
 הטבע. והנס הוא רוממות הטבע היינו בחי' אני שבאין דמל'. וזהו שהנס הוא
 בחי' גילוי לפי שהוא מבחי' אני שבאין, אבל להיות שזהו בחי' אני שבאין
 דמל' ה"ז בבחי' התלבשות בלבושי הטבע ואינו בבחי' גילוי ממש כו'. וזהו
 שכ' וארא אל אברהם כו' ושמי הו"י לא נודעתי להם, דהתחלת הגילוי הוא
 מהאבות כנ"ל, אבל מ"מ להיות בחי' גילוי ממש שזהו מבחי' ש' הו"י זה לא הי'
 גבי האבות. והענין דהנה בכללות יש ב' מיני הנהגה, הא' הנהגה דש' אלקי'
 שבגימ' הטבע שמוזה הוא הטבע המוטבע בנמצאים, ושרשו מבחי' יחוד חיצוני
 דאר"א, והב' היא הנהגה מש' הו"י שמוזה נמשכים נסים נפלאים שלמעלה
 מהטבע, וכמו נסים דיצי"מ וקרי"ס כו'. וזהו ע"י גילוי ש' הו"י, שע"י הש'
 הו"י מאיר בחי' אני הו"י דהיינו בחי' האני שבאין דכתר שמשם נסים מופלאים
 היוצאים מדרכי הטבע לגמרי כו'. וזהו"ע לשום לו שם היינו ע"ד שמש ומגן
 הו"י אלקי' שיהי' גילוי הו"י בשם אלקים, ושרש המשכה זו היא מבחי' יחוד

פנימי דא"א שזהו מבחי' עתיק ומבחי' עצמות א"ס כו' וכמ"ש בהביאור דונקדשתי. וזהו טוב שם משמן הטוב, שמן הטוב זהו בחי' חכ' דכולם בחכ' עשית וכמ"ש הפרד"ס דשמן מוציאים מכל דבר אפי' מאבנים משום דכולם בחכ' עשית, והיינו בחי' אור שזהו בחי' איהו שמהווה עולמות ומחי' אותם כו'. וזהו ל"ב אלקים דמע"ב שהוא ההמשכה מבחי' ל"ב נתיבות חכ' כו', אבל הוא הארה שבאה בבחי' העלם והסתר דש' אלקי' מעלים ומסתיר על הארה זו וחכ' גופא מקבל רק מבחי' שערות דאריך דאבא יונק ממזלא כו'. אבל טוב שם שזהו ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מבחי' החכמה והו"ע אדון הנפלאות שלמעלה מבחי' פליאות חכ', וכדאי' בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכ' חקק כו' וברא את עולמו. וענין הפלא הוא ההתהוות מאין ליש שזהו ענין נפלא מאד, ונק' פליאות חכ' משום דכולם בחכ' עשית כו' כנ"ל. אבל אדון הנפלאות זהו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מבחי' פליאות חכ' כו'. וזהו ולשום לו שם שהוא ע"ד מ"ש וקדשתי את שמי הגדול להמשיך מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש ועי"ז נמשך גילוי השם כו'. וכדאי' בילקוט פ' בשלח רמז רמ"ה דבשעה שישראל עושין רש"מ שמי מתגדל בעולם כו' עד וקדשתי את שמי כו' וענין עושין רש"מ היינו שיהי' גילוי בחי' רצה"ע בבחי' מל', והיינו ע"י הביטול לאוא"ס בעל הרצון שממשיכים עי"ז מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש להיות גילוי בחי' השם כו'. וזהו ג"כ מ"ש ותעש לך שם כהיום הזה דכשם דיום הזה הוא בחי' גילוי כמו"כ יהי' השם ג"כ בבחי' גילוי כו'. וזהו שהלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה, דהנה הת"ק שנה שבועולמות ורקיעים זהו מבחי' סדר השתל' והיינו בחי' הה' מדות דלך הוי' הגדולה כו', והיינו מבחי' יחוד חיצוני דא"א דבינה עד הוד אתפשטת כו'. אבל ענין ההילוך הוא בחי' השפעה עצמית שזהו מבחי' היסוד דכי כל בשוב"א דאחיד כו'. וזהו שהלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה, דהיינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס בבחי' ת"ק שנה דסדר השתל' ועי"ז נמשך להיות גילוי השם כו'. והנה ארוז"ל ע"פ ולנעמי מודע לאישה ושמו בועז הרשעים הן קודמין לשמן גליות שמו נבל שמו, אבל הצדיקים שמן קודם ושמו קיש ושמו דוד ושמו מרדכי כו' דומין לבוראן ושמי הוי'. מובן מזה דבחי' ולשום לו שם מאיר בגילוי בצדיקים, והיינו לפי שהם נק' מקדשי שמך וכמ"ש א וישמחו בך ישראל מקדשי שמך, שממשיכים מבחי' אתה קדוש כו' לכן מאיר להם גילוי בחי' זו, וכדאי' בתו"כ ע"פ ונקדשתי בתוך בני' תמסרו עצמיכם וקדשתם שמי המוציא אתכם מאמ"צ על תנאי הוצאתי אתכם מאמ"צ ע"ת שתמסור עצמך ותקדש שמי כו'. והנה ענין מס"נ הו"ע מסירת הרצון ולא רצונות הגשמיים כ"א גם רצון הרוחני מה שלו טוב כו', וכמ"ש מי לי בשמים כו' אפי' הגילויים דגעה"ת וגעה"ע וכל מה שעמך גם בחי' כי עמך מקר"ח כו' לא חפצתי כ"א בחי' עצמות א"ס כו'. והיינו הביטול לא"ס בעל הרצון ועי"ז הם מקדשי שמך וממשיכים גילוי השם, וכנ"ל בענין עורש"מ. ולזאת מאיר להם גילוי בחי' קדושה זו. ווי"ש ועשיתי לך שם כשם הגדולים אשר בארץ וארוז"ל בגמ' זהו שחותרמין מגן דוד, ופרש"י כשם הגדולים אברהם יצחק ויעקב דכשם שחותרמין מגן אברהם כן חותרמין

מגיד. וענין מגן אי' בפרד"ס שזהו בחי' ברית המחבר ומקשר, ומכריח זה ממ"ש שמש ומגן הוי' אלקי' שמחבר בחי' הוי' ואלקים להיות גילוי שם הוי' בשם אלקים כו'. וזהו מגן אברהם דאברהם ע"י שקידש שמו ית' המשיך בחי' אתה קדוש בחי' אני הוי' שע"ז נעשה היחוד דהוי' אלקי', לזאת הי' מאיר לו גילוי בחי' זו. וזהו שזכה לשם הגדולים להיות לו גילוי בחי' השם כו'. עוד כ' בפרדס דמגן הוא ר"ת מיכאל גבריאל נוריאל והן ג' מחנות שכינה שע"י הגילוי בבי"ע ג"כ כו' וזהו כל הנקרא בשמי ות"י כל דא בגין אבהתכון דאתקרי שמי עליהון שהי' להם גילוי בחי' השם כו'. ולכן בתחלת שליחות משה בגאולת מצרים א"ל אלקי אברהם כו' שלחני אליכם, זה שמי לעלם, ומקשים חכמי המחקר למה יחס שמו ואלקותו מה שהוא אלקי אברהם ולמה אינו אומר מה שהוא אלקי עולם בורא עולם ומסדרו ומנהיגו. ותי' בכוזרי שע"י האבות נתפרסם גילוי אלקותו בעולם במה שנתחבר דבר אלקי' אליהם להנהיגם ולעשות להם נפלאות. דזה שהוא בורא עולם הרי בזה יד כל אדם שוה, והוא בחי' העלם. אבל האבות המשיכו גילוי זה כו'. וז"ש אלקי אברהם שוה בזה, רק המה ע"י עבודתם המשיכו גילוי זה כו'. וז"ש אלקי אברהם כו' זה שמי לעלם שהמשיך להיות השם בבחי' זה וגילוי וכמו ותעש לך שם כהיום הזה כו'.

אמנם צ"ל והלא ושמי הוי' לא נודעתי להם ואיך חותמין מג"א שהו"ע יחוד הוי' אלקי'. אך הענין הוא, דפי' נודעתי היינו ל' יחוד וחיבור שיהי' בבחי' דעת והכרה, ועז"א ושמי הוי' לא נודעתי להם שלא הי' אצלם בבחי' הכרה פנימיות כאלו רואה ממש. ומה שהי' בהם בבחי' גילוי ממש הוא בחי' ש' שדי שדי באלקותי לכל ברי'. אבל ש' הוי' לא הי' אצלם בגילוי ממש. אבל מ"מ המשיכו גם בחי' זו, דהאבות עשו הכנה למ"ת, דמעשה אבות סימן לבנים. לזאת גם ההמשכה דמ"ת הי' אצל האבות אלא שלא הי' בגילוי ממש. וזהו דבלק"ת מהאריז"ל מספקא לו אם היחוד עליון היינו היחוד דהוי' אלקי' דמ"ת אם התחיל ממ"ת או מהאבות. וי"ל דהספק הוא אם נאמר דלהיות דושמי הוי' לא נודעתי להם לכן ההתחלה היא ממ"ת, או להיות דמ"מ המשיכו את האור ולזאת התחלת היחוד הוא מהאבות כו'. וזהו שחותמין מגן אברהם משום דהאבות הי' אצלם גילוי בחי' ומדרי' * על נפשם אלא שלא הי' בגילוי ממש ובמ"ת הי' בבחי' גילוי ממש כו'. וזהו מגן אברהם דמגן רומז על שם אלקי' דשמש ומגן הוי' אלקי', הרי שמש הוא בחי' שמש הוי' ומגן ש' אלקי', דעם היות שמחבר הוי' ואלקי' מ"מ מה שהאיר אצלם בגילוי ממש הוא בחי' ש' אלקי' ושם שדי, ולכן במ"ת נא' אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נא' אלקי אברהם, דבמ"ת הי' גילוי ש' הוי' ממש. ובתחלת השליחות נא' אלקי אברהם, ונא' ע"ז זה שמי לעלם דהיינו כ"ז בחי' ההעלם דהיינו זמן הגלות

זה שמי אלקי אברהם. אבל במ"ת נא' אשר הוצאתיך מאמ"צ. דהיינו גילוי בחי' ש' הוי' ממש כו'. וי"ל דלכן אותן דשמן קודם הם צדיקים שאחר מ"ת. להיות דגילוי ש' הוי' בבחי' פנימיות הוא ע"י מ"ת דוקא. והאבות מה שהאיר אצלם בבחי' פנימיות הוא בחי' ש' שדי ושם אלקים, וגם הארת ש' הוי' המאיר ע"י שם אלקים. דהנה ידוע הכלל דהנברא מצ"ע אינו יכול להגיע למעלה משרשו ומקורו. והראי' לזה ממעיין עין עיטם וכמ"ש במ"א. ולזאת הגיעו לבחי' ש' אלקי' וגם הארת ש' הוי' שזהו ג"כ מקור העולמות. הגם שהוא בדרך ונבראו כו'. וכמו"כ הגיעו בעבודתם לבחי' ש' הוי' עצמו ובפרט ע"י שקידש שמו ית' המשיך בחי' ש' הוי' עצמו שהי' בגילוי על נפשו. אבל לא בבחי' גילוי ממש. ולהיות בבחי' גילוי ממש זהו ע"י מ"ת כו'. והנה הגם שע"י מ"ת נמשך גילוי ש' הוי' הי' צ"ל לזה תחלה יצ"מ וכמ"ש ותתן אותות ומופתים בפרעה כו' ותעש לך שם כו', שע"י שבירת קלי' פרעה עי"ז נמשך גילוי השם. והענין הוא דהנה ש' הוי' נק' כבוד וכמ"ש ליראה את השם הנכבד והנורא הראני נא את כבודך. כבוד הוי'. והנה כתי' ואולם חי אני וימלא כבוד הוי' את כל הארץ ואי' בש"א דבכדי שיהי' מילוי השפע בבחי' מל' זהו ע"י חי אני. וענין מילוי השפע במל' הוא ע"ד מ"ש ישיש כגבור לרוץ אורח שיאיר כללות בחי' המל' גם הספי' האחרונות דמל' וכמ"ש מזה בסידור ח"ב בשבת ברכות*. ושרש ההמשכה היא בבחי' כבוד הוי' דוקא בחי' אני הוי' כו'. והיינו ע"י חי אני בחי' היסוד שממשיך מן הכתר כו' וכמ"ש קדוש הוי' צבאות מלא כה"כ. דמבחי' אוא"ס שקדוש ומוכדל נמשך להיות מכה"כ כו'. והנה אי' במד"ר ע"פ ואכבדה בפרעה ובכל חילו מי גרם להקב"ה ליטול את כל השבח והכבוד הזה לא פרעה שניערו בים. וענין הכבוד שנעשה ע"י קרי"ס אי' במדרש שם ע"פ או ישיר הה"ד נכון כסאך מאז מה כבוד יש בין מלך לאגוסטוס מלך עומד ואגוסטוס יושב, ומבואר במ"א דאוגוסטוס יושב היינו גילוי בחי' מל' דא"ס (בחי' כבוד הוי') במל' דאצי', והכבוד הזה נעשה ע"י שניעור את פרעה וחילו כו'. והענין דהנה בכבוד יש ב' פי', האי' ל' כבידות כמו תכבד העבודה, כבד לב פרעה. הב' ל' כבוד ויקר. והתרגום מתרגם כבידות ג"כ ל' יקר וכמו כבד לב, יקיר לבי, וידי משה כבדים, יקירין. וע"פ הכבד ושב בביתך פרש"י במד"ק ל' כבידות ול' כבוד וחשיבות. וכמו אדם היושב בביתו הוא שהוא כבד מלהתטלטל ממקום למקום, וזהו ג"כ כבוד וחשיבות וכמו כל כבודה בת מלך פנימה כו'. ח"ש גבי שבת וכבדתו שהוא ל' כבוד וענינו כבידות שלא יעשה כעובדין דחול כו'. והנה כשם שיש כבוד בקדושת כבוד ה', כבוד חכמים, כמו"כ יש כובד בלעז"ז, התאוה והכבוד שמוציאין את האדם מן העולם. וכבוד דקדושה הוא ל' יקר שבגימ' יש להנחיל אוהבי יש והיינו בחי' עצמות אוא"ס בחי' אני הוי' כו'. ובלעז"ז ענין יקר הוא גסות הרוח

(*) צ"ע פי' תיבה זו (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונט' העבודה ע' 6).

הערה לאחר זמן : (אחי"כ א"ל כ"ק מ"ח אדמו"ר שכן נק' בכ"מ).

וכמו שא' המן למי יחפוז המלך לעשות יקר כו'. וכמו"כ יש כובד בקדושה
 וכדאי' במדר' בא ע"פ כובד אבן ונטל החול כובד אבן אלו ישראל, וענין
 הכובד הוא כמארו"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרשי' הכנעה
 ושפלות. והיינו היפך קלות ראש, דבמשנה דאבות שחוק וקלות ראש פי' החסיד
 ז"ל דקלות ראש הוא היצה"ר שמקיל לאדם ענין העבירות, וכמו הנה"ק שהקיל
 לחוה חטא עה"ד. ולהיפך כובד ראש היינו שגם הקלות הם אצלו כחמורות, והיינו
 מצד הביטול ושפלות שלו שבטל בתכלית לאלקות ה"ה ירא לנגוע אפי' במשהו
 לעבור ח"ו על רצה"ע אפי' בדבר קל. ובד"כ הו"ע קבלת עומ"ש שזהו עול
 כבד. אמנם העול האלקי שעליו פועל בו הביטול והשפלות שירא מאד לנפשו שלא
 יעבור ח"ו אפי' בדבר קל. גם ענין כובד אבן הוא שהוא כאבן וסלע לעשות
 רצה"ע והוא בחי' איתן כמשמעו קשה לעמוד נגד כל מונע ומעכב וזהו אינו
 ע"פ טו"ד כ"א מהתוקף שיש בנפש לעמוד נגד כל מונע ולעשות ולקיים כל
 המוטל עליו. וז"ש גבי אברהם (דמעשה אבות סימן לבנים) ואברם כבד מאד,
 כי אברהם נק' איתן האזרחי, ופי' כבד מאד בחי' התוקף האלקי שבגפוש
 ולעמוד נגד כל מונע כו'. ובלעו"ז ענין הכובד כבד לב, אטימין דלכא, כבד עון, כי
 עוונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו, והוא התוקף שאינו מתפעל משום דבר,
 והיינו מצד היוקר שלו הוא הגסות והישות כו'. ועיי' ששוכרים בחי' הכובד
 דלעו"ז להיות בבחי' ביטול ושפלות ע"י שמקבל עליו עומ"ש והכובד יהי'
 בחי' התוקף לעמוד נגד כל מונע כו', הנה כד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא
 דקוב"ה בכלוהו עלמין, יקרא דקוב"ה בחי' יוקר דקדושה שהוא בחי' כבוד
 הוי' כו'. וזהו ואכבדה בפרעה, שע"י שנשבר קלי' פרעה עי"ז נמשך גילוי
 בחי' כבוד הוי' כו'. וזהו כי אני הכבדתי את לבו דכל הכוונה מה שהכבדתי
 את לבו הוא בכדי שיהי' גילוי בחי' כבוד הוי', וי"ל דהנה סיבת הכובד דלעו"ז
 הוא מבחי' העלם השם, דע"י שהשם הוא בחי' העלם נעשה התהוות היש, וע"י
 ריבוי ההעלמות וההסתירים נעשה הישות והכבוד דלעו"ז, אמנם ע"י ששוכרים
 את הכבדות דלעו"ז עי"ז נתגלה בחי' אני, וזהו כי אני הכבדתי את לבו, דמה
 שהכבדתי את לבו הוא בכדי שע"י שבירת הכבדות יהי' גילוי בחי' אני הוי'
 כו', ולכן זה נתינת טעם על מ"ש בא אל פרעה, דהנה במשה כתי' ראה נתתיך
 אלקי' לפרעה שנעשה מושל ושולט על פרעה, הגם דפרעה אותיות הערף
 שהגיע בבחי' עורף ואחוריים דאי"א מ"מ הי' למשה שליטה וממשלה עליו, לפי
 שבמשה כתי' ודבר ה' אל משה פאי"פ בחי' פנימיות שלמעלה מאחוריים, לזאת
 הי' לו שליטה וממשלה עליו לשבור אותו, וזהו דעיל ל' אידרין כו' לגבי
 תנינא חדא תקיפא בחי' מקיף דקליפה לשבור אותו ועי"ז יהי' גילוי בחי'
 כבוד הוי', וזהו שאו' אחי"כ כי אני הכבדתי, דתכלית הכוונה שהכבדתי את לבו
 הוא בכדי שיהי' גילוי בחי' אני, ולזאת בא אל פרעה לשבור אותו ועי"ז יהי'
 גילוי בחי' אני כו'. וזהו ולמען שתי אותותי אלה בקרבך, דהנה אלקים הוא
 אלה מי וצירוף מי הוא ים, והיינו שמעלים ומסתיר על בחי' אלה, והנה כתי'
 פלג אלקים שמתחלק הצירוף דש' אלקי' ונעשה מי אלה, דבחי' מי הוא בחי'
 העלם העצמי (בחי' אני שבהוי' כו') והגילוי הוא ע"י בחי' אלה, וכמ"ש

אלקי' יחננו ויברכנו. שיומשך ברכה משם אלקים, וכמ"ש אלקי' ברב חסדיך שהוא בחי' רב חסד דוקא כו'. ועיי' ששוכרים קליפת מצרים בחי' מצר ים עיי' נעשה פלג אלקים בחי' מי אלה. וזהו בא אל פרעה לשבור אותו. שעיי' שבירת הכובד דלעוי' נעשה גילוי בחי' אני הוי'. וזהו למען שתי אותותי אלה שיהי' גילוי בחי' מי אלה בחי' אלקים ברוב חסדיך כו'.

בט"ד, ש"פ בשלח, רס"ח

אז ישיר משה ובניי את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר, וצ"ל אומרו ישיר ל' יחיד מאחר שאומר משה ובניי הול"ל ישירו ל' רבים ולמה נא' ישיר ל' יחיד, גם מה"ע השירה הזאת דלכאוי' הול"ל אז ישיר משה ובניי ויאמרו אשירה לה' כו', גם מהו הכפל ל' ויאמרו לאמר, ובוהר דנ"ד ע"ב אי' ר"א פתח ואמר אסתכלנא בכל תושבתי דשבחו לקוב"ה וכולם פתחו באז, אז ישיר ישראל, אז ידבר יהושע, אז יאמר שלמה, מ"ט אלא הכי תאנא כל ניסין וגבורין דאתעבידו להו לישראל כד אתנהיר נהירו דעתיקא קדישא באז באל"ף ואל"ף בזיי"ן כו' כד אתחבר נהירו דא' ומטי לזיי"ן כו' כדן עביד ניסין וגבורין כו', וצ"ל דקדוק הל' ניסין וגבורין, ודוקא כד אתנהיר נהירו דע"ק בא' וא' בו' כדן עביד ניסין וגבורין כו', והנה על כללות ענין קי"ס נא' ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני הוי', וצ"ל והלא לא נשאר בהם עד אחד וכת' ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר וא"כ איך ידעו מצרים כי אני הוי', ולהבין כ"ז הנה אמרו"ל על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח שנא' אם לא בריתי יומם ולילה זהו ברית דתורה וכת' לנטוע שמים וליסוד ארץ קאי על עמוד העבודה וכדאי' במד"ר ע"פ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה סולם מוצב ארצה זה כבש המזבח וראשו מגיע השמימה שריחן עולה לשמים, וכת' חסד ה' מעולם עד עולם זהו עמוד הגמ"ח, והנה הב' עמודים דעבודה וגמ"ח ידוע דעבודה הוא העלאה מלמטלמ"ע וגמ"ח המשכה מלמעלמ"ט, דהנה בקרבנות שמקריבים בהמה ע"ג המזבח ה"ה נכללת בשרשה ומקורה פני שור שבמרכבה כי נודע דד' חיות המרכבה ה"ה שרש ומקור כל הנבראים שלמטה דפני אר"י שרש ומקור החיות של כל החיות ופני שורש שרש ומקור החיות של כל הבהמות ופני גשר שרש ומקור החיות דכל העופות, ופני אדם שרש ומקור הנפש השכליות, והגם דהבהמה הגשמיות אינו בערך בחי' פני שור כלל, וצ"ל ריבוי רבבות השתל' ביניהם, מ"מ פני שור שבמרכבה הוא שרש ומקור הבהמה שלמטה שעיי' ריבוי רבבות השתל' נשתלשל ממנו נפש הבהמה שלמטה, ועי' אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה המכה

בו ואומר לו גדל, וכן אילנות שהרי העשב והאילן עם הטעם והחיות שבהם אינו בערך המזל הרוחני שברקיע כלל, ומימי שרש הטעם והחיות שלהם שזהו סיבת צמיחתן הוא מהמזל הרוחני וסגולתן זאופן פעולתם הוא כפי אופן המזל וכמו המתיקות והחמיצות שבהם כו', שבהמזל הוא בבחי' רוחני' ובהעשב והאילן ה"ז בבחי' טעם וחיות גשמי, וכמו"כ נפש הבהמה וכן נפשות כל הבע"ח שרשם מבחי' חיות המרכבה אלא שזהו מבחי' השמרים שלא נתברר כי הד' חיות ה"ז מה שכבר נתברר מבחי' התהו, ומבחי' השמרים שלא נתבררו עדין משתלשל בחי' נפשות הבע"ח שלמטה ולפי שהן מבחי' השמרים לכן ירדו למטה מטה תחת ממשלת ק"ג, וע"י ההקרבה נתברר נפש הבהמה ועולה לשרשה ומקורה שנכללת בבחי' הקדושה לפני שור כו', ועי"ז נעשה והחיות נושאות בחי' העלי' והרצוא דחיות המרכבה וכמ"ש את קרבני לחמי לאשי אשי הן השרפים ובד"כ המלאכים שבהם התגברות יסוד האש והקרבנות הם לחמי לאשי שונתנים כח ועוז לחיות המרכבה שיהי' בהם הרצוא וכמ"ש בהבי' דלבבנתי, כי להיות שהחיות הן לאחר * לכן הרצוא בהם הוא בבחי' גבול וע"י הקרבן שלמטה נעשה בהם הרצוא בבחי' בלי גבול כי בירור נפש הבהמה שלא נתברר עדין ע"ע ה"ז מגיע בבחי' אורות דתהו הבלתי מוגבלים כו', וכמו"כ נעשה עי"ז עליית המל' שהיא מתהלכת בין החיות כו', וכנודע דמל' היא בחי' ש' ב"ן דב"ן בגימ' בהמה בחי' רוח הבהמה היורדת למטה להוות ולהחיות נבראים דבי"ע גם לברר הביוררים דבי"ע כו' וע"י ההקרבה נעשה עליית המל', ורזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס בבחי' קירוב ועליית כל הכחות והשמות כו', ועכשיו תקנו התפלה במקום הקרבנות שהיו"ע הקרבת הנה"ב דשרשו ג"כ מבחי' פני שור שבמרכבה רק שהוא מבחי' פני אדם שבפני שור, וג"כ מבחי' השמרים שלא נתברר עדין ולכן ירד למטה מטה להיות בחי' כח המתאוה דתאוות גשמיים, והוא למטה מנפש הבהמה שהרי יכול להיות ח"ו היפך לגמרי מאלקות וענין התפלה הוא הביורר של הנה"ב להיות ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר יהי' בבחי' אהבה ורצוא לאלקות, והיינו ע"י ההתבוננות והאהבה דתפלה נעשה הנה"ב ג"כ בבחי' רצוא כו', ועי"ז נעשה ג"כ בחי' והחיות נושאות ובחי' העלי' דמל' שכל העליות הנעשים ע"י הקרבן שע"ג המזבח נעשה ג"כ ע"י הקרבת הנה"ב וזהו עבודת הקרבנות בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, וגמ"ח הוא המשכה מלמעלמ"ט, וכמ"ש וחסד ה' מעולם ועד עולם ה"ז המשכה מלמעלמ"ט, וכמו צדקה וגמ"ח בגשמיות ה"ז השפעה מא' לזולתו, כמ"כ המצות הן בחי' המשכה וגילוי אלקות דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין וכמו אברין שהן כלים לגילוי חיות הנפש כמ"כ מצות הן כלים לגילוי אלקות ונודע דמצות תלויים בש' הוי' נק' מצות הוי' ויש מצות שתלויים ביו"ד ויש בה"א כו', שע"י המצות נמשך גילוי מש' הוי', ובכללות תרי"ג מצות דאורייתא וזמדר"ר הן תר"ך עמודי

הן לאחר : כ"ה בנוכ"ק, ואוצ"ל : הן לאחר הביורר.

אור שע"י מאיר גילוי אור הכתר בחי' רצה"ע כו', אמנם בפרטיות יש גם בקרבנות בחי' העלאה והמשכה דהנה באהבה ידוע שיש ב' מיני אהבה הא' מה שביכולת האדם לבוא אליה בכח עצמו ויגיעתו שע"י ההתבוננות בדברים המעוררים את האהבה ה"ה מתעורר באהבה, והיא האהבה שע"פ טו"ד, והב' האהבה הבאה מלמעלה שאינו ע"פ טו"ד כ"א מלמעלה, מתעורר ממילא באהבה דאהבה, זו אינו ביכולת האדם לבוא מעצמו מאחר שאינו ע"פ טו"ד כ"א היא מלמעלה, והיינו שלאחר שמייגע א"ע להתעורר באהבה שביכולתו לבוא אלי' ביגיעתו, ה"ה זוכה לבחי' גילוי אור עליון שע"י נעשה האהבה ממילא כו', וזהו ואהבת שיש בזה ב' פ"י הא' ל' ציווי והוא הציווי על ההתבוננות שע"י תהי' האהבה והב' ל' הבטחה סופך לבוא לידי אהבה שע"י היגיעה באהבה שע"פ טו"ד סופך לבוא לבחי' אהבה העליונה שלמעלה מטו"ד, וכמו"כ בקרבנות יש בדוגמא כזאת ב' מדרי' והן בחי' אש שלמעלה ואש שלמטה דאע"פ שהאש יורד מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט דע"י האש שלמטה נמשך בחי' האש שלמעלה, והנה האש שלמטה הוא הביטל והרצוא הנעשה בנה"ב ע"י ההתבוננות בשרשו ומקור חוצבו שמתבונן איך ששרשו הן החיות המרכבה הן בבחי' תכלית הביטול לאלקות והן חלים וזעים מחיל הכסא ומתלהבים ומתלהטים בלהבת שלהבת רשפי אש ליבטל וליכלל באוא"ס ב"ה מחמת השגתם שיודעים ומשיגים איך שכל חיותם וקיומם מאור ה' השופע עליהם הוא בחי' הארה לבד שאינו בערך העצמות אבל עצמות אוא"ס קדוש ומובדל מהם וכמ"ש יחיד חי העולמים מלך דאוא"ס ב"ה הוא יחיד ומיוחד בתכלית שאינו בערך העולמות כלל כי יחיד הוא למעלה גם מאחד דענין אחד הוא שהוא אחד בז' רקיעים וארץ, וזהו כשמעריכין אותו ית' אל העולמו', אבל יחיד הוא שאינו בערך וגדר העולמות כלל, וחי העולמים הוא רק מבחי' מלך שמו בחי' שם והארה לבד וכמו שם האדם שאינו בערך עצמות האדם כלל שהיא הארה מצומצמת שבבחי' העלם לגמרי וכמשנית בדי'ה ויאמר כו' בא אל פרעה כמו"כ בחי' מלך שמו הוא בחי' הארה שאינו בערך העצמות כלל, וכל ענין ההתהוות ומה שהוא בבחי' חי העולמות זהו רק בשביל בחי' מלך לבד דלפי שעלה ברצונו אנה אמלוך ואין מלך בלא עם בשביל זה הוא הצמצום וההשפלה להוות ולהחיות העולמות שע"י המשפילי לראות בשמים ובארץ וכמא' במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו להיות שזה ירידה והשפלה גדולה כו', ולכן נק' המל' בשם ארץ וכדאי' בזהר ח"ג רט"ז א' והארץ לעולם עומדת דא כנס"י בחי' המל' להיות דבחי' מלך שהיא בחי' חי העולמים ה"ז ירידה והשפלה גדולה לגבי בחי' מהו"ע ית' וגם לגבי בחי' המל' כמו שהיא בשרשה ומקורה וכמ"ש הפרד"ס דארץ זהו בחי' התחתונה שבמל' שנעשה מקור לעולמות שזהו בחי' הארה לבד כו', וכיין יודעים ומשיגים השרפים, וזהו שאומרים קדוש כו' ה' צבאות דבכדי להיות ה' צבאות אות הוא בצבא דילי' צ"ל ג"פ קדוש שהן ג' צמצומים וכל צמצום הוא שעצמות האור הוא בבחי' הבדלה כו', ועי"ז אות הוא בצבא כו' בחי' הארה לבד כו', ועי"ז הוא כל האריכות דברכת יוצר וכמ"ש

יוצר משרתים ואשר משרתיו יוצר משרתים הם המלאכים שמתחדשים בכ"י ובתגבורת הרשפי אש הנפלאה הם כלים ונכללים במקורם וחווים ומתחדשי, ואשר משרתיו הם המלאכים שעומדים משימ"ב וכולם מעריצים ומקדישי וממליכים כו'. ואריכות ההתבוננות הזאת פועל ביטל בהנה"ב, הן בהציאה מהשקוע בעניני' הגשמיים דכאשר מתבונן אשר שרשו ומקורו בטל בתכלית לאלקות ואיך יהי' הוא בבחי' פירוד כ"כ כו', וגם הרגש הביטל דשרש ומקור שלו פועל בו ג"כ הביטל כו', וע"י האש שלמטה שהוא הביטל דנה"ב שמצד שרשו ומקורו כנ"ל שהביטל הזה הוא בבחי' ביטל היש לבד נמשך האש שלמעלה והיינו גילוי אור עליון להיות בבחי' ביטל במציאות ובדוגמת האש שלמעלה בתפלה הן ח"י ברכאין דצלותא ברוך אתה ה' שזהו המשכת בחי' חסד ה' מעולם עד עולם וע"ד ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם שזהו המשכה מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגלי' להיות הביטל בבחי' ביטל במציאות ע"ד הביטל דעלמא דאתכסי', דהנה ההפרש * עדאת"כ לעדאת"ג ידוע ממשארז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים, אמנם ההפרש בניהם דנבראים * ה"ה מכוסי' במי הים שאינם יוצאים ומתגלים כלל, וחיותם הוא בתוך המים דוקא ודגים הפורשי' מן הים מיד מתים, אבל נבראים שבארץ הגם שמקבלים חיותם מן הארץ מ"מ ה"ה יוצאים ומתגלים חוץ לארץ, והם נפרדים ממקורם דכן הוא גם בצומח הגם שיונק מהארץ מ"מ רובם יוצאים ובלטים חוץ לארץ ולאחר שמתגדלי' תולשים אותם מן הארץ ונשארים בטעמם וחיותם כו', ומכ"ש חי ומדבר שמקבלים ג"כ מן הארץ וכמ"ש ארץ אשר ממנה תוצא לחם מ"מ יכול לשוט באויר או ע"פ המים ובעת ההיא מקבל חיות מן הארץ כו', והדוגמא מזה בנפה"א הן מח' ודבור דאותיות המח' ה"ה מכוסים ונעלמים שאינם נגלי' אל הזולת לפי שהן אותיות דקים ורוחניים עדיין וה"ה מיוחדים עם הנפש דלכן הן משוטטים תמיד כו' וכמ"ש במ"א, ודיבור הן אותיות בבחי' יש ומורגשים אל הזולת שיוצאין לחוץ ובבחי' פירוד כו', והסיבה לזה הוא שבמח' מאיר אור הנפש בגילוי לכן האותיות הן בבחי' רוחניות ומיוחדות כו'. אבל בדבור שאינו מאיר אור הנפש בגילוי לכן הם בבחי' יש ופירוד כו', והדוגמא מזה יובן למעלה דנבראים דעדאת"ג הוא שהתהוותם מבחי' דיבור עליון שבבחי' התגלות לחוץ כו', והגם שאין לך דבר חוץ ממנו ובפרט דבורו ית' שאינו בבחי' פירוד ח"ו רק דברה תורה כל' בנ"א, וכמו הדבור שהוא גילוי אל הזולת כמ"כ ענין הדבור למעלה הוא שנתהוו נבראים שנראים למציאות יש ונפרד והיינו שבהרגשתם ה"ה בבחי' יש ופירוד כו', והן כל הנבראים שבעולם התחתון וכן גם נשמות כמו שירדו למטה דהגם שעלו במח' מ"מ כמו שירדו למטה ה"ה בבחי' נבראי' דעדאת"ג ונק' בשם ארץ וכמו כי תהיו אתם ארץ הפץ וכמו והארץ לעולם

דהנה ההפרש : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : דהנה ההפרש בין.

דנבראים ה"ה : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : דנבראים שבים ה"ה.

עומדת שקאי על ישראל כדאי' במד"ר ולכן הם בעלי בחירה שיכול להיות גם במעלת ומדרי' משה וכמא' מתי יגיעו מעשי כו', והיינו מצד שרשו במח' כו', ולהיפך ח"ו יכול להיות נפרד ר"ל מאלקות כו', אבל נבראים דעדת"כ הוא שהם בטלים בתכלית לאלקות ואינם בבחי' מציאות כלל וכל מציאותם הוא האור והחיות אלקי שבהם והן המלאכים שנק' גוני ימא וכמ"ש במדרש התנינים הגדולים זה מיכאל וגבריאל, ולכן מצינו שהמלאך קורא א"ע בשם הוי' וכמ"ש ותקרא ש' הוי' הדובר כו', והיינו לפי שבתל לגמרי שאינו מציאות כלל לעצמו וכל מציאותו הוא רק החיות האלקי שבו כו', וכן כל מלאך כד איהו שלוחא מלעילא הרי כל מציאותו הוא רק כח המשלח שבו, ולכן גם שמו מתחלף לפי השליחות וכדאי' במד"ר וישלח גבי שרו של עשו ובפ' נשא גבי מלאך דמנוח כו', וידוע דהשם הוא החיות ומה שמתחלף שמו הוא לפי שכל מציאותו הוא האור והחיות האלקי שבו דהיינו בחי' המצווה כו', וכן הוא בנשמות הגבוהות וכמו משה שא' ונתתי מטר ארצכם כו', ולכן * איך אומר משה ונתתי ומשנה תורה מפי עצמו אמרו וברה"ק, אלא שזהו לפי שהוא בטל בתכלית ואין לו מציאות לבד האור והחיות אלקי שבו ולכן אומר ונתתי כו', כי משה הי' נשמה דעדת"כ וכמ"ש כי מן המים משתיהו וכמו שהי' למטה הי' ג"כ בבחי' ביטל במציאות לגמרי שלא הי' מציאות לעצמו כלל לכן אמר ונתתי כו', וז"ש כי כבד פה וכבד לשון אנכי להיות כי הדבור הו"ע עדאת"ג ומשה להיותו בבחי' עדאת"כ הי' כבד פה שלא הי' אפשר לבוא בהתגלות בדיבור כו', ובכדי שהי' לו דיבור כתיב מי שם פה לאדם כו' שצ"ל שרש ההמשכה מלמעלה דעדת"כ בכדי שהי' בגילוי בבחי' עדאת"ג כו' ע"ד מ"ש בתו"א ע"פ זה, וכדאי' במדרש ע"פ אלה הדברים אשר דבר משה מנין לו דיבור למשה אלא ממ"ת כו', כי התורה היא למעלה מעדת"כ ועדת"ג לכן משם יכול להיות התחברות ב' המדרי' כו', וזה הי' עבודת הכהנים בהקרבן להמשיך בחי' האש שלמעלה שזהו הגילוי דבחי' עדאת"כ ההנה עבודת הכהנים הי' בחשאי וברעו"ד שזהו מבחי' עדאת"כ בבחי' ביטול במציאות דלכן הוא בחשאי דוקא כמ"ש במ"א, והמשיכו גילוי בחי' עדאת"כ שגם בנבראים דעדת"ג הי' בחי' ביטול במציאות כמו בבחי' עדאת"כ, וזה"ע הברכות דשמו"ע ע"ד ברוך כו' מן העולם כו' להיות גילוי בחי' עדאת"כ ובאופן כזה יהי' הביטול גם בנבראים דעדת"ג כו', ושרש ההמשכה הוא מלמע' מבחי' עדאת"כ וכמו מי שם פה כו' כנ"ל, וכמו בקרי"ס שהי' הפך ים ליבשה חיבור עדאת"כ ועדת"ג הי' זה דוקא ע"י ויולך ה' את הים ברוח קדים כו' בחי' קדמונו ש"ע להיות התחברות כו' וכמו"כ הוא בכהנים כידוע דכהן איש חסד ואית חסד ואית חסד דשרשם בבחי' רב חסד דאיא לכן הי' ביכולתם להמשיך הגילוי דעדת"כ בעדת"ג כו', והנה זה הי' עבודת הכהנים בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, אמנם

עבודת הלויים הי' בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, שז"ע השיר שלהם, דענין שיר וניגון הוא העלאה מלמטלמ"ע, וכמו שאנו רואין שע"י הניגון דוקא נעשה התפעלות הנפש דקול מעורר הכוונה שבלב דכאשר מתבונן אדם באיזה התבוננות בלא ניגון הגם שפועל בנפשו מי"מ אין הפעולה ניכרת כ"כ כ"א כאשר באותה ההתבוננות גופא כשמשורר בקול שיר וניגון אז נעשה התפעלות הנפש ביותר, וז"ע שיר המלאכים וכמא' כל בעלי השיר יוצאי' בשיר כו' שקאי על מלאכים דיציאתם מגדר הגבלתם הוא ע"י השיר כי מלאכים יש להם גוף ונפש וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו', ולזאת היציאה מהגבלתם הוא ע"י השיר, וכן נשמות בג"ע בהעלי' ממדרי' למדרי' מהשגה להשגה עליונה להיות כי השגה היא הגבלה לכן העלי' היא ע"י שיר דוקא, וכידוע שיש שיר פשוט שיר כפול ומשולש כו', שלפי אופן המדרי' שהעלי' היא לפי אופן כזה הוא השיר כו', ועמ"ש מזה בתוי"א ד"ה יבל ובתוי"א, וזהו ג"כ שיר הלויים שהוא העלאה מלמטלמ"ע, וההפרש בין כהנים ללויים הוא, כי הנה נודע דבקר"ס יש ב' דיעות דלפי מ"ש בזהר הי' עליית עדאת"ג בעדאת"כ וז"ש ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים שהי' ההילוך שלהם בתוך עדאת"כ וכמו שהיו בעדאת"ג כו', ולדעת האר"ז"ל הי' גילוי בחי' עדאת"כ בעדאת"ג וכמו פשטיות הפסוק דהפך ים ליבשה שים בחי' עדאת"כ האיר בגילוי בעדאת"ג וזה"ע קריעת הים וכמו ויבקעו המים כו', וכמ"ש בסי' ד"ה ששת ימים, וזהו ג"כ ההפרש בין עבודת הכהנים לעבודת הלויים דעבודת הכהנים בחי' המשכה עדאת"כ בעדאת"ג והיינו כדעת האר"ז"ל, ועבודת הלויים עליות עדאת"ג בעדאת"כ כדעת הזהר, והנה שירת הים הי' ג"כ בבחי' העלאה מלמטלמ"ע אבל הי' במדרי' עליונה יותר משירת הלויים, וז"ש את השירה הזאת, זאת היא בחי' מל' וכמ"ש לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, איש זה הקב"ה בחי' ז"א וזאת יקרא אשה בחי' מל' כנס"י מקור נש"י שמקבלת מבחי' איש זה הקב"ה, ועז"נ השירה הזאת מה שבחי' מל' אומרת שירה וכמ"ש אלקי' אל דמי לך כו' נהורא תתאה קארי תדיר לנהו"ע כו', ולכא"ו אינו מובן מה שייך שירה בבחי' מל', דזה שייך בנבראים שהיציאה מהגבלתם הוא ע"י השיר כנ"ל אבל בחי' מל' שהיא ספי' מע"ס דאצי' מה שייך בה ענין השיר (ועמ"ש מזה בהבי' דוישובו וכאן מבו' באו"א), אך הענין דהנה אי' בת"ז איהו וחיהויה חד איהו וגרמוהי חד ופי' רבינו ז"ל חיהויה אורות וגרמוהי כלים, דמה שקוראים חכ' וחסד זהו בחי' הכלי' אבל האור שזה בכולם שהוא בבחי' פשיטות כו', והכלים נק' ג"כ גופים וכמא' וכמה גופים תקינת לון כו', והוא נביעו איהו כנשמתא כו', והנה אי' וכד אנת תסתלק מניהו אשתארון כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, והיינו עד"מ כמו בעת השינה שהנפש מסתלק מן הגוף מ"מ נשאר קיסטא דחיותא וכמו"כ הוא למעלה דגם כאשר האור מסתלק מן הכלי' מ"מ אשתארו כגופא ע"ד בחי' קיסטא דחיותא, וזהו בחי' גרמוהי לא בחי' חיהויה דחיהויה הוא בחי' גילוי אור, וכמו עד"מ באדם גילוי הכחות ראי' שמיעה דבעת השינה כ"ז בבחי' הסתלקות והעלם כו', כמו"כ למעלה שאינו מאיר בחי' גילוי האור

כ"א ע"ד קיסטא דחיותא וזהו בחי' גרמוהי כו', ומ"מ הוא מהאור המתלבש בהכלים, וכמוכח מהמשל דקיסטא דחיותא שהוא מאור וחיות הנפש שמאיר בו כשהוא ער ולא ישן כמו"כ יובן למעלה שזהו מהאור המתלבש בהכלים דגם כאשר מסתלק מהכלים עכ"ז נשאר ממנו רשימה בהכלים, כי דבר שבקדושה אינו נעקר ממקומו לגמרי וכמ"ש והשימותי מקדשיכם ואי' במשנה דמגלה קדושינו אע"פ כשהן שוממין דביהכ"נ נק' מקדש מעט וכמ"ש ואהי להם מקדש מעט ולכן גם כששוממין קדושתן עליהן וכמו"כ גם כשהאור מסתלק מהכלי' נשאר מהם בהכלים, והנה במ"א מבואר דמה שאשתארו כגופא הוא מצד חיות הכלי עצמה ששרשה מהרשימו וכאן מבו' שהוא מהאור המתלבש, ובאמת בהכרח לומר שיש בה גם מהאור המתלבש וכידוע מענין הכאת אור"מ באור"פ שהאור"מ אינו נמשך בפ"ע כ"א ע"י האור"פ, ולזאת גם המשכת החיות של הכלי עצמה הוא ע"י האור"פ דוקא, ושם בהענין מבואר שזהו ע"י העלם האור כי בדבר הרוחני אינו שייך סילוק לגמרי רק שהוא בהעלם ובו וע"י נמשך בחי' שרש ומקור הכלי כו', ואפשר שכן הכוונה כאן שהאור המתלבש הוא בהעלם וממילא הגילוי הוא רק בבחי' קיסטא דחיותא כו' (וכן מובן בתו"א בהבי' דכי עמך מקו"ח בקישור וחיבור ב' העניני'). והנה באופן כזה הוא הגילוי בבחי' מל', דהנה מל' הוא בחי' שרש ומקור דבי"ע ואי' באגה"ק דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהן וע"י מאין ליש הרי שהגילוי בבחי' מל' הוא בחי' גרמוהי לבד כי מבחי' חיוהי א"א להיות התהוות העולמות להיות שהוא בחי' גילוי אור וממילא ה"ז בבחי' קירוב כו' וכמ"ש במ"א, רק מבחי' מל' הוא ההתהוות לפי שהוא בחי' גרמוהי כו', וזה"ע השירה דמל' שהוא בחי' הרצוא והעלי' לבחי' חיוהי דלהיות שבבחי' מל' אינו מאיר האור בגילוי לכן הוא בבחי' רצוא אל האור וממילא הרצוא הוא בבחי' שרש ומקור האור כמו שהוא למעלה מהתלבשות בכלים כו', וזהו השירה הזאת היא למעלה משירת הלויים שהיא שירת הנבראים והיא העלי' לבחי' עדאת"כ לבד, אבל שירה הזאת היא שירת המל' דשירת הים הי' אחר קרי"ס שהאיר בחי' רוח קדים שלמעלה מבחי' עדאת"כ והשירה היא העלי' בבחי' ומדרי' זו וז"ש אתה הוא הוי' לבדך, אתה בחי' ומדרי' הכהנים וכמ"ש אתה כהן לעולם בחי' המשכה כו', הוא היינו מדרי' הלויים ועבד הלוי הוא בחי' העלאה כו', אבל בהגלות נגלית בחי' לבדך ע"ד ונשגב הוי' לבדך ביום ההוא נעשה התחברות ב' המדרי', ח"ע השירה שהיא העלי' במדרי', זו וזוהו בחי' ביטל שלמעלה גם מהביטל דעדאת"כ, והגם שנת"ל שזהו ביטל במציאות, הענין הוא כמו עדי"מ דגים שחיותם היא דוקא כשהן במקורם אבל בתוך מקורם ה"ה בבחי' מציאות כו', וכמו"כ בנמשל נת' שזהו שכל מציאותן הוא רק האור והחיות האלקי שבהם אבל האור והחיות זהו מציאותן והיינו דהרגש חיותן הוא הרגש מציאותן כו', אבל בחי' השירה הזאת הוא שאין כאן בחי' הרגש החיות כלל כו', ובמדרי' עליונות זהו הפרש בין אין לאפס דאין זולתך הוא שבלעדיך אין דבר אבל אתך יש דבר והוא בבחי' האור דמציאותו הוא דוקא כאשר דבוק במקורו, וענין הדביקות הוי"ע

הביטל ואז הוא בבחי' מציאות אור עכ"פ, וזהו כאשר האור בגילוי. אבל כאשר כלול במקורו אז הוא בבחי' אפס בלעדיך היינו שגם אתך אין שום מציאות כלל כו' וכמ"ש במ"א, וי"ל שז"ע לא ידע שאינו בבחי' מורגש כלל בעצמו וכמ"ש במ"א, וז"ע ואתם תחרישון שתיקה שלמעלה מדבור בחשאי וכמ"ש במ"א, ובבחי' זו משה ובנ"י בשוה דמשה הוא בחי' עדאת"כ וישראל עלדאת"ג אבל לגבי בחי' עצמות אוא"ס דמשם נמשך להיות הפך ים ליבשה שניהם שוה, וכענין קורא אני עליהם ועמדו יחדיו, שמים וארץ שמים שם מים עדאת"כ וארץ עדאת"ג בש"א שמים קדמה מצד מעלת הביטל כנ"ל ובה"א ארץ קדמה דיתרון אור כו' ארשב"י כתי' נבראו קורא אני כו' והיינו דלגבי עצמות אוא"ס שניהם שוה ולכן נא' ישיר ל' יחיד דשירה הזאת שייך גם במשה שהי' מבחי' עדאת"כ להיות העלי' היא למעלה מעדאת"כ אבל משה ובנ"י הם בשוה כו', וזהו אז ישיר א' ז', ז' הן ז' ימ"ב. והנה בזימ"ב נכלל גם שבת, ואל"ף למעלה גם מבחי' שבת דשבת הוא שבת לה' ואל"ף הוא בחי' אז תתענג על הוי' שלמעלה מש' הוי', וזהו אז ישיר שהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס ולכן ישיר משה ובני ישראל בשוה ויאמרו לאמר ע"ד כל פסקא דשבתא כפול שירו כפול כו' וענין הכפלות הוא גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע כמ"ש במ"א והיינו בחי' אז כו', אמנם מ"ש אשירה להוי' היינו שיהי' הגילוי בש' הוי' דתכלית הכוונה דקרי"ס הוא כמ"ש ואכבדה בפרעה כו' וידעו מצרים כי אני הוי' שיהי' גילוי בחי' כבוד הוי' וידעו מצרים כי אני הוי' (ועמ"ש בד"ה בא), דהנה המצריים הגביהו א"ע לקבל ממדרי' גבוה דשם כחשיבא כאורה וזהו פרעה אותיות הערף שהגבי' א"ע ליניק מבחי' עורף דאחוריים דא"א וכ"ז מבחי' חיצוניות המקיף אבל בפנימיות שם נש"י דוקא וכמ"ש יאר הוי' פניו אליך דוקא הן בבחי' פנימיות דסדר השתל' שההמשכה היא דוקא למקום הראוי היינו לנש"י והן בבחי' פנימיות המקיף דשם העיקר דוקא נש"י וכמ"ש ואוהב את יעקב דוקא וכמ"ש במ"א, וכאשר מאיר בחי' פנימיות המקיף אז ממילא הגילוי רק בבחי' פנימיות שגם חיצוניות המקיף נמשך בבחי' פנימיות ואז אין להם יניקה ואדרבה וכל אויבך יכרתון כו' וכמ"ש משם אורידך נאום הוי' כו', וזהו שכ' בזוהר כל ניסין וגבורין דאתעבידו כו', ניסין היינו בחי' האור והגילוי דבחי' רוממות העצמות דאוא"ס שמאיר בגילוי לנש"י וגבורין היינו ענין וכל אויבך יכרתון כו', זהו כד אתחבר נהירו דאל"ף בז' וצ"ל לפי' הזהר דאל"ף הוא בחי' א"א (וכ"פ באדר"ז בענין מראשית בד' רצ"ד ע"א) דשם כחשיכה כאורה וכד אתחבר בז' כדין ניסין וגבורין שהגילוי נמשך לנש"י ובהיפך כל אויבך יכרתון דהו"ע גוף ורפוא גוף למצרים גוף ורפוא לישראל כו', והיינו כך אתנהיר נהירו דע"ק בא' וא' בז' דכאשר מאיר בחי' פנימיות הכתר אז גם בחי' חיצוניות המקיף נמשך בפנימיות ועי"ז גוף ורפוא כו', ובוה וידעו מצרים כי אני הוי' והיינו דוקא באבדון שלהם שלא נשאר מהם עד אחד דכ"ז שהי' מהם אפי' אחד הרי קבלו מבחי' חיצוניות המקיף, אבל כאשר לא נשאר בהם עד אחד אז ידעו כי אני הוי' כו', דבחי' אני מאיר בגילוי

בש' הוי' ומשם אורידך כו' וזהו דאחר מ"ש הפך ים ליבשה כתי' מושל בגבורתו עולם עיניו בגוים תצפינה הסוררים אל ירומו למו דמצרים קבלו מבחי' רוממות המקיף אבל הסוררים אל ירומו שלא יקבלו מבחי' המקיף וזהו ע"י שמושל בגבורתו עולם שמאיר בחי' תגבורת העצמות דא"ס בעולם עי"ז הסוררים אל ירומו כו', וזהו ג"כ ענין על ג' דברים העולם עומד שיהי' להעולם עמידה וקיום דהנה עולם הוא ל' העלם דהאשיות העולם הוא מבחי' העלם האור ולכן בעולם התחתון הקלי' גוברים בו שהם מחריבי עולם כו' אבל בכדי שיהי' קיום ועמידת • הוא ע"י גילוי בחי' עצמות אוא"ס בעולם בחי' אני ה' לא שניתי שאז מאיר הגילוי בנש"י שהם מקימי העולם, והסט"א מחריבי עולם ה"ה מתאבדים דוכל אויביך יכרתן והיינו ע"י תורה ועבודה וגמ"ח שזהו כהנים בעבודתם בחי' המשכה מלמעלמ"ט ולוים בדוכנם בחי' העלאה וישראל במעמדם הו"ע התורה ויקם עדות ביעקב כו' בחי' קו האמצעי שלמע' משניהם ומחברם כו' ועי"ז הוא העמידה וקיום העולם, וזהו ג"כ דבקי"ס ה' המים להם חומה מימינם ומשמאלם וישראל הלכו באמצע דקרי"ס ה' הכנה למ"ת וע"י התורה נעשה העמידה וקיום כנ"ל. כמו"כ ה' בקרי"ס המים חומה מימינם ומשמאלם ב' הקיום וישראל הלכו באמצע בחי' ישראל במעמדם שע"ז נעשה גגוף ורפוא גגוף למצרים ורפוא לישראל שזהו העמידה וקיום העולם כו'.

בס"ד, ש"פ יתרו, רס"ח, תשומי דברים בדרך קצרה, רמ"ב

זכור את יום השבת לקדשו ששת ימים תעבד סו', ויום השביעי שבת כו', ובדברות האחרונות כתי' שמור את יהו"ש. ואמרז"ל ברי"ה זכור ושמור בדבור א' נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכול לשמוע, וכן מחללי' כו' וביום השבת שני כבשים נאמרו בד"א וכמו שפרש"י ע"פ זכור את יהו"ש והוא מהמכילתא הובא בילקוט (וגר' דכולם נאמרו בעת מ"ת, ולהיות שבמ"ת היו רואין את הנשמע ושומעין כו' לכן ה' ביכולתם לקבל גם מה שאין הפה כו' ואין האוזן כו'). וצריך להיות מה"ע דבור אחד שיש בשבת, גם מהו ענין זכור וענין שמור, ולמה בדברות האחרונות דוקא נא' שמור, והנה מ"ש ששת ימים תעבוד משמע שזהו ציווי, וצ"ל והלא העבודה דששת ימי החול אינו מצוה ומה שייך ע"ז ציווי, גם צ"ל מ"ש זכור את יהו"ש לקדשו והלא שבת מיקדשי וקיימא משימ"ב וכמ"ש ושמרתם כו' כי קודש היא,

ועמידת הוא : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ועמידת העולם הוא.

ואינו דומה לקדושת יו"ט דישראל אינהו דקדשינהו לזמנים ולכן חותמים מקדש ישראל והזמנים תחלה ישראל ואח"כ זמנים דקדושת יו"ט תלוי בישראל, ובוה יתורץ מה שהקשה הפנ"י דבכ"ה כאלול נבה"ע וא"כ יום השישי לברה"ע הוא ר"ה ואיך עשה מלאכה באותו יום והוא המא' תוצא הארץ נפש חי' ונעשה אדם והלא יו"ט אסור בעשיית מלאכה כמו שבת, ולפי הנ"ל יתורץ מאחר דקדושת יו"ט תלוי בישראל וקודם שנברא אדה"ר לא הי' קדושת יו"ט כלל, ולכן באמת לאחר שנברא אדה"ר וקיבל עליו עול מלכותו ית' שאמר ה' מלך שז"ע ר"ה לא הי' אח"כ שום מאמר ומלאכה כו', וכ"ז יו"ט דישראל אינהו כו' אבל שבת מיקדשא וקיימא, וא"כ מה"ע לקדשו, וכן כתי' ושמרו בני כו' לעשות את השבת והלא שבת כבר עשוי ומקודש וא"כ מה"ע לעשות כו', גם צ"ל מה דאי' בת"ז ע"פ זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר שמי עם י"ה שס"ה ל"ת וזכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע, הלא מל"ת בי"ה ומ"ע בו"ה, ובבחי' אי' זכור עם י"ה רמ"ח ע' נמצא דרמ"ח מ"ע ג"כ בי"ה, ולהבין כ"ז יל"ה"ק תחלה ענין השבת, דשבת הוא ע"ש כי בו שבת מכל מלאכתו, והנה אמרו"ל בשבת ע"פ ממצוא חפצך ודבר דבר דבור אסור הרהור מותר, דבור אסור משום דבריה"ע הי' בדיבור וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו בע"מ נבה"ע, והרהור מותר דברה"ע לא הי' במח', ולכאן לפ"ז הי' צ"ל דבור אסור מה"ת מאחר דברה"ע הי' בדבור ומוה שבת, ובאמת אינו אסור מה"ת אלא עשי' החורש הזורע והקוצר כו', אבל דבור אינו אסור מה"ת, רק מדרבנן אסור דבור ואסמכוהו אקרא, אך הענין הוא דהנה אמרו"ל דבורו של הקב"ה חשיב מעשה וע"פ פשוט הוא מה שמהדיבור עליון נעשו ונתתו העולמות, ואינו כמו דבור האדם שמגוף הדבור לא יתהווה מאומה רק מה שהזולת יעשה ע"י הדבור שלו, והעשי' הוא ע"י כח המעשה דוקא, וג"ז אינו כמו למעלה שנתהווה יש מאין ובאדם הוא רק יש מיש עכ"פ מהמעשה נעשה דבר אבל מהדבור אינו מתהווה מאומה, ולמעלה מהדבור נעשה בפו"מ, גם פי' דבורו של הקב"ה חשיב מעשה שהדבור גופא הוא בבחי' מעשה, דבדבור העליון יש ב' מדריגות בחי' דבור ובחי' מעשה, דדבור ומעשה שניהם במל' והתפרש הוא דדבור הוא כשהמל' מקבלת מת"ת, ומעשה הוא כשמקבלת מיסוד לא מהת"ת, כנודע מענין העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט דת"ת הוא בחי' עשיר, ולואת כשהמל' מקבלת מבחי' ת"ת הי' בחי' דיבור שיש בזה עדין גילוי אור, אבל יסוד הוא בחי' דל ואז המל' היא בחי' דלה ועני', ואז הי' בחי' מעשה שהאור מצומצם בזה ביותר, וזהו בדבר ה' שמים נעשו בדיבור שהוא בבחי' עשי', וזהו הטעם דמה"ת אין הדבור אסור דהלא מדבור האדם לא יתהווה מאומה, וגם שבאדם כח הדבור והמעשה הם ב' כחות ולואת מה שאסור מה"ת הוא עשי' אבל דבור אין בו איסור מה"ת, ומדרבנן אסור ג"כ דבור דלפי ש"מ הי' התהוות העולמות מהדבור לכן דבור אסור, אבל הרהור גם מדרבנן מותר משום דהתהוות עדא"ג לא הי' במח', דבכדי שיתהוו עולמות בע"ג מאוא"ס הבע"ג צ"ל ע"י הצמצום שמתצמצם האור האלקי בבחי' דבור שחשיב מעשה שהן פרטי המאמרות דיהי אור יהי רקיע דלאו אורחא

דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא, דכל העולמות העליונים והתחתונים הן בחי' מילין דהדיוטא לגבי או"ם דלאו אורחא כו' וכמ"ש בלק"ת ד"ה כי ביום הזה יכפר הא', ולכן שימ"ב נק' ששת ימי החול והמאמרות שבהם הם ע"ד שיחות חולין כו', שהגם שצריכי' לימוד מ"מ אינו בערך עצמות החכ' שבתורה, ולכן בעש"מ נא' רק ש' אלקי', ול"ב אלקי' הן לבנ"ח והיינו ענין כולם בחכ' עשית אבל זהו כמו שמתצמצם ומתעלם בש' אלקים כו', אמנם שבת הו"ע שביתה וכמו אדם השובת אחר מלאכה שהכחות חוזרים למקורם כו', וזהו שקודם השבת כתי' טוב מאד שהו"ע התשובה העלאה מלמטה למעלה וכן שבת אותיות תשב העלאה כו', וזהו בחי' שבת דמיקדשא וקיימא מעצמה שביתה כו', והו"ע עליית המל' בחכ' כו' וכן עליית עולם העשי' הבו לה' בני אלים כו' עד בחי' חכ' דאצי' כו', אך כ"ז הוא בחי' חיצוניות דהמשכת החיות הוא מבחי' חיצוניות החכ' והמדות וכן העלי' בבחי' חיצוניות לבד, והגם שיש בעולמות גם רצון ועונג כשעלה ברצונו כו' שוקיו עמודי שש כו', כ"ז הוא בחי' חיצוניות לבד כו', אמנם באמת בברה"ע עוד לא נשלם הכוונה העליונה כי עולמות צריכים תיקון אשר ברא אלקי' לעשות לתקן כו', כי תכלית הכוונה הוא שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים והיינו ע"י התיקון ובירור כו' דסוף מצישה דבירורים עלה במח' תחלה ונעוץ תחב"ס כו', וז"ע ירידת הנשמה בגוף דהנשמה עצמה א"צ תיקון והייתה למעלה במדרי' גבוה מאד חי ה' כו', ורק בכדי לברר הנה"ב, דהנה הנה"ב בעצם אינו רע רק כח מתאוה בתוקף מצד שרשו בתהו מדת תקיפין כו', והתאוה הרעה זהו ציור בהנה"ב, ומ"מ גם בעצם יש לו נטי' לגשמיות והיינו מצד הנפילה ושכירה כו', אבל שרשו הוא מבחי' קדושה העליונה, וגם חלק גדול בזה שרוצה דברי' הגשמים הוא מצד השכל שלו שמבין רק הטוב דדברי' הגשמיים כו', ולהיות שזהו מצד השכל שלו וגם עם היות שבעצם יש לו ג"כ נטי' רק לגשמיות מ"מ שרשו מהקדושה לכן ההתבוננות דנה"א איך שהגשמיות מות רע, ותכלית הטוב הוא אלקות, הנה מצד ההשגה ולהיות דהענין הוא השגה אלקות ה"ו פועל בנה"ב שירצה ג"כ באלקות כו', רק צריכים הכנה בביטל כללות הנה"ב למען יונח אצלו הענין הנ"ל, ובזה יש כמה אופנים או שמספיק ההתבוננות דפסוד"ז שהן הלולים ותשבחות שאינם בבחי' השגה ממש כו' וכמ"ש במ"א, או ביטל שרשו ומקורו המבואר בברכת יוצר (כמשנת בדה"א אז ישיר), או במארי דחושבנא וביטושים המבו' בס"ש"ב, או במקיפים כו', והיינו לפי אופן חומריות הנה"ב וגסותו כו', ואח"כ פועל בו ההתבוננות כנ"ל להיות בטל כו', וכמו"כ הבירור בדברים הגשמיים שאינם רע בעצם והתאוה שבזה הוא הציור והראי' שקודם החטא לא הי' בהם תאוה כו', והעבודה היא להיות הכל לש"ש ועי"ז מתברר ונכלל בקדושה כו' ובשביל זה הי' ירידת הנה"א כו' וגם בשביל זה הי' ירידת התומ"צ שנתלבשו בגשמיות רק בשביל הבירור שע"ז מאיר אור געלה ביותר כו', דהנה כתי' חכמות בחוץ תרונה כו' חכמות תרין ח"ע וח"ת, ח"ע עצמות החכ', חכים ולא בחכ'

ידיעא לפי שאינו בבחי' הגבלה אור בכלי, עיקר הכלים במדות, גרמוהי, לכן מדות אלה גילוי, חורב הגסטרות, ובוה יש ב' מדרי' חכ' דאצי' שיורדת למטה בתורה הנגלית בחי' ח"ת, ופנימיות החכ' ח"ס תעלומות חכ' פנימיות התורה, והנה נובלות חשמ"ע תורה, ואיך הוא, והלא נובלות למטה גם מחיצוניות החכ', אך באמת נובלות שרשן למעלה יותר, דנובלות הוא שירד לברר ונתלבש בהלכות גשמיים ושרש ההמשכה מפנימיות החכ', ויגיד לך תעלומ' חכ', וכן במצות מעשיות ציצית תפילין חשן ואפוד לברר בירורים, ועי' תרונה, טנת"א, אשר קדשנו, ראשית ראש ב' מדרי' שבחכ', אשר תענוג מקור החכ' ועיקר המוליד השכל ממקורו הוא התענוג (כ"ז בזכור את יוה"ש הגדול), ועם היות שהוא מקור אינו נמשך בזה העצמות רק הארה, ועי' חכמות בחוץ נמשך בחי' העצמות, וזה"ע לשמה ע"ש לעשות ועי' לשמה לשם התורה שנמשך עצמות התענוג, וזהו לקדשו, וענין זכור ושמור, שמי עם י"ה, זכור עם י"ה בד"ה זכור את יוה"ש, רמ"ב, י"ה שלמטה מש' הוי' בחי' מל' ה' אחרונה וגם יוד ח"ת, גם כמו שמקבלת מיסוד, דיאכלו, וזוה דוקא צור עולמים, אבל זכור עם י"ה מצותיו, ונמשך עי' מ"ע בדרך ממילא, מה שהוא עושה מפני שמצוה, והעיקר הוא שמי עם י"ה בחי' מל' דאבא יסד ברתא, ושרשה מרדל"א, לכן עי' נמשך בחי' מצותיו, ותחלה צ"ל ששת ימים תעבוד, מלאכה, ועיקר ענין תעבוד עבודת הבירורים וכמ"ש במד' לעבדה כמד"א תעבוד והיינו עבודה אלקית לכולם נתת ב"ו, דבור אחד מתנה טובה, תענוג העצמי שלמעלה מבחי' המשכה, תתענג על ה', ולכן השפעת * הי' בשבת דוקא מבחי' תענוג העצמי וברדת הטל כו', לך והודיעם לעשות הכנה ולשמור מדברים המנגדים, ג' סעודות, היום לא, תענוג הבלתי מורגש, וזהו זכור ושמור, שמור שס"ה לית אתכפיי, ושמור היינו העלי' מהבירורים דששת ימה"ח, זכור המשכת הענג וקראת לשבת ענג, לכן בלוה"א דזקא נא' שמור כי לוחה"א שייכים לבירורי' כנודע ועי' זכור, ובד"א מתנה טובה.

בס"ד, ש"פ משפטים, רס"ח

וירא' את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר, וצ"ל מה שנא אלקי ישראל דוקא, ומה"ע כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר דשניהם הם בחי' בהירות, ומהו ב' ענינים אלו, ובגמ' חולין ד' פ"ט ע"א אי' בשכר שאמר לאברהם מחוט ועד שרוך

השפעת הי' : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : השפעת המן הי'.

נעל זכו בניו לחוט של תכלת ורצועה של תפילין, בשלמא רצועה של תפילין דכתי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נק' עליך ותני' ראהג"א אלו תפילין שבראש, ופרש"י ואיכא הגאה ושכר דכתי' ויראו ממך. חוט של תכלת מאי היא, איזה הגאה ושכר יש, תני' רמ"א מה נשתנה תכלת מכל הצבעונים דתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לאבן ספיר ואבן ספיר לכסה"כ שנא' ויראו כו' ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, וכתי' כדמות אבן ספיר דמות כסא, ופרש"י כשהקב"ה מסתכל בכסה"כ שלו זוכר מצות ציצית שהיא שקולה נגד כל המצות. נמצא דאבן ספיר היינו כסה"כ ולמטה זהו מצות ציצית, וצ"ל שייכות מצות ציצית ללבנת הספיר ולכסה"כ, והמהרש"א בח"א כ' דים דומה לרקיע וכו' הוא קישור וחיבור דג' עולמות, ים הוא עולם התחתון דומה לרקיע עולם האמצעי, ועולם האמצעי לעולם המלאכים כו', וי"ל דהיינו עולמות בי"ע ומ"ש עולם המלאכים כוונתו על עולם הבריאה ולהיות דשם הם ד' חיות המרכבה פני אר"י אל הימין ופני שור מהשמאל שז"ע מיכאל מימין וגבריאל משמאל כו' קורא זאת עולם המלאכים, אמנם י"ל דים הוא עולם התחתון עולם עשי' הגשמיות דומה לרקיע עולם העשי' הרוחניות שהוא עולם הגלגלים, ורקיע דומה לאבן ספיר היינו עולם היצי' עולם המלאכים, דבמלאכים כתי' וגויתו כתרשיש ותרשיש הוא אבן שמראיתו מראה תכלת כמ"ש הבחיי גבי אבני חשן, ותרשישים הם מעשר כתות מלאכים שהן בעולם היצי', עמ"ש בעה"מ שער עולם היצי', ואבן ספיר דומה לכסה"כ והיינו עולם הברי' שנק' עולם הכסא, ושם ד' חיות הנרשאות את הכסא, ושייכות זה למצות ציצית דאי' במאורי' מע' ד' אות כ"ז דד' ציציות רומזי' לד' חיות המרכבה שנושאות את הכסא, והנה טלית הוא פריסא דמלכא בחי' לבוש מל', וכמ"ש ה' מלך גאות לבש דבחי' מל' הוא לבושו ית', והו"ע מ"ש היא מתהלכת בין החיות דהיינו בחי' מל', דהחיות הן חיות המרכבה שע"ז רומזים הד' ציציות והיא בחי' מל' מתהלכת בין החיות, וכדוגמא זו הוא מ"ש שנים עשר בקר והים עומד עליהם מלמעלה, י"ב בקר הן ד' מחנות שכינה, ד' חיות המרכבה, שלושה פונים צפונה ושלושה פונים נגבה והן מחנה גבריאל ומחנה מיכאל כו', והים שעומד עליהם הוא בחי' מל' דאצי', והי' כענין היא מתהלכת בין החיות, וההפרש בניהם שזה בדרך מלמעלמ"ט וזה בדרך מלמטלמ"ע, דהנה ידוע שיש ב' מיני הילוך וכמ"ש הליכות עולם לו ההילוך מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע, ומ"ש והים עומד עליהם הוא בחי' ההילוך מלמטלמ"ע דבחי' מל' הוא בבחי' רוממות והתנשאות בבחי' עלי' והסתלקות למעלה, דבבחי' רצוא ועלי' דמל' או גם הד' מחנות הן בבחי' רצוא ועלי', וכמ"ש בזהר דכד איהו סלקא כולהו סלקין אבתרא כו', והגם דבלק"ת בהבי' דמי מנה מכו' דע"י רוממות והתנשאות דמל' שהים עומד עליהם כו' עי"ז נעשה מציאות היש דנבראים, צ"ל שזהו ע"י המשכת הרוממות מה שמתנשאים עליהם, דעם היות שהוא בבחי' רוממות והתנשאות מ"מ הוא בבחי' שייכות אל הנבראים בזה שמתרוממים עליהם ועי"ז נעשה מציאות היש של הנבראים.

וכמו עד"מ במלוכה למטה שהו"ע רוממות והתנשאות הרי בזה גופא הוא התחברות המלך עם העם בזה שמתרומם עליהם דלולא זאת הרי בטל כל ענין המלוכה, ובוהו שהוא מתרומם עליהם ה"ה מלך עליהם, ובוהו הוא קיום מציאותם כנודע, והנהגה פנימיות שלהם הוא ע"י קירוב המלך לעיין ולפקח בעינינם וכמ"ש במ"א, אבל קיום מציאותם הוא ע"י הרוממות, ובוהו ג"כ יש ביטול העם וכמא' אלמלא מוראו כו', והוא לקיום מציאותם כו'. וכמו"כ יובן למעלה דהתהוות הנבראים הוא מזה שמתרוממים ומתנשאים על הנבראים. ויש בזה ג"כ ביטול הנבראים וכמ"ש יראת ה' לחיים כו', וביטול זה אינו בבחי' רצוא כ"א הו"ע קבועו"ש שזהו בבחי' שוב כמ"ש במ"א. ומש"כ דענין והים עומד עליהם מלמעלה הוא בבחינת העלאה היינו בחי' עלי' והסתלקות דמל' בחי' רצוא כו', שזה פועל בחי' הרצוא בהד' מחנות שכינת. והוא מכמה טעמים הא' מצד העדר האור שה"ה בבחי' עלי' והסתלקות ה"ז בחי' העדר הגילוי נעשה עי"ז הרצוא, הב' להיות דכללות בחי' המל' ה"ה בחי' מקור הנבראים לזאת ע"י הרצוא דמקורם ושרשם נעשה הרצוא בנבראים ג"כ, הג' להיות דהרצוא הוא לאחר ההתלבשות שע"י הירידה נעשה הרצוא והעלי' כו'. דמשנת"כ ענין העלי' דמל' אין זה רק בבחי' העליונה דמל' שבבחי' רוממות כו', כ"א גם בבחי' התחתונה דמל' שבבחי' התלבשות בנבראים שע"י הירידה וההתלבשות נעשה בחי' הרצוא דלמען יזמרח כבוד כו', לכן נעשה עי"ז הרצוא גם בהד' מחנות דכד יהי סלקא כולו סלקין כו'. ומ"ש היא מתהלכת בין החיות הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט וכענין בחי' הקירוב דמל' הוא בבחי' המשכה עליונה יותר מבחי' המשכת החיות שבנבראים כו', ובוהו אומר ג"כ מתהלכת שמבו' במ"א שז"ע רצו"ש אבל הוא בבחי' הגילוי. וכמו אור וחיות הנפש להחיות את הגוף הוא בבחי' רצו"ש כמ"ש במ"א והוא בחי' גילוי החיות, וכמו"כ ענין היא מתהלכת הוא בחי' גילוי האור והחיות שהגילוי הוא בבחי' רצו"ש כו'. וב' בחי' הנ"ל בעבודה הו"ע תורה ותפלה, דתורה היא בחי' המשכה מלמעלמ"ט וכמו במ"ת כתי' וירד ה' על הר סיני כו', והאדם ע"י עסק התורה ממשיך השראת אלקות על נפשו, וכדאי' במשנה דאבות שנים שעוסקי' בתורה שכינה שרוי' כו' ומנין שאפי' אחד כו'. ותפלה היא בחי' העלאה מלמעלמ"ט, דענין התפלה הוא הזדככות החומר, שע"י נעשה עליית הנפש וכמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפים כו', שז"ע פסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש ושמו"ע, שהו"ע זיכור החומר ועליית הנפש, וזהו סולם מוצב כו' עולים ויורדים בו, יורדים היא בחי' המשכה דתורה, ועולים היא העלי' דתפלה שמקשר הארת הנשמה המלוכשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה כו'. ועי"ז הוא אח"כ ההמשכה דתורה כו'. וחו' ג"כ ענין מצות ציצית שהו"ע בחי' היא מתהלכת בין החיות דציצית הוא בחי' גילוי וכמא' אין ציצית אלא ל' יוצא, והיינו גילוי בחי' פריסא דמלכא בחי' המל', וכמ"ש בסש"ב פמ"א שבעטיפת ציצית יכוין להמשיך עליו מלכותו ית' כו' ליחדה עלינו ע"י מצוה זו כו'. ובוהו יובן מה שפרש"י ז"ל בסוטה די"ז סע"א על מא' הנ"ל דים דומה לרקיע כו'

בא ללמדנו שכל המקיים מצות ציצית כאילו הקביל פני השכינה והיינו כנ"ל דד' ציצית הן נגד ד' חיות המרכבה שעייז נמשך גילוי בחי' היא המתהלכת בין החיות, וזהו כאילו הקביל פני השכינה גילוי בחי' המל' כו'. אמנם מ"ש רש"י בחולין שם שכשהקביה מסתכל בכסה"כ שלו וזכר מצות ציצית שהיא שקולה נגד כל המצות, הענין הוא דהנה ידוע דציצית כולל כל התרי"ג מצות ולכן ציצית עולה ת"ר ועם ח' חוטין וה' קשרים תרי"ג. וזהו מה שאמרו שהציצית טפחו לו על פניו ועייז נשמר מן החטא מפני שהציצית כוללים כל הרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת. וענין ששקולה ככל המצות הוא כי הנה ציצית הן מצמר שזהו שערות הרחלים והכבשים שמורה למעלה על בחי' שער רישי' כעמר נקי, ולכן ה"ז למעלה מכל המצות דרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין בחי' ז"א ושס"ה ל"ת הן שס"ה גידין שזהו המשכת בחי' המחין כו', מ"מ כ"ז הוא בחי' ציור אדם, אבל בחי' ושער רישי' היינו בחי' שערות דא"א כו'. ובאמת כל המצות הן בא"א וכנודע שהן בחי' רצה"ע. אמנם היתרון במצות ציצית שעייז נמשך גילוי לבושי' כתלג חיור כו', וזהו שמדמין מצות ציצית לקרי"ס וכמו שפרש"י במנחות מ"ג ע"ב על מא' הג"ל ים דומה כו' ים שנעשו בו ניסים לישראל, וידוע דקרי"ס הוא מבחי' עתיק וכמא' מה תצעק אלי בעתיקא תלי' מילתא, וכמו"כ עיי מצות ציצית נמשך גילוי בחי' עתיק שז"ע לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כו'. וביאור הענין הוא דהנה יש שער בימין ושער בשמאל, שער בימין בחי' זה השער לה' דהיינו שער רחב שמורה על גילוי אור ושער בשמאל הוי"ע ושער רישי' בחי' שערות שמורה על צמצום האור. ועד"מ כמו השערות הרי גדולם מהמוח, מ"מ חיות המוח שבזה הוא חיות מצומצם מאד והראי' שהרי כשחותכין השערות אינו מרגיש כאב. והדוגמא ברוחניות ענין השערות הן הלכות התורה וכמ"ש קוצותיו תלתלים הן תלי תלים של הלכות. דהנה אורייתא מחכ' נפקת וענין השערות היינו המשכת התענוג בחכ', כי תענוג הוא למעלה מחכ' דעצמות התענוג הוא בחי' עצמות אוא"ס, דהרי אינו דומה ענין התענוג למעלה כמו התענוג למטה, דלמטה הרי התענוג הוא מדבר שחוץ ממנו וכמו שמתענג במאכל ערב או בדבר הערוב לנפשו כמו טעם ושכל וכה"ג ה"ז תענוג המורכב ויש סיבה אל התענוג. וכן תענוג הנשמות בג"ע שנהנין מזיו השכינה הרי יש סיבה אל העונג כו'. אבל למעלה אין לך דבר שחוץ ממנו והוא המדע והוא היודע כו'. וא"כ הרי התענוג אינו מן איזה סיבה כ"א הוא בחי' עצם התענוג שמצד עצמו וע"ד שמציאותו מעצמותו כו'. וזהו דעצמות התענוג הוא בחי' עצמות אוא"ס שלמע' מעלה מגדר החכ', אלא שבחכ' נמשך בחי' התענוג. וכנראה בחוש דכשמשכיל השכלה חדשה מתמלא עונג, אבל הוא בחי' הארה לבד שמתצמצם להתלבש בבחי' החכ', וז"ע ההלכות שהן שערות דהיינו צמצום בחי' הארת העונג להתלבש בבחי' החכ' דתורה כו'. וכמו"כ הוא תענוג הנשמות בג"ע שהוא ג"כ בחי' העונג שבחכ' דתורה, דכל עסק הנשמות בג"ע הוא בהשגת חכמת התורה, והוא ג"כ בלימוד ההלכות שבתורה שלפנינו אלא שהלימוד הוא ברוחניות,

וכמו בגעה"ת לומדים הנשמות הלכות התורה כמו שהן בבחי' פנימיות ורוחניות וממילא התענוג שבזה הוא עונג נפלא מאד, וכמו עד"מ ההלכה דהמחליף פרה בחמור שלמטה היא הלכה גשמיות ובגעה"ת הוא בבחי' הרוחניות. דהנה ידוע דשמות הבע"ח אינם הסכמים אלא לזה נאה לקרות שור לפי שאותיות שור מחיים אותו ולזה נאה לקרות חמור שאותיות חמור הן המחיים אותו, הרי דהשמות זהו החיות של הנבראים, אלא שיש בזה חילוקי מדרי', דשם שור הן הן אותן האותיות דפני שור שבמרכבה והגם שיש ריבוי רבבות השתל' מדרי' בין בחי' פני שור שבמרכבה עד השור שלמטה וגם בבחי' נפילה כו', מ"מ מאחר שהן אותן האותיות ממש הרי שלא ירד החיות כ"כ למטה, והיינו מה שנעשה בהמה טהורה שתוכל לעלות למעלה ולהיכלל בקדושה. אבל חמור הגם ששרשו ג"כ מפני שור הרי האותיות באו בחילופי' ותמורות וכמ"ש בסש"ב ח"ב דנבראים הפחותים מקבלים מבחי' תמורות דתמורות כו'. והיינו דאותיות חמור באו בחילופי' ותמורות וחילופים דחילופי' כו' עד שירד חיות ונעשה בהמה טמאה שא"א להתעלות כו'. ומ"מ יכול להיות צד עלי' גם בקלי' חמור, וכמ"ש יששכר חמור גרם, הרי נק' חמור והיינו ע"י ויט שכמו לסבול עול התורה ביגיעה רבה שמייגע את האדם ומתשת כחו הן היגיעה בריבוי הלימוד ביותר והן היגיעה בעומק ועיון השכל, שעל ידי זה שהוא כחמור למשא ביגיעה יתירה בעסק התורה ביגיעת נפש ויגיעת בשר כו', ה"ה מברר קלי' חמור כו'. ובזה הוא לימוד ההלכה דהמחליף פרה בחמור, דהנה"ב שרשו מפני שור והוא מה שלא ירד כ"כ למטה שה"ה שד משרדין יהודאין בחי' ק"נ שיוכל להכלל בקדושה, וכאשר הוא כחמור למשא בעסק התורה לתקן קלי' חמור שלמטה מטה מעצם מדריגתו הרי יש בזה יתרון אור דיתרון אור הוא מתוך החשך כו'. והנה המחליף הוא הנה"א שהוא הוא הפועל בנה"ב שייגע א"ע בעסק התורה באופן כזה, וגם הברירור הוא ע"י עסק התורה דוקא ששייך אל הנה"א. וא"כ הרי צ"ל נהנה בהחליפין כו'. ובזה הוא לימוד ההלכה היינו בדרכי החליפין שהן אופני הברירורים ומה שיש בזה השתתפות דנה"א ונה"ב איך הוא חלוקת בחי' היתרון האור לנה"א ונה"ב, ומהו היתרון שנעשה בזה בהנה"א ומה היתרון בנה"ב כו'. דבכ"ז הוא הלימוד בגעה"ת ושם מושג המהות ממש דענינים האלו כו'. וממילא יש בזה עונג נפלא עד אין קץ דגם בלימוד ההלכה הגשמיות יש בה תענוג גדול וכ"ש בלימוד הפנימיות והרוחניות כו'. וכן בגעה"ע לומדים ג"כ אותה ההלכה ושם הוא הלימוד במעלה ומדרי' גבוה יותר. דהנה יש בחי' פרה וחמור בקדושה ג"כ, וכנודע דחמור שבים טהור והוא בחי' חסד דקדושה, ופרה בחי' גבורה, והחליפין היינו בחי' התכללות ח"ג שע"ז נמשך יתרון אור נעלה מאד גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו' וכמ"ש בלקר"ת בהבי' דוהניף, והמחליף הוא בחי' ת"ת שכולל ח"ג. וזהו הלימוד באופן ההתכללות וכמה שמגיע האור בבחי' הת"ת וכמה בבחי' ח"ג כו' וכמ"ש בלקו"ת בד"ה קא מיפלגא במתיבתא דרקיע. ומוכן דבלימוד והשגה זאת שבג"ע מושג המהות מזה הרי יש בזה עונג נפלא ביותר. וכ"ז

הוא בחי' שערות לבד דכללות בחי' המשכת העונג שבחכ' הוא בחי' הארה לבד כו'. והמשכת בחי' עצמות התענוג הוא במצות דוקא שעז"נ לבושי כתלג חיור. ועד"מ הלבוש ה"ה מעלים על האדם המלובש בו, וכמו"כ ענין לבושי' כתלג חיור היינו בחי' העלם התענוג שהוא בחי' עצמות העונג שלמעלה מבחי' המשכה והתגלות בחכ' כו'. וזהו דמצות לא ליהנות ניתנו והיינו לפי שהתענוג שבהם אינו בחי' הארת וגילוי העונג לבד כ"א בחי' עצמות התענוג. וזהו במצות מעשיות דוקא. דכוונת המצות זהו ג"כ בחי' חכ' ותענוג שבוה הוא בחי' הארה לבד, ומה שמצות לאו ליהנות ניתנו היינו בחי' מעשה המצות בבחי' קבועו"ש דנעוץ תחלתן בסופן דוקא. וגם שעז"נ נעשה הברור של הדברים הגשמיים שסומ"ע עלה במח' תחלה כו'. ונמשך עי"ז בחי' תענוג העצמי כו'. דעם היות שהמצות מקבלי' מהתורה ובחי' החכמה שמלובשת בהם היא בחי' ח"ת. מ"מ נמשך בזה דוקא בחי' התענוג העצמי כו'. רק שבמצות הוא בהעלם. ובזה יתרון מעלת מצות ציצית שיש בזה ב' הענינים דלבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקי, דלבושי' כתלג זהו הטלית שהוא בחי' עצמות התענוג הנעלם כו' ושער רישי' הן הציצית שהן בחי' הגילוי והוא גילוי בחי' התענוג העצמי דלבושי' כתלג חיור. והענין הוא דכתי' ונתנו על ציצית הכנף ודרז"ל ציצית מין הכנף דוקא. והיינו דבחי' עצמות האור דבחי' תענוג העליון מאיר ומתגלה ע"י הציצית וכמ"ש בלקו"ת ד"ה ויקח קרח בענין המשל דמד"ר דמראות גדולות ומראות קטנות כו' הרי דבחי' עצמות האור דמקיף מאיר ע"י הציצית דל"ב ציצית הן ל"ב ג"ח אבל זהו שבחכ' מאיר גילוי בחי' עצמות התענוג כו'. וזהו דהציצית הגם שהן בחי' שערות מ"מ הן בבחי' שער רחב שנמשך גילוי בחי' עצמות האור. ולכן ציצית שקולה ככל המצות שע"י המצות נמשך בחי' עצמות התענוג רק שהוא בהעלם וע"י הציצית נמשך בגילוי כו'. וזהו שייכות מצות ציצית לקרי"ס דהיינו גילוי בחי' עתיק בחי' עצמות התענוג כו'. וז"ע לבנת הספיר וכעצם השמים, דענין לבנת הספיר היינו הברורים הנעשים ע"י מצות מעשיות דמצות ציצית ושאר מצות שמלובשים בגשמיות ונעשה עי"ז הברור. וז"ע לבנת שהו"ע לבנה ומבו' במ"א דלבנה ר"ת ל"ב נתיבות החכ' והיינו בחי' ח"ת והיינו התלבשות בחי' ח"ת לברר בירורים שנעשה בבחי' ספיר כו'. וכעצם השמים לטוהר היינו בחי' מקיף היותר עליון בחי' פנימיות הכתר שזהו בחי' עצמות התענוג הג"ל, וע"י הברורים דמצות נמשך בחי' כעצם השמים בחי' תענוג העצמי שז"ע מצות ציצית כו'. ושייכות זה לכסה"כ הוא כמ"ש כסא כבוד מרום מראשון כו'. וידוע דמרום מראשון הוא בחי' פנימיות הכתר וכמ"ש במ"א. ולכן כסה"כ נק' ג"כ קדש הקדשים וכמ"ש במ"א בענין אית מלך לעילא ברזא דקדה"ק כו'. וכ"ז נמשך ע"י מצות ציצית כו'. ובמדרש מפרש ענין לבנת הספיר על הברורים דמצרים, דאי' במד"ר פ' אחרי כמעשה לבנת הספיר זו עד שלא נגאלו (הי' כדמות לבנה ע"ש עמו אנכי בצרה או ע"ש וירא את ענינו, מת"כ) אבל משנגאלו היכן דרכה של לבנה להיות נתון שם היא נתונה (ולא נראית עוד כ"א עוז ושמחה במעונו והוא כעצם השמים

כו', מת"כ) וכן פרש"י בחומש. וצ"ל והלא לבנת הספיר הוא לכאוי למעליותו מה שמאיר כאבן ספיר וא"כ איך אומר שזה עד שלא נגאלו וע"ש עמו אנכי בצרה. וגם מש"א היכן דרכה של לבינה כו' אינו מובן מה"ע מזה והיכן הוא מקומה של לבנה כו'. ובת"י מפרש ג"כ על שעבוד מצרים רק שמפרש דהלבינה גופא נעשה כעצם השמים לטוהר. ולהבין זה צל"הק מה שטען משה אד' למה הרעת לעם הזה ואי' במד"ר שא' משה נטלתי ס' בראשית ונסתכלתי במעשה דור המבול ודור הפלגה ומדה"ד היתה שמודה שדין אמת הי' אבל אלו מה חטאו. והשיב לו הקב"ה וידבר אלקי' כו' אני הוי', דלא כמו שהוא חושב שזהו מדה"ד כ"א הוא בחי' חסד ורחמים ולא כמו מבול והפלגה שהי' מדה"ד אבל שעבוד מצרים הוא רחמים. ולכאוי אינו מובן איך שעבוד קשה כזה בחומר ולבנים יחשב לרחמים. אך הענין הוא דהנה בפע"ח אי' דיורדי מצרים היו נשמות מגולגלות מדור הפלגה שבנו העיר והמגדל ולפי שאין אבנים בבבל וכמא' רז"ל וכי יש אבנים בבבל לזאת ותהי להם הלבינה לאבן. ולחקן החטא הי' שעבוד מצרים בחומר ובלבנים לתקן החטא דותהי להם הלבינה לאבן. וצ"ל למה עושים לעיקר החטא מה שותהי להם הלבינה כו' דלכן הי' צ"ל התיקון בחומר ובלבנים הלא עיקר החטא הי' מה שבנו העיר והמגדל. וצ"ל ההפרש בין אבנים ללבנים, הנה אבנים הם בידי שמים ולבינים בידי אדם וכמ"ש הבה נלבנה לבינים ונשרפה לשרפה כו'. ובד"כ אבנים הם אותיות וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים ג' אבנים כו'. והאותיות הם כלים שכל צירוף הוא כלי לגילוי אור המתלבש בהאותיות כו'. ויש בזה ב' מדרי' אותיות אבנים ולבינים. והענין דהנה ידוע שיש ש' מ"ה וש' ב"ן דבד"כ הן בחי' אורות וכלים ש' מ"ה בחי' אורות וכמא' מלאו איהו ש' מ"ה דאיהו אורח האצ"י והיינו גילוי הקו, וש' ב"ן עיקרו בחי' כלים. ובד"פ בבחי' מ"ה וב"ן יש בשניהם בחי' אורות וכלים. דבש' מ"ה יש בחי' האותיות והכלים דמ"ה. ובחי' האור השורה בתוכם. וכן בש' ב"ן יש בחינת הכלים דב"ן ובחינת האור המתלבש בתוכם. והנה ש' מ"ה הוא בחכמה דחכמה הוא כח מ"ה. והיינו הביטול שמצד בחי' החכ' שהוא בחי' ביטול במציאות מצד בחי' ראית המהות דאלקות וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה דאוא"ס אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ' כו'. וכמו משה שאמר ונחננו מה שהיו בבחי' ביטול במציאות עד שלא היו בבחי' מציאות לעצמן כלל דלהיות דמשה זאהרן הן בחי' נו"ה דאבא ובמשה כתי' וירא ראשית לו בחי' ראי' וכן אהרן אותיות נראה לזאת הי' בבחי' ביטול במציאות כו'. וביטול זה הוא בחינת ביטול עצמי ר"ל לא ביטול העשוי, דביטול העשוי שייך בבחי' ביטול היש שהוא בחי' יש ובטל זהו ביטול העשוי, אבל מה שבטל במציאות הוא ביטול עצמי. וגם נק' ביטול עצמי דהיינו שמצד עצם מדריגתו לא ע"י עבודה ויגיעה כ"א שבעצם מדריגתו הוא בבחי' ביטול כוה. דבד"כ בחי' ביטול דמ"ה הוא באצ"י שנאצל מתחלה להיות במדרי' כנו. דהאורות נאצלו בבחי' דביקות במקורם דהיינו שאינם בבחי' מציאות לעצמן כו'

כמ"ש במ"א, וגם הכלים נאצלו באופן כזה שהן אלקות כו', וכן נשמות דמ"ה הוא שבעצם התהוותם הוא שהם בבחי' ביטול הנ"ל. וכמו"כ נודע דבחי' רא"י דחכ' הוא שבא מלמעלה ואינו שייך ע"ז עבודה ויגיעה, רק היגיעה שייך במדרי' שלמטה מזה, והיינו בבחי' ידיעת ההפלאה ובבחי' הכרה ועי"ז זוכה לבחי' התאמתות דרא"י דחכ'. אבל על עצם התאמתות זו אינו שייך יגיעה רק שנותנים זה מלמעלה לאתר ההכרה והתקשרות דעתו תמיד בהענין כו' וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו, והאותיות הן בחי' הכלים דמ"ה כי כל אור בהכרח שיהי' לו כלים, וכמו האש שנאחו ע"י הפתילה והעצים דוקא, וכן מים צריכים כלי' שיתקבלו בהם כו', וכמו"כ גם בחי' ביטול דמ"ה בהכרח שיהי' לו כלים שהוא נאחו בהם להיות שהוא בחי' אור (והוא בחי' אין ולא אפס כו') בהכרח שיהי' לזה כלי במה שיהי' נאחו כו', והכלים הן הנשמות שבטלים בבחי' הביטול דמ"ה, ובאצ"י הן בחי' הכלים דאצ"י כו', שבהכלים נאחו האור והם המביאים לידי גילוי את האור דמ"ה, וכמו במשה כתי' ונתתי עשב ע"ב שי"ן שהמשיך בחי' ביטול דמ"ה בכללות ישראל וכמ"ש כי תקנה עבד עברי כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה ואלה המשפטים וביאורו, וי"ל דההשפעה היא בבחי' ביטול במציאות ממש כמו שהוא לעצמו וכמו שהוא בבחי' מקבל כו', כי יש מדרי' שיש חילוק ממש שהוא בבחי' מקבל לכמו שהוא בבחי' משפיע וכמ"ש במ"א בענין ואמונה כל זאת וקיים עלינו כו', אבל בבחי' ומדרי' זו שניהם שוים, דנשמות דמ"ה בעת ההשפעה הן בבחי' תכלית הדביקות ותכלית הביטול כמו שהוא בעת שמקבל כו', וממילא נמשך בזה בחי' העצמות האור כמו שמקבל ממש כו', וזהו מכון לשבתך פעלת ה' שהכלים הן מכון לשבת לבחי' האור דמ"ה כו', ואותיות וכלים אלו נק' אבנים דאבן הוא א' ב"ן, א' הוא ש' מ"ה שהוא הוי' במילוי אלפין כנודע, וב"ן הו"ע בחי' תאותיות והכלים דמ"ה שזהו בחי' ב"ן דמ"ה, והן בידי שמים שהאותיות הן שיורדין ומתגלים מלמעלה (וכנ"ל בנשמות) להיות בחי' כלים לבחי' הביטול דמ"ה שבהם נאחו ועי' נמשך גילוי בחי' זו כו', ועי"ז תשתפכנה אבני קדש שיש אבנים שהם כלים לבחי' קדש העליון כו' *.

בס"ד, ש"פ תצוה, רס"ח

ולקחת את שתי אבני שוהם ופתחת עליהם שמות בניי, ששה משמותם כו' ואת שמות ששה הנותרי' כו' ואח"כ כתי' ועשית חושן משפט כו' ומלאת בו מלואת אבן כו' והאבנים תהיין על שמות בניי שתיים עשרה כו' ונשא אהרן את שמות בניי כו' לזכרון לפני ה', וצ"ל ההפרש בין חשן לאפד דבאפד היו י"ב השבטים חקוקים על ב' אבנים ששה על אבן א' וששה על

(*) מאמר זה לא נגמר בגוכי"ק, ובסופו נרשם בגוכי"ק: תשלום הענין עבמ"ש בד"ה במד"ר כו' דרש ר' לוי בר ס"סי כו', רניה (נרפס לקמן בהוספות).

אבן הב'. וכדאי' בגמ' סוטה דל"ו ע"א שתי אב"ט היו לכה"ג על שתי כתפיו אחת מכאן ואחת מכאן ושמות י"ב שבטים כתוב עליהם ששה על אבן זו וששה על אבן זו שנא' ששה משמותם כו'. ובחשן שהי' על לבו של כה"ג היו הי"ב שבטים חקוקים על י"ב אבנים כל שבט על אבן מיוחד בפ"ע. וגם האבנים עצמן היו בחשן י"ב אבנים חלוקים במינן ובגוונן אודם פטדה וברקת כו', ובאפוד היו ב' האבנים אבני שוהם. והיו על שתי כתפיו מובדלים זמ"ז ומ"מ היו אבן אחד במינו. ובחשן היו כולם על לבו והיו י"ב אבנים חלוקים במינם ובגוונם. ואבני האפוד נק' אבני זכרון ואבני חשן אינו נק' אבני זכרון כ"א ונשא אהרן כו' זכרון לפני ה', אבל אבני אפוד נק' אבני זכרון בעצם. גם צ"ל מה * ששה משמותם כו' ואת שמות ששה הנותרי' מהו הנותריים דמשמע שהן טפלים והלא היו ששה וששה שזים כו'. ובכללות הדבר צ"ל מה"ע חקיקת שמות השבטים על האבנים למה הי' כל הענין הזה, ומה שנא' ונשא אהרן את שמות בניי לזכרון הדיינו עליית נש"י דהי"ב שבטים כוללים כללות הנשמות ונשא אותם לזכרון היינו העלאת נש"י שהי' לזכרון לפני ה' כו'. לכאוי' הלא הי' לזה עבודה מיוחדת בבהמק"ד שהו"ע העלאת הנרות שזוהו עליית הנשמות כנודע וכמשי"ת. וא"כ מהו עוד שהיו חקוקים על אבנים ובוזה יהיו לזכרון כו' ולכאוי' כפה"ג ענין העלי' שע"י העלאת הנרות הוא נעלה יותר מהזכרון שע"י האבנים ובמד"ר קהלת ע"פ טוב שם משמן הטוב אי' דשם היינו חקיקת השמות על האבנים שזה טוב משמן הטוב שמן שנמשח בו אהרן ונר' דכמו"כ הוא לגבי שמן המנורה דשמן משחת קדש דאהרן הוא ענין א' עם השמן למאור דמנורה ואוי' ע"ז טוב שם כו'. אמנם כללות הענין הוא להנה ידוע דבאב"ט יש ב' מיני אבנים, יש אבן שמתחלת הוויתו הוא זך בעצם והאור הוא בו בטבע בתולדתו. ויש אבן שאינו זך בעצם כ"א ע"י שמזדכך ומתברר בגדולו בארץ. וגם כשמוציאין אותו מן הארץ צריך פעולת אדם להוציא את האור הנעלם בו כו'. וכמו שיש בכללות אבנים ולבנים דאבנים בידי שמים ולבנים בידי אדם, כמו"כ באב"ט יש ב' מינים הנ"ל. ואינם דומים באורן ג"כ. דהאבן שהאור בו בתולדתו הי' מאיר בדרך או"י בהמשכה והתפשטות. שנמשכים ממנו קוי אור ונראים בגוון א' כפי גוון האבן. והאבנים שהאור בהם ע"י זיכוך אין האור בהם בהמשכה והתפשטות כ"א שמתלהט ומתנוצץ ניצוצי אור ואינו עומד בגוון אחד כ"א בכמה גוונים. וכמו"כ אנו רואים בכוכבים שיש כוכבים שמאירים בדרך או"י כמו קו היש * הנמשך מלמעל"ט ואינו מתנועע באורו ונראה בגוון א', ויש כוכבים שמתנוצצים ניצוצי אור בתנועה אנה ואנה ונראה בכמה גוונים. וידוע דאב"ט הן ע"י פעולת הכוכבים לכן יש באב"ט ג"כ ב' מינים הנ"ל, והוא ההפרש שבין שוהם לשארי אב"ט דאבן השוהם הוא זך בעצם והאור בו בתולדה כנודע, ושארי אב"ט כמו אבן ספיר וישפה וכה"ג הן שהאור בהם ע"י זיכוך כו'. והדוגמא

טו : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מ"ש.

קו היש : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : קו הישר.

מזה למעלה זהו ההפרש בין ש' מ"ה לש' ב"ן, דשם מ"ה הוא בחי' אור עצמי
 בבחי' גילוי מלמעלה והוא בבחי' המשכה מלמעל"ט (עמ"ש מזה בדי'ה ויראו
 את אלקי ישראל, רס"ח), וש' ב"ן הוא האור הנעשה ע"י בירור, וכידוע דש'
 ב"ן הוא ששייך לבירורי' והיינו שנתברר ונעשה בבחי' אור המאיר כו',
 והם בחי' משפיע ומקבל דש' ב"ן הוא בחי' מקבל שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע
 ע"י הבירור וכמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפיים כו', וש' מ"ה הוא בחי'
 משפיע והו"ע המשכת מ"ד שנמשך לסייע בהבירור דש' ב"ן, וכמו"כ לאחר
 העלאת מ"ן דש' ב"ן נמשך מש' מ"ה בחי' המשכת מ"ד כו', וזה"ע טהרה מביאה
 לידי קדושה, דקדושה הוא שקדוש בעצם שאין בו ענין הישות כלל והוא
 בחי' אין בעצם ובחי' אור עצמי כו', וטהור הוא שיש בו ישות אלא שנטהר
 ונזדכך וזה מביא לידי קדושה שהוא בחי' המשכת מ"ד כו', וזהו כללות
 ההפרש בין חשן ואפוד, דאפוד הוא בחי' משפיע והיינו בחי' ש' מ"ה והי'
 בו אבן שוהם שהוא בחי' אור עצמי דש' מ"ה וזהו דשהם אותיות משה
 שהוא בחי' ש' מ"ה, ולכן נק' אבני זכרון דזכרון הוא בחי' החכ' וכמ"ש לזכרון
 בין עיניך בפ' קדש דחכ' הוא בחי' ש' מ"ה, ולכן אבני אפוד הן אבני זכרון
 בעצם, אבל אבני חשן הוא שע"י הבירור נעשים בבחי' אור המאיר, ולכן
 אינו נק' אבני זכרון בעצם, רק ונשא אהרן כו' לזכרון כו' דהיינו שמתברר'
 ונעשים לזכרון כו', ובעבודה הו"ע בירור הנה"ב שהאותיות והכחות דנה"ב
 נעשים לזכרון לפני ה' כו', וזה"ע חקיקת השמות על האבנים היינו כחות הנה"א
 שמתלבשים בנה"ב לבררו כו', וזהו כללות ההפרש בין אבני חשן להעלאת
 הנרות שזהו עליית הנה"א עצמו ואינו שייך עדין לבירור הנה"ב כו', ואבני
 חשן שנשא אהרן לזכרון הו"ע בירור הנה"ב כו', ולהבין זה צ"ל תחלה ענין
 העלאת הנרות, דהנה ידוע דאהרן הוא בחי' שודמ"ט שמעלה נש"י וכמ"ש
 ובהעלות אהרן את הנרות, נרות הן הנשמות וכמ"ש נר ה' נשמת אדם,
 ושבעה הנרות הן ז' מדרי' שיש בעובדי ה' יש שעבודתו באהבה ויש ביראה
 ויש בבחי' התעוררות רחמים על נפשו ויש בבחי' ניצוח כו', דבכללות
 הנשמות יש ז' מדרי' בעבודתם כו', וענין העלאת הנרות הוא שהמשיך
 בחי' אה"ר בנשמות להיות בבחי' רצוא וכליון להתכלל במקור חוצבם בבחי'
 עצמות או"א"ס, וכמו הניצוץ שרץ בריצה ועלי' להכלל באבוקה גדולה כמו"כ
 יהי' הרצוא בניצוץ הנשמה להכלל בעצמות או"א"ס כו', דהנה הנשמה הגם
 שהיא בבחי' נר הוי' וכמו ניצוץ הנבדל מן שלהבת ואבוקה גדולה דגם
 כשנבדל ה"ה מאיר כו', דהנה הנשמה גם כמו שהיא בשרשה ה"ה עד"מ
 כמו ניצוץ הנבדל כו' וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חד שכבר יצאו ונפרדו
 מהכלים כו', ומ"מ ה"ה בחי' אלקות ממש וכמ"ש מעין אלקות דכלים וזהו
 שהיא בבחי' אור המאיר כו', ומ"מ הרי ירדה בבחי' השתל' ממדרי' למדרי'
 בראת יצרת ונפחת שבוה נתעלם אור הנשמה, דכמו שהיא בשרשה היא בבחי'
 גילוי אור דכל נשמתא הוה קיימא בדיוקנא קמי' מלכא קדישא בחי' אור
 זרוע לצ"ע כו', אבל כמו שהיא בבחי' בריאה יש מאין מתעלם אורה, הגם
 שלא נשתנה מעצם מהותה והיא אלקות כו' כמ"ש במ"א, מ"מ האור שבה

אינו מאיר בגילוי כו', וממילא אין בה בחי' הרצוא כ"כ, דבשרשה שהיא בבחי' אור המאיר ה"ה בבחי' רצוא לאוא"ס וכמ"ש רשפי' רשפי' אש שלהבת י"ה כו', וכמא' למה הצדיקים דומין בפני השכינה כנר בפני אבוקה והיינו כשמאיר אור הנשמה בגילוי כו', אבל כשאין האור בגילוי אין הרצוא כ"כ, ובפרט בהתלבשותה בגוף זנה"ב שהנה"ב מחשיך ומסתיר אור הנשמה בהחומריות וגסות שלו עד שיכול להיות התגברות החומריות דכח המתאוה דרוח הבהמה להוריד ולהשפיל ח"ו אור הנשמה בחי' רוח האדם שיורד ג"כ ונמשך אחרי הגופניות ובמח' טמאות הנק' לבושים צואים לבושים דמסאבא המטמאים את הנפש, וכ"ש מי שנכשל במעשה ר"ל עד שיכול להיות שיכבה אור הנשמה לגמרי ח"ו, וכמו נר דלוק שמכניסים באויר גם ומעופש כמו בור עמוק ה"ה נכבה, כמ"כ האויר הגס והמעופש דנה"ב יכול לכבות אור הנשמה כו', והסיבה לזה הוא מצד ריחוק ניצוץ הנשמה משרשה ומקורה ואין האור מאיר בה דאם הי' מאיר בה גילוי אור אין שום דבר מחשיך ומסתיר עלי' ואינו שייך שהנה"ב יחשיך על הנה"א וימשיך אותו כו', וכמ"ש בזהר על גופש כי תחטא תוהא דכאשר מאיר אור הנשמה אינו שייך לחטא ועון וכ"ש בחי' נשמה דאצי' שאינה שייך לחטא כו' וכמ"ש במ"א, רק מה שנתרחק אור הנשמה ממקורה ומתלבשת בנה"ב שמסתיר עלי' וממשיך אותה בהחומריות שלו בתאוות היתר עד גם בתאוות איסור כו', ובפרט בגשמות נמוכות שאין האור והגילוי בהם כ"כ שהן עלולים יותר להסתיר וכיבוי ח"ו, אך בחסד ה' עלינו הנה נר האלקי' דנשמה טרם יכבה בחשכת הגוף ונה"ב מיד מאיר עלי' אור האה"ר דשרש ומקור הנשמה לעורר ולהלהיב את הניצוץ דנשמה אף שהוא בבחי' ריחוק לגמרי ולשוב אל ה' ולהתעורר באה"ר כו', וכמו בבע"ת אמיתיים שהיו מקודם בעומק הרע ר"ל ונתעוררו בתשובה גדולה ואמיתיות וכמו ראב"ד שגעה בבכי' עד שיצא נשמתו שנתהפך לגמרי כו', וכמו שאנו רואין גם בקשב"ק ופושעי ישראל שמורחקים מאלקות בתכלית, ולפעמים מתעורר לבבם בהתעוררות תשובה בלב נשבר שנשבר רוחם ולבם בקרבם ומואס בחייו ממש לפי שעה כו', דהתעוררות זו באה להם משרש ומקור נשמתם כו', וכמ"כ הוא באה"ר באותן שאינם מורחקים כ"כ שפתאום מתעורר באה"ר ותשוקה נפלאה שאינו לפ"ע מדריגתו ומצבו כלל וכלי שום הכנה כלל ה"ה מתעורר בתשוקה נפלאה שנמשך לבו מאד לאלקות, דאו בנקל לו מאד לבוא לבחי' אה"ר אמיתיות כו', וזהו עבודתו שהמשיך בחי' אה"ר בנשיי' דהיינו שהמשיך משרש ומקור הנשמה אל הנשמה המלובשת בגוף להיות בבחי' רצוא כניצוץ הרץ ונמשך אל האבוקה כו', והענין דהנה אהרן הוא א' הר נ', הר הוא בחי' אהבה וכמא' לא כאברהם שקראו הר, וכמו הר שהוא בזלזל כמ"כ הוא בחי' אהבה כו', ואהבה זו היא מבחי' א' בחי' פלא עליון מבחי' עצמות או"א"ס שזהו בחי' אה"ר הנ"ל שזה הי' מדריגתו, והנו"ן פשוטה הוא שהמשיך בחי' האה"ר עד למטה מטה שגם ניצוץ הנשמה המוסתר למטה יתעורר בבחי' אה"ר כו', וזהו שהי' עבודתו בהעלאת הנרות וזה ישנו בכל עת וזמן גם עכשיו (דהתורה היא נצחיות כו') שנמשך

כח עליון משרש ומקור הגשמה לעורר את הנשמה המלוכשת בגוף כו', והעלאת הנרות הי' פעמיים ביום שחרית ובין הערביים. דכמו שמצות ק"ש פעמיים ביום ערב ובקר והו"ע למסור נפשו באחד כן צ"ל הסיוע מלמעלה ג"כ פעמיים ביום, ובין הערביים נק' העלאת הנרות ובבקר בהטיבו את הנרות. והענין הוא כדאי' בזהר רננא ברמשא ושמחה בצפרא, רננא הוא בחי' גבורות והיינו להיות בחי' ההעלאה בלילה זמן החשך הוא ע"י הגבורות המעוררים כו' ובבקר הוא ע"י בחי' החסדים שו"ע בהטיבו כו'. ובעבודה היינו העלאת הנה"א שנעשה ע"י המיצר והדוחק של הריחוק שעי"ז נעשה הרצוא. והיינו בלילה בזמן התגבורות החשך אז נעשה התעוררות הרצוא ע"י המיצר מהריחוק כו'. ובבקר הוא ע"י בחי' גילוי אור. דכאשר מאיר אור הנשמה ה"ה בבחי' רצוא כו', וזה"ע בהטיבו את הנרות להאיר אור הנשמה כו'. והנה בכדי שיהי' העלאת הנרות נאמר תחלה ויקחו אליך שמן זית כו'. דהגם דהעלאת הנרות הן ע"י אהרן מ"מ לקיחת השמן למאור צ"ל אליך למשה דוקא. והענין הוא דהנה משה הוא בחי' שוד"מ שממשיך גילוי אוא"ס בנשיי, דהנה המשכת התורה היא ע"י משה וכמ"ש תורה ציוה לנו משה כו', וכן הוא בכל דור ודור השפעת התורה דבר ה' זו הלכה הוא ע"י משה וכמא' משה שפיר קאמרת. ועיקר הענין הוא דמשה ממשיך בחי' גילוי עצמות אוא"ס בחכ' דתורה, דכ"ד ספרין דאורייתא נא' עליהם ותמלא כדה שהן כד מים החכ', והיינו בחי' הארת החכ' שבא בגילוי להתלבש באותיות דתורה וכמ"ש והחכ' מאין תמצא שנמצאת בבחי' יש כו'. אבל בחי' פנימיות ועצמות החכ' ה"ה למעלה מבחי' גילוי. ובכדי שיהי' ירידת והמשכת בחי' עצמות החכ' זהו ע"י משה שהי' שרשו ממדרי' זו וכמ"ש כי מן המים משיתיהו מבחי' מ"ע שמעל לרקיע היא הפרסא שבין כתר לחכ' כו'. ולכן כתי' בו כבד פה וכבד לשון אנכי כבד פה לגבי תושבע"פ וכבד לשון לגבי תושב"כ להיותו מבחי' חכ' הנעלמה שאינו בבחי' גילוי כלל להיות בבחי' התלבשות באותיו' ודבור דתורה כו'. והושיב לו הקב"ה אנכי אהי' עם פיך היינו בחי' אנכי שנתגלה במ"ת דכתי' וירד הוי' על ה"ס כו' אנכי ה' אלקיך דמבחי' אנכי יכול להיות פה גם לבחי' חכ' הנעלמה. משום דלגבי בחי' אנכי מי שאנכי נגלו כל תעלומות גם בחי' תעלומות חכ' כו'. וז"ש ודברי אשר שמתו בפיך דברי דוקא בחי' הדבור דתורה שנמשך מבחי' אנכי בחי' הכתר. ומ"מ ההמשכה היא ע"י משה שהוא בחי' חכ' הנעלמה לכן אנכי אהי' עם פיך דוקא. וכתי' משה ידבר שמנהיג וממשיך בחי' גילוי אוא"ס בתורה. דשרש משה הוא בבחי' ח"ס גם שרשו בבחי' ש' מ"ה דא"ק, ולכן משה ידבר שממשיך גילוי אוא"ס גם בבחי' התורה דאצי' וכן גם בתורה דבי"ע עד תורה הנגלית לפנינו כו'. וזהו דשמן למאור יקחו אליך למשה דוקא. דהנה מאור הוא בחי' מקור האור וכמו המאור שבה כו', דתורה נק' אור ותורה אור והוא בחי' הארת החכ' לבד, וכמו עד"מ אור וזיו השמש שהוא הארה לבד לא מהות ועצמות השמש שאינו מאיר בהזיו. וזהו בחי' אור התורה שהן כ"ד ספרין דאורייתא. רק כמו כד מים החכ' שבאין ערוך לגבי בחי' ים החכ'

עצמו. אמנם בחי' שמן למאור הוא בחי' מקור האור, ועם היותו בחי' מקור לאור מ"מ הוא בחי' מקור נבדל, וכמו עדי"מ שמן הוא מקור לאור שהרי אור הנר הוא מן השמן שנמשך ע"י הפתילה ועי"ז הוא האור, וכפי זכות השמן כן היא זכות האור. זמ"מ השמן עצמו אינו דולק, והיינו שהוא מקור נבדל בערך. דמה שהוא בערך ה"ה ג"כ בבחי' אור, והיינו שבא לאור וגילוי כו', אבל מה שאיננו אור כלל ה"ה בבחי' מקור נבדל כו' (לכאור אפ"ל משל משמן על ענין ע"ס הגנוחות שהוא בחי' העלם שאינו במציאות עוד יותר מאבן החלמיש דמ"מ יש בו כח החום אבל שמן דמי שאמר לשמן וידליק כו' אין בו גם כח החום כו', וכמשנ"ת במ"א דהמשל דשם הוא יותר שלא במציאות מכמו כחות ההיולים העצמיים שזהו כמשל החום, לכאור ה' אפ"ל ע"ז משל השמן רק דמסתפינא לומר משל חדש). וזהו ע"מ מאור מקור האור שהאור נמשך ממנו אבל הוא נבדל בערך. והענין הוא דהנה בתורה יש ג' מדרי' לחם יין ושמן. לחם היא תורה הנגלית, וכמו לחם לבב אנוש יסעד דסעידת הלב הוא הלחם דוקא לא יין ושמן, רק אחר הלחם צריכים ליין ושמן, כמו"כ עיקר עסק התורה היא בחי' תורה הנגלית בחי' לחם. אמנם לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' כו', בחי' מוצא פי ה' שבתורה דהיינו פנימיות התורה בחי' יין ושמן, זהו נכנס יין יצא סוד, דסוד הר"ע אהבה מוסתרת והיציאה והתגלות שלה הוא ע"י שנכנס יינה ש"ת להבין ולהשכיל בגדולת ה' איך דכולא קמי' כלא חשיב ואיך שהוא אחד בז' רקיעי' וארץ כו'. ושמן ג"כ פנימיות התורה ולמעלה מבחי' יין, וכידוע שיש רזין ורזין דרזין, דהיינו בחי' סדכ"ס שסתום גם מבחי' סתימין. וכמו שמן שצף ע"ג יין ולדעת רבנן דריב"ז בגמ' דשבת אין להם חיבור כלל זע"ז. דין הוא בחי' העלם שיכול לבוא לידי גילוי, וכמו מח' שהיא העלם שבא לידי גילוי בדבור כו'. אבל שמן הוא בחי' העלם שאינו בא לידי גילוי כו', והוא בחי' ח"ס. דין הוא בינה ונכלל בזה גם בחי' הארת החכ' דוהחכ' מאין המצא. אבל שמן הוא בחי' ח"ס ובח"ס גופא הוא בחי' עצמות דח"ס. וכידוע שיש ב' בחי' סתימות בח"ס, הא' מה שסתום רק לגבי מקבלים מ"מ ה"ה מקור לגילוי, דאפס קצתו בא לידי גילוי כו'. והב' מה שסתום לגמרי, דעם היות שכל הגילוי' באים ממנו מ"מ בעצם ה"ה בבחי' סתום לגמרי כו' וכמ"ש במ"א. וזהו בחי' מאור שנבדל בערך לגמרי מבחי' אור כו'. וזהו ויקחו אליך שמן למאור, דמשה המשיך בחי' גילוי המאור. אמנם לא שיאיר בבחי' פנימיות ממש, דבחי' זו א"א להיות עכשוו בבחי' גילוי כ"א לעתיד (ויהי' ג"כ ע"י משה שנק' גואל ראשון וגואל אחרון כו'), דטעמי תורה לא נתגלה עכשוו, רק שהמשיך משה את השמן למאור שיהי' עליית והתכללות נש"י בבחי' ומדרי' זו כו'. וזהו שאמרז"ל בפ"ח דמנחות אף המנחות ה' בדין שיטענו שמן זית זך כו' ת"ל זך כתית למאור ולא זך כתית למנחות, וצ"ל באמת למה מנחות א"צ שמן זית זך הלא הן לאכילת מזבח ואכילת כהנים, ולמה להדלקה צריכים שמן זית זך ולא למנחות. אך הענין הוא דהנה שמן זית זך הוא השמן הראשון

מהג' שמנים וכדאי' במשנה שם ג' שמנים הן הראשון למנורה והשאר למנחות. וענין הג' שמנים שמן הראשון הוא בחי' ח"ס שהוא ראשית ומקור כל חכ' כו', וכמ"כ הוא בחי' חכ' דא"ק, ובד"כ הוא בחי' חכ' שבאוא"ס שלמעלה מאצ"י שהכל נחשב בבחי' ומדרי' אחת כו'. ושמן השני הוא בחי' חכ' דאצ"י שנק' חכ' סתם לא ח"ס, שאינו בערך לגבי בחי' ח"ס כו' כנ"ל. ושמן הג' הוא בחי' מוחין שבמדות שבאין ערוך לגבי מוחין בעצם וכמ"ש במ"א. והנה המנחות שהן לאכילה הוא בחי' המשכה פנימיות וכמו ותורתך בתוך מעי כו', וזה שייך בשארי שמנים, דהיינו מבחי' חכ' הגלוי' כו'. אבל שמן הראשון שהוא בחי' ח"ס א"א לבוא עתה בבחי' גילוי בפנימיות כ"א למנורה להיות בזה העלאת הנרות כו'. וזהו ויקחו אליך כו', דבכדי שיהי' העלאת הנרות דאהרן צ"ל תחלה בחי' שמן למאור דמשה. דהנה העלאת הנרות נת"ל שזהו כמו ניצוץ הנכלל באבוקה, וצ"ל תחלה המשכת האבוקה ואז יכול להיות התכללות הניצוץ בהאבוקה, ולזאת צ"ל תחלה ההמשכה דמשה בחי' גילוי המאור ואח"כ יכול להיות העלאת הנרות כו'. והענין הוא דהנה מה שיש בנשמות בחי' אה"ר הנ"ל זהו מבחי' עצמות אוא"ס בחי' שרשם ומקורם האמיתי דכתי' בנים אתם לה' אליכם וכמו הכן שנמשך מעצמות מוח האב כמ"כ נשי' שרשן מבחי' עצמות אוא"ס וכמ"ש כי אתה אבינו, ומשו"ז יש בהם כח הרצוא להכלל בה' אחד מפני שרשן מבחי' אוא"ס אחדות פשוטה כו'. ולזאת צ"ל המשכת גילוי המאור שמוה נמשך בחי' אה"ר בנשי'. ועבודתו של אהרן הי' להמשיך בחי' אה"ר שבשרש ומקור הנשמה שיאיר גם בהנשמה המלובשת בגוף כו' כנ"ל. אבל להיות בחי' אה"ר גם בשרש ומקור הנשמה זהו ע"י המשכת המאור שהמשיך משה כו', ולזאת צ"ל תחלה ויקחו אליך שמן כו' למאור, ואז יכול להיות העלאת הנרות דאהרן שיוכלו בבחי' עצמות אוא"ס כהתכללות הניצוץ בהאבוקה כו', וכ"ז הו"ע העלאת הנרות, דהיינו עליית הנה"א. אמנם בכדי שגם הנה"ב יתברר ויתעלה, זה"ע אבני חשן ואפוד. דאבן הוא א' ב"ן בגימ' בהמה, וא' הוא בחי' הארת ש' מ"ה לברר את הנה"ב שיתהפך ג"כ לטוב. ועז"נ ונשא אהרן כו' לזכרון לפני הוי', היינו עליית הנה"ב שעולה ג"כ לזכרון. דזכרון הוא בחי' פנימיות החכ' (בחי' שמן למאור). דשכחה היא מצד אחוריים וחיצוניות, וזכרון הוא בחי' פנימיות החכ', ובד"כ בחי' פנימיות אוא"ס בחי' כולו פנים כו' וכמ"ש במ"א. והו"ע עליית הנה"ב שנהפך לאור ונעשה בבחי' זכרון כו'. ולהבין זה ילה"ק מ"ש צאינה וראינה כו' ביום חתונתו וביום שמחת לבו ואמרז"ל ביום חתונתו זו מ"ת וביום שמחת לבו זה בנין בהמק"ד. ומשמע דביום שמחת לבו הוא למעלה מבחי' ביום חתונתו דאחר ביום חתונתו אומר וביום שמחת לבו, משמע שזהו למעלה כו'. והענין הוא דהנה הקב"ה נק' לב וכדאי' במדרש היכן מצינו שהקב"ה נק' לבן ש"י שנא' צור לבבי וחלקי אלקי לעולם, וזהו לבבתני אחותי כלה שעושיני אותו בחי' לב כו'. וכמו עדי"מ הלב הוא משכן הדם שהוא הנפש בחלל השמאלי שבו שמהלב נמשך הדם עם הנפש בכל האברים. מ"מ לא הדם הוא עיקר החיות הגם שיש בו הנפש, כ"א עיקר החיות

הוא מהרוח החיים שבחלל הימני שבלב. דנפש הוא בחי' מקבל וכדאי' בסבא דמשפטים שנפש ורוח הם דכר ונוק', לכן עיקר החיות הוא מבחי' הרוח חיים כו'. והנה התהוות הדם הוא מהמאכל שמתברר בקיבה ונעשה דם והמובחר עולה ללב ובלב מתברר שנית ועולה למוח. והן האידיים הדקים העולים מהלב אל המוח ועי"ז נמשך רוח חיים מהמוח אל הלב בחלל הימני שבו. וזהו לב חכם לימינו שהלב מקבל ממוח החכ' בחלל הימני שבו שמלא רוח חיים ומחלל הימני נמשך אל החלל השמאלי ומתאחד הרוח עם הנפש. וזהו דפיקו דליבא שדופק ב' דפיקות ברצוא ושוב. דפיקו הא' ברצוא שהוא עליית הדם מהלב אל המוח ודפיקו הב' בשוב המשכת רוח חיים מהמוח אל הלב שמתאחד שם עם הנפש שבחלל השמאלי ונמשך לכל אבר כפי מזגו ותכונתו. וז"ש לחם לבב אנוש יסעד. יסעד הוא ל' הגבהה שמגבי' את הלב הוא הדם שעולה אל המוח ועי"ז נמשך מן המוח אל הלב שנעשה התחברות המוח והלב. והדוגמא מזה ברוחניות הו"ע הקרבנות שנק' לחם כמי"ש לחמי לאישי כו'. והנה שרש ענין הקרבנות ידוע דנפש הבהמה שרשה מפני שור שבמרכבה וכמו ג' שותפים באדם שהקב"ה נותן בו נשמה, כמו"כ בבהמה הנפש הוא מפני שור ונפש העוף מפני נשר. רק שירד ונפל למטה בק"נ. ועל ידי העלאת הקרבן וזריקת הדם מתברר נפש הבהמה והעוף ועולה לשרשם בחיות המרכבה ועי"ז נתוסף אור וחיות בחיות המרכבה והחיות נושאים את הכסא עם בחי' אדה"ע שעל הכסא לבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מגדר ציור אדם שעז"נ כי לא אדם הוא וכתי' אשר לא ישב אדם שם כו'. ועי"ז נמשך אור חדש מבחי' עצמות אוא"ס בבחי' ציור אדה"ע כו'. וז"ש ריח ניחוח לה' ריח הוא בחי' העלאת הקרבן שעולה למעלה ועי"ז ניחוח לה' היינו המשכת אור חדש בבחי' אדם דאצי', וכמ"ש בזהר שלח כד אנהיר עתיקא סתימאה דמוחא ומוחא אנהיר בלבא כו', ודא איהו כח ה' כו' דהיינו ענין ניחוח לה' כו'. והי' ממש כמו בגשמיות שהמאכל מתברר והדם עולה ללב ומהלב אל המוח ונמשך רוח חיים מהמוח אל הלב. כמו"כ הוא העלאת הבירור מהקרבן שעולה בבחי' העלאת מ"ן ועי"ז נמשך אור חדש בבחי' אדה"ע. דשרש ההמשכה היא גבוה מאד. דהיינו מבחי' עתיק הנ"ל בשם הזהר, וכדאי' ג"כ בזהר ר"פ לך בשעתא דרוחא דכל רוחין ארים בסימו דנשמתא כו'. ואי' במאור"א דרוחא דכל רוחין זהו בחי' ת"ת שברדל"א כו'. ועש"ז נק' הקב"ה צור לבבי שהוא בחי' המשכת אוא"ס שנעשה ע"י העלאת מ"ן דבירורי הקרבנות כו'. וז"ע מה שבהמק"ד נק' שמחת לבו. והנה שמחת הלב הוא פתיחת הלב. דעצבות הוא שהלב סגור וקמוט. ושמחה הוא פתיחת הלב. דשמחה נעשה ע"י גילוי אור וחיות פנימי. וכמו חכמת אדם תאיר פניו וכמו צהבו פניו של ר"א כו' שזהו מגילוי התענוג שבחכ' כנודע. וכמו"כ שמחת הלב הוא מגילוי רוח חיים שבלב. ובאמת ענין שמחת הלב הוא עוד יותר מענין חכמת אדם תאיר פניו כו'. וכמו שרואין בחוש דשמחת הלב פועל בהילוך הדם שיהי' בטוב עד שיכול לתקן גם קלקול וריעותא שיש בהדם. דכמו שעצבות הלב מקלקל הילוך הדמים עד שנעשה קלקול בהאברי'

כנודע, כמו"כ שמחת הלב מתקן כל קלקול וריעותא כו'. וזה דוקא משמחת
 הלב הנעשה מבירור המאכלים טובים מה שהתענוג בחכ' כמו חכמת אדם כו'
 אינו יכול לפעול כ"כ דהתענוג שבשכל ג"כ מחזק את האדם ופועל הילוך
 הדם אבל הוא רק מחזיק לפי שעה לא שמתקן את הקלקול, ושמחת הלב
 מתקן ממש את הקלקול כו'. וזהו וביום שמחת לבו זה ענין בהמק"ד. דהנה
 בבהמק"ד ה' עיקר העבודה עבודת הקרבנות ועי"ז נעשה ניחוח לה' שנמשך
 בבחי' לב אדה"ע מבחי' עצמות אוא"ס בחי' פנימיות הכתר כו' כנ"ל ז"ע
 שמחת לבו שלמעלה גם מבחי' ביום חתונתו זו מ"ת שהרע חכמת אדם תאיר
 פניו (בחי' שמן למאור אנכי הוי' כו' כנ"ל), ושמחת הלב הוא למעלה מזה.
 והוא שנעשה ע"י בירורי הקרבנות דוקא כו'. והנה עכשיו שאין לנו קרבנות
 תקנו תפלה במקום קרבנות שהרע הקרבת נה"ב שמתברר ועולה ונכלל בבחי'
 הרשפי אש של הנה"א. וזה"ע הד' מדרי' שבתפלה פסוד"ו וברכת ק"ש
 וק"ש ושמו"ע שבהם בירור ועליית הנה"ב. דהנה כתי' והנה רוח גדולה וחזק
 מפרק הרים ומשבר סלעים לא ברוח ה' ואחרי הרוח רעש לא ברעש ה' ואחרי
 הרעש אש לא באש ה' ואחרי האש קול דממה דקה, ואי' בזהר תמן קאתי
 מלכא. דהנה רוח זהו פסוד"ו שמבו' שם התהוות כל העולמות העליונים
 והתחתונים שנתהוו מאין ליש, דשרש התהוותם הוא מבחי' רוח פיו ית' וכמ"ש
 בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כו', דכל צבא מעלה ומטה נתהוו במאמר ורוח
 פיו ית'. ובוה הוא ההתבוננות דפסוד"ו בענין הפלאת ההתהוות מאין ליש, ברוך
 שאמר והי' העולם שבאמירה אחת נתהוו כל העולמות בבחי' מציאות יש כו'.
 ועל רוח זה נא' רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים, והרע רוממות
 אל בגרונם שע"ז וחרב פיפיות בידם, והרע פסוד"ו מל' לומר עריצים, שנכתים
 עי"ז החוחים וקוצים, היינו חומריות הנה"ב, דבמציאותו הוא חומרי וגס, וע"י
 ההתבוננות בהפלאת ענין התהוות העולמות ה"ה יוצא מחומריותו וגסותו כו'.
 ולא ברוח ה', שהוא בחי' רוח אלקי' וכמ"ש ויעבור אלקי' רוח על הארץ
 כו', דברה"ע הוא מש' אלקי' בראשית ברא אלקי', ובש' הוי' הוא בחי' ה"א
 אחרונה שהיא אתא קלילא דלית בי' מששא בחי' הבל חיצוני כו'. ואחרי
 הרוח רעש הוא ברכת יוצר, שמבואר ענין ביטול המלאכים שמעריצים
 ומקדישים וממליכים כו' שרפים אומרים קדוש בהתלהבות גדולה ברשפי
 אש התשוקה והצמאון כו' והאופנים וחיה"ק ברעש גדול כו'. וזה ע"י ההתבוננות
 באוא"ס שקדוש ומובדל מהם ואינו נתפס בכלי השגתם, דכלי השגתם הוא
 מבחי' ה"א תתאה, ועי"ז וצדקתך ירננו צדק מלכותא קדישא בחי' מל'
 שבחי' זו אצלם בבחי' השגה שמשיגים את האור והחיות שלהם. וכמו שהאדם
 משיג את חיות נפשו, כמו"כ מלאכים עליונים משיגים את האור והחיות
 האלקי המתלבש בתוכם לחחיותם, ומשיגים שזה רק הארה לבד אבל עצמות
 אוא"ס קדוש ומובדל. וז"ע אמירת קדוש קדוש ו' שלמעלה מה"א שבחי'
 זו קדוש ומובדל כו'. וזהו סיבת הרעש שלהם, דמבחי' האור האלקי שנתפס
 בהשגתם לא היו מרעישים כ"כ, אבל מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשגתם נעשה
 אצלם הרעש כו'. והשרפים להיות שמשיגים עכ"פ ענין הקדושה וההפלאה

ה"ה בבחי' רצוא להכלל באוא"ס. והאופנים שיודעים שיש מה שקדוש ואינם משיגי' ענין ההפלאה והיינו שאינו מאיר אצלם בגילוי כלל כו' לזאת אמרי' ברוך שיהי' בבחי' גילוי כו'. והתבוננות הזאת פועל הזזה פנימיות בנה"ב. דעי' פסודיו נעשה רק החקיקה מבחוץ. ועי' התבוננות הנ"ל נעשה הזזה פנימיות בנה"ב לפי ששרשו מחיות המרכבה ושמרי האופנים כו'. וגם עזינ לא ברעש ה' לא בחי' הוי' בשלימות רק ר"ה לא י"ה. וגם בחי' וא"ו הוא שמאיר רק בבחי' מקיף עליהם כו'. ואחרי הרעש אש, הוא ברכת אה"ע וק"ש שהוא עבודת הנשמות בבחי' אהבה ברשפי אש שע"י ההתבוננות בבחי' אחדות ה'. וזהו שמע ישראל בחי' השגה והבנה איך שה' אחד ועי"ז ואהבת בבחי' להכלל באחדותו ית' כו'. וכידוע דמבחי' בינה נעשה התלהבות הרצוא כו'. דבאש זה נשרף הנה"ב וכמ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר בא לבחי' אהבה לאלקות כו'. ומ"מ לא באש ה', דעיקר ש' הוי' הוא היוד דש' הוי'. וכאן שהוא בחי' ה"א ראשונה בחי' בינה אינו מאיר בזה שלמות ש' הוי'. ואחרי האש קול דממה דקה תמן קאתי מלכא שהוא ש' הוי' בשלמות כו'. והיינו קול דתורה דאורייתא מחכ' נפקית בחי' יוד דש' הוי'. ובתורה כתי' ודברי אשר שמתי בפ"ך שהיא בחי' קול ודבור דעצמות אוא"ס וכמ"ש דבר ה' זו הלכה דהלכות דתושבע"פ הן דבר ה' ממש, וכמו בש"א כך ובה"א כך אין זה הדבור שלהם כ"א הוא בחי' דבר ה' שמתגלה בפיהם וכמ"ש הרחב פיך ואמלאהו ברו"ח מדבר כו'. וזהו דתמן קאתי מלכא בחי' עצמות אוא"ס כו', ונקי' קול דממה דקה שהוא בבחי' ביטול במציאות ממש וכמ"ש תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא כו'. וזהו כמשנת"ל ברוח חיים שנמשך מהמוח אל הלב והר"ע שמחת לבו, דההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס דעתיקא סתימאה אנהיר למוחא כו'. כמו"כ הר"ע קול דממה דקה קול דתורה המשכת בחי' עצמות אוא"ס כו' (י"ל בענין שמן למאור הנ"ל מבואר ענין תושב"כ וכאן תושבע"פ כו'). וכן שמו"ע גי"כ בחי' קול דממה דקה והוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, ויש בזה גי"כ המשכה ברוך אתה הוי' שזהו ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס כו' וכמשי"ת. אמנם בכדי שיהי' המשכת בחי' קול דממה דקה הנ"ל הנה כשם דשמחת לבו הנ"ל הוא ע"י העלאת הקרבנות, כמו"כ המשכת בחי' קול דממה דקה הנ"ל הוא ע"י העלאה דתפלה שאמרז"ל סנדל קושר כתרים לקונו מתפלתיהן של ישראל, והר"ע מ"ש בעטרה שעטרה לו אמו כו' ביום שמחת לבו. והענין הוא דהנה עטרה נעשה מאב"ט שבעצם הן דומים רק שמאירים כו'. ויש ב' בחי' עטרות, הא' העשויה מאב"ט שהן זכים וזמאירי' בעצם, הב' שהאור בהם ע"י זיכוך כנ"ל. ועיקר הנוי והיופי הוא בעטרה זאת הב', להיות שאב"ט אלו מתלהטים ומתנוצצים בכמה ניצוצות וגווני אור, לזאת בזה הוא עיקר היופי כו'. והנה ב' העטרות הן בחי' תושב"כ ותושבע"פ, דאותיות דתושב"כ הן אותיות שלמעלה ונקי' חכ' ברורה בחי' ש' מ"ה כו', אבל אותיות דתושבע"פ הן שנתבררו ונכללו בתורה וכמ"ש בתוי"א ד"ה ויראו את אלקי ישראל כו', וזה"ע דבר ה' זו הלכה הרי ההלכה הן אותיות שלמטה ונעשים בבחי' דבר ה' כו'. והי' למעלה

מבחי העטרה דאיתיות דתושב"כ כו', וכמשנת"ל דביום שמחת לבו למעלה מביום חתונתו כו'. וזהו ג"כ ענין קושר כתרים לקונו מתפלותיהן שי', דאיתיות התפלה ה"ה אותיות ודבור האדם מהנהי"ט שלו, וכאשר יוצאין מקירות לבו בכוונה וברעו"ד שמאיר הרצון בהאותיות ה"ה נעשים אותיות ואב"ט המאירים כו'. ובכלל זה הוא ג"כ הכחות דנה"ב שמתבררים ונהפכים לאור להיות בבחי' ביטול לאלקות כו', הנה כ"ז נעשה בחי' כתר לקונו ונמשך עי"ז יהי רצון להיות רצון חדש בסדר השתל' גם למטה לרפאות החולים ולברך השנים, דבכדי שתהי' ההמשכה למטה לשנות ההנהגה בגשמיות צ"ל שרש ההמשכה למעלה מאד כו'. וכ"ז נעשה ע"י בירור וזיכוך הנה"ב שנהפך לטוב שע"ז דוקא נמשך מבחי' עצמות א"ס בחי' רצון חדש ממש כו'. וזהו"ע אבני חשן שנעשו אב"ט ע"י הבירור וזיכוך ועליהם חקוקים שמות השבטים דהיינו בעבודה התלבשות הכחות דנה"א בנה"ב לבררו ולזככו, והיא העבודה התפלה בבירור וזיכוך הנה"ב שע"ז נמשך גילוי בחי' עצמות אוא"ס עוד למעלה יותר מהעבודה דנה"א מצ"ע, וכמשנת"ל דביום שמחת לבו ה"ז למעלה מבחי' ביום חתונתו זו מ"ת כו'. וזהו שנשא אהרן את החשן על לבו, דמשכן הנה"ב הוא בלב בחלל השמאלי, אך ע"י בירור הנה"ב בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא שזה"ע לזכרון לפני ה' שהכחות דנה"ב נהפכים לאור ונעשים לזכרון כו', הרי עי"ז נעשה שמחת לבו שנמשך גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו'. וז"ש טוב שם משמן הטוב, שחקיקת השמות שעל האבנים טוב יותר משמן הטוב בחי' שמן למאור כו', והו"ע כתר ש"ט שעולה ע"ג, דכתר תורה זהו בחי' שמן למאור, וכתר כהונה זה"ע העלאת הנרות כו', וכתר ש"ט שהו"ע עבודת הבירורים ה"ז עולה ע"ג כו', וכמו"כ טוב שם שהן אבני חשן שהו"ע הבירורים דנה"ב שע"ז דוקא נמשך בחי' התענוג העצמי ממש כו' וכמ"ש במ"א, וענין האפוד הוא בחי' המשכת ש' מ"ה להיות הבירור דב"ן כו', דכשם שבהעלאת הנרות צ"ל תחלה ויקחו אליך שמן למאור ועי"ז יכול להיות העלאת הנרות דאהרן כו' כנ"ל, כמו"כ להיות הבירור דנה"ב שזה"ע אבני חשן צ"ל ע"ז המשכה מלמעלה מבחי' ש' מ"ה (וכענין והנה אנחנו מאלמי' אלומים כו' וכמו והוא נער את בני בלהה כו' וכמ"ש במ"א), וזה"ע האפוד בחי' דכר ההמשכה מלמעלה, ולכן הי' בו אבן שוהם שזך ומאיר בעצם שזהו בחי' המשכת בחי' ש' מ"ה לסייע בהבירור דש' ב"ן כו'. ומעתה צ"ל מה שבחשן היו י"ב שבטים על י"ב אבנים ובאפוד היו על ב' אבנים והי' אבן א' במינו, והענין דהנה השבטים אמרו ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, וצ"ל מה שמדמים עצמן ליעקב שהי' במעלה גבוה מהם הרבה (וכידוע דיעקב בעל עולם האצ"י והשבטים הם בבריאה כו'), ומהו אומרים כשם כו' כך כו', אך הענין דזה שאין בלבם אלא אחד הוא מפני שאין בלבנו אלא אחד, דמאחד דיעקב הי' גבי שבטים, ולכן אמרו כשם שאין בלבך כו' דעי"ז אין בלבנו אלא אחד כו', וה"ז כמא' הזהר כגוונא דאינון מתיידין לעילא באחד אוף הכי איהי אתיחדת לתתא ברזא דאחד, דבאמת אינו דומה היחוד דלתתא להיחוד

דלעילא, ולכן בהיחוד דלעילא או' באחד ובהיחוד דלתתא רק ברזא דאחד או' כגוונא דאינון מתייחדין כו' וכמ"ש במ"א, וא"כ מה מדמה אותם זל"ז. והענין הוא מפני שמהיחוד דלעילא עי"ז נעשה היחוד לתתא ועי"א כגוונא כו' אוף הכי, ר"ל עי"ז איהו אתייחדת לתתא כו'. וכן הוא בשבטים עם יעקב כו'. והענין דהנה שבטים הוא מל' שבט וענף שהן ענפים המתפשטין מגופא דאילנא. דהאבות הן גוף ועיקר האילן, דאין קורין אבות אלא שלושה כו', והשבטים הן ענפין המתפשטין ומסתעפין כו'. דענין השבטים היינו הארת אצי' שמאיר בבריאה להיות הביטול דעולם הבריאה, וזהו שהיו מרכבתא תתאה י"ב בקר דברי' דענין מרכבה הו"ע הביטול כו'. והאבות היו בבחי' מרכב"ע דאצי' והיו בבחי' ביטול במציאות ממש דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו'. והשבטים היו בחי' מרכב"ת דברי', והו"ע ביטול היש לאין כו'. אמנם זה שיהי' הארת אצי' בבריאה להיות ביטול היש זהו עי' בחי' יעקב שהי' בחי' בריח התיכון שבאצי' גופא הוא מכריח מקצה יותר עליון עד קצה היותר תחתון, לזאת בו ועי' גמשך הארת אצי' בברי' כו'. דהנה התהוות הברי' להיות בבחי' יש ה"ז ג"כ מאצי', רק שזהו עי' המסך מבדיל שבין אצי' לברי' שמתעלם ומסתתר אור האצי' כנודע. אך להיות בחי' הביטול זהו עי' גילוי אור האצי' כו', והיינו עי' יעקב בריח התיכון כו'. די'עקב אותיות יבקע שבוקע את המסך כו' דלגבו אין המסך מפסיק ומעלים כלל, דלגבי הב' קוין מפסיק המסך המבדיל אבל לא לגבי קו האמצעי כו' וכמ"ש במ"א. ולכן יעקב הוא שלימו דאבהן, דאברהם יצא ממנו כו' ויצחק כו', והיינו מצד העלם והפסק הפרסא כו'. אבל יעקב מטתו שלו * מפני שאין הפרסא מפסקת לפניו כו'. ולכן עי' דוקא הי' המשכת הארת אצי' בבריאה להיות הביטול דעולם הברי' כו'. וזהו כשם שאין בלבך אלא אחד כך כו' דהא בהא תלי' כו'. והנה המספר די"ב שבטים הוא, דהנה המדות עליונות הן ששה וכמ"ש לך ה' הגדולה כו', והן ו"ק עליונו', והוא בחי' מקום שיש בו ו"ק מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום, דכמ"כ בכל דבר רוחני יש בו ו"ק וכמו גם בשכל יש ו"ק דמו"מ צפוי"ד הן האורך ורוחב שבשכל ומעו"מ הוא העומק כו' וכמ"ש במ"א. וכמו"כ מקום רוחני וכמ"ש הנה מקום אתי הוא בחי' ו"ק דששה מדות כו', ומ"ש הנה מקום אתי ה"ז כמו לך ה' הגדולה כו', והששה מדות שהן בהתכללות והתחברות זע"ז נעשה י"ב אלכסונים וכמו מערב רומית עם מזרח תחתית מזרח רומית ומערב תחתית וכן בצפוי"ד ומעו"מ כו'. והנה ידוע דהתכללות המדות הן בלב דוקא דשם נעשים בבחי' מדות במציאות ושם הוא ג"כ התכללות שלהם כו'. דכמו שהן במוחין ההתכללות שלהם הוא שאינן בבחי' מציאות עדיין, וכידוע שיש ב' בחי' התכללות, הא' קודם ההתחלקות וענין ההתכללות הוא שאינן בבחי' מציאות ואין זה התכללות אמיתי עדיין, והב' ההתכללות שאחר ההתחלקות

שזהו התכללות אמיתי שמקבלים זמ"ן כו' וכמ"ש במ"א. וזהו דההתכללות
 דבמדות שבמוחין הוא שאינם בבחי' מציאות אבל במציאותן מצד המוחין
 ה"ה בבחי' התחלקות שיש שכל המטה כלפי חסד ושכל המטה כלפי גבו'
 כו'. ובפרט בדעת שבין הכתפין שהוא הדעת שנחלק לחו"ג בחי' דעת
 נוטה כו'. אבל בלב שנעשים המדות בבחי' מציאות שם מתכללים המדות
 זע"ז כו'. והטעם שההתכללות הוא בלב דהנה נת"ל שבלב מתחבר הרוח
 חיים עם הנפש. וידוע דרוח ונפש הן מבחי' חו"ב, דנפש הוא החיות הנמשך
 מבחי' הבינה ורוח מבחי' החכ' כו', וחו"ב הן מים ואש שמתאחדי' בלב,
 ולכן גם המדות נעשה התכללותם בלב דוקא כו'. וז"ש וידעת היום והשבת
 אל לבבך כי הוי' הוא האלקי', דהתחברות הוי' ואלקי' הוא כאשר והשבות
 אל לבבך דוקא, דההתכללות האמיתי הוא בלב דוקא כו'. וזהו דאבני חשן שהיו
 על לבו היו י"ב אבנים בבחי' התחלקות והיו כולם במקום אחד ולא הי'
 שום פירוד בניהם, והיינו בחי' התכללות שאחר ההתחלקו' כו'. ובאפוד היו
 ב' אבנים והיו על שני כתפיו, והיינו בחי' הדעת שנחלק לחו"ג כו' כנ"ל.
 וגם אבני חשן היו חלוקים במינים ובגוונים. והענין הוא כמשנת"ל דאבני חשן
 הו"ע בירור הכחות דנה"ב שנהפכין לאור כו', ולזאת היו הי"ב שבטים חקוקים
 כ"א על אבן מיוחד דהיינו התגלות המדות דנה"א בפרטי הכחות דנה"ב
 לבררם כו', וכאשר מתבררים להיות שזהו מה שכחות נפרדים מתבררים
 לכן כאו"א חלוק בגוונו ותוארו, היינו לפי אופן מהותו ומדריגתו דבאופן
 כזה ה"ה מתהפך לאור וטוב כו', שזהו ג"כ משנת"ל דהאב"ט שסיבת האור
 שלו הוא * עי"ז ה"ה נראה בכמה גוונים דהיינו לפי שהוא זיכך דכח נפרד
 לכן נראה בכמה גוונים דהיינו כמה כחות נפרדים כו', וכמו"כ בכללות
 האבנים דחשן שהן ריבוי כחות הנפרדים שנהפכו לטוב כאו"א כפי מהותו
 ומדריגתו כו', אבל באפוד שבו אבן שהם שהוא בחי' המשכה מלמעלה
 מבחי' ש' מ"ה כנ"ל הרי בזה אין חילוקי מדרי' שאינו בבחי' כח נפרד
 ח"ו לכן הוי' אבן א' רק שנחלק לשנים שהן ב' בחי' חו"ג כו'. אבל בחשן
 הוי' כמה מיני אור מבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא דריבוי כחות נפרדי'
 נהפכו לאור כו' ובאפוד הוי' אור א' אלא שנחלק לחו"ג כו'. ומ"מ הגם
 שנחלק לחו"ג נא' ששה משמותם כו' ואת שמות הששה הנותרים כו', דששה
 שבגבו' נק' גותרים וטפלים לפי שהעיקר הוא בחי' החסד והגבו' היא טפילה אל
 החסד כו', ובפרט לפמ"ש במ"א דמה שדעת נחלק לחו"ג שרשו דוקא מבחי'
 רעדכ"ר דלית שמאלא בהאי עתיקא כו', וכמ"ש בתו"ח ד"ה ארדה נא
 הב'. וענין דלית שמאלא שהרי יש חו"ג גם בעתיק אלא שהגבו' היא ג"כ
 חסד וכמ"ש במ"א. לזאת אמר הנותרי' דהיינו שנתר מבחי' החסד ולא שהוא
 בחי' גבו' באמת כ"א רק מה שנתר כו'. וזהו בהגילוי מלמעלה, אבל בהעלאת
 מלמטלמ"ע דהיינו הכירורי' דאבני חשן הן י"ב ניצוצי אור כו' כנ"ל. והי"ז

כמו בהעלאת הנרות דההמשכה מלמעלה הוא בחי' שמן למאור והעלאת והתכללות הנרות הוא שבעה נרות שהן מדרי' בעובדי ה' כנ"ל. כמ"כ בבירור נה"ב ההמשכה מלמעלה מבחי' ש' מ"ה לסייע בהבירור הוא בחי' אור א' וההעלאה היא י"ב מדרי' כו'. ומה ששם ז' נרות וכאן י"ב אבנים, י"ל עפ"מ"ש במ"א דבקר"ס נקרע הים לי"ב גזרים ולעתיד כתי' והכהו לשבעה נחלים שזהו לפי שבקר"ס ה' העלי' מבר' לזאת ה' י"ב גזרים נגד י"ב בקר דברי', ולעתיד תהי' העלי' מאצילות לכן יהי' ז' נחלים נגד ז"מ כו'. וכמו כן י"ל כאן דהעלאת הנרות היא העבודה דנה"א מצ"ע כנ"ל שיש בזה ז' מדריגות לפי ששרשן מז"מ דאצילות, אבל אבני חשן הן בירור הנה"ב לכן הן י"ב אבנים, וכענין י"ב בקר שאין בלבנו אלא אחד כו' כנ"ל. וזהו ולקחת את שתי אבני שוהם שזהו ההמשכה מבחי' ש' מ"ה להיות הבירור דב"ן, ולכן נא' מצות עשיית האפוד קודם לחשן וכמו בהעלאת הנרות נא' תחלה ויקחו אליך שמן כו' ואח"כ ובהעלות אהרן כו', כמ"כ כאן נא' תחלה עשיית האפוד שהוא המשכת הארת ש' מ"ה כו' ואח"כ ועשית חשן שזהו בחי' ש' ב"ן, והיו בו י"ב אבנים והאבנים תהיין על שמות בניי שתיים עשרה כו' שזהו התגלות המדות דנה"א לברר את הנה"ב להיות אתהפכא חשוכא לנהורא כו'. ונשא אהרן את שמות בניי לזכרון לפני ה' שזהו שהכחות דנה"ב מתהפכים לאור ומשתווה הנה"ב לנה"א ובחי' הכחות דנה"א ונה"ב עולים לזכרון לפני כו'.

בט"ד, ש"פ ותשא, רס"ח

ויאמר ה' אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים. וצ"ל מהו הל' פסל לך והול"ל עשה לך וכמו בכל כלי המשכן וכמ"ש ועשית לך ארון עץ כו'. גם צ"ל מה"ע כראשונים איך אפשר לדמות השניות להראשונות שהיו מעשה ידי הקב"ה וכמ"ש והלוחות מעשה אלקי' המה והשניות ה' מע"י משה ואיך אומר כראשונות, ובגמ' נדרים דל"ח א' אי' לא העשיר משה אלא מפסולתן של הלוחות שנא' פסל לך פסולתן יהא שלך (מהרש"א שם פסולתן אין הכוונה פסולת אלא פסילתן, והרמ"א מפרש ל' פסולת) וכ"ה במד"ר פ' אמור דאי' שם מהיכן העשיר משה א"ר חנין מחצב של סנפירין ברא לו הקב"ה בתוך אהלו ומהם העשיר משה הה"ד פסל לך פסולתן יהי' שלך. וצ"ל מה"ע שהעשיר משה מפסולתן של לוחות והלא משה ה' במעלה ומדרי' גבוה מאד עד שא' כבד פה וכבד לשון אנכי כבד פה לגבי תושבע"פ וכבד לשון לגבי תושב"כ שלא ה' יכול לירד ולהשפיל א"ע בדבור דתורה, והקב"ה א"ל אנכי אהי' עם פיך דבכח אנכי ה' אלקיך דמ"ת יוכל לירד בדבור דתורה וכמ"ש

בד"ה ולקחת את שתי אבני שהם בענין שמן למאור, ומה"ע שנתעשר מפסולתן של לוחות, ודוקא מלוחות שניות לא מהראשונות שהיו נעלים הרבה במדרי' שהיו מעשה הקב"ה. ומהרמ"א הביא מהמד"ר וכ"מ בזהר שכל דבור שנא' מפי הקב"ה בעשה"ד נחקקו בהלוחות, ובמ"ת הרי ה' משה הסרסור כדאי' במד"ר וכת' משה ידבר כו', ומ"מ נתעשר דוקא מפסולתן של לוחות שניות. ולהבין זה צל"ת מה"ע עשיר הנה ברע"מ אי' ע"פ העשיר לא ירבה העשיר דא עמודא דאמצעי'תא. וצ"ל מה שקו אמצעי נק' עשיר היינו בחי' הדעת שבקו האמצעי וכמא' אין עשיר אלא בדעת כו', וזהו דתפלה למשה נק' בזהר תפלת עשיר, וידוע דיעקב ג"כ בקו אמצעי ומצינו תפלה ג"כ ביעקב וכמ"ש ויפגע במקום ואמרז"ל אין פגיעה אלא תפלה ומ"מ לא נק' תפלת יעקב בשם תפלת עשיר, והיינו כי משה ויעקב דשניהם בקו האמצעי משה מלגא ויעקב מלבר משה מלגא בחי' הדעת ויעקב מלבר בחי' הת"ת, ולהיות דדעת הוא בחי' עשיר לכן תפלת משה דוקא נק' תפלת עשיר. ולהבין זה מה שהדעת נק' עשיר ילה"ק מה שמצינו בסה"ק ב' אופנים בסדר מעמד ומצב הספי', הא' ססדר עמידתן הוא זה תחת זה, והיינו שהע"ס משתלשלים זמ"ז בדרך עילה ועלול, דספי' הכתר היא הספי' הראשונה שנאצלה מא"ס המאציל ובה כלולים כל הספי' ומהכתר נאצל ספי' החכ', ועם היות שהחכ' נאצלה מהכתר בדרך עו"ע מ"מ בחי' הכתר נבדל בערך מן החכ' דכתר הוא למעלה מהשתל' והתחלת השתל' הוא מן החכ' וכת' והחכ' מאין תמצא דהתהוות החכ' הוא מאין דכתר ובדרך עו"ע ומ"מ ה"ז בדרך מציאה כו', כי להיות שהכתר היא ספי' ראשונה שנאצלה מא"ס המאציל ה"ה גבוה במעלה ומדרי' הרבה מבחי' החכ' שנאצלה מן הכתר, וכמ"ש הפרדס שער אם הא"ס הוא הכתר פ"א דמשום זה הכתר נק' ראשון וחכ' נק' ראשית ובפלא הרמון שם פ"ב דראשית הוא שדבוק ומתאחד עם האחרות וראשון אינו דבוק ומתאחד עם האחרות, ולזאת עם היות שהכתר היא ספי' הראשונה וחכ' ספי' שני' (לדעת הפרדס ז"ל שהכתר נמנה בהע"ס וכן הוא לדעת האריז"ל בבחי' חיצוניות הכתר וכ"ה הכוונה באופן הא' שנת' כאן). ומ"מ כתר נבדל בערך מהחכ' כו', ומן החכ' נאצלה הבינה, ומחור"ב נאצלו ז"ת ע"י הדעת כו', ומאחר שמשתלשלין זמ"ז בהכרח שהעילה הראשונה עומדת למעלה מכולם והעילה השני' למטה ממנה וכן עד העילה האחרונה, והיינו שהכתר היא למעלה מכל הספי' ותחת' חכ' ותחת החכ' בינה ותחת' הדעת שע"י נאצלו הז"ת, ובאופן וסדר זה מבו' בכ"מ בכתהאריז"ל ובפרדס ובוהר, וכדאי' בזהר פ' בא דמ"ב ב' עביד מאנא זעירא וקרא ב' גרמי' חכים כו' ולכתר עביד מאני רבירבי וקרא ב' גרמי' מבין כו', ולכתר עביד ז' נחלין כו', וכמו עדי"מ החפירה שנמשך בה מים מהנהגה ומחפירה זו נמשך בחפירה אחרת כו', ואופן זה יובן עדי"מ בכחות הנפש שהכח היותר עליון שבכחות הגלוי' ובכחות המתלבשי' בכלי הגוף הוא כח החכ' שהוא ראשית הגילוי, רק שהגילוי זהא בבחי' כללות עדיין, דאור השכל הוא ראשית הגילוי לפי שהוא בד"כ בבחי' התלבשות אור בכלי, דכח הרצון הרי אין לו כלי בגוף כנודע, והכח הראשון שיש לו כלי באברו הוא השכל וממילא ה"ה בחי' גילוי אלא שכח החכ' הוא בחי'

גילוי כללי עדיין שאינו יודע עדיין בעצמו איך ומה הוא, ולכן נק' החכ' אין לפי שאינו מציאות מושג עדיין בבחי' השגה, ונק' ברק המבריק וכמו הברק שאינו בבחי' תפיסא כמו"כ כח החכ' הוא רק מה שמבריק במוחו לא בבחי' תפיסא ממש, ולכן יכול להיות שיתעלם לגמרי אם לא יביאו לידי השגה בכח הבינה, מפני שאינו בבחי' תפיסא עדיין בכלי, ולכן החכ' היא בחי' יו"ד לפי שהיא נקודה כללית עדיין, מ"מ ה"ה בחי' גילוי שה"ה שכל גלוי שיודע עכ"פ כללות הענין, דקודם שגופל לו נקודת ההשכלה לא ידע מאומה ועכשיו ה"ה יודע עכ"פ את השכל בכלל כו', וזהו דחכ' הוא אות יו"ד דעם היותו נקודה ה"ה בצירוף אות עכ"פ, ולא כמו נקודה סתם שאין בה ציור אות כו', והוא ההפרש בין נקודת הכתר לנקודה דחכ' דנקודת הכתר אין בה שום ציור לפי שכתר הוא בחי' העלם אבל החכ' היא בחי' גילוי לכן היא בצירוף אות עכ"פ כו', והיינו שזהו שכל גלוי עכ"פ רק שאינו יודע איך ומה הוא ונק' אין לגבי כח הבינה אבל מ"מ ה"ה בבחי' גילוי כו', ויש כח הבינה בחכ' וכמ"ש בס"י הבן בחכ', דאף שהחכ' היא בחי' נקודה יש בה כח הבינה היינו שתבוא לידי השגה כו', וכח הבינה היא השגה והבנה בריבוי פרטים באורך ורוחב, ולכן מרומות באות ה' שהוא התפשטות אורך ורוחב ונק' רחובות הנהר כו', והתרחבות דבינה היא בנקודת החכ' היינו שמפרט הפרטים שבנקודה דחכ' כו', ולכן בכתובת ה"א ראשונה דש' הוי' צריכי' לכתוב תחלה יו"ד וממנה עושין ה"א לפי שהתפשטות דה"א הוא מהיר"ד כו', וחוי"ב נק' מעין ונהר דא"א להיות נהר בלא מעין, דהמעין נובע טיפין טיפין והנהר הוא בהתרחבות, מ"מ התרחבות הנהר הוא מנביעת המעין דוקא כו', וממילא בהכרח שיהי' תחלה כח החכ' ואז אפשר להיות אח"כ כח הבינה כו', ומחוי"ב נעשה לידת המדות, דכאשר מתבונן ומשיג בשכלו שהדבר טוב לו מתעורר באהבה ולהיפך כאשר משיג בשכלו שהדבר לא טוב או מזיק לו נעשה מדת היראה כו', וכ"ה בעבודה דהתעוררות אהוי"ר הוא ע"י התבוננות דוקא ויש התבוננות פרטיות לעורר את האהבה והתבוננות פרטיות לעורר את היראה, דכאשר מתבונן בגדולת ה' בהתהוות העולמות שזהו בחי' הקירוב דאלקות אל העולמות להוותם ולהחיותם הנה כשמתבונן בזה איך שבכל דבר יש אור וחיות אלקי שמהווה אותו ומתלבש בתוכו להחיותו ה"ה מתעורר בבחי' קירוב ודביקות באלקות שכל חפצו הוא בהאלקות ורוצה בהגילוי דהאור האלקי שיאיר בגילוי בעולם ובנפשו כו', וכאשר מתבונן בהפלאות ורוממות אוא"ס איך שהוא מופלא ומרומם מעולמות דמה שמחי' עולמות זהו רק הארה לבד אבל עצמות אוא"ס מופלא ומרומם לגמרי ה"ה מתעורר ג"כ באהבה רק שהוא בבחי' רצוא וצימאון ברשפי אש להכלל באוא"ס ב"ה כו', וכשמתבונן איך שהעולמות אינם תופסים מקום לגבי אוא"ס וכמו"כ כל האורות והגילויים שבעולמות אינם תופסים מקום כלל לגבי עצמות דכל נהוראין מתחשכאין קמי' ה"ה מתעורר ביראה שנעשה בחי' הביטל בנפשו כו', וכשמתבונן איך שאוא"ס נמצא למטה כמו למעלה וככ"מ שהוא ה"ה עומד לפני עצמות אוא"ס נעשה ג"כ היראה והוא בחי' יראה פנימיות יותר כו' וכמ"ש כל הענינים הנ"ל במ"א באריכות, ונמצא דלידת המדות הן מהמחין כו', והיינו ע"י הדעת שהיא ההרגשה

הנעשה ע"י התקשרות, וכנודע דהדעת אין ענינו ידיעה והשגה שזהו כח הבינה, כ"א ענין הדעת הוא ההרגשה ומה דוקא נעשה התעוררות המדות, דדוקא כאשר מרגיש בנפשו בחי' הטוב והיוקר דאלקות וכן בכל ענין שמתבונן כאשר הענין נרגש בנפשו או דוקא נעשה התעוררות המדה כו', וכמו בהתבוננות הנ"ל דאוא"ס נמצא למטה כמו למעלה הרי הכל יודעים שכן הוא דלית אתר פנוי מיני' זה מובן בשכל שאין שום דבר מסתיר לגבי אוא"ס וממילא ה"ה בכל מקום בשהו למטה כמו למעלה, אך כאשר אין הענין מורגש אצלו אף שיודע ומבין שכן הוא מ"מ אינו מתפעל מזה כלל, אבל כאשר הענין הזה הוא בבחי' הרגשה בנפשו אז מתפעל מאד כו' דכן הוא גם בגשמיות כמו שאנו רואין בחוש דלפעמים גם כשמבין בשכלו שהדבר טוב לו ומ"מ אינו מתפעל באהבה, והיינו לפי שאינו אצלו בבחי' הרגשה כו', וכמו למעלה כתי' יודעי טו"ר שהיא ידיעה בדרך מקיף לבד ואין בזה שום התפעלות ח"ו, וכמו"כ הי' קודם חטא עה"ד שידעו הכל ולא הי' בבחי' הרגשה וממילא לא הי' בבחי' התפעלות והתעוררות בזה, וחטא עה"ד הוא שנעשה בבחי' הרגשה וממילא תתפעל כו', וכמו"כ הוא בעבודה שהעיקר הוא ההרגשה ועי"ז דוקא נעשה התעוררות המדות כו', וההרגשה היא ע"י ההתקשרות שמקשר דעתו בחוץ בהענין ועי"ז מורגש אצלו הענין כו', וענין ההתקשרות כאן הוא ע"ד הסח הדעת דכאשר אינו מסיח דעתו מאיזה ענין וחושב בו תמיד הגם שאינו מתוסף אצלו שום דבר ע"י המח' ומ"מ עי"ז נעשה אצלו הענין בבחי' הרגשה ומתפעל בזה וכמו כל המחשיב ומבהל עצמו כו' שלא נתחדש אצלו דבר בעצם הענין כ"א שפועל הרגשת הדבר שמתפעל מאד כו', וכמו"כ הוא בענין ההתבוננות שיהי' בהתקשרות היינו שלא תהי' ההתבוננות בבחי' מקיף לבד כ"א בבחי' פנימיות ואז מורגש אצלו הענין כו', וז"ע ההתקשרות שאינו לחדש דבר בעצם איך ומה הוא כ"א שתהי' בבחי' פנימיות (צוא גיטרעגין) ואז הענין מורגש אצלו ומתפעל בזה כו', ונמצא דהכחות משתלשלים זמ"ז כו', וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה דחכ' דאצי' היא ראשית הגילוי מאוא"ס והיא את יו"ד דש' הוי' שהיא בבחי' נקודה כללית עדיין, דראשית הגילוי אינו בבחי' גילוי ממש כ"א בבחי' נקודה ובבחי' אין ואינו בבחי' מציאות כו', ולכן אוא"ס שורה בחכ' דוקא לפי שהיא בחי' אין וביטל כו', ומן החכ' נאצלה בחי' הבינה שהיא בחי' גילוי ההתפשטות באו"ר כו', ואי' באדר"ז דהאי חכ' אתפשטית ואפיק מינה בינה כו' דכאשר נאצלה ספי' החכ' הי' כלול בה גם בחי' הבינה והר"ע הבן בחכ' כנ"ל ובהתפשטות החכ' נאצלה הבינה כו' וכמ"ש במ"א, ובינה היא אם הבנים שממנה לידת המדות חג"ת כו' ע"י הדעת כו', והאופן הב' בסדר עמידת הספי' שאינם עומדים זת"ז אלא בג' קוין חח"ן מימין בגי"ה משמאל דת"י באמצע ובסדר הזה אין הבינה מקבלת מהחכ' שהרי עומדי' בב' קוין חכ' בקו הימין ובינה בקו השמאל כו', וכמו"כ המדות אינם מקבלים מהמוחין שהרי חו"ג ג"כ בב' קוין חסד בקו הימין חח"ן וגבו' בקו השמאל בגי"ה כו', ומה שהחסד עומדת תחת החכ' אין זה שלידת המדות הוא מהחכ', דבכ"מ שהמדות נולדים מן המוחין לידתן הוא מהבינה לא מהחכ', כי מחכ' א"א להיות לידת המדות שה"ה בבחי' נקודה עדיין ואינו בבחי' השגה

ואיך אפשר להיות מזה לידת המדות כו', וא"כ זה שהחסד עומד תחת החסד * אין זה שייך ללידת והתגלות החסד כ"א הוא מפני שהוא שייך לזה הקו, דכללות הקו הימין הוא בחי' חסד והחכ' היא המדרי' הראשונה והעיקרית והחסד ענף החכ' ונצח ענף החסד כו' וכמ"ש במ"א (ולכן כשלידת המדות מן המוחין שלידת והתגלות החסד הוא מהחכ' ומ"מ שרשו הוא מבחי' החכ' כו'). וא"כ גם מה שהגבוי עומד תחת הבינה אין זה שייך ללידת והתגלות הגבוי שהוא מן הבינה כ"א ששייך לקו זה כו' וכנ"ל בספ"י החסד דשניהם שוין כו', ונמצא דבסדר זה אין הבינה מקבלת מהחכ' ולא המדות מהמוחין כו', וצ"ל לפ"ו איך הוא השתל' הספ"י לפי סדר זה שהרי נת"ל שא"א להיות בינה בלא חכ' וכמ"כ א"א להיות מדות בלא מוחין כו'. אך הענין הוא דסדר הזה הוא בבחי' פנימיות הע"ס והיינו בבחי' הגילוי דאוא"ס שמאיר בע"ס, ולא בסדר אצילותן שזהו בחי' חיצוניותן כ"א מה שמאיר בהם גילוי אור הכתר כו' (וי"ל שז"ע סוד שורש וסוד תוס' המבוי בהקדמת מהר"ש ז"ל בפע"ח). דהגילוי דאוא"ס מאיר בכל הע"ס בשוה בלי סדר והדרגה דקדימה ואיחור כו', וכמ"כ עד"מ באדם למטה כשהוא מרוצה הרי מאיר הרצון בכל הכחות כו', דהנה הרצון הוא מקור וסיבת כל הכחות מ"מ העיקר הוא מאיר בגילוי בחכ' וע"י החכ' הוא מאיר בבינה כו', דבאמת בכל הכחות נמשך הרצון אבל הוא נמשך בסדר והדרגה תחלת הגילוי בחכ' ואח"כ בבינה להיות בחי' טעם פרטי אל הרצון שמתחלק לריבוי פרטים כו' ואח"כ נמשך במדות כו' שבזה הרצון מתמעט ממדרי' למדרי' כו' וכמ"ש במ"א, אבל כשהוא מרוצה וכמו בעת שמחה הרי עצמיות הרצון מאיר בכל הכחות בשוה ואין זה בסדר והדרגה שאין הבינה מקבל מהחכ' ולא המדות מהמוחין ואין אור הרצון מתמעט כו', כ"א שהנפש דהיינו הרצון מאיר בכל הכחות בשוה שכולם ממולאים מן הרצון כו' וכמ"ש במ"א, וכמ"כ יובן בסדר הספ"י באופן הזה הב' הוא בבחי' גילוי אור הכתר בכל הע"ס שמאיר בכולם בשוה לא שהן בבחי' מקבלים זמ"ו כו', ומ"מ המשכת בחי' אור הכתר בהע"ס הוא ע"י הדעת דבסדר הזה הרי הדעת עומד תחת הכתר, והענין הוא דעיקר ההפרש בין ב' האופנים הנ"ל הוא בבחי' הדעת במדריגת עצמו ובהגילוי שעל ידו כו', דבאופן הא' הדעת עומד תחת חו"ב והוא ממוצע בין חו"ב אל המדות כו' כנ"ל, ובאופן הב' הדעת עומד תחת הכתר ומאיר בו אור הכתר כו', וזהו במדרי' עצמו כו', ובאופן הא' הדעת ממשיך רק האור דחו"ב במדות כו', ובאופן הב' הדעת ממשיך אור הכתר בחו"ב וגם במדות כו', דהנה ידוע שיש ב' בחי' דעת וכמ"ש אל דעות ה' ב' דעות דת' וד"ע, דת' הוא דעת המקבלים שלמטה יש ולמעלה אין והיינו שהנברא מרגיש א"ע למציאות יש, והמקור המהווה נק' אין שאינו מושג ומורגש בנבראים כו', והנה ענין הדעת הוא שהאין האלקי יהי' מורגש בנבראים ומ"מ גם שמרגיש את האין האלקי מ"מ למטה יש ולמעלה אין כו', לפי שהאין האלקי הזה שהוא מקור היש הרי היש תופס מקום וישנו למציאותו ולזאת גם שמרגיש

את האין מי"מ ה"ה בבחי' מציאות יש רק שבטל לאין כו' ולזאת עמידת הדעת הזה הוא תחת חר"ב, דהנה האין האלקי השייך אל היש הוא בחי' האור דסדר השתל' כי האור שמתצמצם ומתלבש בכלים הוא בערך שיהי' מקור ליש אחרי שמתמעט ממדרי' למדרי' כו', וזהו שבחי' החכ' היא בחי' מקור לעולמות וכמ"ש כולם בחכ' עשית וכתני' בראשית ברא בחוכמתא כו' בראשית נמי מאמר הוא כו', ובאמת הרי החכ' אינו בערך מקור ממש לעולמות, אך הענין הוא לפי שחכ' היא ראשית ההשתל' כנ"ל ה"ה בבחי' מקור דכמו שנמשך האור ממדרי' למדרי' עד בחי' מל' דאצי' ה"ה בבחי' מקור להתהוות היש כו', וזהו שאצי' בכלל הוא בחי' ממוצע בין האו"א"ס המאציל אל הנבראים כו' וכמ"ש במ"א, ולזאת בחי' ד"ת שהוא בחי' הרגש האור האלקי השייך להתהוות העולמות עמידתו הוא תחת חר"ב כו'. אבל ד"ע הוא הדיעה העליונה שלמעלה יש ולמטה אין דא"ס הוא יש אמיתי ומה שלמטה אין דכולא קמי' כל"ח, שזהו מצד או"א"ס שלמעלה מהשתל', לכן עמידתו תחת הכתר דוקא שהוא בחי' עצמות או"א"ס שלמעלה מהשתל' כו', והענין הוא דהנה נת"ל דדעת הוא בחי' הרגשה והיינו שהאור המושג בחו"ב ענין הדעת הוא להיות בבחי' הרגשה, והנה ידוע דתכלית הידיעה הוא שלא נדע ר"ל שיהי' הידיעה וההרגשה באו"א"ס שלא נדע שלמעלה מהשגה כו', והיינו בבחי' ד"ע שעומד תחת הכתר כו', וע"י נמשך האור בחו"ב דזה שבחי' מורגש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו וכן בבינה ובכללות ע"ס דאצי' כו' זהו ע"י הר"ע כו', וי"ל מה שהמשכה היא ע"י הדעת דוקא זהו גופא לפי שהדעת הוא בחי' הרגשה והרגשה שייך גם בהאור הבלתי מושג, ולכן בסדר הזה אין החו"ב עומד תחת הכתר לפי שסדר הזה הוא בבחי' פנימיותן דהיינו בחי' הגילוי דעצמות אור הכתר בחי' עצמות הרצון שמאיר בע"ס כנ"ל דבזה אינו שייך השגה כ"א בבחי' הרגשה דדעת כו', ועפ"ז יובן מה שהדעת נק' עשיר דהנה ענין עשירות הוא שמושפע בריבוי שפע, וידוע הוא דריבוי השפע הוא מבחי' הכתר ששם מקום היותו דלכן נק' א"א אריכות הפנים כו' וכמ"ש במ"א, ולכן בחי' ד"ע שמקבל אור הכתר ה"ז נק' עשיר כו', ועל בחי' ומדרי' זו נא' העשיר לא ירבה שלא ירבה על עשר, והנה בחי' העשר מבו' שם ברע"מ אבנא למשקל בה דא י', וכמו עד"מ ששוקלין סחורה בכף מאזנים שנותנים הסחוי' בכף אחת ואת האבן המשקולת בכף השני' וכמה שמכביד ומכריע האבן המשקולת את הכף מאזנים כן הוא משקל הסחורה, ונמצא שהעיקר הוא משקל הסחורה והאבן המשקולת הוא רק לידע משקל הסחורה, וכמו"כ יובן בענין אבנא למשקל בה דא י' הרי העיקר הוא הדבר הנשקל בהי' שהרי הי' הוא עד"מ כמו האבן המשקולת וא"כ הדבר הנשקל בו הוא למעלה ממנו, וצ"ל מהו הדבר שלמעלה מהי', והענין הוא דהנה ידוע דשבה"כ הי' בוז"ת דש' ס"ג שנפלו בש' ב"ן בחי' מל' דאצי' מקור בי"ע, דהנה תכלית הכוונה בשבה"כ הוא שיהי' עבודה ויהי' שכר ועונש, דזה שייך כשיש מציאות יש אז שייך עבודה ושכר טוב לצדיקים ועונש לרשעים כו', והיינו בעולמות בי"ע שהן בבחי' יש ודבר שייך עבודה, אבל למעלה מבי"ע אינו שייך עבודה, לא מבעי בעולמות הא"ס שלמעלה מאצי' וכמו בעקודים ששם בחי' הביטל וההתכללות בתכלית

באוא"ס הרי אינו שייך שם ענין העבודה כלל, אלא גם באצ"י שיש בחי' כלים לאורות מ"מ הרי הכלים הם בטלים ומיוחדים בתכלית עם האור דאיהו וגרמוהי חד כו', דלהיות שהאורות הן בבחי' התלבשות בהכלים, וענין ההתלבשות הוא שמאיר בגילוי בהם ומתייחד ממש עמהם כו' כמ"ש במ"א, לזאת הכלים הם בטלים ומיוחדים ממש כו', וממילא אינו שייך בזה עבודה וכמו בהאדם מה שהאצבע שלו בטל איליו הרי א"ז בדרך עבודה שהרי הוא והאצבע אחד הן, והגם שהאצבע הוא באין ערוך לגבי הנפש מ"מ הרי הארת הנפש מתלבש בהאצבע ומתייחד עמו ולכן האצבע בטל ממילא אל הרצון דכשעולה ברצונו לנענע באצבעו מיד כו', כמו"כ בהכלים דע"ס שבטלים ומיוחדים באוא"ס ואינו שייך שם ענין העבודה, כ"א בבי"ע שאין האור מאיר בגילוי ואינו מושג ומורגש בהם האור והחיות האלקי שבהם והביטל שלהם כו' לכן שייך שם עבודה ושכר ועונש כו', וזה גופא להיות ביי"ע בבחי' יש זהו ע"י שבה"כ דתוהו, דענין שבה"כ ידוע שז"ע פירוד ופיזור האותיות, וכמו עד"מ אותיות המצורפים בתי' א' הרי יש בהם אור שכל, וכאשר מתפרדים האותיות הרי מסתלק אור השכל שהי' בהם כו', וכמו"כ הו"ע שבה"כ שנתפזרו ונתפרדו האותיות והאור נסתלק הכלים נפלו למטה, ולהיות שנסתלק האור הרי הכלים הם בבחי' יש לזאת עי"ז נעשה בחי' יש דבי"ע כו' וכמ"ש בלק"ת בהבי' דראשי המסות, וי"ל דזוהו לפי שספי' דתהו היו בבחי' יש, וכידוע דבתהו הי' תוקף האור ובבחי' מדות תקיפין אנא אמלוך דוקא ולא נתנו מקום לספי' ההפכית שזה הי' סיבת השבירה כו' וכמ"ש במ"א, ולזאת כאשר נפלו למטה נעשה עי"ז בחי' היש דבי"ע כו', וכמו"כ בחי' הרצוא דתהו שהספי' דתהו היו בבחי' רצוא דוקא כנודע, שזוהו מצד תוקף האור שהי' בהם, דהנה אי' בעי"ח שער מול"מ פ"א (ובשמ"ש שה"ק שער העקודים ד"ב מבואר הענין יותר) דבעקודים היו יו"ד אורות בבחי' כתרים וכלולים כולם בנקודה א' בחי' כתר שבכתר, ובנקודים נתגלו היו"ד אורות שכאוי"א הי' בבחי' הכתר, וזהו בחי' תוקף האור דתהו שהאור הי' בבחי' כתר וכמו"כ הכלי הי' בבחי' כתר כו', וזוהו סיבת הרצוא דתהו דלפי שהאור הי' בבחי' תוקף והי' בבחי' התגלות לכן הי' רק טבע הרצוא לבד, דבעקודים הגם שהי' תוקף האור מ"מ להיות שהיו בבחי' התכללות לגמרי בבחי' העדר המציאו' הרי אינו שייך ענין הרצוא כו', אבל בנקודים שבאו בבחי' התגלות ולהיות שהיו בבחי' תוקף האור ממילא לא הי' אפשר להיות בהם כ"כ בחי' הירידה והאחיהא למטה כ"א היו בבחי' רצוא להכלל בעצמות אווא"ס כו', וכמו"כ הכלים להיותם בבחי' הכתר שזוהו בחי' כלים קטנים בבחי' עיגולים כו', וכלים קטנים הם בבחי' רצוא דהתרחבות הכלים הוא בחי' שוב אבל קטנות הכלים הוא בחי' רצוא כו', והנה כללות ענין הרצוא הי"ז היפוך הכוונה האמיתית שבעצמות א"ס שהעיקר הוא השוב וכמ"ש לא לתהו כו' לשבת יצרה כו', וגם ידוע שהרצוא עיקרו הוא בחי' הישות, הגם שהו"ע ביטל התכללות מ"מ עיקרו הוא בחי' היש, דענין השוב הוא אמיתית הביטל בבחי' הנחת עצמותו כו' אבל בחי' הרצוא וכפרט תוקף הרצוא הוא בחי' היש שמעמיד על רצון עצמו כו' (ועמ"ש מזה בדי"ה ויהי לי שור, רס"ח), ולכן כאשר נפלו

בדרך נפילה ושבירה נעשה מזה בחי' היש דבי"ע כו', ובשביל זה הי' שבה"כ דתהו בכדי שיהי' מציאות יש ויהי' עבודה כו', עוד זאת הדנה מעיקרי העבודה הוא עניני הביורורים לברר טו"ר דהיינו להפריד את הרע ולדחותו ולהעלות את הטוב, או להפוך חשוכא לנהורא שהרע עצמו נהפך לטוב (נ"ל דהכוונה כאן על עצם ק"נ, וידוע דהניצוצות הן ניצוצי האור שנשארו בשברי הכלים, וי"ל דמשברי הכלים נתהווה מהות הנוגה עצמה וזוהי יש ניצוצי הטוב כו', וכמדומה שנמצא מזה במ"א בד"ה ויגדלו הנערים, ערך רס"ה), והיינו הביורורים ע"י אתכפ"י ואתהפכא כו', ובכדי שיהי' תערובות טו"ר זהו ע"י שבה"כ דלולי שבה"כ דתהו לא הי' תערובות טו"ר כלל, וכמו קודם החטא הי' מצב הקלי' תחת כל גבול הקדושה ולא הי' שום תערובות ביניהם וע"י חטא עה"ד נעשה התערובות כו', כמו"כ בכללות העולם ע"י שבה"כ דתהו נעשה תערובות טו"ר שנפלו הרפ"ח ניצוצות בנוגה דבי"ע כו', וצ"ל לפי שתהו הי' בחי' יש כנ"ל, לזאת כשנפלו בבחי' נפילה ושבירה ה"ה בחי' טוב כזה שאפשר להתערב כו', ואז שייך עבודת הביורורים כו', והמברר הוא בחי' שם מ"ה כי המברר צ"ל שאין בו תערובות רע כלל והיינו בחי' ש' מ"ה כו', עמ"ש בהב"י דמי מנה, אמנם כאשר הש' ב"ן מתברר ה"ה עולה למעלה הרבה מש' מ"ה, וע"ד במקום שבע"ת עומדי' אין צ"ג יכולים לעמוד, כי בע"ת להיות שנמשך אחר הרע ונתפזרו ניצוצי נפשו בהם, הנה כשמתעורר לקבצם מהפיזור הגדול והריחוק המופלג ה"ו בכח גדול בחילא יתיר מעומקא דליבא כמ"ש ממעמקים קראתיך כו' משא"כ הצדיקי' שלא נפלו במקום הרע והי"ה בבחי' התקשרות ודביקות נפשם באלקות תמיד אין ההתקשרו' בכח גדול מעומקא דליבא כו', אבל הבע"ת הוא מעומק הלב וממילא ה"ה מגיע למעלה יותר בבחי' עומק דא"ס כו' וכמ"ש במ"א, כמו"כ הוא בהניצוצות שנתפזרו ונפרדו בק"נ כשמתעוררים ועולים ע"י ש' מ"ה ה"ו כענין התשובה תשוב ה"א בחי' ה"א תתאה בחי' ש' ב"ן שהעלי' היא בחילא יתיר שמגיע למעלה מבחי' ש' מ"ה המברר כו', ובתחלה הרי ש' מ"ה למעלה מב"ן דש' מ"ה הוא מהארת מצחא דא"ק ה"ה למעלה מהניצוצות הנבררים כו', אבל אחר הביורור עולה ש' ב"ן למעלה ממנו דבחי' ש' ב"ן מאיר אז יותר מבחי' האורות דמ"ה וא"ח עטרת בעלה כו', וכענין במקום שבע"ת עומדי' כו', והיינו דעליית ש' ב"ן הוא בשם ס"ג שהוא בחי' עצמות וש' מ"ה רק הארה לכד מא"ק כו' וכמ"ש באגה"ק בקריא ד"ה להבין מ"ש בפע"ה, וגם דס"ג וע"ב הן חו"ב שהן תרדלי"מ ולזאת ה"ה עולין בבחי' עצמיות ע"ב כו', וזהו אבנא למשקל בה דא י', וכמו עד"מ כששוקלין סחורה כשמניחים הסחו' על הכף האחת ה"ה למטה סמוכה אל הארץ וכשנותנים האבן משקולת שמכביד ומוריד את הכף ה"ו מגבי' את הסחורה למעלה, כך הרפ"ח ניצוצות ירדו ונפלו למטה בק"נ שהן סמוכים לארץ בחי' רוח הבהמה היורד' למטה כו', וע"י ירידת ש' מ"ה להתלבש בש' ב"ן ה"ה מתבררים ועולים למעלה, ואז עלייתן למעלה מש' מ"ה עד שש' מ"ה נמשל רק כמו אבן המשקולת שהעיקר היא הסחורה הנשקלת כו', וכמו עד דוד הגדיל דוד בחי' ש' ב"ן שעלה למעלה מש' מ"ה שזהו בחי' יהונתן יה"ו נתן אל דוד השפעת בחי' ש' מ"ה בש' ב"ן

ועיי הביורור דוד הגדיל כו'. וזהו העשיר לא ירבה על עשר. פי' העשיר שהוא בחי' דעת שמקבל אור הכתר לא ירבה על עשר שהן הע"ס דחכ' לברר בירורים דבכח' דוקא אתברירה, להיות שהחכ' היא או"פ לכן עיי דוקא הביורור, דבחי' כתר הוא בחי' או"מ ואי' להיות הביורור עייז כ"א שהאו"מ מסמא עיני החיצונים לגמרי וכנודע דכתר אותיות כרת וכמו וכל אויביך יכרתו אבל לא בדרך בירור כו', ובכדי להיות הביורור זהו עיי החכ' דוקא, ולזאת העשיר לא ירבה על עשר בחי' ע"ס דחכ' לברר בירורים שעייז נמשך בו בחי' גילוי אור עליון מבחי' עשירותו מצ"ע כו'. וז"ש אל יתהלל חכם בחכמתו כו' ועשיר בעשרו כ"א בזאת יתהלל כו', דהנה בחכ' יש ב' מדרי' בחי' החכ' שלמעלה כו' ובחי' החכ' שירדת לברר בירורים (עמ"ש מזה בד"ה ויראו את אלקי ישראל, רס"ח) ועז"א אל יתהלל חכם בחכמתו כמו שהוא למעלה כ"א דוקא בירידת החכ' למטה כו', בחי' חכמות בחוץ כו', ואל יתהלל עשיר בעשרו שהוא בחי' אור הכתר כו', כ"א בזאת יתהלל המתהלל בחי' הביורורים דש' בין שעייז השכל וידוע אותי בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. וזהו ג"כ כללות ענין התורה דאורייתא מחכ' נפקית וירידתה למטה הוא לברר בירורים כו'. דהנה התורה נק' עזו ותש"י עזו לנה"א שנותנת כח לנה"א לצאת ממסגר הגוף ונה"ב. דהנה הנה"א כמו שירד למטה ונתלבש בנה"ב נחלש כחו עייז וכמא' תוקפא דגופא חולשא דנשמתא כו' וכמ"ש בד"ה ולקחת הנ"ל, ח"ש אני ה' לא שניתי ואתם בני' לא כליתם שהנביא מתמי' א"ע שמההתבוננות דאני הוי' לא שניתי הוי' צ"ל כלות הנפש בבחי' רצוא להכלל בעצמות וכמ"ש מי לי בשמים ועמד כו', והיינו בחי' הרצוא שמצד הנשמה דרשפי' רשפי' אש כו' וכמ"ש בד"ה ולקחת הנ"ל, ואתם בני' לא כליתם כו'. והסיבה לזה הוא מפני שהם בני יעקב מל' יעקב מל' עקוב הלב מכל ואנוש הוא חלוש הוא כמ"ש כשל בעוניי כחי שעיי חטא ועזו נכשל ונחלש כח הנפש כו'. ואין הכוונה בחטא ועזו בפור"מ כ"א עזו הוא ל' עזות שעיי שמעזות ומעקם דרכו להימשך אחרי התאוות ותענוגיי הגשמיים כו'. דאלקי' עשה את האדם ישר שיהי' מאיר אור הנשמה וילך בדרך הישר דרך התו"מ וכמ"ש ושמרו דרך ה' כו'. והמה בקשו חשבונות רבות בריבוי ענינים הנפרדים ותאוות גופנים שעייז נחלש כח הנפש שאין בו * להתגבר ולצאת ממסגר ומאסר הגוף ונה"ב להיות בבחי' רצוא כו', ועייז הוא התורה שנותנת לו כח ועזו וכמ"ש ה' עזו לעמו יתן אין עזו אלא תורה כו', וה' יברך את עמו בשלו', ב' שלום, שלום הוא בחי' התקשרות והתחברו' וכל העוסק בתורה משים שלו' בפשמ"ע ושלום בפשמ"ט, שלום בפשמ"ע היינו התקשרות או"ס בנה"א כמו שהוא למעלה מהתלבשות בנה"ב, ושלו' בפשמ"ט היינו בהאר"ת הנפש שמתלבש בנה"ב להיות לו כח לצאת ולבוא לבחי' רצוא והגוף ונה"ב לא יהי' מונעים לזה, אדרבא שיהיו ג"כ בבחי' הביטול כו', דהתורה כשם שנק' עזו כמו"כ נק' תוש"י שמתשת כח הנה"ב

שיהי' ג"כ בבחי' הביטל לאלקות כו'. וזהו כללות ענין התורה להיות בחי' עוז ותושי' כו'. ובזה יש הפרש בין לוחה"ר ללוחה"א, דלוחה"ר היו בחי' התורה כמו שהיא בבחי' כללות, ובלוחה"א ניתנה פרטיות התורה, וכדאי' במד"ר תשא אל תצטער על הלוחה"ר שלא הי' בהם אלא עה"ד ובאילו אני נותן לך מדרש הלכות ואגדות, ובגמ' נדרים אלמלא נשתברו לא הי' אלא חמשה חומשי תורה וס' יהושע בלבד כו'. הרי דלוחה"א הן פרטי התורה והרע פרטי ההלכות איך שצריכה להיות כל מצוה במדה ושעור ובדקדוק כמו סוכה לא פחות מז"ט ומשהו ולא גבוה מך' אמה וכה"ג בכל מצוה, וידוע דפרטי התורה שרשם ממו"ס מבחי' גבו' דעתיק שמלוכבש במו"ס וכמ"ש בהכי' דבשעה שהקדימו, שזהו בחי' קו המדה שנותן מדה ושיעור שצ"ל וכך וכך דוקא, וזהו יתרון מעלה דלוח"ש על לוחה"ר דשרשם מבחי' חכ' אבל לוח"ש שבהם פרטי התורה שרשם מבחי' מרו"ס ומבחי' גבו' דעתיק שזהו בחי' תגבורת העצמות כו'. וז"ש ויגד לך תעלומות חכ' כי כפליים כו' דריבוי התורה שרשם מבחי' תעלומות חכ' כו'. וכ"ז מה ששייך לעבודת הבירורים, דבזמן מ"ת היו במעלה עליונה והי' מספק להם תורה בבחי' כללות כו'. אבל לאחר חטא העגל ירדו במדריגתן ונעשה התגברות הרע, ובכדי לברר גם בהתגברות הרע צריכים ע"ז מדרי' גבוה יותר מבחי' ש' מ"ה כו' (וכמו באבן משקולת כל שהסחורה כבידה יותר ויורדת למטה יותר צריכים אבן משקולת גדול וכבד יותר להכריע ולהגבי' כו'. וכמו"כ הוא בבחי' אבנא למשקל בה כו').

ויובן זה ממה שמצינו שכל הגדרים וסייגים וחומרות חז"ל נתוספו בזמן בית שני, שכמעט כל התלמוד מלא מחומרות רז"ל ודקדוקי סופרים שהוסיפו על של תורה, ולכא"ו צ"ל מהו כללות הענין הזה והלא דייך במה שאסרה תורה, ובאמת אמרו בגמ' ע"ז דל"ה ע"פ כי טובים דודיך מיין אמרה כנסיי להקב"ה עריבים עלי דברי דודיך יותר מיניה ש"ת, והענין דכל הגדרי' וסייגים וחומרות שהחמירו חז"ל הן מבחי' אה"ר דוקא דכתי' אהבתי אתכם אמר ה' דמבחי' תוקף האהבה מזה באו החומרות יתירות, ועד"מ האב האוהב את בנו ביותר ה"ה עושה לו שמירה מעולה שלא יכשל באיזה דבר, וגם מחמיר ומדקדק עליו ביותר להיות מנוקה בתכלית מכל שמץ רע אפי' בדקות, וכמו מי שיש לו מרגליות טובה ביותר ה"ה עושה לה שמירה מעולה כלי בתוך כלי, וכמו חפץ יקר ביותר ה"ה משתדל ליפות אותה שלא יהי' בה שום גרעון ושתהי' טוב וגאה ביותר, והוא מצד יוקר הדבר, וכמו"כ מצד עוצם אהבת האב אל הבן ה"ה מחמיר עליו שלא יהי' בו שום גירעון וחסרון כל דהו ויהי' בתכלית הנוי כו'. וכן הוא בכל הגדרים וסייגים וכל החומרות שהן דוקא מעוצם האה"ר לנשיי לכן עשה להם שמירה מעולה שלא להיכשל ח"ו וגם שלא יהי' בהם שום תערובות רע כלל אפי' דקות הרע מה שאינו אסור ע"פ תושב"כ מ"מ יהיו מנוקים מזה ויהיו בתכלית היופי וההידור כו' ישראל אשר בך אתפאר כו'. דכ"ז הוא מצד עוצם תוקף האה"ר ביותר, דכללות ענין תומ"צ שניתנה לנו הוא מצד האהבה לנשיי וכמ"ש ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה, וכתי' רק באכותיך חשק ה' שבחר באבות העולם ובזרעם

אחריהם להיות לו לעם סגולה ומשוזן נתן להם תומ"צ, והחומרות היתירים שבתושבע"פ הן מבחי' תוקף האהבה כו' (ומשוזן חומר בדיס מבדית כו') ואמתי ניתנו כל החומרות האלו דוקא בזמן ב"ש. דהנה בזמן שבהמק"ד קיים היו ישראל במעמד ומצב גבוה שהי' מאיר גילוי אור הנשמה והי' נאמנה את ה' רוחנו ולא נמשכו בחבלי עבותות אהבה דתאוות גופניות ולא הי' נצרך לגדרי' וסייגים מפני שהיו מרוחקי' מרע, והיו בבחי' קירוב ודבקות באלקות כו'. אבל אחר החורבן שנתמעטו הלבבות ונתעלם אור הנשמה, ועוד זאת נכוזנו באש זר דתאוות גופנים וגשמיים, לזאת צריכים כמה גדרים וסייגים להזהר שלא לבוא לדבר איסור של תורה ח"ו. וכמו"כ בכדי לעורר האהבה והקירוב לאלקות צריכים החומרות ודקדוקי סופרים ששרשם מבחי' תוקף האה"ר העליונה, ולזאת ע"י שמחמיר ע"ע ביותר בכל הדק"ס עי"ז דוקא מתעורר אצלו בחי' האה"ר לאלקות כו'. ולכן דור אחר דור כל שנתמעטו הלבבות ביותר צריך להחמיר ע"ע ביותר בחומרות חז"ל ולדקדק ביותר בכל הדקדוקי סופרים ועי"ז יתעורר בבחי' אה"ר כו' (והו"ע ה' עוז לעמו יתן ע"י התורה כנ"ל, וכאשר ירד למטה יותר צריך עוז וכח עליון יותר לצאת ממסגר הגוף ולהתעורר באה"ר כו'). וכמו"כ יובן בענין לוחה"ר ולוח"ש, דישראל שעמדו במעמד הר סיני פסקה זוהמתן, ועם היות שלא פסקה לגמרי הי' מספיק ע"ז בחי' התורה כמו שהיא בבחי' כללות לבטל את הרע כו'. אבל ע"י חטא העגל חזרה זוהמתן ונעשה תערובות טו"ר ממש, ולזאת בכדי לברר צריכים דוקא תורה בבחי' פרטיות ששרשה למעלה יותר מבחי' תעלמות חכ' ובכוחה לברר גם בבחי' תערובות טו"ר ממש כו'. והו"ע היגיעה בעיון התורה בהלכות שבתורה באיסור והיתר וטומאה וטהרה שע"י ההתלבשות בהלכות אלו לברר וללבן הדבר ובא לאמיתתו של דבר ה"ה מבדיל ומברר את המותר והטהור מהאסור והטמא כו', שע"י היגיעה בתורה כדבעי למהוי ה"ה מברר באמת כל הענינים, דכאשר פוסק ע"פ התורה שזה אסור ה"ה מתברר ונדחה וזה מותר ה"ז מתעלה כו'. ועי"ז דוקא נמשך מדרי' גבוה יותר, וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני, ים הקדמוני הוא בחי' חכ' ובחי' אוא"ס שבחכ' כו', וירושלים בחי' ש' ב"ן, ועי' הבריר דש' ב"ן יצאו מ"ח כו'. וכמו עדי"מ הראי' הוא בשחור שבעין דוקא, וכמו"כ במחשכים השבני זה תלמוד בבלי, שהלכות דתורה נתלבשו באסור ומותר ובטענות של שקר ובטומאה וטהרה כו'. גם בסבכי הלכות שההלכות מסובכים מאד ועי' היגיעה לברר וללבן להגיע לאמיתתו ש"ת עי"ז דוקא נמשך גילוי עליון יותר וכמ"ש הנה ישכיל עבדי וירום ונשא וגבה מאד שזוהו בחי' הגילויים היותר עליונים שיהיו לעתיד, וכי"ז ע"י בחי' עבדי בחי' הבריר דש' ב"ן ועי"ז דוקא ישכיל כמ"ש השכל וידוע אותי בחי' פנימיות ועצמות דא"ס כו'. וזהו ג"כ ענין שאמרו מפסולתן של לוחות נתעשר משה, דהנה כללות הענין מה שהלוחות היו מאבנים אי' במד"ר שה"ש ע"פ אל גנת אגוז ירדתי מה האגוז הזה האבן שוברו כך התורה נק' אבן שנא' לוחות אבן ויצה"ר נק' אבן שנא' והסירותי לב האבן כו', והאבן דתורה שובר את

היצה"ד כו' וכמא' אם פגע בך מנוול זה משכחו לכהמד"ר כו', אבנים הם אותיות, והנה מאותיות דשבה"כ שרש היצה"ר, ואותיות דתורה הן למעלה מבחי' שבירה ותיקון וכמ"ש חרות על הלוחו' בחי' אותיות חקיקה, ושרשם מבחי' עקודים שלמעלה משבירה ותיקון, ולכן ה"ה שוברים את היצה"ר כו', ובוה יש הפרש בין לוחה"ר ללוח"ש דבלוה"ר כתי' הלוחות מעשה אלקי' המה שהיו מעשה הקב"ה וכדאי' בוהר יתרו דפ"ה ע"א, ובמשנה דפ"ה דאבות בהעשרה דברים שנבראו בע"ש ביה"ש חשיב את הלוחות ופרש"י דקאי על לוחה"ר (ולא כמהרמ"א) וכ' מהרמ"א ז"ל דהדברים שנבראו בע"ש ביה"ש אינן גשמיים, ובוהר שם ע"ב אלין תרין לוחין עד דלא אתברי עלמא הוה ואסתלקו מע"ש ועביד לון קוב"ה ועובדוי הוה כו', והלוח"ש היו מעשי ידי משה ושל סנפירין היו, וידוע דאבן ספיר הוא אבן שאינו זך ובהיר בעצם כ"א מה שע"י זיכוד נעשה אב"ט המאיר, וזהו ההפרש בין בחי' ש' מ"ה וש' בין, ובד"כ י"ל דשניהם בחי' שם מ"ה אלא דלוחה"ר היו בחי' מ"ה בעצם שהבירור הוא בבחי' מלמעלמ"ט בבחי' או"י כו', ולוח"ש הן בחי' ש' מ"ה שמתלבש בש' ב"ן לברר בבחי' התלבשות שזהו עיקר כוונת הבירורים ועי"ז דוקא נמשך גילוי אור עליון יותר כו' (וכמ"ש באורך בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו). וזהו דמפסולתן של לוחות נתעשר משה, דהנה משה הי' בחי' עשיר בחי' ד"ע כנ"ל, אמנם דהעשיר לא ירבה כו' ואל יתהלל העשיר בעשרו בעצם בבחי' גילוי אור הכתר כו', כ"א בזאת כו' בעבודת הבירורים דש' ב"ן שע"ז דוקא השכל וידוע אותי כו', זהו שמפסולתן של לוחות דוקא מלוחות שניות שז"ע הבירור דש' ב"ן מזה נתעשר משה בתוס' אור מרובה על עשירותו מצ"ע כו', וזהו פסל לך לטובתך והנאתך שע"ז יתוסף אור כו', וי"ל דהציווי דפסל לך הוא ע"ד אנכי אהי' עם פיר, דהיינו שיוכל לירד בדיבור דתורה, וענין פסל לך הוא שיוירד לברר בירורים בבחי' התלבשות דוקא בדרך מלמטלמ"ע, וזה יהי' לטובתך והנאתך שע"ז יתוסף בו ריבוי אור כו', וזהו ג"כ ענין קירון אור פני משה שזכה לזה מהלוח"ש כו', דענין כי קרן עור פני משה הוא ע"ד בתורתו של ר"מ כתוב כתנות אור בא', וזהו כי קרן עור שיעור בע' נעשה אור בא', והיינו ע"י הבירורים כו', ולכן דוקא בלוחות שניות זכה לזה כו', ועמ"ש בביאור מאה"ז פקודא ליתן מחצית השקל פ"ה די"ל דאבן א' ב"ן תו"ע הבירורי' דש' ב"ן שכבר נכללו ונתחברו בש' מ"ה וזהו שגם מ"ה כלול מב"ן, וי"ל שזהו לוחה"ש היינו מה שכבר נתקן ונכלל בשם מ"ה ונעשה אב"ט המאיר, ומבו' שם דמה שמתברר בכח זה הוא עוד גבוה יותר כו' יעו"ש, ולפי"ז י"ל שהבירורים שבכח תושבע"פ יש בהם עוד יתרון כו', וכמו"כ י"ל שכל תלמיד ותיק שלומד תושבע"פ כדבעי למהוי ומברר בירורים בכח תושבע"פ כו', או מי שהגיע להוראה ומורה בכח תורתו יש בו יתרון כו', וי"ל דזהו ההפרש בין פי' המהרש"א ז"ל ופי' מהרמ"א ז"ל בפסל לך, דלפי' המהרש"א דפסולתן היא שלך היינו מעלת הלוחות שניות עצמן כו', ולפי' מהרמ"א פסולתן היא שלך היינו בחי' הבירורים הנעשים ע"י שיש בזה עוד יתרון כו', ומ"ש כראשונים י"ל כנ"ל בפ"י דאבן א' ב"ן כו', ועי"ל דהיינו

הכירוד בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא דש' בין יהי' מאיר כמו אורות דמיה, ועוד יותר כנ"ל בענין אבנא למשקל כו'. והיינו בעבודה שכח המתאוה דנה"ב ובד"כ מהות הכחות דנה"ב יהפכו לטוב ויהיו כמו הנה"א כו'. וזה פסל לך פסולתן יהא שלך שמפסולתן של הלוחות נתעשר משה שהי' בעצם בבחי' עשיר ומ"מ ע"י הלוחות שניות שז"ע בירוד ש' בין נתעשר משה בבחי' תוס' אור כו'.

בשוה"ג בגוכי"ק: במ"א מבו' בין דמ"ה כלים דמ"ה ע' ויראו, וע' פנים לתורה.

— ● —

בס"ד, ש"פ ויקהל ופי"ט, רס"ח

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל כו' עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'. וצ"ל אומרו זה יתנו והל"ל ונתנו כל העובר כו'. גם צ"ל מש"א מחצית השקל בשקל הקדש ואינו מודיע כמה הוא השקל, והול"ל תחלה עשרים גרה השקל, או שיאמר זה יתנו עשר גרה. גם מה שאר' אח"כ מחצית השקל תרומה לכאור' מיותר. הנה בזהר ברע"מ פ' תשא אי' מאן מחצית השקל איהו כגון חצי ההי"ן ודא ו' ממוצע בין שני ההי"ן עכ"ל. ולכאורה צ"ל מה"ע ו' למחצית השקל שמספרו עשרה כמ"ש לקמן עשרים גרה השקל מחצית השקל כו' שהוא עשר גרה. אך הענין יובן ע"פ פי' הרמ"ו דלכאורה אינו מובן שהתחיל לומר זה יתנו כו' מחצית השקל קודם שהודיע מהו השקל השלם, דהל"ל זה יתנו עשר גרה בשקל הקדש. וגם מהו שאומר אח"כ מחצית השקל תרומה להוי' שזהו מיותר. לכן בא רע"מ ללמדנו שיש ב' בחי' של מחצית השקל אחת כוללת וסתמית מבלי נודע כמה הוא סך השקל והוא וא"ו שחוצה ומתמצע בין ב' ההי"ן (והיינו בין ב' ההי"ן דשם הוי' הממוצע שמחלק בניהם הוא וא"ו. וי"ל כי וא"ו תמונתו שבראשו הוא יו"ד והוא הממוצע בין ב' ההי"ן שמספרם הוא עשרים כי א"א לומר ה' כ"א שיהי' בו מילוי עוד ה' וא"כ כל ה' דשם הוי' הוא עשר ומחציתו הוא הוא"ו שבראשו הוא יו"ד שהוא המחצה מן שני ההי"ן דשם הוי' (רק שאינו יו"ד כ"א ו' להורות על המשכת היו"ד כו' כמ"ש מזה במ"א) ולע"ל יהי' שם הוי' ב"פ י"ה א"כ יהי' המחלק בין ב' ההי"ן יו"ד כו') ואמר שדוגמתו הוא חצי ההי"ן שבמדות הנסכים, כי ההי"ן הוא י"ב לוגין וחצי ההי"ן הוא ו' לוגין. וכן מחצית השקל יתכן לקרותו בשם מחצית סתם להיותו המחצה מן השני ההי"ן עם מילוי ההי"ן שבהם וע"ז התחיל ואמר מאן מחצית השקל פי' למי יכוון לקראו בשם מחצית קודם הרדעת כמות השקל, ור"ל דמאחר שלא נודע הרי א"א ליתנו, כי מה שאפשר ליתן הוא שנודע

אבל מה שאינו נודע הרי א"א ליתן אותו. ועז"א דא וא"ו ממוצע בין תרין ההי"ן זהו מחצית השקל שיתנו כו'. ולפ"ו נותנים ב' החצאין, דענין מחצה לפי פשוטו הוא שנותנים רק חצי האחת לבד, אבל לפי מה שמפרש שזהו הממוצע המחבר הרי נותנים הב' החצאין כו' וכמ"ש בכה"ו על מא' זה. ואח"כ פי' כפשוטו שעשירים גרה השקל ומחצית השקל יתנו תרומה להוי'. ופי' וענין מה שהוא"ו הוא ממוצע בין שני ההי"ן כו' דהנה ב' ההי"ן דשם הוי' הם בינה ומל' כנודע, והממוצע ביניהם הוא הוא"ו שהוא בחי' הקול שהוא המחבר וממשיך מה' עילאה שהוא בחי' מח' עילאה וכענין שאמרו קול מעורר הכוונה שהוא בחי' רעו"ד שתצא מהעלם המח' לידי גילוי בבחי' ה' תתאה שהוא בחי' הדיבור כו'. וע"כ נק' חצי ההי"ן, וכענין שמצינו שאמרה ברוריא אשת ר"מ אם ערוכה שמורה שאם ערוכה ברמ"ח איבריו שלומד בקול עד שכל האיברים נזוים לימודו שמורה ע"ש שע"י הקול יוצא כוונת הלב לידי גילוי בדיבור ואינו נשאר בהעלם המח', ועי"ז הוא שמור אצל הלומד משא"כ כשנשאר במחשבתו עדיין אינו נקלט היטב שלא ישכח דבר ההלכה שלומד כו'. וזהו"ע מה שהוא"ו הוא בחי' הקול הוא הממוצע בין ב' ההי"ן מחו"ה, שכמו הממוצע היינו שמחבר ב' דברים יחד כן בחי' הקול הוא הקורא ומחבר ומייחד בחי' מח' הוא בחי' כוונת הלב שתצא לידי גילוי בדבור עד שיוקלט אצלו בטוב תוכן ועומק הכוונה כו'. ובד"כ הוא קול התורה וכמ"ש הקל קול יעקב קלא בתראה מלא וא"ו הוא קול התורה. וכדאי' במד"ר הנחיל ליעקב את הקול וכ"ז שקולו של יעקב נשמע כו', והוא קול התורה שנק' קול יעקב. וידוע דיעקב הוא בחי' הת"ת, וזהו בחי' וא"ו ממוצע בין תרין ההי"ן כו'. והנה הרמ"ז פ' במדבר דקי"ז ע"ב האריך בענין מחצית השקל כו' שבחי' שני החצאין שבשקל היינו בחי' עלמא דאתגליא ועלמא דאתכסיא. והם עה"ד ועה"ה, חסדים מגולים וחסדים מכוסים, וע"י נתינת המחצית השקל שבגלוי הי' נמשך ומאיר המחצית העליון. והיינו ג"כ כמ"ש ברע"מ הנ"ל שהן ב' ההי"ן שהם בחי' עדאת"כ ועדאת"ג כנודע. ורק שבפ' במדבר או' שהמחצית השקל שנותן הוא המחצית שבגלוי ועי"ז נמשך ממילא מה שסתום, וברע"מ או' שהמחצית הוא הוא"ו וע"י נמשך הסתום כו'. אמנם באמת הכל כוונה א', שגם בפ' במדבר הכוונה שהמשכה היא ע"י הוא"ו הממוצע כו', וכן בפ' תשא הכוונה שצריכים ליתן המחצה הגלוי כו' וכמשי"ת. והענין הוא דהנה כתי' ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם, ופי' בזהו ברוך הוא המשכה מן העולם היינו מעלמא דאתכסי' עד העולם הוא בעלמדת"ג. ובמשנה סוף מס' ברכות משמע שמפרשים להיפך שאמרו משקלקלו המינים ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהי' אומרים מן העולם ועד העולם. א"כ משמע מעוה"ז שהוא עדאת"ג ועד העולם עוה"ב שהוא בחי' עדאת"כ, וכן ת"י מעלמא דין לעלמ' דאתי. אך הענין הוא דשניהם אמת, שעיקר ההמשכה הוא מעדאת"כ לעלדת"ג, אמנם ע"י מה ממשיכים מעדאת"ג לעדאת"ג זהו ע"י העבודה בעדאת"כ. והיינו ע"י בירור הגוף שהוא ממשכא דחוי' בחי' נחזיק ובירור נה"ב ע"י בחי' אתכפיא ואתהפכא ועי"ז נמשך מעלדת"כ לעדאת"ג.

וביאור הענין הוא דהנה מצינו במרכבת יחזקאל שביאר סדר ראית המרכבה התחיל והנה רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב ומתוכה כעין החשמל כו'. ונמצא כי קודם שראה המרכבה דקדושה הקדים לראות תחלה ד' מדריגות רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת שהם גקה"ט, ונוגה לו סביב הוא ק"ג ומתוכם ראה המרכבה דקדושה. ולכאורה הלא לענין הנבואה לא הי' צריך כ"א המרכבה דקדושה לבד ולמה הראו לו תחלה ד' בחי' קליפות הנ"ל ומתוכם יראה המרכבה דקדושה. אך הענין כנודע כי קליפה קדמה לפרי, וענין פי' קדימה זו יובן בשני פי', ויובן זה ממה שאנו רואים בכ"ד יש לו קליפה סביב, וכמו האגוז שיש לו ד' קליפות עד אוכל הפרי שבתוך הקליפות. והנה אנו רואים שהקליפה צומחת תחילה, שבתחלת גידולו אינו צומח כ"א הקליפה לבד וכשנגדל אז מתהווה בהם פרי אוכל האגוז, וכן בכל פרי יש קליפה סביב, וכמארז"ל על ר"מ רימון מצא תוכו אכל קליפתו זרק. שהרימון הוא פרי חשובה שנמשלו מעהמ"צ לאוכל הרמון, כמאמר מלאים מצות כרימון, וגם איתא בכהאריו"ל שרימון גימט' נוריא"ל והוא רימון דמט"ט, אלא שבמט"ט מתוסף ב' תתי"ן כמ"ש מזה בענין ומקלכם בידכם בדה"ה וככה תאכלו אותו ע"ש, ונמצא כי היא פרי חשובה ועכ"ז יש עליה קליפה שקדמה לפרי, וכן בצמיחת התבואה צומח תחלה תבן וקש ומרץ ואח"כ מתגלה החטה ועד שמתגלה התבואה הם נראים לעיקר, וחושבים א"ע ג"כ לעיקר וכמארז"ל במד"ר ס"פ וישלח החיטים והתבן והמרץ מדיינים וע"ז אלו אומרים בשבילנו נזרע השדה ואלו כו' אמרו החטים תבא הגורן כו', כי לאחר גידול התבואה בוררים התבואה מן הפסולת, וכן במיני פירות שוברים את קליפתם ונטלים האוכל, רק שכל משך צמיחתן הן צומחין תחילה, וגם א"א לגידול הפרי כ"א ע"י קליפה דייקא, וכן אנו רואים בכ"ד יש תחלה הקדמות שאינם עיקר, ועכ"ז באים לידי גילוי תחלה עד שלבסוף מתגלה המכוון, וכמו כאשר נצרך לאדם לבקש איזה דבר שנוגע לו אזי קודם שמגלה לו בקשתו מקדים לדבר עמו הקדמת דברים שאינו נצרך לו כלל עד שבא עמו בדברים לבקש בקשתו הנצרכת לו, שזהו ג"כ כענין הקליפה שקדמה לפרי, וכן כל ענין המשלים הם ג"כ כמו ענין הקדמת קליפה לפרי, שהרי עיקר המכוון הוא הנמשל ועכ"ז מבאר המשל לבד ושע"ז יבינו הנמשל, וכמו משלי שלמה שהמשלים הם דברים זרים שאינם עיקר המכוון כלל, כמו שאמר לשמרך מאשה זרה שכוונתו הוא להזהיר משמץ מינות ועכ"ז הליבש זה במשל אשה זרה, וכן להיפך אמר ראה חיים עם אשה אשר אהבת שכוונתו הוא על התורה, והמשיל זה בדבר זר, והיינו לפי ששכל האנושי הוא גם בעצם שא"א לו להבין כ"כ גודל עוצם זרות ורעות המינות, וכן להבין גודל עוצם מעלת התורה אלא ע"י משלים הגשמים האלו מובן איך שהמינות הוא זר והתורה היא טוב כמ"ש כי לקח טוב נתתי לכם תורתי כו', וה"ז כמו קליפה ופרי שעיקר המכוון הוא הפרי, אמנם א"א לגידול הפרי כ"א ע"י קליפה, וכן א"א לגילוי השכל כ"א ע"י משל, וכשמבין השכל ע"י משל או אינו צריך למשל כלל, כמו שלאכילת הפרי שוברים הקליפה וזורקים אותה כו', וזהו מאמר הנביא שאו

מרום עיניכם וראו כו', פי' שע"י ראיית שמים וארץ הגשמים יובן שרשם למעלה שהם רק כמו משל לגבי הנמשל. והיינו כי כמו שיש שו"א גשמי' כן יש שו"א רוחנים, שמים הוא בחי' מדות עליונות אש ומים חו"ג וארץ הוא בחי' מל', שכמו הארץ הגשמי' מצמחת כל מיני פירות קרוב לעיני יש מאין כן בחי' מל' דאצי' מהוה תמיד כל ההיות דבי"ע, וכמו שהשמים משפיעים לארץ כמ"ש כאשר ירד הגשם כו' והרוה את הארץ כן שמים הרוחנים בחי' חו"ג דאצי' משפיעים בבחי' המל' כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כו'. והשמים וארץ הגשמים הם בחי' משל לבד לבחי' שמו"א הרוחני' שאינם בערך כלל לבחי' שמו"א הגשמי', אלא שהם כמו משל שע"י נבין ענינם ברוחניות כו'. והרי הם קודמים בראי' והשגה אצלינו, היז כמו קליפה ופרי כו', משל ונמשל כו'.

ועפ"ז יובן מה שראה יחזקאל המרכבה הקדושה ע"י התלבשות ד"ק דוקא, לפי שמתחלת הבריאה קליפה קדמה לפרי ולכן בהגלות נגלות אליו האלקים ראה כסדר המדרגות, תחלה ראה הקליפה ואח"כ הפרי כו'. ואמנם עדיין צ"ל למה היתה זאת מלפניו ית' שיהי' הקליפה קדמה לפרי. והענין הוא דהנה לפמשנת"ל פי' קדמה לפרי היינו קדימת הזמן, שגידול הקליפה קדמה בזמן לפרי. ואמנם יש עוד פי' בקדימה, והיינו שקדמה בשרשה ובמעלה נגד הפרי, רק שהאור והחיות המלוכש בם הוא בדרך שבירה ונפילה, והיינו כי שרשם הוא מעולם התהו שקדם לעולם התיקון רק שנפלו בשבירה, ומ"מ שרשם קדום לכן הם קודמים בצמיחתן להפרי. וביאור הענין הנה ארז"ל במשנה פ"ה דאבות עשרה דורות מאדם ועד נח וכן עשרה דורות מנח ועד אברהם להודיע כמה א"א לפניו כו'. פי' וענין א"א הנה כתיב והארץ היתה תהו, וכן ארז"ל שני אלפים תהו, וצ"ל מהו לשון תהו. הנה ארז"ל הני כ"ו כל"ח שאמר דהע"ה כנגד מי אמרן כנגד כ"ו דורות שהיו מאדה"ר עד מ"ת שהיו ניוונים בחסדו של הקב"ה, דהנה על התורה אמרו בזהר אורייתא מחכ' נפקת ונודע כי ע"פ החכ' צ"ל זכות של תומ"צ, ולכן נאמר בתורה אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו אז ונתתי גשמיכם בעתם, ולהיפוך אם לא תשמעו כו'. אבל הני כ"ו דורות שמאדה"ר עד מ"ת שהיו עוברי רצונו ית' כמ"ש אז הוחל לקרוא בשם ה' ודור המבול ודור הפלגה, וא"כ מאין הי' גשפע להם השפעת החיות בשפע וריבוי כ"כ שחיו הרבה מאד חיים של טובה. וע"ז ארז"ל שהיו ניוונים בחסדו של הקב"ה שהי' נמשך להם ריבוי השפעת הטוב מחסדו של הקב"ה בחי' חסד חנם שלמעלה מן החכ' שהוא בחי' ורב חסד בחי' החסד מלמעלה מהשתל' ששם כחשיכה כאורה שוין ואינו תופס מקום כלל וכמ"ש (איוב ל"ו י"ז) אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח. כי לפניו ית' כחשיכה כאורה שוין בשני כפי"ן, כמ"ש בלקר"ת בדי"ה מצה זו בהג"ה. וע"ז הוא שאמרז"ל כמה א"א לפניו, והיינו שלאנשי הכ"ז דור הי' נמשך מבחי' א"א ששם אינו תופס מקום כלל עבודת האדם אם טוב או רע, ולכן הי' מאריכים ימים הרבה, וכן השפעתם בבני חיי

ומוזני הי' בשפע רב שלא ע"פ החשבון כלל. להיות כי שרש השפעתם הי' בא מבחי' א"א בחי' רב חסד שלפני החכ' דאצ"י כו'. אך הנה לפ"ז צ"ל מהו המעלה של מ"ת שנת"ל שזהו שיהי' נמשך ע"י בחי' החכ' שהוא קצת דין אם בחקותי תלכו כו'. ונתתי כו'. והענין הוא שהגם שקודם מ"ת הי' מקבלים מבחי' גבוה מאד אשר שם אינו תופס מקום העלאת מ"ן מ"מ לא היו מקבלים רק גשמי' ההשפעה בבחומ"ז לבד שכ"ז הוא מבחי' אחריים וחיצוני' לבד, אבל בחי' גילוי אלקות שנמשך מבחי' הפנימי' לא הי' מאיר אצלם כלל כמ"ש וימנע מרשעים אורם שלא האיר בהתגלות אלא בבחי' חשך כפול ומכופל עד שהכחישו בה' אחד כמ"ש אמר נבל בלבו אין אלקים והי' בבחי' יש ודבר נפרד, ועשו השבעות בכח השמות וקבלה מעשיות שיושפע להם רב טוב בגשמי' גם כשיהי' עוברי רצונו ולא קיימו ו' מצות שנצטוו וז"ע שני אלפים תהו שהי' זה עד אברהם שזהו רוב זמן הכ"ו דור הנ"ל שפי' תהו לשון שממה שהי' העולם שמם שלא האיר גילוי אלקותו ית' בעולם, וגם פי' תהו ל' תמי' כמו מה שאדם תהא ומשתומם ע"ז וכענין דכתיב והאיש משתאה לה. וענין התמי' הי' שלפי מעשיהם לא הי' ראוי שיומשך להם אריכות ימים ורב טוב ועכ"ז נמשך להם ריבוי ההשפעה בגשמיות בחומ"ז רוחא כו'. וסיבת הדבר הי' לפי שקבלו מבחי' א"א ורב חסד שלפני האצ"י, והיינו ממה שנפל בשבה"כ מעולם התהו. אמנם כ"ז הוא רק מבחי' חיצוני' לבד, כי הנה שרש ענין שבה"כ הוא שמחמת ריבוי האור נשברו הכלים. ופי' וענין אורות וכלים הוא כמשל ענין השכל כשהוא מלוכש באותיות שהאותיות הם הכלים וההשכלה הוא האור והחיות של התיבות. וכמו עד"מ תיבת ברוך שפירושו ל' ברכה (בל"א גיבענצט) או מהולל (בל"א גילויבט) לפי ענין התיבה שלפניו ולאחריו ולפי הענין, שענין ההשכלה שבתיבות ברוך זהו האור ועצם האותיות הם הכלים. וכ"ז הוא כשהתיבה הוא בצירוף האותיות יחד, אבל כשמפרידין הבי"ת מן תיבת ברוך בפ"ע והרי"ש בפ"ע וכן הוא"ו והכ"ף פשוטה בפ"ע אז לא יש בה אור ההשכלה כמו בהיותה מצורפת יחד. ועכ"ז מאחר שהי' יחד קודם הפרדם שהי' אז מאיר בהם ההשכלה לכן גם כשנתפרדו נשאר בהם קצת רשימה, כי הרי אפשר שיצטרפו יחד שנית וכל זאת הי"ה חלק מן התיבה. ועד"ז יובן ענין השבירה דתהו שנתפרדו האותיות ואור ההשכלה נתעלה ונסתלק מהם רק מה שנשאר בהאותיות קצת רשימה וכן כח האותיות עצמם מה שלא נתברר ע"י היר"ד דס"ג זהו מה שנשאר בשבה"כ. וא"כ מובן שזהו רק בחי' אחריים לבד נגד בחי' הפנימיות הם האורות כו'. ועכ"ז להיותם מבחי' ומדרגה גבוה מאד שלמעלה מבחי' התיקון לכן ההשפעה שנמשך מבחי' התהו הוא בשפע רב יותר הרבה מבחי' התיקון ששם האורות מועטים ומצומצמים כו'. אך הנה ע"י צמצום האור דתיקון ע"ז גילוי האור. וכמו במ"ת שירד הוי' באש כמ"ש וירד הוי' על הי"ס, וכתיב והי"ס עשן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' באש שהי' גילוי אלקות למטה. שנמצא שהגם שהי' ע"י צמצום

כי הרי כתיב השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, פי' יכלכלוך שא"א להשמים ושמי השמים להיות אפי' כלי בתוך כלי לבחי' אא"ס. ומ"מ ירד באש לעיני כל, זהו ע"י בחי' הצמצום. שנמצא ענין הצמצום זהו ע"י סיבת הגילוי כו'. וזה"ע צמצום חכ' דתורה שע"י בחי' צמצום זה דחכ' מאיר גילוי אלקות והוא בחי' יו"ד דשם הוי' שהיא נקודה חדא בחי' צמצום. ועכ"ז הנה היו"ד דשם הוי' הוא העיקר בשם הוי', כי שם הוי' הוא ל' מהוה, והנה בלתי היו"ד הוא ל' הוה לבד אבל היו"ד מורה על תמידות ההתהוות כמו ככה יעשה איוב שפירושו שהי' עושה תמיד כן. וכן בשם הוי' היו"ד עם היותו רק נקודה בחי' צמצום עכ"ז הוא המורה על תמידות ההתהוות שהוא הי' הוה ויהי' שזהו עיקר ענין שם הוי' כו'. והיינו כנ"ל שבחי' הצמצום זהו סיבת הגילוי כו'. וזהו שארז"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו פי' מפי הגבורה הוא מבחי' צמצום כי כדי להיות גילוי הדברות דאנכי ולא יהי' לך זהו מפי הגבורה מבחי' צמצום אשר בלעדי זה א"א להתגלות ונמצא כי הצמצום הוא סיבת הגילוי כו'. וזהו רצון אותיות צנור כי כדי שיומשך בחי' אוא"ס בבחי' הרצון דתומ"צ שהרי קמ"י אינו תופס מקום כלל וכנ"ל בענין כחשיכא כאורה ואם חטאת כו', זהו ע"י צינור, שענין הצינור הוא בחי' הצמצום שלא ילך ברוחב עדי"מ כהילוך הגהר כ"א בצנור מצומצם. והי' הוא משל להבין שמה שרצון הוא אותיות צנור הוא שכדי שיומשך בחי' אוא"ס ברצון דתומ"צ זהו ע"י צמצום. ומ"מ צמצום זה הוא עיקר הטוב והחסד כי הי' מקור המשכת הגילוי שמבלעדי בחי' הצמצום א"א כלל שיהי' גילוי כו'. והי' כמו ענין גבורות גשמים ע"ש שיורדים בגבורה בבחי' התחלקות טיפין טיפין ועכ"ז זהו עיקר החסד, שהרי אם לא הי' מתחלק לטיפין היו מכול שוטף כו'. וע"י בחי' גבורה זו נמשך הטוב והחסד שיצמח תבואה ופרי העץ וצמח האדמה כו'. וכמו שהוא בהשפעת גשמי' כ"ה בבחי' רוחניות ההשפעה שבכדי שיהי' נמשך גילוי אלקותו ית' בביהמקד' הי' זה ע"י צמצום וכמארז"ל צמצם שכינתו בין שני בדי הארון. שענין בחי' צמצום הוה הוא סיבת הגילוי שבלעדי בחי' צמצום זה א"א להיות בחי' הגילוי כו'. ונמצא כי השפעת גילוי אלקות שהי' בביהמ"ק זהו ע"י צמצום שצמצם שכינתו, וא"כ הצמצום הוא עיקר הטוב והחסד כו'.

אמנם תכלית הכוונה הוא שע"י תומ"צ יומשך בחי' עצמות האור הבלתי מוגבל שלמעלה מבחי' צמצום כו', והיינו בחי' ריבוי האורות דתהו, דבחי' הניצוצות שנפלו הן רק בחי' אחוריים וחיצוניות מזה כנ"ל, יאיר בחי' עצמות האור כו'. וז"ש רחבה מצותך שהמצות הן כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון הבל"ג. ואין זה כמו בחי' רצון אותיות צנור, כ"א שיאיר אור הבל"ג ממש כו'. וכמ"כ בתורה דאי' במד"ר בראשית שאין לה סיקוס דהיינו גבול, והיינו דבבחי' הדקדוקים דתורה ומצות דאם בחקתי תלכו כו' יאיר בחי' אוא"ס העצמי הבלתי מוגבל כמו שהוא ממש כו'. וזהו ע"י עבודת הבירורים שהמצות נתלכשו בדברים גשמיים ציצית בצמר גשמי תפלין בקלף הגשמי ד"מ

שבלולב בצמחים גשמיים מצה בקמח הגשמי כו', שנעשה בזה בירור הדברים הגשמיים להעלות הניצוצות לשרשם ועי"ז מאיר בחי' ריבוי האור דתהו כו'. וזהו דכתי' ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול ותלבש את יעקב בנה הקטן. שקראה לעשו בנה הגדול ע"ש קבלתו מבחי' התהו ששם ריבוי האור שכ"ז הוא בהגדלה. וכן מקבל מבחי' א"א כנ"ל שהחסד נק' בשם גדל חסד ולכן נק' גדול. אבל יעקב נק' בנה הקטן כמ"ש ג"כ מי יקום יעקב כי קטן הוא. והיינו כי יעקב הוא בחי' ברה"ת המבריה מן הקאה"ק, ומאחר שיש קצה וקצה קצה העליון וקצה התחתון ה"ז נק' קטן כמ"ש בת"א פ' וישב בדיה בכ"ה בכסליו. כי הוא בבחי' גבול וה"ז בחי' קטן לגבי אוא"ס ב"ה שהוא בלתי בע"ג כו'. וכן כלליות עולם התיקון נק' קטן לפי שבתיקון הוא מיעוט האור וריבוי הכלים וה"ז בבחי' הקטנה שנקטנו ונתצמצמו האורות לפ"ע מדידת הכלים כו'. ולכן יעקב בעל עולם התיקון נק' בנה הקטן. אבל בנה הגדול הוא שמקבל מבחי' התהו בחי' ריבוי האור ובחי' גדל חסד כנ"ל. והנה פ"י בגדי עשו היינו בחי' המצות שנתלבשו בדברים גשמיים כמו ציצית בצמר הגשמי ותפילין בקלף הגשמי וד"מ שבלולב בצמחים הגשמיים וכן רוב המצות הם בדברים גשמיים שמקבלים חיות מנוגה ומהניצוצות דתהו שנפלו בשבה"כ. ואי לזאת נק' בגדי עשו כי שם בגד הוא לבוש והדברים הגשמי' הם לבושים לבחי' הניצוצות דתהו שמבחי' זו עצמו שנק' עשו בנה הגדול. ובכדי שיתבררו ויתעלו לכן ותקח רבקה את בגדי עשו שנפלו בק"ג ששרשם מבחי' התהו ותלבש את יעקב בנה הקטן בעל עולם התיקון. שע"י מעהמ"צ שנתלבשו בדברים גשמיים ההם עי"ז יתעלו מגפילתם להתעלות בדרך העלאת מ"ן לבחי' התהו ועי"ז נמשך בחי' אורות דתהו שהם בחי' גדולים כנ"ל להתלבש בכלים דתיקון שנק' קטן מצד עצמם כו'. וזהו דכתיב רחבה מצותך מאד, שהמצות הם כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון שהוא בל"ג כדפ"י באגה"ק סי' י"ז וכנ"ל. והיינו שע"י שמבררים ומעלים את דברים הגשמי' ששרשן מבחי' התהו עי"ז יורשים בחי' אורות דתהו שהם בל"ג. היינו בחי' מאד העליון שיאיר בכלים דתיקון כו'. וכמו"כ התורה נתלבשה בענינים הגשמיים שנים אחזין בטלית והמחליף פרה בחמור כו', שע"י מתבררים הענינים הגשמיים ונמשכים בחי' אורות דתהו בכלים דתיקון כו'. והגם דאורות דתהו הן בחי' ריבוי שא"א להתלבש בכלים. ול"ד בכלים קטנים דתהו אלא גם בכלים רחבים דתיקון א"א שיתלבשו לפי שהאור הוא אור עצמי שא"א לו להתלבש בכלים כו'. אך באמת זהו רק ע"י תומ"צ שהן יכולים להיות כלים גם לבחי' אור עצמי כו', וכמ"ש בס"ש פל"ז בענין קבלת שכר הצדיקים לעתיד דה' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה שע"י יכולים לקבל בחי' עצמות אוא"ס שיאיר לעתיד כו'. דהגם דתו"מ הם בבחי' דקדוק ומלוכש בהם אור שבבחי' צמצום כו' כנ"ל. מ"מ להיות ששרשם בבחי' עצמות א"ס כו' כנודע לזאת ביכולתם להיות כלים גם לבחי' אוא"ס הבלתי מוגבל, וזהו שע"י תומ"צ יכולים הצדיקים לקבל בחי' האור הבל"ג כו'. וכמו"כ בחי' כלים דתיקון שיוכלו לקבל בחי' ריבוי האורות

דתו זהו דוקא ע"י תומצ' כו'. ובשביל זה הוא ירידת הנשמה שירדה ממקום כבודה וממדינתה ומעלתה שהיתה למעלה ונתלבשה בגוף ונה"ב כו' בכדי לקיים התומצ' שנתלבשו בדברים הגשמיים לברר בירורים וכמו"כ לברר את הנה"ב שע"י דוקא נמשך תוס' וריבוי אור כו'. וזהו דנש"י נק' בשם זריעה וכמ"ש זרעתי לי בארץ כלום אדם זרע קב אלא בכדי להוציא כמה כורים כך לא גלו ישראל כו' כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם א' מכם גולה לאספמי' כו' בכדי לברר בירורים שע"י העסק שלו במומ' שם בהכשר ע"פ התורה ובכוונה לש"ש לעשות צדקה ושאר מצות ולעסוק בתורה ומקיים כן. וכן מה שמקבל חיות מאכ"ש ומברך בתחלה וסוף ולומד ומתפלל בכח * ההיא ה"ה מברר את הניצוצות דתו וע"י נמשך בחי' תוס' וריבוי אור כו'. וזהו ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם ההמשכה מעדאת"כ לעלדאת"ג. דכללות ב' מדרי' אלו בחי' עדאת"ג זהו בחי' סדר ההשתל' שהאור נתצמצם ונתלבש בכלים וממילא הוא בחי' גילוי, דחכ' היא ראשית ההשתל' וראשית הגילוי כו'. ועדאת"כ הוא בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' שסתום ונעלם כו'. וצ"ל ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל' בגילוי בבחי' סדר השתל' כו'. וזהו ע"י העלאת מ"ן מעלמא דין לעלמא דאתי, ע"י עבודת הבירורים והעלאות הניצוצות שע"י מאיר בחי' ריבוי האור שזהו בחי' האור העצמי דעצמות אוא"ס כו'. וההמשכה והגילוי הוא ע"י התורה כו' כנ"ל. וזהו זה יתנו, זה הוא בחי' גילוי והיינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתל'. וכמו בקרי"ס דכתי' זה אלי כא"א מראה באצבע זה כו' ראתה שפחה כו', שאין זה מצד הגילוי דסדר השתל' שא"א להיות שיהי' הגילוי לכולם בשוה ואפי' במדרי' הפחותות כמו שפחה כו'. רק שזהו לפי שהי' הגילוי מלמעלה מסדר השתלשל'. וזהו ג"כ ענין זה יתנו בחי' הגילוי דעצמות אוא"ס כו'. ושייכות מחצית השקל דקרי"ס הוא ע"פ מה דא"י בירושלמי דשקלים כל העבר על הפקודים מן דעבר על ימא כו'. ועז"א מחצית השקל סתם שלא נדע מה הוא והיינו בחי' אוא"ס שסתום ונעלם כו'. אמנם ע"י מה ימשיכו בחי' הגילוי הזה עז"א אח"כ עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'. דהנה ידוע שיש ב' מדרי' בנשמה, הארת הנשמה המלובשת בגוף ובחי' עצמות הנשמה שלמעלה מהתלבשות כו', וזהו בחי' סתום וגלי' דנשמה כו'. ושרשן למעלה אוא"ס המתצמצם ומתלבש בכלים ובחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מכלי' כו' (עמ"ש במ"א ברי"ה ויקהל בענין או"כ). והנה הנשמה המלובשת בגוף עבודתה לברר הגוף ונה"ב דשכל ומדות דנה"א מלובשים בשכל ומדות דנה"ב, דכל השגת והתבוננו' הנשמה האלקי' היא בשכל דנה"ט שגם הוא יבין הענין כו'. ובהתעוררות המדות דנה"א מתעוררים גם המדות הטבעיים כו' וכמ"ש לבי ובשרי ירננו שגם לב ובשר הגשמי מרנן כו', והיינו מצד

התלבשות המדות דנה"א במדות דנה"ב כו', וזה כל עבודתו לברר הנה"ב להיות ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך כו'. אבל בחי' עצמות הנשמה אין עבודתה בביורר הנה"ב רק שכר עבודתה של הנשמה המלוכשת בגוף הוא שנמשך גילוי בחי' שרש ומקור הנשמה ודע נשמה יתירה דשבת שהוא גילוי עצם הנשמה נשמת כ"ח נשמתא דפרחא מחי העולמים כו', שאין זה לברר בירורים דבורר אסור בשבת כו', כ"א הוא שכר עבודתה דמי שטרח בע"ש בעבודה ויגיעה בששת ימי החול לברר את הנה"ב נותנים לו נשמה בשבת שהוא גילוי עצם הנשמה כו'. וזהו עשרים גרה השקל, דהנה בב' המדרי' דנשמה יש בכ"א עשר מדרי' ובבחי' הנשמה המלוכשת בגוף להיותה בחי' גילוי לזאת העשר מדרי' הן בבחי' התחלקות ובבחי' מספר ממש. ובעצם הנפש אינו בבחי' התחלקות ולא בבחי' מספר ממש כו'. אבל מ"מ יש בכ"א עשר מדרי' כו'. ועד"א עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה', שיתנו את המחצית שבגלוי, והיינו מה שיתנו בעבודתם ויגיעתם הוא העבודה דבחי' הנשמה המלוכשת בגוף לברר את הנה"ב, ועי'ו יהי' ממילא הגילוי דבחי' עצם הנשמה, ולמעלה היינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו', שזהו בחי' זה יתנו כו'. וההמשכה והגילוי הוא ע"י התורה דאין עוז אלא תורה כו' כנ"ל. ודע ברע"מ מאן מחצית השקל מה שלא נדע, ור"ל מאחר שלא נדע ממשכיכם בחי' זו כו' דא' וא"ו ממוצע בין תרין ההי"ן, והיינו בחי' קול התורה שע"י התורה נמשך בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו'. ואיך הוא ההמשכה ע"י תורה שהרי התורה היא בחי' חכ' בבחי' מדה ושיעור כו' כנ"ל זהו ע"י עבודת הביורורים בכח התר"מ כו', שזהו מה שאומר אח"כ עשדים גרה כו' מחצית כו', דהיינו הביורור דנה"ב כנ"ל. וזהו ג"כ משי"כ הרמ"ז בפ' במדבר שיתן המחצית שבגלוי דהיינו עבודת הביורורים כו' ועי'ו נמשך בחי' הסתום כו'. אמנם ההמשכה היא ע"י התורה כו'. ובפ' במדבר אר' שמחצית השקל הוא הגלוי, שבאמת זהו המחצית שיתנו בעבודתם ויגיעתם כו'. וברע"מ תשא אומר שהמחצית הוא תורה, והיינו שע"י עסק התורה שלאחר הכפי' והביורור דנה"ב נמשך בחי' אוא"ס הסתום, דהיינו בחי' מחצית השקל סתם (שזהו שבא ברע"מ לבאר כנ"ל בשם הרמ"ז). מ"מ סיבת ההמשכה היא דוקא ע"י בירור הנה"ב והדברים השייכים לנה"ב, וההמשכה והגילוי היא ע"י התורה שזהו הכלי לזה כו'. וזהו זה העבר על הפקודים דענין מחצית השקל הוא להמשיך בחי' גילוי עצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל'. וע"י מה ממשכיכי גילוי זה הוא ע"י שיתנו מחצית השקל שבגלוי, דהיינו העבודה ויגיעה דכחות הגלוי' דנה"א לברר את הנה"ב שע"י נמשך בחי' הסתום שזהו גילוי אור עצם הנשמה. ולמעלה הוא גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו' וההמשכה והגילוי הוא ע"י קול התורה כו'.

בס"ד, שי"פ ויקרא, פ"ז, רס"ח

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים כו' והי' בהניח הי' אלקיך לך מכל אויביך מסביב בארץ אשר הי' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק כו'. וצ"ל מה"ע זכירת עמלק, דמ"ש זכור עמלק הרי צ"ל לזכור מה שעשה לנו עמלק והיא מ"ע, מה"ע זכירה זו ומה פעולתה בנפש. גם צ"ל מה שהניח מחיית עמלק לאחר מלחמת ז' עממין דבהניח הי' אלקיך לך כו' או תמחה כו' והלא מלחמת * הי' קודם לכולם שהיא היתה מלחמה ראשונה בצאתם ממצרים ולמה הניח מחיית עמלק דוקא לאחר שיניח לך מהו' עממין. ובאמת הלא כתי' מלחמה לה' בעמלק מדר דר, הרי שהיא מלחמה תמידית ולמה אומר בהניח הי' אלקיך לך דוקא, וגם בארץ אשר הי' נותן לך כו', שיש ב' תנאים בזה, בהניח הי' לך מכל אויביך כו', ובארץ אשר הי' נותן לך נחלה כו', או תמחה כו', גם צ"ל מה שכאן נא' תמחה את זכר עמלק ובפ' בשלח כתוב זאת זכרון כו' כי מחה אמחה את זכר עמלק כו' כי יד על כס יה מלחמה להוי' בעמלק והי' תרתי כתובי דסתר הי' דכאן שכת' תמחה את זכר עמלק הלא החיוב על ישראל למחות את עמלק והי' מ"ע להכרית זרעו של עמלק, ובפ' בשלח שכת' כי מחה אמחה הרי שאין זה לישראל כ"א אמחה בעצמי, וכן מלחמה להוי' בעמלק הלא הוי' נלחם בו בעמלק כו'. ולהבין כ"ז צ"ל תחילה שרש ענין קלי' עמלק שהוא למעלה מהו' אומות וכמ"ש ראשית גוים עמלק שהוא ראשית ולמעלה מכל הגוים וגם מקור להם, ואחריתו עדי אובד שאין לו תיקון ובירור. דהו' אומות הגם דכת' בהם לא תחי' כל נשמה, מ"מ יש להם תיקון ובירור שזה"ע ירושת ארץ ז' עממין שניתנה לישראל כמ"ש ונתן ארצם לנחלה כו' נחלה לישראל עבדו כו' שהו"ע הבירור כו'. ועי"פ פשוט הוא שהיא ירושה מאאע"ה, אמנם באמת היא הירושה שע"י הבירור שהרי גם באברהם כתי' לי ירושה וכמ"ש לתת לך את הארץ הזאת לרשתה כו'. אבל עמלק אין לו בירור ותיקון כלל כ"א תמחה את זכר עמלק, מחי' לגמרי דאחריתו עדי אובד כו'. וכללות הענין בזה הוא דו' אומות ידוע שהן ז"מ רעות כנגד ז"מ דקדושה דזלעו"ז עשה אלקי', דכשם שיש ז"מ דקדושה כמו"כ יש ז"מ בלעו"ז, והן ז' פרות הטובות וז' פרות הרעות כו'. וידוע דז"מ דקדושה לידתן והתגלותן הוא מהבינה שנק' אם הבנים מקור המדות, הגם שהמדות הן כח מיוחד כמשי"ת ויש להן שרש מיוחד, מ"מ התגלותן הוא מהבינה, וכמו"כ הז"מ רעות נמשכים ג"כ מבינה דקליפה. הגם דז"מ רעות עיקרם הן טבעים, מ"מ כשם שהז"מ דקדושה שעיקרם הם שכליים הרי מ"מ יש להם שרש ומקור מיוחד דלכן יכול להיות הגדלת והתפשטות המדות יותר מהשכל המולידם כו' כמ"ש במ"א, וכמו"כ ז"מ רעות שעיקרן טבעים הי' נמשכים מ"מ מן הבינה דקלי', והראי' שהרי השבירה הי' בשם ס"ג שזהו בחי' בינה, דעם

היות דמה שנפל בשבירה הן הו' מלכין מ"מ הי' השבירה בש' ס"ג כו', וכמ"ש בע"ח בתחלתו בשער הכללים בהתגלות ספי' דתהו שהז"מ היו כלולים בבינה וממנה נמשכו ונתגלו כו'. ולכן המשכת הז"מ רעות הן מבחי' בינה דקל"י כו'. אבל עמלק הוא בחי' דעת דקל"י שלמעלה מבינה כנודע, ולכן הוא ראשית לכל הגוים שהוא למעלה גם משרש ומקור המדות כו', ומ"מ הוא בבחי' מקור להם שהרי דעת הוא מקור למדות כו'. ואחריתו עדי אובד, דלהיותו למעלה מבחי' בינה לכן אין לו תיקון ובירור כו'. וביאור הענין הוא צ"ל תחלה ענין ה' מדרי' שבנפש גר"ן וח"י. דנשמה במח הוא בחי' בינה, ורוח בלב מדות, ונפש בכבוד בחי' מעשה, וח"י הן מקיפים. והנה נשמה שהיא בינה היא בחי' השגה והבנה, והיינו שיש כח מיוחד בנפש להבין ולהשיג כל ענין אלקי, והיינו לפרט כל ענין אלקי בריבוי פרטים ולהלביש בלבושי השגה ובכל מיני הסבר לקרב אל השכל גדולת ה' ויחודו ית', הן יחודו בעולמות ויחודו בעצמו, שיהי' מושג בבחי' השגה והבנה ממש, דהיינו ענין הקליטה שנקלט בהשגה טובה והשגה אמיתית ענין גדולת ה' בבריאת והתהוות העולמות שאו"א"ס בורא ומהווה עולמות מאין ליש ואיך שכל נברא הוא באין ערוך לגבי הבורא שהנברא הוא בע"ג והבורא בלתי בע"ג כו'. ומאחר שאין ערוך לגבי בורא ממילא מובן איך שהם בבחי' העדר תפיסת מקום לגבי הבורא דכל דיירי ארעא כלא חשיבי וכולא קמי' כלא חשיב, רק שיש מדרי' חלוקות שיש נבראים שהעדר תפיסת מקום שלהם הוא רק בידיעתו ית' בבחי' דיעה העליונה, אבל הנבראים אינם מרגישים בחי' העדר תפיסת מקום שלהם, וה"ה בבחי' יש בהרגשתם כו'. ויש נמצאים עליונים שמרגישים בחי' העדר תפיסת מקום שלהם וה"ה בבחי' כלא חשיב בעצמם בבחי' ביטול במציאות כו' וכמ"ש במ"א, והיינו בחי' יחודית ויחוד' כו'. וכ"ז יהי' בבחי' השגה ותפיסת ממש בכלי מוחם והשגתם כו'. והגם שהענינים בעצם הם למעלה משכל אנושי שה"ה אלקות שלמעלה מהשגה בעצם וכ"ש מדרי' עליונות שבאלקות, מ"מ ה"ז בא בבחי' תפיסת השגה בכאו"א מישראל מצד נשמתו האלקית שהוא חלק אלוקה ממעל ממש וכמ"ש נשמת שדי תבינם דנשמה זו היא בחי' נשמת שדי שהוא כח אלקי שכל השגתה הוא באלקות דוקא וענינים אחרים אינה משגת כלל כ"א ענינים אלקות ומה שבעצם אינו מושג כו'. ושרשה מבחי' בינה דאצי' שהוא ספי' מיוחדת וכח מיוחד שנאצל מא"ס המאציל להבין ולהשיג בחי' או"א"ס דלית מח' תב"כ כו'. והיינו בחי' האורות דאצי' שהן גילויים מאו"א"ס המאציל דלמחבת"כ ומתצמצם בכלי הבינה להיות בבחי' השגה כו', וזוהו נתהווה בחי' כח הבינה בנשמה להבין ולהשיג בחי' או"א"ס שלמעלה מהשגה כו'. והבנה והשגה זו יש בה כמה מדרי' חלוקות בקטנות וגדלות ההשגה שמבין בעומק ובפנימיות יותר ובאופני ההשגה שזה משיג באופן כזה וזה משיג באופן כזה שאין דיעותיהן שוות, וגם בענין א' אנו רואים שזה תופס הענין באופן כך וזה באופן כך כו'. וכמ"כ בהתפעלות השכל דכאשר משיג הענין ה"ה מתפעל בשכלו על הענין יש בזה ג"כ כמה מדרי' חלוקות ושונות ומ"ו, שזה מתפעל כך וזה מתפעל כך, דכמו שחלוקים

בהשגתם כמורכב חלוקים בהתפעלות שכלי שלהם כו', והן בחי' מדות שבשכל דת' דבינה, וכמו שיש שכל המטה כלפי חסד ושכל המטה כלפי דין כמורכב יש חילוקים בהתפעלות שכלי כו', וזהו ת"ר אלף נשמות שהיו במ"ת שהן ת"ר אלף דיעות שונות ומחולקות זמ"ז בעצם השגתם ובהתפעלות שכלי שלהם כו'. וכי' הוא מבחי' בינה דאצי' שמשם מתהווה כל נשמה מאין ליש בכח ההכנה וההשגה שלהם כח"ח לפום שיעורא דילי' לפי מעלתו ומדרגתו בשרשו ומקורה בבחי' בינה דאצי' כו', והגם דבינה דאצי' היא מבין ולא בבינה ידיעא שהבינה גופא היא בבחי' א"ס ולכן מושג בה בחי' אוא"ס דלית מח' תב"כ כו', ומ"מ מאחר שנק' בינה עכ"פ מתהוות מזה בחי' כח הבינה בנשמה (ועמ"ש בדר"ה אלה פקודי, רס"ח בענין דאצי' זהו ממוצע כו') דבחי' בינה דאצי' מתצמצם בבחי' בינה דמל' דאצי' ובחי' בינה דמל' דאצי' מתצמצם ומתלבש בבינה דמל' דברי' ונתהווה בחי' כח ההשגה דנשמות דברי' להבין ולהשיג השגת האלקות שבג"ע כו', ומשתלשל למטה מטה בנשמות למטה להיות בהם ג"כ כח ההשגה כו'. ומשו"ז גופא להיות דבחי' בינה דאצי' היא בחי' מבין ולא בבינה ידיעא ומאיר בה בחי' אוא"ס דלמחתב"כ לכן הנשמות משיגים ג"כ מדרי' עליונות וגבוהות באוא"ס וכמו באור"כ דאצי' ובאוא"ס שלמע' מאצי' כמו בחי' א"א ועתיק וא"ק וגם באוא"ס שלפני הצמצום כו', וכמו רשב"י וחבריו והאריו"ל שמדבר במדרי' גבוהות ונעלות מאד. וכן גם נשמות קטנות שמעשי' וכ"ש שמיצי' וברי' ביכולתם להשיג מדרי' גבוהות מאד באוא"ס ב"ה. שהרי כאור"א אומר שמע ישראל ה' אלקינו כו' דשמע ישראל היינו ההשגה דנה"א שמשגת בחי' הוי' אלקינו חו"ב והוי' אחד איך שהכל נכלל בבחי' אחדות פשוטה דאוא"ס שלפני הצמצום כו'. והיינו לפי ששרשן מבחי' בינה שהיא בחי' מבין ולא בבינה ידיעא כו'. אמנם ההשגה הוא בבחי' השגה שכליות לבד והוא שאינו יודע בזה בחי' מהות אלקות ממש כ"א בחי' ידיעת המציאות לבד. דבאמת כן הוא בבחי' בינה דאצי' דאי' בע"ח שבבינה מאיר אוא"ס בריחוק מקום, וידוע דפי' ריחוק מקום הוא שאינו מאיר בחי' המהות דאלקות כ"א בחי' המציאות לבד כו'. כמורכב הוא בהשגת האדם למטה שזהו בחי' ידיעת המציאות לבד, אבל בחי' ידיעא זו היא במדרי' היותר נעלית כו'. וחי'ש בזהר שא"א לדבר רק עד בחי' בינה שנק' מי דקיימא לשאלה אבל לא למעלה מבינה. והקשה המק"מ שהרי בזהר גופא מדבר במדרי' שלמעלה הרבה מבינה וכ"ש בכתהאריו"ל. ותי' שיכולים לדבר עד בחי' בינה דאי"ק כו', וכמורכב בכ"מ שמדבר באוא"ס באיזה מדרי' שיהי' הכל הוא בבחי' בינה לבד (דהיינו שהשגתינו שאנו משיגים במדרי' היותר עליונות גם באוא"ס שלפני הצמצום בבחי' הסתר דא"ס ובחי' פנימיותו כו' כמ"ש במ"א הכל הוא בבחי' בינה שבמדרי' זו כו') לפי שכל השגה הוא בחי' ידיעת המציאות לבד זה רק בחי' בינה. אבל בחי' ידיעת המציאות יכול להיות גם במדרי' היותר נעלות כו', זהו בחי' נשמה. ורוח הוא בחי' התעוררות והתפעלות המדות שהן למטה במדרי' מבחי' המוחין (כי המוחין בעצם אין בהם ענין ההתפעלות שזהו חוץ לעצם כו').

הוא מה שיש כח מיוחד בנפש להתעורר ולהתפעל בדבר מה, היינו בדבר שנרגש בנפש יתעורר ויתפעל ע"ז. וכמו בהילולים ותשבחות דפסוד"ז דלעולם יסדר אדם שבחו ש"מ כו'. ונודע דענין ההילולים ותשבחות אין זה מה שבא בבחי' השגה רק מה שמהלל ומשבח בענינים הידועים לו חה גורם התפעלות והתלהבות הנפש. וכמו"כ כאשר מתבונן אשר הוא אבינו והוא חיינו האמיתי ה"ז עושה התפעלות וקירוב בנפש. וכן ברוב נפלאותיו ובחסדיו הרבים והעצומים שעושה עם כאר"א ובהצלה מכל קטרוג וכה"ג דמכ"ז נעשה התפעלות והתלהבות הנפש לאלקות כו'. והוא בחי' רוח ההתעוררות שבנפש כו' (וכמו רוח העולה למעלה כו') ובהתעוררות זו יש ג"כ כמה מדרי' וכמ"ש תוכן רוחות ה' כו' יש מתפעל באופן כזה ויש מתפעל באופן כזה. וכמו במלאכים עליונים והן חיות הקודש שמהללים ומשבחים ומפארים ליוצרים תמיד וה"ה בבחי' התלהבות תמיד לאלקות. דעיקר מדריגתן הוא בחי' רוח וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו', הרי יש בזה כמה מדרי' חלוקות וכמו פני אר"א אל הימין בחי' אהבה ופני שור מהשמאל בחי' היראה כו', ובוזה גופא יש כמה מדרי' כמו מחנה מיכאל קפ"ו אלף מחנות ומחנה גבריאל קני"א כו' דכ"ז הוא במדרי' האהבה והיראה שלהם דבוזה הוא ההתחלקות במלאכים במדרי' הרוחניות שבהם כו'. וכמו"כ הוא בנשמות שלמטה שיש כמה מיני התפעלות בבחי' מדרי' רוח ההתעורר' שבהם כו'. וכללות בחי' הרוח עם היות שהוא כח מיוחד מ"מ ה"ז מתקשר ומתחבר עם בחי' המוחין שמתפעל במה שמבין ומרגיש בשכלו דהרי התעוררות זאת הוא שמתעורר באיזה דבר הנרגש שלו וכמו בתשבחות כנ"ל, והעיקר הוא מהתבוננות והשגת השכל שע"ז מתפעל כו'. ומ"מ ההתפעלות היא למטה הרבה מהשכל הגם שמתפעל מן ההשגה מ"מ ה"ה חוץ לעצם השגת השכל, וכנודע שהתפעלות המדות הוא מהבכך שזהו אינו גופא ועצמותו של ההשגה שכליות כ"א הבכך מזה כו' וכמ"ש במ"א. ומש"ז התפעלות המדות ה"ה למטה גם מהתפעלות שכלי בחי' מוחין שבמדות שהתפעלות היא מההשגה עצמה לא מהבכך לבד ועכ"פ אינו חוץ להשגת השכל כו'. אבל המדות שבלב הן חוץ להשכל רק שמתעורר ע"י השגת השכל כו'. ומדרי' הג' היא בחי' נפש שזהו בחי' קטנות שבנשמה והיינו האהוי"ר שאין בהם שום התעוררות רק מה ששייך למעשה לבד. והענין הוא דהנה ידוע דאהוי"ר הן שרש למ"ע ומל"ת כמ"ש בסש"ב ח"א פ"ד. ובחי' נפש היא בחי' אהוי"ר השייך למעשה לבד. וכמו שאנו רואין שגם באנשים פשוטים ונשים וע"ה יש בהם חביבות בקיום המצוה וכשעושינן מצוה ה"ה בשמחה גדולה מזה, וזהו מצד האהבה שבהם לכן הם שמחים בקיום המצות וחביב אצלם הענין, ומ"מ הרי אין כאן שום התעוררות והתפעלות אהבה כו' וכמ"ש בסש"ב והמקיימן באמת הוא האהב שם ה' וחפץ לדבקה כו'. דהיינו שהאהבה היא בהתגלות וממילא יש לו חיות רב בקיום המצות והיינו בכוננת המצוה לדבקה בו כו' אבל בבחי' אהבה הנ"ל אין בזה שום התעוררות כלל, ומ"מ ישנה להאהבה בהעלם דמשו"ז הוא החביבות והשמחה כו'. ולהיפך דבר האסור הוא מופרך אצלם מאד (וייער אפגיפרעקט) ובורחים מזה בתכלית והיינו מצד היראה

ופחד ה' שעליהם רק שהיא בהעלם כו'. ובד"כ הו"ע קבלת עומ"ש. וידוע דקב"ע הו"ע הסכם מה שמסכי' בנפשו להיות בקב"ע, וכמו ענין העבדות בפשיטות הרי אינו מצד שיודע איזה מעלה ויוקר בהאדון או יש לו אהבה איליו. רק מחמת הסכם נפשו למסור א"ע איליו שיהי' לו לאדון והוא יהי' לו לעבד לעבדו בכל מיני עבודה ושירות כו'. וכמ"כ הו"ע קבעומ"ש שאין בזה שום התעוררות אהוי"ר פנימית רק הסכם חזק בנפשו לקבל עליו עול מלכותו ית' להיות עבד איליו ית' לעבדו ולעשות רצונו ית' כפומ"כ וכו"ש מזה באורך בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו. והו"כ בחי' נפש שהיא בחי' הקטנות שבנפש ושרשה למעלה מאד שזהו בתוקף גדול בנפש והביטול הוא בבחי' הנחת עצמותו הרבה יותר מבעבודה דנשמה ורוח כו' וכמ"ש בד"ה הנ"ל. ולמעלה הו"ע האופנים שהן מלאכים דעשי', דכל ענינים * בחי' הביטול בפועל דהיינו הסיבוב שזהו ההשתחוואה שלהם דלכן מסבבים ממזרח למערב משום דשכינה במערב כו' וכמ"ש במ"א. דההשתחוואה היא בחומר גופם מצד הביטול בצורת נפשם, אמנם הוא בבחי' הודאה לבד. וידוע דענין ההודאה הוא שאין בזה שום דעת והשגה ולא שום התעוררות כ"א מה שמודה שהאמת כן הוא ועי"ז הוא הביטול שלו כו'. ומ"מ הביטול הוא בתוקף גדול ואינו מקבל העלמות והסתירים ושום סתירות מאחר שאינו ע"פ הדעת ולכן אינו ניוז משום דבר שבעולם והוא בתוקף ביותר כו'. וזהו ג' מדרי' גר"ן שבגפש והן נגד ג' * בי"ע דנשמה היא נגד עולם הברי' דאימא מקננא בכורסי' בנשמות דברי' כו', ורוח ביצי' דז"א מקנן ביצי' והוא עבודת המלאכים דיצי' בחי' רוח כו', ונפש בעשי' דמל' מקננא בעשי' והן האופנים מלאכים דעשי' כו' *.

בס"ד, ש"פ צו, רס"ח, רישומי דברים

ולבש הכהן מדו בד כו' והרים את הדשן. וצ"ל מה"ע תרה"ד בעבודה, בס' להבין מ"ש בע"ח בהיכל הו' גם למה בגדי בד. וצ"ל כללות ענין המקדש בשביל השראת אלקות, מה"ע השראה זו והלא מכה"כ, אה"ש ואה"א אני מלא. ברה"ע מבחי' דבור העליון אותיות מורגשים אל הזולת משא"כ מח', נבראים דעלדאת"כ ונבראים דעלדאת"ג, אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאנהגא בהון עלמין. אורות וכלים. שרש עלדאת"כ מהאורות ע"ה אצי' מח' ונראה על האורות, יהללו ש' הוי' כו' ונבראו מפני שאינן יש אינן בבחי' התחדשות מהות אחר, דגים מהותן מים ומיוחדים כו', אבל מש'

*) בפאקסימיליא מגוכי"ק יש כאן חיבה אינה ברורה.

ג' בי"ע : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : ג' עולמות בי"ע.

*) ד"ה זה לא נגמר בכתי"ק.

אלקים ברא בבחי' התחדשות דבר, לפי שהאורות בבחי' העדר המציאות וכלים מציאות, ועיקר בחי' דבור כלים דמל', סיבת ישות אותיות הדיבור מפני צמצום האור, ולכן קמי' ית' היו כמו בעודו במח', וה"ע המקדש שיהי' גילוי אלקות, אכן יש הוי', לית דין אתר הדיוט, בד"ה וזה אשר תעשה בס' רל"ה, הדיוט איהו, צמצום ע"מ מילין דהדיוטא, גם הדיוט כמארז"ל ר"מ דייק ל' הדיוטות שאין הל' מכון, פרסא, בלתי מסודר, הסתר, להיות תערובות טו"ר, עד הגל, וכן בע"מ, יהי רקיע כהדין קרומא, אבל בהמק"ד גילוי, באתי לגני לגנוני בהמק"ד כמו ג"ע ההפרש בין ג"ע לעולם בב' דברים בד"ה וטהר רל"ב וד"ה יפה ש"א רל"ד, עולם מציאות ג"ע מהות, ומ"ש במ"א ג"ע מציאות י"ל סוכ"ע וממכ"ע, עולם ז"ת וג"ע ג"ר, והא בהא תליא, וכמו"כ בהמק"ד גילוי בחי' מהות ג"ר, ובאמת ג"כ גילוי בחי' סוכ"ע כסא כבוד מרום כו', רמב"ן הכבוד ששכן בה"ס ישכון במשכן בנסתר, במ"ת עכוד"ד פרח נשמתן גילוי עצם הנשמה, אית רצון למע' מהטעם, מפני שהי' גילוי הסובב, וכמו"כ בבהמק"ד הן השמים ושה"ש, והי' הגילוי בפנימיות, צמצום שכניתו, היינו צמצום עצמו להיות בגילוי, מראות גדולות ומראות קטנות בד"ה ויקח קרח בלקו"ת, עיקר הגילוי בקדו"ק, מקום הארון, וכן בכללות המקדש, והגילוי ע"י הקרבנות שבמזה"ח בד"ה א"ר ברכי' בס' הג"ל, תהו שקדם לתיקון, וכ"ה ע' מקדש בנפש גילוי אוא"ס הסוכ"ע, ובנפש היינו גילוי שרש הנשמה, תפלה סולם כו' השמימה שמו"ע ביטול עצמי שרש הנשמה ותמן קאתי מלכא גילוי אוא"ס הסובב, והוא ע"י הקרבת הנה"ב, ותפלה התחברו' שיהי' גילוי בנשמה המלוכשת בגוף, וזהו ושכנתי בתוכם, ותחלה צ"ל שמאלו כו' וימינו כו', ב"פ, ארבע הירות והחמישית, שמאל דוחה דמקבל מרירות תיקון חצות כובד ראש חשבון ממחדו"מ שלו, מעשה הטוב בקרירות ע"ד ההרגל בלי שום חיות והתקשרות, כי פנו אלי עורף, ואחר התפלה מלא במחוד' דעיני העולם בחיות והתקשרות מפני שזה רוצה ונוגע לו, ויתמרמר ע"ז ויהי' נבזה ושפל בעיני עצמו, גם עובדי ה' אם רק בכללות היו בריחוק ורק דמיונות שוא, וגם בהרגש מ"מ אינו אמיתי מאחר שנפסק ולא נשאר כ"כ רשימה ג"כ, דכאשר נשאר רשימה צ"ל קיום המצות בחיות, וקדש עצמן ומכ"ש שלא יהי' הרהור ברצון, וכשרואה בעצמו שאינו כן, זהו שלא נשאר רשימה ג"כ והי' אינו אמת, ואם לא שקר לגמרי עכ"פ כזב, בד"ה אחרי והגהות בס' תרטו"ב, וממילא רחוק דקרוב כו' יקראוהו באמת, ומי שבטל באמת ימצא ריחוק יותר כמשי"ת, משה עניו מכל אדם, גדול מה שנא' במשה כו', וע"י המרירות והשפלות נעשה קירוב כו' המשפיל כו' מגביהו קרוב לבחי' הסוכ"ע, כמ"ש באגה"ק הטעם שכח הצומח בארץ דוקא, זרועות עולם הוא מקומו ש"ע, וכן המשפיל א"ע ה"ה בבחי' זרועות עולם, לשארית נחלתו, ושקל בפלס הרים, תחה"מ ע"י שפלות דוקא מי ששכן לעפר בחייו, וזהו שמאלו ע"ז דוקא לראשי בחי' סוכ"ע, וסדר ההגבה, ובפרט בכדי שיהי' גילוי פנימי צ"ל בסדר והדרגה בתחלה פסוד"ז ברכת ק"ש ק"ש ואהבת ע"י התבוננות ימין דמקבל, ואח"כ אה"ר העליונה ואהבת ל' הבטחה, ימין דמשפיע

ואח"כ שמו"ע יראה, יראו את ה' שמאל דמשפיע יראה העליונה, ותמן גילוי הסובב, נתב"ס יר"ת בואת יבא, ומעתה יובן ע' תה"ד על ג"ד, קרבן קירוב וקו השמאל סלח לנו בשמו"ע, מצרף לכסף, ד"ה וירא ישראל רמ"א, וכל שהקירוב יותר ימצא גם פסולת הדק דקות הרע, ונוגע לנפשו ביותר ונעשה שמאל דוחה, ועי"ז עלי' יותר, וזהו תרה"ד האפר שפלות ושמאל דוחה הנשאר מהקירוב הקודם ונבלע במקומו שזה יסוד להעלי' וקירוב שאח"ז והשאר צריכים לזרוק היינו העצבות, מרירות הוא בחיות, ואח"ז יתבונן שמצד אוא"ס דגם חשך לא יחשיך (בחי' סוכ"ע) ה"ה קרוב, בד"ה וירא הנ"ל ובזה ישמח נפשו וילך בדרכי עבודתו הנ"ל בפסוד"ז כו'. משא"כ עצבות כמיואש ר"ל והוא אסקופה כו', וצריכים לזרוק מחוץ למחנה ישראל, שרש הענין השבה"כ נתבררו באצ"י והשאר גפל לברי' וכן ביצ"י ועשי' שהוא בירור האחרון ומה שא"א להתברר עוד הוא הרע שצריכים לדחות וזהו העצבות, אבל המרירות ושמאל דוחה עם היותה נוגה ה"ז גבלע במקומו שנכלל בקדושה להיות עי"ז קירוב, ולכן צריכי' לזה בגדי בד שעי"ז העלי' לאוא"ס הסוכ"ע, וברמ"ז דכ"ח בד בירור שק, והינו העצב דמרירות שנכלל בקדושה, וחי' תדה"ד התחלת העבודה, דתכלית העבודה דביהמק"ד ובנפש להיות ושכנתי בתוכם גילוי בחי' עצמות אוא"ס וגילוי שרש ומקור הנשמה להיות גילוי אוא"ס בנפש, וצלה"ק תחלה בחי' שמאל דוחה וזהו תרה"ד מרירות וכובד ראש שעי"ז הוא הקירוב והגילוי כו'.

בס"ד, ש"פ שמיני, פה"ח, רס"ח, רישומי דברים

החדש הזה לכם כו', במד"ר פט"ו דקל"א סע"ב הה"ד עשה ירח למועדים הרבה מעשים כתב כו' ודוד פירשן כו' הוי משברא אור ברא שמים כו' ומסיים לכך בראה הלבנה (ר"ל בבחי' מיעוט) בשביל המועדות כו' וכל הימך לאמר כו' בא דוד ופירש עשה ירח כו' א"ל כו' הה"ד החדש הזה לכם, וצ"ל מה"ע לכך ברא כו' דתקנת המועדות תלוי במיעוט הירח דוקא ומה חידש דוד במ"ש עשה ירח למועדים הלא בתורה כתי' ג"כ והיו כו' ולמועדים כו', ולמה מקדים ענין בריאת האור מה נוגע זה לענין עשה ירח למועדים כו', והנה בזה פ' אמור בפ' המועדות מקדים פסוק ויקרא אלקי' לאור יום ומבאר ענין האור שנברא ביום ראשון שגנוז כו', ומשמע מהקדמה זו לפ' המועדים שבמועדים מאיר גילוי בחי' אור הגנוז כו', ויובן בהקדם מ"ש ויבדל כו' בין האור כו' ואי' במד"ר הבדילו לעצמו כו' בד"ה ציון במשפט תפדה בס' ב"ד רב"ק, וד"ה מהיכן זכו לק"ש, נקנה, בית יעקב, שמש ומגן, אור השמש אינו פועל שינוי, חילוק בין אור ושפע, דשפע פועל שינוי וכמו

שפעת מים שחסרים ממקום שנמשכו, וכן השפעה רוחנית, כל מניע מתנענע, רק שברוחניות בהיפך שעי' ההשפעה מתוסף אור בהמשפיע ומתלמידי כו', וכן בצדקה אל ירע לבבך כו' כי בגלל הדבר הזה יברכך כו', יש מפזר ונוסף כו' מלח' ממון חסר כו' אבל אור אינו פועל שינוי בהמאור, והשמש בכ"י שוקע וזורח, כמו"כ ש' הוי' מהווה, המחדש בטובו, ומ"מ לא שניתי, וגם ההארה אינה משתנית, לא כמו בשפע שמשותנית ההשפעה, בד"ה תקעו רס"ח, לפי שבהמשכתה ממקורה אינה ממקורה אינו בדומה למקורו, אבל אור מעין המאור ואינו משתנה בד"ה הנ"ל, וזהו לא שניתי שגם האור אינו משתנה הגם שמתלבש להחיות הנבראים שזהו החיות דבחי' אור וכמ"ש באגה"ק הארה דהארה דהארה מהקו כו', ומ"מ לא שניתי דאין קדוש כהוי' כו', ומ"מ בכדי להיות הוי' מקור לעולמות הוא ע"י צמצום, חנוך ורחום הוי', בד"ה אשירה להוי' בתריא, יגמה"ר ע"י נמשך מש' הוי' דלעילא בשם הוי' דלתתא, ויקרא הוי' הוי' ב' שמות בד"ה וירא ישראל בתריא ש' הוי' שברצון, ומ"מ הוי' שבגילוי באין ערוך ורק הארה נמשך בשם הוי' דלתתא, פסיק טעמא, וזהו הבדילו לעצמו היינו לש' הוי', ופי' הבדילו שגם ההארה היא רק להוי' לא בעולמות, לא כמו ש' הוי' דלתתא דהארה ממנו מתלבש בעולמות כנ"ל, ופי' לעצמו היינו אצי' שזהו לעצמו, הנק' בשמי, אתה כו' לבדיך, והבדילו לצדיקים לע"ל, וחד חרוב, אמנם המשכת האור הוא ע"י עבודה דנש"י בקיום התו"מ וזהו בית יעקב דוקא לכו ונלכה כו', והענין דאי' במד"ר אמור פל"א ע"פ אשר עשית גדולות, שני המאה"ג, אתה מאיר לכל באי עולם ואתה מתאוה לאורן של ישראל, בד"ה ועשית מנורת הזהב בס' שמות ח"ב, מהו אורן ש"י דמשמע שלמעלה משני המאה"ג, לייחדו הוי' אחד הכוונה כדאי' בגמ' כד אמלכתי' כו' שע"ז מורה אחד, יחיד שיחיד בעצם, אחד התאחדות פרטים, ב' אופנים, ע"פ פשוט להוציא מדעת המין מפלגך ולעילא כו', עזב ה', מפני הפרסאות והעדר הגילוי בעולם התחתון אומרים עזב כו', ושרש טעותם כי ההתהוות בפועל הוא ע"י ש' אלקי' מדת ההסתר והשתל' כל ההעלמות וההסתירים הם מש' אלקי', ובאמת הוי' ואלקים כולא חד, ועם היות מדת ההסתר אינו מסתיר לגמרי ח"ו שמש ומגן ה' אלקים, כמו הנרתק ע"י מאור השמש, ופעולת ההסתר רק שיהי' באופן שיהי' באפשר להתקבל, כמו"כ הוי' הסתר ש' אלקי' על ש' הוי', ה' מלך ה' מלך כו' בד"ה ויקח קרח בס' קטן, וכל הממוצעים הוא בכדי שיהי' יש יותר, אבל בכלם הוי' הוא המהווה ומחי', אבל המינים והאפיקורסים מפרידים ש' אלקי' מש' הוי' ואי' שזה הסתר גמור ח"ו ולכן מחשבים את הממוצעים וחושבים שהן מקורי ההשפעה וממילא או' שהעולם יש גמור שאינו בטל לאלקות מאחר שלדעתם הכוזבת חיות העולמות אינו אלקי' כ"א הממוצעים ולכן משתחווים כו' ואינם בטלים לאלקות, אבל האמת הוא דש' אלקי' אינו מסתיר, אתה אל מסתתר, עצם אינו מסתיר על עצם, והכל הוא השפעת הוי' וזהו החיות של הנברא וממילא כל נברא בטל שע"ז הוא כלי אל החיות וכמו גוף ונפש בד"ה וארא, רל"ה, וכן האדם צ"ל ביטול היש שבכל דבר יהי'

כוונה אלקית דוקא ועי"ז הוא כלי לחיות אלקי. וזהו הוי' אחד שגם היש הוא בטל לאלקות, אמיתית ענין ה' אחד שהיש בטל במציאות ממש כזיו השמש בשמש. דש' אלקי אינו מסתיר כלל ומאיר ש' הוי' כמו שהוא וממילא העולם בטל במציאות, רק הן גבורותיו והנברא יש בהרגשתו לבד, אבל באמת בטל במציאות, ובראי' חושיות הוי' זה בקדה"ק מקום הארון, שש"ב ח"ב אלו נתנה רשות. ויובן מאותיות שבנפש, בד"ה ט"ו שבחים דישתבח באורך, ועי"ז ואהבת, וההמשכה ע"י התורה, מאה"ג, מצות המלך בטל היש, מאה"ג, מקבל, ובתחלה היו שני המאה"ג, מלי' מקור היש ג"כ מאה"ג והוי' היש באופן אחר, בד"ה כל שמעשיו רס"ה, נשמות ומלאכים, פנימיות הכלים וחיצוניות, בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ו בדרושי שבועות רס"ו, וכמו"כ כלים דע"ס וכלים דמל', מאה"ג כמו כלים דע"ס, והוי' היש כמו נשמות ובטל במציאות וכמו גופו של משה, מיעוט להיות יש וביטול היש, מעשה גדול גם עתה וכמ"ש הרא"ש בפסחים, מעשה כפי', צחוק הוסיפה גם על מאה"ג, צחוק תענוג דלעתיד, בד"ה כל שמעשיו רל"ג, צחוק מדבר חדש דוקא, אתכפי' למעלה מאתהפכא ב' מיני נח"ר בסש"ב, לויתן כו' לשחק בגימ' אוא"ס, עליית המל' ריח והריחו, ישכיל עבדי, הוסיפה אחת שרה, מעשה גדול למעלה ממאה"ג דשמש תורה, וכן עסק התורה בשכיל לעשות או לקשר נפשו סש"ב פ"ה, ישראל מונין לבנה, ושרש הענין אותיות התורה והלכות שערות דגולגלתא ומצות לבנוניתא, לבנה לובן, וזהו אורן של ישראל שממשיכים ע"י העבודה ויגיעה שלהם בביטול היש, בחי' אור הגנוז שלמע' משמש הוי', בית יעקב עבדי דוקא לכו כו', בהאור העצמי המאיר בש' הוי', והגילוי הוא במועדים, יום טו"ב האור כי טו"ב, מועדי הוי' ומועדי בד"ה דבר כו' מועדי ה' בס' תקס"ז, ונדעתי ונועדתי, וזהו הקדמת הזהר בענין אור הגנוז וכן הקדמת המדרש בענין בריאת האור שקודם לשמים אצי', וגילוי זה הוא ע"י ביטול היש זה לכך ברא הלבנה בבחי' מיעוט שיהי' יש והי' ביטול היש, בשביל תקנת המועדות, עיקר גילוי המועדות בחי' אור הגנוז ושוה ממשיכים נש"י אשר תקראו אתם, וזהו ודוד פירש בתורה והיו שמש וירח וע' בירושלמי ר"ה פ"ב ה"ח, ודוד פי' עשה ירח דעיקר ההמשכה והגילוי דמועדות הוא ע"י ביטול היש, א"ל כו' תחדש הזה, התחדשות הלבנה שתהי' בבחי' זה גילוי והיינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס במל', וזהו המאיר במועדות, והוא לכם שאתם ממשיכים זה, והגילוי הוא לכם דוקא כמו שדורש אח"כ פסוק יהיו לך לבדך ואין לזר אתך כו'.

בס"ד, זח"פ, רס"ח

קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים על ההרים כו' ואמרז"ל במד"ר קול דודי כו' זה משה מדלג על ההרים שדילג על הקץ מת' שנים לרד"ו שנה ונמצא דזה קאי על יצי"מ. ולכא"ו צ"ל למה נא' בל' הוה הנה זה בא ומדלג כו' דמאחר שקאי על יצי"מ הול"ל ל' עבר, ול' הנה זה בא משמע ל' הוה או עתיד, והנה במד"ר ע"פ זה אי' ג"כ קול דודי זה מלך המשיח כו' ולפי"ז קאי ג"כ על הגאולה דלעתיד ולכן נא' ל' הוה ועתיד לרמוז על הגאולה העתידה כו', דהנה בירידת השבטים למצרים נא' ירד ירדנו ירידה אחר ירידה וכן ביאתם למצרים נא' ב"פ בתורה בפ' ויגש ובפ' שמות, וכן ביצי"מ ובהגאולה נא' אעלך גם עלה ב' עליות שהוא עלי' אחר עלי', ובאמת הרי ביצי"מ לא נתעלו רק פ"א כמ"ש אעלה אתכם מעני מצרים כו', אך כי עלי' זו הב' היא רומזת על הגאולה העתידה להיות בב"א, והיינו ע"י הירידה הב' והן שאר גליות שלבד גלות מצרים כמו מדי אדום שנק' ג"כ מצרים כמ"ש במד"ר בראשית פט"ז ועי"ז יהי' עילוי אחר עילוי כו', ובלקו"ת מהאריז"ל פ' תצא דד' גליות הן נגד ד' אותיות הוי' ומצרים נגד קוש"י הכולל כולם ולכן אינו נחשב במדרש בפ' ברית בין הבתרי' בהד' גליות לפי שהוא המקור הכולל כולם כו', ולפי"ז י"ל דלכן נק' כולם בשם מצרים לפי שמצרים הוא בחי' כתר דקלי' שהוא מקור כולם לכן נק' על שמו כו'. וי"ל עוד להיות דסט"א בד"כ הן בבחי' כתרין שנק' עשר כתרין דמסאבותא והיינו לפי שאין בהם אור וחיות פנימי כ"א בבחי' מקיף בלבד כנודע, ולזאת בחי' הכתר שלהם אינו בבחי' הבדלה מהם כ"כ כמו בבחי' הקדושה ההבדלה שבין הכתר לשארי הספי' מאחר שכולם הן בחי' הכתר כו', וע"ד שבקדושה השתל' הכתרים זמ"ז דבחי' כתר דז"א יש לו שייכות לבחי' כתר דאצי' יותר מבחי' החכ' אל הכתר כו' כמ"ש במ"א ועם היות שאינו בבחי' השתל' ממש כמו עו"ע מ"מ יש להכתרים שייכות זל"ז כו', וכמו"כ י"ל להבדיל הבדלות בסט"א להיות כולם בבחי' כתרין דמסאבותא לכן יש להם שייכות לבחי' הכתר שלהם ומשו"ז נק' כולם ע"ש מצרים כו', וכ' בלקו"ת שם דאדום וישמעאל הן תרין ירכין והן בחי' גו"ה דקלי', וי"ל דלכן עיקר העבודה בזה"ג הוא בבחי' גו"ה דוקא וכמ"ש במ"א דבזמן הבית היו נש"י בבחי' פב"פ, ופי' פנים של הנפש היינו מה שהוא חפצה האמיתי, ובוה"ב הי' כללות נש"י בטבעם נמשכים לעבודת ה', דבוה"ב הי' גילוי אלקות שהי' יורד אש שלמעלה ואוכל הקרבן כו', וכנודע דבבהמק"ד הי' מאיר גילוי אוא"ס ממש, וכת"י שלוש פעמים בשנה יראה כו' וכשם שבא ליראות כך בא לראות שראו בחי' גילוי אוא"ס ממש, וממילא היו נש"י פנימיותם ג"כ לעבודת ה' כו', משא"כ בגלות הוא בחי' הסתר פנים כמ"ש אותותינו לא ראינו כו' וכת"י למה יאמרו הגוים אי' אלקיהם שהאלקות הוא בבחי' אי' שאינו מושג ואינו נראה ונגלה כלל כו', ומשו"ז אין בנש"י ג"כ בחי' ביטל פנימי וכמו שא"א ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך ומבואר הפי' בלקו"ת ד"ה מזמור שיר חנוכת

הא' דבזמן בהמק"ד ע"י הראי' באלקות הי' בהם ההשתחואה שהוא בחי' ביטל פנימי, אבל בזה"ג להיות שאין אנו יכולים לעלות ולראות עי"ז אין אנו יכולים להשתחוות להיות בבחי' ביטול פנימי כ"א עיקר מהות העבודה בזה"ג הוא דוקא בבחי' מדת הניצוץ דהיינו להתחזק בבחי' ניצוץ נגד כל מונע בעבודת ה' ומלדבקה בו ולהיות חזק בקיום התו"מ בפו"מ אף שאין לו בזה הרגש וחיות פנימי (כמו כאשר יש התעוררות אהוי"ר כו' וכמ"ש בסש"ב ח"א פ"ד והמקי"מ באמת כו'), מ"מ יתגבר בעצמו בדרך נצחון להיות שלם בקיום התו"מ כו', ובחי' ההוד הוא להשתחוות ולהודות לה' אשר מחי' ומהוה הכל בטל במציאות אצלו כו', ואף שאין אנו משיגים כו', אעפ"כ מודים אנחנו כו' כמ"ש באגה"ק סי' ט"ז ד"ה להבין משל ומליצה. והענין הוא כמ"ש בלקרי"ת בד"ה ביום השמע"צ בן חכם כו' ההפרש בין השתחואה וכריעה דהשתחואה הוא כאשר מבין ומשיג באמת ענין גדולת ה' ואחדותו ית' ומקשר דעתו בזה בחזק שנקלט אצלו הענין ומאיר אצלו בגילוי וממילא נעשה אצלו הביטל בבחי' פנימיות ממש שמתבטל באמת בפנימיותו כו' ומה שהוא היסך מבחי' אחדות ה' נוגע לו ממש בבחי' פנימיות נקודת לבבו עד שאתכפי' סט"א ומתהפך כל רע שבקרבו ואין לו רצון אחר כלל כו', אבל ענין הכריעה הוא שאינו מבין ומשיג כלל איך הוא הכל אפס ממש קמי' ואין הענין מאיר בנפשו כו', מ"מ ה"ה מייגע א"ע בתפלה להתבונן איך שכל הגילוי' אף בעולמות העליונים הן בחי' הארה לבד שאינו תופס מקום כלל ואיך שכולא קמי' כלא חשיב ממש כו', וגם הנמצאי' עצמן הן בבחי' כלא גם בהרגשתן בעצמן כו', ואף שאינו משיג אמיתית הדבר מצ"ע איך ומה הוא, מ"מ ה"ה יודע שהאמת כן הוא (וגם מושג אצלו איך שבאמת כן הוא רק שאינו בבחי' השגה גמורה שיאיר אצלו הענין ויהי' בבחי' הרגש בנפשו כו'), וע"כ ראוי שתכלה איליו נפש כל חי איליו דוקא כו' וכך יאתה לו להיות כל חפצו ורצונו להיכלל בעצמותו ית' ולהתאחד ביחודו ית' כו' וכל מה שהוא נגד רצון ה' ומפריד אותו ח"ו להיות בבחי' יש ונפרד לעצמו אינו צריך לרצות בשו"א כו', ועם היות שאין לבו נתפעל בזה באמת להיות בבחי' רצוא וכליון ממש כו', וכמו"כ אינו מתבטל הרע שבו בבחי' ביטל ממש לאתהפכא כו' שלא יהי' לו רצון אחר כלל כו', מ"מ ע"י היגיעה בהתבוננות הנ"ל כפי שיד שכלו מגעת וההסכם שנעשה בנפשו שכך יאתה לו להיות חפצו ורצונו להיכלל בעצמותו ית' ולהיות בבחי' רצון א' לה' לבדו כו', שזה מתאמת אצלו מאד שכך יאתה לו כו', הרי עי"ז נעשה עכ"פ קצת ביטל בנפשו (וכמו הביטל דהודאה דכאשר מודה לזולתו ה"ה מתבטל איליו כו' וכמ"ש במ"א), והעיקר מה ששייך לפועל לאכפי' לסט"א עכ"פ שלא יהיו הכוחות דנה"ב בבחי' התפשטות כלל, דהגם שלא נתבטל בעצם מהותו מ"מ לא יתפשט כלל בשום כח טבעי שבו בכל הענינים אשר לא לה' המה ולא יהי' לו שום תאוה ורצון בגילוי בעניני עוה"ז כו', וההתגלות יהי' רק בהכחות דנה"א כו', וזה"ע הכריעה שהוא בחי' חיצוניות והיינו שאין הפנימיות בטל באמת רק שמתבטל בחיצוניות

כו' כנ"ל (ובחי' הכרעיה היא בהוד כמ"ש בזח"א דמ"ב ע"ב ושם דמ"ג ע"ב דהשתחוואה בנצח ונר' בלקו"ת שם דהיינו השתחוואה פנימיות כו' וצ"ע, ואפשר זה מקושר עם מ"ש לפני זה דנצח ענף החכ' בחי' רא"י כו', ומ"ש ויותר נר' היינו לענין ברכה והודאה כו'), וידוע דענין נו"ה הגם שהן לבר מגופא מ"מ שרשן הוא למעלה מבחי' המדות דחוג"ג וגם מבחי' המוחין כו', וכמ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' כי לא אדם הוא להנחם כו', והיינו דבחי' הנצח שרשו מבחי' כי לא אדם הוא כו', דאדם הוא בחי' שכל ומדות, וכמו"כ למעלה בחי' אדה"ע הוא בחי' מוחין ומדות עליונים כנודע, אבל בחי' כי לא אדם הוא היינו בחי' או"א"ס שלמעלה מבחי' אדה"ע והיינו בחי' הכתר בכלל שלמעלה מהע"ס כו', וז"ש כי לא אדם הוא להנחם ומשמע מזה דבבחי' אדם שייך ניחומין ורק להיותו לא אדם לזאת לא ינחם כו', והענין הוא דהנה עיקר ענין אדם הוא בחי' מדות שמתנהגים ע"פ השכל כו', וכאשר יש שכל ומדות הנה בודאי אז הוא בבחי' ואנחם שיכול להשתנות ולהתהפך מחסד לדין ומדין לחסד ע"פ השכל בהתהפכות ממש, והיינו שאף שהשכיל כבר לחסד אם יתחייב לשנוא תומ"י ישכיל שכל של דין וגבו' ומתהפך בלבבו מחסד לדין וכן להיפך כו', וכמו"כ הוא במדות דאצ"י שמשתנים מחסד לגבו' ע"י המוחין, וכמו גבי מבול כתי' ויתעצב אל לבו לפי שחטאו מאד ולכן ויתעצב כו' וכת"י נחמתי כי עשיתים כו', ואח"כ נא' לא אוסיף עוד לקלל כי יצר לב האדם כו' והיינו מחמת שנמצא טעם ושכל אחר נתהפך מדין לחסד כו', והיינו מחמת שהמדות מתהווים ע"פ השכל וטעם לכן מתהפך תמיד כו', והנה המוחין הן ג"כ בבחי' אדם ושייך בהם שינוי כו', וכמו במבול הרי גשתנה הטעם והשכל דבתחלה ה' השכל וסברה מחייב להיות מבול ואח"כ בא חיוב השכל שלא אוסיף עוד לקלל כו', והענין דהנה במוחין יש ג"כ התכללות המדות וכנודע דבבחי' בינה נמצא כל בחי' המדות בהתפעלו' והתחלקו' ממש ונק' התפעלות השכל לזכות ולחייב רק שהוא בחי' הטי' שכלית לבד מ"מ ה"ה הטי' לחוג"ג ומוזה נולדים בחי' המדות בלב, ואף גם בבחי' החכ' הרי בודאי אינו דומה שכל של זכות לשכל של חוב כו', דכשם שבהשגה ה"ה מחולקים השכליים של זכות ושל חוב שהם שכליים וסברות אחרים או עכ"פ בחי' הטי' אחרת כו' (וכמו במבול שאותו הטעם עצמו שחייב להיות מבול מזה גופא בא החיוב אח"כ שלא יהי' המבול כו', מ"מ הרי ההטי' גשהגית שמתחלה ה' ההטי' בשכל מצד סברה זו לחוב ואח"כ נעשה ההטי' לזכות אף שהשכל והסברה אחת היא כו'), כמו"כ הוא בבחי' חכ' שמתחלק בשכל או בהטי' עכ"פ כו', והוא דאי' בזהר ע"פ ויהי אור דא אור קדמאה ונק' אדם קדמאה והוא בחי' חכ' שנק' ג"כ אדם כו', והנה ידוע דמ"ש לא אוסיף עוד לקלל את האדמה כו' זהו ע"י וירח ה' את ריח הניחוח שע"י הקרבת הקרבנות שהקריב נח נמשך בחי' הרצון מלמעלה שלא אוסיף עוד כו', לפי שהי' בחי' הטיית הרצון לטוב ומשו"ז נעשה ההטי' בחיוב בבחי' הטי' לזכות כנ"ל, וכמשארו"ל עירובין דמ"ה ע"א כל המתפתה בינינו יש בו מדעת קונו שנא' וירח כו' ויאמר כו' ופרש"י דאירצי כו', ומוכן מזה שגם ברצון שייך ענין להנחם כו',

והענין הוא דהנה בכתר יש ג"כ בחי' מדות שבכתר ונק' טורי חשוכא והיינו מדות שבכתר כו' כי כתר הוא בחי' רצון ויש רצון לזכות ורצון כו', והגם דאי' בזהר דלית שמאלא בהאי עתיקא, הנה יש הפרש בזה בין בחי' פנימיות הכתר לחיצוניות הכתר וכמא' אוא"ס מלגאו כתר א עילאה מלבר, והיינו דבבחי' חיצוניות הכתר יש בחי' מדות והיינו הרצון לזכות כו', והוא ג"כ עפ"י הטעם כו', דאף שאין טעם לרצון יודע דהיינו טעם גלוי אבל מ"מ יש טעם כמוס לרצון ונק' בחי' חכ' שבכתר כו', ולכן יכולים ג"כ להתהפך שאם יהי' טעם כמוס לזכות יהי' הרצון לזכות וכשעולה הטעם כמוס להיפך יהי' הרצון להיפך כנ"ל במדות הגלויים, ולכן גם בחי' המדות שברצון נק' בחי' אדם ואנחם כו', ובחי' כי לא אדם הוא בבחי' פנימיות הכתר שהוא בחי' רצון העצמי והפשוט כו', דהנה יש ב' בחי' רצון דיש רצון שהוא מורכב באיזה דבר ויש סיבה להרצון. ובהשתנה הסיבה ישתנה המסובב כו', ויש רצון שהוא רצון עצמי מצד עצמו ואין שום סיבה מבחוץ אל הרצון כו', דרצון זה לא ישתנה לעולם כו', וכמו"כ בתענוג יש תענוג הנלקח מאיזה ד"א וכמו התענוג בטיול או במאכל ערב וכה"ג בשכל וכדומה, ויש תענוג עצמי שמתענג בעצמותו בלי שום סיבה אל התענוג כלל כו', ולמעלה היינו בחי' פנימיות הכתר שזהו בחי' רצון העצמי ותענוג העצמי הפשוט בתכלית כו', ועו"א כי לא אדם הוא להנחם שלא יכול להיות בזה שום השתנות והתהפכות ממהות למהות כלל מאחר שהוא בחי' העצמות כו', וכמו שא"א שישתנה בשו"א רצון האב לבנו בשום טעם ושכל אף שאינו ראוי כלל ח"ו והוא להיות שהרצון בו הוא לפי שנלקח מעצמותו ולא ע"י הטעם כו' ולזאת א"א להשתנות כמו שא"א שעצמותו ישתנה כו', וז"ש כי לא אדם הוא להנחם דהיינו בבחי' פנימיות הכתר דוקא כו', וזהו וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, דשרש הנצח הוא מבחי' כי לא אדם היינו בחי' פנימיות הכתר דשם אינו שייך שום השתנות כלל כנ"ל, ולכן גם הנצח לא ישתנה כו', וכמו"כ בחי' ההוד ג"כ שרשו מבחי' פנימיות הכתר, והענין הוא דהנה כל המדרי' שבהשתל' היינו בחי' חו"ב ובחי' המדות כולם שייכים בבחי' האור והגילוי דאוא"ס ב"ה, וכמו מדות אהו"י' הרי בחי' האהבה שייך כשיש דבר האהוב או שייך אהבה כו', וכן הוא בעבודה דענין האהבה • בבחי' אלקות שנודע ומושג לו, וכמ"ש הר"ח ריש שער האהבה דכאשר יודע אלקות או שייך האהבה אליו ית', והיינו ע"י השגה והתבוננות בענין גדולת ה' וכענין כי הוא חייך וכה"ג, ובד"כ ע"י שמישיג ענין אלקי שמאיר אצלן הענין בגילוי נעשה האהבה והקירוב והדביקות בהאלקות כו', וכמו"כ בחי' אה"ר שזהו באוא"ס המופלא ומרומם דלהיות שהוא למעלה מבחי' השגה וגילוי ממש נעשה באהבה בבחי' רצוא וצימאון להכלל כו', הרי ג"ז הוא ע"י ההשגה שיודע ומשיג שיש בחי' אוא"ס שהוא מופלא ומרומם או שייך

האהבה והרצוא כו', ובאמת צ"ל הידיעה וההשגה באופן ההפלאה והרוממות דאוא"ס שעי"ז תגדל האהבה והרצוא ביותר כו', הרי הידיעה וההשגה היא בחי' גילוי אור כו', וזה גופא שייך במדרי' שהיא בבחי' גילוי כו', דעם היות דבחי' אה"ר היא בבחי' אוא"ס הסוכי"ע כו', הנה באמת גם בחי' סוכי"ע הוא בחי' גילוי אור רק שהגילוי הוא בבחי' מקיף כו' וכמ"ש במ"א, ולהיות שהוא בחי' גילוי אור לכן שייך בזה הידיעה עכ"פ שיש דבר הנפלא ואופן ההפלאה כו', ועי"ז הוא האהבה בזה כו', אבל במה שלמעלה מבחי' גילוי לגמרי גם לא בבחי' סוכב ומקיף הרי אינו שייך בזה הידיעה וההשגה כלל גם לא שידע שיש בחי' הדבר הנפלא (והיינו שירשג ויורגש אצלו גם במקצת שז"ע הידיעה כו') וכ"ש שלא ידע אופן ההפלאה איך מה היא כו', וכמ"ש במ"א שיש מדרי' ששייך בהם ידיעת המציאות עכ"פ אף שמהותו לא נדע עכ"פ גודע מציאותו כו', ויש מדרי' שגם מציאותו לא נדע כלל כו', וכמו בנפש עד"מ כח המשכיל נדע מציאותו שבגילוי השכל מרגיש שנמשך מאיזה מקור ויודע ומרגיש שיש מקור השכל כו', אבל הכח ההיולי העצמי דשכל הנוטע ומושרש בנפש אינו יודע מציאותו כלל וכלל כו', וכמ"כ הוא הדוגמא למעלה דבבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה גם מבחי' סוכי"ע והיינו מה שהוא בבחי' העלם לגמרי בחי' העלם העצמות כו', אינו שייך בזה שום ידיעה והשגה כלל באיזה אופן שיהי' כו', וממילא בבחי' זו אינו שייך ענין האהבה גם לא בחי' אה"ר כו', וכמ"כ בחי' היראה שייך ג"כ בדבר שהוא בבחי' גילוי שהרי מדת היראה נעשה ג"כ ע"י השגה והתבוננות דוקא דהיינו שיודע את האלקות ועי"ז הוא ירא מפניו, וההתבוננות וההשגה באלקות היא בדברי' המעוררים את היראה שעי"י ההשגה מאיר אצלו הענין ועי"ז הוא היראה כו', וכמ"כ גם בחי' יראה עילאה יראת בושת היא מבחי' הגילוי דאוא"ס וכמ"ש בסי' בענין קדוש אתה ונורא שמך דכאשר האוא"ס הוא בבחי' גילוי או הוא בבחי' נורא כו', וכן מדת הת"ת שהר"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא וכמ"ש באגה"ק סי' הנ"ל דענין הת"ת הוא לפאר ולשבח להקב"ה כו' וכמ"ש במ"א, הרי ג"ז שייך רק בבחי' אוא"ס שהוא בבחי' גילוי דאו שייך ענין ההסתכלות ביקרא דמלכא כו', ובד"כ בחי' היראה דהיינו בחי' יר"ע ובחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא הוא מבחי' החכ' כמשי"ת, ובד"כ בחי' המוחין הן בבחי' הגילוי דאוא"ס לא במה שהוא בבחי' העלם כו', וכמו בחי' הבינה שהיא בחי' השגה והבנה ה"ז שייך רק בבחי' גילוי אור דזהו שבא בהשגה אבל מה שהוא נעלם הרי אינו מושג כו', וכמ"כ בחי' החכ' להשכיל ולהתחכם בדבר מה ה"ה בבחי' האור שמאיר בגילוי דוקא, וכידוע דחכ' הוא בחי' ראשית הגילוי בהשתל' דלכן נק' החכ' אור שהוא בחי' גילוי כו', וגם בחי' רא"י דחכ' ה"ז שייך רק בדבר שבא לכלל רא"י והוא הדבר הנראה לרא"י דהיינו בחי' אור המאציל שבא בבחי' גילוי עכ"פ להיות נראה בבחי' רא"י דחכ' כו', ובחי' הרא"י וההסתכלות בזה ה"ז בחי' גילוי כו', ואע"פ שאינו בבחי' השגה כלל מ"מ ה"ה בחי' גילוי אור ואפס קצתו בא בבחי' השגה כו', וכמ"ש במ"א בענין שהאריותל השיג פ"א בשינת צהרי' דשי"ק בפ' בלק ובלעם מה שהי'

צריך לגלות זה בדבור במשך פ' שנה כו', והיינו שהי' אצלו בבחי' ראי' דחכ' כו' הי' בחי' גילוי עכ"פ ושייך דוקא באור הנגלה רק שהוא אור נעלה ופנימי שלמעלה מבחי' השגה ונתפס רק בראי', ומי"מ אפס קצתו בא ג"כ לידי השגה, שהרי הי' מגלה זאת במשך פ' שנה אם כי לא עצם מהות הדבר שראה מי"מ אפס קצתו כו', וזהו שחכ' היא בחי' מיה היינו מה פשפשת מה מצאת שעכ"פ קצת גילוי יש בה אחר שיש בו כדי לומר מה פשפשת אבל בדבר שהוא בהעלם ואינו מושג ונראה כלל וכלל לא שייך לומר בו גם מה פשפשת כו', והנה מן החכ' נמשך בחי' היראה דהיינו בחי' ירע' שהיא באה מבחי' ראי' דחכ' שהיא בבחי' קירוב כו' וכן בחי' התית' שנק' נורא הוא נמשך מבחי' החכ', וכמ"ש בפע"ח גבי קדושה דיוצר דקדוש הא' הוא תית' העולה לקבל הארה מחכ' כו' וכמ"ש מזה בלקו"ת בהבי' דונקדשתי, והירע' לאסתכלא ביקרא דמלכא שזהו הגילוי דבחי' ראי' דחכ' בבחי' התית' כו' (והירע' בחי' אהבה בתענוגים כו' וכמ"ש במ"א), ונמצא דכל פרטי השתל' המדרי' דאצי' הכל הוא בבחי' האור והגילוי דאוא"ס כו', וי"ש בזהר דאיהו ברוך ואיהי ברכה הון בחי' ד"א ומל', ולמעלה מזה בבחי' חור"ב איהו ברוך בחי' יסוד אבא ואיהי ברכה בחי' יסוד אימא, וידוע דברכה הוא ל' בריכה שזהו בחי' המשכה וגילוי אור כו', להיות דכל המדרי' הנ"ל שייכים בבחי' הגילוי דוקא וענינם הוא ג"כ להיות בחי' גילוי אור כו', אבל בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' גילוי אינו שייך כל המדרי' דהשתל' הנ"ל, וממילא מובן דעי' העבודה בבחי' ראי' והשגה ואהוי"ר גם בבחי' אה"ר ואהבה בתענוגים א"א להגיע כ"א בבחי' אור אבא והיינו בבחי' הגילוי דאוא"ס כו', אבל להגיע בבחי' ההעלם העצמי דאוא"ס דהיינו בחי' עתיק זה א"א כ"א ע"י בחי' הודאה לבד שאינו בבחי' השגה כלל כ"א מה שמודה כו' דבזה מגיע דוקא בבחי' העצמות כו', והענין דהנה ידוע דבחי' עתיק היינו בחי' תחונה שבמאציל שזהו בחי' העצמות דא"ס כו', וזהו עתיק שהוא ל' יושן כפי' ועתיק יומין, והיינו בחי' עצמות א"ס בחי' קדמון כו', כי אפי' האצי' נמשך ממיה הנק' ש' מיה החדש שהוא בחי' התחדשות דבר כו' (ולהיותו בחי' אור אינו בבחי' התחדשות כמו הברי' שהוא בחי' התחדשות היש דהיינו מחודש ממש מה שלא הי' קודם כו', משא"כ האור הי' כלול במאור גם קודם שנתגלה כו' מי"מ הוא מחודש והיינו שהגילוי הוא התחדשות דבר כו', ובפרט שכמו שהוא בהעלם במקורו אינו כלל באופן זה שהוא בבחי' גילוי כו', וכמ"ש בלקו"ת ד"ה תקעו בחודש שופר דמשו"ז נק' גילוי הקו יש מאין כו' כמ"ש במ"א, ועוד זאת מבוי' במ"א דכמו שהאור כלול בעצמותו ממש אינו בבחי' אור כלל כו' ונק' שם ולא אור כו', ואי"כ האור והגילוי הוא בחי' חידוש כו', ועמ"ש בד"ה יר"ט של ר"ה, רס"ו), אבל אוא"ס ב"ה עצמו הוא בחי' קדמון וע"ז מורה בחי' עתיק יומין שמאז ומקדם כו', ובבחי' ומדרי' זו אינו שייך שום ידיעה והשגה גם לא בחי' ראי' כ"א בחי' הודאה לבד כו', וזהו מ"ש הוד והדר לבשת עוטה אור כשלמה כו', פי' עוטה אור הוא בחי' החכ' שנק' אור שהיא בחי'

אור וגילוי כנ"ל, וידוע דעוטה אור קאי על התורה שהיא לבושו של הקב"ה כו', וא"כ מ"ש קודם הוד והדר לבשת זהו למעלה יותר מבחי' החכ' והיינו בבחי' כתר, וידוע דבכתר יש ב' מדרי' בחי' עתיק ואריך וזה"ע הוד והדר, כי הוד פירושו זיו כמו ונתת מהודך עליו, והנה בחי' זיו זה הוא בחי' מל' דא"ס שנעשה עתיק לאצי' כו', וכמ"ש ויתן עליו הוד מל' (בדה"א סי' כ"ט כ"ה) גבי שלמה, והיינו לפי שהי' שולט מסוף העולם ועד סופו כו' ונק' אגוסטוס במד"ר בשלה ר"פ כ"ג שהוא מלך המלכים, ומבואר במ"א בענין אגוסטוס יושב שזהו בחי' מל' דא"ס, כי מל' דא"ס נק' מלך מלכי המלכים כו', וזהו בחי' הוד דהיינו בחי' עתיק כו', והדר זהו התגלות הארה מבחי' ההוד כו', והיינו מה שנמשך מבחי' ההוד להיות לפ"ע המקבלים כו', וזהו בחי' א"א שהוא בחי' לבוש שבו ועל ידו נמשך ומאיר בחי' עתיק כו' (ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה בענין הממוצע דכתר שזהו כמו מתורגמן כו' יעו"ש), אבל הוד זהו בחי' עצמות עתיק כו', ונמצא דשרש ההוד הוא בבחי' פנימיות הכתר כו', והנה כמו שנת"ל בענין הנצח למעלה דנצח ישראל כו' לא ינחם כו', כמו"כ הוא בנפש האדם דבחי' הנצח הוא יתד חזק בל תמוט שאינו משתנה ואינו מתחלף בכל עת וזמן בזמן הגדלות והקטנות בשוה, ולא כמו שארי הכחות שצ"ל זמן מוכשר לזה וכמו השגה והתבוננות ה"ה א"א להיות בתמידות כ"א בזמן המוכשר להתבוננות ולפעמים הוא בבחי' קטנות המוחין ולפעמים בבחי' גדלות כו', וכידוע שיש ע"ז עזר וסיוע מלמעלה שז"ע מ"ש וישכם לבן בבקר שנמשך גילוי הארה בכל בקר אור מבחי' לובן העליון לעורר את האדם בעבודתו כו', וכאשר הארה והתעוררות זו נרגשת באדם אז עבודתו היא בבחי' שלימות יותר שתהי' השגתו בטוב ביותר ובהעמקת דעת ויתעורר באהוי"ר אמיתיים כו' וכמ"ש מזה בד"ה הנ"ל, אבל יש עתים שיש העלמות והסתירים על הנפש ואינו נרגש אצלו האור שאז צריך עבודה ויגיעה רבה ועמל הנפש עד שישגיג ויאיר אצלו הענין ויתעורר באהוי"ר כו', ויש שגם לאחר היגיעה ה"ה בבחי' קטנות מאד כו', וכנראה בחוש לעובדי ה' שיש בזה כמה שינויים וחילופים כו', ואפי' במדרי' גבוהות בעבודה כמו באה"ר ובאהבה בתענוגים שמבחי' יחידה שבנפש כו', יוכל להיות שאינו מאיר לפרקים כמו מחמת צרת נפשו בלחץ ובדחוק וביטושים גדולים ר"ל בבני חיי ומוזני דמשום כ"ז לבו בל עמו עד שלא יש כח ביחידה שלו להתענג על ה' בשמחה כלל כו'. אבל כח הנצחון הוא קיים לעולם שגם בזמן הקטנות במוח ולב מ"מ הוא בבחי' נצחון בעסק התורה ובקיום המצות בפועל ולעמוד בתוקף נגד כל מונע ומעכב כו', ואף גם בזמן שלבו בל עמו מצד היסורים ר"ל מ"מ הוא בכח הנצחון ועקשות בתפלה ותומ"צ לא יחלש כחו ולא יבוטל לעולם שיעמוד על נפשו בחזק גדול גם בעת צרתו ויסבול הכל באהבה ולא ישנה את תפקידו בעסק שלו ביגיעה בתפלה ותומ"צ כו' (וכן להיפך כשיתגדל ויתעלה זירום לבבו בעושר והצלחה בכל כו' לא יסור לבבו אחור מעבודתו באהוי"ר ותו"מ בלי שום שינוי מצד הנצחון לבד כידוע), ורי דכח הנצחון הגם שאין בזה שום אור

וחיות פנימי כמו בכחות דשכל ומדות וכ"ש בכחות עצמיים דרצון ותענוג כמו באה"ר ואהב"ת שיש בזה מבחי' פנימי' הרצון והתענוג כו', מ"מ כחו חזק ביותר שאינו משתנה לעולם כו', והיא הנותנת מפני שאינו מורכב בשום דבר לכן אינו משתנה, וכידוע דהמורכב משתנה אבל מה שאינו מורכב אינו משתנה כו', וכל הכחות ה"ה בבחי' הרכבה בהאור והחיות פנימי שבהם כמו בשכל ומדות וכן באה"ר ואהב"ת ה"ז מורכב בבחי' עונג כו' ולכן משתנה שלא בכל העתים שוה כו', אבל כח הנצחון שאינו מורכב בשום דבר ברצון ועונג לכן אינו משתנה כו', והיינו לפי שכח הנצחון שרשו בעצם הנפש שלמעלה מבחי' גילוי גם מבחי' גילוי התענוג לכן אינו מורכב בשום גילוי ואינו משתנה לעולם כמו שהעצם לא ישתנה כו', וכמו שאנו רואים שכח הנצחון קורא וממשיך התגלות פנימיות ועצמות נפשו, וכל מה שהעצם תקיף וחזק ומרומם יותר יהי' כח הניצחון יותר וכמו במלך יש בו כח הניצחון יותר מבשאר אדם מפני שנפשו בבחי' רוממות ביותר ע"כ יגדל בו כח הניצחון ביותר, ואנו רואין שע"י הנצחון לנצח אויביו ה"ה מעמיד גם נפשו בסכנה ללחום נגד אויביו, ומבזבו כל אוצרות המלוכה וסגולת מלכים אשר נאסף ונקבץ במשך שנים רבים כל הון יקר ונעים אשר ספון וטמון באוצרות המלך ואין כל עין שולטת בהם ואינו משתמש בהם לשום דבר, כי יקרים המה מאד אצלו והמה כל מחמדיו וסגולתו, וכאשר יקרה איזה מלחמה הנה בשביל ניצוח המלחמה לגרש את השונא ולכבוש גם מדינת השונא שיהי' תחת ממשלתו ה"ה מבזבו כל אוצרותיו ואוצרות אבותיו בכדי לנצח המלחמה כו', ונמצא אנו רואין כמה גדול כח הניצחון שיוכל לבזבו בשביל זה כל אוצרותיו היקרים בעיניו מאד מה שלא הי' עושה זאת בשביל שום דבר רק מצד מדת הניצחון כו', והדוגמא מזה יובן למעלה בכח מדת הנצח שיש בזה כח נעלה ביותר, דהנה למעלה יש ג"כ בחי' אוצרות וכמשאמרז"ל אין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יר"ש, פי' אוצר הוא מה שספון וגנוז והוא בחי' סתימין דכל סתימין מה שסתום ונעלם מצ"ע דלית מח' תפיסא בי' כלל, וכמ"ש ישת חשך סתרו בחי' חשך עליון טמירא דכל טמירין שא"א להתגלות למטה (ונק' אוצר של יראת שמים דהיינו בחי' היראה הנמשכת מאוא"ס הסוכ"ע, ובר"כ היא בחי' היראה והביטל העצמי של הנפש בעצם התקשרותו ודביקותו בבחי' עצמות א"ס כו'), וגילוי בחי' זו הוא ע"י מדת הנצח לאכפי' לסט"א כו', שבשביל ניצוח המלחמה נפתחים ומתגלים אורות אלו מה שעין לא ראתה כו' (וכמ"ש מוצא רוח מאוצרותיו שהכה בכורי מצרים כו' דבשביל להכות בכורי מצרים בחי' כתר דקלי' מתגלים בחי' אוצרות הנ"ל), והיינו כשישראל למטה עובדים עבודת ה' בבחי' ניצוח לאכפי' לסט"א לעמוד נגד כל מונע מעבודת ה' מבית ומבחוץ ולהתגבר על יצרו המונעו מעבודת ה' ולהכניעו ולהפילו ארצה דהיינו שלא יהי' שום דבר חשוב מניעה כלל נגד עבודת ה' ולהפקיר הכל כו', שכי' הוא ע"י מדת הנצח שבנפש עי"ז מעוררים ג"כ למעלה בחי' לך ה' הנצח שיתלבש במדת הנצח להתנצח ככי' על הדברים המונעים מעבודת

ה' ומנגדים ומסתירים, ועי"ז יופתחו ויתגלו האוצרות העליונים בחי' סדכ"ס לנצח ולהפיל את המנגד ארצה כו'. וז"ש מגלה עמוקות מני חשך היינו מבחי' ישת חשך סתרו בחי' ההעלם והסתימות דא"ס כו' גמשך בחי' אור וגילוי כו' שזהו דוקא ע"י העבודה בבחי' ניצחון כו', וכמו"כ הוא במדת ההוד דכשם שנת"ל במדת הנצח שאינו משתנה ואינו מתחלף לעולם כן הוא גם מדת ההוד שאינו משתנה ומתחלף דבחי' ההודאה יש בכא"י וגם בכל עת וזמן אפי' כשהוא בבחי' קטנות במוחין והשגה מ"מ שייך בחי' ההודאה שמודה על האמת, וכ"ש בבחי' הודאה ההודאה שיש בכא"י והיא בבחי' תמימית כו', וכידוע שיש ב' מדרי' בהודאה הא' ההודאה שע"פ טו"ד והיינו שמבין עכ"פ שצריך להודות, וכמו עד"מ א' שמודה לחכירו על סברתו הגם ששכלו אינו מחייב כן מ"מ ה"ה מבין שהאמת הוא כמו סברת חברו ומשו"ז ה"ה מודה לו כו', או כמו המודה בחכם גדול או במלך גדול הגם שהוא אינו יודע ומשיג חכמתו כי אין יד שכלו מגעת להשיג ענין עומק החכ' וכמו"כ בגדולת ורוממות המלך אין לו בזה ידיעה והשגה ששיגי ענין ההפלאה והרוממות, מ"מ ה"ה מבין שהוא מופלא ומרומם ושהוא חכם גדול כו', והב' הוא שאינו יודע מאומה, והיינו שהוא בעצמו מצד שכלו והשגתו אינו יודע ומשיג כלל שהוא מופלא ומרומם או שהוא חכם גדול רק מה שיודע שהאמת הוא כן, ובזה הוא מודה ומתבטל אליו אף שהוא בעצמו אינו יודע מאומה כו', וכללות כח ההודאה ובפרט בחי' הודאה זו הב' שאף שאינו משיג מאומה ה"ה מודה ובטל שרשו הוא מבחי' עצמות ומהות הנפש, דהנפש בעצם מהותו ה"ה יודע ורואה הכל ומקושר ומיוחד ממש בבחי' אמיתית א"ס וזוה הוא בחי' כח ההודאה כו', וכמ"ש במ"א בענין כח האמונה שיש בנש"י שהם מאמינים בני מאמינים בה' אחד באמונה פשוטה בלי שום טעם ודעת המושג כלל כו' (וגם נשמות הגבוהות שיודעים ומשיגים אלקות בבחי' השגה גמורה מ"מ יש בהם כח האמונה להאמין בפשיטות בה' אחד כמו אדם פשוט ממש בלי שום השגה וטעם שיש באמונה הפשוטה הזו כח נעלה יותר מכל עומק ההשגות והידיעה הגדולה בבחי' אחדות ה' כו' וכמ"ש במ"א), וכל מה שנלאו חכמי המחקר בספריהם וקצר מצע שכליהם להשיג אפס קצהו ואחד מני אלף כו', הוא יסוד פשוט וכלל מונח וקבוע בלב כא"י מישראל מקרב ולב עמוק כיתד שלא תמוט באמונה קבוע חזקה ואפי' כל הרחוח שבעולם לא יזיזו אותו ח"ו מאמונה זו כו', וכח זה בנש"י הוא להיות דאע"ג דאינהו לא חזי בבחי' ידיעה והשגה כו' מזליי חזי היינו בחי' שרש הנשמה דכא"י מישראל שאינה מלובשת בגוף ולא בשום לבוש המעלים ה"ה רואה בחי' אמיתית אחדות ה', ולא בבחי' השגה כ"א בבחי' ראי' שלמעלה מהשגה כו', ובחי' ראי' זו דמזליהו חזי מתנוצץ ומאיר בכח החכ' שבנה"א שמלובשת בגוף להיות לה אמונה פשוטה שלמעלה מטר"ד כו', וכמו"כ הוא כח ההודאה שרשו מבחי' עצמות ומהות הנפש שהיא רואה בחי' אמיתית א"ס בבחי' ראי' ממש ומקושרת ובטילה היא בעצם מהותה בבחי' מהות ובעצמות א"ס כו', וזוה הוא כח ההודאה שאע"פ שאינו יודע ומשיג מאומה

מ"מ הוא מודה שהאמת כן הוא ובכח הודאה זו הוא בטל לאלקות כו'. והביטול הוא גי'כ בבחי' ביטול בעצם מהותו, וכידוע דביטול דהודאה הוא הרבה יותר מהביטול שע"פ שכל שאינו מתבטל בעצם מהותו וה"ה בבחי' מציאות לעצמו רק שבטל לפני מי שגדול ממנו כו'. אבל הביטול שע"י ההודאה הגם שאין בזה איזה אור וחיות בגילוי והביטול גופא אינו בבחי' אור פנימי כמו בבחי' דביקות וכה"ג. מ"מ עצם הביטול הוא בעצם מהותו ממש כו', והיינו לפי שאמיתית שרשו הוא מאמיתית הביטול העצמי שבעצם הנשמה שמחמת הראי' במהות ממש כו', ולכן כח ההודאה הוא בנש"י דוקא שבהם דוקא יש הכח הזה להודות גם במה שאינו משיג כלל כו', להיות כי כח זה הוא מהביטול העצמי שבעצם הנפש כו', ולכן מאן דלא כרע במודי' שדרתו נעשה נחש ואינו קם לתח"מ, דמאחר שאין בו גם בחי' ההודאה ה"ז הוראה שניתק ח"ו עצם מהות נפשו מעצם התקשרותה כו' וה"ה כמו הנח"ק שאין בו טוב כו'. אבל בכאור"א מישראל באמת יש בהם כח ההודאה ועכ"פ בחי' הודאה דהודאה כו', וכח זה הוא בתמידית שאינה משתנה לעולם כו', וע"י הודאה שלמטה שמודים ומהללים להקב"ה עי"ז נתעורר ונמשך גילוי ותוקף כבוד הודו ית' גילוי בחי' עתיק כו', וכמ"ש בוח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"ב דהאי כו' כדין כל סטרין אחרנין אתכפין ואודין לי' לקוב"ה כדין קוב"ה שליט בלחודוי עילא ותתא כד"א ונשגב ה' לבדו ביום ההוא כו', וע"י שהודה יתרו עי"ז דוקא ה' מ"ת כו', דהנה יתרון האור הוא מן החשך דוקא ע"י שהחשך נהפך לאור כו', ולכן דוקא ע"י ההודאה כי ההודאה זהו מרחוק דהיינו שהוא בבחי' ריחוק שאין בו דעת והשגה באלקות וממילא אין לו שום קירוב כלל כ"א עומד בריחוק בתכלית ואעפ"כ הוא מודה ומתבטל בהודאה זו כניל ה"ז רחוק שנעשה קרוב והר"ע אתכפי' סט"א, וזהו מעורר למעלה יותר כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה אוסרי לגפן בענין ולשרקה בני אתוננו, דשורק הוא בחי' נו"ה שהוא בבחי' הודאה לבד ובבחי' ביטול בתכלית בהודאה זו כו', ועי"ז דוקא מגיע למעלה ומדרי' עליונה יותר כו', וזהו עיקר העבודה בגלות האחרון בבחי' נו"ה דוקא ועי"ז בכח לעמוד נגד בחי' נו"ה דקלי' ואדרבא גורמים לאכפ"י לסט"א כו', וי"ל דגם בלעו"ז בחי' נו"ה דקלי' הוא בבחי' תוקף הקלי' ביותר גם מקלי' מצרים בחי' כתר דקלי', וכמ"ש במ"א בענין קלי' עמלק שקשה יותר מקלי' מצרים. וענין עמלק ידוע שהוא כח הניצחון דלערי"ו כו', וכמ"ש באריכות במ"א בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק (ובדניאל סי' ב' רגלוהי די פרולא כו' והיא מל' הד' ועמ"ש במדר' ע"פ זאת התרומה כו'), ומ"מ יש בכח הניצחון דקדושה לשבור בחי' הניצחון דלעו"ז כו'. והענין הוא דבחי' הניצחון דקדושה נת"ל שהתוקף שבו הוא להיותו בחי' כח עצמי והיינו שזהו התוקף העצמי שבעצם הנפש שמקושרת ומיוחדת בעצמות א"ס וא"א לה לזו כלל כו', ומוזה הוא כח הניצחון לעמוד נגד כל מונע ומעכב כו', וכמו"כ כח ההודאה שבנפש הוא גי'כ מעצמות ומהות הנפש דמזלייהו חזי ובבחי' ביטול בעצם מהותה ממש כו' (והכח הזה בעצם הנשמה הוא להיותה בחי' עצמות א"ס בחי' חלק אלוהה ממעל ממש דעצם אלקות

היא עצם הנשמה. בנים אתם כו' כמו הבן כו' וכמ"ש במ"א. ועמ"ש בד"ה יר"ט של ר"ה, רס"ו, בד"ה כי כאשר השמים החדשים בענין רצוא ושוב כו' (יער"ש). הרי דבנש"י בחי' הגר"ה שבהם הוא בחי' כח העצמי שמצד עצמות א"ס כו', ולכן זה בבחי' קיום בעצם שאינו משתנה ואינו מתחלף לעולם כו' כנ"ל. משא"כ הנצחון דלעו"ז אינו מצד בחי' התוקף בעצם כ"א בבחי' חוצפה לבד כו'. וכנודע דכללות הסט"א אין להם קיום מצ"ע כלל דכל קיומם הוא מצד המקיף דלבונה זכה כו'. וזהו סיבת התוקף שלהם לפי שמקבלי' חיותם מבחי' מקיף כו', אבל הם בעצמם אין להם שום שייכות אל המקיף דלכן הם במספר י"א כתרין כו' כמ"ש במ"א, וממילא מצ"ע אין להם שום תוקף ולא שום קיום עצמם כלל וכלל כו' וכמ"ש במ"א באריכות בד"ה וביום שמחתכם ומועדיכם*. וכמו"כ הוא בכח הנצחון שלהם שאין זה מצד איזה תוקף עצמי כ"א בבחי' חוצפה לבד כו' ולזאת בחי' הנצחון דקדושה שהוא כח עצמי מבחי' עצמות א"ס יש בכחו לשבור בחי' הנצחון דלעו"ז כו'. וזהו עיקר העבודה בזה"ג הוה בבחי' נו"ה דוקא לעמד בכל תוקף נגד כל מונע ומעכב כו', ואף שאינו מבין ומשיג מ"מ יהי' בבחי' הודאה וכענין לכתך אחרי שכך יאתה לו כו' כנ"ל, או בבחי' הודאה דהודאה מצד שהאמת כן הוא כו' ויהי' בבחי' ביטול בהודאה זו כו' כנ"ל. ועי"ז יהיו הגילויים דלעתיד שיתגלה בחי' פנימיות הכתר כו', והו"ע גילוי מלך המשיח שהוא בחי' הוד דעתיק שעו"ג ויתן עליו הוד מלכות כו', ועמ"ש באד"ר דק"ל ע"ב ע"פ מארבע רוחות בואי הרוח, ועמ"ש הרמ"ז פ' תולדות דקל"ה, וזהו ב' העלי' הב' מ"ש ואנכי אעלך גם עלה והיינו העלי' דגאולה העתידה להיות בב"א שיהי' גילוי בחי' פנימיות הכתר כו' עד שגאולת מצרים יהי' כספל לה וכמ"ש הנה ימים ימים באים נאום ה' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני מאמ"צ כ"א חי ה' אשר העלה כו' מארץ צפונה כו'. דהנה בגאולת מצרים יהי' גילוי בחי' הכתר והיינו בחי' חיצוניות הכתר, ובגאולה דלעתיד יהי' גילוי בחי' פנימיות הכתר כו'. וזהו דביצי"מ כתי' אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ובגאולה דלעתיד כתי' אנכי הוא מנחמכם ב"פ אנכי כו' וכמ"ש במ"א. והיינו ע"י העבודה דבזה"ג בבחי' נו"ה שע"י שוברים בחי' נו"ה דלעו"ז ועי"ז יהי' עוצם הגילוי דלעתיד כו' (ומ"מ כתי') למען תזכרו כו' כל ימי חיך להביא לימוהמ"ש לפי שמ"מ בחי' הכתר הוא כלל הכולל הכל כו' ולכן לא יהי' לע"ל עוד הפעם מ"ת דביצי"מ נכלל הכל רק שהי' בהעלם כו'). וזהו ג"כ ענין פנימיות התורה שיתגלה לעתיד שזהו גילוי בחי' פנימיות הכתר כו' וכמ"ש במ"א. וזהו תכלית הכוונה בגלות האחרון בשביל גילוי בחי' חיצוניות התורה וכמ"ש חז"ל ה' האות בהוציאך כו' תעבדון את האלקי' על ההר הזה הרי דכל הכוונה בג' מצרים יהי' בשביל מ"ת כו'. כמו"כ תכלית הכוונה דגלות האחרון הוא בשביל גילוי פנימיות התורה כו'. וז"ש

בד"ה . . . ומועדיכם : בגוכי"ק יש כאן מקום חלק, ואוצ"ל : בד"ה . . . ומועדיכם

תרנ"ו.

כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות והיינו שהכוונה בג' האחרון הוא כשביל התורה כמו בג' מצרים והוא להיות גילוי פנימיות התורה כו'. וזהו אראנו נפלאות נו"ן פלאות, שיתגלה בחי' שעה"ג דבינה שהוא בחי' פנימיות הכתר כו' כמ"ש בלקו"ת בהביאור דוספרתם לכם כו'.

וביאור הענין איך שע"י הגלות יהי' גילוי פנימיות התורה, הנה תכלית ירידת הנשמה בגוף שהיא ירידה גדולה מאד שהנשמה כמו שהיא למעלה הרי כל כחותי' מאירים בגילוי ממש והיא משגת תמיד השגות אלקית והשגתה הוא בבחי' השגה גמורה ועומדת תמיד באהוי"ר כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו'. ובירידתה למטה מתעלמים הכחות שלה שאינם מאירים בגילוי וגם ביגיעתה להשיג השגות אלקית ולהתעורר באהוי"ר הרי אינו בערך כלל לגבי כמו שהי' קודם ירידתה כו'. וידוע דהירידה היא צורך עלי', והיינו כדי לחזות בנועם ה' בעוה"ב שהוא בחי' גילוי התענוג שיומשך לעתיד שנק' נועם הוי', דנועם הו"ע התענוג כו' כמ"ש ויהי נועם ה' אלקינו עלינו שזהו בחי' נעימות ומתיקות התענוג כו'. והנה בנועם ה' יש ב' פי', א' הנועם והעונג הנמשך מ' הוי' וכמאמר ביר"ד נברא עוה"ב דהיינו היר"ד דש' הוי', דהנה ידוע דיר"ד הוא בחי' חכ', ובחכ' יש תענוג, וכאשר אנו רואין כשמשכיל השכלה חדשה מתמלא עונג, וכמו צהבו פניו של ר"א מפני שמצא תוספ' חדתא, וכן חכמת אדם תאיר פניו שזהו בחי' אור התענוג שבחכ' שמאיר בפנים כו'. ולכן שבת שהוא בחי' גילוי מוחין דאבא אז זמן העונג וכמא' מצוה לענגו כו', דיר"ט הוא זמן שמחתינו בחי' שמחה ולא עונג, ושבת אינו זמן השמחה כ"א בחי' עונג. והיינו להיות דביו"ט הוא גילוי מוחין דאימא לכן הוא בחי' שמחה דאם הבנים שמחה כו', אבל בשבת שנמשך גילוי מוחין דאבא הוא בחי' עונג כו'. וידוע ההפרש בין שמחה לעונג דשמחה היא בחי' התפשטות והתגלות, וכמו האדם בעת השמחה ה"ה בבחי' התפשטות גדולה ובבחי' התגלות בכל הכחות שלו, וגם בחיות הגוף ה"ה בבחי' תנועה רבה וכמו הריקוד הבא מן השמחה וכה"ג שזהו מצד תנועת חיות הגוף שא"א לו להיות במנוחה כ"א לספק בידי או לרקד ברגליו כו'. משא"כ התענוג שאינו בבחי' התפשטות והתגלות, וכמו האדם שמתענג באיזה דבר תענוג אפי' בתענוג הגלוי אינו בבחי' תנועה בגופו כמו בריקוד וכה"ג אדרבא הוא במנוחה יותר ורק שמתענג לבד בלי שום התגלות חיצונית ונראה ונגלה התענוג בצהיבות וצהילות פניו אבל לא בהתפשטות בחיצוניות. וכמו"כ בהכחות פנימים ודאי ע"י התענוג הרי הכחות הם בהתגלות, אבל אין זה בחי' התפשטות הכחות כ"א בבחי' העומק והפנימיות שלהם. וכמו מקור השכל שמתגלה יותר בזמן התענוג ובכל ענין יכול להשכיל אז בעומקו ובפנימיותו

יותר ובהרגש עצם הענין שלמעלה מההתפשטות כו'. והיינו שגם גילוי התענוג אינו רק בבחי' ההתפשטות והגילוי כ"א גילוי בחי' העצמות יותר כו' (והוא שגם בתאורות והכחות מה שמתגלה ע"י התענוג הוא בחי' הפנימיות והעצמות שלהם וע"י השמחה מתגלה בחי' ההתפשטות כו'). (והסיבה לזה הוא כי השמחה היא בהחיות המלוכש בדם כי הדם הוא הנפש כו', וכנודע במ"ש ויין ישמח לבב אנוש דפעולת היין הוא שמביא את הדם הנעלם והפנימי מהעלם לידי גילוי, וכמו שע"י היין יתאדמו פניו שזהו מגילוי פנימיות הדם כו'. וזהו השמחה הנעשה ע"י היין כי בפנימיות הדם מלוכש חיות פנימי מהנפש יותר מהחיות המלוכש בחיצוניות הדם, התגלות החיות הפנימי זהו השמחה כו', וכמ"ש בלקו"ת ד"ה צאו"ר דרוה"ב. ועכ"ז הוא החיות הנאחו בהדם שבד"כ הוא בחי' חיצוניות החיות והיינו בחי' ההתפשטות והגילוי של הנפש כו' ולכן ענין השמחה הוא ג"כ בחי' ההתפשטות וההתגלות כו' כנ"ל. אבל התענוג הוא בחיות הנפש שאינו נאחו בהדם. וכידוע שיש ב' מיני חיות, הא' החיות הנמשך מהמוח לחלל הימני שבלב שאין בו דם כלל והוא בחי' חיות עצמי שאינו נאחו בהדם כו', ויש עוד חיות הנמשך מהמוח אל הלב לחלל השמאלי שבו הוא הדם כו'. שהן ב' מיני חיות שנמשכים מחו"ב, דהחיות הנמשך מבינה הוא המתלבש בהדם והחיות שמהחכ' אינו מתלבש בהדם כו' וכמ"ש במ"א באורך ב' מיני חיות הנ"ל בד"ה בשעה שהקדימו, רס"ג. והחיות שמהחכ' הוא בחי' חיות עצמי שאינו בא במורגש כו', ולכן מזה הוא גילוי התענוג שאינו בבחי' התפשטות כו'). וכמ"כ בעבודה בחי' השמחה היא בבחי' השגה והתכוננות דכשמתכוונן בגדולת ה' ומבין ומשיג הענין היטיב נעשה עי"ז השמחה בהתפעלות הנפש ובבחי' התלהבות והר"ע האהבה ברשפי אש כו', וזהו הנמשך מבחי' הבינה כו', וכמ"ש בבה"ז על מאה"ז תזריע דמ"ט ע"א יעו"ש אבל מבחי' החכ' הוא לאסתכלא ביקרא דמלכא ולהתענג על ה' כו' שזהו בבחי' העומק והפנימיות ובבחי' הכליון בלי התפעלות ורשפי אש כו'. ונמצא מובן מכ"ז שהשמחה היא בחי' התפשטות והגילוי לבד והתענוג גם בחי' הגילוי אינו בחי' ההתפשטות לבד כ"א בחי' העצמי כו'. וזהו ביר"ד נברא העוה"ב דהיינו בחי' התענוג שבחכ' שזהו גילוי בחי' אור עצמי שלמעלה מבחי' התפשטות כו'. ונק' נועם הוי' להיות כי היר"ד הוא עיקר ש' הוי' כנודע לכן בחי' גילוי התענוג שבחכ' נק' נועם הוי' כו'. וי"ל ענין ביר"ד נברא עוה"ב, דהנה ידוע דהד' אותיות דש' הוי' כוללים כללות ההשתל' מן הצמצום הראשון עד עולם האצ"י, דבכללות זהו בחי' השטח דאות ה' האחרונה דהיינו בחי' התלבשות האורות בכלים כו', והיר"ד מורה על הצמצום הראשון שזהו כנקודה דיר"ד. דהנה אי' בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' והיינו דבאוא"ס שלפני הצמצום הוי' תחלה עליית הרצון על העולמות וכמא' בריש הורמניא דמלכא כו', דהיינו בחי' הרצון כו', ורצון זה יש בו ג"כ בחי' העונג וכמארז"ל ע"פ שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו', והוא בחי' הרצון והעונג שבאוא"ס לפני הצמצום שזהו הסיבה לבריאת העולמות לפי שכך עלה ברצונו ויש בזה עונג כבי'. אמנם בחי' העונג והרצון הזה

ה"ה בבחי' א"ס ואינו בערך שיהי' מקור לעולמות, וכידוע בפ"י אור א"ס שהאור שלפני הצמצום ה"ה בבחי' א"ס שה"ה מעין המאור כו', וכמ"ש במ"א. ולזאת אינו בערך עדיין שיהי' מזה התהוות העולמות כו', ולזאת הוצרך להיות הצמצום שיתצמצם ויתעלם האור העצמי ויומשך בחי' אור שיהי' בערך העולמות כו'. אמנם דאופן הצמצום הוא שנתעלם אור הראשון לגמרי עד שנשאר מקום פנוי לגמרי מבחי' גילוי אור כו'. והיינו דבכדי שתהי' ההארה להיות מקור לעולמות הוצרך להיות תחלה הבדלה בין הפנימיות אל החיצוניות בהאוא"ס שלפני הצמצום גופא, וזה נעשה ע"י הצמצום שנתעלם כל האור לגמרי כו'. והענין הוא דהנה כללות בחי' האוא"ס שלפני הצמצום הוא אינו בגדר שייכות כלל אל העולמות, עם היותו בחי' אור לבד מ"מ ה"ה לפ"ע העצמות וכשם שעצם המאור אינו בגדר העולמות כלל כמו"כ האור העצמי ג"כ אינו בגדר שייכות אל העולמות כו'. ומ"מ כלול בזה גם בחי' האור השייך אל העולמות, והיינו בחי' חיצוניות האור כו', רק שאינו ניכר בפ"ע כלל, וגם בבחי' חיצוניות האור יש בו אור וגילוי רב שאינו בבחי' שייכות אל העולמות כו'. וע"י שנתעלם כל האור ונכלל בהמאור נבדל וניכר החיצוניות מן הפנימיות, וגם בחי' חיצוניות האור מתצמצם באופן שיומשך מזה אור שיהי' מקור לעולמות כו'. והמשל בזה הוא כמו בהשפעת הרב לתלמיד הנה כשהרב משכיל ומבין את השכל לעצמו ה"ה לפ"ע שכל הרב בעצמו ואינו בערך התלמיד כלל, ועם היות שיש בזה ג"כ מה ששייך אל התלמיד דהיינו בחי' חיצוניות השכל של הרב כו', הרי הכל מעורב יחד ואינו ניכר כלל החיצוניות מן הפנימיות גם להרב בעצמו כו'. ואם ישפיע השכל להתלמיד יומשך וירשפע ג"כ בחי' הפנימיות שבו כו', ובהכרח שיצמצם הרב שכלו והיינו שיתעלם גילוי אור השכל לגמרי שלא יאיר בגילוי כלל, ועי"ז נבדל בפ"ע וניכר חיצוניות השכל מה ששייך אל המקבל, וגם מזה החיצוניות מתעלם בחי' האור והגילוי הרב שבו כו', ומה שנשאר בהאור שאפשר שיתגלה אל המקבל מתצמצם בבחי' נקודה אחת כללית הכוללת כל בחי' האור הזה בעולם, והוא בחי' העצמי של האור השכל השייך אל המקבל ולמעלה עדיין מבחי' גילוי אל המקבל כו', ומנקודה זו נמשך אח"כ האור והגילוי אל המקבל שזוהו הארה מבחי' עצם האור המתעלם ומתצמצם בהנקודה כו' (ותחלה צ"ל בחי' הרוחב דהיינו מה שהרב משער בעצמו הפרטים שבהשכל ההוא שישפיע אל המקבל ואח"כ נמשך האור וההשפעה שהיא בבחי' קו כו'). והדוגמא מזה יובן באוא"ס שלפני הצמצום דכללות האור הוא בחי' אור עצמי שלפ"ע עצמות המאור שהוא אור נבדל ונעלה בערך מלהיות בגדר שייכות אל העולמות כו', דלבד זאת שהוא בבחי' א"ס ה"ה בבחי' אור פנימי ונעלה מאד לפ"ע עילוי העצמות כו', והוא מחולק מן העצמות בזה שאינו עצם כ"א הארה וממילא אפשר להתצמצם ולהתעלם כו'. אבל ההארה היא מעין העצם ממש שהיא בבחי' עילוי מאד לפ"ע עילוי העצמות ואינו בגדר שייכות אל העולמות כו', ומ"מ כלול בזה גם בחי' אור השייך אל העולמות כו'. וי"ל לפי שהוא בחי' הארה לבד יש בזה בחי' פנימיות וחיצוניות כו', ובחי' חיצוניות האור יש לו

שייכות אל העולמות כו', רק שאין בחי' החיצוניות ניכר בפ"ע מן הפנימיות כי הכל הוא בבחי' התכללות יחד. ועוד זאת דגם בבחי' החיצוניות יש בו בחי' אור רב והיינו בחי' כח העצמות שבו כו', וע"י הצמצום שנתעלם כל האור בעצמותו נעשה הבדלה בין הפנימיות אל החיצוניות שבחי' חיצוני' האור הוא ניכר בפ"ע וגם נתעלם בחי' האור והגילוי הרב שבבחי' החיצוניות והיינו בחי' כח העצמות שבוה כו', ונשאר בחי' נקודה אחת מכללות האור השייך אל העולמות והיינו בחי' עצמות של האור שהוא בבחי' העלם עדיין כו' (והענין הוא דבחי' חיצוניות הנ"ל הוא בחי' הרצון והעונג כבריאת והתהוות העולמות כו' וקודם הצמצום הי' בבחי' התכללות בהפנימיות וגם הי' בזה בחי' כח העצמות שכבי' עלה ברצונו כו' (ע"ד מ"ש במ"א בענין אדם קדמון כו' בד"ה מצה זו, ר"מ) וע"י הצמצום נבדל בחי' הרצון והעונג להיות ניכר כו', וגם נתעלם בחי' הפנימיו' דהיינו בחי' כח העצמות כו' ונשאר נקודה דהיינו בחי' עצם הרצון והעונג שזהו למעלה עדיין מלהיות מקור לעולמות כו'). וזהו בחי' נקודת הרשימו שהוא בחי' עצמות האור שלמעלה עדיין מבחי' גילוי אל העולמות ומלהיות מקור לעולמות כו'. וזהו בחי' היו"ד דש' הוי' שהוא בחי' נקודת הרושם כו'. וידוע דמהרשימו נמשך גילוי הקו שהוא בחי' האור המאיר אל העולמות להיות התהוות העולמות והספי' ומתלבש בתוכם כו'. והוא בחי' הארה לבד מבחי' עצם האור שבנקודת הרשימו כו' (ועמ"ש בשעה"י בענין רשימו וקו שזהו בחי' היולי והתפשטות כו'). ובחי' גילוי הקו (היינו מה שהוא בבחי' גילוי ממש אל העולמות כו') הוא אות וא"ו דש' הוי'. וקודם לזה הוא בחי' ה"א ראשונה ובד"כ הוא בחי' טה"ת שאחר הצמצום כו' (והיינו בחי' א"ק שנק' שטח כו' כמ"ש במ"א). ומבחי' הקו נמשך השטח דעולם האצי' דהיינו התלבשות הארתו בבחי' הכלים דאצי' שזהו בחי' ה"א אחרונה. ועפ"ז יובן ענין ביו"ד גברא העוה"ב דהיינו שיתגלה בחי' עצמות האור דנקודת הרשימו. דזה שעתה הוא בבחי' העלם לגבי העולמות שא"א להיות בגילוי רק בבחי' ההארה וההתפשטות לבד לא בחי' עצם האור (דהיינו בחי' ההיולי כו'). ולעתיד יתגלה בחי' עצמות האור דהיינו בחי' עצם הרצון והעונג שלמעלה הרבה מבחי' גילוי הרצון והתענוג שבעולמות כו', וזהו תענוג הנשמות לעתיד שיתענוגו בבחי' עונג העצמי בבחי' ההעלם דנקודת הרשימו שתבוא לידי גילוי כו'. וזהו הנק' נועם הוי' דהיינו בחי' הנועם והעונג הנמשך מבחי' היו"ד דש' הוי' כמו שהוא בבחי' העליונה בחי' הרושם דא"ס כו'. אמנם בוח"א דרי"ט ע"א מפרש נועם הוי' שלמעלה מש' הוי' וכמ"ש אז תתענג על הוי' כו', והיינו בחי' הרצון והתענוג דבחי' פנימיות דאוא"ס שלפני הצמצום שלמעלה מבחי' הרצון והעונג העצמי שבנקודה דיו"ד דש' הוי' הנ"ל דכ"ז הוא בחי' חיצוניות האור השייך אל העולמות דכללות בחי' האור הזה (גם בחי' העצמי כו') ה"ה באין ערוך לגבי בחי' פנימיות האור שאינו בגדר שייכות אל העולמות כלל כו', ולעתיד יתגלה בחי' הפנימיות דאוא"ס שלפני הצמצום שעו"נ אז תתענג על הוי' כו'. והענין הוא דהנה מכו' במ"א בענין המשכת התענוג בשבת שיש בזה ב' מדרי', הא'

מ"ש וקראת לשבת עונג שזהו בחי' התענוג שממשיכים ע"י עבודה, הגם דשבת מקדשא וקיימא מ"מ כתי' ושמרו בני' את השבת לעשות את השבת דנשי' עושין את השבת, והיינו שממשיכים בחי' התענוג בשבת כו', וזהו ע"י העבודה דששת ימי החול ע"י התורה ותפלה וע"י הצדקה כו', וכמ"ש מזה באורך בד"ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס • והמטרה זו היא מבחי' ש' הוי' וכמ"ש זורחה כו' שמש צדקה ומרפא בכנפי' ואמרו"ל שמש בשבת צדקה לעניים, והיינו שע"י הצדקה נמשך בחי' שמש הוי' בשבת כו', דבששת ימי החול הגילוי הוא בחי' הארת הוי' שע"י ש' אלקי' ובשבת נמשך גילוי בחי' שמש הוי' כו', וזהו בחי' העונג שממשיכים בשבת ע"י העבודה דתו"מ ותפלה כו' ועל זה נאמר וקראת לשבת עונג כו', אך בחינת עונג זה שנמשך על ידי אתעדל'ת הוא בחינת הארת העונג לבד, ויש עוד מדרי' גבה יותר בשבת והוא מ"ש אז תתענג על הוי' בחי' תענוג העצמי שלמעלה מש' הוי', דבמדרי' זו אינו שייך בחי' אתעדל'ת כלל כיא מה שנמשך מלמעלה שע"י אמרו"ל מתנה טובה יש בבית גנזי ושבת שמה שזה בא בבחי' מתנה שלא ע"י אתעדל'ת. ואו' ע"ז בבית גנזי היינו בחי' או"ס סדכ"ס שלמעלה מבחי' גילוי לגמרי כו' (וכנ"ל בענין אוצר של יר"ש כו', וי"ל דלכן נא' ע"ז תשמרו בחי' יראה כו'), והיינו כמו שנת"ל בענין ביו"ד נברא העוה"ב שזהו בחי' חיצוניות האור רק שהוא בחי' העצמות של האור כו' דבבחי' זו שייך קריאה והמטרה ע"י העבודה למטה מאחר דבכללות הוא בחי' האור השייך אל העולמות כו', וזהו וקראת לשבת עונג כו', אבל מ"ש אז תתענג על הוי' זהו בחי' פנימיות האור שלפני הצמצום שאינו שייך אל העולמות כלל שנמשך רק בבחי' אתעדל'ע כו', אמנם באמת צ"ל דגם מה שנמשך ע"י תו"מ הוא ג"כ בבחי' פנימיות האור כו', דהנה ידוע דהרצון והעונג שבתו"מ ה"ה למעלה מהרצון שבעולמות שהוא בחי' חיצוניות הרצון והרצון דתו"מ הוא בחי' פנימיות, שהרי הרצון דתו"מ הוא סיבה להרצון דעולמות, וכמא' בראשית בשביל ישראל כו' ובשביל התורה כו', וכמא' במי נמלך כו' כידוע, ומבואר במ"א שאין זה דהרצון דתו"מ הוא מקור לרצון דבריה"ע רק שנמשך ע"י בדרך ממילא כו', להיות דהרצון דתו"מ הוא בבחי' הבדלת הערך כו', והיינו שהוא בחי' פנימיות האור שמובדל מן החיצוניות כו', ולזאת בחי' העונג שנמשך ע"י תו"מ ה"ז בחי' פנימיות דאו"ס. ועז"ג וקראת לשבת עונג כו', וא"כ צ"ל דמ"ש אז תתענג על הוי' ה"ז למעלה יותר כו', והענין הוא כידוע דגם בבחי' הפנימיות יש ב' מדרי', בחי' עצם והתפשטות, וכמ"ש בע"ח בתחלתו טרם כו' ה"י אור עליון פשוט ממלא כל המציאות כו' וכשעלה ברצונו כו', הרי שגם מה שלמעלה מבחי' עליית הרצון ה"ה בחי' אור וגילוי עכ"פ כו' והיינו בחי' הגילוי לעצמו כו', ובחי' עצם האור הוא בחי' העלם העצמות שלמעלה מבחי' גילוי גם לעצמו כבי

ועז"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, דבחי' הוא היינו בחי' עצם האור ועצם השם שלמע' מגדר גילוי לגמרי כו' וכמ"ש במ"א, וזהו בחי' סדכ"ס מה שסתום ונעלם מצ"ע כו'. ובמדריו' זו אינו שייך אתעדלית כלל, שעז"א קדושתו למעלה מקדושתכם, וידוע הפי' בזה דקדושתכם הוא מה שממשיכים ע"י התורה ומצות וכ"ז שייך בבחי' אור וגילוי, אבל בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מגדר גילוי לגמרי זהו בחי' קדושתו העצמי שלמעלה מקדושתכם כו', ועז"נ אז תתענג על הוי' דהוי' הוא בחי' גילוי אור, וידוע דתו"מ נק' תורת הוי' ומצות הוי' שזהו בחי' קדושתכם כו', ולעתיד יתגלה בחי' התענוג העצמי ממש שלמעלה מש' הוי', והיינו בחי' העלם העצמי כו', וזהו בחי' פנימיות עתיק שיתגלה לעתיד וכמ"ש בלקו"ת ד"ה כי כאשר השמים החדשים והביאור, וז"ע נועם הוי' בחי' הנועם והעונג העצמי ממש שלמעלה מש' הוי' כו', ובד"כ הן ב' עליות שיהי' לעתיד, הא' סעודת ליתן ושור הבר שיהי' לעתיד דהיינו בחי' עונג העצמי הבא במורגש כו', והב' מה שלעתיד אין בו אכז"ש שהוא בחי' העונג העצמי שאינו בא במורגש כלל והוא בחי' התענוג העצמי שלמעלה מש' הוי', וי"ש בוח"ב דס"ג סע"א דלחות בנועם ה' זהו ענין עין לא ראתה כו' והוא בחי' עדן כו', וידוע דעדן זהו בחי' התענוג העצמי בחי' שעשועים העצמים דא"ס כו', וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו. וי"ל שזה נכלל ג"כ בענין ביו"ד נברא העוה"ב, דהנה ידוע דנקודת הרשימו הרי לבד מה שכוללת בחי' כללות ועצמות האור שיתגלה אח"כ ע"י הקו הרי נכלל בה גם בחי' פנימיות ועצמות האור מה שלמע' מגדר שייכות אל העולמות כו', וכמו במשל דהשפעת הרב לתלמיד הרי קאים אינש אדעתי' דרבי' לאחר מ' שנין מפני שבהנקודה וכן בההשפעה יש בהעלם גם בחי' הפנימיות מה שלעצמו כו', וכמ"כ הוא בבחי' נקודת הרושם שיש בזה גם מבחי' פנימיות האור כו' וגם מבחי' העלם עצם האור, ולכן נמשל בחי' הרשימו לכח הזריקה וכמו הזורק אבן כו' שיש בזה דוקא כח נעלה יותר כו', וזהו בחי' ההעלם דנקודת הרשימו שהוא בחי' העלם העצמות כו' וכמ"ש במ"א, ולעתיד שיתגלה בחי' נקודת הרשימו בגילוי היינו שיתגלה בחי' כח העלם העצמי שבה דהיינו בחי' התענוג העצמי ממש שנק' עדן סתימאה כו' וזהו תכלית ירידת הנשמה בגוף בכדי לחזות בנועם הוי' בעוה"ב כו', והגם שנת"ל דהנשמה רואה בחי' אמיתית עצמות א"ס שז"ע מזליי' חזי כו', י"ל דזהו דוקא בעצם הנשמה דוקא, אבל בחי' כחות הנשמה דהיינו בחי' הגילוי של הנשמה שזהו מה שיוירדת ומתלבשת בגוף י"ל דכמו שהיא למעלה היא בבחי' השגה שמשגת אלקות בהשגה גמורה וכמו השגה עליונה כו', ובנשמות דאצ"י הן בבחי' ראי' דחכ' כו' אבל לא בבחי' ראיית המהות ממש כו', ובשביל זה הוא ירידתה בגוף בכדי שגם בחי' הגילוי של הנשמה תבוא לחזות בבחי' ראי' ממש בבחי' נועם הוי' ממש כו', ומעין זה מהגילוי הנעלה דלעתיד מאיר לנשמות הצדיקים בג"ע בגעה"ע ובגעה"ת שהיא השגת הנשמות שנהנין מזיו השכינה, ומבו' במ"א שזהו ג"כ בחי' גילוי המהות שהוא תענוג נפלא עד אין קץ ותכלית בבחי' בלי גבול כו', וזהו ריבוי העלי' דג"ע, דהגם

שבספרים לא נר' רק געה"ע וגעה"ת אבל באמת יש כמה בחי' ג"ע ותענוגים עד אין קץ. וכמו שא"א משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול בבחי' נצחיות דא"ס כו'. וכמארז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנא' ילכו מחיל אל חיל. ונועם הוי' ותענוג ההוא הוא מבחי' גילוי שמו הגדול בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו', אשר כדאי כל יסורי גיהנום בכדי לחזות בנועם ה' וכמארז"ל מוטב דלידייני' כו' מפני שהוא תענוג נפלא מאד כו'. וי"ל לפמשנת"ל ב' הפי' בנועם הוי' זהו ב' המדרי' דג"ע, היינו געה"ע הוא ע"ד או תתענג על הוי' על דוקא וע"כ נק' ג"ע העליון בחי' על הוי' כו', ובגעה"ת הגילוי הוא מבחי' שם הוי', וכפי' נועם ה' הנועם והעונג מש' הוי' כו'. דהנה געה"ע הוא בחי' בינה שזהו על הוי' ז"א, וידוע דהתגלות עתיק הוא בבינה כו'. וגעה"ת מל' ומקבל מש' הוי' בחי' ז"א כו'. והנה המשכת וגילוי התענוג בעוה"ב וג"ע אפי' במדרי' היותר גבוה הנ"ל זהו ע"י המצות וכמ"ש וינחתו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה לית, שע"י מ"ע ומל"ת נמשך תוס' אור וגילוי בג"ע כו'. וזהו שאנו מברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו, אשר הוא בחי' תענוג וכמ"ש באשרי כי אשרוני בנות, אשרי האיש כו', והוא בחי' הפלגת התענוג כו', וכמ"ש במ"א בסוף ד"ה יר"ט של ר"ה הנ"ל. והיינו שע"י המצות נמשך בחי' תענוג העליון מבחי' פנימיות ועצמות א"ס בחי' העלם עצמותו כו'. והגם שנת"ל דבחי' זו הוא בחי' קדושתו שלמע' מקדושתכם כו', שאין העלאת מ"ן דמעמה"צ מגיע לשם כו'. הענין הוא דהנה במצות ב' בחי', הא' שע"י המצות ממשיכים אורר' עליונים בהכלים וז"ע רמ"ח מ"ע שהן רמ"ח אברין, וכמו שע"י האבר נמשך חיות הנפש כמו"כ ע"י המצות נמשכי' אורות עליונים, והיינו גם בחי' אורות שלמעלה מהכלים להיות מאיר ומתגלה בהכלים כו' וכמ"ש במ"א. והוא שנמשך ע"י המצות בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע כו'. ושייך זה רק בהאור שהוא בבחי' גילוי כו', והיינו גם בבחי' הגילוי אור שהוא לעצמו כבי' דהיינו הפנימיות דאוא"ס שלפני הצמצום כו', להיות כי הרצון והעונג דמצות ה"ה מבחי' פנימיות אוא"ס שלמעלה מבחי' חיצוניות האור השייך לעולמות כמשנת"ל וכמ"ש במ"א באורך. אבל כ"ז הוא בבחי' גילוי אור כו'. אבל בחי' עצמות א"ס שאינו בגדר גילוי כלל אין המצות יכולי' להגיע להמשיך משם האור כי אינו שייך שם אתעדל"ת אלא בחי' ומדרי' זו בא ממילא בלא אתעדל"ת והיינו לאחר שנשלם כל ההמשכות שע"י אתעדל"ת אזי שורה ומתייחד שם האור שלמעלה מאתעדל"ת מעצמו וממילא כו'. וכנודע בענין תספרו חמישים יום והלא אין סופרים רק מ"ט יום, אך הענין דמ"ט יום הן מ"ט שע"ב. ובבחי' ומדרי' זו שייך ספירה היינו המשכה ע"י אתעדל"ת דספה"ע כו'. אבל שער הנו"ן להיותו בחי' פנימיות הכתר בחי' תחתונה שבמאציל אינו שייך ספירה והמשכה באתעדל"ת כ"א שנמשך ממילא לאחר הספי' דהמ"ט ימים כו'. וכמו"כ יובן שיש בחי' המשכות ממדרי' עליונות ביותר שא"א להמשיך ע"י אתעדל"ת כ"א שלאחר השלימות דבאתעדל"ת אתעדל"ע נמשך האור והגילוי בדרך ממילא כו'. ומ"מ גם להמשכה

זו צ"ל עבודה למטה כי בד"כ כל ההמשכות הן ע"י עבודה דוקא, וכמו גבי מתנה אמרו"ל אי לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי', והיינו דעביד לי' נייחא לבד זאת מה שעבד לו בשביל השכר שנותן לו עביד לי' לי' נייחא יתירה כו'. וכמו"כ ההמשכה מה שלמע' מאתעדל"ת הגם שנמשך לאחר השלימות בהעבודה דבאתעדל"ת אתעדל"ע מ"מ צ"ל נייחא יתירה כבי' היינו עבודה שע"ז יומשך המתנה מלמעלה שזהו גילוי אורות הנ"ל. והיינו דהמשכה זו היא ג"כ ע"י המצות רק שאינו ע"י מצות שהן בבחי' קום ועשה, דהיינו המשכת האור ממש כ"א ע"י מל"ת שאין בהם עשי', וע"י העדר עשי' דוקא ע"ז נמשך האור כו'. ובנפש היינו ג"כ רק בחי' ביטול והנחת עצמותו לא בבחי' התפשטות והתגלות כ"א רק העדר ההתפשטות כו', וע"ז נמשך מלמעלה בחי' האור העצמי שלמע' מבחי' גילוי כו', ועמ"ש בלקו"ת שה"ש בהבי' דשחורה אני באריכות איך שע"י מל"ת נמשך בחי' נהורא סתימאה כו', ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה יו"ט של ר"ה הנ"ל בענין שמי עם י"ה שס"ה ל"ת כו'. ובדוגמא זו יש ג"כ במ"ע שע"י המצוה נמשך אור שלמעלה מבחי' אתעדל"ת. וכמו תש"ר שלמנהג הספרדים אין מברכים עלי', והענין הוא כי ברכה הוא בחי' המשכה, ותש"ר מפני שההמשכה היא ממדריגה גבוה מאד שא"א להמשיך האור לכן אין מברכים עלי' ונמשך האור בדרך ממילא. וה"ז כמו מל"ת כו', רק שבמל"ת הלא אין עשי' כלל וכאן יש עכ"פ עשי', היינו לפי שאין כל ההמשכות שוות ויש בזה כמה אופני מדרי' כו', אבל מ"מ כ"ז הוא המשכת האור שלמע' מאתעדל"ת שנמשך ע"ז כו'. וכה"ג יש בהזכרת הטל דלא חייבו חכמים להזכיר ואם בא להזכיר מזכיר, והיינו לפי שהטל הוא בחי' דלא מיעצר כו' וכמ"ש במ"א. ועפ"ז יובן דהמשכת בחי' תענוג העצמי שיתגלה לעתיד נמשך ג"כ ע"י המצות אלא שזהו ע"י מל"ת וכמו"כ במ"ע מה שאינו באתעדל"ת אתעדל"ע כ"א מה שנמשך מלמעלה בדרך ממילא כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת כו', ואמרו"ל בפסחים דק"ך ע"א מה שביעי רשות אף ששה רשות, ולכא"י אינו מובן מאחר דששה רשות למה נא' ששת ימים תאכל מצות דלהול"ל לכתוב כלל, וממ"ש אכילת מצה בהששה ימים משמע שמ"מ צ"ל אכילת מצה בהם וא"כ איך הוא רשות, וגם מהו הפשיטות כ"כ על יום השביעי שאכילת מצה בו רשות הרי כ"פ נא' אכילת מצה גם ביום ה' וכמ"ש בפי' קדש שבעת ימים מצות תאכלו, וכת' שבעת ימים תאכלו מצות, מצות יאכל את שבעת הימים כו'. ועם היות דבפסוק דששת ימים יצא יום השביעי מן הכלל זה גופא צ"ל למה דוקא יום השביעי יצא מן הכלל

ללמוד ממנו על הששה כו'. אך הענין הוא דהנה רשות הוא מה שבא באתעדל'ע שלא עיי אתעדל'ת. דזה שבא באתעדל'ת אתעדל'ע ה'ז חובה, דמאחר שבא עיי עבודה האדם ה'ז חובה להמשיך עיי אתעדל'ת. אבל מה שבא באתעדל'ע מצ'ע ה'ז רשות שהרי אין זה בעבודתו כו'. ולמעלה ה'ז באמת רשות שאין ההמשכה מוכרחת, דמה שנתקשר א'ע כבי' להיות באתעדל'ת אתעדל'ע ה'ז כמו חיוב שעיי אתעדל'ת יומשך ההשפעה מלמעלה כו', ועמ'ש בעבודה'ק בחלק העבודה פט'ו ופי'ת, אבל מה שלמעלה מאתעדל'ת אין זה מוכרח כו'. ושרש ענין הרשות הוא מבחי' עצמות א'ס שאינו מוכרח ח'ו בהגילויים. דזה שבבחי' גילוי ממילא יהי' הגילוי מזה, אבל מבחי' העצמות שלמעלה מבחי' גילוי אין הכרח שיהי' הגילוי כו'. וכמ'ש במ'א המשל בזה מהכחות ההיולים העצמיים כו', ועמ'ש מענין רשות בדי'ה תקעו רס'ד. ולכן למטה נק' זה ג'כ רשות מאחר שההמשכה אינו באתעדל'ת. וכמו תפילת ערבית רשות, ואי' הטעם בזה פ' ויצא מפני שאין ביכולת האדם להמשיך בחי' זו כ'א עיי היחודים דשחרית ומנחה נעשה ממילא היח'ע דערבית. דתפלת ערבית יעקב תיקן ויעקב משמש במרום דהיינו בחי' פנימיות הכתר דת'ת עולה עד הכתר בבחי' פנימיות הכתר כו' וכמ'ש במ'א, לכן אין * עיי עבודה באתעדל'ת כ'א בדרך ממילא כו'. מ'מ מה שהוא רשות אין הכוונה שאין כאן עבודה כלל שהרי נת'ל שגם במה שלמע' מאתעדל'ת צ'ל דעביד ל'י נייחא כו', ואדרבה היא עבודה נעלית יותר והו'ע בחי' ביטול והנחת עצמותו דמל'ת וכמו חותם שוקע דתשר' כו', וכמו'כ מה שתפלת ערבית רשות ה'ז ג'כ עבודה וביטול נעלה יותר, ויובן זה ממה שבקרי'ס נא' ואתם תחרישון לא תתערון מידי להיות דקרי'ס ה'י מבחי' עתיק וכמ'ש מה תצעק אלי בעתיקא תל'י מילתא, וכת' ויולך ה' את הים ברוח קדים בחי' א'ס קדמונו ש'ע. ח'ש עד יעבור עמך הו'י, למעלה מש' הו'י כו', ולכן לא תתערון מידי. מ'מ הרי שתיקה זו אין הכוונה שתיקה בפשיטות כ'א הוא ביטול גדול שלמעלה מדיבור גם מדיבור דתפלה, דהרי התפלה הגם שאין מילין בלשונו רק אד' שפתי תפתח מ'מ הרי יש כאן דיבור (והוא דיבור שלו כמ'ש במ'א), אבל שתיקה הוא שלמעלה גם מהדיבור דתפלה, וכמא' סיג לחכ' שתיקה, דשתיקה למעלה גם מסיג לחכ' כו' וכמ'ש במ'א. וזהו ג'כ ענין ת'ע רשות היינו בחי' שתיקה שלמעלה מהדיבור דתפלה כו', ולכן האידנא קבעוה חובה, דבדורות הראשונים שהי' רשות היינו שאחר ק'ש דערבית הגיעו לביטול גדול יותר בחי' שתיקה או בעסק התורה בבחי' ביטול כזה להיות תען לשוני אמרתיך בחי' דבר ה' ממש כו', והאידנא שלא יש ביטול כזה, קבעוהו חובה כו'. ועדיז יובן ג'כ ענין מה שביעי רשות אף ששה רשות, דשביעי של פסח זמן קרי'ס הרי אז גילוי בחי' עתיק ולכן אכילת מצה או רשות. דהנה מצות חובה הוא המשכת בחי' אבא כנודע, אמנם זה מה שנמשך באתעדל'ת וכמ'ש בעבור זה עשה

הוי' לי בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור כו', דע"י מצות מצה עשה ה' לי כו', וכמ"ש בלקו"ת ד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו. אבל בז' ש"פ שהוא גילוי עתיקא גילתה התורה דאכילת מצה בו הוא רשות שלמע' מאתעדל"ת. ובאמת גם בליל א' ש"פ יש ב' בחי' מצה והיא מצה שקודם חצות דכתי' בה ושמרתם את המצות שצריכה שימור וזהו מה שנמשך ע"י עבודת האדם. ומצה שאחר חצות היינו מה שלא הספיק להחמיץ ונמשך בבחי' אתעדל"ע מצ"ע כו', והן בחי' יר"ת ויר"ע. דיר"ע היא שבאה מלמעלה ומבחי' מצה שאחר חצות נמשך גם בהששה ימים שז"ע מצות יאכל את ז' הימים היינו מבחי' מצה שאחר חצות כו', ולכן הן רשות מאחר שהוא בבחי' אתעדל"ע מצ"ע כו'. והנה נת"ל דענין רשות אין זה שאין כאן עבודה כלל, כ"א אדרבא היא עבודה נעלית יותר ולזאת צ"ל אכילת מצה גם בהששה ימים ויש בזה קצת מצוה וכמו הזכרת טל שאם בא להזכיר מזכיר ועי"ז נמשך בחי' הטל באתעדל"ע מצ"ע, כמו"כ הוא באכילת מצה בהששה ימים כו'. וכן בת"ע כתבו התוס' ברכות דכ"ו ע"א ד"ה טעה דגם למ"ד שהיא רשות אין לבטלה בכדי כ"א שתדחה לגבי מצוה אחרת שהיא מצוה עוברת. ואם טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתיים אפי' למ"ד ת"ע רשות כו'. כמו"כ הוא בהששה ימים שצריכים לאכול מצה ולא רק שא"ד כמו פירות וכה"ג. אלא שהוא רשות כי ההמשכה בזה היא מבחי' אתעדל"ע מצ"ע כו'. וכמו"כ ביום ה' צ"ל ג"כ אכילת מצה. אמנם אז הוא פשיטות יותר שזה רשות להיות כי בשש"פ ה' גילוי עתיקא ממש. משא"כ בהמצה שאחר חצות הרי עיקרה היא בחי' מוחין דאבא. רק דמצות חובה שקודם חצות היא בחי' מל' דאבא עשי' שבחכ' ומצה שאחר * בחי' עצמיות אבא מה שלמע' מהשתל', אבל עכ"ז הוא בחי' אבא כו'. ובשש"פ זמן קרי"ס שאז גילוי בחי' עתיק הרי פשיטא דאכילת מצה היא רשות ולכן בו גילתה התורה וממנו נלמד על הששה ימים שהן ג"כ רשות כו'. ומ"מ צ"ל אכילת מצה בהששה ימים וז"ש ששת ימים תאכל מצות וכמו"כ ביום השביעי צ"ל אכילת מצה כמ"ש כ"פ בתורה אלא שהוא רשות. דהיינו שההמשכה היא מבחי' אתעדל"ע מצ"ע כו'. וביום השביעי ש"פ פשוט הדבר שהוא רשות להיות בו גילוי בחי' עתיק ממש. ולכן יצא מן הכלל וממנו נלמד גם על הששה ימים דמה שביעי רשות אף ששה רשות כו'.

וביאור ענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול דעדי עד הוא בחי' נצחיות כו' כנ"ל. הנה ילה"ק דכמו שנת"ל ב' פי' בנועם ה' הא' נועם הנמשך מש' הוי', והב' בחי' נועם שלמעלה מש' הוי'. כמו"כ בענין שמו הגדול יש ג"כ ב' פי', הא' ששם הוי' נק' שמו הגדול וכמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד הרי דש' הוי' נק' גדול. והענין דהנה נודע דש' הוי' נק' שם העצם דכל השמות אינן נק' שם העצם הגם שהן ג"כ שמות * נמחקין

ומצה שאחר : כ"ה בגוכייק, ואוצ"ל : ומצה שאחר חצות.
שמות נמחקין : כ"ה בגוכייק, ואוצ"ל : שמות שאינן נמחקין.

מ"מ אינן נק' ש' העצם, כ"א ש' הוי' נק' שם העצם ופ"י שם העצם כ' הפרס
 שער י"ט פ"א שאין הכוונה שהוא שם לעצמות המאציל אלא כוונתנו באמרנו
 שם העצם שהוא עצם הספ"י פ"י שם הכולל עצמות הספירות כו'. והיינו בבחי'
 האורו' המתלבשים בהכלים שזהו העצמות של הספ"י, כמ"ש בשע"ד פ"ד ופ"ו
 ובכ"ד שם יצדק ש' הוי'. וכללות האורות דאצ"י נק' שמו של הא"ס כמ"ש
 בש"ט שם. והיינו שמורה על עצמותו שע"י"ו אנו יכולים לדבר בא"ס ב"ה,
 דלולא האצ"י לא היינו יודעים כלל ענין א"ס ב"ה האצ"י מגלה לנו ענין הא"ס
 ב"ה (והיינו הידיעה בהאורות דאצ"י גופא שהן בחי' גילוי המאציל ב"ה,
 וגם מה שאנו יודעים ע"י בבחי' המאציל עליון אם בתורת חיוב או בתורת
 שלילה כו'. וכמו עד"מ שמהכחות הגלויים אנו יודעים הכחות הנעלמים
 בהעצם כו', כמ"כ מן בחי' האצ"י אנו יודעים בחי' המאציל ב"ה אבל
 הידיעה היא בבחי' הבדלה בערך המאציל מן הנאצל כו'). אמנם ענין השם
 לא יצדק בהמאציל עצמו כ"א בהאורות דאצ"י כו'. והענין הוא כי השמות
 למעלה כולם מורים על תכונת הדבר הנק' בו, והיינו שהשם מגביל ומתאר
 את המהות הנקרא בזה השם. ועצמות המאציל אין דבר שיגביל חס ושלום
 עצמותו ואחדותו ומציאותו, ולזאת לא יתכן בו השם כ"א בהאורות הנאצלים
 מאתו ית' כו'. והגם שכ' שם לפני זה דש' הוי' אין לו שום פ"י וביאור
 דכל השמות יש להם איזה פ"י היינו איזה הוראה ופעולה פרטית, משא"כ
 ש' הוי' כו', מ"מ הרי א"י במד"ר שמות פ"ג באותה שעה הי' מבקש משה
 שיודיענו הקב"ה את השם הגדול כו' א"ל הקב"ה למשה שמי אתה מבקש לידע
 לפי מעשי אני נקרא כו' וכשאני מרחם על עולמי אני נק' הוי' שאין הוי'
 אלא מדה"ר כו'. הרי דש' הוי' מורה על מדה"ר שהיא מדה פרטיות כו'.
 והגם דאין אותיות הוי' מורים ע"ז מ"מ נודע דש' הוי' הוא מדה"ר וזה שייך
 רק בהאור הנאצל וגם לאחר התלבשותו בהכלים דוקא והיינו שהכלים עושים
 תמונה ותואר בהאור להיות כפי הכלי כו', וכמ"ש בשע"ד פ"ד המשל מאור
 השמש העובר דרך חלון שיש גוון בהזכוכית שאזי נראה לעין הרואים
 ג"כ שינוי בניצוץ אור השמש לפי גוון הזכוכית כו'. ולכן בהתלבשות האור
 בהכלי נק' האור והנשמה בהשם שמורה על תכונתו והיינו שהוא מדה"ר כו'.
 אבל בבחי' המאציל עליון שלמעלה מע' מבחי' כלים אינו שייך בו גם ש' הוי'
 שמורה על בחי' הרחמים כו' (וענין הרחמים דעצמות א"ס היינו בחי' רחמים
 פשוטים ולא בבחי' שייכות אל המרוחם, וכמו באור פני מלך חיים כו' ועמ"ש
 בתו"ח סדיה ארדה נא ה''), וגם בבחי' אור האצ"י קודם שמתלבש בהכלים
 (וכידוע דבאורות יש ג' מדרי' וכמ"ש במ"א) אינו שייך שום שם ותואר
 כו'. וי"ל דזהו מ"ש בפלח הרמון שע"ד פ"ג שהפרדס הרחיק יחס השם הגדול
 אפ"י מעצמות האצ"י, והיינו דהשם שייך בהאור רק בהתלבשותו בהכלים
 שע"י הכלי נעשה תכונה בהאור כו'. והנה ידוע דמדה"ר היא מדת הת"ת
 וא"כ נ"ל דמ"ש במד"ר וכשאני מרחם כו' אני נק' הוי' היינו במדת הת"ת,
 וא"כ לכאור' דמה שנק' רחמים היינו מצד כלי הת"ת וכנודע דת"ת גם הכלי
 ש' הוי', אבל ש' הוי' עצמו היינו מה שהאור נק' הוי' אינו בבחי' תואר

והגבלת דבר גם בבחי' רחמים כו'. אמנם ממ"ש במד"ר שם שהי' מבקש לידע שם הגדול, ועי' א"ל לפי מעשי אני נק' כו', הרי נר' דהאור שזוהו השם הגדול נק' מדת הרחמים כו'. אך מהמדרש משמע דבכולם הוא בחי' השם הגדול דגם מה שכשהוא דן כו' נק' אלקי' וכשהוא תולה על חטאיו של אדם נק' אל שדי כו' הכל הוא בשמו הגדול, והיינו מה שש' הוי' מצטרף עם כל השמות כמו הוי' אלקי' הוי' צבאות כו', ומבו' במ"א דהיינו מצד הפשיטות דש' הוי' דלהיותו פשוט בעצם לכן הוא מצטרף עם כל השמות כו', ואי"כ גם מה שהוא בחי' מדה"ר י"ל דאינו בש' הוי' מצ"ע כ"א מצד הצטרפות והתחברות הש' הוי' עם כלי הת"ת (והיינו ש' הוי' דכלי כו'). וגם לפי משמעות המדרש מ"ש אין הוי' אלא מדת רחמים דש' הוי' עצמו רחמים, י"ל דהוי' בעצם מה שהוא רחמים היינו בחינת רחמים פשוטים (וזהו בחינת האור הפשוט דמשוי' מצטרף עם כל השמות כו'). ובת"ת להיות הכלי היא גי"כ הוי' לכן היא מדה"ר רק שהיא בחי' רחמים דסדר השתל' כו'. אבל מ"מ נא' דש' הוי' עצמו אין לו הוראת איזה דבר ופעולה פרטית. ולפי' יתכן השם הזה גם בהאור העצמי דעצמות המאציל כו'. וי"ל דהרי ש' הוי' מורה על שהוא מהווה כל הוי' ובריאה כו', וכידוע דההתהוות הוא מהאור דוקא, וזה שייך בהאור כשנתלבש בהכלים, דעם היות דההתהוות שמבחי' ש' הוי' הוא בבחי' ונבראו בדרך מאיליו וממילא כו', מ"מ זה שייך דוקא בהאור כו' כשמתלבש בהכלים שמתצמצם האור ע"י הכלי אז שייך בו לומר שהוא מהווה כו', אבל בעצמות המאציל אינו שייך שיקרא גם בהש' המורה על התהוות כו'. וזהו שיטת הפרדס דש' הוי' שייך רק באורות הנאצלים כו'. והנה גם ע"פ שיטתו י"ל פי' שם העצם דעם היות שהשם הוא לאור הנאצל דוקא מ"מ תיבת עצם קאי על עצמות המאציל. והענין הוא דהנה ידוע בפ"י אני הוי' דאני הוא בחי' עצמותו ומהותו והוי' כולא חד, דהגם שבא בד' אותיות הוי' יו"ד צמצום כו', והיינו בחי' האור כמו שבא בסדר השתל' בבחי' ממכ"ע, מ"מ אני הוי' כולא חד דזהו בחי' אור המאציל שמתלבש בהאו' דש' הוי' כו', וכמ"ש בלקו"ת בהביאור דאני הוי' אלקיכם דרוה"א וסד"ה את שבתותי תשמרו, ובד"ה הנ"ל שלא נדפס בהבי' שם * מבו' שזוהו מה דאי' במד"ר בראשית המשל ממראות גדולות ומראות קטנות כו' יצו"ש, והיינו דהאור דממכ"ע הוא עצמו האור הסובב ממש כו'. וכמ"ש העה"ק בענין הע"ס דאצ"י דהוא אינון ואינון הוא, והיינו לשיטתו שהאצ"י הוא בבחי' גילוי הכח הכמוס בהמאציל עליון כו' כמ"ש במ"א. ה"ה חד ממש כו'. ואי"כ דמכ"ש דבהאור יתכן לומר כן כו'. וזהו דש' הוי' נק' שם העצם שהוא בחי' הגילוי דאוא"ס המאציל והיינו מה שבא ומתלבש בבחי' הכלים, ולכן הוא ע"י האותיות דהוי' וע"י התלבשותו בהכלים שייך בו ל' מהווה שהוא מקור

ההתהוות כו', אבל הוא כולא חד עם בחי' אוא"ס המאציל ממש כו'. ולכן גם כמו שהוא בבחי' הוי' ובבחי' התלבשותו בכלים ה"ה בבחי' פשיטות ובבחי' א"ס לפי שהוא כולא חד עם אוא"ס המאציל ב"ה. ובוה יובן מה שש' הוי' נק' שמו הגדול, דהנה כתי' עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל אלקים ואי' במד"ר ר"פ דברים אילו אחר אמר כו' אלא יתרו שחזר על כל בתי ע"ז שבעולם ולא מצא בהם ממש לזה נאה לומר עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים כו'. וצ"ל הלא מדאמר מכל אלקים הרי לכאוי' נתן ממש בע"ז דמשמע שהם ג"כ אלקים אלא שהוא גדול מהם, ואיך המד"ר אומר על יתרו ולא מצא בהם ממש דא"כ איך אומר מכל אלקים. אמנם באמת מצינו במשה ג"כ שאמר כי הוי' אלקיכם הוא אלקי האלקים כו', וכן דוד אמר כי אני ידעתי כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים כו', וא"כ ה"ז ג"כ כמו שא' יתרו כי גדול הוי' מכל האלקים. אך היא גופא צ"ל והלא כתי' ומבלעדי אין אלקים ואיך אומרי' אלקי האלקים וגדול כו' מכל האלקים כו'. אך הענין הוא דהנה באלקים יש ב' פי' הא' ל' כח וחזק וכמו את אלי הארץ לקח, יש לאל ידי כו', שהפי' ל' חזק, וזהו שהדין נק' בש' אלקי' כמ"ש אלקים לא תקלל לפי שיש להם כח וחזק לפסוק דבר ולכוף לדין, ואע"פ שאינם יכולים לפסוק את הדין כ"א ע"פ התורה, אעפ"כ כיון שכח התורה נותן להם לפסוק את הדין וגם ע"פ התורה יכולים לכוף לדין ולקיים הדבר וכמא' כופין אותו כו' שזה בכח הבי"ד דוקא לכן נק' בש' אלקי' ע"ש הכח והיכולת שבידם כו'. וכן כתי' במשה ראה נתתיך אלקים לפרעה ות"א חזי דאנא יהבית לך רבא לפרעה והיינו לפי שניתן לו התוקף והיכולת על פרעה למשול ולשלוט עליו לשוברו ולהכותו כו'. ואע"פ שכח זה לא הי' במוחלט ביד משה לעשות כן מעצמו כ"א ע"פ הציווי מהשי"ת ת"ש אלקי' אלקיך אנכי כו', מ"מ מאחר שניתן לו הכח והיכולת הוה ה"ה נק' בשם אלקים. והפי' הב' באלקים הוא בחי' אלקות וכמ"ש בשו"ע או"ח סי' ה' בכונת אלקי' שהוא תקיף ואמיץ אשר לו היכולת בעליונים ובתחתונים, והיינו שהוא כל יכול כו' ויכולת זאת היא יכולת מוחלטת מצ"ע כו'. ובוה יובן מה שמלאכים נק' אלקים וכמ"ש הודו לאלקי אלקים, ופי' הרמב"ן ע"פ לא יהי' לך אלקי' אחרים שהמלאכים נק' אלקים והקב"ה נק' אלקי האלקי' כו', והיינו לפי שהמלאכים הם שלוחי השפע ויש להם תוקף ויכולת, וכמו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש שהן בעלי כח רב כאו"א בהכח הניתן לו עש"ז נק' אלקים, וכן מט"ט נק' שרו של עולם, והיינו שע"י היא ההשפעה בעולם והוא השר ע"ז שהנהגה היא על ידו, ונק' עבדו המושל בכל אשר לו כו' כמ"ש במ"א, וכידוע דמט"ט הוא בחי' נעלא דשכינתא ונעל תרגומו נרתק כתרגום רות ע"פ שלף איש נעלו כו', והיינו כמו נרתק שבו מתעלם השפע כו', כמו"כ האור האלקי ע"י שמתעלם במלאך מט"ט באפשר להיות בבחי' חיות לעולם כו', וזהו שהנהגת העולם הוא ע"י מט"ט ועש"ז נק' שר העולם שהוא שר ומושל על הנהגה זו כו'. אבל מ"מ זהו רק מה שניתן לו הכח לא בכח עצמו ח"ו ואין ביכולתו להוסיף ולגרוע דבר מכפי שנמשך בו ההשפעה מלמעלה כו'. וכמו"כ מיכאל וגבריאל

שרים של מים ואש הרי כוחם נמשך ממדת העליונות, דמיכאל כחו ויכולתו הוא ממדת חסד דז"א דאצ"י ולא יוכל לשנות אפי' כמלא נימא מכפי הנמשך לו, וזהו קול ה' על המים כו', וכן גבריאל כו', וז"ש כי כל אלקי העמים אלילים ופי' הרמב"ן שקאי גם על המלאכים דפי' אלילים היינו שאין בהם מועיל ואין בהם ממש. כלל לפי שאינן יכולים לעשות שום דבר. מעצמן ואין להם שום בחירה בזה רק שהכל הם עושים ע"פ רצון ה' השופע בהם והם כגרזן ביד החוצב בו כו', ומה שהשפעה נמשך ע"י הוא רק בכדי שיתעלם האור כו' כנ"ל. אבל כל כוחם ופעולתם הוא רק בכח האלקי השופע עליהם וא"א להם לשנות מאומה, ומצד האלקות יכולה להיות ההשפעה באופן אחר לגמרי כי הוא הבעל היכולת האמיתי בבחי' יכולת מוחלטת מצ"ע דכל אשר חפץ ה' עשה כו', וכמו"כ הע' שרים נק' בשם שרים ונק' ג"כ אלקים ע"ש הכח שניתן בידם שע"י תהי' ההשפעה למטה, וכמו השפעת החום מהשמש והקור מהירח, וכת' ממגד תבואת שמש וממגד גרש ירחים כו', עש"ז נק' ג"כ אלקים, אבל מ"מ הרי אין כוחם מצ"ע ח"ו כ"א מה שניתן להם וכפי האופן שניתן להם הכח מלמעלה כן הוא כוחם והשפעתם כו', וכדאי' במד"ר בראשית פכ"ב בענין קין והבל ארשב"י כו' משל לשני איתליטין (שרים) שהי' עומדים ומתגוששים לפני המלך אלו רצה המלך פירשן ולא רצה. המלך לפרשן נתחזק א' על חברו והרגו והי' מצוחח ואומר מאן יבעי דינא מן קדם מלכא כו' שאם הי' רוצה הי' מוחה ביד המכה כו', ובתוי"ט בפ"ג דאבות משנה ט"ז על המשנה הכל צפוי והרשות נתונה הביא מד"ר הג"ל ואומר כמו שהוא בין שני בנ"א, שיכול למחות ואינו מוחה לפי שמסר להם הבחירה, כך בענין שרו ש"ע נתן לו הכח להשפיע כפי הסדר הטבעי במנהגו של עולם אף שיכול למחות ולהיות משדד הטבע אינו מוחה כ"א לעתים רחוקים כו', ובאמת למעלה בשרו של עולם וכן בהשרים כמו מיכאל וגבריאל אינו בדרך בחירה כלל כי הבחירה ניתנה למטה דוקא לא למעלה כו', וא"כ הרי אין כל סברה כלל שעושים דבר בכח עצמן רק בכח עליון וממילא בידו לשנות הטבע אלא שאינו מוחה לפי שכך הוא רצונו ית' שיתנהג העולם ע"פ הטבע כו', וכן הוא בע"ש שנתן להם כח להשפיע ויצב גבולות עמים כו' שנתן לכאור"א שר מיוחד (ובמד"ר איכה ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי אי' שהמה בחרו להם השרים וישראל בחרו בה' כו') וניתן לו הכח להשפיע וגם להתגבר זה על זה כפי רצון ה' כו' וכמשל ב' אתליטין הג"ל, ולכן נק' אלקים ע"ש הכח, אף שבאמת אינן אלקים כלל כי הכח הוא מה שניתן להם ואינו מכח עצמן כלל, וכשרוצה למחות בהם הי' מוחה ומשפיל גאים וחזקים ומגבי' שפלים וחלופים וכמו מסרת גבורים ביד חלשים כו', ונמצא לפ"ז מובן דמיש מכל אלקים אין זה סותר למ"ש ומבלעדי אין אלקים דבאמת אין אלקים היינו בחי' אלקות מבלעדי ית' שהוא לבדו הוא הכל יכול בבחי' יכולת אמיתי ומוחלטת כו', ומה שהשרים היינו המלאכי' העליוני' וגם ע"ש נק' אלקים אין זה שהם בבחי' אלקים ח"ו כ"א נק' כן ע"ש הכח שבידם, שהכח הזה ניתן להם מלמעלה ובידו למחות בהם כו', וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה בשמים וארץ דאע"פ

שיש שרו ש"ע וכמה שרים עכ"ז הכל כל אשר חפץ ה' עשה כו'. והיינו דגם מה שהם עושים הוא רק חפץ ה', וגם בידו לשדד הכח שלהם ולעשות כחפצו ית' כו'. וכמ"ש האומר עצתי תקום וכל חפצי אעשה כו'. וזהו כי גדול הווי' מכל אלקי' דעם היות שניתן כח להשרים להשפיע שעש"ז נק' אלקים כו' עכ"ז אין זה ערוך כלל וכלל לגבי כח ויכולת האלקות שזהו בחי' יכולת אמיתי שהוא כל יכול. משא"כ יכולת השרים אין זה יכולת אמיתי כלל, וממילא אין בהם ממש כלל וכלל כו'. ולכן הוא גדול עליהם לשדד ולמחות כו'. וזהו ג"כ שנק' אלקי האלקים שהכח שלהם הוא מכח עליון לא מכח עצמן והוא שולט עליהם הן בהשפעתם והן למחות כו'. אמנם עדיין צ"ל מ"ש עתה ידעתי כי גדול הווי' מכל אלקי' דהוליל כי גדול אלקי' כו'. וכמו אלקי האלקים דהרי בחי' כח ויכולת זהו בחי' אלקים כנ"ל. א"כ הוי' צ"ל כי גדול אלקים מכל האלקי' כו'. אך הענין יובן בהקדים להבין מ"ש כי בדבר אשר זדו עליהם, והיינו מה שדן את המצרים מדה כנגד מדה וכמארו"ל בקדרה שבשלו כו'. משמע דמזה נתפעל יתרו יותר מהנס דקרי"ס עצמו שהי' נס נפלא יוצא מדרך טבע מ"מ נתפעל יותר מזה שטבעו המצרים כו'. והענין הוא דהנה בת"ז במא' דפתח אלי' אי' אנת הוא עילת העילות וסיבת הסיבות כו', וידוע ההפרש בניהם דעה"ע הוא מה שבא בסדר והדרגה ע"ד עילה ועלול שזהו מבחי' ממכ"ע כו'. והיינו דסדר השתל' הדברי' מעילה לעילה בא ומגיע עד שיבוא הדבר הזה כו'. אבל סיבת הסיבות נמשך מבחי' סוכ"ע שהוא שלא כסדר והדרגה דהשתל' ומשם נמשך ע"ד סבה וכמו כי היתה סיבה מעם ה' למען הקים את דברו במ"א י"ב ט"ו, ובמ"צ סבה ענין הקפת הדבר והגורם לה כו'. וא"כ עדי' ענין שהוא ית' נק' סבה"ס היינו שמסבב דברים שלא כדרך ההשתל' עד שבא לידי כך שיקוים כפי רצונו ומשפטו ית'. וכדאי' במד"ר סוף מג"א ע"פ מה נורא מעשיך מה דחילין אינון מנגנות שלך ופי' המת"כ בשם הערוך מה נורא הם הערמות שלך, וכידוע דערמה היינו מה שבא בסיבוב דברים וכמ"ש במ"א ההפרש בין חכם לערום. ובמד"ר פ' בא פי"ח ע"פ אזכרה נגינתי נזכר אני כו' נוגנין שעשית למצרים, ובלך לך פמ"ג ע"פ אשר מגן צריך בידך כמה מנגנאות עשיתי להביאן תחת ידיך כו', והיינו סיבובי דברים עד שבא לידי כך, דהמשכה זו היא מבחי' סוכ"ע כו'. והנה בחי' הסיבה היא ג"כ מלוכש בטבע רק שבטבע גופא מסתבבים ענינים שלמעלה מהטבע, וכמו בנס דפורים שהי' הכל ע"פ הנהגת הטבע מ"מ הרי היו הדברים שלא ע"פ הטבע והיינו שלא ע"פ הנהגת הדעת והשכל כו' ונא' ע"ז ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו כו', ונמצא שזהו התלבשות למעלה מהטבע בטבע, והי' פלא יותר מלמעלה מהטבע לגמרי וע"ד שאמרז"ל שבור את החבית ושמור את יינה בב"ב דט"ז ע"א, כמו"כ כאן שבור את החבית היינו שבירת הטבע ע"י הסבות הנפלאות הבאים מסכה"ס ושמור את יינה שאעפ"כ תהי' הטבע קיים ולא יצא דבר חוץ מהטבע לגמרי כו', והי' התחברות שני הפכים שזהו מלמעלה יותר כו'. והענין הוא דהנה אל דיעות ה' בחי' ד"ע וד"ת, ד"ע שלמעלה היש ולמטה האין וד"ת הוא שלמטה יש כו'. ומבחי'

דיע נמשכים הענינים שלמעלה מהטבע שזהו מבחי' דכולא קמיי' כלא חשיב
 ובטל באמת שנמשך משם להיות ביטול הטבע לגמרי שיהי' בבחי' כלא
 בהתגלות כו'. וד"ת הוא הנהגת הטבע שזהו מאין ליש כו', אבל זה שגם
 בטבע יהי' למעלה מהטבע זהו מחיבור ב' הדעות יחד, והיינו שבבחי' ד"ת
 יהי' הגילויי דבחי' דיע ומ"מ יהי' בחי' ד"ת בבחי' קיום כו', וע"ד מקום
 הארון אינו מן המדה שאין זה ביטול המקום לגמרי כ"א שהמקום גופא יהי'
 למעלה מהמקום שזהו מדרי' עליונה הרבה יותר כו'. וכמו"כ יובן דהתחברות
 דטבע ולמעלה מהטבע זהו התחברות ב' הפכים בנושא א' שזהו ממדרי' עליונה
 יותר והיינו מבחי' אל דעות כו'. וזהו שנתפעל יתרו דוקא מזה שנפרע מהם
 מדה כנגד מדה יותר מהנס דקרי"ס שזהו מה שלמעלה מהטבע ואין זה
 חידוש כ"כ דמגילויי אוא"ס הסוכ"ע נתבטל הטבע כו' (ולכאור' הי' בזה פלא
 בטבע גופא מה שנצבו כמו נד ולא שנתבטלו המים לגמרי כו' ומ"מ טבע המים
 נתבטל כו', ומה שנצבו כו' בזה הפלא דברה"ע יותר מקרי"ס וכמ"ש בסש"ב
 ח"ב פ"ב), אבל מה שהמצרים נטבעו בים שהי' ע"י כמה סיבובי דברים
 דכמה מנגינות עשיתי למצרים כו' עד שבא לידי כך שזהו שבטבע גופא
 יהי' למעלה מהטבע מזה נתפעל יותר כו', ועז"א כי גדול הוי' כו' דכח זה
 הוא מש' הוי' דוקא להיות דאני הוי' כולא חד עם בחי' אוא"ס המאציל
 כו' דלהיות דש' הוי' הוא בחי' ממכ"ע ובבחי' התלבשות כו' ומ"מ הוא כולא חד
 עם בחי' עצמות המאציל ב"ה לזאת מבחי' זו דוקא יכול להיות גילויי בחי' למעלה
 מהטבע בטבע כו'. וז"ש כי גדול הוי' מכל אלקים שנת"ל דענין אלקים
 היינו בחי' הנהגת הטבע שע"י השרים העליונים כו', וגדול הוי' מכל אלקים
 דהיינו שבטבע גופא ישבור את הטבע והטבע יהי' קיים כו'. והיינו דלבד
 זאת שבכחו ויכולתו לשדד את הטבע לגמרי כו', הנה ביכולתו להנהיג בחי'
 למעלה מהטבע בטבע גופא, וזהו מבחי' שם הוי' דוקא להיות כי אני הוי'
 דאני והוי' כולא חד כו'. והנה ענין שדוד הטבע וביטולה הוא ג"כ מש' הוי',
 דהנה ידוע דאלקי' בגימ' הטבע, והיינו שהטבע שזהו ההשפעה האלקית שע"י
 שרו ש"ע להיות ההשפעה כמנהגו ש"ע וכמו"כ כל השרים שנת"ל ה"ז מבחי'
 ש' אלקים דפי' אלקות דהיינו בחי' כח האלקי שבא בבחי' התלבשות ממש
 בעולמות בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל להחיות כל העולמות והנבראים
 כאור"א לפי מעלתו ומדרגתו כו'. אבל ש' הוי' אינו בא בבחי' התלבשות ממש
 בעולמו, דגם הארת ש' הוי' שמתלבש בעולמות נא' ע"ז אין קדוש כהוי' שהוא
 בבחי' קדוש ומובדל כו' וכמ"ש במ"א. ועצם הוי' הוא למעלה מבחי' התלבשות
 כו'. והענין הוא דהוי' ואלקי' היינו בחי' אורות וכלים כנוודע, והכלים להיותם
 בבחי' מציאות וגבול לכן מבחי' ש' אלקי' נמשך האור בבחי' התלבשות
 כח הפועל בנפעל כו', אבל ש' הוי' שהוא בחי' האור עם היות שנתצמצם
 להיות בבחי' ממכ"ע ולהיות בבחי' התלבשות בכלים כו', מ"מ הרי אני הוי'
 שהוא בבחי' כולא חד עם אוא"ס המאציל דלכן הוא בבחי' פשיטות ובבחי'
 א"ס כו', ומשו"ז אינו בא בבחי' התלבשות בעולמות, ואדרבא ע"י גילוי
 ש' הוי' נעשה ביטול הטבע לגמרי, וכמ"ש באותות ומופתים דמצרים וקרי"ס

וידעו מצרים כי אני הו'י' שע"י גילוי שם הו'י' דוקא געשה ביטול הטבע כו'. ובוה יובן מה שבמ"א (בתו"א ד"ה שמאלו תחת לראשי) מבו' דמה שמלאכים נק' בש' אלקי' הוא לפי שהן בטלים בתכלית ואינם תופסים מקום כלל לגבי האור והחיות שבהם וכל מציאותם הוא רק החיות האלקי שבהם ולכן בעת השליחות נק' לפעמים גם בש' הו'י' וכמ"ש ותקרא ש' הו'י' הדובר אלי' כו'. ולפ"ז מה שהמלאכים נק' אלקים הוא ע"ש אלקים דהיינו בחי' החיות האלקי שבהם שזהו כל מציאותם כו'. ומ"מ גדול הו'י' מכל אלקי' שהרי כ"ז הוא מבחי' ש' אלקים ומבחי' הכלים שזהו בחי' גבול אבל הו'י' הוא בחי' אוא"ס הבלתי בע"ג להיותו בבחי' יחוד ודביקות באוא"ס המאציל ב"ה. וגם מה שהמלאך נק' לפעמים בש' הו'י' בעת השליחות הרי מ"מ הוא מלאך דפי' שליח. וענין השליח הוא שבו כח המשלה. אבל מ"מ הוא דבר בפ"ע מהמשלח כו'. אבל ש' הו'י' הוא חד ממש עם אוא"ס המאציל ולא שייך ע"ז לי' שליח ח"ו כי הוא עצמו ש' הו'י' שבבחי' חד ממש כו'. וזהו כי גדול הו'י' מכל אלקי' היינו בחי' ש' אלקי' והמלאכים שיש בהם כח אלקי' כו'. גדול הו'י' מזה שהוא בחי' א"ס ובחי' בל"ג בעצם להיות דאני והו'י' כולא חד כו'. וגם מה שע"י השליחות נק' לפעמים המלאך בש' הו'י' (שזהו לכאור' כענין התלבשות האורות ש' הו'י' בכלים ש' אלקי' כו' זעמ"ש בתו"א והוספות בהגהות בד"ה להבין ענין הברכות) ה"ז באין ערוך כלל לגבי ש' הו'י' דאני והו'י' כולא חד כו'. וזהו מה שמבחי' ש' הו'י' נמשך לשדד ולבטל הטבע כו'. אמנם מה שע"ז יהי' התחברות הטבע ולמעלה מהטבע זהו עוד דבר פלא ונעלה יותר כנ"ל. וי"ל דזה שמש' הו'י' יהי' בחי' למעלה מהטבע זהו מיחוד הו'י' עם בחי' אוא"ס המאציל דהיינו יחוד סוכ"ע וממכ"ע כו'. ובחי' התחברות הנ"ל זהו מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע דמשרו' בש' הו'י' גופא יש ג"כ ב' ענינים הפכים שבא בבחי' צמצום דד' אותיות ובבחי' התלבשות בכלים ומ"מ הוא בבחי' פשיטות בעצם ובבחי' א"ס כו' (וכמ"ש במ"א בענין הקו שיש בו ענינים הפכים שהוא בחי' קו המדה ואנת הוא דקשיר לון כו'). ומבחי' זו שבש' הו'י' נמשך להיות התחברות דלמעלה מהטבע בטבע כו'. וז"ע שמו הגדול שקאי על השם הו'י' שנק' גדול להיות אני והו'י' כולא חד דלכן גדול הו'י' מכל אלקים כו' כנ"ל. ועש"ז נק' שמו הגדול כו'. והפי' הב' בשמו הגדול הוא שזהו למעלה משם הו'י'. והיינו בבחי' אוא"ס המאציל ממש שלא נתצמצם כלל בשם הו'י' ואינו בא בבחי' התלבשות כלל כו'. וע"ז ולגדולתו אין חקר דלגדולתו העצמית אין חקר כלל. בתחלה כתי' גדול הו'י' ומהולל מאד דבחי' ש' הו'י' הגם שהוא גדול וכמשנת"ל שהוא ג"כ בבחי' א"ס בעצם מ"מ שייך בזה הילול ושבח ושייך חקירה והתבוננות השכל איך הוא גדול ומהולל כו'. ולפי אופן ההשגה וההתבוננות באיכות גדולתו לפי אופן זה הוא הביטול כו'. וזה שייך בשם הו'י' שהוא בחי' הגילוי דאוא"ס להחיות את העולמות והיינו מה שבא בבחי' התלבשות בכלים דאצי' שזהו בחי' הגילוי דאוא"ס כו'. ובוה שייך ידיעה באיכות ואופן הגילוי, וכמו בהד' אותיות בבחי' צמצום והתפשטות כו' שזהו אופן הגילוי ששייך

בוה ידיעה והשגה איך הוא הגילוי, וכמוֹכ בהאור איך ומה הוא כו'. והגם שזהו בחי' האוא"ס דעצמיות המאציל ממש כנ"ל בענין אני הוי', מ"מ מאחר שמתצמצם בש' הוי' ה"ה בא בבחי' ידיעה והשגה כו' (שהרי הפרד"ס אומר דאצ"י הוא שמו של הא"ס היינו שע"י אצ"י האורות אנו יודעים גם בחי' אוא"ס המאציל אלא שהיא בבחי' ידיעה מובדלת כו' כמשנת"ל ומכ"ש ששייך ידיעה בבחי' האורות דש' הוי', וי"ל שז"ע מ"ש הפרד"ס שמורה על תכונת הדבר כו') (ובפרטיות י"ל שיש בש' הוי' דאצ"י ג' מדרי', הא' מה שש' הוי' בא בבחי' צמצום לפ"ע הכלים והיינו מה שמוגבל בהאותיות הוי', ובפרטיות יותר י"ל שזהו בחי' הניקוד דהוי' ועמ"ש השל"ה ד"ד ע"א ובחי' זו היא ע"ד והחכ' מאין תמצא כו' וכמ"ש בלקו"ת בהג"ה בד"ה תקעו הב' דהקו הוא בבחי' יש מאין ומ"מ הוא בבחי' דביקות כו', ועמ"ש מזה בד"ה יו"ס של ר"ה, רס"ו. והב' מ"ש אני הוי' שכולא חד עם אוא"ס הבלי גבול והיינו בשם הוי' מה שהוא בבחי' פשיטות ובבחי' א"ס בעצם כו', וזהו מה שמש' הוי' נמשכים ניסים נגלים כו' כנ"ל. והג' זה שבש' הוי' יש התחברות ב' ענינים הנ"ל דעם היותו בבחי' פשיטות ומ"מ הוא מתצמצם לפ"ע הכלי כו' שזהו מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע כו', ומהו נמשך למטה ג"כ להיות בחי' למעלה מהטבע בהטבע שבור את החבית ושמור כו', ובגילוי יותר כענין מקום הארון כו' שזהו מש' הוי' דוקא כו' כנ"ל). וכמוֹכ בכללות בחי' אור הקו שבא בבחי' גילוף והתלבשות בעולם שזהו מה שנתצמצם להיות לפ"ע העולמות כו' דבכללות המשכתו יש בו ש' הוי' כו' כמ"ש במ"א דבכ"ז שייך ענין החקירה וההתבוננות וענין ההילול כו'. אבל לגדולתו העצמיות אין חקר כלל שאינו שייך שם חקירה וידיעה כלל איך ומה היא גדולתו ואינו שייך ענין ההילול והשבח כלל אדרבה עז"נ גורא תהילות שיראים להללו, והיינו לפי שהוא עושה פלא, פלא הוא בחי' חכ' כמא' פליאות חכ', והיינו שבחי' חכ' וגם מקור החכ' שזהו פלא אותיות אל"ף מל' אאלפך חכ' כו' נק' בש' עשי' אצלו ית'. ובכדי להגיע לבחי' ומדרי' זו זהו ע"י הודאה דוקא לא ע"י הילול ושבח כו'. וכמשנת"ל דבחי' הודאה מגיע בבחי' עצמות א"ס כו'. או ע"י מס"נ שזהו למע' מטרי"ד המושג כו'. וז"ע מס"נ דאחד, דהנה א' דאחד זהו אאלפך חכ' שנמשך להיות מקור לחכ' והח' הוא בחי' חכ' כו', ובכדי להמשיך מבחי' עצמות אוא"ס להיות מקור לחכ' זהו ע"י מס"נ באחד שיש בכא"וי מנש"י הכח למס"נ ע"י שיש בו מבחי' עצמות אוא"ס שלמע' מע' מבחי' החכ' כו'. וז"ע שמו הגדול בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' ש' הוי' עד שבחי' חכ' (דהוי' בחכ' כו') וגם מקור החכ' הוא באין ערוך לגבי זה וכעשי' נחשב כו'. ומה שנק' שמו הגדול היינו להיות שהוא בחי' א"ס הבלי גבול ממש ועש"ז נק' גדול וע"ד דעולם התהו נק' בנה הגדול לפי שבתהו ריבוי האור דהיינו האור כמו שהוא בבחי' בלי גבול כו' כנודע. כמוֹכ בחי' עצמות אוא"ס שלמע' מהשתל' שזהו בחי' בלי גבול ה"ה נק' גדול כו'. והענין הוא דהנה כתי' טוב שם משמן הטוב ואי' במד"ר שמן הטוב מהלך מקיטון לטרקלין אבל שם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו. דהנה

שמן הוא בחי' חכ' ושמן הטוב הוא בחי' ח"ס חכ' שבכתר כו' כנודע. ועם היות דשמן צפה ע"ג יין מ"מ כתי' ויעמוד השמן שיש בזה הפסק שאינו נמשך בבחי' בלי גבול. וזהו שהשמן הטוב הולך מקיטון לטרקלין היינו המשכת החכ' מחכ' עד סוף האצי' כו'. וכמ"ש בע"ח בענין כולם בחכ' עשית. דהיינו התלבשות אוא"ס בחכ' דא"ק וע"י חכ' דא"ק מאיר ומתלבש בחכ' דאצי', ובכללות אצי' דאבא עילאה מקננא באצי' כו'. משא"כ בכריאה אין החכ' מאיר ויש פרסא מפסיק כו' וכמ"ש בע"ח דרש הפרסא היא מבחי' בינה היא המאירה בכרי' בחי' אימא עילאה כו'. אבל שם טוב מהלך מסוף העולם ועד סופו וכמו בחי' עיגולי א"ק שסוכבי' ומקיפי' גם מתחת עולם העשי' וגם בחי' היושר דא"ק מסתיים בעשי' (ומ"מ בזה יש חילוקי מדרי' כמ"ש במ"א. אבל בחי' העיגולים סובב ומקיף בשוה כו'). ומכ"ש בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שעזינ' עד שנבה"ע ה' הוא ושמו בלבד כו'. הרי בחי' העיגול הגדול שלפני הקו סובב ומקיף כללות השתל' הקו בהשוואה כו'. והיינו דכל שהאור הוא בבחי' הבדלה יותר ה"ה בבחי' התפשטות יותר, וכידוע דעומק תחת היא לפ"ע עומק רום כו'. ח"ע שמו הגדול דהיינו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מש' הוי' דלגדולתו אין חקר לפי שהוא בבחי' קדושה והבדלה ביותר וכמו"כ התפשטותו הוא בבחי' גדולה ביותר בבחי' א"ס ובחי' בלי גבול ממש. ועש"ז נק' שמו הגדול כו'. אמנם רוב המקובלים דעתם ז"ל אשר ש' הוי' שייך גם באוא"ס שלמעלה מאצי', וכידוע בענין ב' שמות הוי' דכתי' ויקרא הוי' דהוי' הב' נק' ש' הוי' דלעילא שלמעלה מאצי', והוי' הא' הוא ש' הוי' דאצי' שנק' ש' הוי' דלתתא. ובוהר באד"ר דקל"ח ע"ב דבכ"מ שנא' ב' שמות הוי' בפסוק א' חד לוי"א וחד לעתיק הרי גם בעתיק שייך ש' הוי'. וכן גם מש"כ בפרדר"א עד שנבה"ע ה' הוא ושמו בלבד דהיינו באוא"ס שלפני הצמצום הנה בחי' שמו זהו בחי' ש' הוי'. דהנה הגנת אגוז או' דש' הוי' הוא בבחי' עצמות א"ס ממש. וי"ל דד"ע שנק' שם המיוחד דהיינו שהוא בבחי' אמיתת אחדותו ממש. ועמ"ש במא' האחדות להחסיד הר"י יעב"ץ ז"ל בתחלתו. וכ' השל"ה ד"ה ע"א בשם הג"א דש' הוי' שבעצמות אינו בבחי' אותיות כ"א בחי' אמיתת הוי' כו' וכמ"ש מזה במ"א. והשל"ה שם ד"ד ע"א כ' דבעלות הרצון שייך ענין ש' הוי' אבל לא למע' מבחי' עלות הרצון כו'. וכ"כ הפלח הרמון שע"ד ס"ב דמי שלא נתפייס בדעת הפרדס שהשם הוא רק לעצם האצי' לבד. כיון שהנאצלים מחודשים והשם קדמון וכמא' עד שנבה"ע ה' הוא ושמו לבד. ואין הענין שהוא בחי' קדמון ממש (לפי מה שמפרש אותו בהרצון כו') רק למע' מאצי' כו'. דזהו ששמו קדמון כקדמותו היינו בהשם שבעצמות ממש וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה. רס"ו. וכאן הכוונה על השם שבאור הא"ס דמ"מ ה"ה לפני האצי', דאצי' הוא שנתחדש דבר וכידוע דאצי' היא הגילוי שע"י הצמצום שזהו בבחי' חידוש (והגם שהוא ג"כ בבחי' גילוי ההעלם כו' מ"מ ב' הענינים יצדקו בו וכמ"ש בד"ה הנ"ל) והוא מבחי' ש' מ"ה החדש (וי"ל שנתחדש לאחר השבירה כו') ואור א"ס הוא בחי' הגילוי שלפני הצמצום וכמ"ש במ"א (והפלה"ך הגם שאינו מדבר מענין הצמצום מ"מ הרי הנאצלים הרי נתחדשו באצילותן ממקורם

שנאצלו כו', והאור והוא הרצון ה"ה למעלה מאצי' והיינו כמו שכלול בעצמותו עדין כו', ועמ"ש מזה בד"ה הנ"ל). ולזאת א"א לומר דהש' הוי' הוא באצי' לבד, ולזה ביאר דשמו הגדול היינו ש' הוי' הוא בבחי' הרצון שעלה ברצונו ית' להאציל כו', והענין הוא דהנה הוי' הוא ל' מהוה והיינו בחי' האור השייך אל העולמות ובחי' מקור להם להוותם ולהחיותם כו', והרי בחי' זו הי' כלול מעולם בעצמותו ית' גם קודם שבא בגילוי להיות מקור כו', אלא כמו שכלול בעצמותו הוא ג"כ באין ערוך לעצמותו ית', וכמ"ש בתוי"א ד"ה לבסומי בסורי' דרוה"ב וז"ל וכבר נת"ל דבחי' ממלא וסובב הוא רק הארה לבד ממנו ית', אבל מהותו ועצמותו ית' אינו בגדר עלמין אפי' להיות סובב וממלא עלמין כי לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהוים ממנו ומקבלים חיותו ממנו ית' שהרי אתה הוא עד שלא נבה"ע ולאחר שנבה"ע בשוה ממש, וגם אילו לא הי' בורא עולמות הי' הכל שוה לפניו ית', אלא מה שמחי' ומהוה עולמות זהו רק הארה ממנו ית' כו' עכ"ל. נמצא בחי' חיותו סוכ"ע וממכ"ע להוות העולמות זהו כלא חשיב לגבי מהותו ועצמותו שאינו בגדר עלמין כלל. אלא שממהו"ע נמשך ג"כ הארה זו להיות סוכ"ע וממכ"ע ח"ע ש' הוי' י"ה הוא בחי' סוכ"ע (הנסתרות לה' אלקינו כו'), ויה' בחי' ממכ"ע כו', וזהו בגדר עלמין ר"ל שיהי' סוכ"ע וממכ"ע ונק' שמו, ומהו"ע אינו בגדר עלמין היינו כמו אילו לא הי' בורא עולמות כו', והנה מאחר שזה נמשך ממהו"ע ית' הרי גם קודם שנמשך ההארה ממנו ית' שיהי' בחי' סוכ"ע וממכ"ע הרי היתה כלולה בעצמותו ית' ובד"כ הוא בחי' הכת והיכולת שיהי' בחי' סוכ"ע וממכ"ע כו'. כי עם היות שהוא ית' מצד עצומ"ה אינו בגדר עלמין כלל, עכ"ז בכלל מאתיים וריבוא רבבות הוא ג"כ מנה כו', ומ"מ גם בעוד בחי' זו כלול במהו"ע ית' אינו ערוך למתו"ע ממש, וכמו עד"מ מרע"ה שהי' מבחר ומין האנושי עד שנא' בו ותחסלוהו מעט מאלקים, והנה אמרו"ל בנדרים דל"ח ע"א אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גיבור ועניו וחכם ועשיר וכולן ממשה כו', והרי זה שהי' גבור שזהו ממעלת הכח החיוני והגופני אינו ערוך למעלת חיותו חכם, וכ"ש למעלת נבואתו אשר מחציו ולמטה איש ומחציו ולמעלה אלקי' כו', וכמו שמשבחים חכם גדול מאד במה שיכול ג"כ לצייר בטוב איזה ציור כו', עכ"ז גם כזו זה הקטן כלול בו, כך הוא ענין הי' הוא ושמו בלבד שלגבי מהו"ע ית' שאינו בגדר עלמין כלל הנה מה שכלול בו ג"כ בחי' שמו ר"ל ש' הוי' היינו מה שיכול להיות מהוה כל הנמצאים ולהיות להם בבחי' סוכ"ע וממכ"ע זה כלא חשיב לגבי מהו"ע, ולכן נק' שמו כמו שהשם אין לו ערוך להעצמות והמהות ממש כו' ואעפ"כ כלול בו ית' כח זה להוות כל הנמצאים ולהחיות בבחי' סוכ"ע וממכ"ע כו', ולפי"ז י"ל דשייך ש' הוי' גם למעלה מבחי' עלות הרצון, והיינו גם בבחי' הפנימיות דאוא"ס מה שאינו שייך לעולמות כו' שנת"ל. דהנה ידוע דבחי' עלות הרצון ובחי' אוא"ס שלמעלה מעלות הרצון (שזהו בבחי' שאינו שייכות אל העולמות כו') הן שרש ומקור ב' הבחי' דממכ"ע וסוכ"ע וכמ"ש בד"ה הנ"ל, ולפי משנת"ל הרי ב' הבחי' נכללי' בש' הוי' דבחי' י"ה הוא בחי' סוכ"ע ויה' בחי' ממכ"ע (ועמ"ש בד"ה ועשית ח"ש, רנ"ה), או י"ל שהן ב' שמות

הוי' וכמו ש' הוי' דלתתא וש' הוי' דלעילא כו'. וא"כ שייך ענין ש' הוי' ג"כ בבחי' פנימיות אוא"ס שלפני הצמצום כו' ונק' שם העצם שזהו בחי' גילוי העצם דעצמות א"ס כו' וכמ"ש בכ"ד באורך. וכ"ז הוא מה שש' הוי' נק' שמו הגדול שהוא בחי' גילוי אור אלא שזהו גם בבחי' האור והגילוי לעצמו כבי' שלמע' מבחי' שייכות אל העולמות כו'. ובחי' שמו הגדול שלמעלה מש' הוי' היינו בחי' עצם האור שלמעלה מבחי' גילוי, וכידוע שיש בחי' שם העצם ובחי' עצם השם, דשם העצם הוא בחי' גילוי רק שהוא בחי' גילוי העצם כו', ועצם השם עם היותו ג"כ רק בחי' שם מ"מ * העצם שלמעלה מבחי' גילוי כו' וכמ"ש במ"א באורך. וזהו בחי' עצם שמו הגדול היינו בחי' עצם האור שלמעלה מגדר גילוי לגמרי גם לא בבחי' גילוי לעצמו כבי', וזהו בחי' הגילוי דלעתיד שיתגלה בחי' ההעלם והסתמיות דא"ס שלמע' מגדר גילוי לגמרי שזהו בחי' עזן סתימאה כו'. וז"ע ולגדולתו אין חקר בחי' גדולתו העצמי ונא' גדולתו ל' נסתר דהיינו בחי' א"ס סתימין דכל סתימין שלמעלה מגדר גילוי בחי' ישת חשך סתרו כו', שזהו בחי' עצם האור ועצם השם שזהו הנק' שמו הגדול כו'. וע"פ כל הנ"ל יובן מש"א משובח ומפואר עדי עד בבחי' נצחיות דא"ס כו'. דהנה פי' עד הוא ל' נצחיות וכמו עד עולמי עד וכן שוכן עד שהו"ע הנצחיות וכ"ש עדי עד וכמו לעדי עד ימלוך שהו"ע הנצחיות כו'. והנה ענין נצחיות אינו נופל אלא בדבר שהוא בגדר זמן דהיינו בחי' עבר הוה עתיד, ואמנם מפני שיש הפסק וגבול לזמן כמו אלף שנה ולא יותר ע"ז שייך לומר ל' נצחיות דהיינו שאין הפסק וגבול להזמן, ע"ד מ"ש וחי לעולם, וכן כל פי' עולמי עד היינו המשך זמן בלי גבול והפסק לעולם. אבל בדבר שאינו בגדר ובחי' זמן כלל דהיינו למעלה מבחי' הזמן דעבר הוה ועתיד כו', איך שייך לומר בו ל' נצחיות מאחר שאינו בגדר זמן עד שיתכן לומר בו שלא יופסק אלא יומשך לעולם מאחר שאינו בגדר הזמן כלל הרי אינו שייך לומר המשכת זמן בלי הפסק, כי כל משך זמן לעולם אינו שייך אלא בימים ושנים שהן תחת הזמן בהן שייך לומר שיומשך זמן רב בלי גבול, אבל לא בדבר שלמעלה מן הזמן לגמרי כו'. אך א"כ יש להבין דהרי ידוע שהזמן בחי' נברא מחדש מאין ליש כידוע בענין עולם שנה נפש כו', ובהכרח שיש גבול והפסק לזמן כמו שגוף הנברא יש לו הפסק אחר שהוא מחדש ויש לו תחלה ממילא יש לו תכלה כו', וכמ"ש בס' חכמי המחקר דכל דבר גופני ה"ה בעל גבול ותכלית וא"כ גם החיות המלוכש ומתפשט בו להחיותו בהכרח שהוא ג"כ בעל גבול ותכלית שא"א שיהי' כח בלתי מוגבל ומלוכש בגוף וכלי שהוא בעל גבול וזהו מוסכם מכל החוקרים וכמ"ש הרמב"ם במו"ג ח"ב בהקדמות. ולכן א"א ג"כ שיתמיד זמן בלתי תכלית מאחר שהוא בעצם בעל גבול בלתי אפשר שיתקיים מצ"ע לבלי גבול כו'. ואיך בזמן גופא יהי' בחי' נצחיות כמו עולמי עד דהרי ודאי כל מה שתחת הזמן אינו בבחי' נצחיות כו'. אך הענין הוא דהגם שהזמן מצ"ע

יש לו גבול והפסק בהכרח כנ"ל, מ"מ כאשר מאיר בו הארת אוא"ס שהוא למעלה מגדר זמן דעבר הוה כו', וכידוע בפ"י הוי' ה"י הוה ויהי' כאחד כו' אזי גם בזמן מאיר מבחי' שלמעלה מהזמן, והיינו ענין הנצחיות שיוכל להיות גם בזמן דהיינו שגם ימים ושנים הנופלים תחת הזמן דעבר הוה כו' לא יופסקו לעולם, שזהו מחמת הארת אוא"ס שלמעלה מהזמן כו', וכמ"ש בס' פלח הרמון שע"ד פ"ג לענין פ"י אין סוף דאין ר"ל מהו"ע ית' אלא על שמו ית' שהוא הנק' א"ס באמת כי בעל השם פשיטא שאין לו סוף שהרי אין לו תחלה כו', וידוע דכל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון, שרבים הן הנבראים יהי' נצחיים ברצון הבורא כו' (וכמו צבא מעלה שהן נצחיים ואין בהם הפסידות וכמ"ש במ"א עם היותם נבראים מחודשים שנבראו בששת ימ"ב כמ"ש במד"ר, רק שזהו ברצון הבורא שהוא בלתי בע"ג ובלתי בע"ת ביכולתו לתת הנצחיות גם בנבראים בע"ג כו') ואף כאן שמו ית' ושמו גימ' רצון הנה מהותו ועצמותו ית' הוא התחלה להם, ולכן נק' שמו בשם אין סוף דוקא ולא בשם אין לו תחלה כי התחלה יש לו מבעל השם התחלה רצונית ולא זמנית (עמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה הנ"ל), אבל לא סוף כלל ועיקר עכ"ה, וכ' עוד שלכן נק' הכתר לפעמים בשם א"ס אף שאינו קדמון בשום פנים אלא לפי שאורו הוא בבחי' א"ס, והנה ענין זה זהו בבחי' נפש כמ"ש בלקו"ת מהאריז"ל פ' תשא בפ"י ונתנו איש כפר נפשו שהכתר נק' נפש כל האצ"י, ועם היותו בחי' נאצל מ"מ נמצא בו בחי' א"ס, וכמ"כ עד"ו בבחי' שנה שהו"ע הזמן שנמשך ונתהווה בבי"ע מבחי' מל' דאצ"י (ומכ"כ במ"א שגם באצ"י יש בחי' זמן נאצל והו"ע הקדימה והאחור בסדר הספי' כו', וכמ"כ ענין רצו"ש הוא בחי' הפסק הזמן כו') אף שהזמן הוא נברא עכ"ז יכול להיות נצחי ברצון הבורא ית' ע"י שמאיר בו הארה מבחי' שלמעלה מהזמן כו', ונמצא מוכן מזה שיש בנצחיות הזמן בחי' יחוד וחיבור מלמעלה מהזמן עם הזמן וגם שהם ב' הפכים מן הקצה אל הקצה אבל בחי' נצחיות הזמן כלול משניהם יחד כו', וה"ע יחוד קוב"ה ושכינתא, דהיינו יחוד הוי' ואלקים, דהנה ידוע דבחי' הזמן הוא בבחי' מל' וכמ"ש ה' מלך ה' מלך כו' בחי' עבר הוה כו', וכמ"ש בע"ה ובלקו"ת מהאריז"ל פ' בראשית דבחי' הזמן הוא בנוק' דז"א, וע"כ מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות, אבל ש' הוי' הוא למעלה מהזמן לגמרי שו"ע ה"י הוה ויהי' כא' כו', ואמנם בחי' הזמן ה"ה בא בבחי' גבול והפסק וז"ש עינך בריכות בחשבון שהוא המל' שנק' חשבון כמ"ש בזהר וכמו דכ' שית אלפי שנין הוה עלמא וכמו כי אלף שנה בעיניך כו' (וי"ל שזהו ג"כ ענין ההפסק וההגבלה בבחי' המשכת האור האלקי בעולמות שאינו מאיר בגילוי ממש גם בעולמות בי"ע הרוחניים ומכ"ש בעולם התחתון שאינו מאיר גילוי אלקות כלל כו', והיינו מפני בחי' ההפסק והגבלה שיש בבחי' המל' כו'), אבל בש' הוי' דאצ"י הוא למעלה מבחי' גדר הזמן לגמרי וגם ל' נצחית אינו שייך לומר כו' כנ"ל, אך שהוי' שלמעלה מהזמן לגמרי מתייחד ומאיר בש' אלקי' דמל' דאצ"י והר"ע יחוד קוב"ה ושכינתא והיינו בחי' הנצחיות שבמל' כמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד וכ"כ שנא' ועד אין לו הפסק, והיינו בחי' הנצחיות גם בבחי' מל' ע"י גילוי אוא"ס שלמע' מהזמן שמאיר במל' כו', והנה

י"ל בזה בעומק יותר, והנה משנת"ל שהזמן יהי' נצחי הרי מ"מ אין זה אלא כחי' זמן שהוא בעצם בעל גבול, והיינו כל יום ושנה הכל כחי' גבול רק שאינו נפסק הגבול והוא ע"י רצון הבורא ית', ומ"מ אין זה גילוי כחי' אוא"ס הבלי גבול ממש ואין זה אמיתית ענין היחוד דהוי' ואלקי' שהאמיתית הוא שיהי' גילוי ש' הוי' ממש בש' אלקים, והיינו שהזמן גופא יהי' בבחי' למעלה מהזמן. והענין הוא ע"ד שמצינו בענין המקום המקום הארון לא הי' מן המדה הרי הי' המקום גופו שלא בבחי' מקום שהי' הארון בבחי' מקום אמתיים וחצי כו' וגם בית קדוה"ק הי' במדה עשרים אמה ומ"מ לא הי' מקום הארון מן המדה והיינו שע"י שנתגלה בבחי' מקום הארה מאוא"ס שלמעלה מבחי' מקום כו'. ועד"ז יובן בענין הזמן שיוכל להיות בהזמן ממש גילוי מלמעלה מהזמן, היינו שהזמן יהי' בבחי' למעלה מהזמן כו'. וזהו ע"י יחוד אוא"ס שמתייחד במדת מלכותו ית' מקור הזמן יהי' הזמן למעלה מהזמן כו'. ומוזה נמשך ג"כ איזה הארה גם בנשמות גילוי בחי' קצת מלמעלה מהזמן בזמן ממש כמו שהראה הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו כו' והיינו שהראה לו כל פרטי הזמן דשית אלפי שנים בזמן קצר כו'. וכעין זה נמצא בפע"ח שעמ"ט * שהאריו"ל השיג בשעה א' סודות התורה מה שאילו הי' בא לאומרים הי' צריך שהות שמונים שנה רצופים כו'. וכעין זה הי' בהבעש"ט ז"ל שראה דבר שהי' במשך זמן כאילו כבר הי', ומבו' במ"א שראיתו הי' בעולם היצי' ושם נראה המשך ערך ט"ו שנה שלמטה בבת אחת כו'. ובאופן כזה יהיו הגילויים דלעתיד שיהי' בחי' זמן ומקום אלא שהזמן ומקום גופא יהי' בבחי' למעלה מהזמן ולמעלה מהמקום כו'. והר"ע יחוד הוי' ואלקי' שיהי' גילוי ש' הוי' ממש בש' אלקים שהזמן ומקום שמבחי' שם אלקי' יהי' בבחי' למעלה מהזמן כו' (וכמו שנת"ל בענין התחברו' למעלה מהטבע עם הטבע שבטבע גופא יש הנהגה נפלאה מלמעלה מהטבע כו', ונת' שזהו דוקא מבחי' עצמות א"ס שלמע' מסוכ"ע וממכ"ע כו'. וכמו"כ יובן כאן ענין היחוד הנ"ל ושרשו הוא מבחי' גילוי שמו הגדול שלמע' מבחי' הוי' שבבחי' היותר עליונה שנת"ל, והיינו מבחי' עצם השם כו'). וזהו שהמל' נק' עד וכמ"ש הפרדס שער עה"כ דעד הוא ל' זמן וגם ל' נצחי, והיינו שהזמן יהי' בבחי' נצחי, וזהו מבחי' הארת אוא"ס שמלוכש במל' להוות את הזמן תמיד מאין ליש, הנה מבחי' זו נמשך ג"כ נצחיות הזמן כו', וכמ"ש במ"א בענין וארבה את זרעו בענין בחי' המל' שמהוה מאין ליש בבחי' התחלקו' וגבול אך בבחי' ריבוי מוגבלים עד אין קץ ושיעור כו', וכמו"כ הוא בבחי' הזמן מצד בחי' כח הא"ס שבמל' להוות הזמן יכול להיות המשך הזמן בלי הפסק בבחי' נצחיות כו'. וי"ל שזהו כמ"ש בלקו"ת מה יפו פעמיך דמבחי' המל' הי' עדיין ההתפשטות בבחי' א"ס ובלי גבול וצ"ל פרסא כו'. אבל מ"מ זהו בחי' נצחיות הזמן לבד כו', וכמ"ש ס' המחקר שעם היות שהזמן אף שהוא נברא ויש לו התחלה עכ"ז יכול להיות נצחי ובל"ג כמשנת"ל אין זה שיצא אל הפועל

ממש זמן בלי גבול שזהו דבר שא"א. כי אף שיומשך הזמן תמיד ולא יופסק. עכ"ז בהכרח המשכה זו היא באופן שיש כך וכך רבוא רבבות שנים מעת התחלת הזמן עד העתה שאתה עומד בו, אבל לא אפשר לומר שמהתחלת הזמן עד העתה ההוא עבר זמן בלי גבול שזהו דבר שא"א. כי כל מה שהוא בעצם בע"ג אם תוסיף עליו עוד גבול כמו ימים ושנים יהי' הכל עדיין בע"ג. והפי' שהוא נצחי היינו שלא יופסק לעולם ויומשך כן תמיד ולא יכלה לעולם. אבל לעולם יהי' בבחי' גבול בעצם כו'. וא"כ בחי' כח הנצחית הלו אינו שיצא כן בפועל זמן בלי גבול רק שיש בכח הלוות תמיד הזמן בלי תכלה וקץ אבל לעולם יהי' בבחי' גבול כו', רק שלא יכלה הגבול כו'. וזה"ע עד עולמי עד כו'. וכח והתהוות זו זהו מבחי' מל' שממנה מקור הזמן כנ"ל (וי"ל שזהו מה שכח הגבול אינו גבול ממש וכמ"ש בהביאור דושבתה, אלא ששם מבו' שהוא בבחי' א"ס ממש והוא רק כח המגביל כו'. ומ"ש כאן צ"ל להיות דכח ההתהוות הוא כח הא"ס לכן יכול להיות התהוות הגבול בבחי' נצחיות. וכנ"ל שהמל' מהווה מוגבלים עד אין קץ כו'. אמנם מכ"ז מובן שאין זה עדיין ענין יחוד הוי' ואלקי' דהיינו בחי' יחוד ז"ו"נ כו'). אבל ענין יחוד ז"ו"נ הוא שהוי' שלמעלה מבחי' גדר זמן לגמרי הוא מאיר בבחי' המל' שעיי"ז יהי' הזמן גופא בבחי' למעלה מהזמן כו'. והיינו כמ"ש בוח"א ד"ו ע"א בפ"י אני הוי' דאני בחי' מל' והוי' כולא חד, ובמק"מ שם אני שהיא מל' אני בעצמי הוא הוי' שאין בניהם פירוד כי כולא חד. והיינו דבחי' מל' שהיא מקור הזמן יהי' בבחי' א"ס ובבחי' בלי גבול ממש דהיינו למעלה מבחי' הזמן כו'. ועפ"ז יובן ענין משובח ומפואר עדי עד, דפי' עדי עד היינו בבחי' הנצחיות דא"ס שהי' בבחי' בלי גבול ממש. וזהו תכלית הגילוי דלעתיד וכמ"ש בסי' סד"ה אד' שפתי תפתח ההפרש בין מ"ת לתח"מ, דבמ"ת הי' מלמעלמ"ט היינו שהי' גילוי אוא"ס למטה וכמ"ש וירד ה' על ה"ס שהי' גילוי אוא"ס ממש למטה אבל המטה לא הי' כלי לזה כלל ועם היות שחרד ההר כמ"ש ויחרד ההר מאד כו', מ"מ הרי הי' בגשמיותה ולא הי' בבחי' כלי לאלקות כו'. וענין החרדה י"ל שז"ע ביטול כללי בכדי שהתחתון יתברר אח"כ ע"י הביטול במ"א שבשביל זה הי' הגילוי למטה בכדי שהתחתון יתברר אח"כ ע"י הביטול כללי, וכענין ויברך יעקב את פרעה, וכמו החזירה על כל אומה ולשון כו' וכמ"ש במ"א. אבל התחתון לא הי' בבחי' כלי כו'. ולעתיד יהי' מלמעלמ"ע והיינו שהמטה יזדכך ויהי' כלי לאלקות וזה"ע מלמעלמ"ע שהמטה יהי' במקום המעלה דהיינו שיוזדכך עד שיהי' כלי ממש לאלקות כו'. ונמצא שהי' או ג"כ גם בחי' התחתון והיינו שהי' בחי' מקום חזק, וכידוע דבתח"מ יהיו נשמות בגופים רק שהמקום והזמן יהי' בחי' א"ס ממש ויהי' כלי לאוא"ס כו'. וכמו וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כו' שתהי' ההשגה בבחי' עצמות א"ס, וכמו השכל וידוע אותי דבחי' עצמות א"ס יהי' בבחי' ידיעה והשגה ממש שהי' השגת המהות ממש. והרי עכשיו בהשגה א"א להיות כ"א בחי' המציאות דאלקות וג"ז בא לידי יש ע"י ההשגה כו' כמ"ש במ"א. ולעתיד תהי' ג"כ השגה רק שההשגה תהי' בבחי' מהות אלקות ממש. שזהו ג"כ

מ"ש ונחי' לפניו ממש בבחי' חיות פנימי כו' והיינו לפי שההשגה גופא תהי' ג"כ בחי' אלקות כו'. וכידוע דלעתיד יהי' הגוף בחי' אוא"ס הסוכ"ע ויהי' כלי לאוא"ס ב"ה כו' וכמ"ש מזה באורך בד"ה אלה תולדות נח. רל"ז. וזהו כמו שנת"ל שהמקום והזמן גופא יהי' למעלה מבחי' מקום ולמעלה מבחי' הזמן כו'. והיינו ע"י הגילוי דלעתיד שיתגלה במל' בחי' שמו הגדול דהיינו גילוי ש' הוי' שלמע' מגדר זמן ומקום כו', וגם בחי' שמו הגדול שלמע' מש' הוי' דהיינו גילוי בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום כו'. וגם כמו שנת"ל דבאוא"ס שלפני הצמצום יש ג"כ ש' הוי' גם בבחי' פנימיות דאוא"ס כו' ולמע' משם הוי' היינו בחי' עצם השם שלמעלה מגדר גילוי לגמרי כו'. ומשם דוקא נמשך זאת שהזמן ומקום יהי' למעלה מבחי' מקום וזמן וכמשנת"ל דהתחברות דלמע' מהטבע עם הטבע זהו מבחי' עצמות דוקא כו'. וז"ע עדי עד שהוא בבחי' נצחיות דא"ס. וכמשנת"ל בפ"י עדי עד שהזמן גופא הוא למעלה מהזמן כו', וזהו ע"י גילוי בחי' שמו הגדול שהר"ע יחדו הוי' אלקי', ועוד מצד גילוי בחי' עצמות א"ס שלמעלה מש' הוי' שזהו אמיתית הגילוי דלעתיד כו'. ומעין זה מאיר ג"כ בגעה"ע שהתענוג דגעה"ע הוא מבחי' מל' דאצי' שנעשה עתיק לבריאה ושרשו מבחי' עתיק דאצי' כו', וכמ"ש בדרוש להבין ענין ג' מיני אדם. ועמ"ש באגה"ק סי' כ"ט ד"ה א"ח ע"ב. וידוע דעתיק זהו בחי' עצמות המאציל ובשרש זהו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' גילוי כו' וכמשנת"ל ג"כ לעיל. וז"ע משובח ומפואר עדי עד בבחי' נצחיות דא"ס בעוה"ב וג"ע כו' שזהו ע"י גילוי בחי' שמו הגדול כו'.

בס"ד, ליל א' דחה"ש, רס"ח

ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים. ופי' רש"י לפניו משלש מחיצות חשך ענן וערפל שנא' וההר בוער באש כו' חשך ענן וערפל, וכ"ה במכילתא. וא"י שם חשך מבחוץ ענן מבפנים וערפל לפני ולפנים. ופרש"י ערפל עב הענן, וכן פרש"י ע"פ הנה אנכי בא אליך בעב הענן במעבה הענן, וזהו ערפל. ומשמעות הענין דערפל הוא יותר חשך מכולם. דחשך יש דיעה שהוא רק העדר האור, וענן הוא שיש דבר המענן ומחשיך, וערפל הוא עב הענן, חשך עב ביותר. והעה"מ כ' שערפל למטה במדרג' מכולם והיינו בחי' עש"י, ובמכילתא לא משמע כן שהרי ערפל הוא לפני ולפנים א"כ ה"ה למע' מחשך וענן אמנם בענין החשכת נראה שערפל הוא חשך יותר מחשך וענן כנ"ל. וצ"ל מהו"ע השלשה מחיצות ושכולם הם בחי' חשך וכו' גופא כל שלמע' במדרג' הוא בבחי' חשך יותר עד שערפל שלפנים מכולם הוא בחי' עב החשך כו', אשר העיקר במית' הי' הערפל וכמ"ש הנה אנכי

בא אליך בעב הענן שזהו הערפל וכן ומשה נגש אל הערפל כו'. דכללות הענין אי"מ מאד והלא במ"ת ה' גילוי אלקות וכמ"ש וירד ה' על ה"ס שהי' גילוי אוא"ס למטה וכתי' וכל העם רואים את הקולות כו' שכוא"א מישראל ראה גילוי אוא"ס ממש, ואיך ה' הגילוי הזה ע"י בחי' ערפל דוקא. גם צ"ל מה שבמ"ת נא' הכל שם אלקים וכמ"ש וידבר אלקים את כל הדברים האלה וכתיב ומשה עלה אל האלקים ומשה נגש כו' אשר שם האלקים. דידוע דשם אלקים הוא בחי' הצמצום וההסתר כו' ומאחר דבמ"ת ה' גילוי אוא"ס למה נא' הכל שם אלקים.

ולהבין כ"ז ילהק"ת המא' דהקדמת ת"ז פתח אלי' ואמר רבון עלמין אנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא עילאה על כל עילאין סתימא על כל סתימין למחתב"כ אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן לון עשר ספירן כו'. ופי' רבון עלמין קאי על עצמות א"ס בחי' אמיתית עצמותו ית'. ומה שנק' רבון עלמין הוא לפי שדיעתינו בבחי' העצמות הוא רק במה שהוא

אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. וצ"ל מהו האור הזרוע לצדיק, גם מהו ההפרש בין צדיקים לישרי לב, דגבי צדיקים או' אור זרוע לצדיק וגבי ישרי לב או' ולישרי לב שמחה. והנה במד"ר פ' שלח פי"ז אי' עפי"ז זרע הקב"ה את התורה ואת המצות להנחילם לישראל לחיי עוה"ב ולא הניח דבר בעולם שלא נתן בו מצוה לישראל יוצא לחרוש לא תחרוש בשור וחמור, לזרוע לא תזרע כרמך כלאים, לקצור כי תקצור קצירך כו', בנה בית ועשית מעקה כו' נתכסה בטלית ועשו להם ציצית כו'. ולפי"ז פי' אור זרוע אור היינו התומ"צ והזריעה הוא מה שנתלבשו בכל פרטי הענינים שבעוה"ז בחרישה וזריעה בלבושים ובתים וכן בכל שא"ד, ולפי"ז צ"ל שע"י ירידת התומ"צ למטה בענינים הגשמיים עי"ז נתוסף בהם אור, וכמו עד"מ בזריעה הרי ע"י שזורעין הגרעין בארץ נעשה הצמיחה בתוס' וריבוי, כמ"כ ע"י זריעת תומ"צ למטה נעשה צמיחה והגדלה למעלה מכמו שהן בעצם מדריגתן בשרשן למעלה, דע"ה דשרשן למעלה גבוה במאד, וכנודע דתרי"ג מצות דאורייתא ז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור וכן התו' דאורייתא מחכמה נפקת מ"מ שרשה בבחי' הכתר ואורייתא וקוב"ה כו"כ כו', מ"מ ע"י ירידתם למטה נעשה בהם עלי' ותוס' אור למעלה משרשם ומקורם כו'. וזהו שהביא ע"ז ברבות שם פ' ה' חפץ כו' יגדיל תו', והיינו שע"י הזריעה נעשה הגדלה בתו' כו'. וצ"ל מהר"ע הצמיחה והגדלה שנעשה בתומ"צ ע"י ירידתם למטה כו'. ובזהר פ' בראשית דל"א ע"ב מפרש דקאי על האור שנברא ביום ראשון שעמד וגזנו לצדיקים וזהו אור זרוע כו'. ובפ' תרומה דקס"ו ע"ב האריך בזה (ושם דו"ע כי נר מצוה ותו"א) וידוע דאור שנברא ביום ראשון היינו בחי' ז"ת דעתיק שזהו אור זה"י כו' וכמ"ש במ"א. וצ"ל ג"כ שע"י הזריעה נעשה תוס' אור שלמע' מבחי' אור הנ"ל. וצ"ל מהר"ע הזריעה של האור ומהו הצמיחה והריבוי הנעשה עי"ז כו'.

בורא והבריאה מורה על אמיתת העצמות ואין שום דבר אחר המורה על אמיתת העצמות כ"א ענין הבריאה, ולכן אין אנו יכולים לננות אותו ית' בשום כינוי כ"א מה שהוא בורא כי כל כינוי הוא תואר דבר מה שמתאר את הדבר הנק' בהשם ההוא וא"כ בהכרח שהמתואר הוא באיזה מציאות דבר בעצמו ששייך בו התפיסא וההגבלה באיזה דבר דמשו"ז אפשר לתארו, מה שבעצמות אינו שייך כ"ז כו'. ולכן אין לתאר אותו ית' בשום שם וכינוי כלל, ולא מיבעי בהכינוים שמורים על תוארים פרטים כמו חנון ורחום א"א וכה"ג, אלא בשם מאור א"א לננות עצמותו ית', כי שם מאור ה"ה מורה על ענין האור, והיינו שהעצם הוא במציאות מהות אור רק שאינו בבחי' אור בגילוי שזהו רק הארה לבד כ"א בחי' העצם של האור שאינו גילוי, אבל הוא מציאות ומהות אור בעצם מהותו כו'. וכמו מאור השמש ה"ה אור בעצם וכמ"ש ויתן אותם ברקיע השמים להאיר על הארץ הרי כל ענינו הוא להאיר ה"ז מורה שעצם המהות הוא בבחי' אור בעצם וענינו הוא להאיר כו' וממילא יש לו שייכות אל האור והגילוי ממנו כו', הגם שהאור והגילוי הוא רק הארה לבד ואין לו ערוך לגבי העצם מ"מ יש להם שייכות זל"ז, ולהיות שהעצם הו"ע עצמי וההארה אינה עצמי כלל משו"ז ההארה היא באין ערוך כו', אבל מ"מ יש להם שייכות זל"ז כו', ולכן בחי' העצמות אין אנו יכולים לננות באמת בשם מאור, לפי שזה מתאר ומגביל כו' כנ"ל, והגם שהאור נמשך ממנו ית' מ"מ אין העצמות בבחי' מאור לומר בו ח"ו שהוא בבחי' אור בעצם כו' כנ"ל בענין תואר מאור כו', וע"ה שאנו מוכרחים לו' ענין האור בעצמות מאחר שהאור נמצא ממנו כו', הנה מה שהעצמות נושא בעצמו כבי' ענין האור אינו בבחי' מציאות אור ח"ו באיזה מציאות שיהי' גם לא כמו מציאות העצם (שכל עצמי הוא בבחי' בלתי מציאות לגבי הגילוי כו' כנודע) אלא הוא בבחי' בלתי מציאות נמצא דאמיתת העצמות הוא מה שנמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא, וכן כל מה שנושא בעצמותו כבי' הוא בבחי' בלתי מציאות נמצא כו', ולכן שם התואר דמאור (שמורה שהעצם הוא אור בעצם מהותו) א"ז שייך בעצמותו ית'. ואנו מכנים אותו בשם מאור לפי שאין לנו שם אחר וכשאנו מדברים בענין אור אנו מכנים עצמותו בשם מאור, אבל באמת אינו שייך בו ית' השם מאור כו', וממילא מובן שהאור הנמצא מן העצמות הוא באין ערוך לגמרי לא רק כמו שאין ערוך ההארה לגבי העצם כנ"ל, כ"א שמצד העצם הוא באין ערוך כלל וכלל כו', ולכן מבו' במ"א דאור וזיו השמש מן השמש אינו משל אמיתי לענין אוא"ס, לפי שזיו השמש ה"ה גילוי העצם ממש, והיינו שהוא הארה מעצמות השמש שבעצם מהותו הוא אור וכל ענינו הוא להאיר, וא"כ הרי האור והזיו עם היותו רק הארה לבד מ"מ ה"ה גילוי העצם כו', ולכן האור כלול במהותו בעצם מאור השמש מאחר שגם העצם הוא בחי' אור כו', והגם שמבו' בסש"ב דהזיו כמו שהוא בגוף השמש אינו עולה בשם אור וזיו, מ"מ ה"ה בבחי' אור כו', ומה שאינו עולה בשם אור זהו רק ממעלת האור הכלול בהמאור דמעלתו הוא בב' דברים שהוא בבחי' תוקף האור ושאינו עולה בשם אור וזיו, היינו שאינו בבחי' מציאות כמו בהתגלות.

אבל מ"מ ה"ה בבחי' אור גם כמו שכלול בהמאור כו', והזיו המתגלה ה"ה מעין האור שבגוף השמש כו'. וכמובן ממש"א מלאים זיו ומפיקים נוגה שהמאורות דשמש וירח הם מלאים זיו וזהו האור הכלול בהעצם, ומפיקים נוגה הוא האור המתגלה שמעין האור הכלול כו'. וכ"ז הוא לפי שהעצם הוא ג"כ ענין האור בעצם מהותו כנ"ל, ולכן שייך בו התכללות האור כו', וממילא הרי האור המתגלה יש לו איזה שייכות גם לעצם המאור שהוא מעין ממנו כו'. אבל למע' באוא"ס באמת אינו שייך לומר שהוא בחי' גילוי העצמות מאחר שעצמות אינו בחי' אור ח"ו. ולכך זאת שלא זהו כל העצמות מה שהאור נמצא ממנו, הנה גם בזאת שהאור נמצא ממנו ית' הרי בהעצמות אינו שייך לומר ח"ו תואר מאור לפי שאינו בבחי' מציאות אור ח"ו כ"א בבחי' בלתי מציאות נמצא כנ"ל. וא"כ גם בזה שהאור נמצא מן העצמות הנה העצמות נבדל בערך ואינו שייך לומר שהאור הוא בבחי' גילוי העצם מאחר שהעצמות הו"ע נבדל שאינו שייך כלל לענין האור רק שממנו נמצא ונמשך ענין האור כמו שהכל נמצא ממנו ית', ולכן אינו שייך לומר שהאור כלול בעצמותו מאחר שאינו בבחי' אור כלל. ומה שמבו' בכ"ד אור הכלול בעצמותו, א"ז באמיתת עצמותו ית' ממש, והאור הכלול בעצמותו ממש באמת אינו בבחי' אור כלל כ"א בבחי' יכולת ונק' שמו לא אור כו', וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו, דלהיות שבחי' העצמות אינו בבחינת מאור ואור בעצם לכן אינו שייך בו בחינת התכללות האור כו'. * וזהו שבחינת העצמות אין אנו יכולים לכנות בשם מאור, וממילא מובן דמענין האורות והגילויים שממנו ית' אין אנו יודעים בחי' אמיתית העצמות כו'. אמנם שם בורא אינו כינוי ותואר כי שם זה אינו מתאר אותו ית' באיזה ענין פרטי כמו מאור וכה"ג (ואם נאמר שזה מורה שכל מה שנברא ה"ה כלול בהבורא הרי אנו מוכרחים לומר שאופן התכללותם בו ית' אינו באותו המציאות שנבראו ונתהוו שזוהו"ע הבריאה שהוא התחדשות כו' כנודע וההתכללות באופן כזה הוא אמת בו ית' שהעצמות נושא את הכל אבל לא בבחי' מציאות ח"ו, ובאיזה אופן הם בו ית' הנה כמו שלא נודע אופן מציאות עצמותו שהוא נמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא כמו"כ לא נודע מה שנושא בעצמו, רק אנו יודעים שהכל נושא בעצמו ומה שנושא בעצמו א"ז דבר בפ"ע מן העצמות והכל א' כו' שכ"ז הוא בבחי' בלתי מציאות נמצא כו') ושם זה מה שנק' בורא ה"ז מורה באמת על אמיתת

(* וקצת משל לזה הוא כמו הבהקת האב"ט, הרי העצם אינו ממין האור וזיו כלל רק הוא מהות אבן פשוט ואין ענינו להאיר באורו וזיוו, ולזאת הרי ההבהקה ממנו אינו בסבת ההארה העצמית שיש בגופו רק שההארה וההבהקה ממנו הו"ע שיש לו מע' מיוחדת ומיותרת שמשלה הארה וזיו כו'. והדוגמא מזה יובן למע' שבחי' העצמות הו"ע נבדל לגמרי שאין ענינו ענין האור ואינו שייך שם התכללות האור רק שממנו ית' נמצא האור כו' כנ"ל).

עצמותו וכמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחייהו חד דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו' וז"ל הוא מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה עכ"ל. הרי דענין הבריאה מורה על אמיתת העצמות שמציאותו מעצמותו לכן ביכולתו לברוא יש מאין כו'. נמצא דשם בורא לא זו בלבד שאינו מתאר אותו ית' באיזה תואר ח"ו כ"א מורה על אמיתת העצמות שמציאותו מעצמותו ממילא אינו בבחי' מציאות נמצא כו'. וז"ע שהש' הוי' נק' שם העצם, ומבו' במ"א שהוא שם העצמות ממש. דהנה הפרדס בשער י"ט ספ"א כ' דשם העצם הוא רק לעצם הספי', והיינו האורות המתלבשים בכלים דע"ס דאצי' אבל לא לבחי' העצמות ממש. ובס' פלח הרמון ש"ד פ"ב כ' שאינו מתקבל סברא זו שהשם הוא רק להאורות דאצי' שהרי הנאצלים מחודשים והשם קדמון וכמא' קודם שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד וכמ"ש העה"ק ח"א פ"ב ששמו קדמון כקדמותו ית' (ומפר' עד שלא נבה"ע עד שלא נאצל אצי' העליון כו'). ופי' שהאצי' הוא מחודש ע"ה שהוא בבחי' גילוי העולם כנודע, היינו שהגם שאינו התחדשות דבר מ"מ הרי קודם שנתגלה לא הי' הגילוי א"כ ה"ה מחודש בזה שנתגלה, וכן כל בחי' אור להיות שהוא בחינת גילוי הרי הוא מחודש בזה שנתגלה (ועמ"ש בלקו"ת ד"ה תקעו דרה"ב פ"א בהג"ה). אמנם עיקר הענין מה שהאור נק' מחודש הוא לפי שאין מציאותו מעצמותו כ"א מהמאור א"כ הרי אינו קדמון שהקדמון הוא שהוא בבחי' מציאות מוחלט מצ"ע והוא מחויב המציאות אבל האור שאין מציאותו מחויב מצ"ע כ"א מצד העצמות (וגם זה הוא ברצון העצמות שאם יהי' ברצונו שלא יאיר לא יהי' האור כו') איז קדמון. וא"כ השם העצם שהוא קדמון בהכרח לומר שהוא שם העצמו' ית' (והפלח הרמון דעתו ז"ל שהוא הרצון, ובאמת מצד סברתו הנ"ל לא יתכן לומר השם העצם על הרצון כמו שלא יתכן לו' על האורות הנאצלים כו' ועמ"ש בד"ה הנ"ל). והענין הוא כמ"ש הג"א הובא בשל"ה ד"ה ע"א דשם הוי' הוא שם המיוחד הרומו על ההוי' הקדומה בהחלט מחויב המציאות, כי השם הזה מאמת על היות הנמצא נמצא שאחר שיש הוי' נמצא הי' במוחלט המהווה כל הוי' כו'. ולפמ"ש באגה"ק הנ"ל מובן יותר איך שהשם הוי' הוא על העצמות, דלכד זאת דהתהוות מורה שיש מהווה (שכמו"כ האור מורה שיש מאור כו'), הנה התהוות מורה שהמהווה הוא מציאותו מעצמותו כו', שזהו אמיתת העצמות בחי' מחויב המציאות כו'. וא"כ השם הוי' שהוא מורה על שהוא מהווה היז מורה על אמיתת היותו ית'. ואפשר שכה"ג י"כ כוונת הג"א שאו' הרומו על ההוי' הקדומה בהחלט מחויב המציאות כו', וכן מ"ש מאחר שיש הוי' הי' במוחלט המהווה כל הוי' דפי' במוחלט היינו שמציאותו מעצמותו שז"ע מוחלט מצ"ע כו'. והיינו כמ"ש הרמב"ם ריש היסוה"ת יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון מציא כל הנמצאים וכל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמיתית המצאו. שזהו כמ"ש באגה"ק דאמיתית העצמות הוא

לבדו בכחו ויכולתו לברוא כו', וע"ז מורה שם הוי' שם העצם. ולכן יסוד היסודות ועמוד החכמות ר"ת הוי', שבחי' מצוי הראשון הוא שם הוי'. והפרדס בשער י"ט כ' שאין לש' הוי' שום פי' וביאור. ולפי הנ"ל יש לו פי' והיינו שהוא מורה שהוא נמצא האמיתי הוי' הקדומה בהחלט ושהוא מהווה וממציא כל הנמצאים וי"ל דמה שכ' הפרדס שאין לו ביאור ר"ל כמו שהוא בכתיבתו אין לו ביאור שאינו נושא לכאן פי' הנ"ל. וי"ל דבאמת מורה על ההוי' הקדומה בהחלט והו"ע אמיתית היותו ית', והקדמת היו"ד הוא להורות על התמידות והתדירות. וכידוע דהיו"ד בראש התי' מורה על התמידות וכמו ככה יעשה כו', וענין התמידות והתדירות הוא מעיקרי העצמות ית' וכמ"ש בחו"ה שער היחוד פ"י שהוא נמצא מציאות תמידי ותדירי והנמצא התדיר אין לו תחלה כו'. וזהו ג"כ שהוי' פי' הי' הוה ויהי' שז"ע המציאות התדירי כו'. ולפי"ז הרי השם הוי' דוקא כמו שהוא בכתיבתו ה"ה מורה על אמיתית היותו ית'. ואין סותר לזה מ"ש הפרד"ס שאין לו פי' וביאור. דכוונתו שאינו מורה על איזה תואר ודבר כמו שאר שמות שמורים על איזה פעולה שזהו תואר דבר כו', ולכן כל השמות הם בכלים שבזה שייך תואר (ולפעמים מבואר שהן בהאור והיינו כמו שמתלבש בהכלים שהוא מתואר ע"י הכלי כו' וכמ"ש במ"א). אבל שם הוי' אין לו פי' וביאור באיזה תואר אדרבה מורה על אמיתת העצמות היינו אמיתית מציאותו ית' שאינו שייך בו שום תואר ח"ו וכנ"ל. ועפ"י הנ"ל יובן מה דאי' במד"ר בראשית פי"ז ע"פ וכל אשר יקרא לו האדם כו' הוא שמו שאמר הקב"ה לאדה"ר ואני מה שמי א"ל לך נאה להקראות הוי' שאתה אדון לכל בריותך א"ר אחא הה"ד אני הוי' הוא שמי הוא שמי שקרא לי אדה"ר. דלכאן א"מ מש"א לו לך נאה להקראות הוי' לפי שאתה אדון כו' איך שייך פי' אדון בשם הוי', ודוחק לומר דהמכוון על שם הוי' כשנק' בשם אדנות. אלא הכוונה על שם הוי' ממש וכמו שהביא ע"ז פ' אני הוי' הוא שמי. ולפי הנ"ל ניחא דענין ש' אד' הוא דאנת הוא אשתמודע אדון על כולא והוא שמהווה את הנבראים בפועל, וכידוע דשם אד' הוא בבחי' מל' כשמתלבשת בברי' להוות נבראים דבי"ע וכמ"ש בלק"ת ד"ה ונקדשתי בשם המק"מ. ועש"ז נק' אדון עולם שמהווה את העולם כו'. וזהו דוקא מאמיתית מציאותו שבכחו לברוא כו' שע"ז מורה שם הוי' שהוא ההוי' המוחלטת שמהווה כל הנמצאים. וזהו שאתה אדון כו' וזהו לך נאה לקרות הוי' לפי שאתה אדון ר"ל שמוה שאתה אדון עולם שבורא את העולם אנו יודעים שהשם העצם שלך הוא הוי' שמורה על הוי' הקדומה בהחלט ושאתה מהווה וממציא כל נמצא כו' (וי"ל דמש"א לך נאה לקרות הוי' לפי שאתה אדון הו"ע נעוץ תחב"ס דכח העצמות מה שביכולתו דוקא זהו בבחי' מל' שמהווה כל נברא בפועל וכמ"ש במ"א) ומה שאדה"ר קרא אותו ית' בשם הוי' אי"ז שהוא מחודש אלא שקרא והמשיך גילוי השם בעולם, וכענין שארז"ל בפ"ק דברכות ד"ז ע"ב ע"פ למען אד' למענך מיבעי לי' אלא למען אברהם שקראך אדון, מובן מזה דמ"ש למען אד' הוא כמו למענך שאין השם מחודש, ורק שאברהם קרא והמשיך גילוי השם הזה כו'. וכמ"כ מה שאדה"ר קראו

בשם הוי' הוא שהמשיך מהעולם אל הגילוי אבל הוא שמו העצמי המורה על אמיתת עצמותו ששמו קדמון כקדמותו ית', וזהו שא"א אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא לעת נעשה כו', פי' אשר מלך בטרם כל יצור נברא קאי על בחי' מל' דא"ס כמו שהיא לפני הצמצום שעלה ברצונו אנא אמלך שזהו סיבת בריאת והתהוות העולם כנודע, לעת נעשה בחפצו כל זהו כמו שעלה ברצונו ית' להוות העולם שתומ"י נתהווה הכל ברצונו ית', והו"ע מה ששיער בעצמו בכח כו' כנודע, אזי מלך שמו נק' שמו הוא בחי' מל' דא"ס שלאחז"צ כו', וכ"ז הוא בחי' אוא"ס. ומ"ש תחלה אדון עולם זהו בחי' אמיתית העצמות שכל הנמצאים לא נמצאו אלא מאמיתת עצמותו כו'. וזהו ג"כ שאמר אלי' ז"ל רבון עלמין הכוונה על אמיתת עצמותו ית' והוא שם בורא, דבשם זה דוקא אנו יכולים לכנותו והוא המורה על אמיתת העצמות כו'. אנת הוא חד ולא בחושבן קאי על בחי' אור א"ס ב"ה דעל בחי' עצמות ממש אינו שייך לומר חד ולא בחושבן שזה שייך לומר במקום שי"ל ענין הריבוי שייך לומר שהוא חד כו', אבל בעצמות אינו נופל ענין הריבוי כלל שיהי' שייך לומר שהוא חד כו'. וכנודע דמלת אחד ג"כ אינו שייך באמת על העצמות, שהאחד הוא התאחדות מכמה פרטים ובעצמות אינו שייך התאחדות פרטים ח"ו. והנה הרמב"ם בפ"א מה' יסוה"ת כ' בפ"י אחד לא אחד במין שכולל אחדים הרבה דאחד הוא התאחדות מכמה פרטים כמ"ש במ"א וזה אינו שייך ח"ו בעצמות כו' כ"א ענין הוי' אחד הוא כמו יחיד דענין יחיד הוא שיחיד בעצם שאין בו התאחדות פרטים כלל, והוא בבחי' הבלדת הערך וכמו יחיד בדורו שאין בדור כמוהו ח"ע יש אחד ואין שני לו, והיינו שאינו אחד המנוי ולא אחד המתאחד מחלקים ופרטים וזהו ג"כ ענין הוי' אחד דהכוונה הוא יחיד כו' וכמ"ש במ"א, וי"ל דחד הוא כמו ענין יחיד ושייך על העצמות ית' וכן פי' הפרד"ס חד ולא בחושבן, דמ"ש לא בחושבן רומז דחד אינו אחד המנוי וכענין יש אחד ואין שני לו כו'. אמנם באמת מה שאנו אומרים שהוא ית' הנמצא האמיתי ה"ז נושא ממילא שהוא אחד האמיתי וכמ"ש החו"ה בפ' הנ"ל כי הנמצא האמיתי א"א שיהי' מורכב מפרטים דא"כ הרי אין מציאותו מעצמותו שהרי מציאותו תלוי בהתאחדות הפרטים שבו דכל אחד אין לו מציאות בלי הזולת ובהכרח שיהי' מי שמאחד החלקים כו' ולזאת הנמצא האמיתי ממילא אינו מורכב ח"ו אלא הוא א' אמיתי כו'. וא"כ במה שא' רבון עלמין שהכוונה על אמיתת העצמות כנ"ל נכלל בזה גם אמיתת אחדותו ית', ומ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן הכוונה על אור הא"ס וקאי על הע"ס הגנוזות בעצמותו והן ע"ס דא"ק בשעה"ק להרח"ו ז"ל ח"ג פ"א, וכמ"ש בשעה"ק הקדמה ו' דלהיותן כלולים בעצמותו ה"ה בבחי' חד ולא בחושבן כו'. והענין יובן בהקדם פי' תי' אדם קדמון שלכאו' ה"ה שני הפכים אם זהו בחי' אדם איננו קדמון שהרי האדם הנה הוא נברא ומחודש כמו כל הנבראים דבי"ע וכמ"ש ויברא אלקים את האדם בצלמו כו'. ואם הוא קדמון אינו בחי' אדם שהרי קריאת שם קדמון הוא לשלול שאינו נברא ומחודש כו', וא"כ מהו שם א"ק ב' תיבות מורכבות שהם הפכים זמ"ו, ונודע דא"ק הוא בחי' אדם דברי'

דכללות וא"כ איך נק' קדמון. אך הענין יובן ע"פ מ"ש בצלמו בצלם אלקים עשה את האדם שהפ"י שהאדם שלמטה נברא בצלם אלקים, היינו דוגמת ציור אדם דאצי' דכתי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו'. והגם שהאדם שלמטה הוא נברא בבחי' יש וגבול והיינו שגם מצד הנשמה הוא בבחי' יש, שגם על נשמות דבי"ע נא' בצלם אלקים עשה כו' דנשמות דבי"ע הן בבחי' יש, מ"מ ה"ה בצלם ודמות שלמע' כו'. ובד"פ בנפש וגוף האדם נא' בצלמנו כדמותינו דבצלמינו קאי על הנשמה שהיא שכל ומדות שזהו בצלם שלמע' בחי' ג' שכלים ח"מ שהן ע"ס העליונות כו', וכדמותינו קאי על הגוף שהוא כדמיון צורת הנפש הרוחני, וכמ"ש הרד"א ז"ל בפ"י בצלם דמות תבניתו דדמות תבניתו שהוא צורת גופו צר אותו בצלמו שהוא צורת הנפש כו', ובמ"א מבו' דגוף האדם יש בו ציור ד' אותי' הוי' ולזאת להיות שהוא בגשמיות ציון וסימן לבחי' הרוחני' של הנפש שייך לומר בו כדמותינו, והנשמה היא בחי' בצלמינו כו'. והנה למע' בחי' צלם ודמות שניהם הם בבחי' הכלים וצלם הוא בחי' פנימיות הכלים שהן בבחי' צורה עצמית, והיינו שזהו בחי' מהוע"צ הכלים שהן כלים לקבלה כו' ועצמיות הכלי הוא גוון האור וכנדוע שהכלי הוא גילוי האור אבל הגילוי הוא לעצמו לא לפעול ע"י איזה פעולה חוץ לעצם כו', וכמו מראה וגוון התפוח שהוא מורה על עצם הטעם אם הוא מתוק או חמוץ לא לפעול איזה דבר כו' (ולא כמו אור וזיו השמש כו' כמ"ש במ"א) וזהו הנק' גוון עצמי שמורה על העצם, וכמו"כ הו"ע הכלים בחי' הפנימיות שלהם הוא רק גילוי האור לבד וה"ז בחי' גוון עצמי ונק' צלם שהוא בחי' צורה עצמי' כו'. ודמות היינו בחי' חיצוני' הכלים שהוא לפעול לחוץ האצי', וכמו לברוא בהם וע"י מאין ליש כו' שא"ז בחי' עצומ"ה הכלי ואינו גילוי בחי' עצם האור כ"א בחי' הארה חיצוני' לבד כו'. והנה הנשמה שרשה מבחי' הכלים דהיינו מבחי' פנימיות הכלים ולזאת גם למטה היא בבחי' צלם ודמות שלמע'. דלהיות דבחי' פנימיות הכלי היא בבחי' צורה עצמיות כנ"ל לזאת גם כשנמשך בבי"ע אינו משתנה בעצם מהותה כו' וכמ"ש במ"א. והגוף שרשו מבחי' חיצוני' הכלי ה"ה בחי' כדמותינו כו'*. וזהו באדם שלמטה אך כאשר נדבר בכלליות העולמות הנה גם בחי' אדם דאצי' הוא רק בחי' אדם דעשי' שיש בחי' אדם דיצי' שגבוה מבחי' אדם זה וכ"ש בחי' אדם דברי' כו'. ודעת לנבון נקל שכאשר אדם דעשי' הגשמי נעשה בצלם אלקים כ"ש שאדם דעשי' הרוחניות היינו בחי' כמראה אדם דאצי' ובחי' אדם דיצי' דכלליות נאצלו בצלם אלקים היינו בחי' אדם דברי' דכלליות שהוא בחי' א"ק כו' וזהו שאצי' נק' אדם ל' אדמה לעליון בחי' א"ק והיינו בין בחי' האורות ובין בחי' הכלים דאצי' ה"ה בבחי' אדמה לעליון, ומ"מ ה"ז בחי' אדם דעשי' או דיצי' וכמו האדם שלמטה שהוא

(* ולפמ"ש באגה"ת דהנשמה היא מבחי' האור ועמ"ש מזה בתו"א והוספות ד"ה להבין ענין הברכות ניחא בפשיטות דהנשמה להיותה מבחי' האור לכן גם למטה היא בצלם ודמות שלמע' והגוף הוא בחי' כדמותינו כנ"ל).

נברא ומ"מ הוא בצלם אלקים, כמו"כ בחי' אדה"ע דאצי' שהוא בחי' אדם דעשי' הוא בבחי' צלם אלקים דאדם דברי' בחי' א"ק כו'. ועד"ז יובן בבחי' א"ק דידוע דא"ק הוא בחי' מחה"ק והיינו מה שעלה ברצונו ומחשבתו ית' להאציל ולברוא העולמות שיהיו בבחי' ע"ס דוקא עשר ולא תשע כו', ועש"ז נק' אדם דבחי' ציור אדם הוא בבחי' ע"ס וג' קווין כנודע. וידוע דלא מחשבותי מחשבותיכם וכאשר עלה במח' ית' תומ"י נתהווה זהו בחי' אדם דברי' דכללות שכולל בתוכו כל האצי' וכל הבי"ע. אמנם אצל מי עלה זה במח' הנה זהו אצל אוא"ס עצומ"ה שלמע' מגדר שם אדם לגמרי ולאו מכאמ"כ שהוא קדמון לכל הקדומים כו' ולכן נק' א"ק דהיינו מה שבאוא"ס קלכה"ק עבמ"ח ית' בחי' אדם זה דע"ה שהוא בחי' אדם דברי', מ"מ יש לו התדמות לבחי' אוא"ס שחשב כבי' מח' זו. ויובן זה בדרך מכ"ש ומה האדם שלמטה שהוא נברא יש מאין הנה הוא בצלם אלקים כ"ש בחי' אדם דברי' דכלליות שעלה במח' בחי' אוא"ס קלכה"ק יהי' בצלם בחי' אלקים שחשב מח' זו. א"כ א"א לקרות ולכנות שם אחר כלל לבחי' אדם זה כ"א א"ק, שאם יכנה שמו אדם סתם הרי אינם כן לפי שלא קדם לו בחי' אדם אשר נא' שהוא בצלמו כ"א בחי' א"ס קדמון כו', לכן קראו אותו בשם א"ק כו', ולכן בחי' אדם זה הוא נבדל בערך משאר בחי' אדם שלמטה ממנו. וכמו אדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה שגם גופו לא הי' ילוד אשה כ"א מהקב"ה כמו הנשמה משא"כ הבאים אחריו הנה ג' שותפים באדם שהגוף נולד מאב ואם רק הקב"ה נותן בו נשמה, ובודאי שאין ערוך כלל וכלל גוף הילוד אשה לגבי יציר כפיו של הקב"ה וכמ"ש רבינו ז"ל שאדה"ר הי' הולך בהיכלות (ר"ל בגופו הגשמי) כי בחי' אדם הוא למע' מבעש"ט ואריז"ל וגם מרשבי כי הי' בערך אחר ממש שהרי הי' יציר כפיו של הקב"ה. וכמו"כ יובן בבחי' א"ק לגבי שארי פרצופים דבכולם הרי התהוות הכלים הוא ע"י יחוד וזיווג הספי' שלמע' מהם והאור הוא מא"ס ב"ה דהיינו מה שהקב"ה נותן בו נשמה כו'. אבל בחי' א"ק הוא התהוות בחי' כלים מחדש מא"ס ב"ה אי"כ גם הבחי' הנק' גוף דהיינו הכלים דא"ק נתהוו מהקב"ה הוא אוא"ס ב"ה כו'. וכמו אדה"ר הגם שהוא מחודש מ"מ להיותו יציר כפיו של הקב"ה ה"ה גבוה במעלה באין ערוך לגבי הבאים אחריו אפילו הרשבי ז"ל. כמו"כ יובן בבחי' א"ק דכללות התהוותו הוא מאוא"ס עצומ"ה ה"ה נבדל בערך מכל שארי הפרצופים שנתהוו ונק' א"ק שהוא בצלם בחי' אלקים וכמו אדה"ר נק' אדם קדמא בשם קדמון וראשון שא"ז רק על שם שהוא ראשון להבאים אחריו כו' (שה"ה נבדל מהם כו'), אלא ע"ש שיש בו בחי' ראשון מה שהוא יציר כפיו של הקב"ה כמו"כ בחי' א"ק שנתהווה מבחי' אוא"ס עצומ"ה נק' עש"ז א"ק לפי שהוא בצלם אלקים כו'. ועפ"ז יובן דבחי' א"ק ע"ה שיש בו ע"ס דזהו"ע מחה"ק דא"ק מה שעלה ברצונו להיות ע"ס כו' כנ"ל, מ"מ הוא בבחי' חד ולא בחושבן, דלהיותו בבחי' צלם אלקים שחשב מח' זו לכן בחי' הע"ס שבו הן בבחי' חד ממש כו', אנת הוא עילאה על כל עילאין סתימא על כל סתימין, י"ל שהן בחי' עתיק ואריך, עילאה כו' בחי' אריך וסתימא כו' בחי' עתיק. גם י"ל שזהו בחי'

ממכ"ע וסוכ"ע, דלגבי בחי' ממכ"ע או' עילאה על כל עילאין דממכ"ע הוא בחי' גילוי ורק שהמדרי' הן זה למעלה מזה, וסוכ"ע הוא מה שסתום ונעלם ועז"א סתימא כו'. וי"ל כמ"ש במ"א בענין עילה וסיבה דעילה הוא שבבחי' קירוב בגילוי וסבה הוא שפועל בבחי' סתימות והעלם בבחי' ריחוק, וכמו ויסב אלקים כו' ועז"א עילאה וסתימא כו' והיינו כענין עה"ע וסבת הסבות כו'. אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין קאי * ע"ס דאצי' וקאמר ע"ז דאפיקת שהן בבחי' גילוי ההעלם מבחי' ע"ס הגנוזות במאצילן כו'*. והנה בהמדרי' הקודמים או' אנת הוא חד כו' אנת הוא עילאה כו' ובע"ס דאצי' או' אנת הוא דאפיקת כו'. הענין הוא דהמדרי' שלמע' מאצי' ה"ה בכלל בחי' עצמות או"א"ס ואינן בבחי' ומדרי' מיוחדת בפ"ע, אבל בחי' האצי' ה"ז בחי' ומדרי' בפ"ע וא"ז בחי' עצמות או"א"ס ממש כו'. וי"ל שזהו ההפרש בין שם אצי' לשם אור דלכאור' הרי ענינם א' שהוא בחי' גילוי ההעלם לבד ומיוחד במקורו שזהו בהאור וכ"ה באצי' כו'. וי"ל ההפרש ביניהם דאור הוא כמו שכלול בעצמותו עדיין ובחי' האצי' הוא מה שנתגלה ויצא חוץ לעצמותו כבי' וא"כ ה"ז בבחי' מהות ומציאות בפ"ע כו' (ובמ"א מבו' בפ"י אתה הוא הוי' לבדיך שנכלל בזה גם עולם האצי', והיינו משום דאיהו וחיהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו'). ולכן במדרי' שלמע' מאצי' או' אנת הוא חד כו' דאנת ממש הוא בחי' חד ובחי' עילאה כו' להיות שאינם בבחי' מהות ומציאות בפ"ע כו'. אבל באצי' או' רק אנת הוא דאפיקת כו', להיות בחי' ע"ס בגילוי כו'. ומ"מ אומר ע"ז אנת הוא דאפיקת כו' דהמאציל הוא בחי' א"ס ב"ה, וכמו באצי' רוחו של משה כתי' ואצלתי מן הרוח אשר עליך דאו"א"ס ב"ה האציל מרוחו של משה על הע' זקנים כו'. כמ"כ באצי' העליון הנה מי הוא המאציל הוא עצמותו ממש שהאציל משמו ית' בחי' הע"ס הגנוזות כו' שיהי' ע"ס דאצי' כו', וזהו אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו'.

(* (וכמשי"ת בעזרתו ית').

בס"ד, יום ב' דחה"ש, רס"ח

קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, וצ"ל מהו הכפל ל' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו והול"ל קרוב ה' לכל אשר יקראוהו כו', וגם באמרו לכל קוראיו סתם הרי משמע שקרוב לכל אשר יקראוהו ואח"כ מתנה לכל אשר יקראוהו באמת דוקא. והנה ידוע דאמת הוא תו' וכמא' אין אמת אלא תו' וצ"ל מהו"ע הקריאה שע"י תו' דלכאו' ענין הקריאה הוא בתפלה שהו"ע תפלה ובקשה ומהו"ע הקריאה בתו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל דאמת הוא חד ולא בחושבן קאי על ע"ס הגנוחות במאצילן דלהיותן גנוזות ונעלמות באוא"ס המאציל לכן הן בבחי' חד כו'.

והנה הפרד"ס בשער הצחצחות אחרי שהביא קבלת הגאונים ז"ל בענין ע"ס הגנוזות הכריח את הענין שם פ"ג להיות כי קודם אצ"י הע"ס עלה תחלה ברצונו ית' להאציל הע"ס, כי כל התהוות לא הי' במקרה ח"י אלא ברצון ומחשבת המהווה ית' והיינו שעלה ברצונו ית' שיהי' אצ"י הספי' וידוע כי לא מחשבותיו מחשבותינו כי כאשר ידמה האדם בשכלו להוות איזה דבר ויציר הדבר במחשבתו הרי לא תפעול דבר והי' כלא הי' עד אשר יפעול הדבר ויצא לפועל נמצא שבאדם הרי הפועל שלם מהכח כי הכח חסר המציאות והפועל הוא עיקר המציאות אבל לא כן הוא פעולותיו ית' דכאשר עלה ברצונו להאציל אצ"י הטהור או נאצל ונצטייר כולו ברצונו ומחשבתו ית' והכח אינו חסר את הפועל כו', והע"ס שבכח ז"ע ע"ס הגנוזות במאצילן, ומ"מ מובן דהע"ס כמו שהן בכח הגם שהם שם בבחי' פועל מ"מ אינו כמו הפועל שאח"כ בהתגלות הע"ס כ"א הפועל הוא כמו הכח שאינו בבחי' מציאות נגלה ולא בבחי' מציאות ניכרת כי אין לחלק כלל בין הכח והפועל שהרי הכרח הדבר הוא מצד שלימות הא"ס שהכח אינו חסר את הפועל וא"כ א"א לחלק את הכח עצמו והפועל שבכח לב' מדרי' שאם נחלקם לב' מדרי' הרי הכח חסר את הפועל, אלא בהכרח לומר שהן במדרי' אחת ממש כו', ואין הפועל מוסיף ומחדש דבר על הכח כלל כו' וממילא מובן שהפועל הוא ג"כ בבחי' העדר המציאות ממש כמו הכח כו', ולהבין זה איך הוא שהפועל יהי' כמו הכח יובן עפמ"ש בסש"ב פמ"ח בענין בחי' טובב שידיעתו ית' מה שידוע את הנבראים מקפת כל נברא כו' ותוכו ותוך תוכו הכל בפמ"מ כו' וידיעה זו הוא חיות כל נברא והתהוותו מאין ליש כו' ומ"מ א"ז בבחי' התלבשות ותפיסא בנבראים ואינו בבחי' הרגש בהם ונמצא בכ"מ בשוה כו' הרי שהפועל דבחי' אור הסובב הוא באופן כמו מדרי' אור הסובב מצ"ע כו'. וזה מובן לנו דכמו"כ הוא במחשבת האדם שחושב איזה דבר ואינו נתפס בהדבר ההוא אמנם באמת אינו דומה כלל דבאדם הרי אינו בפועל והגם שידוע את הדבר הרי אינו מקיפו בפועל כלל כו' וכמ"ש בסש"ב שם, אך מעין דוגמא כזאת הוא כשחושב דבר הנוגע לעצמו שמעמיק מחשבתו בזה בבחי' התלבשות ומ"מ אינו נתפס בזה כו', והדוגמא היא בנשמות גבוהות ובמדרי' עליונות שבהם שגם כשיש לו איזה ענין הנוגע בנפשו ממש ומעמיק דעתו בזה ומ"מ אינו מתפעל

כלל בזה להיות משתנה במדריגתו כו' וזה מעין ודוגמא קצת להידיעה העליונה (הגם שאינו דומה באמת כמוכח כו') שיודע כבי' כל דבר בפועל ומ"מ אין בזה שום שינוי וחידוש דבר כלל כו', וכמו"כ יובן בחי' הפועל דהע"ס כמו שהן במאצילן שהוא כמו מדרי' הכח ממש כו'*, ולהבין ענין ע"ס הגנוזות הנה אי' בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת. והמשל הזה כולל ב' בחי' הע"ס הגנוזות והגלויות ויחודן במאצילן כי בענין משל השלהבת הקשורה בגחלת יש ב' ענינים הא' השלהבת הטמונה ונעלמת בתוך הגחלת ואינה בבחי' שלהבת בגילוי כ"א מה שיוכל להיות שלהבת בוערה אבל אינו שלהבת בגילוי ואינה מתפשטת כלל חוץ מעצם הגחלת, ולפי"ז פי' קשורה בגחלת היינו גנוזה ממש (וכ"פ המערכת פ"ג והעה"ק פ"ב) וגם קשורה מורה על היחוד שמייוחדת השלהבת עם הגחלת מבלי יוצאה ממנה בבחי' מציאות לעצמה כו', והב' היינו השלהבת הבווער בגלוי שנתפשטה ע"ג הגחלת מבחוץ דהיינו בגחלים בוערים (כן פי' הראב"ד ז"ל הדכונה על השלהבת שבגלוי וכ"פ הפרדס שער עצמות וכלים פ"ה) ולפי"ז פי' קשורה בהגחלת אין ר"ל גנוזה בהגחלת אלא שמתאחדת ומתקשרת עם הגחלת והיינו מה שהשלהבת שבכח היא סיבת השלהבת הגלוי' ואא"ל מציאותה בלי הגחלת והשלהבת שבה בכח ולזאת הגם שהיא שלהבת במציאות ובגילוי מ"מ ה"ה מתאחדת בהגחלת והשלהבת הגנוזה מאחר שהיא סיבתה ואא"ל בלעדן וענין חיבור וקישור זה היינו שהשלהבת זו שע"ג הגחלת קשורה עם השלהבת שבתוכיותה של הגחלת הטמונה וגנוזה בהגחלת שהיא מתאחדת ממש עם עצם הגחלת ביתר שאת ויתר עז מקשר ויחוד השלהבת שמבחוץ לגחלת עם הגחלת ומ"מ גם השלהבת זו שמבחוץ לגחלת היא קשורה עם עצם הגחלת כמוכחן והיתרון בהתאחדות השלהבת הטמונה הוא במה שאינה בבחי' מציאות בגילוי וא"כ אינה דבר בפ"ע כלל, והב' מה שסיבתה היא הגחלת עצמה (והיינו האש שבהגחלת בכח שאינו דבר בפ"ע מן הגחלת עצמה (ומ"מ יש חילוק ביניהם)) והשלהבת הנגלית ה"ה במציאות שלהבת ומשו"ז גם התאחדותה בהשלהבת הטמונה אינו כמו התאחדות השלהבת הטמונה עם הגחלת כו' והב' שסיבתה היא השלהבת הטמונה לא הגחלת עצמה ומ"מ ה"ה מיוחדת שה"ה סיבתה והיא דבוקה בהשלהבת הטמונה ולכן היא מעין השלהבת הטמונה וא"א לה להיות בלי השלהבת הטמונה וגם מיוחדת בהגחלת עצמו שאא"ל בלעדה וגם

(*) (והנה לכאור' זהו כמ"ש המערכת פ"ג דענין האצ"י הוא שנתגלה הכח הכמוס והחתום מהכח אל הפועל, ובחייט שם שבאצ"י האצ"י לא נתחדש אצל מאצילה דבר כי הא"ס הוא שלימות מבלי חסרון ואצל השלם לא יחסר דבר כי הכל הי' בו כמוס באחדותו השוה כו' והכחות הכמוסים בהמאציל הן הע"ס הגנוזות במאצילן כו', ועמ"ש בעה"ק ח"א פ"א וב'. אמנם ידוע שיש שיטות שונות בענין אצ"י הע"ס וכמ"ש במ"א וית' לקמן בקצרה, ומ"ש המערכת והחייט הכוונה העיקרית לבאר מעלת האצ"י, וענין הע"ס הגנוזות י"ל שזה יתכן לכל השיטות שבענין הע"ס וכמשי"ת).

היא סיבתה הראשונה, ומ"מ אינה דומה כמו התאחדות השלהבת הטמונה בהגחלת כו' וכנ"ל. והנמשל מכ"ז יובן למע' בענין המשכת הע"ס ממאצילן ב"ה ויחודן עמו לשני בחי' הנ"ל בע"ס שהן ע"ס הגנוזות וע"ס הגלויות דע"ס הגנוזות הוא שהן גנוזות ונעלמות באוא"ס המאציל ואינם בבחי' מציאות נגלה כלל והוא להיות כי התהוותם הוא רק מפני שעלה ברצונו ית' להאציל ע"ס ה"ה בבחי' כח לבד ומאיר בהם הגילוי דאוא"ס המאציל ממש ומשו"ו ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית באוא"ס המאציל עד שאינם בבחי' מציאות עדיין כו', וה"ו כמשל השלהבת הקשורה וטמונה בתוך הגחלת שאינה בבחי' שלהבת בגילוי וסיבתה היא הגחלת עצמה, כמו"כ הע"ס הגנוזות סיבתן הוא בחי' אוא"ס המאציל דהיינו בחי' רצונו ית' ומאיר בהם גילוי אוא"ס וה"ה מיוחדים באוא"ס המאציל ממש שאינם בבחי' מציאות בפ"ע כו', והע"ס הגלויות הן עד"מ השלהבת המתגלה חוץ לגחלת, וכמו"כ הע"ס דאצ"י הן בבחי' גילוי והגם שאין לך דבר שחוץ ממנו וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא והכל כלול בעצמותו ית' מ"מ הרי זהו"ע הצמצום שאוא"ס ב"ה לא יאיר בגילוי כ"א בהעלם וממילא שייך התגלות חוץ לעצמותו ית', וכמשנת"ל דענין אצ"י הוא בחי' הגילוי חוץ לעצמותו כבי', ובהתגלות זאת הרי נעשים בבחי' מציאות כו', ומ"מ הם דבוקים ומיוחדים בהע"ס שבכח שה"ה בבחי' גילוי ההעלם שאאל"ה הגילוי בלי ההעלם דדוקא כאשר דבוק בהעלם שהוא העצם או הוא הגילוי ולכן הוא מעין העצם כו' אלא שאינו כמו התאחדות הע"ס הגנוזות שהתאחדותם הוא באוא"ס המאציל ממש אבל לגבי הע"ס הגלויות הרי אוא"ס המאציל הוא בבחי' הבדלה מהם כו' ומ"מ ה"ה מתאחדים גם עם בחי' העצמות כו'*. ויותר יובן זה מדוגמא רוחני' בכחות הנפש והוא עד"מ המדות הנמשכים מן השכל שע"י ההתבוננות בגדולת הוי' יוליד ההתפעלות לאהבה אותו ולדבקה בו, ויש בהתפעלות זו ב' בחי', הא' כשהתפעלות כלולה עדיין בתוך ההתבוננות והיא שם מהות התפעלות שכלי' שעיקר הגילוי הוא בחי' ההתבוננות והעמקת הדעת בגדולת הוי' שמאיר אצלו בגילוי בנפשו אלא שכלול בזה התפעלות הנפש שתכסוף ותכלה אליו ית' דהכוסף והתשוקה הזאת הגם שהוא בבחי' התפעלות והיינו בחי' מדות שבשכל מ"מ ה"ו מצד גילוי אור השכל שמאיר אצלו ענין ההתבוננות בגילוי (דהתפעלות שכלית זאת אינה מה שנתפעל מהבכך לבד שזהו לאחר שמתעלם אור השכל וההתבוננות וה"ה בבחי' ריחוק מגוף השכל כו' וכמ"ש במ"א. והתפעלות הנ"ל מה שבעת שמאיר אצלו גילוי אור השכל ה"ה מתפעל על הענין שמשיג להיות בבחי' כוסף ותשוקה כו' ונמצא שהשכל עצמו הוא סבת ההתפעלות ומאיר בה גילוי אור השכל כו') וממילא אין הכוסף והתשוקה בבחי' התפעלות מורגשת כלל כ"א בבחי' התפעלות שכלי כו' (דהנה הדביקות שמצ"ע המוחין אינו בבחי'

(* וי"ל דזהו כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה דאוא"ס הוא אחד האמת ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ' והיינו שבחכ' ידוע ומורגש איך שהוא לבדו ואין זולתו כו' (ובע"ס הגנוזות הוא בבחי' אפס זולתו כו' כמ"ש במ"א)).

כוסף ותשוקה כ"א הוא בבחי' דביקות בלי הרגש איזה מבוקש בזה וזהו כמו שהוא מצד עצם המוחין בלי תערובות דמדות כלל. ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו, בד"ה כי כאשר השמים החדשים, די"ל דבחי' ראי' דחכ' כמו שנרגש בלב ה"ה בבחי' שוב וכמו שהוא במוח ה"ה בבחי' רצוא שאין בזה בחי' המדות כו', וכמו בגשמיות כשרואה איזה ציור נאה מאד ה"ה נמשך ונדבק בכל עצמותו לזה בלי שום התפעלות מורגשת כלל הגם שיש בזה רצוא מ"מ הוא לא בבחי' התפעלות כלל כו', וכמו"כ יובן בבחי' הראי' רוחניות שהיא בבחי' דביקות ממש בלי שום התפעלות במורגש (הגם * שהוא בבחי' רצוא לפי שלא נכלל ונתאחד ממש עדיין מ"מ אין בזה שום התפעלות מורגשת ולא שום מבוקש כלל כו'. וגם באהבה בתענוגים י"ל דמצד העצם הוא בחי' תענוג עצמי לא באיזה כליון ותשוקה ורק מפני התענוג העצמי שא"א להתקבל בכלי' נעשה הכליון וכמו התלתא סבי שבאדרא וכמיתת נשיקה וא"ז ענין התשוקה כו', אבל ענין התשוקה והכליון אל האור הר"ע המדות שבמוחין אלא שמאיר בהן גילוי אור המוחין לכן ה"ז בבחי' כוסף וכליון שכלי כו') והב' שיצאה האה' בגילוי להיות חפצה ותשוקה בגילוי במורגש בלב ומ"מ גם אז מקבל חיות מההתבוננות ובלתי ההתבוננות לא תהי' ההתפעלות כו' אלא שהוא בבחי' התפעלות מורגשת בגילוי כו', והנה הבחי' הא' הוא בחי' התכללות העלול בעילתו כו' וזהו כשלהבת הגנחה בתוך הגחלת כן התפעלות זו גנוחה בהתבוננות, והבחי' הב' כשנמשך העלול להיות בפ"ע שזהו כשלהבת שחוץ לגחלת כן יצאה התפעלות זו להיות גילוי מדה בפ"ע אם כי נלקחה מההתבוננות מ"מ נראה למציאות בפ"ע כו', והנמשל מזה יובן בע"ס הגלויות וע"ס הגנוזות דבאמת הן במע' ומדרי' גבוה מעד"מ הגי' (דכ"ז הוא הדוגמא בע"ס הגלויות במוחין ומדות כו') רק יובן מזה הדוגמא איך שהע"ס הגנוזות הן בבחי' התאחדות במקורם שאינן בבחי' מציאות לעצמן וע"ס הגלויות הגם שדבוקים במקורם מ"מ ה"ה בבחי' מציאות לעצמן כו', ויובן עוד יותר ענין העדר המציאות דע"ס הגנוזות עד"מ מכח המשכיל שבנפש שזהו כח היולי על כל מיני שכלים שנמשכים מכח המשכיל והנה א"א לומר דמציאות ההשכלה ישנה ונמצאת ממש כמו שהוא בכח המשכיל שהרי ההשכלה היא פרטי' וכח המשכיל הוא כח כללי שיוכל להשכיל ולהשפיע על שכל שיהי' ואם הי' בכח המשכיל מהות ומציאות השכלה פרטי' איך הי' יכול להשפיע על מיני השכלות מאחר שהוא מוגבל בפ"ע במהות ומציאות פרטי אלא ודאי מוכרחים אנו לומר שכח המשכיל אינו מציאות שכל גלוי רק שהוא כח להשכיל ולהתחכם אבל אין בו מציאות שכלי' והתחכמות וע"כ יכול להתגלות באופן מציאות השכלה זו או אחרת מצד שהוא בעצמו אינו במציאות שכל כ"א כח היולי על כל השכליים כו' וא"כ כל השכלה הנמשכת מכח המשכיל הנה טרם יציאתה לידי גילוי בהיותה כלולה בכח המשכיל לא היתה מציאות שכל כ"א רק כח פשוט להיות בבחי' שכל גלוי כו' וכן עדי"ז בכל הכחות נפשיים כמו כח החסד

וכח הגבו' שהו"ע אה' ושנאה או חו"ג כמו שהן בלב קודם שמתעורר בבחי' חסד וגבו' ה"ה בבחי' כחות פשוטים להתחסד או לאהוב וכן במדת הגבורה ואין בהם בחי' התחסדות או גבו' בגילוי ולכן הם כחות היולים על כל מיני חסד או גבו' וכו' להיותם כחות פשוטים היולים כו'. והדוגמא מזה יובן בענין ע"ס הגנוזות שאינן בבחי' מציאות כמו שהן בגילוי וכמו בחי' החכ' והחסד כו' אינם בבחי' חכ' וחסד ממש כ"א הם פשוטים מבחי' המציאות שבגילוי רק כחות פשוטים ומקורים להיות בחי' החכ' והחסד כו'. אמנם כל המשלים הנ"ל הן רק להבין איך שאינן בבחי' מציאות נגלה אבל מ"מ ה"ה בבחי' מציאות לעצמן, וכמו משל השלהבת הקשורה וטמונה בתוך הגחלת הגם שאין כאן שלהבת בגילוי מ"מ הרי יש כאן אש במציאות שה"ה גחלת בוערה שיש בה אש כו', וכן בבחי' המדות בעודן כלולים בשכל הרי מ"מ יש כאן בחי' כוסף וכליון הדמוחין מצ"ע הרי אינם בבחי' כוסף וכליון כלל כו' כנ"ל והכוסף ה"ה ענין המדות רק שאינו בבחי' גילוי מדה מורגשת אבל מ"מ יש כאן מציאות מדות כו' וכן בכח המשכיל הגם שבודאי אין שם מציאות השכלות פרטיות כנ"ל מ"מ ה"ה בבחי' שכל ואינו מופשט ומושלל לגמרי מענין השכל וכידוע שנק' שכל הנעלם או שכל מופלא הרי שהוא בבחי' שכל עכ"פ אלא שמושלל מבחי' השכלי' הגלויים שהן בבחי' מציאות ממש שמורגש אלינו והכח המשכיל מושלל מזה ולכן הוא כח היולי על כל השכלים כנ"ל, אבל מ"מ אינו מושלל מכל ענין השכל לגמרי וה"ה בבחי' שכל בעצם שהרי זהו המשכה מהנפש שנמשך מהכח ההיולי העצמי להיות מקור לשכל ובהכרח הוא בבחי' שכל בעצם ולכן אנ"ר שיש שינויים בכח המשכיל דלפעמים מתרבה אורו בעצמו ואז ישכיל ויתחכם יותר בכל דבר חכ' וכמו בימי הגדלות שעצם כח שכלו מתגדל ומתחזק יותר ובכח להשכיל ולהתחכם בכל דבר חכ' לעומקו ביותר ולפרט בו פרטים היותר דקים ולא יתבלבלו אצלו הענינים והחילוקים היותר דקים כ"א כאו"א על מקומו יבוא שזהו מצד תוקף וחוזק הכח המשכיל שלו, וכמו זקן שקנה חכ' דהיינו בעצם שכלו כו' וכמו מתון ומסיק שזהו מה שנכנס בענינים היותר עמוקים, וכן בכל ענין בהעומק שלו ומעלה אמיתית כונתו איך הוא הענין לאמיתתו שבזה הוא חלוק מענין אחר הדומה אליו וסותר אותו לכאו' כו' שזהו תוקף כח המשכיל יותר מכמו בזה שהוא חריף ומקשה ואין ביכולתו לצאת ממבוכתו כו', וכ"ה בימי הגדלות שמשכיל בכל דבר לעומקו ביותר כנ"ל שזהו מצד חיווק כח המשכיל שלו וכמו סבא דעתוהי סתים כחמר טב כו' שזהו"ע מתון ומסיק כו' דעייל ונפיק כו', ומאחר ששייך שינויים בכח המשכיל מובן שאינו כח עצמי כ"א בבחי' המשכה מהכח העצמי (וכמו"כ מה שיש חילוקי' דמתון ומסיק וחרוף ומקשה ה"ה מכח המשכיל דמצד עצם הכח כולם שוים כו' דכמו שכל הנפשות מתאימות כמו"כ בהכחות העצמיים המושרשים בעצם הנפש שהן בו מצד שלימות הנפש כו') וממילא ה"ה בבחי' מציאות שכל בעצמו כו', וזהו ג"כ מה שיש שינויים שזה חכם בחכ' זו דוקא ובחכ' אחרת אינו יודע וזה חכם בחכ' אחרת וכן בחכ' אחת שזה משכיל בה באופן כזה וזה משכיל באופן אחר כו' שכ"ז הוא מצד הציור שבכח המשכיל וכמ"ש במ"א. הרי מכ"ז מובן שהוא בבחי' שכל עכ"פ

כו', ובהנמשל למע' בע"ס הגנוזות במאצילן לא יתכן לומר כן וצ"ל שאינם בבחי' מציאות כלל ויובן זה עד"מ מצור החלמיש שמוציאים ממנו אש ע"י ההכאה הרי אין בו מציאות האש כ"א מה שנמצא בו כח החום אבל אש במציאות לא יש בו כלל ולכן גם אם ישימו אותו במים לא יכבה לפי שאין בו מציאות האש כלל, והענין הוא כידוע שיש ב' בחי' בהעלם הא' העלם שישנו במציאות וכמו העלם השלהבת הגנוזה בהגחלת שעכ"פ יש כאן מציאות אש וכן המדות כמו שהן בשכל וכמו"כ השכל כשהוא בכח המשכיל עדיין שמ"מ הן בבחי' מציאות כנ"ל, והב' העלם שאינו במציאות כלל וכמו האש שבצור החלמיש שאינו במציאות אש רק כח החום כו', וכמו"כ יובן בנפש כמו כח השכל ההיולי העצמי המושרש בעצם הנפש שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל מהנפש ואינו בבחי' מציאות שכל כלל וכלל אלא פשוט בתכלית כמו פשיטות הנפש ממש כו' וכמו"כ הוא בכח החסד ושאר הכחות שכולם הם בבחי' פשיטות ממש כו' ולכן ישכנו כולם בנפש בבחי' התכללות והתאחדות וה"ה כמו דבר א' ממש, דלפי שהן בבחי' פשיטות לגמרי שאינן בבחי' מציאות כלל לזאת הן בבחי' התכללות והתאחדות ממש כו', ועד"ו יובן ענין ע"ס הגנוזות שהן בחי' שרשי הספי' כמו שהן כלולות בעצמותו ית' שאינן בבחי' מציאו' כלל, וכמו הכחות העצמיים שבנפש שמופשטים ומשללים מגדר המציאות לגמרי וכמו כח האש שבצור שאינו בבחי' מציאו' אש כלל כמו"כ הע"ס הגנוזות הגם שהן בבחי' ספי' מ"מ אינם בבחי' מציאות כלל והם בבחי' התכללות והתאחדות ממש כו', וזהו מה שנק' צור וכמו צור חיינו והיינו שהוא שרש ומקור לכל שרשי ההוי' ושרשי ההוי' בו בהעלם בכח ולא בפועל כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה כי ביום הזה יכפר הא', וז"ע הב' שמות הוי' שקודם יגמה"ר, דהנה יגמה"ר הם מקורות כל ההוי' וכמ"ש בתו"א ד"ה ועשית ציץ בענין קדש למ"ד למט' הוי' למע', כי הגם דיגמה"ר הם מדריגות גבוהות מאד מ"מ הן שייכים לבחי' עולם וכמ"ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה והן מקורי כל ההויות שבעולם והיינו כמ"ש בע"ח שער עגויו"ש סוף ענף ה' ובאוצ"ח בתחלתו וז"ל כי כאשר עלה ברצונו להאציל הנאצלים לסיבות הנודעות והוא להקרא רחום וחנן א"א וכיוצא, כי אם אין בעולם מי שיקבל רחמים ממנו איך יקרא רחום כו' עכ"ל, ובאצ"ח שם בהג"ה שלכן לא יכוננו אלו התוארים רק מאציו' ולמט' אבל לגבי א"ס ב"ה אין שם שום תואר ושם כלל עכ"ל, ובוה מתרץ קושית החוקרים איך שייך תוארים לא"ס ב"ה שזהו באמת רק בהמדרג' השייכה לעולמות ולגבי העולמות יתכן אלו התוארים אבל לגבי א"ס ב"ה לא יתכן שום תואר ושם כלל כי הוא לבדו הוא ואין עוד כלל (וזהו בחי' יחיד שהוא יחיד ומיוחד בעצם שאינו בערך וגדר העולמות כלל כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה וארא אל אברהם וז"ה ענין חנוכה בענין יחיד ואחד) וממילא אינו שייך בו כלל ענין התוארים והשמות כמו רחום וחנן אל אלקים כו' מאחר שאין עוד מלבדו ית' על מי יתרחם כו' ואפי' שם הוי' אינו שייך בעצמותו ואמיתית שמו העצמי ידוע רק לעצמותו ית' שז"ע הי' הוא ושמו בלבד דשמו העצמי ידוע רק לו לבדו ית' כך כת' בהגהות הרמ"ז שם (ולעיל נת' דשמו העצמי הוא שם הוי' והיינו אמיתית היותו בבחי' מחויב

המציאות דמשוין בכחו ויכולתו להוות כו' ועמ"ש השליה בשם הוי' זה אין בו אותי הוי' כו' כמ"ש במ"א). ולכן בכדי שיומשכו בחי' י"ג מדות אלו זהו ע"י צמצומים רבים עד שנמשכו רק ע"י שערות ע"ד כמו השערה שבה חיות מעט מוצער שאינו ערך לגבי העצמיות וע"כ נק' י"ג ת"ד וז"ע שם הוי' שלפני י"ג מדות אל רחום וחנן שהיו"ד מורה על הצמצום שנמשך רק בחי' נקודה ואח"כ התפשטות והמשכה כו' להיות התהוות י"ג מדות אלו שהן מקור לבחי' עולם אבל מהותו ועצמותו מרומם ונשגב מגדר זה כי הוא לבדו הוא, ולכן כדי שיומשך מבחי' כי הוא לבדו הוא להיות שם הוי' המקור ל"ג מדות ולהתהוות בחי' עולם צ"ל מקור ושרש לזה מה שעלה ברצונו להאציל ולהמשיך בחי' הוי' המקור להתהוות כו', וזהו ויקרא הוי' הוי' שהוי' הא' קורא וממשיך הוי' הב' להיות נאצלות ומתגלות י"ג מכילין דרחמי שהן מקורות כל ההוויות ובחי' זו מה שעלה ברצונו ית' זהו בחי' צור דשרשי ההוויות בו בהעלם בכח כו', והנה בהביאור דואני נתתי מבואר דענין ע"ס הגנוזות הן רק בחי' שמות לבד, ויובן עד"מ מענין השבחים שמשבחים את האדם בשם חכם וחסדן וכה"ג שעיי' מעוררים אותו בכח זה ואף שהכח הוא בהעלם וכמו בעת כעסו שאז מדת החסד שבו בתכלית ההעלם, ומ"מ ע"י שקורין אותו בשעת מעשה בשם חסדן שהוא בעל חסד מעוררים בו מדת החסד וכמ"כ מעוררים עיי' כח הנעלם של מדת החסד אף שאין בלבבו כלל לעשות חסד מ"מ מעוררים אותו ע"י הקריאה והשבח כו', וכן הוא בכח החכ' וכמו שרואין בחוש דלפעמים שאינו נמשך שום גילוי מכח החכ' הנה ע"י שמשבחים אותו בשם חכם מעוררים כח חכמתו הנעלמה שעיי' יתגלו אצלו שכלים נעלים ביותר עוד מכמו גילוי החכ' שמבחי' או"י מכח המשכיל כו' (וזהו"ע השבחים ששבחו לרשב"י שזה מעורר את הכח הנעלם ביותר להיות גילויים נעלים ביותר כו'), ונמצא שקודם שקראוהו חכם לא הי' יודע בעצמו מחכמתו שהרי לא הי' בו שום גילוי חכ' כנ"ל ובפרט גילוי השכלים הנעלים לא הי' בו מקודם כלל וכאלו נעשה עתה חכם בקריאה והתעוררות זו, ועד"ן יובן למע' שע"י קריאת שם לכד הוא נעשה חכם כבי' להקראות מאציל אור החכ' וע"י קריאת שם חסיד עוררו העצמות להיות לאור ומקור לאור חסד הנאצל כו', אלא שאין המשל דומה להנמשל דבהמשל הרי יש בו כח החכ' והחסד בהעלם והן הכחות עצמיים המושרשים בנפש כנ"ל והשמות הן רק קריאה וגילוי מההעלם, אבל למע' הוא שלא יש כלל בחי' הכחות האלו וע"י הקריאה נעשה בחי' ההעלם באופן שקודם הקריאה הי' פשוט בתכלית שגם בהעלם לא ימצא מציאות אורות הנאצלים וכמ"ש במ"א שאין מציאות לגנוזות והיינו שהע"ס הגנוזות אינם בבחי' מציאות כלל והגם שגנוזות הם בהעלם אינו ענין אמיתי מצ"ע כמו שיש באדם הכחות העצמיים בהעלם כו' אלא שזהו נעשה ע"י הקריאה והעלאת מ"ן וכמו שהגילוי מן ההעלם נעשה ע"י העלאת מ"ן כמו"כ גם ההעלם נעשה אותו הפעם מן העצמות הפשוט כו', והיינו רק מה שיש בעצמות ענין זה שכשיקראוהו בשם יתהוה ההעלם של המדרי' זו ויומשך אל הגילוי כו', ומובן שזו בבחי' פשיטות יותר באין ערוך מכמו המשלים הנ"ל דצור החלמיש דמ"מ יש בו כח החסד וכמו כחות

העצמיים דמ"מ ה"ה בבחי' כחות עכ"פ, ולפי משל זה הוא שלא יש איזה מדרי' אפי' בכח רק זאת מה שיתהווה הכח הנעלם ע"י הקריאה כו', וי"ל שזהו כמו עד"מ מה שהנפש עצמו נושא בעצמו כל הכחות שאינם בו בבחי' כחות כלל אף לא כמו כחות העצמיים וה"ה עצם א' ממש רק מה שבצצמו נושא את הכל כו' ובאים ממנו בבחי' המשכה וגילוי כו'.

והנה מהמבואר לעיל הוא שיש ג' משלים על ענין הע"ס הגנוזות הא' כמשל השלהבת הקשורה וטמונה בתוך הגחלת וכן מדות הכלולים בשכל ושכל הכלול בכח המשכיל, הב' כמו צור החלמיש וכן כמו הכחות עצמיים המושרשים בנפש, הג' כענין השמות וכן מה שהנפש נושא בעצמה כל הכחות, וי"ל שהן ג' מדרי' בענין הע"ס הגנוזות, ולהבין זה צלהק"ת מ"ש הפרדס שער הצחצחות פ"ו שהע"ס הגנוזות הן שרשי הכלים לא שרש העצמות כי העצמות הכל אחדות אחד ואין צורך לא לשרש כו', והכוונה להיות כי האורות הן פשוטים ממילא אינו שייך לומר שרשי האורות דדוקא בכלים שהן בבחי' מהות חכ' וחסד שייך לומר שרשי הכלים כמו שהן גנחות במאצילן והוא מקורן, אבל האור מאחר שהוא פשוט ה"ה בבחי' אחדות א' עם העצמות הגם שהוא בחי' אור עכ"פ וא"כ שייך לכאן' לומר שרש ומקור האור כמו שכלול בעצמותו, וכמו זיו השמש כשהוא כלול בעצם מאור השמש, י"ל דדעתו ז"ל שהאור כמו שהוא בגילוי ה"ה ממש כמו שהוא במקורו באופן שההעלם והגילוי משתווים זל"ז ממש, וכמ"ש הפרדס שער הגוונים פ"ב דבחי' עליונה שבכתר נק' חשך ואין בו גוון כלל ובבחי' זו משתווה המאציל בנאצל ע"ה שיש כמה יתרונות ומעלות אל המאציל על הנאצל כמ"ש בשער אם הא"ס הוא הכתר פ"א (ומש"ש אינו סותר לענינו, אך ממש"ש פ"ג ואחר שהוא עלול בהכרח ירד ממעלת עילתו כו', צ"ע למ"ש כאן), ובחי' הכתר זהו בחי' גילוי האור שז"ע נאצל כו', וכמו שלמע' עדיין מהתלבשות בכלים, ועמ"ש בפה"ר שי"א פ"ג משמו בס' אילימה שהכתר אינו במנין הספי' רק מבחי' כתר דבינה שבכתר (וי"ל שזהו בחי' הג' שחשיב בשער הגוונים יעו"ש), והיינו לפי שאינו בבחי' התלבשות אינו במנין הספי', ועם היותו בחי' נאצל מ"מ ה"ה משתווה אל המאציל כו', וי"ל דהנה מ"ש בכ"מ שהאור כמו שהוא בגילוי אינו כמו שהוא בהעלם זהו ע"י הצמצום שע"ז נעשה האור בבחי' מציאות אור, וכמו שהוא במקורו לפה"צ הוא בבחי' העדר המציאות עד שאינו עולה בשם אור וזיו כלל, וכמו זיו השמש מה שהוא בבחי' יש לא כמו שהוא במקורו הוא לפי שהגילוי הוא ע"י הנרתק ולעתידי כאשר הקב"ה מוציא את השמש מנרתקה יהי' הגילוי ג"כ כמו שהוא במקורו כו', וכמו"כ הוא בענין האור למע' כו', ועמ"ש בלק"ת ד"ה תקעו בחדש שופר הב', ובד"כ ענין יציאת והתגלות חוץ לעצמותו כבי' שייך ע"י הצמצום דוקא דבלעדי

הצמצום הכלל כולל בעצמותו (והיינו שהאור בהרגשתו הוא ג"כ כפי האמת שכלול בעצמותו כו'), וכמשנת'ל בענין אצילות ואוא"ס. והנה ידוע דענין הצמצום נתחדש בכתבי האריז"ל אבל הרמ"ק ז"ל לא ידע מענין הצמצום, וא"כ לדעתו האור בגילוי ה"ה כמו שהוא בהעלם ולכן אינו שייך שרש ומקור אל האור כו', ומכ"ש דענין ע"ס אינו שייך מצד שרש האור מאחר שבהאור לא יש ע"ס כו', וענין פשיטות האורות יובן ממ"ש בהביאור דעולת תמיד תקס"ט בענין או"כ, דהנה לא כמו שמוכן בספרי הקבלה דבכל מציאות שנתהווה מן המאציל יש ב' מדרי' או"כ כמו מציאות החכ' שנאצלה מן המאציל יש בה ב' מדרי' בחי' האור ובחי' הכלי, האור נק' אור החכ' ובחי' הכלי נק' כלי החכ' וכמ"ש הפרדס שער עצו"כ פ"ד, דא"כ מה שנק' אור החכ' הוא מציאות גוף החכ' עצמה ובחי' הכלי הוא רק הגבלת האור והוא השפעת האור למטה וכמו בכחות הנפש בכדי שיפעלו פעולה גשמיות ה"ז ע"י הכלים, וכמו כח השכל ישכיל השכלה גשמי' ע"י חומר המוח וכח הראי' תראה ראי' גשמי' ע"י חומר העין והוא רק בכדי להתפס בענין גשמי, אבל הכח עצמו הוא באמת כח השכל וכח הראי', אלא שלא הי' משכיל שכל גשמי כ"א ע"י החומר אבל מציאות שכל או ראי' הוא הכח מצ"ע כו', וכמו"כ הוא באורות שהאור מצ"ע הוא בחי' אור החכ' רק בכדי שיהי' בבחי' חכ' לגבי העולם אפי' לגבי עולם האצ"י הוא ע"י הכלים כו', וכמ"ש הפרדס שם חו ר"ל הכלי הוא לבוש אל' להראות העמים והשרים את יופי נשמתה הוא אור החכ' הפועלת בהכלי כו', דלפי"ז הרי אא"ל בפ"י המא' דס"י ע"ס בלי מה כלומר בלי מהות ומציאות מאחר שגם האורות דע"ס גם הן בחי' מציאות ומהות דבר מה כנ"ל, ועוד דא"כ הם במציאות ע"ס עשר ולא תשע וה"ה ית' חד ולא בחושבן כו', ור"ל דהאור הוא מעין המאור וא"כ איך יהי' האור בבחי' ע"ס בבחי' התחלקות כו', ובמ"א מבו' דבכל גילוי שייך ספי' והגם שהוא מעין המאור מ"מ מאחר שהוא אור וגילוי העצם לא בחי' עצם שייך בזה ספי', ומבו' שם דהיינו בחי' ספי' עד אין קץ לא בבחי' עשר, וידוע דספי' בבחי' אין קץ הוא מצד הפשיטות דוקא, וכמא' תאד"ז כהאי בוצינא דאתפשט לכל סטר ועיבר וכד תסתכל לא תשכח אלא חד בוצינא כו' וכמ"ש במ"א, אך איך נא' בהאור ע"ס, אלא בהכרח לומר בענין ב' מדרי' דארי"כ שבע"ס דלא כמוכן בספרי המקובלים, אלא פי' האור הוא בחי' גילוי אור המאציל להאציל את מציאות הנאצל וגופו של מציאות הנאצל הוא הנק' כלי של האור (ונראה דגם לפי"ז יתכן לומר דאצ"י הכלים הוא מן הרשימה ע"י האור כו'), כמו ספי' החכ' שנאצלה מן המאציל הנה בחי' גילוי האור והשפע להאציל מציאות החכ' נק' אור החכ' (לא שיש לו שייכות אל מדרי' החכ' בפרט) וכאשר כבר נאצל מציאות החכ' הרי נק' מציאות החכ' בשם בחי' כלי לאור של המאציל שהאציל לחכ' וא"כ אין הפי' בכלי החכ' שהחכ' כבר ישנה במציאות הכלי היא רק הגבלת מציאותה בלבד, אלא גופא של מציאות החכ' נק' כלי והיא עצמה בחי' הגבלת האור שלה הנשפע ונמשך מהמאציל כו', אבל האור עצמו אין לו מהות כלל שאינו לא בחי' חכ' ולא בחי' חסד דכמו שעצמות המאציל העליון הוא מושלל לגמרי מלתאר בו מהות מוגבל כחכ' או חסד אלא לאו

מכאמא"כ כי הוא ית' בתכלית האחדות והפשיטות ולמעלה מעלה מגדר ומהות חכ' כו' וכידוע, וכמו"כ האור והזיו שהוא ית' מאיר הארה ממהותו ועצמותו כבי' הנה הארה זו ג"כ פשוטה בתכלית הפשיטות והאחדות ונעלה מעלה מעלה משיאמר עליו גדר חכ' או חסד כו', רק שהוא מאציל ומהות בחי' חכ' והחסד ומתלבש בתוכם להחיותם (ובהתלבשותו בהכלי ה"ה נדמה לפי גוון הכלי והרי זה כמיש הפרדס שם במשל המים ואור השמש כו'). ועו"נ מכוון לשבתך פעלת ה' שפעל הכלים להיות מכוון לשבתו ית' שאע"פ שיש להם מהות עכ"ז יוכל להתלבש בהן אוא"ס ב"ה שאין לו מהות מוגבל כו' וכמיש במ"א בהביאור דושבתה הארץ. וז"ש בס"י ע"ס בלי מה היינו בלי מהות כלל, כי כל בחי' האור של כל ספי' אינו בגדר מהות מדה עדיין אלא רק שהיא בחי' גילוי אור הנמשך מן המאציל להאציל אותו המהות כו'. והנה לפי משנת"ל לדעת הפרד"ס יש באורות מצ"ע ע"ס שהן בבחי' חכ' וחסד צ"ל למה אומר בשער הצחצחות דע"ס הגנוזות הן שרשי הכלים לא שרשי האורות, ונת"ל הטעם לפי שהאורות פשוטים ואינו שייך שרש ומקור כו', ולפי הנ"ל הרי יתכן לדעתו שהע"ס הגנוזות הן שרשי האורות כו'. וי"ל ע"פ מ"ש פלח הרמקן שע"ד פ"ד וז"ל והנה עשר זו שמענו אלו הרצונות ר"ל פנימיות הספי' שאין המספר בהם אלא בהעדר ומי שיודע מה בין שלילה מחלטת לבין ההעדר היושב ראשונה בהתחלת הטבע ירד לעומק המכוון הזה בפשיטות עכ"ל, ונ"ל הכוונה דהר"ע ידיעת השלילה דשלילה מחלטת הוא שאין בו שום ידיעה כלל אף בדרך שלילה, וההעדר הוא ידיעת השלילה, וכמ"ש בלקו"ת בהבי' דאלה פקודי ההפרש בין ידיעת החיוב לידיעת השלילה דידיעת החיוב מתאר ומגביל את מהות הדבר שהוא כך וכך, דש' חכ' הוא שזהו בחי' מהות חכ' כו', וידיעת השלילה אינו מתאר ומגביל את מהות הדבר כלל לפי שאינו בבחי' מהות ומציאות דבר לתאר אותו, כ"א מה ששוללים ממנו את ההיפוך שנק' חכם לשלול ממנו ההיפוך מחכ' אבל לא שהוא בבחי' מהות חכ' כו' (ולכאז' י"ל מ"ש ההעדר כו' בהתחלת הטבע הו"ע אפשרי המציאות המבו' במ"א, אמנם ממ"ש אח"כ ד"ה ואולם מובן שאינו כן ונראה שהכוונה כנ"ל, ומ"ש היושב ראשונה בהתחלת הטבע י"ל הכוונה שההעדר סיבת ההוי' כמו שההעלם סיבת הגילוי כו'). וזהו"ע נפלאותיך ומחשבותיך, דנפלאותיך הוא בחי' העצמות ומחשבותיך בחי' הכלים כמש"ש פ"ב, וענין נפלאותיך היינו בחי' ההפלאה דאוא"ס שז"ע ידיעת השלילה כמ"ש במ"א. וכמו"כ י"ל לדעת הפרד"ס שענין הספי' שבהעצמות א"ז שהן בבחי' מהות חכ' ובינה כ"א הוא בבחי' ידיעת השלילה לבד ובבחי' ההעדר הנ"ל ובעצם מהותן הן בבחי' הפלאה, שלא יתכן לומר עליהם שם חריב וחסד כו'. דהנה בשע"ד פ"ד כ' וז"ל כי בתחלת האצילות האציל אי"ס ממ"ה ע"ס אשר הם מעצמותו מתייחדות בו והוא והם הכל אחדות שלימה והספי' האלו הם נשמה כו' עכ"ל. ומ"ש אשר הם מעצמותו אם כי יתכן לומר גם על העצמות המאציל ממש, מ"מ מבואר בכללות השער הנ"ל שיש בחי' האור קודם שמתפשט באצ"י וכמו שמתפשט כו', והנה האור קודם התפשטותו והתלבשותו באצ"י הוא בבחי' פשיטות ואינו שייך בו חכ' וחסד כו', וכמיש בפ"ח בביאור מאה"ז בא דמ"ב וז"ל כי קודם

שא"ס ב"ה יתגלה באצילותו הטהור והקדוש הזה מציאות אלקותו הפשוט הי' מתאחד בעצם אלקות לבד ולא הי' לא שם ולא אות ולא נקודה בו' עכ"ל. והיינו שקודם התלבשותו בהכלים לא * בו כלל ציור ודמיון מענין הספי' כו', וכמו"כ בבחי' התגלות האצו' נר' לדעתו ז"ל שהם ג"כ פשוטים בעצם, והגם שכ' בפ"ד כי התיכונה (היינו העצמות המתפשט) הוא אשר יקרא חכ' באמיתית וזו (ר"ל הכלי) לבוש אלי' להראות העמים והשרים את יופי נשמתה הפועלת בה וזו לבוש אלי' כו' אין הכוונה שהאור בעצם הוא בבחי' חכ' ממש שהרי מיד אח"ז כ' המשל מהמים שמשנתנים לפי גוון הכלים ע"ה המים פשוטים מכל גוון כו' וכן הדבר בספי' הכלים הם הספי' המכונות אלינו חגי'ת ולהם גוון כו' והאור המאציל שהם עצמותו עשר אורות מתפשטים בעשר הם המים אשר אין להם גוון כלל כי הם פשוטים מכל שינוי כו' ואין שינוי בעצמות המתפשט בהם בעצם כו', ר"ל לפי המקבלים לא לפי עצמן עכ"ל. הרי בי' שגם האור המתפשט בהכלים הוא פשוט בעצם ומה שהן בבחי' חכ' וחסד הוא רק מצד הכלים שנעשה בהם הגוון באופן כזה וכן כ' בפ"ח וז"ל והבחי' הזאת (ר"ל העצמות המתפשט שזהו בחי' ה' יעו"ש) מקבלת דמיון ע"י הספי' כו' עכ"ל. ומ"ש בפ"ד שהעצמות המתפשט הוא אשר יקרא חכ' באמיתית הכוונה להיות דהכלי בלא האור הרי אינו בבחי' חכ' כלל ע"ה שהיא בחי' חכ' בעצם הרי כאשר אין לה אור וחיות הרי אינו בחי' חכ' בעצמה ולא בפעולה כ"א העיקר הוא האור החיות שבו וע"י דוקא היא בבחי' חכ' בעצמה ובפעולתה וכמ"ש אח"כ במשל הנפש והגוף. ולכן ע"ה שגם בלי הכלי לא הי' בחי' החכ' כי האור הוא פשוט מ"מ בהתחברות האור עם הכלי הרי עיקר החכ' הוא האור הגם שעצם מהות החכ' הוא בהכלי דוקא מ"מ בלתי האור אין כאן שום דבר והאור והחיות הוא העיקר, וכמ"ש בפ"ו בענין ואנת הוא ממלא כל שמהן ואנת הוא שלימו דכולהו וכד אנת כו' יעו"ש. נמצא שהאור מצ"ע גם בהתלבשותו בהכלים אינו בבחי' מהות חכ' כלל ע"ה שהוא עיקר החכ' בהתחברותו בהכלי כו' (ומ"ש שם משל הנפש והגוף דלכאור' הרי הכחות הם בהנפש עצמו ר"ל באור הנפש לפי האמת מבו' במ"א שהכחות הם כלים אל הנפש. ועמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי', אמנם בפרד"ס שם בכל השער הנ"ל נר' שהאברים הם העושים ציור ודמיון באור הנפש ואם כי יש דעת כזו בין החוקרים כבד מאד לומר שהפרד"ס יסבר כן, ואפשר דמשל זה כוונתו רק אל הפעולה מה שהאורות פועלים ע"י הכלים כמו שהכחות פועלים ע"י האברים כפי אופן האברים וכמ"ש במ"א). וזהו ג"כ מ"ש ספ"ח בענין חכם מעצמו וז"ל הכוונה לבאר לנו כיצד הוא חכם בחכ' שהיא בעצמו ולא בחכ' שחוץ ממנו (דכ"ו שהכריח להפרד"ס לבאר שיש ספי' בהאור הוא משום קושיא זו שהקשה להרמ"ר בפ"ג שא"כ יודע ח"ו בידיעה שחוץ ממנו כו') אע"פ שהם כלים (מבו' דעתו ז"ל שמהות חכ' ובינה הן רק כלים) כיון שאינה חו"ב אלא ע"י העצמות המתפשט בתוכם ואותם העצמות הוא עיקר החו"ב (והיינו כנ"ל לפי שהן האור והחיות וכמ"ש בספ"ו בפ"ו ואנת ממלא כו',

כי הוא העצמות המתפשט בתוך הספי' וממלא ומחי' אותן והוא עיקרן כו') וא"כ נמצא שהוא חכם בחכ' שהוא עצמו הוא החכ' כו' עכ"ל. וי"ל עדי"מ כמו השכל הרוחני מה שיודע ומבין איזה השכלה גשמיות הרי זה בסיבת חומר המוח הגשמי דוקא כי אור השכל הרוחני אינו שייך להשכלה גשמיות כ"א ע"י חומר המוח (וכמו השכל דנפש האלקית ע"י שכל הטבעי וכמ"ש במ"א בד"ה מי כה' אלקינו המגביהי לשבת) ומ"מ הרי אור השכל הרוחני הוא היודע ומבין, וא"כ הרי הידיעה וההבנה של הדבר הגשמי הוא באור השכל עצמו ע"ה מבין הבנה כזו רק ע"י המוח כו' כמ"כ י"ל בכללות ענין החכ' בהאור (שהוא מופשט מכללות ענין החכ' כמו שאור השכל מופשט מהשכלה גשמיות) ע"ה שזהו בו רק בבחי' גוון ע"י הכלי דוקא, מ"מ מאחר שיש בו בחי' החכ' ע"י הכלי א"כ ה"ה החכם בחכ' ר"ל שהחכ' והידיעה היא בהאור בעצמו, וא"כ אין זה ידיעה שחוץ ממנו ח"ו מאחר שהוא היודע, וגם מה שהכלי יודע הוא ע"י האור דוקא (כי בלעדה אין לה חיות כלל כנ"ל), וע"י הכלי נעשה הידיעה בהאור כו' וכמובן ממשל הנ"ל, ועמ"ש בתו"א בד"ה ארדה נא הב' בהג"ה שם, ונמצא דגם להפרד"ס האורות הם בבחי' פשיטות ממש גם בהתלבשותם בהכלים (ומ"ש הפלח הרמון שם פ"ב אמנם מי שלא יתפייס בזה כו' היינו בענין ש' העצם דלהפרד"ס הוא רק בהאורות המתלבשים בהכלים ולדעתו הוא גם בהאור שלמעלה מהתלבשות כו', אבל מ"ש בעצם ענין עצו"כ יתכן גם להפרד"ס), ולכן האור גם בהתלבשותו הוא בבחי' אחדות ממש עם עצם האור שלמע' מהתלבשות, וכמ"ש פ"ו וז"ל והעצם ההוא (ר"ל העצמות המתפשט) והא"ס הכל דבר א' מיוחד כו', וכן כ' אח"כ והגילוי שנתגלה וקודם הגילוי הכל א' מיוחדים כו' עכ"ל. והיינו לפי שגם הן בבחי' פשיטות ממש בעצם ולכן מיוחדים הם בתכלית כו', ולפי"ז יובן מ"ש בשי"א פ"ו שהעצמות אין צורך לא לשרש כו' מאחר שהאורות המתלבשים הם גם לדעתו ז"ל בבחי' פשיטות ורק כמו ידיעת השלילה שאינם בבחי' מהות דבר כו', ה"ה בבחי' אחדות ממש עם האור כמו שהוא קודם התלבשותו בהכלים והגם שמשנתנה בהגוונים ועש"ז יקרא חו"ב וחסד כו', מ"מ א"ז שינוי ח"ו בעצם האור וה"ה בפשיטותו ויחודו ממש בהאור הפשוט ובהעצמות כו', וכמ"ש במ"א בהענין שכ' הפרד"ס שהעצמות המתפשט בספי' אינו צריך לשרש כו' והכל אחדות א' עדי"מ כמו האור השמש שבבית (והיינו המאיר ע"י העששיות כמ"ש הפרד"ס בהמשל הב' בפ"ד) הוא א' * אור השמש שבאור העולם כו', והיינו כנ"ל (והא דהאור בהתלבשותו בהכלים נר' לפי גוון הכלי, צ"ל שהכל יודו בזה, אלא שבמ"א מבו' די"ל דהכלים והגוון הם ברי' יש מאין, ואעפ"כ נק' אדם אדמה לפי שאין הגוון דבר בפ"ע מהמים, וצ"ע מאחר שבהמים קודם הכלי אין בהם גוון כלל איך הוא אדמה כו', ונר' דלשיטת הרמ"ר באמת אא"ל בהכלים וכן בהגוון ענין אדמה לעליון לגבי שרש האור כ"א לגבי שרש הכלים, ועמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו, ולשיטת הפרד"ס יש לתוך הענין, ופרטיות ענין הנ"ל נמצא בכתב ב"י ואכלתם אכול ולא ראיתיו.

והשי"ת יאיר עיני). (ועפ"י הנ"ל יובן משארז"ל תרי"ג מצות נאמרו למשה כו' אנכי ולא יהי' לך מפי הגבור' שמענו, ולכא' אינו מובן לשון מפי הגבור' דוקא הול"ל מפי הקב"ה או מפי המקום וכיוצא. אך הענין הוא עפ"י משנת"ל בענין ידיעת השלילה דבהאור כמו שהוא למעלה מהכלים (וכ"ה בבחי' פנימיות ועצמות האור המתלבש בהכלים) והיינו בחי' אור הכתר בד"כ הידיעה בזה הוא בבחי' ידיעת השלילה לבד, והיינו כמ"ש במ"א דבכתר בחי' לאו קודם לה, ולמעלה היינו שבחי' הגבור' והצמצום קדום אל החסדים כו', וכמ"ש במ"א בענין מטולמ"ט דמלמעלמ"ט לא מטי קודם כו', ובנפש ובידיעה הר"ע שבתחלה הוא הביטול והעדר ההשגה (וכמו בלום פיך כו', וכמו ודבר זה רק ברצו"ש ר"ל לא בהשגה) רק ידיעת השלילה לבד ולא השגה במהות הדבר (רק ע"י השלילה באים לאיזה הכרה קצת כו', וכמ"ש בלקו"ת בש' הרמב"ם ז"ל). וזהו דבאצ"י החסדים קודמים להיותם בחי' התלבשות אורות ככלים שייך בזה השגה בחי' השגת החיוב, וכמ"ש שם בלקו"ת בענין בחי' זו"נ כו', אבל בכתר הלאו קודם היינו העדר ההשגה וההשגה שבו הוא רק ידיעת השלילה כו', וזהו אנכי ולא יהי' לך מפי הגבור' שמענו דהנה תורה היא בבחי' אצ"י ומשם נסעה וירדה למטה כו', וה"ה בבחי' השגה וידיעת התורה כו', אמנם ענין אנכי הוא בחי' אנכי מי שאנכי שלא ידע לי' בר איהו בלחודוהי ולמחתב"כ רק בבחי' הלאו הוא שיכול להתגלות והוא רק בהסרת ההיפך בלבד, והיינו שלא יהי' לך אלקים אחרים כו', והיינו ענין שלילת התוארים לבד לא השגתו במהותו כו' (ובעבודה י"ל עדמ"ש במ"א ד"ה את שבתותי שלא נדפס ובהביאור בענין מתנה טובה כו' לך והודיעם דאתעדל"ת אינו שייך לזה כ"א השמירה מדברים המנגדים לזה כמו הגסות ודובר שקרים כו', שעיי"ז נעשה כלי לזה כו', וכמו"כ י"ל כאן שהר"ע מל"ת והיינו שע"י הזהירות וההקדוק בשס"ה ל"ת עיי"ז יזכה לאיזה הכרה בהפלאת אוא"ס ב"ה כו'), ולכך אנכי ולא יהי' לך בדבור א' נאמרו, כי הגילוי דאנכי אינו אלא רק במה שלא יהי' לך כו', ונמצא הכל דבור א' בלבד כו', וזהו אנכי ולא יהי' מפי הגבור' שמענו שהגבור' קודמין כו', והיינו בחי' ידיעת השלילה לבד כו' כנ"ל).

והנה לפמשנת"ל דעת הפרד"ס בענין האורות צ"ל להדיעה דהאורות פשוטים היינו שאין בהם בחי' ספי' כלל גם לא בבחי' העדר ושלילה כו' (וכן נר' באמת לדעת הרמ"ד ז"ל דהאורות הן פשוטים לגמרי) וכן משמע מהבי' דעולת תמיד הנ"ל שהן פשוטים לגמרי והוא רק בחי' גילוי אור המאציל להאציל כלי החכ' והחסד, אבל האורות אין בהם ענין בחי' חכ' וחסד כלל כו', אמנם מ"ש בזהר פ' לך דפ"ז ע"א אחליפו דוכתייהו דא בסטרא דא ודא בסט' דא ובמק"מ שם בשם האריו"ל דהיינו אור החסד בכלי הגבור' ואר' הגבור' בכלי

החסד, וכמ"ש בע"ח שער ל"א פ"ו, ושם שהן בחי' חו"ג דחו"ב ועי"ז נעשה התערבות בכל בחי' חו"ג כו', הרי מובן מזה שבהאורות גופא יש בחי' חו"ג דאל"כ אינו שייך לומר אור החסד בכלי כו', מאחר שהאור פשוט ואין בו בעצם בחי' אלו, אלא בהכרח לומר שיש בהאור בעצם בחי' חו"ג ושייך אחליפו דוכתייהו כו'. והענין יובן כמ"ש בהתוספת ביאר ד"ה יביאו לבוש מל', דבד"כ יש ב' מיני המשכות מאוא"ס ב"ה, הא' בבחי' א"ס ממש והוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע שאינו בגדר התלבשות בעולמות וע"ה שהוא נמצא בכ"מ ולית אתר פנוי מיני' כלל ואדרבה הוא בכ"מ בשוה וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא בשוה, אך זהו לא בבחי' התלבשות ותפיסא בהם דהגם שנמצא בכ"מ מ"מ אין האור מורגש כלל בנבראים והיינו לפי שהוא בבחי' בל"ג ואינו בערך העולמות לכן הוא בכ"מ בשוה (דהאור שנתצמצם להיות בערך העולמות הרי יכול להיות רק במקום שבערכו היינו מה שהוא כלי אל האור, אבל אור הסובב להיות שלא נתצמצם לפי"ע העולמות לכן הוא בכ"מ ממש), והיא הנותנת שאינו בבחי' התלבשות בהם מאחר שאינו בערך כלל כו'. וע"ה שזהו עיקר החיות ומקור ההתהוות של הנבראים, וכמ"ש בסש"ב פמ"ח, וגם מצד בחי' ומדרי' זו כל הנבראים בטלים לאלקות, וכמ"ש וכל קומה לפניך תשתחוה וידוע דקאי על בחי' ציור קומה דא"ק שכולל ומקיף כללות ההשתל' דמשרי"ז כולם משתחיים ובטלים לאוא"ס, ואפי' המדרי' היותר פחותות וכמ"ש וכמצביא עביד בחיל שמיא כו'. הנה כ"ז הוא שלא בבחי' התלבשות ותפיסא בהם ומה שמהווה ומחי' את הנבראים הוא רק ע"י הידיעה מרחוק ובדרך מקיף שידוע את כולם כו'. והגם שידוע את כל נברא בתוך תוכו כו', מ"מ אינו בבחי' תפיסא בהם וכמ"ש בסש"ב שם, ולכן בנבראי' ג"כ אינו נרגש החיות ולא הביטול הזה ובהרגשתו יכול להיות בבחי' מציאות יש כו', והו"ע הידיעה שאינה מכריחח את הבחירה כו', וכמ"ש מזה בד"ה והי' אמונת עתיך, רנ"ב. והנה שרש המשכה זו היא מאוא"ס שלפה"צ שאינו בגדר שייכות אל העולמות, וכמ"ש בלק"ת ד"ה ויקח קרח שכל העיגולים שרשם מהעיגול הגדול שלפני הקו שזהו בחי' עצמות אוא"ס שאינו בערך שייכות אל העולמות, וכמו"כ אינו בגדר ספי' כלל דמצד בחי' ומדרי' זו הי' ממשיך עולמות וספי' עד אין קץ ותכלית ובאופנים אחרים לגמרי שאינן בגדר ומהות ספי' הנאצלים כלל, ומה שנאצל ע"ס עשר ולא תשע כו' ובבחי' מהות חכ' וחסד כו' זהו ע"י הצמצום שהי' באוא"ס שהאור הבכיע"ג נתעלם ונכלל בעצמותו והיינו שלא יהי' הגילוי בבחי' א"ס כ"א בבחי' גבול ומדה, והוא בחי' המשכת הקו שנמשך לאחה"צ דהמשכתו הוא במדה ומשקל כמ"ש בע"ח שער עגויר"ש סוף ענף ג', והיינו בחי' אור מצומצם ומוגבל לפי"ע העולמות להיות בחי' ע"ס באופן ומהות כך וכך, ולחיות בבחי' אור וחיות פנימי אל העולמות בבחי' התלבשות ותפיסא ויהי' בהם האור בבחי' הרגש פנימי ובבחי' חיות ממש כו', והיינו גם בעולמות בי"ע ובכל הנבראים שבכולם מתלבש הארת בחי' הקו כו', וכמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיהו חד דהארת הקו שהי' מאיר בי"ס דמל' דאצי' עד הפרסא בקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בבי"ע כמו באצי' כו', וגם הקו עצמו כו', וכידוע שבכל נברא יש

ב' מיני חיות והן בחי' אור וכח כו'. דהחיות דבחי' אור הוא בחי' הארת הקו כנודע, וע"ה שעז"נ אין קדוש כה' שהוא קדוש ומובדל כו', מ"מ הוא בבחי' התלבשות ותפיסא ובבחי' הרגש בהם כו' וכמ"ש במ"א, רק שבאצ"י הוא בבחי' הרגש המהות ממש ובעולמות בי"ע הוא בבחי' הרגש המציאות לכד כו' (ועיי' התורה מאיר בבחי' גילוי המהות ממש כו', וכמ"ש בסש"ב פל"ו בענין ה' עוז לעמו יתן כו'). והגם דבחי' הקו ג"כ שרשו מאוא"ס שלפה"צ, וכמ"ש בע"ח שם ענ"ב והנה שרשו הוא מבחי' חיצונית דאוא"ס, וכמ"ש בע"ח שם דכשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו', והנה בעליית הרצון הזה עלה שיהיו העולמות באופן כך וכך ויהיו ע"ס במהות ואופן כך וכך דוקא וכמ"ש במ"א דשיעור בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל דבהשערה זו נמדד ונגבל בכח אופן ומהות הספי' באיזה אופן שיהי' כו', דבאוא"ס שלפה"צ גופא הוא בחי' חיצונית האור דכמו שהוא קודם עלות הרצון אינו שייך גם השערה כלל על עולמות וספי' כו', ומה ששיער בעצמו כו' זהו בחי' חיצוני' האור כו', ומוזה הוא שנמשך הקו לאחז"צ בבחי' מדה וגבול בבחי' ע"ס כו'. וזהו שנק' הקו בש' צינור וכמ"ש בע"ח כעין צינור כו', דצינור הוא בחי' צמצום שנתצמצם להיות בבחי' מדה וגבול כו', וכמ"ש בבה"ז פ' תולדות במאה"ז ע"פ כי ישרים דרכי הוי' עד"מ הצינור המקלה מים מן הנהר הגדול שהמים שבנהר הם בל"ג ועיי' הצינור מתצמצם המים בבחי' מדה וגבול, ויש צינורות קטנים שדרך בהם נמשכים המים להכלים פרטים כו', והדוגמא מזה הוא בגילוי הקו מאוא"ס שלפה"צ דכללות האור שלפה"צ אף מה שנמדד בבחי' ההשערה שבכח ה"ה בבחי' בל"ג לגבי העולמות ואינו בערך שיתקבל בעולמות כו', כ"א ע"י הקו שהוא כמו צינור שבו מתצמצם האור שיהי' לפי"ע העולמות כו', ויש צינורות פרטים הנמשכים מן הקו לכל ספי' בפרט בחי' האור השייך לספי' ההיא כו', ובדרוש חרבות צורים מבו' דהצינורות הן בחי' הכלים, אמנם בבה"ז הנ"ל שהן בהאור קודם התלבשותו בהכלים כו', ובוהר הרקיע פ' בראשית בביאור מאה"ז שם דנ"א ב' כ' שם דכ"ט סע"א ודע מציאות הצינורות הם מציאות הכלים ואור הפנימי הם ג"כ הצינורות שכנגדם (בהדרת מלך סי' קמ"א הגי' שבגידיים) זה פנימי זה חיצון כו'. הרי שיש צינורות גם בהאור והיינו מה שמאיר ובא בבחי' מדה וגבול לכל ספי' וספי' בפרט כו', ולפי דיעה זו יתכן ענין ע"ס הגנוזות שהן שרשי האורות ג"כ, מאחר שבאורות יש ג"כ בחי' ספי' וא"כ שייך לומר שרשי האורות כו', וכמו"כ לפי משנת"ל לדעת הפרד"ס דענין הספי' שבאורות הן כמו בבחי' העדר ובבחי' שלילה כו', ג"כ שייך לומר שרשי האורות מאחר שיש בהם ענין הספי', הגם שהוא בדרך שלילה מ"מ הן בחי' ספי' עכ"פ, וכמו שם חכמה שהוא בבחי' שלילה היינו שאינו בבחי' חכ' כ"א רק לשלול ממנו העדר החכ', וא"כ ה"ה בבחי' חכ' עכ"פ אלא שאינו בבחי' חכ' ידיעא בבחי' ידיעת החיוב כ"א בבחי' ידיעת השלילה, אבל מ"מ ה"ה בבחי' חכ' שלא נודע לנו מה היא, ולכן כ' הרמב"ם שבדבר הגשמי הנה ע"י השלילה יכולים להגיע כמעט לציור הדבר כמו שהוא כו', וי"ל דכמו"כ הוא בדבר הרוחני שע"י השלילה יכול להיות קצת הכרה בעצם הדבר מה הוא כו' (וי"ל

שיש בזה הפרש בין ענין השלילה בעצמות לענין השלילה באורות. דבעצמות אין בו בחי' התוארים ח"ו כלל, וכשאנו שוללים ממנו ית' תוארי החכ' והחסד והגבו' וכה"ג היינו שהן מושללים לגמרי ובאמת הוא הכל ואין דבר מושלל ממנו ח"ו אלא שאינם בבחי' תואר כלל (ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו, ד"ה ויולך ה' את הים). אבל באורות מה שאנו שוללים ממנו בחי' החכ' הוא לפי שהוא בבחי' תואר החכ' אלא שאינו בבחי' חכ' בחיוב כ"א בחי' חכ' בשלילה כו', דעצם ענין השלילה הוא תואר כמו ענין החיוב כו', ובעצמות אנו שוללים שניהם שלילת החיוב ושלילת השלילה (כו'). אמנם להדיעה שהאורות פשוטים צ"ל שאינו שייך בהם ענין הספי' אפי' בדרך שלילה, וכ"מ בהבי' דעולת תמיד שהן רק אורות המאציל להאציל בחי' הכלים, אבל לא שהן בחי' אורות פרטים, ולפי"ז צ"ל שהקו הוא ג"כ בחי' אור הבלתי מוגבל ומה שהוא בבחי' קו וכעין צינור לפי"ע העולמות להתלבש בפנימיותם כו', זהו לפי שהאוא"ס שלפה"צ נמשך ע"י הרשימו ועי"ז בא האור הבלתי גבול בבחי' כח גבולי להיות בבחי' קו בבחי' מדה וגבול כו', אבל בעצם האור הוא בבחי' בל"ג ובבחי' א"ס ממש כו' (דכמו בהתלבשותו בהכלים ה"ז כמשל המים כו', כמו"כ הוא בהמשכת האור ע"י הרשימו כו'). ולכן כל היחודים שבע"ס הוא ע"י הקו דאנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו', לפי שהוא בעצם בחי' א"ס ממש כו', וכמ"ש מזה בד"ה להבין ענין אוא"ס דתקס"ו, ובשעה"י פי"ד וט"ו. ולפי"ז לכאור' אינו שייך לומר שרשי האורות מאחר שהן פשוטים לגמרי כו'. אך בד"ה להבין ענין אוא"ס הנ"ל בהג"ה מבו' שגם לדיעה זו צ"ל שיש בחי' ספי' בהאור, ולכאור' מאחר שאינו שייך בהם גם ענין השלילה כנ"ל וא"כ מהו"ע הספי' דשם. ואפשר יש לבאר הדבר עפ"מ"ש בתו"א והוספו' בהבי' דהשמים כסאי * בענין איזה בית אשר תבנו לי המשל מכה הראי' שאין בו ענין תחלה וסוף כמו בכל החושים, וכמו בשמיעה שא"א שישמע הכל בב"א כ"א חלקים ופרטים מיוחדים זא"ו, אבל בראי' ה"ה רואה כל השטח בב"א ובראי' והבטה א' יתפוס את כל השטח מבלי קדימה על חלק א' ממנו על זולתו כו'. ובהג"ה שם עדי"מ כמו בציור שיש בו קוין ורשומות דקות שמהם עיקר יופי הציור ובראי' והבטה שלו אינו תופס כלל את הרשומות הדקות ורק תופס את היופי הבא מהם שזהו מה שתופס הדבר בבחי' פשיטות ובהציור הגשמי הרי יש בו הקוין והרשומות מ"מ בהראי' הרי אינו תופס אותו כ"א כללות היופי לבד בלי שום התחלקות פרטים כ"א בבחי' פשיטות, הגם שיש כאן חלקים פרטים שהרי מהם היופי בהציור אבל הוא אינו תופס הפרטים בבחי' היכר כלל שיהיו ניכרים איליו גם במקצת כ"א בבחי' פשיטות לבד. והדוגמא מזה יובן בבחי' הראי' דחכ' שהוא בחי' ראי' המהות שתופס את הדבר בבחי' פשיטות, וכידוע דענין הראי' הוא בבחי' הפשטה יותר מבידיעה השלילה ידיעת השלילה הוא בחי' פנימיות בינה ואח"ז הוא בחי' הכרה שהיא בעצם הדבר ואחר ההכרה בא

בחי' ההתאמתות דראי' שהוא בחי' הפשטה יותר, וענין ההפשטה הוא שהפרטים אינם ניכרים כ"א מה שתופס בחי' פשיטותן בלי שום היכר באיזה דבר כו', דמבחי' הראי' א"א לו לעשות שום ציור בנפשו באיכות ומהות הדבר איך ומה הוא כמו בהכרה שיכול להיות בזה איזה ציור לעצמו איך ומה הוא, אבל בראי' איי לעשות בזה שום ציור לעצמו כי תופס את הדבר רק בבחי' פשיטות שלו כו', ובדרוש יו"ט של ר"ה הנ"ל בד"ה וספרתם לכם מבו' דבמשל הגשמי דראי' הנ"ל מובן ענין הפשיטות יותר מבחי' ראי' דחכ'. וי"ל כמו במשל הנ"ל כשרואה את הציור הרי אינו תופס כלל את הפרטים כ"א את היופי הבא מהם, י"ל בדוגמא כזאת בהנמשל שבהאור אין הספי' שבו בבחי' מדרי' פרטים כ"א מה שעל ידן * כללות האור הוא בחי' אור השייך אל האצ"י היינו להאציל בחי' חכ' וחסד דאצ"י כו', כמ"ש בהבי' דעולת תמיד הנ"ל, וזהו"ע פשיטות האור שאין בהם בחי' ספי' אפי' בבחי' העדר ושלילה כ"א רק זאת לבד מה שבהם ועיי' כללות האור הוא בבחי' ומדרי' כך וכך היינו השייך אל האצ"י כו', ולפי"ז הרי הגם שזהו בבחי' הפשטה יותר הרבה מבחי' ידיעת השלילה מ"מ אינו בבחי' שלילה מוחלטת דיש עכ"פ בחי' ספי' בהאור כו', וא"כ יתכן לומר דע"ס הגנוזות הן בחי' שרשי האורות גם להדיעה שהאורות הן פשוטים כו', והנה נודע דבכללות ענין ע"ס דאצ"י יש בזה כמה שיטות, הא' שיטת המערכת שהע"ס הן בחי' אצ"י ממש, וכמ"ש רפ"ג וז"ל שנו שם ע"ס בלי מה כו', קבלו בעלי העבודה בביאורם כי האלקות הן אצ"י הע"ס אשר הם מדות והנהגת בעולם השפל כו' עכ"ל. ומה שכ' כי האלקות הם אצ"י הע"ס, י"ל עפ"מ"ש במ"א בענין אלוקה ואלקות דאלוקה הוא בחי' עצם הדבר והיינו בחי' עצמות א"ס שאינו בבחי' המשכה והתפשטות כו', ואלקות הוא בחי' התפשטות האור, וזהו שנק' אלקות בל"א געטליך שהוא בחי' התפשטות לבד כו', וז"ש כי האלקות הם אצ"י כו' דאצ"י הוא בחי' התפשטות, וכמ"ש במ"א שעז"נ א"ס להתפשטותן כו', והנה או' המערכת דהע"ס שהם מדות והנהגת העולם השפל ה"ה בחי' אצ"י, וידוע פי' אצ"י שהוא מל' ואצלת' מרוח שעליך שנאצלה הארה מרוחו של משה, הרי הארה זו כבר היתה כלולה ברוחו של משה וא"ז התחדשות דבר כ"א מהעלם אל הגילוי לבד כו', וכמו"כ הו"ע אצ"י שהוא בחי' גילוי ההעלם מאו"ס המאציל לא בבחי' התחדשות וממילא הגילוי הוא אלקות ממש כמו ההעלם, שזהו עיקר ההפרש בין אצ"י לברי', דענין הברי' הוא בחי' התחדשות דבר וכמו אם בריאה יברא ה' כו', דהיינו התחדשות מה שלא הי' קודם, וזהו שנתהוו בחי' מציאות יש מה שקודם ההתהוות לא הי' מציאות היש כלל כו', אבל ענין אצ"י הוא בחי' גילוי ההעלם לבד אי"כ הגילוי הוא כמו ההעלם שהוא בחי' אלקות ממש כו', והגם דהע"ס הם בבחי' כחות חכ' וחסד כו', מ"מ ה"ה אלקות ממש, ויובן זה עד"מ כחות הנפש שהם בבחי' כחות חכ' וחסד כו', וזכח החסד כו', ומ"מ ה"ה כחות נפשיים ממש שאינם בבחי' מהות אחר מהנפש וה"ה הארת הנפש ממש כו', כמו"כ יובן בהע"ס דע"ה שהן בחי' חכ' וחסד מ"מ ה"ז הארת המאציל

שהוא בחי' אלקות ממש כו', ומאחר שאינן בבחי' התחדשות כנ"ל צ"ל שגם באוא"ס המאציל יש בחי' אלו דחכ' וחסד כו'. וכמ"ש המערכת שם דענין האצי' הוא שנתגלה הכח הכמוס והחתום מהכח אל הפועל כו', והיינו שהעיס קודם שנאצלו היו באוא"ס המאציל בכח והאצי' הוא שנתגלו מהכח אל הפועל, ומ"מ בהיותם בכח לא היו בבחי' מציאות ניכרת וע"י שנתגלו נעשו בבחי' מציאות ניכרת כו'. וז"ש בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת פי' כמו בגשמיות השלהבת כשהיא קשורה בתוך הגחלת והי' לאחדים עמה אינה נר' וניכר השלהבת ליש ודבר בהתחלקות בין גוון לבן לתכלת כ"א הי' הכל לאחדים ואח"כ כשיוצא השלהבת מהעלם לגילוי נרגש ליש בהתחלקות הגוונין לבן ותכלת ואדום, ואף שמקודם כשהי' השלהבת קשורה ונעלמת תוך הגחלת היו ג"כ הגוונים הנ"ל ואין שינוי והתחדשות כלל ביציאתן אל הגילוי, אעפ"כ קודם שיצאו הי' בבחי' דקות יותר ולכך הי' מתאחדים יחד וביציאתן הי' במציאות ניכרת בגוונים דלבן ותכלת כו', ומ"מ א"ז שנתחדש דבר בעצם מהותן אף בהגוונים שלהם שהרי זהו מהות האש שהי' כלול בהגחלת ושם היו ג"כ הגוונים בדקות כו', רק שבעצם ענין ההתגלות נעשה בבחי' מציאות ניכרת יותר כו'. וכמו"כ יובן בנפש כמשנת"ל במשל המדות כמו שהן כלולים בשכל הרי אינם בבחי' מציאות ניכרה כשכאין לגילוי בלב הי' בבחי' מציאות ניכרת, וכמ"ש במ"א בענין קפיידא וכעס כו'. ומ"מ הרי הי' המדה בהעלם וביציאתה בהתגלות אין בזה התחדשות כלל רק שבמקורה היא בבחי' הדקות שאינה נרגשת כ"כ ובהתגלותה נעשית בבחי' מציאות מורגשת כו'. וכ"ה בהתכללות הכחות בכללות חיות הנפש שאינם שם בבחי' מציאות ניכרת וכללות החיות הוא בחי' אור וחיות פשוט אף שכלולים בו הכחות כו', ובהתגלותן נעשים בבחי' מציאות כחות כו'. וכמו"כ יובן למע' דבאוא"ס המאציל כלולים הע"ס בהעלם ובכח אבל אינם שם בבחי' מציאות ניכרת להיות בבחי' התחלקות כלל כו', והאצי' הוא שנתגלו מהעלם אל הגילוי וממילא הי' בבחי' מציאות ניכרת בבחי' ספי' פרטיים, אבל א"ז התחדשות שכבר היו כלולים באוא"ס המאציל ובהתגלות שלהם א"ז שנעשו בבחי' מציאות ח"ו בבחי' חידוש דבר כו', רק כמו כחות הנפש שבהתגלותן הי' בבחי' כחות נגלים אבל מ"מ הי' כחות נפשיים ממש כמהות אור וחיות הנפש עצמה כו'. כמו"כ הע"ס בהתגלותן הי' בחי' אלקות ממש רק שהם בחי' ספי' נגלים דשייך לומר עליהם חכ' וחסד, וכמ"ש בעבוה"ק שער א' ס"ב דהע"ס בהתגלותן מכח אל הפועל לא נשתנו כלל ולא כמו כל כח ופועל שהפועל משתנה לגבי הכח או שהפועל הוא גשמי (כמו כח הפועל בעשי'). או עם היותו רוחני אבל אינו מהות הראשון כלל (וכמו המלאכי' כו' ע"ש רפ"ד). לא כן בענין האצי' כי לא נפרד הנאצל מן המאציל כלל כ"א גם לאחר שנאצל הי' נשאר באחדות ובמציאות ההוא עצמו שהי' קודם שנאצל כו'. רק זאת דבמה שנאצלו הי' בבחי' מציאות נגלה ואז שייך לאנהגא בהון עלמין כו', וקודם שנאצלו לא הי' בבחי' מציאות נגלה וממילא היו בבחי' התכללות והתאחדות כו'. וכזה יובן דהתכללות הע"ס באוא"ס המאציל א"ז בחי' ריבוי ח"ו מאחר שהם שם בבחי' התאחדות וכמו שהנפש אחת היא אף

שכוללים בה תרי"ג מיני כחות וכמ"ש בסש"ב פנ"א (וכ"ה גם בכללות אור וחיות הנפש גם כמו שעיקר משכנו במוח שבראש שהוא בחי' אור וחיות פשוט כו'), והיינו לפי שהכחות אינם בבחי' מציאות ניכרת וה"ה בבחי' התאחדות והתכללות כו'. כמור"כ יובן דהתכללות הע"ס באוא"ס אינם עושים ריבוי בו ח"ו שה"ה בבחי' התאחדות ממש והוא בחי' אחדות פשוטה כו'. והגם דלמע' אין הכח חסר פועל מ"מ הרי גם הפועל הוא כמו הכח כו' כמו שנו' לעיל וכמשנ"ת במ"א, ואין הפועל מוסיף שום דבר על הכח כו', וממילא ה"ה בבחי' אחדות גמורה כו'. והנה לפי שיטה זו שהע"ס הם אלקות ממש ע"כ צ"ל שהן בבחי' א"ס ממש לא בבחי' גבול דמאחר שהן כמו אוא"ס המאציל והרי המאציל הוא בבחי' א"ס וא"כ גם הע"ס הנאצלות מאתו ית' הן ג"כ בבחי' א"ס, והיינו שכל ספי' היא בבחי' א"ס להתפשטותה, וכמו ספי' החכ' היא בבחי' בל"ג ולא כמו כח החכ' למטה שיש גבול לכח התפשטותה כמה שיוכל להתפשט ועד פה תבא ותו לא כו' שגם חכם גדול יש הגבלה לכח התפשטות חכמתו כו', וכן בדי"כ בבחי' חכ' דבי"ע שהיא בבחי' גבול, וכידוע דכל נברא שהוא בע"ג הרי כחותיו הן מוגבלים כו', משא"כ בחי' חכ' דאצי' מאחר שהיא בבחי' אצי' מאתו ית' לא בבחי' בריאה כו', לזאת אין גבול להתפשטותה כו', וכמור"כ בחי' החסד הוא בבחי' בל"ג וכן בכל הספי' דאצי' כו'. וז"ש בס"י פ"א מ"ה ע"ס בלי מה מדתן עשר שאין להם סוף, ופי' הרמב"ן ז"ל במשנה זו הזכיר שהכל מא"ס ואע"פ שהדברים יש להם שיעור ומדה והם עשר אותה מדה שיש להם אין לה סוף כו', והיינו דכל ספי' היא בבחי' א"ס להתפשטותה להיות שהן נאצלות מאוא"ס המאציל שהוא בבחי' א"ס לזאת גם הספי' הם בבחי' א"ס כו', ומה שהן ע"ס בחי' חכ' וחסד כו'. כמור"כ הוא באוא"ס המאציל שיש שם ג"כ ע"ס וכנ"ל דבענין אצי' האצי' לא נתחדש דבר לא בהמאציל ולא בהנאצל אלא שבהמאציל הן בבחי' התכללות שאינן בבחי' מציאות ניכרת ובנאצלים הן בבחי' מציאות ניכרת כו'. ובכללות זהו בחי' כח הגבול שבא"ס והיינו מה שא"ס כחו גם בבחי' הגבול, וכמ"ש העבוה"ק שא"ת שיש לו כח בבע"ג ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו, וא"ס הוא שלימותא דכלא שיש לו כח ג"כ בגבול וז"ע הע"ס, ולזאת הגם שהן בבחי' חכ' וחסד ומ"מ הן בבחי' א"ס להתפשטותן כו'. והפרד"ס ש"ג פ"ד פי' משנה הנ"ל וז"ל והכוונה שהע"ס הן בלי מהות לפי שאין מהותם מושג אלינו ואף אם נא' זו דין וזו רחמים וכיוצא בזה הכל מושג אלינו מתוך פעולתם, אבל מתוך עצמותם הם בלי מה כו', ואמר מדתן עשר ומפני שמוה יומשך היות להם גבול ח"ו אמר שאין להם סוף כו', עכ"ל. ולפי"ז גם מה שהן בבחי' חכ' וחסד כו', הוא ג"כ בבחי' א"ס ולא רק מה שא"ס להתפשטותן כ"א מדתן עצמן מה שהן בבחי' חכ' ובבחי' חסד ורחמים וכה"ג הוא רק מצד פעולתן שפועלים בחי' הגבול דחכ' וחסד כו', אבל בעצמן הן בבחי' א"ס כו'. והענין הוא כמ"ש בביאור מאה"ז ויצא דקמ"ח ע"ב (נדפס בהוס' בה"ז) בענין חיך אפי' במאנין דילי לא אשתמש אלא במאנין דילך, הנה מאנין הן בחי' הכלים לאורות ופי' מאנין דילי הם בחי' הכלים דאצי' שנק' מאנין משום דאיהו וחייהו וגרמוהי חד בבחי' אצי' כידוע (וכמ"ש במ"א בענין כל הנק' בשמי דקאי

על אצ"י שנק' שמי המיוחד בי כו'. והפרד"ס שער בן ד' ספ"א כ' דאצ"י הוא שמו של א"ס פי' מורה עצמותו כו', והיינו כמשנת"ל דאצ"י הוא בחי' גילוי אמנם להיותו בבחי' היחוד ממש באוא"ס המאציל לזאת הוא שמו של א"ס שמורה עצמותו היינו לידע מהו בחי' אוא"ס כו'. ושם כ' שזהו בבחי' האורות ולפי שיטת המערכת כ"ה גם בבחי' הכלים כו'). והענין כי הנה ענין בחי' כלי הוא בחי' גבול וצמצום להגביל ולצמצם את האור, ואמנם למע' באצ"י לא יתכן לומר עד"ז שהכלי יגביל ממש את האור שהרי הכל שם בבחי' אלקות אלא הענין שם כך הוא דאותו כח המגביל האור אינו בבחי' גבול ממש כו', אלא אותו הכח הוא ג"כ כח אלקי ממש משום דבאמת מאחר שהוא כל יכול יכול להגביל ממש גם בחי' גבול ואם לא הי' באפשרו ח"ו להמציא כח הגבול אינו כל יכול ח"ו, ואמנם מאחר שביכולתו להמציא היפוכו א"ז המציאות ענין נפרד ח"ו עצמותו דהרי מ"מ אוא"ס הוא אלא שהוא כל יכול להמציא גם בחי' הגבול והכל ממנו, וע"כ נק' כח זה שבבחי' אצ"י להגביל השפע ג"כ בחי' אלקות ממש כו' (דמאחר שכח הגבול הוא מכח הא"ס עצמו ודוקא מבחי' היכולת שבעצמות שזה אמיתית ענין א"ס מה שביכולתו בכל האופנים ההפכים כו', וכמ"ש במ"א בדרושי יו"ט של ר"ה, רס"ו, וא"כ הרי הכח הגבול הוא ג"כ א"ס ממש כו'). ולזה הטעם ימצא ג"כ מאתו הרבה הפכים יחד כמו חו"ג, חסד התפשטות, גבו' צמצום מפני שהוא כל יכול וכוללם יחד ואינם תרתי דסתרי כלל לגבי ה' כו', ומה שהן בחי' כח הגבול היינו להיות הגבלה חוץ לאצ"י, והוא שהשפע שמתגלה חוץ לאצ"י יהי' בבחי' גבול, אבל באצ"י עצמו הוא בבחי' בל"ג כו', וכמ"ש בהב"י דושבתה תקס"ט, וזהו הדע"ס דאצ"י הן בבחי' א"ס ולא רק במה שא"ס להתפשטותו כ"א גם בעצם מציאותו ומהותו מה שהן בבחי' חכ' וחסד הוא בבחי' א"ס, להיות שזהו גופא מצד כח הא"ס שהוא כל יכול, דהיינו מצד שלימות העצמות צריך שיהי' בחי' חו"ב וחו"ג כו', וא"כ זה גופא הוא כח הא"ס ממש כו' ומ"מ הוא בבחי' חו"ב וחו"ג כו', דעם היותו א"ס מ"מ הוא בבחי' חכ' וחסד כו', וי"ל עדמ"ש במ"א דבענין א"ס להתפשטותו יש בזה הפרש בין אור האצ"י ובין בחי' אוא"ס הבל"ג ממש, דהנה באור האצ"י שא"ס להתפשטותו הרי הכל עכ"פ בבחי' אצ"י לא חוץ לאצ"י, והיינו דבכ"מ שיומשך ויתפשט האור יהי' הכל בחי' אצ"י כו', וא"ז כמו באוא"ס שלמע' מאצ"י היינו בחי' אוא"ס הבל"ג דא"ס להתפשטותו ממש שהוא נמצא בכ"מ בבי"ע כמו באצ"י, והגם שהוא בבי"ע מ"מ העולמות הן במהותן ומדריגתן כמו שהן מצ"ע אף שנמצא בחי' א"ק עד"מ, וזהו דא"ס להתפשטותו שמתפשט ונמשך בכ"מ ממש בל"ג בבי"ע עד תחתית העשי' כמו באצ"י ממש כו', אבל האורות דאצ"י שא"ס להתפשטותו הוא זאת שאינם בבחי' הגבלה להיות להתפשטותן קץ וסוף דעד פה תבוא כו' כנ"ל, אבל מ"מ הוא הכל בבחי' אצ"י לבד ואם יתפשט יותר יהי' הכל בחי' אצ"י ובכדי שיהי' בי"ע צ"ל הפסק אור האצ"י כו', והיינו לפי שהאור בא בבחי' מדה וגבול לפי אופן האצ"י לזאת הגם שבאצ"י גופא הוא בבחי' א"ס מ"מ הכל הוא בבחי' אצ"י דוקא כו', וכמו"כ הוא בענין בחי' חכ' וחסד שבהם שהחכ' היא

בבחי' א"ס במהותה ולא כמו שאנו יודעים בחי' החכ' שהיא בחי' מוגבלת במהותה, וחכ' דאצי' אינה מוגבלת במהותה כו', ומ"מ היא בבחי' חכ' כו'. והו"ע חכים ולא בחכ' ידיעא, דחכ' דבי"ע נק' חכ' ידיעא, וחכ' דאצי' אינה בבחי' חכ' ידיעא שהיא בחי' א"ס ואין אנו יכולים לומר בה בחי' הגבלת שבחכ' ידיעא, ומ"מ היא בבחי' חכ' כו'. וכ"ז הוא לפי שהוא בבחי' גילוי ההעלם מאוא"ס המאציל, וכמו שבאוא"ס המאציל הרי כל המדרי' הן בבחי' א"ס, כמו"כ הוא בבחי' אצי' כו', והנה גם לשיטה זו יש לפרש מ"ש רבינו ז"ל שהחכ' דאצי' אין ערוך לגבי אוא"ס, וכמ"ש במ"א בפ' והחכ' מאין תמצא, והענין דהנה התהוות האצי' הוא ע"י הצמצום (ונת"ל דענין הגילוי דאצי' שייך ע"י הצמצום כו'), וענין הצמצום מבואר בתו"א ד"ה פתח אליהו בבחי' הכתר והיינו דבד"כ בבחי' הרצון דאוא"ס המאציל להאציל האצי' הנה בכדי שיהי' האצי' הוא ע"י הצמצום כו'. ובפרטיות הוא בבחי' עליית הרצון בעצמות אוא"ס שלפה"צ הראשון בכדי שיהי' גילוי הקו הוא ע"י הצמצום כו', ובכללות הוא מן הכתר אל החכ' כו', וכמ"ש בתו"א שם וכל ענין צמצום זה כו' הכל בכלל כתר דאצי' כו' (ובפרטיות יש חילוקים בין צמצום הראשון לצמצום א"ק וצמצום הדיקנא כו' וכמ"ש במ"א). והנה ענין הצמצום הוא בחי' הפסק האור הראשון וממילא הגילוי אינו מהות האור הראשון ממש וכמ"ש במ"א מ"מ ה"ה מעין האור הראשון (דמה שנתהווה לאחר * להיות בבחי' אין ערוך ממש זהו שנתהווה ע"י הצמצום עצמו כו', אבל בחי' האור אינו בבחי' ערוך ממש כו') וכמ"ש בע"ח שלאח"צ המשיך אוא"ס מן העיגול שלו כו' הרי גילוי הקו הוא מאוא"ס שלפה"צ מבחי' העיגול הגדול שלפני הקו כו' (גם מה שהעיגול נק' לפני הקו וסובב ומקיף את הקו מראשו לסופו כמ"ש מובן מזה שיש להם ערך כו', וע"ה שהוא מרוחק מן הקו שעז"נ ומתחת זרועות עולם כו', מ"מ הרי בקצהו העליון הוא נוגע ודבוק באוא"ס שלפה"צ כו' וכמ"ש בע"ח שם), וא"כ ה"ה מעין מקורו שהוא ג"כ בבחי' א"ס הגם שאינו מהות האור הראשון כו' (להדיעה שהאורות הן פשוטים והקו הוא בל"ג, י"ל שהאור הוא מהות האור הראשון ממש והתגלותו הוא ע"י הצמצום כו', וכמשי"ת בעה"י בשיטת הרמ"ר). ובמ"א מבו' ביאור הענין שגילוי הקו הוא ע"י הקירוב דאוא"ס כו'. וכמו"כ הוא מהכתר אל החכ' דהתהוות החכ' מהכתר הוא ע"י הצמצום (והו"ע צמצום הדיקנא בחי' שערות דאבא יונק ממזלא כו'). ומשו"ז אינו בחי' מהות האור דאור המאציל, ולכן נא' ע"ז והחכ' מאין תמצא כו', מ"מ יש לו ערך ושייכות שגם בחי' החכ' היא בבחי' א"ס כו' כנ"ל. והנה המערכת אינו אומר שהע"ס הן או"כ (ובעבוה"ק שער א' פ"ח או' כח השלם וכח החסר ומבו' במ"א די"ל שזהו או"כ כו'). ולפי קבלת האריו"ל שהע"ס הן בחי' עצו"כ צ"ל לפי שיטה זו שההפרש בין האורות והכלים הוא רק כמו השתל' עו"ע והיינו רק מה שיורד ממדרי' למדרי' בכדי לאנהגא בהון עלמין כו', וכמו מוחין ומדות דהכל בכלל הע"ס אלא שהוא ירידה ממדרי' למדרי', עד"ז הוא ג"כ באו"כ כו'. וזהו פשטיות הענין דמהתעבות האור נעשה הכלי, הרי

שהכלי הוא רק בחי' התעבות האור וגילוי יותר כו', אבל הוא בבחי' אצי'
שהוא בחי' גילוי ההעלם לבד, ומה שנא' בהכלים כמ"כ הוא בהאור וכן מה
שנא' בהאור כן הוא ג"כ בהכלים כו'.

שיטה שני' היא שיטת הר"מ רקאנטי ז"ל שאצי' הוא האור המאיר מהמאציל
עליו והאור הוא פשוט בתכלית שאין בו בחי' חכ' וחסד וכה"ג מענין
הספי' כלל, וכמשנת"ל בהדיעה שהאורות פשוטים שאינו שייך בהם ענין הספי'
אפי' בבחי' שלילה והעדר כו'. ולשיטה זו יתפרש בפשיטות ענין אצי' מל'
ואצלתי שהוא בחי' גילוי ההעלם בלבד מאוא"ס המאציל, וה"ה בבחי' א"ס
ובבחי' פשיטות כמו המאציל עליון ב"ה, ומ"מ הוא בחי' הארה מאוא"ס המאציל
ובאפשר שיתלבש בבחי' הכלים כו'. והנה גם לפי שיטה זו צ"ל ענין הצמצום
שהי' באוא"ס, והיינו שהרי עכ"פ הוא בחי' גילוי חוץ לעצמותו ית', והוא ע"י
הצמצום דוקא, וכמשנת"ל דגילוי האצי' הוא ע"י הצמצום, וגם זאת להיות
הגילוי בחי' הארה לבד שיהי' באפשר להתלבש בכלים זהו ע"י הצמצום כו'.
וי"ל עפ"מ"ש במ"א דענין הצמצום הוא להבדיל בין הפנימיות והחיצוניות וכמו
עד"מ בהשפעת הרב לתלמיד הרי כשהרב משכיל את השכל לעצמו כבר נמצא
וכלול בזה מה ששייך אל התלמיד והוא בחי' חיצוניות השכל דפנימי' השכל
כמו שהרב יודע ומבין את הענין לעצמו איז בערך התלמיד כלל רק בחי'
חיצוני' השכל לבד, שג"ז כלול בשכל הרב בעת שמשכיל השכל לעצמו, אך
שאינו ניכר כלל החיצוני' מן הפנימי', ואם ישפיע הרב את השכל יהי' מעורב
הפנימי' עם החיצוני' ולא יוכל לקבל, ולזאת צ"ל הצמצום שיצמצם ויעלים הרב
את אור שכלו לגמרי ואז נבדל החיצוני' מן הפנימי' ומשפיע בחי' החיצוני'
לבד כו', והדוגמא מזה יובן באוא"ס שיש בזה בחי' פנימי' וחיצוני' דבחי'
פנימי' ועצמות האור אין לו שייכות אל העולמות כלל רק בחי' חיצוני' האור
הוא שיש לו שייכות אל העולמות כו' וכמ"ש במ"א, וקודם הצמצום הרי הכל
בבחי' אחדות ואינו ניכר ונבדל כלל החיצוני' מן הפנימי' וע"י הצמצום נבדל
החיצוני' מן הפנימי' ונמשך בחי' החיצוני' לבד, ומ"מ ההמשכה הוא בחי' מהות
האור שלפ"צ רק שהוא בחי' חיצוני' האור כו'. ולכן האור שאח"צ ג"כ בבחי'
א"ס ממש מאחר שהוא מהות האור כו', וזה בכלל בחי' אור האצי' שנמשך ע"י
הצמצום ומ"מ הוא בבחי' א"ס ובבחי' פשיטות כו'. ויתכן ג"כ לומר משנת"ל
דאצי' הוא באין ערוך לגבי עצמות דבחי' חיצוני' הוא באין ערוך לגבי הפנימיות
כו', ובמ"א מבו' שע"י הצמצום מתעלם האור מבחי' החיצוניות ג"כ דקודם
הצמצום גם החיצוניות היא בבחי' אור וגילוי רב ופעולת הצמצום הוא שע"י
מתעלם האור כו', י"ל דהיינו שמאיר רק בחי' הארה לבד ומ"מ הוא בחי'

מהות האור, ויובן זה ממ"ש במ"א ההפרש בין המשכה החיות מן המוח אל האברים להמשכה בהשערות, דבהאברים נמשך מהות החיות מהמוח, משא"כ בשערות אינו מהות חיות המוח כו', והרי ההמשכה שבאברים היא ג"כ רק הארה מהחיות שבמוח וכמ"ש בסש"ב פנ"א ומשם מתפשטת הארה לשאר כל האברים כו', ומ"מ הוא בחי' מהות החיות כו', וכמו"כ י"ל לפי שיטה זו בגילוי האור שעי' הצמצום שעם היות שנמשך רק בחי' הארה ומ"מ הוא בחי' מהות האור הראשון ולכן הוא בבחי' א"ס כו'.

הוספות

הוספה א

בס"ד. ש"פ פקודי, רס"ח

אלה פקודי המשכן משכן העדות כו' ובצלאל בן אורי כו' עשה את כל אשר ציוה ה' את משה. וצ"ל מפני מה מפסיק בזה דבצלאל כו' עשה כו', דהלא הכוונה בפרשה זו למנות הזהב וכסף שהי' למלאכת המשכן והול"ל מיד כל הזהב כו', ולמה להפסיק בזה שבצלאל עשה את כל אשר ציוה כו' ואינו מבאר מה שעשה כ"א סתם כל אשר ציוה ה' כו', מה נוגע כאן הודעה זו. והנה בזהר אי' דפקודי המשכן הוא ע"ד וה' פקד את שרה וכמו פקד פקדתי, וצ"ל מה שייך ענין פקידה לפקודת המשכן. ובמד"ר אי' מפני מה נא' משכן ב"פ לפי שנתמשכן ב"פ ע"י ישראל, מפרש משכן ל' משכון. וכ"ה בזהר פ' בחקתי ע"פ ונתתי משכני בתוכם משכני דא שכינתא משכנתא דילי גבייכו הוא, מפרש משכן ל' שכינה ול' משכון (וע' רמ"ז שם). ולפ"נ מהזהר דגם בעת שבהמק"ד קיים שכינה היא בבחי' משכון, ולפ"ש במד"ר היינו בעת החורבן שנתמשכן כו'. ובאמת בזהר שם מדבר ג"כ בזמן הגלות, והנראה דגם בזמן שבהמק"ד קיים היא בבחי' משכון, וכמו"כ בזה"ג משכנתא דילי גבייכו הוא, דהגם שנתמשכן ע"י דהיינו בע"ש מ"מ ה"ז שייך לישראל דוקא. והענין הוא דהנה כללות ענין המשכון לבד זה שהוא ערבון על דבר הנה הכוונה פנימיות בזה הוא שהמשכון הוא דבר יקר ביותר שע"י יוקר הדבר גם אם יתרחק הרבה מזה מ"מ יזכור על המשכון ויהי' נמשך אחריו כו' כך קוב"ה בעי' לדיירא בהו בישראל מה עניד נטל כסופא דילי' ונחתא לה לתתא לגבי ישראל אמר משכנתא דילי גבייכו הוא בגין דלא אתפרש מנכון לעלמין כו'. ולהבין מה שכינתא היא כסופא דילי והיא בבחי' משכון כו', צ"ל תחלה ענין שכינה וכמ"ש ושכנתי בתוכם ות"א ואשרי שכינתי ביניהון כי אני שוכן בתוך בניי תר' דשכינתי שרי' כו' מה"ע שכינה. והנה הרמב"ם ז"ל דעתו אשר שכינה היא בחי' כבוד נברא שנראה להנביאים, והרמב"ן ז"ל כפי' עה"ת פ' ויגש חלק עליו ואומר אשר שכינה היא בחי' אלקות ממש וכ"ה דעת כל המקובלים הראשונים והאריז"ל ששכינה היא בחי' אלקות ממש שהיא ספ"י מע"ס דאצ"י שהן אלקות ממש כו'. ולפ"ז צ"ל מה"ע יחוד קוב"ה ושכינתא שמלא מזה בזהר ובכל סה"ק, דמאחר ששכינה היא ג"כ אלקות ממש כמו קוב"ה וא"כ מה"ע היחוד כו' (ועמ"ש בה"י) דוישובו בענין הרצוא דבחי' מל'). והענין הוא דהנה כתי' יונתי תמתי פי' תמתי ל' שלימות דכנסי' משלימים כבי' למעלה וכמ"ש שובי שובי השולמית כו', ולכאו' אינו מובן מה שייך לומר דכנסי' משלימים למעלה דאנת הוא שלימותא דכולא

כו'. אך הענין הוא דכנסי' היא בחי' מל' שמשלמת לבחי' ז"א דאצי' וכמ"ש אנכי שלומי אמונה ישראל שהיא משלמת לבחי' ישראל דלעילא, ישראל הוא ע"ש כי שרית וזוהו בחי' ש' הוי' שלמעלה מש' אלקי' והיינו בחי' ז"א דאצי', וידוע דז"א הוא בעל ט"ס, דבסוד שרש הוא בבחי' ו"ק ובהגדלה נתוסף בו ג' מוחין והוא בבחי' ט"ס, ולכן מנין המצות הוא רמ"ח להיות שהמצות תלוין בז"א וט"ס דז"א טפ"ט פ"א ורת"ס רמ"ג וה"ח המגדילים רמ"ח, ובחי' מל' משלמת לעשרה וזוהו תמתי שמשלמת לע"ס, וצ"ל מהו השלימות בזה שמשלמת לע"ס.

והענין הוא דהנה ידוע דאצילות הע"ס דאצי' הוא להיות ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנבראים, דבכדי שמאוא"ס הבלתי בע"ג יהי התהוות נבראים בע"ג דאפי' נבראים היותר גדולי' כמו מלאכים דברי' היה בע"ג שיש גבול להשגתו ויש גבול לביטולו דהגם שיש מלאכים שמיש"מב אומרים קדוש פעם ג' מ"מ יש גבול להביטל שלהם דבשית אלפי שנין אומרי' ג"פ קדוש, וכמו"כ בנשמות יש גבול להשגתו ולהביטל שלהם, דאפי' השגת ההפלאה דאוא"ס הוא בבחי' גבול כמה שידוע ומשיג ההפלאה דאוא"ס ב"ה, והראי' שיש בזה חילוקי מדרי' בההשגה, וכמ"ש במ"א שגם בראי' דחכ' יש חילוקי מדרי' וכמו שאינו דומה ראי' דרשב"י ז"ל לראי' דתלמידיו כו', הרי שגם הידיעה דראי' דחכ' היא בבחי' הגבלה כו', ובכדי שיתהוו מאוא"ס הבלתי מוגבל זהו ע"י אמצעות אצי', דאצי' הוא הפרשת הארה מאוא"ס המאציל. דהנה מה שבגדר שייכות אל העולמות להיות מקור לעולמות הוא בחי' האור והזיו מן העצמות לא בחי' עצמות א"ס שאינו בגדר שייכות אל העולמות וכמ"ש והקדוש בשמים ובארץ שקדוש ומובדל משמים וארץ בשוה הגם דאת השמים ואה"א אני מלא ופי' אני מלא קאי על בחי' העצמות דבחי' האור וזיו שנק' כבודו כתי' מלא כל הארץ כבודו וכאן אומר שו"א בשוה לפי שהוא בחי' העצמות כו' דלית אתר פנוי מיני' ונמצא בכ"מ ממש מ"מ אינו בבחי' תפיסא ח"ו להחיות את העולמות ובחי' התפשטות החיות בעולמות הוא בחי' אור וזיו בלבד שאינו עצמיות, וכמו אור וזיו השמש שאינו עצם השמש כ"א הארה שאינו נוגע אל העצם שגם אם יש מסך המפסיק על הזיו אין זה נוגע אל העצם כו' וכמו"כ בחי' החיות שנמשך להחיות עולמות עליונים ותחתונים ומה שאיהו ממכ"ע ואיהו סוכ"ע הכל הוא בחי' אור וזיו לבד שאינו נוגע אל העצם כלל וכמ"ש אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע כו', וכמ"ש יהללו את שם ה' בחי' שם לבד כו', וז"ש כי עמך מקו"ח ולא נא' כי אתה שהי' משמע שהחיות המתלבש בעולמות הוא מהו"ע ובאמת ה"ז רק הארה לבד כנ"ל לכן נא' כי עמך מה שטפל ובטל כו'. אמנם האור והזיו הוא ג"כ בבחי' אוא"ס ובכדי שיהי' התהוות העולמות זהו ע"י אמצעות האצי' שהוא בחי' הפרשת הארה מאוא"ס ומתלבש בע"ס בבחי' התלבשות אורות בכלים ועי"ז יוכל להיות התהוות בי"ע. ובדוגמא כמו משה שאמר מאין לי

בשר שלפי שהי' בבחי' לא הי' אפשר לו להשפיל א"ע בבשר אפי' כמו שהוא לאחר הבירור דהיינו בחי' אהבה ברשפי אש שזהו בחי' יש מי שאוהב ובחי' מ"ה הוא בחי' ביטל עצמי ובחי' דביקות כו' כמ"ש במ"א, וא"ל אספה לי שבעים איש כו' ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם, שנאצל ההארה מרוחו של משה ושמתי עליהם שהוקנים הי' באין ערוך לגבי משה שהרי לא הי' נביאים מצ"ע והיו במדרגת כללות העם (אלא שהיו ראשי העם כו' וכמ"ש במ"א) והראי' דאלדד ומידד שהיו מתנבאים במחנה אמר משה ומי יתן והי' כל עם הי' נביאים הרי שהיו במדרי' כל העם וכאשר שרתה עליהם רוחו של משה הי' ע"י השפעת הבשר כו'. ועד"ז יובן ענין האצ"י שנפרשה הארה מאוא"ס המאציל ונתלבש בכלים דע"ס שהכלים הם בבחי' מציאות חכ' וחסד כו' שזהו בחי' כח הגבול שבא"ס וכמ"ש בעה"ק דאוא"ס כשם שיש לו כח בבחתי בע"ג כך יש לו כח בגבול כו' והגבול הנמצא תחלה הם הע"ס דאצ"י כו', ולכן עי"ז נתהווה בחי' חכ' וחסד דבריאה כו', והגם דחכ' דבריאי' היא באין ערוך לגבי חכ' דאצ"י שהיא בבחי' חכים ולא בחכ' ידעיה כו' מ"מ מאחר שיש בחי' מציאות חכ' באצ"י באיזה מציאות שהיא מ"מ הי' בחי' חכ' יכול להיות בחי' חכ' בברי' כו'. ויובן זה ע"ד שא' אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו וא"ל גדל, והרי איא לומר שהמתיקות שבהעשב והתפוח הוא שישנו בהמזל הרוחני, ומ"מ הרי יש בו מתיקות אלא שהוא ברוחניות וכמו שיש גם למטה מתיקות רוחניות כמו המתיקות שבשיר וניגון ויותר מזה מתיקות שבשכל חדש שזה תענוג רוחני, ובוה יש כמה מדרי' לפי טוב השיר ולפי עומק השכל כו', והרי מתיקות זאת היא רוחניות לגבי מתיקות התפוח הגשמי, ולגבי למעלה הי' מתיקות גשמי אבל מ"מ יש ג"כ למעלה ענין המתיקות אלא שהיא ברוחניות ומאחר שיש מציאות ענין המתיקות יוכל להיות בריבוי השתל' בחי' מתיקות גשמי שבתפוח, ואם לא הי' ענין המתיקות כלל לא הי' מתהווה המתיקות שבתפוח אבל מאחר שיש מתיקות הנה בריבוי רבבות השתל' נתהוו בחי' מתיקות גשמי כו'. וכמו"כ הוא בכל הנבראים שיש להם שרש ומקור למעלה וכמו מ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' דשרש השמש ומגן הוא מש' הוי' ואלקי' דלהיות ש' הוי' הוא בחי' גילוי אור וש' אלקי' הוא להעלים ולהסתיר את האור באופן שהי' באפשר להתקבל האור דש' הוי' כו', משתלשל מזה שמש ומגן שהשמש הוא גילוי האור ומגן ונרתק השמש הוא להעלים שהי' באפשר להתקבל אור השמש דהרי כשהקב"ה מוציא חמה כו' וע"י הנרתק באפשר להתקבל כו', ומוכן שהשמש והנרתק הם באין ערוך לגבי הוי' ואלקי' ומ"מ שרשם הוא משם, והיינו דוקא כאשר נאצל האצ"י ויש בחי' גילוי ובחי' התלבשות להעלים ולהסתיר את האור שייך שהי' התהוות שמש ונרתק

למטה, אבל אם לא הי' למעלה ענין הגילוי וההתלבשות הרי אינו שייך שיהי' התהוות כזו כו'. וכמו"כ משארז"ל כד קארי תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה משום דשרשו מהיג דאימא המעוררים בחי' מל' מירידתה לבי"ע דעד חצות לילה הי' בכחי' ירידה בבי"ע לברר בירורים ובחצות הוא התחלת עליית המל' דהיג דאימא מעוררים אותה כו', ומזה נתהווה בעולם הברי' מלאך גבריאל שמעורר נשמות לעלות לגי"ע דבפלגות לילא קובי"ה אתי לאשתעשע עם צדקיא בגינתא דעדו ומלאך גבריאל מעורר את הנשמות שיעלו כו', וגם בכדי שיוכלו לקבל זהו עיי' הביטל דוקא ומלאך הנ"ל שהוא בחי' יראה הי' מעוררם בכחי' יראה שלו להיות בכחי' ביטל שיקבלו את האור והגילוי כו', ומזה נתהווה למטה תרנגול הגשמי (שנק' ג"כ גבר כו') לעורר את האדם לעבודת ה' כו', ומובן איך שבאין ערוך התרנגול הגשמי לגבי מלאך גבריאל ולגבי היג דאימא ומ"מ שרשו הוא ממדרי' הנ"ל ולכן קורא שלא בטובתו בחצות לילה דתרין שלהובין דנורא כו' באותו הזמן ממש שמלאך גבריאל מעורר נשמות והיג דאימא מעורר בחי' מל' כו' דמההמשכה שבאצי' מהיג דאי' למל' נמשך בברי' במלאך גבריאל ולמטה בתרנגול הגשמי כו', והיינו דוקא כאשר נאצלו העי"ס דאצי' אז שייך שבחי' המל' הוא בכחי' ירידה בבי"ע והיג דאי' מעוררים כו' ואז נמשך סדר ההשתל' הנ"ל, אבל אם לא הי' התהוות האצי' לא הי' שייך כל הנ"ל. ובילקוט אי' דמרע"ה כשהי' בהר ידע יום ולילה מאמירת המלאכים קדוש וברוך, והענין הוא דהנה ידוע דבכל מדרי' עליונה הוא בחי' גילוי אור יותר וכל שהאור נמשך למטה הי' בא בכחי' התלבשות, ולזאת בחי' קדוש דשרפים שזוהו בחי' עלי' הי' במדרי' שמאיר גילוי אור, ואופנים שאו' ברוך בחי' המשכה הי' בכחי' התלבשות כו' וזהו למטה ענין יום ולילה גילוי והעלם כו', והיינו דוקא כאשר יש בחי' גילוי אור ויש התלבשות האור אז שייך כן בהשתל' עד למטה כו'. וזהו שהעי"ס דאצי' הן ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנבראים שעיי' אצי' העי"ס נעשה ההתהוות בבי"ע דמאחר שיש חכ' וחסד באצי' נתהווה חכ' וחסד בבי"ע כו' וז"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, דעדן הוא בחי' חכ' ונהר יוצא מעדן בחי' חכ' דאצי' להשקות את הגן דגן עדן הוא בכריאה כו'.

אמנם בכדי שיהי' התהוות נבראים דבי"ע העיקר הוא עיי' בחי' מל' דוקא, דהנה העי"ס דאצי' עדיין מאיר בהם גילוי אוא"ס וכידוע דגם בהתלבשות האובי"כ באצי' הרי א"ס להתפשטותו כו', וממילא אי' עדיין להיות בכחי' מקור ממש לבי"ע, ועוד זאת דהספי' דאצי' הן בכחי' עלי' והתכללות באוא"ס המאציל (והא בהא תליא כו') וכמ"ש בס"י עי"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת והיינו כמו השלהבת שקשורה עם הגחלת מקור השלהבת כמו"כ העי"ס דבוקים ומיוחדים במקורם כו', וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' שהמדות הן בכחי' התכללות באוא"ס דלאו מכאמ"כ וכ"ש מוחין כו', וכמא' איהו וחיהי חד ואיהו וגרמוהי חד דהן האורות שנק' חיהי והן

הכלים בחי' גרמוהי הכל חד בבחי' ביטל והתכללות כו', והגם שאינו דומה הביטל דגרמוהי להביטל דחיוהי, והוא בבי' דברים היינו באופן היחוד ובאיזה מדרי' היחוד שלהם, וכנודע דהיחוד דאורות הוא בבחי' יחוד עצמי שהרי האורות אינו מהות אחר ולא מהות בפ"ע מן העצמות וממילא היחוד שלהם הוא בבחי' יחוד עצמי כו', משא"כ היחוד דכלים אינו בבחי' יחוד עצמי כ"א כמו שני דברים שמתייחדים כו', וגם שהיחוד דאורות הוא בבחי' אוא"ס המאציל והיחוד דכלים הוא בהאור המלוכב בתוכם כו', ומ"מ הכלים הם ג"כ בבחי' יחוד ממש עם האור שהרי הכלים הם ג"כ אלקות ממש ואינו ח"ו בבחי' מהות אחר כו', ובפרט שהתהוות הכלים הוא מן האור דמהתעבות האור נעשה הכלי כו', ולזאת ה"ה בבחי' התאחדות ממש. ויובן זה עד"מ בהשפעת הרב לתלמיד שבמשך זמן רב שהתלמיד מקבל מהרב משתוים חושי התלמיד לחושי הרב ומתאחדים עמו, וענין ההתאחדות הוא שהתלמיד מרגיש הכוונה האמיתית והכוונה הפנימיות של הרב יותר מאחר שאינו תלמיד, דבהשפעה א' התלמיד מרגיש יותר אמיתית כוונתו כו', ובזה גופא יש הפרש בין סתם תלמיד לבן שהוא ג"כ תלמיד הרי התאחדות חושי הבן עם חושי האב הם יותר מתאחדים היינו שהוא מרגיש יותר הכוונה האמיתית של האב מתלמיד סתם, והוא לפי שהן עצם א' הגם שהן מהותין נבדלים עם חושים אחרים מ"מ אינו דומה לתלמיד סתם שהוא עצם אחר כו'. והדוגמא מזה יובן בכלים דאצי' הגם שהן מהות בפ"ע מן האור מ"מ ה"ה עצם א' שהכל אלקות ולזאת ההתאחדות הוא בבחי' יחוד ממש באופן שכללות הע"ס דאצי' ה"ה בטלים ומיוחדים בבחי' ביטל והתכללות במדרי' שלמעלה מהם וממילא אינם בבחי' מקור לבי"ע דאידי דטריד למבלע לא פליט כו'. וכמו במשה דכתי' כבד פה וכבד לשון לגבי תושב"כ ותושבע"פ והיינו לפי שהי' בבחי' מ"ה וביטל לא הי' יכול להשפיל א"ע גם בהשפעה דתורה הגם שזה מדרי' גבוה כו'. אבל בחי' מל' היא בחי' יש והתגלות דגילוי כל ספי' היא בחי' המל' שבהספי' היא (וכנודע מענין מסעות וספה"ע כו') שהט"ס שבכל ספי' הן בבחי' עלי' והתכללות ובחי' המל' הוא בחי' הגילוי כו', וכמו בספי' החכ' בחי' המל' היא בחי' הגילוי שלה דהיינו מה שהחכ' היא בבחי' מציאות נגלה וניכר זהו בחי' המל' שבה, דעצם הספי' דחכ' דהיינו בחי' הט"ס שבה אינו עדיין בבחי' מציאות נגלה כ"א בחי' המל' שבה זהו בבחי' מציאות נגלה כו'. והגם דהכלים הן ג"כ בחי' גילוי, הנה הגילוי דכלים הוא לעצמו וממילא ה"ה בבחי' אור עצמי שמיוחד עדיין בהעצם כו', ולכן אין זה עדיין בבחי' מציאות נגלה משום שכ"ז מה שמיוחד כו'. והענין הוא כמ"ש במ"א דכלים הם גווני האורות אבל הן בבחי' גוון עצמי וכמו עד"מ גווני התפוח שגוון לבן מורה על העצם שהוא מתוק וגוון אדום מורה על טעם חמוץ ה"ז רק להורות על העצם לא לפעול בו איזה דבר כו', כמו"כ יובן דענין הגילוי דכלים הוא בחי' גילוי עצמי שמורה רק על העצם לא לפעול דבר והכל מיוחד עדיין עם העצם כו', ובחי' הגילוי דמל' הוא לפעול דוקא, ולכן בחי'

הגילוי הזה הוא בחי' יש להיות שאינו דבוק בהעצם והוא בבחי' נבדל מן העצם מאחר שהוא לפעול כו' וכמ"ש במ"א, ולכן בחי' מל' דוקא הוא המקור להוות ולהחיות בי"ע כו'.

אמנם באמת בחי' המל' שרשה למעלה מהט"ס דכח הגילוי הוא מלמעלה דוקא וכנודע מענין אל עליון גומל חסדים דבחי' הגילוי הוא מבחי' אל עליון דוקא, ועדי"מ חכם גדול שטבעו הוא רק להשכיל לעצמו ולא להשפיע אל הזולת וכידוע דמוחין גדלות הן בבחי' הנדלה להיות דבוק למעלה להשכיל לעצמו לא להשפיע כו', אך כאשר נובע אצלו ממקור השכל בחי' נביעה רבה ביותר אינו יכול לעצור בעצמו ה"ה משפיע אל הזולת, הרי סיבת ההשפעה הוא דוקא מתוקף הגילוי לעצמו כו', וכמו אז יבקע כשחר דסיבת הבקיעה היא דוקא מצד תוקף הגילוי כו', וכמו"כ הגילוי דמל' הוא ממדרי' עליונה דוקא וכמ"ש מלכותך מל' כ"ע דבחי' מכ"ע שזהו מה שהמל' מקור לבי"ע הוא מבחי' מלכותך דוקא בחי' מל' דא"ס, וז"ש ארוממך ה' כי דילתני דבחי' הגילוי דמל' הוא מבחי' רוממות הא"ס כו'. ויובן זה ע"ד כמו תושב"כ ותושבע"פ דתושב"כ גבוה במעלה מתושבע"פ מ"מ הרי עיקר גילוי רצה"ע הוא בתושבע"פ, דמתושב"כ לא היינו יודעים איך תהי' המצוה רק מתושבע"פ וכמו מצות שבת נאמרה בתורה רק איזה פסוקים ובתושבע"פ בזה ריבוי פרטים וכמו ל"ט מלאכות שלמדי' מדברים הדברים אלה הדברים ומל"ט מלאכות דמשכן וכמו"כ הרבה פרטים דהלכתא רבתא לשבתא וכה"ג בכל המצות הרי גילוי הפרטים איך הוא הרצון ה"ז בתושבע"פ, והרי אמיתית רצונו ית' הוא שיהי' גילוי הרצון ושיעשו רצונו ית' וזה דוקא ע"י תושבע"פ דוקא, הרי שהגילוי דבחי' מל' פה תושבע"פ קרינו לה הוא למעלה מתושב"כ וכידוע דתנאי' ואמוראי' ע"י עוצם הביטל שלהם הגיעו במדרי' גבוה ביותר לידע אמיתית רצונו ית' כו', וכמו"כ הוא הגילוי דמל' דשרשו למעלה יותר כו'. ובדוגמא כמו במשה דכתי' אנכי אהי' עם פיך וכת"י מי שם פה לאדם הלא אנכי כו' אדם הוא בחי' אדה"ע דאצי' שבבחי' ביטל והתכללות כנ"ל, ולהיות בחי' פה לאדה"ע שזהו בחי' מל' הוא מבחי' אנכי דוקא, וכדאי' במדרי' ע"פ אלה הדברים אשר דבר משה מנין לו דיבור למשה אלא ממ"ת מבחי' אנכי ה' אלקיך כו'. ולכא"ו א"מ והלא מה שהי' כבד פה זהו למעליותא לפי שהי' בבחי' ביטל ולזאת לא הי' אפ"ל בהשפעה, דהשפעה היא בחי' יש (עמ"ש בדי' ויראו רס"ח, דהשפעה דנשמות דמ"ה אינו בבחי' יש וי"ל שזהו לפי שההשפעה שלהם הוא משרש עליון יותר וכמשי"ת) וא"כ ה"ז מעלה בו, ואינו דומה כמו בשארי בני"א שהעדר הדבור וההשפעה ה"ז חסרון מפני שזהו משום איזה גירעון בהכחות אבל במשה אין זה משום גירעון ח"ו כ"א מפני המעלה יתירה שבו, ומפני מה במ"ת נעשה אצלו הדבור שזהו לכא"ו ירידה ח"ו, ובאמת א"א לומר כן שהרי כללות ישראל נתעלו במ"ת דפכ"פ דבר ה' עמכם וכ"ש משה ראש כל ישראל ודאי נתעלה בעילוי באין ערוך.

אך הענין הוא דזה שיהי' לו דיבור ה"ז נמשך ממדרג' גבוה יותר כנ"ל, וגם במדרג' הביטל הוא ביטל נעלה יותר, דכאשר הי' בבחי' ביטל דמ"ה לא הי' אפשר לו להשפיל א"ע בדבור כי א"א להיות בשני הפכים, אבל כאשר נתעלה בבחי' ביטל עליון יותר (י"ל ביטל דכתר כו') הי' ביכולתו להיות בהשפעה בדבור (ובאמת אז גם ההשפעה אינו בבחי' יש כו'), וכנודע מהבעש"ט ז"ל שהתפלל שבעת עליית הנשמה יוכל להשיב לשואלו הדבר שזה מכח עליון ובבחי' ביטל גדול יותר שיוכל להיות ב' הדברים כו'. וע"ד ההפרש שבין השבטים ליוסף, דהשבטים נחרו להיות רועי צאן בכדי שעניני העולם לא יבלבלו להיות בבחי' מרכבה וביטל לזאת היו מתבודדים בשדות במקום שאין אדם כו', ויוסף הי' מלך במצרים והי' המנהיג בכל אמצ' ויוסף הוא השליט כו' ובעת ההיא הי' בבחי' מרכבה לאלקות כו', והיינו לפי שהשבטים היו בבחי' מרכבה דברי' דעם היות שהיו בבחי' ביטל מ"מ הי' להם שייכות אל העולם והי' העולם מבלבל להם, אבל יוסף הי' בבחי' ביטל נעלה אשר כל עניני העולם אינם תופסים מקום כלל ואינו בערך שיבלבל אותו ולכן הי' יכול להיות שניהם כו' (וכמ"ש במ"א שזה משל לענין ד"ע שריבוי המחשבו' שבעולם אינם מבלבלים שם ח"ו), וכמו"כ הוא במשה דדוקא כאשר נתעלה בבחי' ביטל עליון יותר הי' ביכולתו להשפיע כו'. ועד"ז יובן דבחי' הגילוי דמל' הוא ממדרג' גבוה ונעלה ביותר שהרי תכלית הכוונה הוא בחי' הגילוי שיהי' התהוות עולמות ב"ע, ועי"ז דוקא נשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שצריך להיות תהוה' התחתונים שזהו מבחי' מל' דוקא, וגם הגילוי דאוא"ס בעולם הוא ע"י המל' דוקא (דאז הגילוי הוא בבחי' פנימיות דוקא כו', וגם אמיתית הגילוי הוא שנתגלה כח המל' עצמה כו' וכמ"ש במ"א) ולזאת בחי' הגילוי דמל' נמשך ממדרג' עליונה יותר וכמ"ש בע"ח דשרש המל' הוא מרדל"א דוקא למעלה מהט"ס כו'. וזהו שהמל' משלמת בחי' ישראל דלעילא דשלימות הכוונה שבבחי' ישראל דלעילא דהיינו באצילות הע"ס בכדי שיהי' התהוות ב"ע ושיהי' דירה בתחתונים זה נשלם ע"י המל' דוקא וזהו שהיא משלמת שבזה דוקא נשלם שלימות אמיתית הכוונה העצמית כו' (וכמו שהע"ס בכלל נק' תיקונין וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי' בהמשל שהנפש מתקנת בהם כו' כמו"כ הוא בבחי' מל' בפרט כו') וזהו אנכי שלומי אמוני ישראל דבחי' מל' היא שלומי אמוני ישראל שמשלמת כו', והכח ע"ז הוא מבחי' אנכי כו' וכנ"ל, ומ"מ שייך ענין יחוד קוב"ה ושכינתא שהרי מ"מ בחי' מל' היא בחי' יש ולא בחי' אור עצמי כנ"ל, דדוקא אור שאינו עצמי יכול להיות מקור לבי"ע ובחי' קוב"ה היינו בחי' ז"א דאצ"י הוא בחי' גילוי אוא"ס ממש לכן צ"ל יחוד קוב"ה ושכינתא להיות בבחי' מל' גילוי בחי' האור העצמי דהיינו גילוי אוא"ס כו', וגם לעורר בחי' כח ההתגלות שבמל' הוא ע"י הגילוי דז"א כו' וכנודע המשל בזה מכח הצמיחה שהיא בארץ דוקא לא בשמים ומ"מ זהו ע"י ירידת הגשם מהשמים וכמ"ש כאשר ירד הגשם והשלג מהשמי' והרוה את הארץ והולידה

כו', וכמו"כ כח ההתגלות דמל' הוא ע"י ההמשכה מז"א ולזאת צ"ל יחוד קוב"ה ושכינתא כו' (והיינו בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא דברה"ע ודמ"ת כו' וכמ"ש במ"א).

וזהו שא' בזהר משכנתא דילי גבייכו הוא, דשכינה בחי' מל' היא בחי' משכון וכמו המשכון שהוא דבר יקר מאד כמו"כ בחי' המל' היא כיסופא דילי ששרשה בבחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל, ובחי' משכנתא דא גבייכו הוא דגילוי המל' הוא בנשיי דוקא דעם היות דבחי' המל' היא בחי' מקור בכלל על העולמות, מ"מ עיקר גילוי המל' הוא בנשיי דוקא, דהנה נשיי ע"י שמקבלים עליהם עומ"ש ה"ה ממשיכים בחי' גילוי המל' וכידוע דאדה"ר המשיך גילוי המלוכה עי"ז שקיבל עליו עומ"ש וא' ה' מלך כו', וגם עצם בחי' כח ההתגלות דמל' להיות התהוות בי"ע זהו ע"י נשיי וכמ"ש במ"א דקבלת עומ"ש מגיע למעלה בבחי' מל' דא"ס בחי' מלכותך וכמ"ש בהוספות לתו"א בהביאור דקחו מאתכם תרומה, ונת"ל דמשם היא ההמשכה להיות בחי' מל' כ"ע, הרי דכל ענין בחי' ההתגלות דמל' זהו ע"י קבעומ"ש דנשיי כו' (ובתחלת הברי' ה"ז זה ע"י העלאת מ"ן מני' ובי' שעלה לפניו זה שנשיי יקבלו עליהם עומ"ש כו') ולזאת משכנתא דילי גבייכו הוא דוקא דאע"פ שאלוקה אני לכל באי עולם לא יחדתי שמי אלא עליכם כו', ולהיות דבחי' גילוי המל' הוא בנשיי לזאת נשיי ממשיכים ג"כ בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא ע"י תומ"צ דזאת התורה אדם בחי' אדה"ע ומצות הן רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כו' וממשיכים עי"ז בחי' יחוד ז"א ומל' שיהי' גילוי אוא"ס במל' והגילוי מאיר בנשיי כו' וזהו ע"י דמשכנתא דילי גבייכו הוא עי"ז ממשיכים בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא ע"י תומ"צ ושיהי' הגילוי בנשיי כו' (וי"ל שז"ע הקדמת קבעומ"ש לקבלת עומ"צ דלמה קדמה שמע כו' שע"י הקדמת קבעומ"ש תחלה נמשך האור והגילוי ע"י המצות כו'). ועתה מה שא' במד"ר שנתמשכן כו' שזו"ע גלות השכינה, והענין דהנה ידוע הפרש בין בחי' מל' לכל הספי' דכל הספי' ההשפעה היא בבחי' קירוב ובחי' מל' היא בבחי' ריחוק דוקא וכמ"ש ארוממך אלקי המלך כו' וכמ"ש במ"א, והרוממות וההתנשאות ה"ז בחי' יש, והיינו בחי' יש דקדושה, אך בהתלבשות דבחי' מל' בע"ש נעשה עי"ז בחי' יש והתנשאות דלעו"ז וכמ"ש לי יאורי כו' אני ואפסי כו' שזהו ע"י שמתלבשי' בהם ומשפיעים להם חיות והשפעת החיות הוא ע"י, עי"ז הם מתנשאים, והגם דקרי לי' אלקא דאליקא כו' זהו בחי' כיטל מועט מאד ובלי שום הרגש כלל כו', דהתלבשות זאת היא בבחי' העלם והסתר דבחי' מל' מתעלמת ומסתתרת בהתלבשו' זאת כו'. והנה סיבת הדבר הוא ע"י שהאדם ממשיך כחות נפשו האלקית בענינים הטבעי' והגשמי' שמתעלם אור נפשו האלקי' בחומריות וגסות נה"כ כו', דכאשר חומריות נה"כ היא בחלישות הנה חולשא דגופא הוא תוקפא דנשמתא שמאיר גילוי אור נפשו בעבודה בתפלה להיות בבחי' הרגש אור וחיות ובבחי' התעוררות כו' ובעסק

התורה בהרגש האלקי שהיא חכמתו ורצונו ית' כו', אבל ע"י תוקף החומריות דנה"ב שנמשך בתאוות זרות מתעלם אור נה"א שאינו מרגיש שום טוב טעם ותענוג בתורה ולא שום אור וחיות בתפלה ולא שום התעוררות כו' שז"ע גלות הנה"א בחומריות הנה"ב כו', ועי"ז גורם למעלה ג"כ גלות השכינה שמתעלמת בע"ש כו'. ומ"מ גם על זה"ג אומר משכנתא דילי גבייכו הוא, דהנה ידוע דעכו"ם מישראל לא קנה משכון וכמ"ש בטוש"ע חו"מ סי' ע"ב, ולזאת הגם שנתמשכן מ"מ המשכון בעצם שייך לנשי, וזהו שאמרז"ל גלו לבבל שכינה עמהם דעם היות שהוא בחי' גלות השכינה מ"מ ה"ה עם נשי לאגנא עליהו, וזה גופא מה שנתקשר כבי' כ"כ עם נשי שע"י גלות הנפש נעשה גלות השכינה כנ"ל הוא בכדי להיות עמהם לאגנא עליהו גם בזה"ג ולהיות גם אז יחוד קוב"ה ושכינתא כו', והיינו דגם בזה"ג שהיא בבחי' גלות מ"מ ע"י קבלת עומ"ש דנשי עי"ז נעשה לאקמא שכינתא מעפרא להיות עליית המל' ועי"ז מתעלים ג"כ הנצוצות שמבררת ע"י התלבשות זאת כו', וממשיכים ג"כ בזה"ג להיות יחוד קוב"ה ושכינתא דמאחר דמשכנתא דילי גבייכו הוא נמשך בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא גם בזה"ג והגילוי הוא לנשי דוקא לא למ"א ח"ו כו'. והענין הוא כמ"ש בזהר ע"פ ואף גם זאת בהיותם בארץ לא מאסתים כו' לכלתם לכלתם כתי' דבשביל בחי' המל' לא מאסתים כו' גם בהיותם בארץ אויביהם שיש בזה ב' ענינים הא' שהמל' היא בבחי' ירידה בבחי' גלות בע"ש כו', ובחי' ז"א הוא בבחי' סילוק ועלי' דבגלותא קוב"ה סליק לעילא ולעילא כו' ומ"מ נמשך יחוד קוב"ה ושכינתא וכמ"ש בזהר המשל מהדירה בשוק של בורסקים כו' והיינו דבחי' ז"א יורד ומשפיל ומתלבש בבחי' חיצוניות הכלים דבי"ע ששם ג"כ התלבשות השכינה בזה"ג כו'. אמנם בכדי להמשיך בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא בזה"ג מאחר דקוב"ה סליק לעילא ולעילא ואינו תופס מקום כלל הנה אין זה ע"י קיום תומ"צ כמשנת"ל שע"ז נמשך היחוד בזה"ב דזהו כאשר מתלבשים בבחי' ציור אדם העליון אז נעשה היחוד ע"י תו"מ שהן בבחי' אדה"ע כנ"ל, אבל בזה"ג דאנת תסתלק כו' ובגלותא קוב"ה סליק כו' א"א להמשיך היחוד ע"י תו"מ כ"א ע"י ויצעקו אל ה' בצר להם שהו"ע הצעקה על הריחוק שצר לו מזה שמרוחק מאלקות כו' וכמ"ש כאיל תערוג על אפיקי מים על העדר המים היינו על העדר הגילוי כו', ע"י העלאת מ"ן זה מעוררים מלמעלה דאף גם דסליק לעילא ולעילא ומ"מ נמשך להיות יחוד קוב"ה ושכינתא כו'. וכ"ז הוא שמשכנתא דילי גבייכו הוא דהגם שנתמשכן מ"מ לא קנה משכון ובחי' שכינה שייכה לנשי דוקא לזאת ע"י העלאת מ"ן דהצעקה מן המיצר כו' (וצ"ל שצר לו ג"כ מה שהשכינה היא בבחי' גלות כו') נמשך בחי' היחוד דקוב"ה ושכינתא והגילוי הוא בנשי דוקא כו'.

וזהו אלה פקודי המשכן, פי' פקודי המשכן הוא ע"ד וה' פקד דהיינו בחי' היחוד דקוב"ה ושכינתא להיות גילוי אוא"ס במל' ובנשיי' וז"ש אלה פקודי ופי' בזהר דהיינו גילוי בחי' האור שנברא ביום ראשון דעמד וגנוז, וגם שנגנוז מ"מ היה פועל וכמ"ש מה רב טובך אשר צפנת בחי' אור הגנוז ומ"מ פעלת כו' וכמא' המחדש בטובו בכי"ת ופי' הרמ"ז דהיינו בחי' אור הגנוז כו', רק שהוא בהעלם ועז"א אלה פקודי דהאור הזה יאיר בגילוי כו', והיינו ע"י משכן העדות דקאי על תו"מ וכמ"ש ויקם עדות ביעקב כו' וכת"י אלה העדות כו' שע"י נמשך אלה פקודי המשכן כו'. אמנם יש עוד פי' במשכן שנתמשכן ע"י ומ"מ גם אז צ"ל פקודי המשכן בחי' יחוד הנ"ל רק שהמשכת היחוד בזה"ג הוא ע"י הצעקה מן המיצר כו'. וז"ש אח"כ ובצלאל בן אורי בן חור, דהנה בצלאל הוא בצל אל, אל הוא בחי' האור שנברא ביום ראשון בחי' חסד כו', ובצל אל הוא בחי' המקיף כו'. ובפרטיות הנה בצלאל הוא בחי' יסוד, בן אורי שמקבל בחי' אור הגנוז הנ"ל, בן חור הוא בחי' בינה בחי' עלמא דחירו כו', והיינו שע"י בצלאל נמשך גילוי הנ"ל. והענין י"ל דהנה במשכן ה"י ב' ענינים כלי המשכן והאהל שהן היריעות והנה כלי המשכן הפנימים ארון ושולחן כו' בחי' תו"מ והיריעות בחי' מקיפים י"ל שזהו בחי' הצעקה מן המיצר ובפרט יריעות עזים דידוע ד"א יריעות הן נגד י"א כתרין כו' והיינו הבירור מהם וכמו"כ הו"ע הצעקה כו', וע"י נעשה יחוד הנ"ל בב' הזמנים בזה"ב ע"י תו"מ ובזה"ג ע"י הצעקה כו'. ומ"ש ובצלאל עשה כו' היינו שזה ג"כ נמשך מלמעלה היינו עצם הענין דתו"מ וגם בחי' הצעקה הנ"ל ה"ז נמשך מלמעלה ולכן המיצר והצעקה היא בנשיי' דוקא כו', וכמו"כ מה שזה פועל המשכת מ"ד ה"ז בכח עליון דוקא ועז"א ובצלאל עשה כו'. וזהו אלה פקודי המשכן משכן העדות, פקודי המשכן להיות בחי' יחוד קוב"ה ושכינתא ונמשך זה ע"י משכן העדות קיום התו"מ, וגם בזה"ג שנתמשכן ע"י מ"מ משכנתא דילי גבייכו הוא שע"י קבועמ"ש פועלים עליית המל' וגם ממשכים להיות יחוד קוב"ה ושכינתא והיינו ע"י הצעקה מן המיצר כו' ועז"א ובצלאל בן אורי בן חור כו' עשה כל אשר צוה ה' והיינו כללות המשכן בחי' פנימיים ומקיפים שע"י נמשך היחוד בבחי' הזמנים דזה"ב וזמה"ג והיינו שתמיד יהי' בחי' היחוד דקוב"ה ושכינתא כו'.

הוספה ב

בס"ד, ש"פ משפטים, רנ"ה

במד"ר ס"פ אחרי פכ"ג דקצ"א ע"ד, דרש ר' לוי בר סיסי בנהרדעא, ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, זו עד שלא נגאלו (היתה תחת רגליו כדמות לבנה, ע"ש עמו אנכי בצרה, או ע"ש וירא את ענינו) אבל משנגאלו היכן דרכה של לבנה להיות נתון שם, שם היא נתונה (כלומר לא נראית עוד, כ"א רינה ושמחה במעונו כדכתיב בסיפא דקרא וכעצם השמים לטוהר, עכ"ל המ"כ), וכ"ה בירושלמי סוכה פ"ד, ונמצא שמפרש שבמקום שהיתה הלבנה נתונה בזמן גלות מצרים, היתה אח"כ כעצם השמים לטוהר, ולכאן צ"ל הלא לפה"ג מ"ש לבנת הספיר הוא למעליותא שהלבנה מאירה כספיר שהוא אבן טובה, וא"כ איך מפרש זו עד שלא נגאלו דבוה"ג ה' כלבנת הספיר ע"ש עמו אנכי בצרה כו'. ובתרגום יונתן מפרש, וזקפו נדב ואביהוא ית עיניהו וחמו ית איקר אלקא דישראל ותחות אפיפורין דרגלי' דמייצע תחות כורסיא הי כעובד אבן סנפירנון מדכר שעבודא דשעבידו מצראי ית בני' בטינא ובלבינון, והוו נשיא בטשין ית טינא עם גובריהו הות תמן ריבא מפנקתא מעוברתא ואפילת ית עוברא ואתבטש עם טינא, נחת גבריאלי ועבד מינא לבינתא ואפקי לשמי' מרומא ואתקנית גלובדק תחות אפיפורין דמארי עלמא, זיוי' ה' כעובד אבן טבא, והיא כתקוף שפר שמי' כד הווין ברירין מן ענניא. ונמצא מפרש שהלבנה שעשו במצרים כשהפילה הילדה עוברא עשה גבריאלי ממנה כסא קטנה תחת כסה"כ, א"כ מהלבנה עצמה עשו השרפרף, והיא כמראה אבן ספיר שהוא אבן טוב שדומה לעצם השמים כשהוא בטהרתו, והוא כי באבן ספיר רבו המפרשים בו מהו, יש שפירשו על קריסטאל, ויש שפירשו על דימאנט, כמ"ש בבחיי ובמכלול, והנראה שהוא מפרש שזהו אבן טוב שמראיתה תכלת, והיינו כמארוז"ל סוטה די"ז ים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסה"כ מקרא זה ומתחת רגליו וכתוב כמראה אבן ספיר דמות כסא, עכ"פ מפרש שהלבנה עצמה נעשה כעצם השמים, ולהבין דבריו, וגם דברי הירושלמי והמרדש הנ"ל, צ"ל טענת משה שטען למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתני, וארוז"ל במד"ר ס"פ שמות, שאמר משה נטלתי ספר בראשית ומדת הדין היתה, פי' שהודה שמגיע להם עונשם, והיינו שקאי על דור המבול ודור הפלגה, אבל אלו מה חטאו, והשיב לו הקב"ה, וידבר אלקי' כו' כי אני הוי', שמוכן התשובה שאין זה מדה"ד כ"א רחמים, ולכאורה אינו מובן איך יתכן לומר על שעבוד קשה כזה בחומר ובלבנים שזהו רחמים כו' אך הענין יובן ע"פ מ"ש בפע"ח שער חגהמ"צ שישראל שהיו במצרי' הם היו גלגול דור הפלגה שחטאו ועשו עיר ומגדל וראשו בשמים.

ומפני כי לא היו אבנים בבבל, כמארוז"ל וכי יש אבנים בבבל, לכן ותהי להם הלבנה לאבן, ולחקן חטא דור הפלגה, לכן עינו אותם במצרים בחומר ולבנים להיות להם לכפרת עון וזיכוך על שחטאו בלבנים בבנין העיר והמגדל. ולהבין זה דלכאו' עיקר חטא דור הפלגה הי' מה שבנו העיר והמגדל שג"ז אינו מובן איזה חטא יש בזה, עוד משמע מהפסוק מהסיפור דהבה ונלבנה כו' ותהי להם הלבנה לאבן, משמע שהי' החטא במה שבנו את העיר והמגדל מלבינה וכן התיקון במצרים הי' בחומר ולבנים, וזה פלא מהו החטא דלבינה, וצ"ל תחלה שרש ההפרש בין אבן ללבנה, בהיות ידוע כי האבנים הם בריאה בידי שמים והלבינה היא שנעשית בידי אדם, והענין הוא כי הנה האבנים בכלל הם אותיות וכנודע מ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים, כינה להאותיות בשם אבנים וצירופי התיבות בשם בתים, והיינו שכמו הבית היא כאשר מצרפים הרבה אבנים יחד, כן בהקבץ כמה אותיות יחד נעשה מזה תיבה אחת, ותיבה אשר היא משני אותיות יכולים לצרפה על שני צירופים עד"מ אב יש בו שני צירופים אב בא, אמנם הנה נודע שענין האותיות הם כלים להאור המלוכשים בו, וכמו תיבת אב מורה על שהולידו, ותיבת בא מורה על שיבוא, הרי שהאותיות הם כלים להאור הגנח בו, והנה נודע שיש בחי' מ"ה ובין וכמ"ש בע"ח ככ"ד שמ"ה מברר ב"ן, ובד"כ ב' בחי' אלו הם בחי' אורות וכלים, שם מ"ה הוא בחי' האור וכמאמר שם מ"ה מלאנו דאיהו אורח האצ"י והיינו בחי' הקו כידוע, ושם ב"ן עיקרו בחי' כלים וזהו בד"כ, אך בד"פ יש בכ"א מבחי' הבחי' מ"ה וב"ן בחי' אורות וכלים, והיינו ששם מ"ה הוא בחי' אצ"י ויש אותיות וכלים דאצ"י והם הנק' כלים דמ"ה ויש אור המאיר בהאותיות, וכן בשם ב"ן יש ג"כ אור"כ והיינו בג' עולמות ב"ע שהאותיות הם כלים, והאור הוא המלוכש בהאותיות, וביאור הענין נבין תחילה ענין האותיות דשם מ"ה, הנה ידוע שבחי' שם מ"ה הוא בחכ', שע"ש זה נק' חכמה מל' כח מ"ה, וענין בחי' מ"ה הוא בחי' הביטול לאלקות, שזה בא מצד החכ' שהיא בחי' מהות הביטול, שלכן השראת אוא"ס היא בחכ' להיותה בחי' אחד האמת כמ"ש בסע"ב פל"ה בהג"ה, וזהו כענין שאמר משה ונחנו מה אמר להם להיותו בבחי' ביטול עד שלא היו מורגשים בנפשם לאיזהו מציאות דבר כ"א בתכלית הביטול לכן לא עלינו תלונותיכם כי מה אנו נחשבים כו', והנה בהכרח לומר שיש בחי' כלי להכיל ולקבל בחי' ביטול זה שבחכ', כי א"א לאור להתקיים בלתי ע"י איזה דבר הנאחז, וכמו האש שבלתי פתילה או עץ הנאחז בו אין מתקיים, וכן המים בלתי כלי ישפכו וילכו להם מגבוה לנמוך, ולכן גם לבחי' הביטול דמ"ה שבחכ' בהכרח שיהי' בו איזה כלי שיאחז בו האור והוא בחי' אותיות שבשכל שהם הנק' כלים שבהם מלוכש האור כו', כי כל גילוי אור בהכרח שיהי' לו כלי, דהנה יש ב' מדרי' באור א' האור כמו שהוא כלול בעצמותו עדיין, הב' כמו שמאיר בגילוי מן העצם, ואם כי גם כשמאיר בגילוי מן העצם הי' דבוק בהעצם כידוע דכל אור הוא דבוק בהמאור ואז דוקא הוא נמצא במציאות אור, וכמו אור חיו השמש שדבוק בעצם מאור השמש ואם יהי' דבר מפסיק ביניהם כמו הענן הלא לא יהי' מציאות האור וכמו"כ הוא למעלה שהאור

דבוק במקורו שהוא עצם המאור ואז הוא במציאות, וידוע דדביקות הוא ביטל והיינו שהוא בטל ומיוחד במקורו שאינו מציאות דבר בפ"ע, והוא שנוגש בו המקור ואיך שמבלעדו אין מציאות כלל כו' (כמ"ש במ"א בענין ואין זולתך מלכנו שהוא מצד האור כו') מ"מ ה"ה מציאות אור ואינו דומה כמו האור כשהוא כלול בהמאור שאז אינו עולה בשם אור כלל ואינו מציאות כלל, אבל כשמאיר בגילוי הרי מ"מ הוא מציאות אור, ומבו' במ"א שזהו ההפרש בין אין לאפס דאפס הוא יותר ביטל מאין, ומבו' עוד שי"ל שזהו ההפרש בין ביטל ללא ידע כו' כמ"ש במ"א, ומאחר שהוא מציאות אור בהכרח שיהי' לו כלי להכיל ולקבל אותו הגם שהוא בחי' מ"ה, מ"מ בהכרח שיהי' לו איזה כלי, וגם הכלים הם מביאים את האור מההעלם אל הגילוי (ונר' הכוונה) דהיינו להיות גילוי האור מהעלם המאציל הוא ע"י הכלים (כמ"ש במ"א שהכלים ממשיכים את האור כו'), וגם הם מביאים ומגלים את האור הוא בחי' הביטל דמ"ה למטה כו', וזהו בחי' אותיות דמ"ה שהם כלים לקבל בחי' ביטל זה ובחי' האותיות אלו הם המביאים לידי גילוי בחי' אור הביטול דשם מ"ה, וזהו מ"ש מכו' לשבתך פעלת כו' שבחי' הכלים הם מכו' לשבת האור דשם מ"ה שבחכ', כדמיון הבית שהוא מקום מושב האדם כו', והנה אותיות אלו דשם מ"ה הם נק' אבנים כי אבן הוא מל' א' ב"ן, אלף הוא בחי' שם מ"ה שהוא שם הוי' במילוי אלפין אז עולה מספרו מ"ה ובחי' ב"ן שבת'י' אכן הוא בחי' הכלי לאור הוה דשם מ"ה, ונמצא כי זהו בחי' ב"ן דמ"ה, ובחי' אותיות אלו דב"ן שבמ"ה הם היורדים להתגלות מלמעלה (ע' מ"ש לקמן) שע"י יומשך הביטול דמ"ה כו', ועז"נ השתפכנה אבני קודש שיש אבנים שבהם וע"י מתגלה בחי' קדש הוא בחי' ביטל שבחכ' שנק' קדש בכלל, ואותיות אלו נמשכו מאוא"ס המאציל בבחי' המשכה עצמית כמו האור דכשם שהאור נאצל מאוא"ס המאציל כמו"כ הכלים ג"כ נאצלו מאוא"ס המאציל, ולכן הכלים דאצ"י הם ג"כ בחי' אלקות ממש, ומה שנק' יש נאצל זהו רק שם המושאל ולא שהם בחי' יש ח"ו שהרי הם אצ"י (עמ"ש במ"א בדרוש שיטת הר"מ מרקנטי, ובהגהות לד"ה פתח אלי' שבתור"א, דלכל הדיעות הם אצ"י כו' יעו"ש) ואצ"י אינו בחי' יש כ"א שם בריאה מורה על התהוות מציאות חדשה והיינו בחי' יש כמ"ש הרמב"ן, וא"כ מאחר שנק' יש נאצל מוכן שאינם בחי' יש ח"ו, אלא שהם מגבילים את האורות דאצ"י, אמנם גם זה כמו שהוא באצ"י עצמו אינו בחי' גבול עדיין כ"א כח הגבול הכלול בעצם, וכח הגבול הכלול בהעצם אינו גבול בעצם כ"א הגילוי ממנו הוא גבול, אבל הוא עצמו אינו גבול, וכמו עד"מ כח התנועה שביד דכשם שיש כח הגילוי להתנועע עד אין קץ ועד אין שיעור, כמו"כ יש בו כח המגביל להגביל את גילוי התנועה באיזה אופן יתגלה, וכמו בכתיבת אותיות שזה שתהי' התנועה באופן כזה היינו קו קצר ובתמונה כזו עד שיהי' אות אל"ף עד"מ הנה כאשר באה התנועה לפועל במדה וגבול אז הוא בחי' גבול ממש שנמשך מהכח המגביל לידי גבול (עמ"ש בדיה להבין ענין אוא"ס דתקס"ז בענין רשימה וקו, דמ"מ הקו הוא בחי' בלי גבול כו') והיינו כשבא מכח הגבול לידי פועל בגילוי, אבל כמו שהוא בעצם הנה ה"ה ג"כ בבחי' בלי גבול כמו הכח הגילוי, והראי' שהרי יכול להיות ממנו הגבלות

עד אין קץ ועד * שיעור, ואם נאמר שהוא בעצם גבול ה' צ"ל הגבלה גם בכחו העצמי כו', אלא שהוא בעצמו כמו שהוא כלול בהעצם אינו בבחי' גבול דכל הכלול בעצם הוא כמו העצם וכשם העצם הוא בבע"ג כמו"כ כח הכלול בו הוא בבע"ג. והדוגמא מזה יובן למעלה בכלים דאצי' הגם שהם מגבילים את האורות מ"מ כמו שהוא באצי' עצמו הם בחי' כח הגבול הכלול בעצם הפועל ה"ה עצמן אינם בבחי' גבול ונק' כח הגבול שבא"ס, ולכן איהו וחייהו חד ואיהו וגרמוהי חד, דהכלים שהם גרמוהי הם חד עם בחי' איהו, וענין יחודם הוא מצד אצילותם מאוא"ס המאציל וכמו האורות שנאצלו מאוא"ס ה"ה דבוקים ומיוחדים באוא"ס כמרכיב הכלים ג"כ שנאצלו מאוא"ס ה"ה מיוחדים באוא"ס, ומה שאמר איהו וחייהו חד בפ"ע ואיהו וגרמוהי חד בפ"ע והיינו שיש הפרש באופן יחודם כמ"ש במ"א, זהו מצד שיש הפרש באופן אצילותם כמ"ש במ"א. לכן יש הפרש ג"כ באופן יחודם, אבל יחודם הוא מצד אצילותם, ר"ל לא שהי' בבחי' יש ואיזה דבר פעל בהם להפכם לאין שהוא בחי' הביטל, כ"א הביטל שלהם הוא ביטל עצמי דמשום שנאצלו מאוא"ס והם אלקות ה"ה מיוחדים באוא"ס, ואצילותם והתגלותם מאוא"ס המאציל הוא בכדי שע"י יומשך בחי' הביטל דמ"ה כו' כנ"ל (והיינו שאין התהוותם בשביל לתקנם כמו נבראים דבי"ע דכל מה שברא אלקים הוא לעשות לתקן עד שיתאחדו באוא"ס ב"ה, אבל הכלים דאצי' היחוד והביטל שלהם הוא בחי' ביטל עצמי ונתגלו מלמעלה שע"י יומשך בחי' ביטל דמ"ה כו') וזהו שנק' אבנים בידי שמים שירדו מלמעלה רק בשביל לגלות כו' כנ"ל, והם בבחי' ביטל עצמי מצד אצילותם מהמאציל כנ"ל וזהו בידי שמים כו', וכמו"כ יובן ענין שם ב"ן, שענין שם ב"ן הוא בחי' ביטול היש לאין, ולא בחי' ביטול בעצם כביטול דמשה שאמר ונחנו מה, כ"א יש ובטל, דהיינו מה שהוא יש ודבר, מ"מ יתבטל להאין המהות אותה, והי' כביטול המלאכים נבראים, כמו עדי"מ ביטול מיכאל שהוא באהבה, הנה מאחר שיש לו אהבה, ה"ה בבחי' מציאות איזה דבר כי הרי בהכרח לומר שיש מי שאוהב ומתפעל באהבה (וצ"ע איך הכוונה כאן, אם הכוונה שהאהבה גופא הוא בחי' יש כמ"ש במ"א בענין יש מי שאוהב עמ"ש מזה בד"ה ויהי בעצם היום הזה, רנ"ה. ולפ"ז מ"ש אח"כ בענין תרפינה כנפיהם היינו הביטל דהאוי"ר שמתבטל מהאוי"ר כו' כמ"ש מזה בד"ה והברית התיכון, רנ"ד. וביטל זה הוא ג"כ ביטל היש לבד כמשיית, אמנם לא משמע כן ממש לקמן האוי"ר הוא האור כו'. או הכוונה שבהכרח שיש מי שמתפעל באהבה זו והיינו הגוף שהוא המתפעל כו' (ובבחי' מ"ה לא שייך לומר כן שהרי מ"ה הוא בחי' ביטל במציאות כו'), וכן ביראה היינו בחי' יראה תתאה ג"כ יש מי שמתפעל ביראה כו'. ולפ"ז מ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם אין הכוונה לדקדק תי' תרפינה שהוא הרפיון כנ"ל, כ"א הכוונה בחי'

בגוכי"ק בשוה"ג: כלים דאצי' ב"ן דמ"ה.

ועד שיעור: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ועד אין שיעור.

הכנפיים שהם האהוי"ר שלהם שזהו ביטולם כו', וכן גבריאל ביראה, וכן הוא בשרפים, וכאשר יבוא לבחי' הביטול כתיב בעמדם תרפינה כנפיהם, פי' כנפיהם הוא בחי' הביטול דאהוי"ר כו', וכן המלאך כשהולך בשליחותו של מקום הרי משתנה למהות ביטול עד שיכול לקרוא ע"ע בשם הוי', וכמ"ש ותקרא את שם הוי' הדובר אלי', וכתיב במלאך שאמר לאברהם בי נשבעתי ולכאורה יפלא היאך יקרא עצמו בשם הוי', אך הענין להורות שהוא בטל לגמרי להמשלח, לכן קורא עצמו בשם משלחו, נמצא שהביטול הוא ביטול גבוה מאד נעלה מ"מ הרי זהו ביטול היש, שהרי הוא נברא יש מאין, וכמארז"ל במד"ר שהמלאכים יש מי שאומר שנבראו בשני ויש מי שאומר שנבראו בחמישי ואמרו שם הכל מודים שלא נבראו בראשון שלא יהיו אומרים מיכאל מותך בדרום וגבריאל בצפון והקב"ה ממדד באמצע, הה"ד אני ה' עשה כל מי אתי מי ה' שותף אתי במע"ב הרי הם נבראים בע"ג, וממילא א"א לקרות בחי' הביטול שלהם כ"א בחי' ביטול היש לאין כו', והיינו מה שמל' דאצי' שמאיר בכי"ע פועל הביטול במלאכים ונשמות דבי"ע שיתבטלו ויתהפכו לאין וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים וכמ"כ הביטול דנשמות וכמא' למה הצדיקים דומין בפני השכינה כנר בפני אבוקה, שהנר בטל לגבי האבוקה ונמשך אלי' כמו"כ גילוי בחי' שכינה שמאיר לצדיקים פועל בהם הביטול שמתבטלים לפני השכינה ונמשכים בבחי' ביטל אל אלקות כו', ומ"מ הוא בחי' ביטל היש, וכמו הנר שבטל לגבי האבוקה מ"מ ה"ה בקיומו והשמן נתבטל וכלה ה"ז ביטל היש שה"ה בחי' יש וביטולו הוא ביטל היש (עמ"ש לקמן דבנשמות שייך בחי' ביטל במציאות כו', בתו"א בהביאור דמי כה' אלקינו המגביהי דשמן הוא הנה"ט) וכמו"כ יובן מה שהצדיקי' לגבי גילוי השכינה הם כנר בפני אבוקה זהו בחי' ביטל היש, וכמו"כ מה שצבא השמים לך משתחווים, וכן מה שהמלאך נק' בשם הוי' בעת השליחות שזהו מצד בחי' אור וכה המשלח שמאיר בו ה"ה מתבטל מכל עצמותו עד שנק' בשם המשלח לבד כמ"ש במ"א, מ"מ ה"ז ביטל היש לבד, שאין הביטול שלהם בחי' ביטל עצמי שהם בחי' יש בעצם רק שמתבטלים בעבודתם ע"י בחי' האור שלהם ועי"ז מאיר בהם גילוי אור עליון יותר ונעשה בהם ביטל גדול יותר כו' כנ"ל, ואין לצייר בחי' ביטל אמיתי בנבראים כ"א משארז"ל הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן (וי"ל הכוונה דשם הביטל הוא לא בסדר מצד עבודתם שע"ז נבראו כו' כ"א מצד רצונו ית' נתבטלו כמו שלא נבראו כלל, לכן נק' ביטל זה ביטל אמיתי כו') וי"ל דכמו"כ בעבודת הנשמות יכול להיות בחי' ביטל אמיתי דבחי' מ"ה כו' כמשי"ת, ונמצא בחי' ביטל דנבראים דבי"ע שמתבטלים ומתהפכים לאין הוא בחי' ביטל היש לאין, וזהו בחי' שם ב"ן שיש בזה ג"כ בחי' אורות וכלים. האוה"י האור, וגוף המלאך שמתפעל באהוי"ר הרי גופם הוא מב' יסודות אש רוח כמ"ש עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט זה נלקח מבחי' האותיות דשם ב"ן ונמצא מובן שגם בשם ב"ן יש אורות וכלים שהם בחי' האהוי"ר והכלי המחזיקו, אשר יש להם בחי' אהוי"ר כו', והיינו גופות הנשמות ומלאכים שמתבררים ומתבטלים ונכללים בבחי' ביטל זה, וגם הם אותיות המביאים את האור פי' שבשבילים

נמשך האור מן ההעלם בשביל לתקנם כו', וזהו לבנים הנעשים בידי אדם, אדם בגי' מ"ה והיינו מה שבחי' מ"ה מברר ב"ן והיינו שהביטל שלהם אינו ביטל עצמי כ"א האור פועל בהם הביטל, ועי' נתהו בשביל להתתקן, כי כל מה שברא אלקי' בבייע' הוא לעשות לתקן כו'. אמנם כ"ז הוא בבחי' הביטול דקדושה, וכמו"כ בלערי' יש ג"כ ב' בחי' אלו דמ"ה וב"ן, כי את זה לעומת זה עשה האלקים, ולכן כמו שיש בקדושה בחי' מ"ה וב"ן כן בלערי' יש ג"כ מ"ה וב"ן והוא מ"ש ופלגשו ושמה ראומה, ראו מ"ה שבחי' הביטול הוא בהרגשה הרי זהו בחי' מה שבלערי' שזהו עדיין קלי' דאצי'. דאצי' דקדושה הוא בחי' ביטל בתכלית שאינו תופס מקום כלל וכלל בפ"ע, וכמ"ש ואצלתי מן הרוח כו' פי' חלק ממנו בתכלית האחדות הפשוטה כו' כנ"ל בענין שם מ"ה. והקלי' דאצי' הוא שבטל בתכלית, אלא שהביטל שלו נראה וניכר לו שמרגיש הוא בביטולו, וזהו ראו מ"ה שבחי' מ"ה שהוא הביטל נראה ונרגש, ובאדם נוכל להבין זה יותר כשהאדם הוא בתכלית השפלות בעצמו לפני מלך גדול ונורא שאינו תופס מקום כלל בעצמו, הנה עיקר אמיתת הביטל הוא כשאינו מרגיש בנפשו כלל בשעת ביטולו איך הוא בטל בתכלית וכשישאלנה אדם מה נשתנה כ"כ מהותך, ישיבו לא ידעתי מאומה כו', אבל כשיש הרגשה בנפשו בשעת הביטל הוא ענין התפיסת מקום וקצת גסות בבחי' ביטל גופא. ועדי' יובן ענין קלי' דאצי' שהוא בטל בתכלית אלא שמרגיש שהוא בטל, והי' קצת גסות וישות בהביטל כו', ומ"מ הוא בתכלית הדקות. אמנם הנה בלבושי נוגה שלמטה מזה יש בחי' הקלי' שהוא לעומת שם ב"ן, והוא בחי' לבנה שע"ז ארז"ל זקף לבנה והשתחוה לה והן אותיות דלערי' שהם בתכלית הישות (וי"ל שהן מחדרי"ם דלערי' כמ"ש בד"ה בחודש השלישי בענין קלי' האגוז, וי"ל דבכלל זה הם המדות והם הכחות דלערי' שכולם בבחי' אור וכלי כמ"ש במ"א וכמדומה לי שבמ"א מבו' ענין זקף לבנה והשתחוה לה היינו מה שנותן דעתו ולבו בריבוי

בגוכי"ק בשו"ת"ג: אדם מ"ה, מל' בכלל נקי' ב"ן והוא שם ב"ן המברר ומתברר, וי"ל כמ"ש במ"א בענין יונתי, הראיני, שמל' רגלי' יורדות בבייע', ואחי"כ עולה משם בבחי' אר"ח ולוקחת עמה גם הסתימה, וזהו הברור. וגם מבו' בכ"מ שהמברר מתלבש בלבוש המתברר ועי' מברר בעליתו, וכמו הנהי"א שמתלבש בנה"ט ואוכל ושותה (עמ"ש בסידור ד"ה זכר רב טובך) ואחי"כ לומד ומתפלל מתברר המאכל והנהי"ט, וכן כשהנהי"א מתלבש בלבושי הנהי"ט בשכל ומדות ומתפעל ומתענג בתענוג אלקי' בכחות המתלבשים בנהי"ט הי' מברר את הנהי"ט. וכמו"כ הוא בבחי' מל' למעלה. אמנם הי' ב"ן המברר, וי"ל דזהו בחי' מ"ה שבב"ן, וגם מבואר במ"א בענין בירור שני דבכדי שיתעלה באצי' ויתאחד שם הוא עיי' שם מ"ה שמברר ב"ן, אמנם י"ל דזהו ענין ותהי הלבונה לאבן בקדושה, וכאן גר' דצ"ל כנ"ל, ובכ"מ מבו' אדם נהי"א מ"ה, בהמה נהי"ב ב"ן, וכמו למטה הנהי"א בנהי"ט כמו"כ למעלה הוא בחי' מל' בלבושי בייע', וזהו בחי' האור והכלי' דב"ן.

הטרדות בעניני העולם בדברי' הגשמיים וחושב את הסיבה דהיינו הכלי לעיקר כו' כמ"ש במ"א באריכות), והוה לעו"ו דשם ב"ן שהוא בחי' יש ובטל להאין כנ"ל, ובלעו"ו הוא בתכלית הישות והעדר הביטל לגמרי כו'. ועפי"ז יובן ענין חטא דור הפלגה שבנו עיר ומגדל מן הלבנה שעשו תמורת האבן, והיינו כי נודע שכל עיקר ההמשכה שבקדושה הוא ע"י עיר ומגדל שהעיר הוא בחי' עיר אלקינו והמגדל הוא בחי' ביהמ"ק שהי' בירושלים, שעו"ג כרם הי' לידידי כו' ויבן מגדל בתוכו שקאי על ביהמ"ק. הנה ענין עיר אלקינו הוא בחי' כללות עולם הדיבור והיינו שכמו מקיבוץ בתים הרבה נעשה עיר, והבית עושים מאבנים כן יובן שענין האבנים הוא ענין האותיות שמהם נעשו צרופי התיבות וכללות עולם הדיבור נק' בשם עיר ונק' עיר אלקינו להיות כי שם אלקים הוא שרש בחי' הכלים כנודע מ"ש במ"א ששם הוי' הוא שרש האורות ושם אלקים הוא שרש הכלים ונק' אלקינו שהוא בחי' אלקים שלנו, והיינו כי כל עיקר מכוון מברה"ע הוא בשביל נש"י, וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי ואתם דוקא קרוים אדם, וכן ארז"ל ע"פ בראשית ברא, בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית, לכן נק' כלליות עולם הדיבור שהוא מקור כל סדרי ההשתל' בשם עיר אלקינו כו' להיות כי עיקר המכוון הוא בשביל ישראל וענין המגדל הוא בחי' שם הוי' כמ"ש מגדל עוז שם הוי' ששם הוי' הוא בחי' המגדל שבתוך עיר אלקינו הנ"ל, וכמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו ואמרו ז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, משא"כ מלכא בלא מטרוניתא הרי אמרו בזהר ויקרא ד"ה ע"ב לאו איקרי מלכא ולא איהו גדול ולא אקרי מהולל, והיינו מפני כי עיקר המכוון הוא בשביל בריאה הגשמיות שיקיימו נשמות ישראל תומ"צ כמו שהם מלובשים בדברי' גשמי, אך בכדי שיהי' עוה"ז הנה צ"ל תחלה השתלשלות העולמות ברוחניות עד שנתהווה בדרך בריאה יש מאין עוה"ז הגשמי כמ"ש מזה במ"א, ולכן שם הוי' בלא שם אלקי' לאו איהו גדול, כי עיקר המכוון הוא מה שנתהווה ע"י צמצום דשם אלקים כו', והיינו בחי' האותיות דשם אלקים כנ"ל, ואותיות אלו מתפשטים ומתלבשים בתוכיות ופנימיות העולמות וע"י נמשך גילוי שם הוי' בעולם, וכמ"ש בקרבך קדוש, שבחי' קדוש שהוא שם הוי' שהוא קדוש ומובדל יהי' בקרבך ממש והיינו ע"י האותיות, וכמו אותיות התורה שמגלים בחי' קדש וכמ"ש ואתא מרבבות קדש שיש אותיות שמגלים בחי' קדש העליון והם אותיות התורה, ולכן התורה נק' עיר וכמ"ש עיר גבורים עלה חכם והוריד עוז מבטחה וקאי על התורה כו', וכמו"כ אותיות אלקים מגלים גילוי דשם הוי', דהוי' ואלקים כולא חד, ולכן ע"י נמשך גילוי שם הוי' כו'.

והנה כדי להמשיך תוס' וריבוי אורות בשם אלקים מקור בחי' עיר אלקינו, ושם הוי' בחי' המגדל, זהו ע"י בחי' עיר ומגדל שיש בנפש האדם דהנה כתיב ואשים דברי בפין ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה וארז"ל בירושלמי חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנק' ישראל ציון אלא בפסוק זה, והיינו ע"י ג' דברים אלו שנאמר בו, ואשים דברי בפין

זו תורה שהיא בחי' דבר הוי', וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפוך, ופי' דברי בפוך שהתורה היא המשכה בבחי' פנימיות, וכמ"ש ותורתך בתוך מעי, ובצל ידי כסיתוך זו מעשה המצות שע"י נמשך מקיפים עליונים וכמ"ש הוי' צלך על יד ימינך פי' שהצל והמקיף נמשך על יד ימינך הוא בחי' המצות, לנטוע שמים וליסוד ארץ הוא בחי' קרבנות, וכמארז"ל אלמלא מעמדות לא נתקיימו שז"א ועכשיו תפלה במקום קרבנות והוא בחי' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, וע"י ההעלאות שבסולם זה תפילה עי"ז מתקיים שמים וארץ, ולכן מתחלת התפילה מדברים קטני' שלא עשני עבד, ואח"כ פסוד"ו וברכת ק"ש וק"ש עד שבשמ"ע הוא בחי' המשכה בשם הוי' שזהו פי' ברוך אתה הוי', פי' שיבורך ויומשך המשכת תוס' וריבוי אורות בשם הוי' והיינו לפ"ע המס"ג בק"ש בבחי' אליו ולא למדותיו לפ"ע זה הוא בחי' ההמשכות בשמ"ע, ועי"ן הוא קיום שו"א כו', והנה ע"י ג' בחי' אלו תורה ומצות וקרבנות ועכשיו תפילה במקום קרבנות נק' נש"י ציון שהוא בחי' מגדל, ובחי' ירושלים שהיא עיר אלקינו, וע"י התומ"צ ותפילה עי"ז נמשך תוס' אורות בשם הוי', ושם אלקים הוא בחי' העיר והמגדל הנבנה מאבנים שהם בריאה בידי שמים, דאותיות דשם אלקי' היינו בחי' אותיות דמל' דאצי', ונת"ל דאותיות דאצי' הם בחי' אותיות דמ"ה כו', ובעבודה הוא בחי' האותיות דתורה ותפילה שהם בחי' אותיות דשם מ"ה בחי' הביטול, כי אותיות התורה הם דבר ה' ודברי אשר שמתי בפוך וכן התפילה היא בחי' הביטול שמספרים ענין בחי' ביטול המלאכים וכל צבא השמים כו', ובדרך פרט הוא בחי' אותיות דמ"ה ואותיות דב"ן, אותיות התורה הוא בחי' אותיות דמ"ה ואותיות התפילה הוא בחי' אותיות דב"ן, להיות כי התפילה היא מביטול המלאכים שנת"ל שהם בחי' ביטול היש, אמנם באמת גם בתפילה יכולים לבוא לבחי' ביטול אמיתי והיינו ע"י מס"ג דק"ש שזהו צד מעלת נש"י שיכולים ע"י ביטולם במס"ג לבוא לבחי' ביטול במציאות שזהו ג"כ מבחי' ביטול דמ"ה והיינו משום דהתהוות הנשמות אינו כמו התהוות היש דכל הנבראים והיינו דנשמות אינן בבחי' יש ממש וכמ"ש בהגהות לבה"ז פנחס ד"ה ובחודש הראשון בענין קושי הלידה דנשמות כו' יעו"ש ולכן יכולים לבוא לבחי' ביטול דמ"ה, וממילא האותיות הם הכלים לבחי' ביטול זה כו', והי' אותיות דמ"ה כמשנת' לעיל, ובוה יובן מה שארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש שגא' והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו שלכאורה יפלא הלא הנשארים בציון וירושלים הם מעט מן המעט, שרוב ישראל הם בחו"ל, ומהו הנשאר בציון כו' וגם הנה קורא אותם צדיקים סתם, והל"ל צדיקים שבארץ, אך הענין הוא כנ"ל שע"י קיום ג' דברים אלו נק' ישראל ציון וירושלי' גם בהיותם בארץ לא להם, ולכן יתכן לקרותם צדיקים סתם היינו כשמקיים ג' בחי' אלו דתורה ומצות ותפילה שע"י נק' ציון, לע"ל יאמרו לפניהם קדוש כו', ולפי"ז פי' ציון הוא מל' ציון וסי' שע"י שישראל הם מסויימים בג' דברים אלו כו' עי"ז ממשיכי' תוס' וריבוי אור בבחי' עיר ומגדל כו'.

אמנם הנה דור הפלגה לא רצו בזה וידעו שההמשכה דקדושה היא ע"י עיר ומגדל, אך א"א לקבל מבחי' זו כ"א ע"י הביטול דוקא, דלהיות דאותיות דקדושה הם בבחי' פנימיות כנ"ל לכן א"א לקבל משם כ"א ע"י הביטול, והם היו חכמים להרע לכן התחכמו לבנות עיר ומגדל וראשו בשמים, פי' שרצו לקבל השפעות חיצוניות ע"י שימושי השמות וקבלה מעשיות שיומשך להם השפעה גשמיות, ורצו להרס כו' בנין הקדושה, ולעשות עיר ומגדל בקל"י היפך עיר ומגדל דקדושה, וזהו שאמר הכתוב וראשו בשמים פי' שרצו לקבל מבחי' אוא"ס אשר שם כחשיכא כאורה ואינו תופס מקום כלל לזה אמר הכתוב אם תגביהי כנשר משם אורידך גאום הוי', פי' שאם אפי' תגביהי כנשר לקבל מבחי' אשר שם כחשיכה כאורה מ"מ משם אורידך גאום הוי', דשם הוי' הוא בחי' פנימיות דעולם אצ"י וזהו"ע העיר ומגדל כו' כנ"ל, וכשנמשך ע"י שם הוי' או אינם יכולים לקבל מהמקיף ג"כ והם היו חכמים להרע שרצו להרוס ח"ו בנין הקדושה ושיומשך להם השפעת גשמים מהמקיף העליון ע"י האותיות דלעו"ז וזהו ותהי להם הלבנה לאבן דתמורת האבן רצו בלבינה שהם אותיות דלעו"ז כנ"ל בענין זקף לבינה כו', ושרשם מבחי' לבונה זכה והם אותיות שמחיים בבחי' מקיף, כידוע בענין לבונה זכה שהוא ממוצע בין הקדושה לסט"א ועומד עליהם בבחי' מקיף ומוזה קבלת חיותם, וזהו שאמר כלב סר צלם מעליהם כו' והיינו כי קבלת חיותם הוא רק מבחי' צל ומקיף לבר, ולכן כאשר סר צלם מעליהם ממילא הם נאבדים כו' וזהו"ע אותיות דלבנה זכה, וכמו ענין השבעת שמות שנמשך מהשם פעולה נפלאה והוא אינו יודע ואינו מרגיש כלל את השם וגודל מעלתו כו', וכמו"כ רצו דור הפלגה שיומשך להם השפעת גשמיים מבחי' מקיף עליון ע"י אותיות דלעו"ז וזהו"ע העיר ומגדל שבנו, עיר הם האותיות, ומגדל מורה על המקיף, דמגדל הוא שלמעלה מהבתים ונראה עליהם כמ"ש במ"א, והיינו שהעיר הם האותיות דלעו"ז, ומגדל הם אותיות שבדרך מקיף כנ"ל וזהו שהי' חטאם גדול מאד מפני שרצו להרס כל בנין הקדושה ולהמשיך בסט"א שיומשך להם השפעת גשמיות ע"י השבעת השמות וקבלה מעשיות, ומה שהי' כח לעשות דבר זה הוא מפני כי הי' באחדות, והי' להם שפה אחת ודברים אחדים לכן ע"י האחדות היו יכולים לעשות זאת אם לא בלל ה' שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו ולא יבינו דיבורם זע"ז, כי האחדות הוא כח נפלא להיות יכולים להמשיך ולפעול כרצונם, וכענין שארז"ל דורו של אחאב הי' כולו עובדי ע"ז ועכ"ז היו יורדים למלחמה ומנצחים כי זהו ע"י כח האחדות שהי' ביניהם, וכמ"ש חבור עצבים אפרים הנח לו, וכמו"כ יובן בענין דור הפלגה, שמפני שהי' עם אחד ושפה אחת עי"ז היו יכולים לבנות העיר והמגדל, ובכדי לתקן חטא זה ירדו אבותינו למצרים, ובעת השעבוד ירדו נשמות שהיו בדור הפלגה ונתגלגלו בישראל שהיו במצרים, ונשתעבדו בחומר ובלבנים עד שנזדככו ותיקנו חטא מה שעשו הלבנה לאבן שהוא בחי' שפחה כי תירש גבירתה, ובמדה שאדם מודד בו מודדים לו, לכן היו עבדים ונשותיהם היו שפחות במצרים, וע"י השיעבוד נתתקנו כו' כמשי"ת, ונמצא כי הגם ששעבוד מצרים הי' דין קשה מ"מ ה"ז הוא רחמים גמורים, כי מאחר שע"ז

מתתקנים הנשמו' שפגמו, וכמ"ש בפע"ח בשער ההמ"צ שירודי מצרים היו גלגול דור הפלגה, ולכאורה עומד לנגד לכתבי האריז"ל ממשנה ג' פרק חלק שדור הפלגה אין להם חלק לעוה"ב, ע' ברש"י ובתוי"ט שעומדי' בדין אבל מ"מ אין להם כו', י"ל שבזמן התחי' לא יקומו הגופות של דור הפלגה, אבל הרי נתלבשו נשמותיהן בגופות דירודי מצרים ונתתקנו הנשמות ויחיו בעולם התחי'. אך עדיין אינו מוכן שהרי יורדי מצרים הן הן דור המדבר שאמרו עליהם שאין להם חלק לעוה"ב, ומהו פעולת הויכוח דמצרים, אך י"ל הלא ר' אליעזר ור' שמעון בן מנסיא פליגי על ר"ע ואומרים שבאים לעוה"ב, ור' יוחנן אמר על ר"ע שבקי' לחסידותא עבור מה שאמר שאין להם חלק לעוה"ב ומביא קרא דהלוך וקראת כו' זכרתי לך כו' לכתך אחרי במדבר, ומה אחרים באים בזכותם הם עצמן לא כ"ש, לכן מיושב דברי הפע"ח על גכון. וזהו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, דהנה נת"ל דבאבנים יש ב' מדרי' הא' אבנים ממש שהן בריאה בידי שמים, והב' האבן הנעשה בידי אדם והיא הלבנינה שנעשית מן העפר ע"י בני"א כמ"ש הבה נלבנה לבינים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנינה לאבן כו', וכידוע שגם מן הלבנים יבנו בית חומה כמו מן אבנים, אך שצריך תחילה הכנה איך לעשות הלבנים שיהיו חזקים ומתקיימים והיינו ע"י שישרפו אותם בכבשן האש וכנ"ל באומרם נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ואז דוקא ותהי להם הלבנינה לאבן והוא האבן הנעשה בידי אדם ולא בעצם תולדותם כאבנים ממש שהן בריאה בידי שמים. והנמשל משני בחי' אלו אבנים ולבנים יובן ג"כ ברוחניות בענין האותי' שנקראו אבנים שיש בהם ג"כ ב' בחי' הא' בחי' בריאה בידי שמים שנקראו אבנים והב' בחי' הנעשה בידי אדם הנק' לבנים, והיינו בחי' אותיות התורה הם נקראו אבנים שהתורה היא מן השמים וידבר ה' אל משה והוא נקרא לשון הקדש שנמשך מבחי' קדש העליון ועמ"ש בוח"ג אחרי דס"א ע"א מענין לה"ק דהיינו המשכה מבחי' חכמה עילאה ע"י המל', אך בחי' לבינים היינו אותיות כל ע' לשון מלשונות עכו"ם אשר כל עם ועם מדבר כלשונו (והיינו לבינים דלעו"ז ע' שרים שמקבלים מהמקיף דלבנה זכה כו' כנ"ל) והנה כתי' כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם דהיינו שישראל מפוזרים בע' אומות של עכו"ם ומדברים ג"כ כלשון עם ועם שהם דרים בתוכם בכל צרכי משא ומתן ואח"כ כשמתפללים במס"ג ולומדים תורה לשמה מיגיעת העסק במו"מ אז מעלים כל צירופי אותיות שמדברים בהם למעלה מעלה (והיינו כנ"ל שבלימוד התורה ומס"ג דתפלה הם בבחי' מ"ה, ולכן כשעוסקים תחלה בעסק מו"מ באותיות דלבינים הנ"ל ואחר העסק לומדים ומתפללים במס"ג עולים האותיות הנ"ל למעלה בהביטל שלהם) וזהו הנק' תולין שנעשה על טה"ק פי' כי לה"ק נמשך מבחי' קדש העליון משא"כ שאר לשונות הם חול אבל כשמתבררים ע"י תפלה כנ"ל, ה"ה נעשים על טה"ק בחי' קדש העליון, וה"ז כמשל הלבנים שהגם שהם עפר פשוט מ"מ ע"י מעשה ידי אדם נעשים ג"כ קשים וחזקים בבחי' אבן כנ"ל עד שבונים מהם חומה ואזי חומה זו תורה כו', ואמנם הנה א"א שיחפכו ויתבררו הצירופי אותיות דתולין להיות נעשים על טה"ק להיות נקראים אבני קדש (כמו אותיות

התורה שנק' אבני קדש כמ"ש מזה בד"ה כחודש השלישי יעו"ש כ"א ע"י המס"נ בק"ש דכמו משל הלבנים צריך שישרפו אותם בכבשן תחלה כנ"ל וע"י השרפה יתהפכו להיות קשים וחזקים כאבנים, וכך הענין בעבודת ה' ענין השריפת הלבנים הוא ע"י שיתפלו בכוונה בהתלהבות אהו"ר באמרו ואהבת את כו' בכל לבבך כו' ע"י נשרפים ונכללים האותיות הזרים מכל המו"מ שעוסק וגם כל החיות שנעשה מהם כמו מאכל ולבוש הכל עולים ונכללים ג"כ באחדות בעבודת ה' כשמוסר נפשו באחד בהתלהבות, אך צריך שהעוסק במו"מ יהי בקרירות ובע"כ שלא בתשוקה ממש רק כמו שכופין אותו עד שאמר רוצה כדי להחיות את נפשו ונפשות ביתו שיוכלו לעבוד את ה' כל ימי חלדו וכמארז"ל עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי שעיקר המכוון בהמלאכה כדי שיהי תורתך קבע ואז יוכל להעלות בהאותיות אח"כ כנ"ל. וזהו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, לבנת הוא מענין בחי' לבינים הנ"ל, שהוא בירור והעלאת האותיות של הע' לשון שלאחר הבירור הם בבחי' לבנת הספיר שמאירים כספירים וכמ"ש מקום ספיר אבני' לא ידע אנוש ערכה, והגם שהאותיות הללו נעשים בידי אדם ולא בידי שמים מ"מ ע"י מס"נ בק"ש נתבררו כ"כ עד שנק' ספיר וזהו לבנת הספיר, וע"ז אמרז"ל במד"ר ובירושלמי הנ"ל זו עד שלא נגאלו היתה לבנת הספיר תחת רגליו ע"ש עמו אנכי בצרה כו'. דהנה נת"ל דגלות מצרים הי' לתקן חטא דור הפלגה שאמרו הבה נלבנה לבינים לעשות עיר ומגדל דלעו"ז מאותיות דלעו"ז דשרשם מבחי' לבונה זכה אותיות שמחיים בבחי' מקיף, וע"ז באו ישראל בג' מצרים בשיעבוד בחומר ובלבנים לתקן ולברר את האותיות הנ"ל שיתעלו בקדושה וכמו"כ הוא כל ג' שנש"י הם תחת ממשלת הע"ש שהאומות מקבלים חיות מהמקיף דלבונה זכה ע"י האותיות דע' לשון שמדבר כל עם ועם כלשונו כו', ונש"י גלו ביניהם ומדברים ג"כ כלשון עם ועם בכל צרכי מו"מ ומתעסקי' בכל הדברים שנמשך חיותם מק"נ ע"י האותיות הנ"ל ונעשה מזה חיות כמו המאכל ולבוש כו', ובגלות ישראל גם השכינה גלתה עמהם להתלבש בבחי' לבנה הנ"ל והיינו התלבשותה בק"נ לברר את האותיות ולהעלותם אל הקדושה כו' כנ"ל, וע"ז כתי' עמו אנכי בצרה וכת' ועת צרה כו' שק"נ היא צרה לאשת חיל בחי' מל' דקדושה ומצירה לה במה שמתלבשת בה בבחי' גלות, וז"ש ולכה לישועתה לנו ר"ל הישועה היא לך ג"כ שלא יהי' בחי' לבנה הנ"ל ולא בחי' לבנת הספיר, וזהו זו עד שלא נגאלו אז הי' לבנת הספיר דהגם שמבררים את הלבנה מ"מ ה"ז גלות להיות שהבירור הוא ע"י התלבשות מל' דקדושה במל' דלעו"ז וזהו עמו אנכי בצרה להשפיע חיות להצרה שמצירה ומעיקה אל הקדושה כו', אבל משנגאלו היכן דרכה של לבנה להיות נתון שם היא נתונה, פי' שהלבנה היא בשפל המדרי' תחת הקדושה, ואין הקדושה מתלבשת בה, כ"א הבירור נעשה ממילא ע"י תוקף האור שמאיר בבחי' מל' ע"ז מתבררים ממילא כהמס דונג מפני אש כן יאבדו כו'. והענין הוא כידוע שיש ב' אופני בירור הא' בדרך מלחמה והוא מה שלוחם ומתאבק עמו והיינו ע"י התלבשות ואחיזה בו וכדרך הנלחמים שאובקים ואוחזים זה בזה עד שמתגבר עליו וכמ"ש מזה בתו"א ד"ה ויאבק איש עמו, והב' הוא

בדרך מנוחה וכמו שלמה דכתי' בו הוא יהי' איש מנוחה שלא הי' צריך למלחמה כלל כ"א מצד ועוצם גדלו הרי כל הגוים נתבטלו לפניו והיינו דבימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא ומפני תוקף ועוצם האור שהאיר בבחי' מל' נתבטלו כל העכו"ם ממילא (וכמו"כ במה"מ כתי' ונהרו איליו כל הגוים כו') וכמו הניצוץ שנמשך אל האבוקה ונכלל בה כו'). ויובן זה בעבודת האדם בעבודת הלב זו תפלה, דהנה אנו רואין כשיתעורר אור נה"א באדם להתפעל בהתבוננות גדולת הוי' עד שתגבר ההתפעלות ברשפי אש התלהבות התשוקה לה' אחד גם בלב החומרי בתשוקה מורגשת בחמימות רשפי אש הצמאון שבחלל השמאלי כמ"ש לבי ובשרי ירננו כו' אז מתגבר ג"כ חלק הרע שבנה"ב בכה"ש, ועומד לנגד ההתפעלות האלקי' לבלבלו במח"ז שונות, מה שאינו בערכו כלל שיחשוב מח"ז כאילו שלא בשעת התפלה כו', והטעם הוא לפי שמצד התפעלות נה"א עצמה אין בה תערובות טו"ר כלל אלא כולו טוב, ששרש הנה"א הוא לאחר בחי' התיקון היינו שכבר נתבררו והם בבחי' התיקון כי כל הנשמות נולדו מיחוד ז"ן דאצ"י כו', וע"כ אי' בע"ח דנשמה עצמה א"צ תיקון ובידור כלל ולא ירדה בעוה"ז להתלבש בנה"ב שהיא מבחי' נוגה רק לברר את הנוגה כו', וזהו שכאשר התפעלות הנה"א נוגע בלב הטבעי ששם משכן הנפש החיונית הטבעית כי הדם הוא הנפש כו' או דוקא מתעורר חלקי גסות והרע דנה"ט להתגבר על הטוב, כי מה שנתפעל בחומריות הלב ע"י התפעלות אור האלקי דנה"א הוא בחי' הטוב שבנוגה שבנה"ב שעולה ומתפעל עם הנה"א, כמשל ניצוץ קטן שעולה ונמשך אחר שלהבת כו', כך הארה מצומצמת זו אשר בטוב שבנה"ב עולה ונמשך אחר בחי' שלהבת י"ה דנה"א כמ"ש רשפי' רשפי אש שלהבת י"ה דוקא, וזהו עיקר ענין הבידור שהנה"א מברר להעלות עמו הטוב דנוגה דנה"ב, ובחי' חלק הרע והגסות דנוגה שבה נפרד ויוצא לחוץ כמו הפסולת שיוצא לחוץ מהגוף ע"י הזיעה וכה"ג, וכמו הפרדת הסיגים מהכסף ע"י ההיתוך באש, כך ע"י שלהבת י"ה דנה"א שבלב מתברר תערובות טו"ר שבנה"ב והטוב עולה והרע יוצא ונפרד והוא סיבת התגברות דחלק הרע דנה"ב לעמוד כנגד ולבלבל, לפי שכאשר עדיין לא נתעורר הנה"א להתפעל וגם אם תתפעל מצד עצם אורה בלבד ולא יגיע הארתה לנה"ב כלל אזי הנה"ב שוכנת במנוחה בלי בידור כלל, וא"כ כל חלקי הטו"ר שבה מעורבים ודבוקים והיו לאחדים ביותר ואין הרע נפרד בפ"ע אדרבא דבוק בכי טוב לבחי' הטוב ומתאחד עמו בכל חלקיו עד שהן כמהות א', ומזה בא עיקר סיבת קיום הרע כי עיקר יניקת החיות הן מן הטוב דוקא, ומיד בהפרד מן הטוב אין לרע מציאות וקיום כלל וימות ויאבד ממילא כידוע, ולכן נק' מות בעצם כמ"ש במ"א, אך כאשר התפעלות דנה"א מאיר בנה"ב עד שתתפעל גם היא כנ"ל אזי בחי' הטוב שבה עולה למעלה ומתפרד מחלק הרע שבה וממילא בחי' הגסות והרע הולך ונפרד ונעשה בבחי' פסולת גם ביותר עד שיוצא ונאבד וכלה כו' זהו הטעם שאז עומד חלק הפסולת הגס לעמוד לנגד ולבלבל במ"ז מכוערים וגסים ביותר (ונר' שב' סיבות בדבר א' מצד שהרע עומד לנגד בלי להפרד מהטוב שזה חיותו, הב' מפני שנעשה פסולת גם ביותר כנ"ל, דבעת שמעורב עם הטוב גם הפסולת

אינו גם כ"כ, אבל כשמתברר בפ"ע אז נעשה גם ביותר כידוע, וזהו שאז דוקא נופלים מח"ז מכוערים יותר כו'. ונמצא מוכן מכ"ז בענין התלבשות הנה"א בנה"ב, דהנה"ב מציר ומבלבל להנה"א אלא שמבררו, אבל מ"מ ה"ז נק' עת צרה שהוא גלות הנה"א בנה"ב שמציר לו כו', אבל כשהבירור הוא בדרך מנוחה הוא שמאיר כ"כ גילוי אלקות בנה"א עד שנה"ב מתבטל ממילא ואינו שייך כלל שיעלה להלחם ולבלבל מאחר שמתבטל, וכמו מלך גדול ונורא שלא יעז שום * לנגד לו שמתבטל לפניו, כמו"כ מצד עוצם הגילוי דנה"א מתבטל נה"ב ממילא, וגם אינו שייך שיבלבל מצד שנעשה גם יותר כנ"ל בהבירור בדרך מלחמה דכאן אינו שייך זה שתיכף יתאבד כל מציאותו לגמרי כו', וכמו"כ יובן למעלה ההפרש דכשמתלבש בו זהו בחי' ג' השכינה אבל ענין הגאולה הוא כשאינו בבחי' התלבשות והקלי' מתבטלים ממילא, וזהו דלבנת הספיר הוא עד שלא נגאלו, דמה שמתלבשים בבחי' לבינה ונעשים בידי אדם בבחי' לבנת הספיר זהו בחי' גלות. אבל משנגאלו ה' כעצם השמים לטוהר היינו בחי' אותיות דמ"ה שהם אותיות עצמיים בידי שמים כנ"ל וזהו כעצם השמים אותיות עצמיים כו'. וזהו ג"כ שהראה להם ענין לבנת הספיר להורות על קושי השעבוד שזהו מפני חטא דור הפלגה שעשו לבינה דלעז"ז תמורת אבן דקדושה, ועז"ז נשתעבדו במצרים בהתלבשות כו' לתקן את הלבינה עד שנעשה בבחי' לבנת הספיר ומשנגאלו הוא בחי' כעצם השמים בחי' אותיות דמ"ה כו'. והת"י מפרש עוד יותר שמהלבנים שעשו שהפילה הרביא עוברא ונתבטש בטינא, הנה מזה עצמו עשה גבריאיל שרפרף תחת כסה"כ, והוא עצמו נעשה טוהר כעצם השמים, ע"ד זדונות נעשו כזכיות, כן הלבנה נעשה כעצם השמים לטוהר כו'.

הוספה ג

o

בס"ד

בשעה"ק להרחי"ו ז"ל ח"א ש"א עיקר האדם הוא הנפש השכל (היינו הנשמה, ובסש"ב כ' שהנשמה נק' נשמת האדם, והאדם הוא התכללות הגוף והנפש וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם ואי' בזהר שקאי על הגוף והנפש, וכמדומה לי שכ' בסש"ב דבבינוני הגוף הוא עיקר האדם ובצדיק הנשמה היא עיקר האדם), והיא כלולה מרמ"ח אברים ושס"ה גידים רוחניים המתלבשים ברמ"ח אברים ושס"ה גידים שבגוף, רמ"ח אברי הנפש הם המחיים רמ"ח אברי הגוף ושס"ה גידי הנפש הם כמו צינורות שע"י נמשך החיות אל הרמ"ח אברי הנפש (ולכא"פ * נר' שהשס"ה גידים הם מקורים אל החיות של אברי הנפש, וממה שנת' בסוף השער הזה משמע שהן ב' ענינים, ונר' שהרמ"ח אברי הנפש הן הכחות כמו כח השכל כח הראי' וכח השמיעה וכה"ג והכל באלקות וכמו להשכיל ולהתבונן באלקות ובד"כ להבין ולהשכיל בתורה וכח הראי' לראות באותיות התורה (ואותיות מחכימות כו') ושמיעה לשמוע דברי חכמים, גם כמו שאו מרום עיניכם וראו כו' לכו חזו מפעלות אלקים כו' ואזן מילין תבחן כו', ופי' אבר כל' רו"ל אית דתני מאברין פי' בליטה והיינו יציאה והתגלות וז"ע אברי הנפש שהן יציאה והתגלות פרטיות דהיינו כחות פרטיים. והנה עם היות כי הכחות המה חיונים מ"מ השס"ה גידים הרוחניים המה חיות הכחות ונר' שהן בחי' חיות כללי אל הכחות (וצל"ע בזהר"ק בענין הצינורות). והגם שבאברי וגידי הגוף יש גידים מיוחדים לכל אבר בפרט וכן הוא גם ברוחניות שלכל כח יש לו המשכה פרטיות, מ"מ החיות בעצם הוא כללי, וכל המשכה פרטיות (מהגידים הפרטים) היא כלולה בכולם וכולם כלולים בה לפי שהכל אחת היא (כי החיות הכללי אינו בבחי' התחלקות וגם הפרטים שבו אינם בבחי' התחלקות) ולכן גם בגשמיות אם נחתך איזה אבר ר"ל הרי אותו האבר מת לגמרי ואינו מועיל לו שום תרופה וה"ה חסר אבר, ומ"מ אינו נוגע לשארי האברים. אבל נסתם א' מהגידים ר"ל עם היות שפועל חלישות בכל האברים מ"מ גם האבר שאיליו בפרט שייך הגיד ההוא ה"ה חי ויש תרופה גם להגיד ההוא שיתתקן ויחי'. והדוגמא מזה יובן במצות דרמ"ח אברים הם רמ"ח מ"ע שכל מצוה היא כח פרטי והמשכה פרטיות, ובעבודה כל מצוה היא כפי' פרטיות וכמ"ש במ"א, שס"ה גידים הם שס"ה ל"ת, וי"ל דע"י שס"ה ל"ת נמשך בחי' חיות כללי להרמ"ח

*(ולכא"פ : בנזכ"ק חסר סיום החצעי"ג, ואוצ"ל לאחרי "תשובה").

מ"ע, שההירות מש"ס ל"ת ה"ז נותן כח בקיום מ"ע (ועמ"ש בדרוש ומשה נגש, רס"ח, בד"ה דרש ר' שמלאי שע"י ל"ת מגיעים לבחי' העדר והעדר הוא סיבת הוי' כו'), אמנם הוא בחי' חיות כללי וכנודע דל"ת ב"ה, ומוחין הן בחי' כללי לגבי המדות וכמ"ש במ"א (ועמ"ש • בענין ל"ת בהבי' דשחורה ובדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו, ולכן כשביטל איזה מ"ע ח"ו ה"ז כמו חסר אבר ר"ל שאין לו תרופה וכמ"ש חסר יומא חדא כו'. אבל אם עבר על מל"ת ח"ו הגם שגדול עונו מנשוא שפועל בבחי' ההמשכה כללית שהיא המשכה עליונה הרבה יותר, מ"מ בכללותו הוא חי (וי"ל בב' אופנים הא' שההמשכה הכללית אינה נפסקת לגמרי, והגם שאינה נמשכת בגילוי, מ"מ ישנה בהעלם, והגם שאר"פ ג"כ אינו מסתלק לגמרי וישנו בהעלם כמ"ש במ"א בענין שבדבר רוחני אינו שייך סילוק כ"א העלם וגילוי, מ"מ א"ד להאר"מ די"ל שפועל גם כמו שהוא בהעלם. גם י"ל דהאר"פ צריכים להמשיך בכ"י ההמשכה הפרטיות ע"י קיום המ"ע שבאותו היום, וכשביטל המצוה הרי לא המשיך את האור, אבל האור הכללי הנמשך ע"י מל"ת וכמא' ישב ולא עבר עבירה כאילו עשה מצוה, הנה המשכה זאת ישנה לעולם וגם כשעובר ח"ו ר"ל מ"מ אינה מסתלקת לגמרי מאחר שכבר נמשכה הפעם). והב' י"ל לפי שההמשכה שע"י ל"ת היא המשכה כללית וממילא הרי המשכה זאת כלולה בכללית ההמשכה כו', ולכן ה"ה חי גם בההמשכה הפרטיות (שע"י קיום מ"ע) גם במדרי' זו שאלי' שייך המשכה כללית זו כו'), וגם מועיל לו תשובה כי אחרי שישנה לההמשכה ואינה מסתלקת לגמרי לכן יכולים לתקן ע"י תשובה). והנה ע"י חטא עה"ד נעשה תערוכות טו"ר. והענין הוא דהנה הנה"א כלולה מד' יסודות טובים שהן ד' אותיות הוי' (עמ"ש בד"ה וביום שמחתכם, רנ"ו) ולעו"ז יש ד' יסודות רעים שמהם כלול הנה"ב (וכמ"ש בסש"ב ח"א ספ"א), ושניהם כלולים מתרי"ג אברים וגידין ומתלבשים זב"ז וחיות הנה"א הוא מתרי"ג מצות, האברים ממ"ע הגידים משס"ה ל"ת, וכשביטל מ"ע נעדרה ההמשכה הפרטיות של הכח והאבר ההוא (וי"ל כענין ואבדה חכמת חכמיו ע"י העדר העבודה בהתבוננות בתפלה), ובמקומה בא זוהמת הנה"ב וה"ה כמו אבר מת ר"ל וכשעובר על מל"ת ר"ל נסתם הצינור הפרטי וג"כ אינו נמשך החיות אל האבר הפרטי אבל אינו כמו מת לגמרי (ומובן ע"פ משנת"ל בהג"ה ומועיל לו תשובה (וכשאינו מבטל מ"ע בפו"מ וגם לא עבר על ל"ת רק שהקיום אינו כדבעי או שפגם בענפי המצות וגורם ג"כ הגברת זוהמת הנה"ב, וגם מצד עצם התלבשות נה"א בנה"ב שצריך להסיר זוהמת נה"ב, ובזה) כשמקיים מ"ע יכוון להסיר הוהמה מהאבר הפרטי, ובהמנעו מעבירה שבאה לידו יכוון להסיר הוהמא מהגיד והצינור הפרטי משס"ה ל"ת (וי"ל שזהו משארז"ל כשבא לידי עבירה ג"פ ולא עבר מובטח לו שלא יעבור עוד כי הסיר בזה לגמרי זוהמת הנפש הרעה בהנוגע להגיד והצינור ההוא).

ש"ב. בענין המדות. הנה בין הנה"א (הנק' נפש השכלית) ובין הנה"ב (הנק' נפש רעה) יש ממוצע ביניהם והיא הנפש היסודית (עמ"ש בלקו"ת ד"ה אם בחקתי הב' בענין הצלם ועמ"ש בל' כ"ק אדמו"ר נ"ע בעצמו שבפ' חיי שרה) והד' יסודות ארמ"ע הן ד' מדות הכללים שית' ענינם, וא"א להנפש השכלית לקיים המצות בגשמיות (שבכלל הוזה גם המח' הכוונה) כ"א ע"י אמצעות הנפשית היסודית, ולפי תכונת נפשו היסודית הוא מקבל בתוכו צורת הנפש השכלית ואם הוא במדות טובות בנקל יקיים את המצות וילך רק בדרך הטוב, וכן להיפך ח"ו (ולכן עיקר עבודת האדם הוא לתקן ולזכך את הנפש היסודית להיות במדות טובות וירגיל א"ע בזה ועי"ז בנקל ילך בדרך הטוב בקיום התומ"צ. ובוזה יובן טענת האומרים שדי בעסק התורה וקצת המצות המוטל על האדם לעשותם, דכאשר אינו מוזכך נפשו היסודית ועיר פרא אדם שמטבעו היא בנטי' אל הרע ובפרט במי שנפשו שפלה בעצם הנה גם עסק התורה ועשיית המצות אין להם על מה שיסמכו ואינם מתקיימים, ובהכרח היא העבודה לתקן ולזכך נפשו היסודית להיות דקה וזכה ובמדות טובות ואז ממילא יקיים מצות ויעסוק בתורה ויהי' כדבעי ויהי' להם קיום, וכמו שאמרז"ל כל שמעשיו מרובים מחכמתו או דוקא חכמתו מתקיימת לפי שענין המעשה שייך לתיקון הנפש היסודית וכמשי"ת, וכן בד"כ תיקון הנפש היסודית היא יסוד קיום התומ"צ). ולכן הפליגו ר"ל בענין המדות רעות שגרועות מעבירות עצמן וכמו כל הכועס כו', כל שיש בו גסה"ר כו' וכה"ג, והפליגו במעלת המדות טובות כמו בענוה ושפלות וכה"ג, מפני שהמדות שתלויות בהנפש היסודית היא יסוד קיום המצות, וכשמזכך את הנפש היסודית נעשית היא וגם הגוף מרכבה אל ש' הוי' דעשי' (עמ"ש בסש"ב פכ"ג ובפל"ז אך בכדי להמשיך אור חיות כו', ושם שזוה ע"י מצות מעשיות וכמו"כ צ"ל הכוונה כאן). וע"י עסק התורה בפרד"ס נעשה מרכבה אל ש' הוי' דיצי', וע"י המח' וכוונה (היינו העבודה בתפלה בבחי' דו"ר שכליים עמ"ש בפל"ט בסש"ב) נעשה מרכבה לש' הוי' שבבריאה (צל"ע בסש"ב שם כמדומה שמחלק בין הנו"ן שמדורין בהיכלות דברי' ויצי' בין התורה ומצות שעולות ונכללות בהע"ס עצמן דיצי' ע"י דו"ר טבעים ודברי' ע"י דו"ר שכליים). וענין הד' מדות דנפש היסודית הרעות הן הכעס והגאווה מיסוד האש, ובכלל זה בקשת השררה וכבוד ושנאה אל הגדול ממנו (עמ"ש במ"א בד"ה החלצו), דב"ט מיסוד הרוח, ובכלל זה דברי חנופה ורכילות ולה"ר והתפארות, תאוות התענוגים מיסוד המים, ובכלל זה הגול והקנאה, העצבות מיסוד העפר, ובכלל זה העצלות, והטובות הן הענוה והשפלות בולם פיו מלדבר רק בתורה או לצורכי גופו המוכרח לו, מיאוס בכל מיני תענוג והמותרות ושמח בחלקו ובפרט השמחה בעבודת ה', וזהו הרע והטוב שבנפש היסודית (ועמ"ש בע"ח בענין יצה"ר ויצ"ט).

ש"ג. בענין מדרי' צדיק וחסיד. הנה שלימות האדם כשקיים כל התרי"ג מצות שבזה נשלם רמ"ח אברי נפשו ושס"ה גידי נפשו, אבל כשחסר מצוה א' מפני שלא הי' בידו לעשותה (כגון שלא קיים מצות תלויות בארץ

מפני שאינו דר בארץ, אבל מצות התלויים בכהנים ולוים ובמלך המה מוצאים כל ישראל י"ח) ה"ה חסר אבר א' וכה"ג כמה מצות שיחסר לו (ובפרט משה את מי שלא קיים המצוה מפני שלא בא לידו למה שבטל מ"ע, כי החיוב על האדם להשתדל לקיים את המצות ואם אינו משתדל בזה ה"ז כאילו ביטל כו', אמנם כבוד לומר דמי שביטל מ"ע יקרא צדיק שאינו גמור שהרי מי שאפשר לו לקיימה מקרי רשע וכמ"ש בסש"ב פ"א, וצ"ל הכוונה כאן שלא קיים המצוה מפני שלא בא לידו), והנה כשלא קיים כל הרמ"ח מ"ע נק' צדיק שאינו גמור, וכשקיים כל התרי"ג מצות ע"י שלחם עם היצה"ר והתגבר עליו נק' צדיק גמור (ולפמש"כ בסש"ב זה מדרי' הבינוני ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דוה"י לכם לציצית הא'), וכאשר פעל בעבודתו שהרע שבנפש היסודית (היינו היצה"ר כנ"ל) נהפך לטוב והמדות הטובות הן בבחי' קנין גמור בנפשו וממילא ה"ה מקיים המצות בשמחה ובטוב לבב הגם שכוונתו להמשיך האור והגילוי לנפשו ע"י מעה"מ ה"ז נק' חסיד (ובסש"ב שזה מדרי' צדיק גמור), ומ"מ אינו עדיין אמיתי מדרי' חסיד כ"א המתחסד עם קונו שבקיום המצות אין כוונתו כלל להמשיך האור והגילוי לעצמו כ"א ליחדא קוב"ה בתחתונים זה נק' חסיד גמור (ועי' בסש"ב ספ"י, ואפשר גם שם הכוונה שזהו מדרי' חסיד שהרי אמרו ע"ז איזהו חסיד כו'), ונק' קדוש ר"ל שמוקדש ומובדל לה' לבדו ואין כוונתו לעצמו כלל, משא"כ מדרי' הא' שכוונתו גם לעצמו נק' איש חסד שגומל חסד לנפשו, אבל במדרי' הב' שגומל חסד עם קונו כה"י נק' קדוש וחסיד גמור.

ש"ד. כבר נתבאר הצדיק הוא שקיים כל המצות, ומפרט בשער הזה כל המ"ע שאפשר לקיימן בזה"ז (ונר' מזה דאף שא"א לקיים כל המצות בזה"ז כי אין לנו מקדש וכהן להקריב קרבנות כו', הנה כשמקיים המ"ע שאפשר לו לקיים בזה"ז נק' צדיק גמור), ומחלק המ"ע לה' חלוקות, הא' שבכל יום בעת התפלה (וכ' זכירת עמלק באומרו אמן יהש"ר וכמ"ש כי יד כו' וע"י מחיית עמלק מאיר גילוי שמו הגדול), (וצ"ע מה שאינו חושב כאן מצות אהוי"ר וחשבם בסוף הענין), הב' התלויות בזמן, הג' האפשרות וקרובות להזדמן אל האדם, הד' מצות שצריך האדם לחפש אחריהן ולהשתדל לקיימן (צ"ע מה שלא חשיב מצות שכחה בחלוקה הה'), והה' שא"א לאדם לחפש אחריהן כ"א כשיזמין לו הקב"ה. בשם הזהר ליראה את ה' בקרבנות השחר ובזמירות, לאהבה את ה' בברכת אה"ע ובואהבת, לברכו בישתבח וברכת ק"ש, לקדש שמו בפר' דק"ש ובנקדישך, ולדבקה בו בנפ"א (ועמ"ש בשעה"ת ד"ה אחרי ה' תלכו).

הוספה ד

— הנחות —

בט"ד, ש"פ זכור, רט"ח, הנחה

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים כו' והי' בהניח הי' אלקיך לך מכל אויביך מסביב בארץ אשר הי' אלקיך נותן לך לרשתה תמחה את זכר עמלק כו'. וצ"ל מהר"ע זכירת מעשי עמלק שהוא מ"ע מן התורה לזכור מה שעשה עמלק. וצ"ל מהר"ע הזכירה ומה הפעולה בנפש מזה. גם צ"ל מה שאומר והי' בהניח כו' אז תמחה את זכר עמלק שמניח מחיית עמלק לאחר הכבישה מז' עממין. הרי מלחמת עמלק היתה מלחמה הראשונה כמ"ש בדרך בצאתכם ממצרים, ולמה הוא מניחו. ער לייגט אפ, מחיית עמלק לאחר מלחמת הו' עממין. גם הרי באמת מלחמת עמלק הוא מלחמה תמידית כמ"ש מלחמה לה' בעמלק מדור דור ומהו שאמר והי' בהניח כו' גם בארץ כו' דוקא בבי' תנאים, והי' בהניח שהיא הכבישה ובארץ דוקא אז תמחה את זכר עמלק. ועוד צ"ל שאומר כאן מחה תמחה, משמע שתלוי בנש"י, ובפ' בשלח כתיב כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק כו' כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק כו', הרי משמע שהמחיי הוא מלמע', ולכאו' הם תרתי כתובי דסתרי אהדי משם משמע שהמחיי הוא מלמע', וכאן אמר מחה תמחה גם שהיא מ"ע מן התורה להכרית זרעו של עמלק דמשמע שהמחיי תלוי בנש"י. ולהבין זה הענין הוא דהנה כתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, שעמלק הזה... מכל הגוים ואחריתו עדי אובד, שאין לו בירור. דהו' אומות יש להם בירור. הגם דכתי' לא תחי' כל נשמה מ"מ יש להם בירור שזהו"ע ירושת הארץ מהו' אומות כמ"ש ונתן ארצם לנחלה כו' נחלה לישראל עמו, הירושה היינו הבירור שלהם, עפ"י פשוט היא הירושה מהאבות מאברהם כו', אך הכוונה פנימי' בהירושה היא שירשים את הו' אומות, והיינו הבירור שלהם, שלכן מצינו לי' ירושה באברהם ג"כ כמ"ש ונתתי את הארץ הזאת לך לרשתה כו', והיינו דהירושה הוא מהו' אומות שהוא הבירור שלהם. משא"כ עמלק דאין לו בירור, ואחריתו עדי אובד. והענין הוא דהנה הו' אומות הם ז' מדות דלעו"ז עשה אלקי', כשם שיש ז' מדות בקדושה כמו"כ יש ז' מדות דלעו"ז, וזהו"ע ז' פרות הטובות חו' פרות הרעות, ז' פרות הטובות הם ז"מ דקדושה חו' פרות הרעות הם ז"מ דלעו"ז. והנה בקדושה התגלות הז"מ הוא מבחי' בינה, שבחי' בינה נק' אם הבנים שהוא בחי' מקור המדות ומשם נמשכים, הגם שהמדות הוא כח מיוחד בפ"ע כמו שיתבאר ויש להם שרש ומקור מיוחד בפ"ע, מ"מ הלידה וההתגלות שלהם היא מבחי' בינה. וכמו"כ בלעו"ז דהתגלות הז"מ דלעו"ז הוא מבחי' בינה דקל"י, דהגם שהם מדות טבעיים מ"מ הם נמשכים מן הבינה כשם שבמדות דקדושה שהגם שהם מדות שכליים מ"מ ה"ה כח מיוחד בפ"ע ויש להם שרש ומקור מיוחד בפ"ע שלכן יכול להיות התפשטות המדה יותר משכל המולידה, כמו"כ במדות דלעו"ז שאף שעיקרן הן מדות טבעיים מ"מ המשכתן הוא מן הבינה.

והראי' משבה"כ, שידוע דשבה"כ דתהו הוא מבחי' ש' ס"ג, דש' ס"ג הוא בחי' בינה, והרי הנפילה הוא בבחי' ז' מלכין קדמאין שהם בחי' ז"מ דתהו ומהו"ע שבשבה"כ הי' בבחי' ש' ס"ג שהוא בחי' בינה, אך זהו מפני שהמדות נמשכי' מן הבינה, וכמ"ש בע"ח בס' התגלות הספי' דתהו דבינה הוא בחי' מקור המדות שהמדות הם כלולים בבחי' בינה וממנה הם נמשכים. משא"כ קליפת עמלק שהוא בחי' דעת דקליפה שהוא למע' מבחי' בינה מ"מ הוא מקור לכל הגויים, וזהו מ"ש ראשית גוים עמלק שהוא למע' מכל הגוים אפי' משרש ומקור הגוים שהוא בחי' בינה, ומ"מ הוא מקור להגוים ואחריתו עדי אובד שאין לו בירור מפני שהוא למע' מכל הגוים, רק שאחריתו עדי אובד.

ולהבין זה צ"ל תחלה דהנה ידוע שיש ה' מדרי' בהנשמה נפש רוח נשמה חי' יחידה, שהנשמה היא במוח שהיא בחי' בינה, ורוח הוא בלב שהו"ע מדות, ונפש בכבד והוא מה ששייך לעשי' בפו"מ. וחי' יחידה הם בחי' מקיפי'. והנה נשמה הו"ע השגה כמ"ש נשמת שדי תבינם שהו"ע השגה והבנה, שיש כח מיוחד בנפש להשיג ולהתבונן בכל ענין אלקי וזפרט בריבוי פרטי' ולהלבישו בלבושי השגה וכל מיני הסברי' לקרב אל השכל לעצמו את הענין באיזה ענין שהוא או בגדולת ה' או ביחוד ה' מצד העולמות או ביחודו לעצמו יש בכח הנשמה להבינו ושיהי' בבחי' קליטה שיוקלט אצלו הענין בהשגה טובה ובהשגה אמיתית. כמו בענין גדולת ה' בכריאת וההתהוות העולמות איך שמתהווים מאין ליש, ויש בזה ג"כ האין ערוך שהנברא הוא באין ערוך לגבי הבורא, שהנברא הוא בע"ג והבורא הוא בלתי בע"ג ונרגש בזה בהעדר תפיסת מקום של הנבראים דכל דיירי ארעא כלא חשיבי וכולא קמי' כל"ח, אלא שיש בזה ב' מדרי', שיש מדריגה שהעדר התפיסת מקום הוא בידיעתו ית' אבל הנבראי' בהרגשתם מרגישים א"ע למציאות יש ודבר נפרד. ובהנמצאים עליונים מורגש איך שכולא קמי' כל"ח, ולכן הם בטלים במציאות לגמרי, שהם הב' בחי' דד"ע וד"ת, והענינים האלו יש בכח הנשמה להשיגם. והגם שהענינים הם בלתי מושגים בעצם, שבכלל אלקות הוא למע' מהשגה ובפרט המדרי' נעלות שבאוא"ס, מ"מ יש בכח כאר"א מישראל להשיגם מצד נשמתו האלקית שהיא חלק אלוהה ממעל, וכמ"ש נשמת שדי כו', שהוא כח אלקי דוקא להשיג ענינים באלקות דוקא, ולא בעניני העולם, ולכן בענינים אחרים אין לה השגה כלל אבל באלקות יכולה להשיג גם מה שאינו מושג בעצם, ושרש הכח הזה הוא מבחי' בינה דאצי' שהוא בבחי' כח מיוחד וספי' מיוחדת שנאצלה מאוא"ס המאציל להשיג בחי' האוא"ס דלית מחת"ב, דהנה בכלל האורות דאצי' הם בחי' אורות וגילויים מאוא"ס המאציל דלמחת"ב, וספי' הבינה היא מה שעצמות או"א"ס דלמחת"ב נתמצם בכלי הבינה ובא בבחי' השגה, ומה נמשך הכח בנשמה להבין ולהשיג בבחי' אלקות שאינו מושג, ויש בזה חילוקי מדרי' בהשגה הן בהקטנות וגדלות של ההשגה שזה משיג בעומק ובפנימי' יותר והן באופן ההשגה שזה משיג באופן כזה וזה משיג באופן כזה שאין דעותיהם שוות, וכמ"כ

בהתפעלות שכלי שמתפעל בשכלו על השגת הענין שהן הו"ת שבשכל בחי' מדות שבשכל יש בזה ג"כ חילוקי מדרי' כשם שיש שכל המטה כלפי גבורה כמריב יש התחלקות בהמדות שבשכל שזה נתפעל באופן כזה וזה באופן אחר, שזהו"ע המספר דת"ר אלף שהי' במ"ת שהם ת"ר אלף דעות שונות מחולקות ומ"ז הן בההשגה והן בהתפעלות שכלי, וכ"ז נמשך משרשו מבחי' בינה שמשם נמשך כל נשמה עם כח הבינה שלה כל חד וחד לפום שיעורא דילי' לפי מעלתו ומדריגתו בבחי' בינה, כן הוא ההשגה שלו וכן ההתפעלות שכלי שלו, הגם שבחי' בינה הוא בבחי' מבין ולא בכינה ידיעא, שהוא בבחי' א"ס, מ"מ נמשך משם בחי' כח דכינה שבהנשמה בדרך השתל' והתלבשות שמתלבשת בכינה שבמל' דאצי' ואח"כ בבחי' מל' שבכריאה ומבחי' מל' דכריאה נהו"ז מאין ליש בחי' הנשמות דכריאה שמשיגים ההשגות שבג"ע, ומשם נשתלשל למטה מטה בנפש דעשי' הכח הבינה להבין ולהשיג, ומפני שבחי' בינה הוא בבחי' א"ס לכן יש בכח הנשמה להשיג ענינים כאלו שבלתי מושגים גם במדרי' הנעלות כמו בבחי' ב"ע ואצי' ולמע' מהאצי' בחי' א"א ועתי' עד בחי' א"ק, וגם בבחי' אוא"ס שלפה"צ, כמו הרשב"י שהי' משיג מדרי' נעלות מאד והאריז"ל שמדבר בעניני' נעלים מאד, וכמ"כ אפי' בנשמה קטנה נפש דעשי' ומכ"ש דיצי' ובריאה שיכולה להשיג במדרי' נעלות מאד עד בחי' אוא"ס שלפה"צ, שלכן כל אור"א אומר שמע ישראל כו' שמע הוא ל' השגה והבנה איך שהי' אלקינו הוא בחי' היחוד דחור"ב ה' אחד הוא כמו שהכל נכלל באחדות הפשוטה דאוא"ס שלפה"צ, אך ההשגה הוא בחי' השגת המציאות לבד ולא בחי' השגת המהות, וכמ"כ למע' בבחי' בינה הרי איתא בע"ח שבכינה מאיר אוא"ס בריחוק מקום, ופי' ריחוק מקום היינו שהוא בחי' השגת המציאות בלבד, וזהו מ"ש בזהר שלמע' מבחי' בינה אין יכולי' לדבר בזה, דמי קיימא לשאלה מי הוא בחי' בינה קיימא לשאלה, בזה יכולים לדבר ולא למע' מבחי' בינה, והקשה המק"מ שם הרי בזה גופא הוא מדבר במדרי' נע' שלמע' יותר מבחי' בינה, ובפרט בכתבי האריז"ל שמדבר במדרי' נעלות מאד, ותר"ץ ע"ז שבכל המדרי' שמדברי' הוא בבחי' הבינה שבמדרי' זו עד בחי' בינה דא"ק, והפי' הוא שכל המדרי' שמושגים אינו רק בחי' השגת המציאות שהוא בחי' בינה עד בחי' אוא"ס שלפה"צ הכל הוא בבחי' הבינה, היינו שהוא בבחי' השגת המציאות, אמנם בהשגת המציאות מושג האוא"ס דלמחבת"כ, בחי' רוח הוא בחי' התפעלות המדות שאין זה בחי' שכל רק מה שיש כח מיוחד בנפש להתעורר ולהתפעל מדברי מה כמו בהילולי' ותשבחות דהקב"ה, כמארז"ל לעולם יספר אדם בשכחו של מקום ואח"כ יתפלל, שהילולי' ותשבחות אינם בענינים שמשג בזה רק בעניני' הידועי' לו והוא מתעורר ומתפעל בזה באה' באיזה עניני' שהוא או בגדלות ה' או שהוא מתבונן איך שהוא חיינו ממש ואבינו האמיתי כמ"ש כי אתה אבינו, שמתעורר מזה באה' לאלקו', או שמתפעל מגדל נפלאותיו ורחמי' וחסדי' המרובים שעושה עם כל אור"א לפרנסו בבני חיי ומזוני וכן •

מכל קטרוג והוא מתעורר ומתפעל מזה, שאין זה ענין שכלי. דשכל הריע השגת הדבר ואין בזה שום התפעלות כלל, וההתפעלות אין זה ענין שכלי רק רוח ההתעוררות, ויש בזה חילוקי מדרי' כמ"ש תוכן רוחות ה' שאינו דומה רוחו של זה לרוחו של זה שזה מתפעלת באופן כזה וזה מתפעל באופן אחר לגמרי. וכמו למע' במלאכי' וחיות הקודש שמשבחים ומפארים ומעריצים בשירים ותשבחות ליוצרים כל היום ומתפעלים בהתפעלות והתלהבות שהריע רוח כמ"ש עושה מלאכי' רוחות, ויש בזה חילוקי מדרי' כמ"ש פני ארי' מהימין פני שור מהשמאל, מחנה מיכאל באה' ומחנה גבריאל ביראה ובוה יש כמה חילוקי מדרי' וכמארז"ל מחנה מיכאל קפ"ו אלף מחנות ובמחנה גבריאל קנ"ו אלף מחנות, שהתחלקות הוא בהרוחניות שלהן, וכמ"כ בנשמות למטה יש ההתחלקות בהתפעלות שלהם שזה מתפעל באופן כך וזה באופן כך. והנה בחי' התפעלות המדות אף שהם כח מיוחד בפ"ע מ"מ יש להם קישור וחיבור עם השכל, שהתפעלות הוא ע"פ חיוב שכלו, ששכלו מחייב שטוב הדבר אז הוא מתפעל בוה, שהרי ההתפעלות הוא מאיזה הרגש (עס איז דאך ניט התפעלות גלאט אַזיאי נאַר פון עפעס איין הרגש) העיקר הוא מהרגש השכל, ומ"מ הוא למטה מהשכל, דהשכל הוא עצם השגת הדבר והמדות הם יוצאים חוץ להשכל, שהתפעלות המדות אינו מעצם ההשגה רק מהבכּן של השכל. כמו מהבכּן דקרבת אלקי' לי טוב מזה הוא התפעלות המדות שהבכּן הוא חוץ לעצם השגה, דעצם ההשגה הוא שמשגיג את הענין, והבכּן של השכל הוא חוץ לעצם ההשגה, וממילא המדות שנלקחי' מזה הם למטה מהשכל, והם למטה אף מההתפעלות שכלי. שהתפעלות שכלי הוא מה שמתפעל על עצם השגת הענין ולא מהבכּן. והתפעלות המדות שמהבכּן הם למטה אפי' מההתפעלות שכלי, ונפש הריע אהוי"ר השייכי' לעשי' בפ"מ, שהוא בחי' קטנות הנפש שאין בזה הרגש האה' או הרגש היראה, רק מה ששייך לעשי' בלבד, דהנה אהוי"ר הוא מקור כל המצוות, אה' הוא מקור לרמ"ח מ"ע ויראה לשס"ה ל"ת, וכמ"כ במי ששייך רק לעשי' בפ"מ יש בוה ג"כ אהוי"ר השייכים לעשי' בלבד, שבכלל באהוי"ר הכוונה הוא על התפעלות האה' והתפעלות היראה כמ"ש בסש"ב והמקימן באמת הוא האוהב את שם ה' וחפץ לדבקה בו וא"א לדבקה כ"א בקיום התו' ומצותי', ועשיית המצות ע"מ לדבקה בו, אמנם יש אהוי"ר ששייך לעשי' בפ"מ, כמו שאנר"ר אף באנשי' פשוטי' וע"ה שאינם שייכי' לשום השגה ולא לאיזה התעוררות מ"מ יש בהם חביבות מצוה שהמצות חביבות עליהם וכשעשה המצוה הוא שמח מזה (בל"א ער איז צוא פרידין דערפון). והנה השמחה (דיא צופרידינקייט) הריע אהבה, רק שאינו בחי' הרגש האה' רק מה ששייך לעשי' בפ"מ, וכמ"כ מה שמופרך אצלו ההיפך (און דאָס וואָס נישט איז) שירא מזה, שהוא עצם היראה ופחד אלקי' שלנגד עיניו, רק שאינו הרגש היראה, לזה אינו שייך כלל, רק שירא למרוד בפ"מ, והאהוי"ר זו היא נכללת בכלל קבעומ"ש, דהנה קבעומ"ש אינו מצד איזה גילוי אור, לא גילוי אור השכל ולא גילוי אור המדות, רק ההסכם בנפשו שהוא אדון לו והוא יהי' עבד אליו, כמו ענין העבדות

שאין זה מצד העילוי שמכיר בהאדון ולא מצד אהבת ה' רק שעושה ההסכם
 כנפשו שימסור א"ע לו (ער זאל זיך איבער געבין צוא עם) לעבדו בכל מיני
 עבדות ושירות, שזהו"ע עבד פשוט. וכמו"כ הוא בקעומ"ש, שאינו מצד הגילוי
 אור רק ההסכם כנפשו שהאלקות יהי' לאדון לו והוא יהי' עבד אליו לעבדו
 ולעשות רצונו כפ"מ. והנה אף שהוא בחי' קטנות הנפש, יש בזה מעלה
 שהיא בבחי' תוקף וחזק שאינו משתנה לעולם. וכמו"כ למע' בהמלאכי' רוחניים
 דעשי' שהעבודה שלהם הוא הסיבוב, שידוע דעולם העשי' הוא עולם הגלגלים
 והסיבוב שלהם הוא הביטול וההשתחואה שלהם, שלכן סיבובם הוא ממורת
 למערב, וסיבוב העצם הוא ממערב למזרח, והסיבוב היומי הוא ממזרח למערב
 היינו שהסיבוב שלהם הוא ההשתחואה כמ"ש וצבא השמים לך משתחויים, ולכן
 הסיבוב הוא ממזרח למערב שהשכינה היא במערב, וביטול חומרם היא
 מצד ביטול צורת הנפש שלהם. אך הביטול הוא רק בבחי' הודאה בלבד,
 שאין בזה שום השגה, דכשיש השגה אז אינו שייך הודאה מאחרי שמישיג
 ולא התעוררות המדות אז ה"ז הסכם שצריכי' להודות. אמנם יש בזה מעלה
 יתירה מה שאינו שום סתירות שאין יכולין לסותרו (צוא אפפרעגין אים) מאחר
 שאינו משיג וממילא יש לו קיום תמיד, שכל הרוחות שבעולם אין מזיוין
 אותו ממקומו. וזהו"ע נר"ן שהם כנגד עולמות ב"ע, נשמה הוא בריאה, ורוח
 הוא בחי' יצירה, ונפש הוא בחי' עשי'. ובאצי' הוא בחי' בינה ז"א ומל'
 דאימא עילאה מקננא בכורסי', שהוא בחי' עולם הבריאה דשם משיגי' ההשגות
 שבג"ע, ושית ספירן מקננין ביצי' הוא בחי' רוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות,
 ומל' בעשי' הוא בחי' הודאה וקעומ"ש ששייך לעשי' כפ"מ. וחי' יחידה
 הם בחי' מקיפי', דנר"ן הם בבחי' כחות המתלבשי' באברי הגוף, שיש ג' אברי'
 כללי' מחא לבא וכבדא ובהם מתלבשי' הג' כחות כללי' דנר"ן, והם בחי'
 אורות המוגבלי'. אבל בחי' חי' יחידה הם בחי' מקיפי' שאין להם כלי בגוף
 ומאחר שאין שם כלי המגביל ממילא הן אורות הבלתי מוגבלי'. וזהו מ"ש
 אך בצלם יתהלך איש, שהעיקר הוא ה"מ דצלם, דצ' דצלם הם בחי' נר"ן
 ולי"מ דצלם הוא בחי' המקיפי' דחי' יחידה, דחי' הוא בחי' חכ' שהוא בחי' כח מה
 ובבחי' אין שהבינה הוא בבחי' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש, מפני שהוא
 בחי' הבנה והשגה דהבנה והשגה הוא בחי' יש. והגם שהוא בחי' הבנה והשגה
 באוא"ס דלמת"ב מ"מ מאחר שהוא בבחי' הבנה והשגה לכן הוא בבחי' יש
 והוא בחי' השגת הנשמות בג"ע דהן הרגש השגתם והן מה שנהנין בהשגתם
 הוא בבחי' יש. אבל החכ' היא בבחי' אין, ולכן בבחי' החכ' שורה ומתגלה
 מהו"ע אוא"ס מפני שהוא בבחי' אין, וביאור הענין הוא דהנה בחי' ח"ב
 הם בחי' ראי' ושמיעה, שאינו דומה ראי' לשמיעה, דשמיעה הו"ע השגת
 הדבר שמישיג מהסיפור דברי' שמספרים לו, וממילא ההשגה שלו הוא בחי'
 המציאות לבד, שמה שיכולי' לספר ולתאר הוא רק איכות הדבר, אבל
 עצם מהות הדבר א"א לספר (בל"א דאָס קען מען ניט אַרויס זאָגן) רק שיכול
 לומר לו את השם העצם כמו אור או מים, אבל מהות העצם זה א"א לספר,
 אמנם הוא יכול להבין ג"כ הציור דמהות הדבר מהאיכות והסגולות שמספרי'

לו, מזה יכול להבין ציור הדבר שהוא צ"ל באופן כזה. אך כ"ז הוא ציור שכלי ולא השגת המהות. כמו עד"מ סומא שלא ראה מאורות מימיו שכמה שיספרו לו איכות ומהות האור מ"מ לא ידע מהו מהות האור, רק שידע ויבין את האיכות והסגולות של הדבר ושישיג מהאיכות והסגולות שצ"ל באופן כזה, היינו שצ"ל בבחי' אור (באור השמש או באור אחר) שמדמה בשכלו ציור הדבר. אך כ"ז הוא בחי' ציור שכלי ולא גילוי המהות. משא"כ בראי' שרואה מהות הדבר ולא שמהאיכות של הדבר הוא מצייר הדבר רק שרואה הדבר כמו שהוא. ואדרבה שאינו נוגע לו כלל איכות וסגולות הדבר שכמה שישיג את האיכות של הדבר לא ישיג מה שרואה עתה, שהרי עתה הוא רואה את מהות הדבר כמו שהוא. והוא כמו עד"מ בא' שרואה את המלך ורואה יקר תפארת גדולתו, שאינו נוגע לו כלל להשיג איכות הדבר מאחר שרואה את מהות המלך ויקר תפארת גדולתו, וכמה שישיג לא ישיג מה שרואה כאן ולא יפעול בנפש פעולה כזאת, שע"י הראי' נקנה בבחי' קנין בנפשו הרבה יותר משמיעה. וכמו"כ יובן בבחי' חכ' ובינה, דבינה הוא בחי' השגת המציאות, שמשגיג את האיכות והסגולות, גם יכול להיות שמצייר מהות הענין במוחו, אבל אין זה אמיתית גילוי המהות. כמו בהתהוות יש מאין שיש בחי' הארה אלקית שמהווה מאין ליש שהוא בחי' מדרי' פרטית באלקות שמתום מאין ליש, יכול לצייר בהשגתו מהות הארה אלקית באיזה מדרי' היא וספי' הוא, דהנה בהתהוות יש מאין יש בזה כמה ענינים שנתהווה מציאות חדשה מאין ליש שבאין ערוך, וממילא מובן שצ"ל התלבשות כח הפועל בנפעל תמיד, שאין הדבר מתהווה מעצמו. גם צ"ל בבחי' ריחוק והבדלה (אפגיטרעאגען). שמהאיכות איך שנתהווה יכול להשיג מהות הארה שהיא בבחי' ריחוק ממקורה ואינה דבוקה במקורה, שהיא בבחי' הארה נבדלת. אך כ"ז הוא בחי' המציאות בלבד באיזה מדרי' היא ההארה (בריחוק או בקירוב), אבל עצם מהות הארה אלקית איננו יודע מה היא. משא"כ בבחי' ראי' דחכ' שרואה את מהות הארה האלקית ולא שמהאיכות הוא משיג מהות הארה שהרי לא נוגע לו כלל ידיעת האיכות שאין זה מה שרואה כאן, והפעולה בנפש הוא באופן אחר לגמרי, וזהו מ"ש לבי ראה הרבה חכ', וכמ"ש בזהר אסתכלנא ברזא דחוכמתא, שרואה מהות הדבר. ואע"פ שהוא בחי' ראיית השכל ולא ראיית העין, הרי ידוע דחכ' הוא בחי' התאמתות המהות שנתאמת אצלו כאלו רואה, והתאמתות הוא מצד ראיית השכל שרואה מהות הדבר ולכן הוא מתאמת אצלו. שבבחי' בינה אינו שייך התאמתות אף שהוא משיג את הדבר לאמיתתו בלי שום נטי' ימין ושמאל ובלי שום טעות ושקר מ"מ אינו שייך בזה התאמתות מאחר שאינו רואה מהות הדבר. רק התאמתות הוא בבחי' חכ' וזהו מ"ש באוצר השרשים על מלת אמת זהו הסכמת המציאות כוונתו הסכמת המהות, ציור הדבר הוא בחי' האיכות והסגולות שכ"ז הוא בחי' מציאות, ואין זה נק' אמת, רק אמת נק' הסכמת המהות שרואה מהות הדבר, ולכן חכ' נק' אמת מפני שהוא בחי' ראיית המהות. והוא ע"ד משאר"ל איזהו חכם הרואה את הנולד פי' רואה את הנולד אינו בבחי'

ראי' בעיני, שהרי לא יש הדבר עדיין, רק שרואה בעיני שכלו מהות הדבר כמו שהוא, ולא שמבין מצד חיוב שהענין צ"ל כן. דהנה יש מה שיכולי' להבין הענין מצד חיוב השכל שיהי' כן, שכן מחייב השכל לפי סדר השתל' ולפי סדר הדברי' שיהי' באופן כזה, זה לא נק' בשם רואה את הנולד. רק ראיית הנולד הוא מה שרואה בראיית השכל את מהותו של הדבר כמו שהוא, ולכן הוא מתפעל בזה תומ"י כאלו הדבר הי' לפניו שרואה אותו בקירוב, דאם הוא דבר של שמחה הוא מתפעל באהבה ושמחה, ואם הוא דבר עצב הוא מתפעל בעצב ומרירות הנפש מזה מפני שרואה את מהות הדבר כמו שהוא בקירוב. וזהו"ע הראי' דחכ' שהוא בחי' מקיף דחי' שישנו בכל אור"א מישראל, דזהו משארז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי דקאי על בחי' המקיף דחי'. וזהו מ"ש בחברי' דניאל והאנשים אשר לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם, ופריך בגמרא מאחר דלא חזו מ"ט אבעית, ותירץ אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי • בחי' המקיף דחי', ולכן נפל עליהם פחד וחרדה. דהאזת והסימן על בחי' ראי' דחכ' הוא הביטול עצמי שמתבטל מכל וכל שאינו מרגיש א"ע לגמרי, והביטול הוא פתאום בלי שום הכנה שאינו דומה לבחי' בינה שמתחלה צריך יגיעה ע"ז לפעול הביטול והביטול אינו בבחי' ביטול עצמי רק לפי אופן ההשגה. משא"כ בבחי' ראי' דחכ' הביטול הוא בדרך ממילא והביטול הוא בבחי' ביטול עצמי. כמו עדי"מ כשרואה את המלך שמתבטל פתאום בלי שום הכנה ונעשה כאבן דומם, שמבחי' שמיעה והשגה לא יבא לבחי' ביטול הנ"ל. ומה שיש הביטול בקבלת עול מל' זהו ענין אחר. אבל מה שגדולת ורוממות המלך פועל בו הביטול השמיעה לא יפעול בו הביטול כמו בראי', שבראי' הוא מתבטל בביטול עצמי, וזהו בחי' חי'. ובחי' מקיף דיחידה הוא בחי' עצמי הנפש, דחי' הוא בחי' חכ' הוא בחי' הארת הנפש והארת אוא"ס כמ"ש והחכ' מאין תמצא. שהוא בחי' הארה לבד. הגם שבחכ' הוא בחי' ראיית המהות, אך הכוונה הוא על מהות הזיו, די"ל שזהו ההפרש בין ראי' דחכ' לראיית העין דלע"ל דכתיב וראו כל בשר יחדיו כמ"ש כי עין בעין יראו, שהראי' דחכ' הוא בבחי' הארה, אבל ראיית העין דלע"ל הוא בחי' ראי' העצמי ממש, ולכן בבחי' חכ' הוא שייך עדיין ביטול, דביטול שייך כשיש מציאות רק שהוא בטל, והיינו מפני שחכ' הוא בחי' הארה בלבד. משא"כ בחי' יחידה שהוא בבחי' עצמי הנפש ועצמי' אוא"ס, היינו שהוא בחי' התקשרות עצמי' הנפש בעצמי' אוא"ס ולא בבחי' ביטול רק בבחי' דביקות הנפש שדבוק בעצמי' אוא"ס כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' ממש, וכמ"ש ברשב"י שאמר בחד קטירא אלתקטרגא ב' אחידא ב' להיטא, בחד קטירא כו' הוא בחי' התקשרות עצמי' בעצמי' אוא"ס, וכמ"ש בה' תתהלל נפשי בה' ממש, וכמ"כ בכל נשמה בחי' יחידה של הנשמה היא חבוקה ודבוקה בך כנר הנכלל בהאבוקה שאינו

שום מציאות כלל רק דביקות העצם בעצם בעצמי' אוא"ס. וזהו מ"ש בזהר אע"ג דאזיל להכא והכא דיוקני אשתאר בך, דיוקני קאי על עצמי' הנשמה, ולמע' הריע עצמי' המל' שדבוקה • הריא ובנפש הוא בחי' עצמי' הנפש. וזהו אע"ג דאזיל הכא כו' מצד בחי' שכל ומדות, אבל דיוקני הוא בחי' עצמי' הנפש אשתאר בך. וזהו בחי' יחידה הוא בחי' דביקות עצמי' הנפש בעצמו' אוא"ס שלמע' מכל המדרי' מ"מ נערץ תחלתן בסופן שמתלבשת בבחי' סוף המדרי' בבחי' קטנות הנפש השייך לעשיי' בפועל ממש. דהנה בחי' קיום המצוות בפועל נמשך מבחי' יחידה שבנפש דוקא, שלכן יש מס"נ בכל אחד על קיום המצוות בפועל מפני שזהו נקודת היהדות ונמשך בחי' יחידה שבנפש. וזהו עיקר העבודה בגלות האחרון הוא קיום המצוות בפועל דוקא במס"נ. וזהו הכתר שם דמשיח שעולה על גביהן, כתר שם טוב הוא מבחי' קיום המצוות בפועל שזה נמשך מבחי' התקשרות עצמי' שבנפש. וזהו מ"ש נאום הגבר הוקם עול הוא בחי' קעומ"ש שמתפשט עד פרק האחרון שהוא נמשך מבחי' יחידה שבנפש. והנה זלעריז עשה אלקי', כשם שיש נר"ן בקדושה כמריכ' יש נר"ן בלעריז. דנשמה דלעריז הריע הבנה והשגה, שיש כח מיוחד בנפש הבהמית להבין ולהשיג עניני העולם ולא עניני' באלקות, שהוא ההיפוך מנשמה דקדושה שהוא הכח להבין ולהשיג רק עניני העולם בחמדת ותאוות העולם כמו להרבות הון ועושר ורק לגרמי' ולא בשביל איזה כוונה בשביל לעשות איזה טוב רק לגרמי' (פון זיך וועגיז) ובריבוי המצאות ותחלובות בזה, זהו בחי' הנשמה דלעריז, ורוח דלעריז הוא כח מיוחד בנה"ב להתעורר ולהתפעל בדבר תאוה וחמדת הלב, ונמשך גם מהרגש השכל. ואף שהוא טבעיית בנה"ב, מ"מ אנר"ר דדוקא כאשר מקשר א"ע (ער טראַגט זיך צוא דער זאך) להדבר או יתפעל מזה, אבל בהעדר ההתקשרות אל הדבר דהיינו שהוא טרוד בענין אחר (ער איז צוא טראַגיז צוא העכערע ענינים יעמאַלט איז ער ניט שייך צוא תאוות), רק ע"י ההתקשרות בהדבר ע"ז הוא מתפעל וזהו ע"י הרגש השכל שמרגיש שטוב הדבר הוא מתפעל מזה. ונפש הוא מה ששייך לעשיי' בפועל, מה שיש כח בנפש להתגעל במעשה בפועל, כמו זולל וסובא או גניבה וגזילה וכה"ג. והנר"ן דלעריז הם בחי' הנ' שערי טומאה שארז"ל ע"ז הבא לטמא פותחין לו, היינו שבא לטמא להעמיק מחשבתו ושכלו ברע וטומאה פותחין לו הנ' שערי טומאה. מ"מ יש כח בנה"א להתגבר על הנה"ב בכח הרוח הנשמה דקדושה לאהפכא חשוכא לנהורא, לא לבד להחליש את הנה"ב היינו שלא יתפשט במחדו"מ, שלבו ומחו' יהי' ברשותו ולא ימשוך אחרי הבלי העולם, שזהריע תוקפא דנשמתא חולשא דגופא, שע"י גילוי אור הנה"א פועל החלישות בנה"ב, זהו רק לאכפ"י לס"א, לא זה בלבד, רק יש ג"כ בכח הנה"א לפעול הבירור בנה"ב שיתהפך לקדושה, ואופן הבירור הוא לברר חלקי הטוב שהריע הניצוצי' ושבה"כ שזהו מהות הדבר הגשמי,

שמהות קליפת נוגה הוא בחי' הניצוצי' ושבה"כ דתהו. ובוה שהוא מהות הכח המתאווה שיכול להתברר. דציור הרע אין לו בירור רק בדרך דחיה. אבל עצם הכח המתאווה יכול להתברר והבירור הוא ע"י שכל ומדות של הנה"א. דהנה אנר"ר שהשכל ומדות של הנה"א מלובשים בהנה"ב. שכל ההשגות שמשיג בגדולת ה' או בשאר הענינים הוא ע"י התלבשות בשכל הטבעי של הנה"ב. אך באמת יש השגות כאלו בנה"א שהן בבחי' הפשטה ואין להן שייכות להנה"ב. וגם זה הוא בבחי' התלבשות בשכל הטבעי. רק שאין להם שייכות להנה"ב אבל יש השגות דיש להם שייכות להנה"ב. שהנה"ב יכול ג"כ להבין אותם. וגם האהוי"ר יהיו בבחי' אהוי"ר מורגשת שירוגש ג"כ בלב ובשר הגשמי כמ"ש לבי ובשרי ירננו אל אל חי. שהלב ובשר הגשמי יתפעל באה' לאלקו' וכמ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך. עיי' נעשה הבירור דנה"ב בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא. והכח ע"ז הוא מבחי' ש' מ"ה דתיקון ששרשו למע' מבחי' שבה"כ דתהו. ולכן בכחו לברר. זהו"ע ירושת הארץ שירשי' את הו' עממין. היינו הבירור דז"מ שנעשה ע"י הז"מ דקדושה. וזהו מ"ש וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני והחתי כו'. ואח"כ אומר ותקם את דבריך כי צדיק אתה. דלכאוי' אינו מובן מ"ש הטעם על קיום הדברים כי צדיק אתה. הרי זהו מצד הכריתת ברית שנשבוע לאברהם. ומה"ע הצדקה בזה * השבועה. אך הענין הוא דהנה תחילה אנו אומרים אתה ה' לבדיך אתה עשית כו' עד הוא האלקי' אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים עד ושמת שמו אברהם ואח"כ וכרות עמו הברית כו' ותקם את דבריך כי צדיק אתה. וצ"ל שכל הדברים האלו יש להם שייכות זל"ו. והענין דהנה נת"ל שבהבנה והשגה יכולי' להשיג בחי' מדרי' נעלות עד בחי' אוא"ס שלפה"צ. וזהו שאנו אומרים אתה ה' לבדיך דקאי על בחי' האוא"ס שלפה"צ שעד שלא נבה"ע היה הוא ושמו לבד. אך בזה גופא יש מדרי'. אתה הוא הוי'. דאתה הוא בחי' אמיתית העצמות. והוא קאי על בחי' האור שהוא בחי' שמו. ובוה גופא יש ב' מדרי' עצם האור והתפשטות האור. שה"ע הוא והוי'. ואומר ע"ז לבדך שהכל הוא נכלל באחדות הפשוטה דאוא"ס שלפה"צ. ואח"כ אתה עשית כו' קאי על המדרי' שלאחר הצמצום. דזהו את חסר ה' שמורה על הצמצום. השמים ושמי השמים הם בחי' טה"ע וטה"ת בדוגמא כמו שיש בנפש בחי' מקיף דחי' ומקיף דיחידה. ובכלל הם בחי' העיגולים דתהו. הארץ וכל אשר עליה כו' הוא בחי' התיקון. אך בזה גופא משיג ב' בחי' הארץ כו' והימים הארץ הוא בחי' עלדאת"ג. והימים הוא בחי' עלדאתכ"ס. ובבחי' השתל' נמשך מזה האותי' שבהן נברא שמו"א כמ"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים. בחי' עלדאת"ג ועלדאת"כ דשרשן הוא מבחי' בינה ומל'. וזהו מ"ש אח"כ ואתה מחי'. אתה הן אותיות מא' ועד תי"ו. מחי' את כולם, א"ת מחי' אלא מהווה. היינו שהוא מהווה ומחי'. ולכן וצבא השמים לך משתחוים

(*) תיבת אתת אינה ברורה בהכתי"ו.

מפני שמשגיגים את האור והחיות אלקי שמהווה ומחי' אותם. וכן בעצם מצד ההתלבשות שם האור והחיות האלקי שמתלבש בתוכם לכן יש בהם הביטול (הסבר שאמר ניט ווייל זיי זיינען משיג דעם אור המתלבש בתוכם נאָר עצם ווייל אין זיאי איז זעך דאָך מתלבש איין חיות אלקי דערפאַר איז אין זיאי פראַן דער ביטול). וכ"ז הוא ההתבוננות בענין האחדות ממדרי' עליונות מבחי' אוא"ס שלפה"צ עד מדרי' תחתונות ועי"ז הוא מתפעל באהבה וזהו אשר בחרת באברם שהוא אברהם אוהבי והוצאתי מאור כשדים. הו"ע היציאה מהרע שע"י הרוח ונשמה דנה"א נעשה היציאה מהרע. ושמת שמו אברהם בתוספות ה"א כי אב המון גוים נתתיך. היינו שע"י השכל ומדות של הנה"א נעשה הבירור דו"מ דלעו"ז. וזהו שאומר אח"כ וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני כו', שענין ירושת הארץ הוא הבירור דו' עממין שבחר באבות העולם ובבניהם אחריהם לתת להם ירושה. היינו שיבררו את הז"מ רעות. וזהו מ"ש ותקם את דבריך כי צדיק אתה, דבריך קאי על האותי' דתהו שצריכי' קימה להקימם מפגילתם. הגם דכתי' לא תחי' כל נשמה זהו קאי על ציור הרע שאין לו בירור, אבל עצם המהות של הנה"ב יש לו בירור וזהו ותקם את דבריך כי צדיק אתה, צדיק הוא בחי' יסוד, ובשרשו הוא בחי' יסוד א"ק שהוא שרש התיקון שזהו מ"ש והמלך השמיני הדר שרשו בסוד א"ק למע' משרש התהו שהוא בבחי' מל' דא"ק, דו' מלכין קדמאין דתהו שרשם הוא מבחי' מל' דא"ק, אבל שרש התיקון הוא מבחי' יסוד א"ק. וזהו מ"ש אמרו צדיק כי טוב היינו שבטובו העצמי להחיות רוח שפלי' דקאי על בחי' שבה"כ דתהו שנפלו בדברי' הגשמיים שלמטה שהוא ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, ונק' ז' מלכין דמיתו. ולהחיות רוח שפלי' היינו לבררם ולתקנם ולהעלותם מפגילתם להכלל בקדושה. וזהו מ"ש וחשב מחשבות בלתי ידח ממנו נדח כו' לקבץ נדחים ולקרב רחוקים כמ"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב, שמצד חפץ חסד העצמי לא יחפוץ במות המת כ"א בשובו מדרכו וחיו', ועי"ז ותקם את דבריך הוא הקימה מפגילתו, וכמו"כ יש כח הזה בגשמות ששרשן מבחי' צ"ע כמ"ש ועמך כולם צדיקי' לכן יש בכחם ג"כ לברר את הנה"ב בתפלה. וכמו"כ בכל הדברי' הגשמיים שמקבל חיות מהם באכר"ש ע"י שמברך עליהם תחלה וסוף בכוונה לש"ש בכדי לחזק כח ובריאות גופו בכדי ללמוד ולהתפלל בכח האכילה ההיא, ואח"כ לומד ומתפלל, וכן במשא ומתן שלא יהא שום נדנדד איסור ובכוונה לש"ש לקיים מצות וליתן צדקה, עי"ז פועל הבירור בהענינים הגשמיים. וזהו"ע הז' אומות שיש להם בירור שמתבררים ע"י הז"מ דקדושה. משא"כ קליפת עמלק הוא קליפה כנגד חי' יחידה דקדושה. דעמלק הו"ע הישות עצמי שלא ע"פ טו"ד לעו"ז מחכ' דקדושה שהוא בחי' הביטול שלמע' מהטו"ד. ועמלק הו"ע החוצפה והעזה שבלי טו"ד כדאי' מלכותא בלא תגא. דהנה בהתנשאות יש ב' מיני התנשאות דיש התנשאות שע"פ טו"ד, כמו עשיר שמתנשא בעשרו כנר' ברוב עשירים שעונים עוות שמצד רוחב גדולת לבבו בעשרו הוא מעיז פנים. וכן חכם גדול שמתנשא בחכמתו היתירה. שבקדושה אין הדבר כן רק אדרבה כל מה שהוא

חכם גדול ביותר הוא בבחי' ביטול יותר מפני שהוא דבוק למה שלמע' ממנו (כליא ער איז צוא געטרעגין צוא העכער) משא"כ בלעז'ז שם הוא להיפך כמ"ש ראיתי איש חכם בעיניו, שכל מה שהוא חכם ביותר הוא מתנשא בחכמתו. או שר גדול שמצד ריבוי הממשלה שמושל על ריבוי בנ"א מצ'ז הוא מתנשא ביותר, שוהו התנשאות שע"פ טו"ד שהוא מצד הסיבה, ממילא כשבתלה הסיבה מתבטל המסובב, דהיינו כשנותן לבו להבין איך שאינו תופס מקום לגבי ענינים שלמע' מהם כמ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו כו', וכמו שאנו"ר בחוש כשהעשיר בא אצל עשיר גדול ממנו הוא מתבטל ממנו, או חכם כשבא לפני חכם שגדול ממנו בחכ', או שר לפני שר הגדול ממנו הוא מתבטל. וכן כשמבין איך שאינו תופס מקום לגבי למע' הוא מתבטל מישותו. משא"כ קליפת עמלק הו"ע הישות עצמי שלא ע"פ טו"ד. דהיינו שהוא עני ואביון ובוזי ערך ושפל אנשים שהוא נבזה ושפל בעיני כל, וגם הוא יודע פחיתת ערכו והעילוי שבחבירו, מ"מ הוא יכול להעיו אפי' לגדול בתורה בכל מיני חוצפה והעזה, שהוא שלא ע"פ טו"ד. שוהו"ע קליפת עמלק שיצא להלחם ראשון, אף ששמע מכל האותות ומופתים שנעשה להם במצרים וק"ס. שבשאר אומות כתי' שמעו עמים ירגזון חיל אחז כו', והוא יצא להלחם. שהוא רק מצד חוצפה והעזה. והו"ע החציפי דרא שהן העזי פנים שעמד ושתלן בכל דור שיש להם שגאה עצמיית לעובדי ה' בלי שום טעם רק שהם שונאים בעצם לעובדי הוי' ומתלוצצים מהם בעת העבודה כשרואים שהוא עומד בהשגה או באיזה התפעלות הוא מתלוצץ מהם. שהרי באחרים אפי' מי שהוא אינו עובד הוי' הטבע הוא שכשרואה עובד הוי' הוא מתבטל ממנו, ומכ"ש בעת העבודה כמו בעת ההשגה או בעת ההתפעלות הרי מתבטל ממנו. משא"כ שהחציפי דרא שמתלוצצים בעת העבודה זהו"ע קליפת עמלק שהוא רק חוצפה והעזה בלא טעם, כמו שאר"ל הני אלימי דמתא מחסיא דחזי יקרא דאורייתא, שהן גריעי טפי, דאף שחזי יקרא דאורייתא מ"מ אינם מתבטלים. ועפ"ז יובן מה שאנו"ר ענין נפלא בעובדי ה' ביגיעה עצומה בהשגה והתבוננות והתעורר' באהוי"ר שהן עובדי ה' באמת ובתמים, וגם הם בכלל עובדי ה' בגופם להכניע את גופם מ"מ לפעמים אנו"ר שאף ששיג ומתבונן בענין אלקי ומאיר אצלו הגילוי אור אלקי ואפילו בענינים הנגליים דאור"ס מ"מ אינו מתפעל בלב כלל, שבל' העולם נק' טמטום הלב, אך באמת אין זה טמטום הלב מצ"ע, שבטמטום הלב יש ב' אופנים, יש שהטמטום הלב הוא מצד חומר' וגסות הגוף ונהי"ב שפועל טמטום הלב כמו עבירה שמתמטמת לבו של אדם, או ריבוי תאוות היתר, כמאר"ל חמרא דפרגותא ומיא דיומסס קפחו עשרת השבטים בעי למקרא החדש הזה לכם וקרא החרש הי' לבם, שהלב נעשה קשה וכבד כאבן שאף ששיג ומתבונן מ"מ אינו מתפעל בלב כלל, זהו"ע טמטום הלב מצ"ע. משא"כ כאן אין זה טמטום הלב מצ"ע רק שהוא קרירות הנפש שהוא קר ומת (קאלט און טייט) ומפני זה אינו שייך שוב התפעלות שיתפעל בלב כלל. ובאמת אינו שייך גם להתפעלות שכלי, אף ששיג הענין אלקי ומאיר אצלו הגילוי אור אלקי מ"מ אינו שייך שיתפעל

כלל, ומכ"ש להתפעלות הלב אינו שייך כלל. וקרירות הנפש בא מצד איזה עבירה שעשה אפילו דקדוק קל של ד"ס רק שהוא עשה בשאט נפש לא בשוגג ולא באונס. היינו מצד התגברות התאוה רק בשאט נפש שפסק כן שאין זה דבר חמור (ער פאסקינט אפ דיא זאך עיי נישקאשע עס איז גאָר נישט איז מיט דעם וואָס ער איז מבטל ער פאסקינט דאָס אַפ דיא זאָד) זה פועל קרירות הנפש שהר"ע קליפת עמלק. ולכן אף שמשגי את הענין ומאיר אצלו הגילוי אור אלקי מ"מ אינו מתפעל כלל. והיינו מצד קרירות הנפש. וזהר"ע קליפת עמלק שאין לו בירור שאינו דומה להז"מ שיש להם בירור ע"י הרוח ונשמה דקדושה, משא"כ קליפת עמלק שאינו מנגד לגילוי אלקות רק שאינו מתפעל מגילוי אור אלקי, וממילא אין לו בירור ע"י גילוי אור אלקי רק אחריתו עדי אובד. כדאי' בגמ' אבירי לב הרחוקים מצדקה, צדקה הר"ע להחיות רוח שפלים שנת"ל כמ"ש צדיק ה' צדקות אהב שהצדקה הוא להחיות רוח שפלים, היינו לברר בירורי' ואבירי לב הם רחוקי' מצדקה, היינו שאינם יכולים להתברר שקליפת עמלק אין לו בירור רק מחה תמחה ומלמע' שמבחי' עצמו' אוא"ס יכול להיות המח' דעמלק כמ"ש כי גאה גאה שמתגאה על גיותניא שמבחי' רוממות העצמי' נמשך לבטל קליפת עמלק וכמ"ש זרוע כאל לך עד הנא כל גאון וגובה השפל גאים הדרך רשעים תחתך שהצדיקים אין בכחם לבטל קליפת עמלק רק אם זרוע כאל לך שמבחי' רוממות העצמי' מתבטל קליפת עמלק. ועוד יש עצה לבטל קליפת עמלק ע"י הביטול עצמי דחכ' שבנפש שהביטול עצמי הוא הוא הלעו"ז דקליפת עמלק דעמלק הר"ע הישות עצמי שלמע' מטו"ד לעומת הביטול עצמי דחכ', ולכן ע"י הביטול דחכ' יכול להתבטל קליפת עמלק, כשם שע"י הז"מ דקדושה יכול להתברר הז"מ דלעו"ז, כמ"כ ע"י הביטול דחכ', רק מבחי' עצמי' חכ' בחי' כח מה שבחכ' ע"ז נעשה הבירור דקליפת עמלק ולכן מצינו במלחמת עמלק שהי' צ"ל ע"י אנשי משה כמ"ש בחר לנו אנשים אנשי משה דוקא מפני שמשה הי' בבחי' ביטול עצמי בהעדר הרגשת עצמותו לגמרי מכל וכל שאמר ונחנו מה (בל"א וואָס איז ער ער איז קיין שום מציאות ניט) ולכן הי' יכול להלחם בעמלק, דעמלק הר"ע ישות העצמי ואינו מתבטל רק מבחי' ביטול עצמי, וכמ"כ בהמן שאמר וכל זה איננו שוה לי, שבתכלית הגטות וההתנשאות שלו שגדלו ונשאו שהי' בהתנשאות יתירה מ"מ אמר וכ"ז איננו שוה לי בראותו את מרדכי, דמרדכי הר"ע מירא דכיא, שהוא בחי' גבורות דאבא בחי' ביטול עצמי לא הי' ניחא לו כל ההתנשאות שלו (עם איז ניט אין גיאנגען דיא גאַנצע התנשאות ויינע). דהמן שהוא קליפת עמלק הי' מתבטל מפני מרדכי מפני שהי' בבחי' ביטול עצמי, אך זה נכלל ג"כ בכלל המח' מלמע' שזה ביטול עצמי דחכ' א"א לבא לזה ע"י עבודה ויגיעה רק שהוא בבחי' מתנה מלמע' ולכן הי' נכלל בכלל המח' מלמע'. ויש עוד עצה לבטל קליפת עמלק ע"י שקוראין בתו' פ' זכור ע"ז נעשה המח' דעמלק, ובכללות ע"י קריאת אותיות התורה שהם דבר הוי' נעשי' המח' דעמלק.

דאורייתא מחכ' נפקת בחי' פנימי' חכ' ועי"ז מתבטל קליפת עמלק, וכדאיתא במדרש ע"פ אל גנת אגוז ירדתי מה האבן שובר את האגוז כך האבן דתו' שובר את האבן דהיצר הרע. וכמו"כ שובר את האבן דקליפת עמלק. והנה כ"ז הוא המח' מלמע' שהתו' הוא בחי' המשכה מלמע' אבל בהניח ה' אלקיך כו' תמחה את זכר עמלק כו'. הענין הוא שעי' הבירורי' דו' •.

בס"ד, שבת הגדול, רס"ח, ליובאוויטש, הנחה

מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות כו'. וצ"ל מי הם הנק' יחידים ומהו הפי' דמושיב יחידים ביתה, ומהו השייכות דמושיב יחידים כו' למוציא אסירים כו'. והנה במדרש ובמכילתא הוא דורש הפ' הזה על יוצאי מצרים שזהו מ"ש מוציא אסירים דקאי על יוצאי מצרים, ובכושרות מפ' בזמן המוכשר לזה בחדש ניסן שאינו זמן חמה ולא זמן צנה, כך הוא מפ' במכילתא. ובמדרש הוא מפרש בכושרות ל' בכי' ושירות. וצ"ל מהר"ע הבכי' בשלמא השירות קאי על שירת הים כמ"ש אז ישיר, אבל מהר"ע הבכי'. והנה מ"ש מושיב יחידים ביתה הר"ע א' עם מ"ש ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית, ואיתא בילקוט איש זה הקב"ה שנא' ה' איש מלחמה וכן במדרש כ"פ מפ' איש על הקב"ה. ועוד איתא במדרש כשהי' לו ית' דבר לא תבע אלא ממנו שנא' ויקחו להם איש שה לבית אבות כו', וכשהי' לי דבר לא תבעתי אלא ממנו שנא' ויאנחו בניי מן העבודה ויעקו ותעל שזעתם כו'. וצ"ל מהר"ע שאו' כשהי' לו דבר, בשלמא מ"ש כשהי' לי דבר מובן, שכשישראל חסרים הם מבקשים מהקב"ה למלאות חסרונם אבל מהר"ע שאו' כשהי' לו דבר, וכי כלום חסר, הרי אנת הוא שלימותא דכלא. ומהר"ע שהקב"ה נק' איש הלא כתי' אל אנכי ולא איש. ואף שנא' ה' איש מלחמה, וכמו"כ לע"ל כתיב ביום ההוא תקראי אישי, אך זה גופא צ"ל מהר"ע שנק' איש הלא אל אנכי ולא איש. ולהבין כ"ז צ"ל ההפרש בין גלות לגאולה שהוא ההפרש בין עיבור ללידה דגלות נק' עיבור וכמא' דכל פרשות העבור יהיו צרכיהם לפניך אף בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשר עוברה צרכיהם יהי' לפניך וכמ"ש באו בנים עד המשבר הרינו חלנו לפניך. הרי שגלות נק' בשם עיבור. ולכן חבלי משיח נק' חבלי לידה כמ"ש חבלי לידה יבואו לך. וסיבת הגלות הוא מצד העיבור, דז"א בבחי' בטן אימא. היינו הסתלקות אורות דז"א בבחי' בינה. והגאולה נק' לידה כמ"ש חלה וגם ילדה ציון את בניה. והענין הוא, דהנה בזהר איתא ע"פ ארי' במרום ישאג קוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא וכמ"ש רחל מבכה על בניה ואיננו, ואינם מיבעי לי', אלא ואיננו היינו שאיננו לך היינו בחי' הסתלקות האורות דז"א בבחי' בטן אימא. והנה קוב"ה הוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע, בריך הוא ל' ברכה והמשכה, היינו ההמשכה מבחי' אור וחיות אלקי שנמשך בעולמות להחיותם בבחי' פנימי'. וקדוש הוא בחי' סוכ"ע שהוא קדוש ומובדל. ובזמן הגלות האורות דסוכב וממלא אינם מאירים בגילוי בעולמות, שבעולמות הוא בבחי' העלם והסתר, ובפרט בעוה"ז שלמטה שאינו מאיר גילוי אלקות כלל, והעולם הוא בבחי' מציאות יש דובר נפרד. והענין הוא, דהנה אנו אומרים בק"ש שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, וידוע הקושיא למה לא • כתי' אחד ולא יחיד, הלא יחיד מורה על אחדותו האמיתי שהוא לבדו

ואפס זולתו יותר מתיבת אחד, דאחד הוא בחי' אחד המנוי. אך הענין הוא דתיבת אחד מורה על השראת יחדו ואחדותו ית' מצד העולמות, וע"ז מורה תיבת אחד דוקא. שמתיבת יחיד לא היינו יודעים רק ההתאחדות דמהותו ועצמותו שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ושהוא יחיד ומיוחד בעצמו, וכן הוא בורא עולמות ג"כ. אבל העולמות הם בבחי' מציאות יש בפני עצמם. וע"ז מורה תיבת אחד שהוא מיוחד מצד העולמות, שלאחר שנתהוו העולמות הם בטלים ומיוחדים לאוא"ס שזהו תיבת אחד שהז"ר ואר"ן וד' רוחות העולם הם בטלים לא"ס אלופו של עולם, שהן ר"ק הגשמיים והן ר"ק הרוחניים בטלים לא"ס ב"ה וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו', הן בחי' ר"ק הרוחניים הם בטלים לך, וכמ"כ הר"ק הגשמיים הם בטלים ומיוחדים באוא"ס. אבל בזמן הגלות אינו מאיר הגילוי דה' אחד, שנעשה בחי' הסתלקות אחד ביחיד. רק לע"ל יהי' הגילוי מזה כמ"ש והי' ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, ופריך בגמ' אטו האידינא לאו אחד הוא, אלא עכשיו לא כמו שאני נכתב אני נקרא, נכתב בשם הוי' ונק' בש' אדנות. הנה קרי וכתוב הוי' העלם וגילוי, וזהו"ע דהכתיב הוא ה', דש' הוי' אינו מאיר בגילוי, והגילוי הוא בחי' ש' אדנות שמעלים ומסתיר על הגילוי דש' הוי'. אבל לע"ל יהי' הגילוי דה' אחד, וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר, וכמ"כ בזמן הבית הי' מאיר הגילוי דה' אחד כמ"ש אכן יש ה' במקום הזה כו', ולכן בביהמ"ק היו קורים את השם ככתבו מפני שהי' מאיר הגילוי דש' הוי', וע"י הביהמ"ק הי' הגילוי בכללות העולמות כמ"ש זהו שער השמים, מ"מ אינו דומה לכמו שיהי' לע"ל שאז יהי' הגילוי בכללות העולמות כמו בביהמ"ק, משא"כ בזמן הבית הי' חילוק בין הגילוי שבביהמ"ק להגילוי שבכללות העולמות, שבביהמ"ק הי' מאיר בבחי' רא"י ממש שהיו רואים מהות האלקות וביטול העולמות, אבל בכללות העולמות לא הי' בבחי' רא"י רק בבחי' שמיעה והשגה לבד. אמנם ההשגה היתה בחי' השגה גמורה בבחי' קליטה בנפש, שהי' מאיר הגילוי אור בנפש, והי' נרגש בהם הביטול דיחוי"ע איך שכולא קמי' כלא חשיב. אבל בזמן הגלות אינו מאיר הגילוי דה' אחד רק בחי' ד"ת שהוא בחי' ביטול היש בלבד. ולכן הגלות נמשל לשינה שכמו שבשינה אינו מאיר גילוי אור המוחין וכמו"כ החושים השייכים למוחין רא"י ושמיעה. וכמו"כ בהמדות שהם בעצם אינו ניכר ההסתלקות כ"כ, מ"מ מה שהתנהגות המדות הוא ע"פ השכל כשהוא ער זה לא ישנו בעת השינה. והנה למע' גילוי אור המוחין הוא בחי' ד"ע, שבמוחין מאיר בחי' מהות האלקות מהות הזיו, וידוע שמצד בחי' מהות אלקות אינו יכול להיות בחי' מציאות יש, רק מבחי' גילוי המציאות אלקות יכול להיות מציאות יש. ולכן במוחי' מאחר שמאיר שם בחי' מהות אלקות ממילא נרגש שם הביטול דד"ע וכמ"ש בסש"ב הוא לבדו ואין זולתו וזו היא מדרי' החכ', וכמ"כ בבינה, רק שבבינה הוא בא בבחי' השגה, ובכלל במוחין מאיר הביטול דד"ע. וכן בזמן הבית הי' מאיר בחי' גילוי אור המוחין ובחי' מוחין השייכים למדות בביהמ"ק ובכללות העולמות. אבל בזמן הגלות נעשה בחי' הסתלקות

המוחין שאינו מאיר רק המציאות דאלקות, ולכן העולם הוא בבחי' מציאות יש ובכללות הוא ההפרש בין ש' הוי' לש' אלקי', דהוי' הוא ל' יחיד ואלקים ל' רבים. שמבחי' ש' הוי' אינו יכול להיות בחי' מציאות יש. והעולמות הם בבחי' הביטול דיחור'ע, דכולא קמי' כלא חשיב. אבל מבחי' שם אלקי' נתהוו נבראים נפרדים, ולכן אלקים הוא ל' רבים. והעבודה הוא בבחי' דת' בחי' ביטול היש בלבד. וזהר'ע קוב'ה בגלותא סליק לעילא ולעילא, היינו הסתלקות האורות שאינו מאיר בחי' גילוי אור המוחין בוי"א ובמל', וממילא אינו מאיר הגילוי אור בעולמות גי"כ, שכל ההשפעות בעולמות הוא ע"י ז"א ומל'. ומ"מ אנו אומרים בקי"ש שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד שצריכים לייגע בהשגה והתבוננות דה' אחד, אף שאינו מאיר גילוי אור מזה ולא נרגש הביטול דיחור'ע מפני שבזמן הגלות אינו מאיר גילוי, דדוקא בזמן הבית שהי' מאיר גילוי אור אז הי' נרגש הביטול דיחור'ע. וכמרי"כ עכשיו יש נשמות גבוהות שנק' בני חורין שמאיר אצלם הגילוי אור דה' אחד. משא"כ ברוב הנשמות שאינו מאיר אצלם הביטול דיחור'ע, מ"מ צריך לייגע א"ע בהשגת ה' אחד ובהתקשרות להשגה (מיט איין צוא טראג), ועי"ז יפעול גי"כ קצת ביטול בנפשו בדוגמא לבחי' הביטול דד"ע. והעיקר בזה הוא שזה מסייע להביטול דד"ת, שבכדי שיהי' ביטול היש כדבעי למיהוי זהו ע"י הביטול דיחור'ע דכולא קמי' כלא חשיב, וע"י ביטול היש כדבעי נמשך בחי' הגילוי דיחור'ע. וזהו מ"ש אתה אחד ושמןך אחד ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, הנה אתה א' ושמןך אחד הוא ע"ד מ"ש ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד. וגוי אחד בארץ היינו שאפי' בארץ בחי' טורי דפרודא בזמן הגלות שאז הוא בחי' העלם והסתר ומ"מ מייגעים א"ע בהשגה דה' אחד, וע"י היגיעה בהשגה ומצד הנשמה הרי נקלט הענין (עס לייגט זיך דער ענין) עי"ז פועלים האסיפה וקיבוץ בהדברים המפוזרים שבכל הענינים יהי' ככוונה לש"ש שלא ירצה בהישות וגשמי' של הדבר רק בהאלקות. והנה האסיפה וקיבוץ הוא ביטול היש ועי"ז ממשיכים בחי' הגילוי דה' אחד. וזהו השייכות דאתה אחד כו' לגוי אחד בארץ, שע"י גוי אחד בארץ שהוא בחי' ביטול היש עי"ז ממשיכים בחי' הגילוי דאתה אחד כו'. וזהו משארז"ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. הנה תפילין הוא בחי' המשכת המוחין לז"א, היסך ממה דקוב'ה בגלותא סליק לעילא לעילא כ"א שנמשך בחי' מוחין לז"א. והיינו הביטול דיחור'ע איך שכולא קמי' כלא חשיב ומה כתיב בהו מי כעמך כו' גוי אחד כו', היינו שהמשכת המוחין הוא ע"י גוי אחד בארץ שהוא בחי' ביטול היש שע"י נמשך הגילוי דה' אחד, שזהר'ע גאולה. והנה בזהר איתא ההפרש בין גלות לגאולה שהם ב' הבחי' דש' הוי' ואהי', שמבחי' שם אהי' נמשך בחי' גלות, ולכן בתחילת השליחות של משה א"ל אהי' אשר אהי'. דש' אהי' מורה על דאנא זמין לאולדא, שיהי' גילוי אור אבל עכשיו אינו מאיר גילוי אור עדיין לכן נמשך מזה גלות. ומ"ש אהי' אשר אהי' שהם ב' בחי' אהי', בחי' בינה ובחי' כתר. דמ"ש אנא זמין לאולדא היינו בבחי' בינה. אבל בש' אהי' דכתר הוא למע' גם מבחי' אנא זמין לאולדא. ובכללות הם בחי' מקיפים שיכול להיות מזה יניקה. אבל מש' הוי'

נמשך גאולה. דש' הוי' הוא בחי' גילוי אור בבחי' פנימי', ולכן נמשך מזה גאולה. ולכן אמר פרעה לא ידעתי את ה' היינו שאינו חפץ בהגילוי אור רק שיהי' סילוק האור, וכמ"ש אם בן הוא והמתן אותו, בן הוא בחי' ז"א שהוא בחי' גילוי אור והמתן אותו, היינו שיהי' בחי' סילוק האור בכדי שיוכל לשעבד בנש"י. דהנה ידוע שיניקת החיצונים הוא בב' אופנים, או מבחי' ריבוי הצמצומים והעלמות והסתרים או מבחי' רוממות המקיף דשם הוא כחשיכה כאורה. אבל כ"ז הוא כשאינו מאיר הגילוי דש' הוי', אבל כשמאיר הגילוי דש' הוי' אז אינו יכול להיות יניקה לא מבחי' ריבוי הצמצומים מאחר שמאיר גילוי אור, ולא מבחי' רוממות המקיף. דמה שיש יניקת החיצונים מבחי' המקיף היינו מבחי' חיצונית המקיף. דזה מה שפרעה אותיות הערף היינו בחי' אחוריים וחיצוני' המקיף, אבל כשמאיר הגילוי דש' הוי' שרשו הוא מבחי' פנימי' המקיף אז גם חיצונית המקיף נמשך בבחי' פנימי', ממילא אינו יכול להיות יניקת החיצונים מבחי' חיצוני' המקיף, וביותר מובן שאינו שייך אז יניקת החיצונים מבחי' ריבוי הצמצומים מאחר שמאיר גילוי אור ביותר ומאיר לנש"י דוקא, דיאר הוי' פניו אליך דוקא, שמבחי' פנימי' המקיף נמשך לנש"י דוקא, ואינו שייך ענין גלות ושעבוד כמ"ש משם אורידך נאום ה', שמבחי' ש' הוי' אינו יכול להיות היניקה וזהו מש"כ עבדים היינו לפרעה אני בני ז"א משועבדים היינו כו', דמה שנק' בני ז"א היינו מפני שבנש"י מאיר הגילוי אור בבחי' פנימי' משועבדים היינו לפרעה זהו מצד במצרים שהוא בחי' מיצר מי היינו בחי' הסתלקות הז"א בבחי' בינה, ויוציאנו הוי' אלקיננו, אר"א שהלבישו לזרועות דא"א, שנמשך בחי' פנימי' המקיף, ועי"ז נעשה היציאה ממצרים. וזהו מ"ש בזהר קוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא, לעילא הוא בחי' בינה, ולעילא הוא בחי' כתר, שמצד זה נמשך בחי' גלות, וזהו ההפרש שבין גלות לגאולה, דגלות הוא מבחי' שם אהי' וגאולה הוא מבחי' ש' הוי', ועפי"ז יובן מ"ש לפעמים אל אנכי ולא איש ולפעמים כתי' ה' איש כו', דמ"ש אל אנכי ולא איש קאי על זמן הגלות שאינו מאיר הגילוי בבחי' מדות, ובפרטי המדרי' א' הוא בחי' פלא כתר עליון ויר"ד הוא בחי' חכ' בחי' מוחין בכלל וש' הם בחי' ג' קוין הם בחי' מדות, היינו שאינו מאיר הגילוי בבחי' פנימי' בכללות ס' השתל' ובפרטי' בבחי' ז"א, שהיא עיקר הפנימי', ומ"ש ה' איש היינו בבחי' זמן הגאולה, שאז מאיר בחי' גילוי אור, אך ע"ז אומר איש מלחמה, שבכדי שיהי' בחי' איש הרי יש ע"ז כמה מניעות ועיכובים כמו פרעה וכה"ג, וצ"ל מלחמה, היינו ההתגברות בעצמו להיות הגילוי בבחי' איש, והנה בכדי שיהי' המלחמה זהו ע"י נש"י שנמשכים מבחי' ש' הוי' כמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו', כי חלק ה' עמו, ולכן יש בכא"א מישראל מבחי' ש' הוי' בגילוי בפנימי' נפשו הד'.

בס"ד, רשימת אחרי ס"ח.

ואת הטוב בעיניך עשיתי, ואמרז"ל מאי ואת הטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה. הרי דסמיכת גאולה לתפלה נק' טוב שהוא בחי' יסוד שנק' טוב כמ"ש אמרו צדיק כי טוב, כי צדיק הוא בחי' יסוד המשפיע וכמ"ש וצדיק יסוד עולם. ובחי' יסוד שהוא בחי' טוב ע"ש ההשפעה נק' ג"כ גאולה, וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל, דגאולה הוא בחי' טוב שהוא בחי' התגלות או"ס ב"ה, ועש"ז נק' טוב לפי שהוא בא הגילוי למטה ממש וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב, דקודם החטא הרי * האור בבחי' גדולה ונפלאה מאד, והי' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו שהוא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה למטה כמו שהוא למעלה, דכמו למעלה אם שיש שם בחי' זמן ומקום, ומ"מ הרי הם אינם מעלימים מפני תוקף גילוי אור העליון, וכמו כן הי' למטה ג"כ אם שהי' זמן ומקום גשמיים ומ"מ מפני גילוי האור העליון הרי גם בהזמן ומקום שלמטה מאיר ומתגלה בחי' הבלי גבול שהוא בחי' או"ס הסוכ"ע שלמעלה מזמן ומקום, וזהו"ע הגאולה שנק' טוב שהוא בחי' התגלות או"ס ב"ה, וענין סמיכות גאולה לתפלה הוא שיאיר ויומשך האור הזה הבלי גבול בבחי' גבול, דזמן ומקום שלמטה הם בחי' גבול, שבהם ג"כ יאיר בחי' הבל"ג, והיינו שיהי' ההשפעה דבחי' יסוד במל', דמל' הוא השרש דזמן ומקום, וכדכתי' מלכותך מל' כל עולמים, דכל עולמים שהם אורות וכלים שרש התהוותם מבחי' מל', דמל' דאצי' הוא כתר ועתיק לבריאה, דכללות עולמות בי"ע שהם בחי' גבול המשכתם מבחי' מל', שבד"כ הוא בחי' אור הממכ"ע, שנמשך האור במדה וגבול לכל עולם ועולם לפי ערכו, דהגם שאינו בערך הגבול דעשי' לגבי הגבול דיצי', דבעשי' הרי הגבול הוא במדרי' נמוכות, זמן ומקום גשמיים ממש, משא"כ ביצי' שאין בו הזמן ומקום בבחי' גבול גשמי, מ"מ הרי שם הוא ג"כ בחי' גבול אלא שהוא נעלה מהגבול דעשי', וכן בעולם הבריאה הגם דשם הרי ההשפעה והגילוי הוא מהאור דאצי', מ"מ הוא בא במדה וגבול דוקא, וכל הקצבות וההגבלות האלו הוא מבחי' מל' דאצי' היוודת לבי"ע להשפיע לכל עולם ועולם לפי ערכו, דוקא, ובמל' דאצי' הנה האור הזה המתפשט לבי"ע הוא מדרי' האחרונה שבבחי' מל', דידוע דבספירת המל'

הרי : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : הי' (או : הרי הי')

הרי יש בו ב' מדרי' הא' הוא מה שמל' מקבלת מכל הספירות, דכל הספירות משפיעים בבחי' מל', וההשפעה הזאת הוא ע"י בחי' יסוד. והב' הוא בחי' מל' שיורדת לבי"ע, ונק' בחי' זו בשם רגלים, לפי שהוא בחי' סופא דמדרי' המל' דאצי' ועלי' כתי' רגלי' יורדות מות, מות הם ג' עולמות בי"ע, דשם מתחיל ענין התערובות רע, וכידוע בההפרש כללי שבד' עולמו' אבי"ע, דאצי' הוא כולו טוב, ובריאה מיעוטו רע, ויצ' מחצה על מחצה, ועשי' רובו רע, הנה אצי' הוא בחי' טוב שאין בו תערובות רע כלל, וכמ"ש לא יגורך רע, דבאצי' הוא בחי' איהו וחייהי חד ואיהו וגרמוהי חד, ומאיר גילוי אוא"ס ב"ה, והגם דגם באצי' הוא בחי' אורות וכלים, מ"מ הרי גם הכלים דאצי' הם בחי' אלקות ממש, שאין בכל העולם ההוא תערובות זר ח"ו וח"ו, משא"כ מעולם הבריאה ולמטה דשם הוא התחלת התערובות טו"ר ועשי' נק' בי"ע בשם מות, לפי ששם הוא התערובות רע, דרע הוא מות, וכמ"ש ראה נתתי לפניך כר ואת המות ואת הרע, לכן גם האור דאצי' שהוא בחי' מל' דאצי' הנעשה כתר ועתיק לעולם הבריאה, הוא מבחי' ומדרי' נמוכה שבבחי' מל' שהוא בחי' רגלים שהן לבר מגופא דבחי' מל', ומ"מ הרי גם לגבי מדרי' זו שבבחי' מל' נק' המשכה וגילוי זה, להיות בחי' כתר ועתיק לבריאה בשם ירידה, לפי שאינו דומה כלל לכמו שהיתה גם מדרי' זו בבחי' האצי'. אמנם הנה הירידה הזאת הוא בכדי לברר בירורים, דעיקר הבירורים הוא בבי"ע דוקא, והיא הנותנת לפי שבבי"ע דוקא הוא התחלת תערובת טו"ר לכן שם דוקא מקור הבירור, דהנה הרע מצ"ע הרי אינו שום מהות כלל, אלא שהוא דבר המשתלשל ממדרי' למדרי', משבה"כ דעולם התהו ומפסולת הגבורות העליונות הרי נשתלשל הרע למטה, (וכידוע בע' רשע שאומרי' בנוסח הגדה ש"פ ואף אתה הקהה את שיניו, וידוע הפירוש בזה שצריכים ליקח את השי"ן מן הרשע ונשאר רע, ורע אין לו קיום ויתבטל, והשי"ן הוא אור השרש שלו שנותן לו חיות וקיום) ובירור זה הוא ע"י מדת המל', לפי שהאור בא בצמצום ומדה למקום הראוי דוקא וממילא נעשה הבירור, וכמו עד"מ המלך שלמטה ע"י שמפקח בעניני המדינה ומנהיגם בסדר, שהסדר הוא שכל ההשפעות והטובות נמשכים למקומות הראויים דוקא, ואז אלו שהם מורדים במלך והם לעומת איליו אין להם קיום כלל, שלאט לאט הם כלים ונפסדים כו', וכן יובן למעלה שע"י המדה וגבול דבחי' מל' דאצי' שנעשית כתר ועתיק לעולמות בי"ע הרי האור בא במדה וגבול, ומוזה נעשה הבירור, והכח ע"ז הוא ע"י בחי' היסוד שמשפיע בבחי' מל' להיות בה הכח לברר, זהו דכתי' ואני תפלה, דבחי' מל' שהוא בחי' אני נעשה בבחי' תפלה, דתפלה הוא מל' התחברות וכמאמר המשנה התפל כלי חרס, שמחברה כו', שקאי על בחי' האחרונה שבמל' מה שיורדת לברר בי"ע הנה ע"י סמיכות הגאולה שהוא בחי' יסוד נעשה בחי' תפלה בבחי' התחברות עם בחי' מל' שנק' אני היינו בחי' מל' דאצי' כמו שהיא באצי', ולכן אסור להפסיק בין גאולה לתפלה, דבכ"מ הרי בין הפרקים מפסיק כו', משא"כ בין גאולה לתפלה דהגם שהוא בין הפרקים מ"מ אסור להפסיק, להורות שהעיקר הוא להיות ההשפעה

בבחי' מל' דוקא כמו שהיא יורדות בבי"ע לברר בירורים. וכמו"כ הוא בכאו"א בנפשו ידידוע דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף כ"א הארת ומקצת הנשמה והוא הארת הנפש שמאיר בגוף, אבל עצם הנשמה נשאר למעלה, דזהו דכתי' ונוזלים מן לבנון, דלבנון קאי על עצם הנשמה כמו שהיא למעלה, ונוזלים כו' שהוא ההשפעה והגילוי מה שנמשך מן עצם אל הנשמה המתלבשת ליתן לה כח ועוז לברר את הגוף ונה"ב כו'. והו"ע סמיכות גאולה לתפלה שיהי' ההמשכה וההשפעה בבחי' מל' דוקא. וכמו"כ בנפש האדם הרי העיקר הוא שמכל אריכות ההתבוננות דבינה בנקודת החכ', ואח"כ בפרטי עניני המדות, הוא שיומשך בבחי' מל'. וידוע דבעבודה ספירת המל' הוא שיהי' מלך על עצמו, ולא ילך בשרירות לבו כפי חפץ מדותיו, כ"א יהי' הכל מדוד וקצוב במדה וגבול, ובד"כ הו"ע קבלת עול מל' שמים, דגם אלו הענינים שמצד השכל עדיין אינו משיגם ורחוק הוא ממנו וגם מדותיו הם עומדים לעומת זה, דגם כפי שמבין אי אפשר למדותיו לקיים, באשר אין לו חפץ בזה, מ"מ ע"י מדת המלוכה שבנפשו על נפשו יעמוד לעשות כפי הצריך. וכמו המלך שהוא גזור ובני המדינה מקיימים את הציווי והפקודה אפילו בדברים שאינם מבינים וגם בעל כרחם, וכמאמר אמר מלכא עקר טורא. וכמו"כ הוא בכאו"א בעבודה שצריך להיות מלך על עצמו, דזהו"ע סמיכות גאולה לתפלה בעבודה, שמכל אריכות ההתבוננו' וההשגות שלו ימשיכם לבחי' מל' שהוא בחי' קבעומ"ש.

אמנם הנה לפי המבואר כאן משמע דסמיכות גאולה לתפלה הוא למעלה במעלה ומדרי' מבחי' תפלה, ולפעמים מצינו דתפלה בחי' הארת דבחי' מל' המאיר בבי"ע היא למעלה מבחי' הסמיכה דגאולה לתפלה, אך הענין הוא דבאמת הרי התפלה היא למעלה מבחי' גאולה, ורק שסמיכת גאולה לתפלה הוא בחי' אתעדל"ע המעורר את האתעדל"ת להיות מאיר האור כי טוב בבחי' תפלה, אבל גוף המשכת האור כי טוב הוא ע"י התפלה דוקא בעצמה, וכדי להעלות את התפלה שיהי' בכחה להמשיך בחי' האור הנ"ל הוא ע"י סמיכות גאולה לתפלה. וכמו שאנו רואים בעבודה בנפש האדם דכל אריכות ההתבוננות, וגם ההשגה וההבנה היותר נעלית, הרי עיקר ענינה הוא בעת התפלה דוקא, דכל מה שיבין וישיג בהאלקות גם בהשגה טובה, הנה אם אינו עובד בזה בתפלתו ושפיכות נפשו לה', הנה לא יצמח מזה שום ישועה לנפשו הן בויכוחה והן בבירור מדותיו, רק שיתוסף לה חכמה ושכל, בדוגמא ממש כמו אם הי' מתעסק באיזה שכל אחר, רק דלהיות השכל הזה הוא שכל אלקי, לכן הוא במעלה ומדריגה נעלית יותר מכמו שכל אחר, אבל לבירור נפשו ומדותיו אין זה נוגע מאומה, ודוקא כאשר השגת זאת הוא מתבונן בה בתפלה ושופך נפשו לה' מתוך תחנונים אז הרי זה פועל ישועות בנפשו דוקא, דהגם דבכדי שיהי' תפלתו כדבעי למהוי ושיפעול ישועות בנפשו הוא דוקא ע"י אריכות ועומק ההתבוננות שיבין וישיג את ההשכלה ההיא בהשגה עמוקה אמיתית (דזהו"ע התבוננו' כפי המבואר בשעה"י בתחלתו)

דזהר"ע גאולה שהוא בחי' יסוד ששמה מתאספים מכל הבחי' וספירות דו"א, וכמ"כ הוא בההשגה דשם הוא קיבוץ כל המדריות הן חב"ד שהוא בחי' נקודת החכ', ובינה שהוא ההשגה בריבוי פרטים וע"י התקשרות שהוא בחי' דעת וגם מדות דז"א שהוא הנטי' השכלית שבמושכל ההוא. ומ"מ הנה כ"ז הוא רק הכנה להיות תפלתו כדבעי למהוי, וע"י כל זה הנה בתפלה דוקא בכחו ויכולתו לפעול ישועות בנפשו, לזכך נפשו ולברר מדותיו. וכמ"כ הוא למעלה סמיכות גאולה לתפלה לעורר בחי' מל' שיהי' בכחה להמשיך בחי' או"ס הסוכ"ע, אבל ההמשכה הוא ע"י בחי' מל' דוקא, שממשיך את האור הבלי גבול שיאיר בגבול, בזמן ומקום הגשמי הרי יומשך הבחי' ומדרי' שלמעלה מבחי' זמן ומקום, וזה נעשה ע"י אתעדל"ע דבחי' סמיכות גאולה לתפלה, וכמו שהוא בעבודה דדוקא ע"י ריבוי ההתבוננות ועומק הדעת בענינים שכלים עמוקים דוקא שאז דוקא ביכולתו לפעול ישועות בנפשו בבירור מדותיו, להיות גם הם עפ"י השכל, דלא יחפוץ הדברים החומרים הגשמי' ושיהי' ביכולתו להעתיק א"ע מכל ענינים הגשמיים והחומרים מבלי לחפוץ את החומרי ממש, כ"א התועלת היוצא מזה, ובמדרי' גבוה יותר הוא שלא יחפוץ הגשמית כ"א את המאמר האלקי שבוה, שפעולה זאת שיוחלט בנפשו להתנהג כן נעשה בתפלה, אבל המעורר את הענין הוא אריכות ועומק ההתבוננות, שהר"ע סמיכות גאולה לתפלה שפועלת העלאת התפלה כנ"ל, וביאור הענין הוא דהנה כתי' המלאך הגואל אותי כו' ואי' בוהר ח"ג דקפ"ז ע"א ח"ל קרי לי' מלאך וקרא לי' שמהן אחרנין, הכא אמאי אקרי מלאך אלא כד איהו שליחא מלעילא וקבילת זהרא מגו אספקלריא דלעילא עכ"ל דבחי' מלכות מצ"ע נקראת מלך, אבל כד איהו שליחא מלעילא וקבילת זהרא כו' כדין אקרי מלאך בתוספות א' שהוא פלא הארת הכתר, וכאשר בחי' מל' מקבלת ההשפעה ע"י בחי' יסוד בריבוי אז הרי בחי' מל' נק' גואל, וזהו המלאך הגואל אתי כו' דקאי על בחי' מל' דאצי' ששרש המשכחה הוא מבחי' כתר דוקא, שהיא גבוה במדריגה משארי הספירות, וכל הגבוה יותר יורד למטה מטה יותר, לכן היא דוקא ירדה למטה להיות בחי' כתר ועתיק לבריאה, וע"י ההשפעה דבחי' יסוד נעשה הגאל אתי מכל רע, דאת"י הוא בחי' עצמות או"ס ב"ה (וי"ל שהוא מדרי' נעלית מבחי' את"ה, דאתה הוא מורה על העצמות, וכמו אתה הוי' כו' שהוא כמו הבן שאומר לאביו אתה לבנך, ואת"י הוא כמו האומר על עצמו, דאת"ה הוא את ה', שהוא בעצמותו האור השייך אל הגילוי, וכמו האב שיש בו מה ששייך ונמשך אל הבן, וכמאמר המשנה האב זוכה לבנו בנוי ויופי וכו', שהגם שהם ג"כ ענינים עצמיים, ומ"מ הוא מה שבערך שהאב יזכה לבנו, שהוא עצמות כזו שאפשר שתומשך כו' והוא ענין את"ה, את ה', דה"א הוא התפשטו' וגילוי העצם, אבל ישנו בחי' ומדרי' באב מה שאינו בערך גילוי והתפשטות כלל, והוא בחי' את"י את יו"ד, ויר"ד הוא בחי' העלם, וי"ל שהוא בחי' העלם עצמותו ית' ויתעלה, וי"ל בדא"פ דאת"ה ואת"י הם ב' בחי' דתהו ותיקון, דהרי בתהו היו בחי' אורות עצמיים כו' ולכן דין לא אהניא לי' כו', דהערך הענג כבי' שהוא בחי' צער הרי הוא

מגיע בבחי' פנימי' ועצמות יותר מכמו בחי' הענג, שהגם שהוא בבחי' פנימיות מ"מ הוא בפנימיות גופא התפשטו' וגילוי גם בעצמותו ממש, אבל העדר הענג הוא כיווץ שמגיע יותר כו') שהוא בחי' אור התהו מה שנפל בשבחה"כ, ומהם הוא שנשתלשל הרע בבי"ע כנ"ל. והנה המלאך שהוא בחי' מל' דאצי' ע"י גילוי ההשפעה דבחי' יסוד הנה בכחו לגאול כו', וזהו מה שהמלאך נק' גאל ע"ש הבריורי' מה שהיא מבררת למטה בבי"ע כו'. וזהו"ע העלי' דתפלה ואני תפלה, דבבחי' תפלה שהוא בחי' מל' יהי' בחי' ואנ"י שהוא בחי' כתר, שאז נקראת מלאך בתוספת א' שהוא בחי' פלא. והוא דוקא כד איתו שליחא מלעילא וקבילת זהרא מגו אספקלריא דלעילא, שכשמאיר בה בחי' הגילוי וההשפעה דבחי' יסוד כו', זהו אם יגאלך טוב יגאל כו' אם יגאלך כשמאיר הגילוי דיסוד בבחי' מל' והו"ע סמיכת גאולה לעורר את התפלה עד שנעשה טוב שמאיר השרש גם ברגלים בחי' חיצוניות המל', אז יגאל, הרי בחי' מל' בעצמה היא בבחי' גאל וזהו יגאל שנעשה בחי' המלאך הגאל כו'.

והנה בזה"ג דצ"ה ע"ב מבואר דבחי' מל' כוללת לכל הד' גאולות, ואי' שם בגין דהאי דרגא בתראה גואל אתקרי המלאך הגאל. דבאמת בכדי שיהי' הכח והעוז בבחי' מל' לגאל הוא ע"י בחי' החכ' דוקא, וכמא' עד שנגלה עליהם ממה"מ כו' וגאלם, דבכדי שיהי' הגאולה הוא דוקא ע"י בחי' החכ', דהגאולה הוא מבחי' העצמות, וכמ"ש ועברתי כו' אני ולא מלאך כו' אני הוי' אני הוא ולא אחר, דהגאולה הוא בחי' גילוי העצמות דוקא. וזהו עד שנגלה עליהם מלך כו' שהוא בחי' עצמותו ית' והוא ע"י אמצעות מלכי המלכים, מלכ"ם הם יסוד ומל', וכדאי' במדרש ע"פ כי המלכים נועדו זה יוסף ויהודא, שהם בחי' יסוד ומל'. וכידוע בענין הגשת יהודא ליוסף שהוא ענין סמיכו' גאולה לתפלה. מלכי הם בחי' חו"ב. וע"י ד' בחי' אלו הוא גילוי בחי' עצמות אוא"ס ב"ה שאז הוא הגאולה. שהאור והגילוי הזה אם שהוא בחי' אור העצמות מ"מ הרי הוא בא בסדר והדרגה דוקא, ממדרי' למדרי' עד שמאיר ונמשך העצמות למטה ממש. והענין הוא דהנה כתי' או ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם, דאו הוא בחי' עתיק כו' (כמבואר בזה"ב דנ"ד ע"א כד אתנהיר נהירא דעתיקא קדישא בעטרוי גליפין רשימין באז וכו' בגין דאתחבר א' עם ז' ודא הוא שירתא כו') שהוא בחי' גילוי מהות מדרי' העצמות ומוז נמשך להיות הגאולה, וזהו ויאמר לאדם, דאמירה הוא לשון רך, שיהי' הגילוי דבחי' עתיק, וגם זה שיתקבל בנבראי' שלמטה, היינו שיאיר בחי' שלמעלה מן הזמן ומקום ודוקא בזמן ומקום שלמטה, ולא שיתבטלו המדרי' שלמטה מהגילוי אור שלמעלה, זהו ע"י ראה שהוא בחי' חכ' וכמאמר איזה חכם הרואה את הנולד, וחכמים נק' עיני העדה, ותחלה נמשך האור בבחי' חכמה. ויספרה הוא בחי' בינה, וכמו א' המספר איזה ענין לחבירו שבא הסיפור בסדר קדימ' ואיחור, וריבוי דברים מסודרים דוקא, עד אשר הענין ההוא מובן ומושג למי שמספרים לו, וכמו"כ הוא בחי' בינה ששם הוא ענין ההשגה וההבנה בהאור דנקודת החכ', שבחי' בינה מפרט ומפרר את הפרטים ומסדרם

בסדר ראוי. וייל דלכן ויספרה הוא בבחי' בינה דוקא. דהנה אור החכ' היא בבחי' נקודה ובינה הוא בחי' היכלא, שהוא באויר דוקא. ונמשלה נקוד' החכ' לברק המבריק שהוא התנוצצות אור שיוצא ומתגלה בפעם א', משא"כ בחי' בינה הוא בחי' סיפור שהוא ספירות ובהירות שמאיר תמיד. ולכן הרי נקודת ההברקה שבחכ' אם לא שיעיין בה אפשר שתתעלם לגמרי, משא"כ ההשגה וההבנה דבחי' בינה שבאה באויר דוקא אינה משכח' בנקל כ"כ. והו"ע ספירות ובהירות שמאירה זמן רב יותר. חוה"ע ויספרה שהוא בחי' בינה דוקא. הכינה וגם חקרה הוא בחי' ז"א ומל', דהכינה הוא מצד הו"א דז"א רובו חסדי' וכת"י והוכן בחסד כסאו. וחקרה הוא בחי' מל' דרובו גבורות, ועיקר בינה מן הגבורה דוקא דשם הוא מקור החקירה ודרישה, וכמו שר ומלך שחוקרים ושופטים כו'. וייל דהכינה וגם חקרה הוא בחי' ז"א שז"א הוא ב' קוין חו"ג ויאמר הוא בחי' מל' וכמו הע"מ שהם במל' דוקא. וע"י ד' בחי' אלו דחריב וז"נ נמשך גילוי בחי' עתיק למטה שהוא בחי' גילוי העצמות ממש. ובד"כ הם ד' אותיו' דשם הוי', ירד חכ' בחי' ראי' בחכ' דוקא וכמ"ש וירא ראשית לו, ה"א בינה שהוא בחי' אויר מקום הסיפור כנ"ל, ו' ז"א שהם ששה מדות, ה"א אחרונה בחי' מל' שהוא גילוי המדות. וחוה"ע ד' גאולות, שבכל הד' מדריגות אלו דחריב וז"נ יאיר בחי' העצמות דעתיק שהוא בחי' או, א' שהוא נהירא דעתיקא קדישא יאיר גם בז' שהם הו' מדות, ואז הוא ביסוד ההשפעה בבחי' ריבוי בבחי' מל' וכדין איהו שליחא מלעילא וקבלת זיהרא מגו אספקלריא המאירה שהוא בחי' עתיק כו' ואיקרי מלא"ך בתוספת א' שהוא בחי' פלא פנימיות הכתר כו'. וביאור ענין הד' גאולות בעבודה בנפש האדם, הענין הוא דהנה כת"י סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו. וראשית העבודה הוא בבחי' סור מרע שיפרוש א"ע מן הרע דכת"י עזונתיכם היו מבדילים ובין אלקיכם. דהנה אלקינו קאי על האלקות כשהיא מאירה בגילוי בהנשמה וכמו שאנו אומרים אלקי אברהם, דלהיות שאברהם הו' מרכבה לבחי' אלקות ופרסום אלקותו בעולם ולכן אנו אומרים אלקי אברהם, שהוא בחי' אלקות מה שהאיר בגילוי בנשמת אברהם, וכן הוא אלקינו על האלקות המאירה בגילוי בהנשמה. וזהו אלקינו אלוהה שלנו שהוא האור המתייחד עם הנשמה ממש בגילוי, אבל עזונתיכם היו מבדילים, שיש בחי' ענן המפסיק שאין האלקות מאיר בגילוי בהנשמה כלל, מפני החסאים והעזונות שהם מסך מבדיל. ובכדי להסיר המסך מבדיל הזה הוא ע"י סור מרע, דע"י שמירת האדם במל"ת ופורש א"ע מכל הדברים האסורים, וביותר כשמקדש א"ע גם בדברים המותרים, שלא יעשה אותם בחומרי כל כך, ורק כפי המצטרך כו', ועי"ז הוא מסיר את המסך המבדיל בין גילוי אלקות ובין הנשמה. וזהו"ע מצות מילה שהיא הסרת והעברת הערלה, שהו"ע דחיית הרע לגמרי, ועי"ז הוא גורם להיות גילוי אלקות, שהי' אלקינו בחי' אלוהה שלנו שתאיר בגילוי בהנשמה, וכמו באברהם שהי' מרכבה לאלקות, וכמו"כ האדם ע"י שהוא סו"מ נעשה מרכבה לאלקות ופועל להיות יחוד האלקות בעולם בכלל ובנפשו בפרט. וזהו מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם כו',

דלהיות זה בכח כל או"א להמשיך זאת, שהוא רק מה שמסיר את המסך
 המבדיל כו' ונעשה אלקינו אלוקה שלנו בגילוי כו'. אמנם כ"ז הוא רק המשכת
 בחי' אור הממכ"ע, שהוא בחי' האור מדוד מה שנמשך מצד כי חפץ חסד
 בכריאת והתהוות העולמות, בכל עולם ועולם לפי ערכו. ויש עוד מדרי'
 נעלית מזה והוא ועשה טו"ב, והוא להמשיך בחי' טו"ב שהוא בחי' אור
 הסוכ"ע. וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב, ונת"ל שהוא בחי' האור
 הראשון מה שאדם הראשון הי' מביט בו (קודם החטא) מסוף העולם ועד
 סופו, שהוא בחי' אור הסוכ"ע דכתי' את השמים ואת הארץ אני מלא, שהאור
 הזה אין בו הבדל והפרש בין שמים וארץ, שנמצא בכלם בשוה. והו' דר"ת
 את השמים ואת הארץ בגימט' טו"ב, שהוא בחי' אור הסוכ"ע הנק' טוב.
 והמשכה זאת הוא ע"י ועשה טוב צצריכים לעשות את הטר"ב, דעשי' זאת הוא
 ע"ד דכתי' לעשות את השבת, דבאמת הרי שבת מיקדשא וקיימא ואין צריך
 עשי' כלל, אלא דהעשי' הוא בהששת ימים שקדמו לשבת, וכמאמר מי שטרח
 בע"ש יאכל בשבת כו', והוא שע"י עשיית המצות הרי ממילא נמשך הטר"ב. והו'
 ועשה שיעשה ויקיים את המצות, והטר"ב יומשך מעצמו בדרך ממילא. ועי"ז
 נעשה הו' אלקינו, שאלקינו שהוא בחי' אור הממכ"ע כנ"ל מאיר ומתגלה
 בחי' הו' שהוא בחי' סוכ"ע, להיות הו' ואלקים כולא חד דגם בההעלם
 וההסתר דשם אלקים יהי' נראה ונגלה הגילוי דשם הו' כו'. והר"ע ב'
 גאולות דהצאתי והצלתי, והצאתי הוא שתחלה צ"ל היציאה מהמצרים
 והגבולים שהם המסכי' הנ"ל, שזה נעשה ע"י העבודה דטו"מ, ואח"כ והצאתי
 שהוא בחי' גילוי מקיף העליון שהוא בחי' האור דסוכ"ע. דהנה בצל יש ב'
 פירושים הא' הוא מל' צל, וכמו שדרשו ע"פ כי ה' אלקיך מתהלך בקרב
 מחנך להצילך, להיות צל על ראשך, שהוא בחי' מקיף, והב' הוא ענין ההצלה
 במלחמה וכו', אבל לפי האמת הרי הו' צילך כו'. וי"ל שהם ב' בחי' מקיף
 הא' הוא בחי' מקיף הקרוב, מה שהמקיף מאיר בפנימי, וזהו"ע הו' צילך
 ע"י ימינך, שהם הנסים המלוכשי' בדרכי הטבע, שבאמת הם נסים אלא שהם
 מלוכשים בלבושי' ההסתר, והב' הוא בחי' מקיף הרחוק מה שמאיר בבחי'
 מקיף לעולם, והו"ע להצילך להיות צל על ראשך בחי' מקיף הרחוק והם
 נסים נגלים שאינם מלוכשים בדרכי הטבע, וכמו הנס דקיי"ס וכו'. וזהו"ע
 טו"מ ועי"ט שהם ב' בחי' להמשיך להיות הו' אלקינו יחוד חר"ב. בקש שלום
 ורדפהו, והנה שלום הוא בחי' תורה, דהנה * יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום
 יעשה לי, שהם ב' פעמים שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של מטה.
 והנה פמשמ"ע ופמשמ"ט הם ב' דיעות דכתי' כי אל דעות הו', ד"ע הוא שלמעלה
 היש ולמטה הוא אין, ע"ש שאינו שום מציאות לעצמו, ולמעלה הוא היש
 האמיתי. וד"ת הוא להיפך שלמעלה הוא אין ע"ש שאינו מושג, ולמטה הוא
 בחי' יש. וע"י התורה גורם להיות גילוי בחי' ד"ע בד"ת, שגם למטה יהי'

הגילוי כמו שהוא למעלה, דגם הנבראי שלמטה ישיגו שלמעלה הוא היש האמיתי, דהוא עיקר ענין המציאות מה שהוא אינו צריך לשום אחד מהנמצאים, ומציאות כל הנבראים והנוצרים והנעשים הוא ממציאותו ית'. וזהו אמיתת ענין היש והמציאות מה שאין לו סיבה ועילה שקדמו, ואין לו התחלה וגם אין סוף להתפשטותו. ולמטה הוא אין דכולא קמי' כלא חשיב, דהנבראים שלמטה הנה מצד עצמם אינם שום מציאות, אלא דהמציאות שלהם הוא הרצון העליון מה שעלה ברצונו שיהיו נבראי', והוא רק התפשטות רצונו ית' לבד, אבל לעצמם הם בחי' אין ואפס ממש. וגילוי זה הוא ע"י התו', דהנה בתורה יש ג"כ ב' בחי' וכדאי' בזהר תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו' סתום וגליא. והוא בחי' פנימיות וחיצוניות שיש בתורה כו'. והסתום שבתורה הוא בחי' המאור שבה שמחזירו למוטב כו'. וכד"פ הנה בחיצוניות התו' הוא בחי' וגאלתי, דכל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מל', שהוא בן חורין, חרו' על הלוחות א"ת חרות אלא חירות כו'. אבל יש מדרי' נעלית בתורה והוא פנימיו' התו' והוא מדרי' נעלי' יותר שהיא גאולה אחרונה, שלא יהי' אחריו גלות כלל. וזהו ולקחתי לי לעם, וכ"מ שנאמר לי אינו זו לעולם כו'. וע"י עבודה זאת דתו' הוא ממשיך להיות בחי' אתה הוי' אלקיננו, שבהוי' אלקיננו יאיר ויתגלה בחי' את"ה שהוא בחי' העצמות נהורא דעתיקא קדישא. ובכדי להגיע לזה הוא ע"י סמיכות גאולה לתפלה שההתבוננות שלו הוא להיות בא בפועל בקבלת עומ"ש, ושיהי' ההשפעה בריבוי בבחי' מל'. וזהו ואת הטוב בעיניך עשיתי. שהמשיך בחי' הטו"ב שהוא בחי' אור הסוכ"ע כנ"ל, והוא ע"י שסמך גאולה לתפלה כו'.

הנחה מדרוש פ' במדבר, תרס"ח.

משכני אחרין נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך כו'. וצ"ל מה שאמר משכני לשון יחיד ואח"כ נרוצה לשון רבים וכן הביאני המלך כו' לשון יחיד ואח"כ נגילה ונשמחה כו' לשון רבים. גם צ"ל מה שאמר הביאני המלך לשון עבר, שקודם זה הוא אומר נרוצה לשון הווה ועתיד וכן נגילה כו' ומהו שאמר הביאני לשון עבר, הול"ל יביאני. והענין הוא דהנה פ' זה הוא על יצי"מ וספיה"ע ומ"ת, דמשכני קאי על יצי"מ שהי' גילוי אוא"ס מלמעמ"ט בליל א' דפסח בבחי' אתדל"ע מצ"ע בלא אתדל"ת דאו לא הי' שייך העלאת מ"ן בנש"י מן העבודה ויועקו ותעל שוועתם אל האלקים מן העבודה, אך זהו הצעקה מצד שעבוד הגוף שזה מגיע למעלה בעצמו' אוא"ס, אבל א"ז עבודה דאתעדל"ת רק בבחי' אתעדל"ע מצ"ע. וזהו מ"ש משכני כו'.

שהגילוי אוא"ס מלמעלה פועל בנש"י המשכה לאוא"ס שיצאו ממצרים ערוח הארץ ונתקרבו להדבק באלקות. ואומר לשון משיכה שהוא כמו ע"ד שכונין את החפץ במשיכה בזה שמושך אותו מרשות לרשות, וכמו"כ הוא בנש"י שהגילוי אוא"ס מלמעלה פועל המשיכה בנש"י. אך כ"ז הוא מצד הנפש האלקית שהיא ניצוץ אלקי וחלק אלקי ממעל ממש כי חלק הוי' עמו כו', ולכן גם כשהוא בבחי' גלות ושכירה מ"מ הגילוי אוא"ס מלמעלה פועל בו התעוררות. ואחר כך נרוצה קאי על ספיה"ע שהוא הבריר דנה"ב, דהעומר הוא מהשעורים שהוא מאכל בהמה, ולכן סופרים מ"ט יום שהוא כנגד ז' מדות וכל א' כלול מו' שבכל יום הוא מברר א' וחלק פרטי מהנה"ב שבשכוע הא' הוא הבריר דמדת החסד בחי' חשב"ח וגבו' שבחסד ועד תשלום השכוע בשלם הבריר דמדת החסד, וכן בשכוע שני עד מ"ט ימים שאז בשלם הבריר דז"מ, ולהבין ענין התכללות דז"מ שכ"א כלול מז', הנה מדת החסד היינו מדת האה' וכמ"ש אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד, וחסד שבחסד היינו האה' הגלויה היוצאת מתוך האה' המוסתרת, שיש אה' טבעית רק שהוא מוסתרת בלב דמה שבטבע הלב מוסתר, וחסד שבחסד היינו התגלות האה' שיוצאת מהעלמה. וכמו באהבת האב אל הבן שיש בטבע תמיד האה' אל הבן, הנה כשהאה' היא בהתגלות שגראית ונגלית לעין כל שא"ז התחדשות שהרי ישנה תמיד בטבע האב, וזהו הנק' חסד שבחסד, היינו התגלות מדת החסד, או עד"מ איש החסד שמגלה חסדו בפועל להתחסד עם הבריות שהוא התגלות מדת החסד שבלבו וזהו הנק' חסד שבחסד. וכמו"כ יובן למעלה שיש בטבע אהבה מהקב"ה לכנס"י שנק' בנים כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם, ולכן יש בטבע אה' להם וכמ"ש אהבת עולם אהבתיך, אהבתי אתכם אמר הוי' כו', וחסד שבחסד היינו התגלות האה' לנש"י וכמארו"ל חביבין ישראל שנק' בנים למקום חיבה יתירה נודעת להם שנק' בנים למקום, ופי' הרמב"ם שהחיבה יתירה הוא מה שנודעת להם, היינו הידיעה והתגלות האה' שזוהו חיבה יתירה. וכמו"כ מה שעושים נסים שיוצאים מדרכי הטבע בשביל נש"י שבזה ג"כ ניכר החביבות והעילוי של נש"י וכמו הנסים דיצי"מ וקרי"ס שזוה"ע התגלו' האה' לנש"י, ולכן מחלק דוד בהשבחים שלו קריעת הים וההעברה בתוכו כמ"ש לגזור י"ס לגורים כו' והעביר בתוכו בחרבה כו', שלכאו' א"מ מהו החסד בזה בקריעת הים, אך היינו מפני שבזה שנקרע הים בשביל נש"י בזה ניכר החביבות והעילוי דנש"י, וזהו שאנו אומרים אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה, דהיינו שהו"ע התגלות האה' לנש"י שבשבילם נקרע הים, וכמו"כ בכל גילוי אור אלקי כמו במ"ת שנא' והייתם לי סגולה מכל העמים כו', וכמו"כ בהמשכן שהשרה שכניתי בתוכנו כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שבבהמ"ק הי' מאיר גילוי אלקות כמ"ש שלש פעמים בשנה יראה כו' כשם שבא ליראות כך בא לראות, וכמו"כ בכל גילוי אור שבשביל נש"י כמ"ש וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקי' שהו"ע התגלות האה', וזהו"ע חסד שבחסד, וענין גבורה שבחסד הוא בחי' קו השמאל שבמדה זאת, והוא ג"כ מעצמו' מדת החסד רק שהוא

מתלבש בדבר הפכי, כמו ענין השנאה למי שהוא שונא לבנו ולאהבו האמיתי, שענין השנאה הוא גבו' ורוגז אמנם הוא בא מצד האה' דווקא שמפני שהוא אוהב את בנו או את אוהבו לכן הוא שונא למנגדו. וכמו"כ באב המכה את בנו כשרואה האב את הבן שהוא נוטה מדרך הטוב הוא מכה בשבט מוסר שזהו"ע הגבו' שבחסד, שמה שמכה ומייסר אותו הוא מצד תוקף האה' שנוגע לו קלקול מעשיו ורוצה בתיקונו וכמ"ש חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר. שלכן מי שאינו בנו אינו מכה ומייסר אותו מפני שאינו נוגע לו תיקון מעשיו, רק דווקא לבנו מצד תוקף האה' שיש לו ונוגע לו מאד תיקון מעשיו ולכן הוא מכה ומייסר אותו. וזהו"ע גבו' שבחסד שהוא בחי' עצמי' מדת החסד רק שהוא מתלבש בדבר היפוכו, ובפרט באב המכה את בנו שהגבו' גופא הוא בחי' חסד שהם בחי' גבו' ממותקי' שהיא בחי' פנימי' האה' ביותר. ולכן אנו רואים שלאחר שהבן מקבל מוסר האב ומתקן מעשיו אז הוא מראה אליו אה' יתי' מכמו שהי' קודם והיינו מצד שזה גופא שמכה ומייסרו הוא מצד פנימי' האה' לכן אח"כ כשמקבל מוסר האב הוא מגלה לו אהבתו הפנימי' ביותר. וכמו"כ יובן למע' דכל ענין חורבן ביהמ"ק והגליות שנגלו מארצם ושעבוד מלכות הוא מצד האה' דווקא שנוגע תיקון מעשיהם, שהרי ידוע דחורבן ביהמ"ק הוא תיקון לחטא עה"ד ובחטא עה"ד הלא הכל היו ולמה העונש הוא לנש"י דווקא. אך היינו מפני שנוגע תיקון מעשיהם מצד תוקף האה' שיש להם. ולכן ע"י שנש"י מקבלים עול הגלות באה' ומתקנים מעשיהם מתגלה פנימי' אה' ביותר לע"ל, כמ"ש והפכתי אבלם לששון מפני שהיסורים גופא הוא מצד בחי' פנימי' האה' ביותר, ולע"ל יתגלה, וזהו מ"ש והפכתי אבלם לששון שיהי' בחי' שמחה יתירה, ולכן לע"ל יהי' ט"ב יו"ט שהוא יום הדין והרוגז יתהפך לשמחה מפני שהדין והרוגז הוא בחי' פנימי' האה'. וענין ת"ת שבחסד היינו הפאר שבבחי' מדת החסד שהיא מיפה מדת החסד שיהי' בחי' חסד מפואר היינו שיומשך למקום הראוי וכל מה שיסתעף ממנו יהי' רק טוב. שלפעמים יכול להיות שההשפעה נמשך למקום שאינו הראוי או שההשפעה הוא למקום הראוי אבל נסתעף ממנה ענינים שאינם טוב כלל, ואף שהוא משפיע טוב אבל הסתעפו' הוא בענינים שלא טוב. וזהו"ע הפאר שבמדת החסד שיומשך למקום הראוי דווקא וכל הענינים המסתעפים יהי' רק טוב. וכמו"כ למע' ג"כ בחי' ת"ת שבחסד היינו שיומשך למקום הראוי ויהי' רק טוב. דהנה בכללות יש ב' מיני השפעה לחם מן השמים ולחם מן הארץ, הנה לחם מן הארץ הוא צריך תיקון וברירור כמו הל"ט מלאכות דהוורע והחורש והקוצר כו' ואפי' ולאחר האפי' צריך ג"כ ברירור שנתברר בהקיבה שהפסולת נדחה לחוץ והמובחר נעשה דם, הרי שצריך תיקון וברירור מפני שיש בו פסולת. כמו"כ ברוחניות יש בו תערובו' רע ולכן יכול להיות מזה הטי' לרע וגם התגברו' הרע כמ"ש וישמן ישורון ויבעט כו' וכמ"ש ממלא כריסא זינא בישא. משא"כ בלחם מן השמים שלא הי' בו תערובות פסולת ולא הי' צריך תיקון כמא' לחם אבירים לחם שנבלע באבירים. וכמו"כ ברוחני' שלא יהי' בו תערובו' רע כלל וממילא לא הי' שייך שיהי' ממנו הטי' לרע.

אך זהו מזון רוחני' שנק' מזונא דחוכמתא. אמנם כמו"כ יש בנש"י ג"כ ב' מיני השפעה שיש השפעה שנשפע בלבושים דקים שנמשך ממדרי' גבוה ביותר ובמקום הראוי דווקא והלבושים אינם גסים כ"כ ולכן כל שמסתעף ממנו הוא רק טוב, כמו צדקה וגמ"ח או כללות ענין המצות. ויש השפעה שנשפע בלבושים גסים ממילא הענינים המסתעפים ממנו ענינים שאינם טוב כלל שאינו נותן צדקה או אפי' כשנותן צדקה אבל אינו כדבעי. וזהו"ע ת"ת שבחסד שיושפע למקום הראוי דווקא וכל ההסתעפו' יהי' רק טוב. וענין נצח שבחסד הוא הנצחון שמצד האה' שכשחפץ ומשתוקק באיזה דבר באה' ותשוקה אליו להשיג הדבר ולהתקרב אליו אם יש ריבוי מניעות ועיכובים הוא מתנצח לעמוד כנגד כל המניעות והעכובים, וזהו נצח שבחסד. דהנה יש מדת הנצח שאינו מצד עצמו' מדת החסד, כידוע שצנח"ו נק' בדי ערכות שאין להם לא טעם ולא ריח ירכין שלבר מגופא, וכמו בהשפעה יש ב' מיני השפעה, יש שמשפיע מצד מדת החסד שבלבו ויש שמשפיע בכח הנצחון אף שאין לו מדת החסד בלב כלל שאז אין בזה חשק ורצון כלל רק הר"ע בע"כ. משא"כ בהנצחון שמצד תוקף האה' שיש בזה חשק ורצון, וזהו"ע נצח שבחסד. וענין הוד שבחסד י"ל שהוא ע"ד מ"ש בפרד"ס שמתלבש להשפיל אויביו ולנצח מלחמות ולהציל אוהבי עליון, ונק' הוד מפני שהוד הוא ענף הגבו'. וזהו"ע הוד שבחסד שמצד האה' הוא מתלבש בלבוש נקם להלחם עמהם ולהציל את אוהביו ואדרבה עוד להנקם מהם. ולמע' הר"ע מ"ש מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה ויו נצחם על בגדיו וכל מלבושי אגאלתי, שמתלבש להלחם עם אויביו. ובפרטי' הוא מה שאומרים בכ"י ברוך פודה ומציל, שנמשך אור עליון בכ"י להציל את הנה"א מן הרע של הנה"ב, שהרי בכ"י יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא עוזרו לא הי' יכול לו והאור עליון הוא פועל ההכנעה והביטול בהנה"ב ג"כ, וכמו"כ הוא פועל האסיפה בניצוצי נפשו שנתפורו בריבוי המח"ז והרהורים רעים, וזהו"ע הצלה מן האויב. וכמו בבע"ת שנתפורו ניצוצי נפשו בעומק רע, ואח"כ כשעושה תשו' נעשה היציאה מעומק הרע. וזהו ג"כ מצד הגילוי אור מלמע' כמא' בת קול מכרות בכל יום שובו בנים כו'. שמצד האה' שיש לנש"י חשבו מחשבתו לבלתי ידח ממנו נדח. וזהו שמברכים בכ"י ברוך פודה ומציל, ברוך הר"ע תוס' ברכה והמשכה מלמע', ועיז' נעשה הפדי' והצלה בניצוצי נפשו' שניצולי' מן הרע. וכמו"כ האסיפה מהפירוד שלהם, וזהו"ע הוד שבחסד ש' דמלחמה הוא בנו"ה וכמארו"ל כשאני לוחם עם הרשעים אני נק' צבאות ושם צבאות הוא בנו"ה, ולכן יוצאי מלחמה נק' בשם יוצאי צבא, ולכן מה שמתלבש בלבוש נקמה להלחם עם האויב זהו"ע הוד שבחסד. והחילוק בין גבו' שבחסד להוד שבחסד הוא דגבו' שבחסד הוא עצם השנאה למי ששונא לבנו ולאהבו האמיתי, והוד שבחסד הוא מה שמתלב' בפועל להלחם ולהנקם מן האויב, ויסוד שבחסד הוא התקשרות האהבה אל הנאהב בכל לבו ובכל נפשו מצד תוקף האה' אליו. וכמו"כ למע' הוא התקשרות הקב"ה לכנס"י וכמ"ש ופניתי אליכם והפריתי אתכם שפונה מכל עסקיו ליתן להם שכר שכל התעסקו' שלו כבי' הוא בנש"י. ומל' שבחסד הר"ע

דיבורי האה' שמגלה אהבתו כדיבור. וזהו"ע הז"מ שבחס'. וכמו"כ בגבוי' יש ג"כ בחי' חס' שבגבוי' וגבוי' שבגבוי', שהחס' שבגבוי' הו"ע גילוי הגבוי', וגבוי' שבגבוי' הוא מ"ש ומשלם לשונאיו על פניו להאבירו. וענין ת"ת שבגבוי' הוא הפאר שבמדת הגבוי'. וי"ל שזהו מ"ש חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית כו' שהרי משנתן הרשות למשחית ה"ה אינו מבחין כלל, וזהו"ע הפאר שבמדת הגבוי' שיהי' הבחנה כמ"ש ולא יתן את המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף כו'. וכן שאר מדות שכ"א כלולה מזו'. וכמו"כ בהנה"א והנה"ב שיש בהם ג"כ התכללות הו' מזו'. הנה חסד שבחכ' בנה"א הו"ע התגלות האה', דעיקר ענין האה' הוא ההתגלות אה' דווקא דהאה' כמו שהיא בהע' אינו ענין כלל שהרי בכאו"א יש אה' טבעית בהעלם אבל אינו ענין כלל. שאה' כמו שהיא בהעלם אינו שייך לפעול כלל כמ"ש בסש"ב שאהוי"ר הוא מקור לרמי"ח מ"ע כו', היינו אהוי"ר בהתגלו' ולא בהעלם. ומכ"ש שאינו ענין קירוב ודביקות לאלקות וכמ"ש בסש"ב שהעבו' באהוי"ר שנשאר בהעלם אינו עולה למע' מע' וישאר בעולם הפירוד. ועיקר העבו' הוא באהוי"ר שבא בהתגלות הלב, ועכ"פ שיהי' בגילוי במוחו שע"י השגה והתבוננו' הוא מסכים ומתרצה בריצוי גמור שכך יאתה לו למסור נפשו להדבק ולהכלל באו"ס בחכמתו ורצונו שבקיום התומצ'. אבל האהוי"ר כמו שהיא בהעלם אינו ענין כלל. וזהו"ע חסד שבחסד היינו התגלות האה' שתאה בהתגלות. וי"ל דחסד שבחסד הו"ע תוקף האה' ביותר שמתפשט ביותר שהו"ע האה' דבכל נפשיך שלמע' מאה' דבכל לבבך. דהנה האה' דבכל לבבך ה"ה מוגבלת. הגם שיש לו אה' בלבו אבל היא מוגבלת כפי כלי הלב ולא יותר. משא"כ האה' דבכל נפשיך שהיא מתפשטת חוץ מכלי הלב ג"כ. והוא כמו עד"מ מנהר שעוברת ממקום למקום כשנובעת מעט מעט או גדותיו מגבילין אותה כמו עפר הארץ שאצל גדותיו מגביל אותה שלא תתפשט מחוץ לגדותיו. אבל לפעמי' כשיש הפשרת השלגים ומי גשמים או נעשה תוקף הנביעה ביותר אז היא מתפשטת חוץ לגדותיו במקום שלא הי' שם מים מקודם. וכמו"כ יובן באה' דבכל נפשיך היינו התגברות האה' ביותר שמתפשטת בכחות החיצוני' שחוץ מכלי הלב ג"כ שזהו מה שרץ לדבר מצוה הנה קיום המצוה היא מצד התגלו' האה' ומצד שרץ לדבר מצוה היינו מצד התפשטות האה' אפי' ברגל ג"כ וכמו"כ הטירדא וההתעסקות בתו' עד ששוכח עניני עצמו כמו אכילה וכה"ג שהוא מצד התפשטות האה' ביותר וזהו"ע חסד שבחסד. וגבוי' שבחס' הוא ג"כ מעצמי' מדת החסד רק שמתלבש בדבר היפוכו, והיינו השנאה ששונא להמנגדים לה' וכמו שאמר דוד הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט כו' ששונא בתכלי' את המינים והאפיקורסים שמנגדים לה' והיינו מצד תוקף האה' לאלקות. דמי שהאה' אצלו אינו בתוקף כ"כ אף שאינו מתערב ואינו הולך עמהם ח"ו מ"מ הוא יכול לסובלם אבל מי שאה' לה' הוא בתוקף הוא שונא אותם בתכלית ואינו יכול לסובלם כלל, וזהו"ע גבוי' שבחסד. ות"ת שבחסד היינו הפאר שבחסד שיהי' בחי' חסד מפואר, וי"ל דהיינו קיום המצות מאה' וכמארז"ל איזה הוא מדה שיבור לו האדם שהיא ת"ת לעושי' ותפארת לו מן האדם ופירשי' דהיינו קיום

בעתם דדבר בעתו מה טוב או ההידור מצוה זהו הנק' ת"ת שבחסד. דקיום המצות היינו התגלו' האה' וההידור מצוה זהו יפוי החסד. וי"ל דענין ת"ת שבחסד הוא שיומשך למקום הראוי. דהנה מאה' דקדוש' יכול להיות הנפילה באה' זרה, דאה' הר"ע פתיחת הלב לכן יכול להיות מזה הנפילה בתאוות או שיפול בהוללות וליצנות ח"ו, וזהו"ע ת"ת שבחס' שיומשך למקום הראוי ונצח שבחס' הוא הנצחון שמצד האהבה היינו שמצד תוקף האה' לאלקות הוא מתנצח על כל המניעות ועיכובים שמונעים מעבו' הוי' וקיום התומ"צ. והנצחון הוא מצד תוקף האה' דווקא שאם האה' אינו בתוקף כ"כ לא יש אצלו הנצחון להתנצח על כל המניעות ועיכובים אך זהו מצד תוקף האה' דווקא. וענין הוד שבחסד הוא ההתעסקות לברר את הנה"ב אבל איננו פועל מאומה בהנה"ב רק בעת התפלה הוא פועל הביטול וההכנעה בהנה"ב אבל אח"כ הוא חזר וניעור, והיינו מפני שבתחלה לא הי' ההתעסקו' לברר את הנה"ב. וזהו"ע הוד שבחסד היינו שמצד האה' הוא שמתלבש להלחם את הנה"ב ולבררו ולאסוף ניצוצי נפשו שנתפזרו בפיזור דנה"ב וכמ"כ בכל ענין הביורורים דהיינו שאחר התפלה כל היום יהי' כל הענינים שלו כמו אכ"ש ומו"מ יהי' שלא למלאות תאות נפשו רק בכוונה לש"ש שזהו עיקר ענין הביורורים. והנה ידוע דאמיתי' ענין דיורורים לברר הביורורים היותר תחתוני' הוא ע"י ובו תדבקו שבנא"פ שהוא התקשרות עצמו' בעצמות אוא"ס בחי' התקשרות עצם בעצם וכ"ז הר"ע הוד שבחסד. ויסוד שבחסד הוא ההתקשרות לאלקו' שמקושר אליו בכל לבו ונפשו עד שכל ענינו וחלקו בעולם הוא עבו' הוי' וקיום התומ"צ (ער איז אוועק גיגעבין אין גאנצין צו אלקו') והנה יש אופן כזה גם בקבעומ"ש שנותן א"ע לגמרי (ער גיט זיך אוועק אין גאנצין צוא אלקות) לאלקות רק ששם הוא בדרך עבדות אבל כאן הוא מצד עצם האה' ולכן הוא מוסר א"ע לגמרי לאלקות. וזהו יסוד שבחסד. וענין מל' הו"ע דיבורי אהבה שמדבר בענין הטוב דאלקו' שקרבת אלקי' הוא טוב ובכלל שהוא בהענינים דאלקות דווקא. והיינו מצד האה'. והנה זה נת' התכללו' הו"מ שבחסד, וכמ"כ יש התכללות הו"מ בשאר המדות, כמו ביראה ורחמים. וכשם שיש בהנה"א הו"מ שכליים שכלולים מז"מ, כמ"כ יש בהנה"ב ג"כ. הנה חסד שבחסד בהנה"ב היינו בהתגלו' האה' דנה"ב, שידוע שיש ב' מיני אהבה יש אה' שהיא בעולם הלב ויש אה' בהתגלות. וידוע דעיקר הרע הוא האה' כמו שהיא בהתגלו' דווקא, שכשהאהבה היא בעולם אז אינו שייך לפעול כ"כ, גם יכול להיות שיתמעט מעט מעט עד שישקע לגמרי, ועיקר הרע הוא האה' כשהיא בהתגלות שאז הוא שייך לפועל הרע. וזהו"ע חסד שבחסד היינו התגלות האה'. וגבו' שבחסד דהנה"ב היינו השנאה שהוא שונא לעובדי הוי' בתכלי', והיינו מפני עוצם ההתקשרות שלו בעניני העולם לכן הוא שונא בתכלית למי שהוא עובד הוי' ומכ"ש כשהוא מונע אותו מלמלאות תאוותו ה"ה שונא אותו בתכלי' וכן שאר המדות הכלולים בחסד, וכמ"כ כל הז"מ כלולים מו'. וזהו"ע ספה"ע שסופרים מ"ט ימים ועי"ז נעשה הביורור בהז"מ שכ"א כלולה מו', והגם ששורש הנה"ב הוא מבחי' תהו ובתהו הי' הספי' בבחי' ענפין מתפרדין ואיך יש התכללות בנה"ב. אך הענין הוא דהנה ידוע שיש

דעה א' שגם בתהו הי' התכללות יו"ד מיו"ד, וההתחדשות שבתיקון הוא ריבוי ההתכללות. דהנה ידוע שיש נקודה ספי' פרצוף, נקודה הוא בחי' עצמיות הספי', וספי' הוא בחי' התכללות יו"ד מיו"ד, ופרצוף הוא בחי' ריבוי ההתכללות. וזהו ההפרש בין תהו לתיקון שבתהו הוא בבחי' ספי' שכולה מיו"ד, ובתיקון הוא בחי' פרצוף והיינו בחי' ריבוי ההתכללות, וזהו מ"ש ברמב"ם שכל הנבראים יש להם פעל א' או ב' פעלים, הרי גם הנבראים ששרשם מתהו יש ג"כ שני פעלים, וכמארז"ל בכתובות מ"ט ע"ב עורב בעי בני והאי גברא לא בעי בני והכתי' לבני עורב אשר יקראו, ותירצו שם ל"ק הא באוכמי והא בחיורי. ופי' רש"י שכשהם קטנים הם לבנים ואז הוא שונא אותם ואח"כ כשמתגדלים נעשים שחורים ואז הוא אוהבם. ובתוספ' פי' שיש ב' מינים יש עורבים שחורים שהם אכזרים כמ"ש שחורות כעורב ויש עורבים לבנים שהם רחמנים, הרי שבמין העורב יש ג"כ רחמניות ואכזריות ואף ששרשם מבחי' תהו, היינו מפני שבתהו יש ג"כ התכללות יו"ד מיו"ד, ולכן גם בהנה"ב יש ג"כ ז"מ כלולים מז'. וזהו ספיה"ע היינו בירור הז"מ שכלולים מז' וזהו מ"ש משכיני אחרין נרוצה, משכיני קאי על גילוי אוא"ס מלמע' שהי' מאיר בליל א' דפסח שפועל המשכה דנה"א, ואחרין נרוצה קאי על גילוי בירור דנה"ב שבספיה"ע שיש בו ריבוי פרטי מדרי'. ועי"ז הביאני המלך חדריו, היינו הגילוי דמית דחדר הוא ר"ת חסד דין רחמים וקאי על הששה מדות שבתו' כשר פסול חייב זכאי טמא טהור. ועי"ז נגילה ונשמחה בך, היינו ההתקשרות בעצמי' אוא"ס שנעשה ע"י התו', דתלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקובה"ה, הרי שע"י התו' נעשה ההתקשרות בעצמות אוא"ס. אך עדין צ"ל מה שאמר משכיני ל' יחיד ונרוצה ל' רבים. דבזה שנת' דמשכיני קאי על הנה"א ונרוצה קאי על הבירור דנה"ב שיש בו ריבוי פרטי המדריגות בזה אינו מתורץ עדיין, שהרי נתב' שבנה"א יש ג"כ ריבוי פרטי המדרי', ואם מצד שבנה"א יש העצמי' והכלל שבו הרי בוודאי שכשם שיש בהנה"א העצמי' והפרטים כמו"כ יש בהנה"ב ג"כ העצמי' והכלל שבו ולמה אומר משכיני ל' יחיד ונרוצה ל' רבים, אך הענין הוא דאית רצון ואית רצון שיש רצון שלמטה מן השכל שנולד מן הכלל, שע"י השגה והתבונ' כל חד וחד לפום שיעורא דילי' בגדלות ה' והעמקת דעתו בזה הוא מתעורר באה'. דהנה ה' שמות נק' לה נרין חי' יחידה, נשמה הוא בחי' השגה והבנה כמ"ש נשמת שדי תבינם כו', וחי' הוא בחי' חכמה, ומההשכלה והשגה שבתבונות מוחו עי"ז הוא מתעורר באה', אמנם אה' זו הוא אה' מוגבלת מאחר שנלקחה מן השכל, ל"מ תאה' דבכל לבכך שמוגבלת כפי הלב אלא אפי' תאה' דבכל נפשך היא מוגבלת בכחו' הנפש, וגם יש לה הפסק מאחר שנלקחה מן השגה והתבוננות, הרי כשנפסקה ההשגה נפסקת תאה', וגם יש בו התחלקות לבד זאת שיש באה' זו ריבוי התחלקות כמו למע' יש קפ"ו אלף מחנות במחנה מיכאל, שכ"ז הוא ריבוי התחלקות באה', לבד זה יש בזה ג"כ התחלקות המדרי' דאהוי"ר, והיינו מפני שיש בשכל ג"כ התחלקות השכלים שיש שכליים המיוחדים לאה' ויש שכליים המיוחדים ליראה, וגם בהרצון שנלקח משכל יש ג"כ התחלקות אהוי"ר, ואית

רצון שלמע' מן הטעם ודעת שהוא בחי' רצון עצמי' לעצמו' אוא"ס שרצון זה מצד הרגש העצמי' אוא"ס, ולכן בזמנים של עת רצון שמאיר גילוי אוא"ס ונרגש בנפשו הוא מתעורר ברצון עצמי' לעצמי' אוא"ס. והנה רצון זה אף שהוא ג"כ מצד ההרגש אבל א"ז מצד הרגש השכל רק מצד הנפש שהנפש מרגשת בחי' העצמי' ולכן הרצון זה אינו מוגבל, שהרצון שמצד השכל בהכרח הוא מוגבל מפני שכל שכל הוא בא בהגבלה דכל תפיסא הוא בהר"ק של הדבר ואח"כ כשתופס בשכלו הוא מגביל עוד ביותר ולכן גם הרצון שנמשך ממנו הוא ג"כ רצון המוגבל. אבל הרצון שלמע' מן הטו"ד שנמשך מן ההרגש העצמי' הוא אינו מוגבל וגם אין לו הפסק כשם שהרגש העצמי' הוא תמיד ואין לו הפסק כמו"כ גם להרצון אין לו הפסק וגם אין בחי' התחלקות, לבד זאת מה שבכחו' הנעלמים שלמע' מהשכל אין שום התחלקות אהוי"ר היינו שהם באים כא', להתחלק' אהוי"ר הוא בכחו' הגילויים דווקא שכשעומד באה' אינו שייך ליראה כלל, וכשעומד ביראה אינו שייך לאהבה, משא"כ בהכחו' שלמע' מהשכל שהם באים כא' לבד זאת בהרצון עצמי' אינו שייך כלל הרגש אהוי"ר רק שהוא רצון פשוט (בל"א איין ציא) לעצמו' אוא"ס ורצון זה נק' יחידה היינו שהוא רצון יחידי לעצמו' אוא"ס ונק' יחידה ל' נקבה שמקבל מבחי' יחיד היינו שהיא רצון פשוט לא"ס יחידו של עולם ולא להגילויים דאוא"ס ולכן אין בו התחלקות כלל והוא הרצון דמי לי בשמים ועמד לא חפצתי בארץ כו', היינו שאינו חפץ בהגילויים בג"ע ועה"ב רק בבחי' עצמו' אוא"ס שזוהו שייך דווקא בבחי' יחידה כדמשמע בשער הקדו' להרח"ו שרצון זה הוא בבחי' יחידה שבנפש דווקא והיינו כמו שנת' במ"א שיש רצון שלמע' מעונג עד שהעונג תלוי בהרצון שאם יסלק רצונו מהדבר לא יתענג ממנו אף שהוא דבר תענוג בעצם, ושורש הענין הוא בחי' יחידה שבנפש שאינו רוצה בהתענוג דג"ע רק בבחי' עצמות אוא"ס, ובחי' יחידה שבנפש יש בכאו"א מישראל. והנה זלעו"ז עשה אלקים כשם שיש בנה"א בחי' יחידה כמו"כ יש בנה"ב ג"כ כענין יחידה הגם שאינו מה שמקבל מבחי' יחידה ח"ה, אבל יש בו ג"כ כענין יחידה וכמ"ש מכפירים יחידתי כו', והיינו מה שממשיך עליו עול דרך ארץ ביותר שמקשר א"ע לעניני העולם כמו מו"מ וכה"ג למע' מהשכל וגם שלא ע"פ עונג, היינו שאינו מקבל ריוח כלל. והוא מצד תוקף ההתקשרו' שלמע' מן הטו"ד וזהו מ"ש מכפירים יחידתי, שכמו הכפירים כחם רב שהם בבחי' תגבורות החיות וכמ"כ בהנה"ב בחי' יחידה שבו הוא בחי' תוקף ההתקשרו' למעלה מן הטו"ד. ולכן הבקשה מכפירים יחידתי מפני שיש בחי' יחידה בנה"ב ג"כ. אך צ"ל הלא ידוע מאמרו"ל בבואה דבבואה לית להו, היינו בחי' יחידה, גם לפי מה שנת' ענין יחידה שהוא בחי' רצון יחיד הרי צ"ל שכנה"ב הוא ג"כ באופן כזה ואיך הוא אומר מכפירים לשון רבים. אך הענין הוא דזהו ההפרש בין יחידה דנה"א בין יחידה דנה"ב, שבבחי' יחידה דנפש האלקית אין בו התחלקו' כלל וכמ"ש ויחן ישראל נגד ההר כולם כאיש א' וכמ"ש וקבל היהודים את אשר החלו לעשות וקבל ל' יחיד, היינו מפני שלא הי' בהם התחלקות כלל שכל השנה עמדו במס"נ והי' בהם בחי' התגלו' יחי' שבנפש ומצד יחידה

לא יש התחלקו' כלל. והגם שיש התחלקו' בכחות הגלויים שלהם בהשגה ובאהוי"ר שלהם שאין דעותיהם שוות אבל בבחי' יחי' שבנפש כולם שווים וכמ"ש בס"ש ובשגם שכולן מתאימות המה (הוא אמר ובפרט שהנפשות מתאימות המה) שאין בהם בחי' התחלקות כלל. וכשם שבכללו' נשיי אין בהם התחלקות בבחי' היחידה שבהם כמו"כ בכל נפש בבחי' יחידה שבה אין בו התחלקות רצונו' רק רצון א' פשוט לבחי' עצמי' אוא"ס. משא"כ בהנה"ב שיש בו התחלקות אפי' בהרצון עצמו שבו הגם שהוא בבחי' תוקף הרצון שלמע' מן הטו"ד אבל יש בו התחלקות. ושרש הענין הוא דהנה נת"ל שבחי' יחידה הוא מה שמקבלת מבחי' יחידה בחי' עצמי' אוא"ס ולכן אין בו התחלקות כלל. וי"ל זה כמו עד"מ ההפרש שבין ההתקשרות התלמיד אל הרב להתקשרו' הבן אל האב, שבהתקשרו' התלמיד אל הרב אנו רואים שיש בו התחלקות ושינויים לפי שאין ההשפעה שווה בכל זמן. לפעמים הוא משפיע שכל השייך לבחי' חסד ולפעמים הוא משפיע שכל השייך לגבורה, וגם החילוקים שבין חיצוני' השכל לפנימי' השכל לפנימיות שבו, שלפעמים הוא משפיע רק בחי' חיצוני' השכל ולפעמים הוא משפיע בחי' עומק לפנימית השכל. הרי שיש התחלקות בההשפעה ולכן יש ג"כ התחלקות בהתקשרות של התלמי' מאחר שההתקשרות התלמיד הוא אל השפעת הרב ולכן יש בו ג"כ התחל' בהתקשרות הרצון שלו שלפעמים הוא רוצה בהשפעה זו ולפעמים בהשפעה אחרת. משא"כ בהתקשרות הבן אל האב שאין בו התחלקות כלל, והיינו מפני שההתקשרות שלו אינו מצד שמשפיע לו שמאכילו ומשקוהו רק מצד העצם שהוא עצם א', ולכן גם לאחר שנעשה למהות בפ"ע מ"מ יש בו התקשרו' עצמי' לאביו בחי' התקשרו' עצם בעצם, ולכן לא יש בו שינויים התחלקו' כשם שהעצם אין בו התחלקות כמו"כ גם בהתקשרות עצמי' אין בו התחלקות. וכמו"כ יובן למע' ההפרש בין הרצון שעפ"י טו"ד להרצון שלמע' מן הטו"ד, שהרצון שע"פ השכל יש בו התחלקות מאחר שהוא נולד מהשכל והשכל אינו תופס רק בהגילויים דאוא"ס ולא בבחי' עצמי' אוא"ס שכל עצם בלתי מתחלק ובלתי משתנה ולכן גם בהרצון שנתקח ממנו לא יש ג"כ בחי' התחלקו' ושינויים כלל משא"כ בהנה"ב שגם בבחי' הרצון עצמי' שלו יש ג"כ התחלקות שהרי הרצון שלו אינו רצון כלל רק רצון פרטי לאיזה תאוה פרטית וגם יש בו ריבוי הרצונות (ער וויל דא"ס, ער וויל דא"ס). והנה כל רצון שבו הוא בבחי' תוקף אבל יש בו ריבוי רצונות, וגם יש בו התחלקות המדרי' דאהוי"ר שלפעמים הוא עומד בתוקף האה' ולפעמים הוא באכוריות ויראה, הרי שיש בו התחלקות אהוי"ר. והיינו מפני שהנה"ב הוא בעצם מהות נפרד שאינו דומה להנה"א שמהותו הוא בבחי' ביטול והתאחדות לכן גם הרצון שבו הוא בחי' רצון יחידי שאין בו התחלקו'. משא"כ בהנה"ב ששרשו מבחי' תהו שהספי' דתהו הם בבחי' ענפין מתפרדין וגם מהות הנה"ב הוא מהות נפרד והרצון שלו הוא ג"כ לענינים נפרדים לכן יש בו התחלקות בהרצון שלו. וזהו מה שבבואה דבבואה לית להו היינו שאין זה אמית' הענין דיחי' מפני שיש בו התחלקות, וזהו מ"ש מכפירים ל' רבים כו'. ועפ"י יובן מ"ש משכני אחרין נרוצה, משכיני אחרין

קאי על הגילוי אוא"ס מלמע' שהי' בליל א' דפסח כמ"ש ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך אני ולא שרף שהוא בחי' הגילוי בעצמי' אוא"ס. וזה פועל המשיכה דנש"י בבחי' היחי' שבהם שזוה"ע האמונה פשוטה שהי' בהם שבזכות האמונה הפשוטה יצאו ממצרים כמא' מפני מה דומין הצדיקים בפני השכינה כנר בפני האבוקה שכמו שבהאור האבוקה נמשכים כל הניצוצים וכן הנרות להכליל בהאבוקה כמור"כ בהאור הגילוי דעצמו' אוא"ס נעשה המשיכה דנש"י להכליל ולדבק באוא"ס. רק שבמצרים הי' התגלות זו רק באמונה הפשוטה שהי' בהם. אמנם יכול להיות שיתגלה הבחי' הרצון עצמי לבחי' העצמי' כו' אך זהו רק בהנה"א בלבד כמ"ש בצאת ישראל ממצרים דווקא. והנה בכלל היציאה ממצרים נכלל ג"כ בשם מצרים וגבולים, וכמור"כ למע' כללות סדר השתל' נק' בשם מצרים וגבולים בחי' מ"ח צירופים אחרונים דש' אלקים דש' אלקים הוא מדת הצמצום וההסתר עד שברביבוי ההשתל' בבחי' מ"ח צירופים האחרונים הוא מעלים ומסתיר לגמרי. ובהיציאה ממצרים נכלל ג"כ היציאה מהמצרים וגבולים דכללות ס' השתל'. אך כ"ז הוא רק בהנה"א ולכן אומר ע"ז משכני בל' יחיד ונרוצה קאי על הבירור הנה"ב שבספה"ע. והנה בספה"ע נעשה הבירור גם בהעצמות דנה"ב אך מאחר שנת' שגם בהרצון עצמו שלו יש התחלקות לכן הוא אומר ל' רבים. ואח"כ הביאני המלך חדריו קאי על מ"ת. אמנם הכוונה במ"ש חדריו הוא על בחי' הגילוי דעצמות אוא"ס שהי' במ"ת והוא ע"ד מ"ש ויבוא יוסף החדרה כו' ומבו' בזה שהוא בחי' כמ"ש במסתרים תבכה נפשי כו' בחי' בתי גואי, וזהו ג"כ מ"ש חדריו היינו בחי' פנימי' ועצמי' אוא"ס. ועוד י"ל דהבאני המלך חדריו קאי על בחי' התו' שקודם הבירור שנותנת כח ועוז לברר. דהנה התו' נק' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב שמתיש כח הנה"ב ונותנת כח ועוז לברר את הנה"ב. וזהו"ע משאמרז"ל שהתינוק בבטן אמו מלמדים אותו כל התו' כו' בא מלאך וסטרן על פיו, דלכאוי א"מ מהר"ע שמלמדים אותו כו' מאחר ששוכת. אך הענין בזה הוא שהתו' נותנת כח ועוז שיוכל להיות הבירור דנה"ב ולכן מלמדים אותו בעוד בבטן האם קודם ההתלבש' בהגוף ונה"ב. ולכן אומר הביאני המלך כו' לשון עבר מפני שקאי על כח התו' שנותנת כח ועוז לברר את הנה"ב שהוא קודם הבירור עדיין ולכן אומר ל' עבר, וגם יחיד מפני שאינו שייך רק לנה"א בלבד ואח"כ נגילה ונשמחה בך ל' רבים שלאחר הבירור דנה"ב נעשה בו ג"כ ההתקשרו' לבחי' עצמי' אוא"ס ולכן הוא אומר ל' רבים. וזהו מ"ש משכני אחר"ך נרוצה משכני קאי על הגילוי אוא"ס מלמע' שפעל המשכה בנש"י. אך זהו רק בהנה"א בלבד ואח"כ נרוצה קאי על הבירור דנה"ב שבספה"ע. ונת"ל שבנה"ב גם בהעצמי שלו יש בחי' התחלקו' ולכן הוא אומר ל' רבים, ואח"כ הביאני כו' קאי על בחי' הגילוי דמ"ת. אמנם הכוונה הוא על בחי' העצמי' אוא"ס שהי' במ"ת, או דהביאני קאי על התו' שקודם הבירור שנותנת כח לברר ועי"ז נעשה ההתקשרות דנה"ב ג"כ וזהו נגילה ונשמחה בך כו'.

הוספה ה

— שיחות —

שמחת תורה — תרס"ח:

בפעודה בזאל הגדול *

נאך וואָס דען זי איז מוסתר וגעלם, און אהבת עולם דאָס איז דער פאל און מדרי' אהבה וואָס איז געווען בא אברהם אבינו ע"ה (נאָך ווערטער האָט דער רבי געזאָגט אין דעם ענין, מכח דעם וועלען מיר נאָך שפעטער ריידען) און דאָס איז מתאים (גלייכט זיך אויס) מיט דעם וואָס שטייט אין לקוטי תורה פ' בהעלותך וד"ה בהעלותך הא' דאי' שם דכעבודת ה' יש ב' מדריגות אהבה, הא' האהבה שהיא נמשכת כמים, והב' אהבה כרשפי אש, והנה אנו רואים בגשמיות דאש ומים הם הפכים זה מזה לגמרי, שנבדלים במהותם העצמי, וכן נבדלים בטבעיהם ועניניהם.

ב. דטבע וענין כל דבר הוא לפי מהותו דוקא, שמהות הדבר הוא הגורם והפועל טבעו וענינו ולכן מטבע הדבר אפשר לידע ולהשיג מהותו, דלפי שהטבע והענין הם תולדות המהות, וכל דבר שנבדל מזולתו במהותו מוכרח שיובדל גם בטבעו וענינו, וכמו באש ומים שמובדלים במהותם שהם מהותים נבדלים בלתי מתחברים מצד עצמם, והרכבתם הוא רק ברצון הבורא ויכולתו ית' שהוא מפליא לעשות, מקרב את הרחוקים וההפכים במהותם,

א. פריער וועל איך איך דערציילען א מעשה פון דעם רבי'ן (אדמו"ר הזקן) וואָס דאָס וועט זיין אַ הקדמה צו דעם וואָס איך וויל מיט אייך ריידען.

אַמאָל שמחת תורה האָט דער רבי אַזוי געזאָגט: עס איז דאָ ב' בחי' אהבה, צוויי אהבות, אהבה רבה און אהבת עולם, איז אהבה רבה האָט איטליכער איד, כל אחד ואחד מישראל האָט ער ביי זיך די מדרי' פון אהבה רבה, ואהבת עולם דאָס איז די מדרי' אהבה וואָס איז געווען בא אברהם אבינו ע"ה, יעמאָלט אין דער חסידות האָט דער רבי מבאר געווען די ב' אהבות אַט אַזוי ווי עס ווערט גירעדט אַפט אין חסידות, אַז אהבה רבה איז אַ אהבה הבלתי מוגבלת, און אהבת עולם איז אַ אהבה וואָס עפ"י טעם ודעת, איז דער פירוש עס איז אַ אהבה וואָס קומט דורך השגה והתבוננות, נאָך האָט דער רבי געזאָגט יעמולט, אַז אהבה רבה האָט יעדער איד, דכל אחד ואחד מישראל יש לו אהבה זאת.

1) ראה ביכ שיחת שמחת תרע"ו (סה"ש תורת שלום ע' 221).
*) גרסטה בטה"ש תורת שלום ע' 87 ואילך.

וכמו הנס דאלי' בהר הכרמל דהאש לחכה את המים, שהי' נס כפול, מה שהמים לא כיבו את האש, ועוד יותר שאש אכלה את המים כמו שהיא אוכלת שארי הענינים הבלתי מנגדים והפכים לחכה, כמו העצים והבשר (ומה שנאמר בזה נס כפול, לפי שהי' אש גלוי, ובכ"ז גם הוא הי' לפי ערך ומהות מקורו אש היסודי אשר המים אינם פועלים עליו הכיבוי, ועוד יותר כי האש אכלה את המים) אבל לפי הענין האמיתי שבהם הי' הפכים ומנגדים זה לזה, ולכן הי' ב' יסודות נבדלי' יסוד האש ויסוד המים, להיותם מהותים נבדלים לגמרי והפכים זה מזה (ענין ההפכי) אין הפירוש הפכים בפועל שהם מנגדים זה לזה אינו כן, דזה הכלל דמנגדים יכולים להיות רק במקום שהם עומדים בגילוי וואו עס איז דא גילוי דארטען קאן זיין התנגדות און הפכים זה לזה, אבער אין עצמות איז קיין התנגדות ניט שייך נמצא כמו כן באש ומים ההתנגדות הוא רק במקום שהם בגילוי, דהאש בגילוי והמים בגילוי אז הם מנגדים זל"ז, דהאש מתגבר על המים, והמים מכבה את האש, אבל ביסודם פ"י כשהם בהעלמם או אינם בהתנגדות גלוי' וכמו עד"מ ידוע דאש היסודי נמצא בצור החלמיש הרי נראה שאין הבדל בגילוי האש היסודי אם הוא מונח ביבשה לעולם, או שישרה במים, דגם בהיותו שורה בהמים, הרי המים לא יפעלו עליו מאומה, דגם בהיותו ביבשה לא יתגלה מעצמו כ"א דוקא ע"י אבן המכהו, או סיבה אחרת, ואם יהי' הסיבה ההיא בהיותו נשרה במים גם אז יתגלה ממנו האש, אך מובן היטיב דבגילוי האש, הנה בהיותו

מונח ביבשה או אפשר שיהי' לאש בוערת בלהב גדול, אם יזדמנו לו סיבות המאחזים את האש, ובהיותו מונח במים או תיכף בהגלות נגלות האש יכבה ע"י המים, דלפי שהאש היוצא מן האש היסודי הוא אש גלוי ובאש גלוי המים מכבי' אותו, אבל עכ"פ מזה הננו יודעים שאש היסודי נמצא בהצור גם בהיותו מונח בהמים, מבדלי' שנחלש כחו כלל, דלפי שאינו גלוי, וכל דבר שאינו גלוי אין לו התנגדות כלל, ונק' אש ומים הפכים ע"ש מהותם, שהם מהותים נבדלים והפכים זמ"ז לגמרי והבדלת מהותם והפכותם זל"ז יוכר יותר בטבעיהם ועניניהם, דשם אפשר להבין ולהכיר גודל ההבדל שביניהם, והוא מב' סיבות הא' הוא כנ"ל, דמהותים נבדלים בלתי הפכים זה לזה בגילוי ובפועל וכל דבר ודבר שבלתי יש לו הפכי אין ניכר מעלתו והבדלתו, וכמו צדיק תמים הי' בדורותיו דלפי שהי' אנשי דורו מושחתים ניכר מעלתו שהי' צדיק תמים, ולפירוש הדיעה הב' דדוקא בדורותיו הי' צדיק תמים ואלו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום, יובן יותר ענין זה, דמאחר שאנו באים לידי החלטה כזאת דמעלת כל דבר ניכר מהיפוכו הנה דוקא בדורותיו שהיו מושחתים ביותר, וכמ"ש כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, והוא הי' תמים, וכדאי' בזהר ר"פ נח דתמים הוא מאן דנטר ברית, לכן נק' צדיק תמים שהוכר מעלתו, אבל אלו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום, דלפי מדריגתו נטירת הברית לא הי' המנגד חזק כ"כ בעת ההיא, דבימי אברהם לא הי' העיקר בזנות כ"א בע"ז ונח שענינו הי' נטירת

מעלה שהיתה רבוצה ע"ג המזבח, וכמו"כ נס דקריעת ים סוף שנצבו כמו נד שנתקבצו המים במקומותיהם ועלו למעלה להיות כהר, שבטבעי המהותים יבדלו ויוכרו גם המהותים כ"א לפי מהותו ומדריגתו, דהטבע הוא תולדת המהות, עד שמן הטבע שלו אפשר לידע מהותו, וכן הענינים הם תולדת הטבע, (שהם תולדה שני מן המהות וכמשי"ת) וכמו ענין המים שהוא מדבק או מצמיח, או ענין האש שהוא מפרר ומכלה כל דבר, שהם ג"כ הפכים ומנגדים זל"ז, שגם בכל אלה אפשר להכיר את המהותים.

ג. ומ"מ יש הבדל גדול בין ההכרה בהמהות מכח ידיעת והשגת הטבע של המהות, וכן ההכרה בהמהות מכח ידיעת והשגת ענינו, דבידיעת הטבע שלו הרי אפשר להכיר את מהותו לאמיתות יותר מכמו הכרת המהות שבאה ע"י ידיעת ענינו ופרטיו, לפי שהטבע הוא תולדת המהות הבלתי קשורה בענינים שחוץ ממנה, והענינים תלויים (און עס ווענדזיך) גם בהדברים והסיבות שחוץ למהותו, ויובן זה עד"מ בהשמש, דמהותו הוא האור (דמהות הדבר הוא שמשמש ע"י הדבר שנברא בעולם, ועפ"י התורה אנו יודעים שעיקר בריאת השמש הוא להאיר על הארץ, וא"כ לפי"ז מובן דמהותו הוא אור) להאיר על הארץ ולדרים עלי, וטבעו לחמם, דהרי אנו רואין דבעת תקיפת זריחת השמש או החום גדול מאד, וענין השמש הוא מה שמצמיח וכמ"ש ממגד תבואות שמש, הרי לפי הנ"ל הנה מטבע המהות אנו מכירים ומשיגים יותר את המהות, משא"כ מענינו אי אפשר להכיר כ"כ מהותו,

הברית נק' תמים לפי דורותיו הרע שבדורותיו, ואברהם נק' צדיק תמים בעת היות דורו, שהיו פרוצים בעבודה זרה, ולכן שהי' עיקר ענין עבודתו ביחוד האלקות (באלקות) בעולם להמשיך אורו למטה, ולהכירו בין הבריות, נק' תמים על מעלתו שניכר מעלתו ומדריגתו באנשי דורו דוקא שהם היו מושחתים במדרי' הוה, וע"י שפלות מהותם ומדריגתם הוכרה מעלת רוממות מדריגת אברהם, והוא לפי הנ"ל דמעלת כל דבר ניכר מהיפוכו (אבל אינו היפוך ממש שזה מנגד לזה כמו אש ומים גלויים שמנגדים זל"ז בפועל), והב' (והוא העיקר) שאי אפשר להכיר ענין המהות, מהות איז זייער שווער צו דערקענען, דמהות הדבר הוא עצמית הדבר שעומד למע' עדין מכל התפשטות וגילויי כלל והוא דבר המופשט מחומר וגם מצורה, והוא רק עצמיות הדבר ונקודת נפשו, ובמה שיפול ההכרה, ומכ"ש ענין ההשגה הוא דוקא בהתפשטות והגילוי שלו, ובזה אפשר להכיר המהות ממש, והתפשטות וגילוי המהות הוא טבעי המהות ההוא, וגם מענינו (אך עניני המהות הם רחוקים יותר מן העצם מכמו טבעיו שהם קרובים יותר וכמשי"ת ההבדל לקמן) אפשר להכירם, דבמדריגות האלו ניכרים יותר, דלהיות גם הטבעיות והענינים מתחלפים ומשתנים לפי מדריגת מקורם הוא המהות, (וכמו אש ומים שהם מהותיים נבדלים) לכן גם טבעיהם ועניניהם מתחלפים, והם מנגדים זה לזה ממש, דטבע המים הוא שירד מגבוה לנמוך דוקא, וטבע האש הוא בהיפך שעולה מתתא לעילא דוקא, דטבע האש הוא העולה למעלה, ולכן הוי נס באש של

השמש מקלקל, ומ"מ הוי הצמיחה אחד מעניני השמש, אלא שהוא תלוי גם בדברים שחוץ לעצמו, עד שלפ"ע הענינים ההם הנה לפעמים הוא מועיל, ולפעמים מקלקל, והוא לפי דהוי הענין הצמיחה שבשמש ענין ולא טבע, והוא בריחוק מן המהות ביותר, דהן אמת שגם הטבע רחוק מן המהות, ומ"מ אינו כמו ריחוק הענין מן המהות, דריחוק הטבע הוי ריחוק בערך, דמהות השמש הוא בכל מקום, פי' דמהות השמש הוא האור כנ"ל הוא מאיר בכל מקום, בלי שום הבדל כלל, אם בהיכלי מלך ובתים מלאים כל טוב שאור וניצוציו נופלים על חפצים יקרים ונקיים שמפארים את אור השמש, או במקומות המטונפות והאשפתות, דלפי שלעצם השמש אין דבר המעלים ולגבי השמש שניהם שוות כו', אבל בטבע השמש הוא החום יש הבדל בין מקומות הקרים למקומות החמים כו' ומ"מ גם שם מגיע, אבל הענין הוא מתחלף לגמרי וכנ"ל שתלוי בהדברים שחוץ לעצמו כו', הרי מובן היטיב דיש הבדל גדול בהכרת המהות אם ע"י הטבע או ע"י הענין דהוי רחוק מן המהות לגמרי ומ"מ הבדלת המהותים (בענינים נבדלי' כמו אש ומים) הרי גם ע"י הענינים אפשר להכירו, וכנ"ל דבלא טבע וענין אי אפשר להכיר כלל, וכמו שהוא באש ומים בגשמיות, כמו"כ הרי יובן גם ברוחניות דאש ומים שהם הפכים זמ"ז לגמרי, והם מהותיים נבדלים, וכמו"כ הם נבדלים בטבעיהם ועניניהם (וכמשי"ת אי"ת) והם ב' בחי' אהבה, הא' אהבה כמים והב' היא האהבה כרשפי אש דוקא.

והוא פשוט לפי שהטבע הוא קרוב יותר ומתאים עם המהות מכמו שיתאים ענינו של הדבר עם המהות, והסיבה להבדל הזה (שבין טבע לענין) דבהטבע אין הדברים שבוחוץ לעצם פועל מאומה, ובעניני המהות אפשר שיפעלו גם דברים שחוץ להעצם, ולכן הענין מתרחק מן המהות, ולא בנקל מן הענין להכיר את המהות, ע"י אמצעית ענינו נכיר רק חיצוניות המהות, משא"כ ע"י הטבע אפשר להכיר אמיתת המהות ממש, וכמו עד"מ בהשמש שיש בו ג' ענינים הנ"ל, מהותו טבעו וענינו, מהותו אור, טבעו חום, ענינו להצמיח, הרי אנו רואין דהטבע יש לו שייכות אל המהות, והוא מעין המהות וכמו שהמהות הוא לעולם דלעולם השמש מאיר, ואפילו ביום המעונן, שהעננים מכסים על השמש, ומ"מ גם אז מאיר אורו, כמו"כ הוא בטבעו, דגם ביום המעונן הוא תוקף החום, וכמאמר יומא דעיבא כולא שמשא כו', וכמו שאין דבר המעלים ומונע את המהות, כמו"כ אין דבר המונע את הטבע, וכמו עד"מ העננים שהם אינם פועלים שום דבר על המהות שהוא האור, כמו"כ אינם פועלים על הטבע שהוא החום, והוא לפי הנ"ל שאין דברים חיצונים שיפעלו על הטבע, לפי שהטבע הוא בקירוב אל המהות, משא"כ בענין השמש שהו תלוי גם בענינים שחוץ להעצם, וכמו עד"מ בענין השמש שהוא מצמיח, וכמ"ש ממגד תבואות שמש, ומ"מ הנה אנו רואין דיש מה שהשמש מכלה ושוּרף, דלאו בכל הפרטים השמש מצמיח, פי' שיש דברים שהשמש מביא תועלת רבה ונפלאה, ויש

לאהבה לה' הפי' הוא שע"י עניני העולם דוקא בא לידי דביקות והתקשרות כו' ובאמת הנה באהבת עולם גופא ישנם ב' בחי' ומדריגות אהבה אלו, ישנה בחי' אהבה הנמשכת כמים בבחי' גילוי באתעדל"ע, וישנה בחי' אהבה שהיא כרשפי אש שהיא בבחי' אתעדל"ת שכל הדביקות וההתקשרות הוא מעניני העולם דוקא, מתתא לעילא, דמדבר התחתון עולה ומתדבק בהעלה יותר, וכן במדרי' גבוה יותר עד רום המעלות כו'.

ה. וביאור ענין זה הוא דהנה אי' בספר הבהיר שיש ע"ס מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, (א"ל תלמידיו, רבינו) מלמעלה למטה ידענו (לפי שביאר להם הרב בארוכה כדאי' בפרדס שער מלמטלמ"ע פ"ד) מלמטה למע' לא ידענו, ושאל הרב וכי לאו חדא הוא (פי' האם יש הפרש בין מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, דמאחר שביאר להם בארוכה ענין הארת האור מלמעלה למטה, ולמה אומרים מלמטה למעלה לא ידענו) הושיבו תלמידיו שיש הפרש גדול דמלמעלה למטה יורד האור במרוצה גדולה, משא"כ מלמטלמ"ע, דאינו דומה היורד מן ההר להעולה כו' דהיורד יורד במרוצה והעולה יש לו כמה מניעות ועיכובים כו' (והאריך בפרדס הנ"ל בביאור הענין) והמוכן משם כי ענין הע"ס מלמעלה למטה ומלמטה למעלה הוא בהע"ס עצמן, שכל ספירה מקבלת מהספירה שלמעלה ממנה וכן היא משפעת שפעת אורה להספירה שלמעלה ממנה, וכדפירש בפרדס שם עפ"י הוהר פ' ויצא יעו"ש, וכן אי' בע"ה שער מ"ן ומ"ד פט"ו דבכל ספירה וספירה עצמה יש

ד. והנה מהות האהבה ועיקרה הוא הדביקות וההתקשרות, ובעבודת ה' באהבה היינו בהתקשרות ודביקות זו הרי יש בה ב' מדריגות, והוא אהבה כמים ואהבה כרשפי אש, דהנה כתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, שהאדם דלמטה נעשה בדמות צלם האדם העליון שעל הכסא, דכל המדריגות שישנם באדם העליון הם גם באדם התחתון, דהוא לפי שעיקר התהוות האדם הוא להמשיך גילוי אלקות למטה, ומשו"ז הוא כלול מכל המדרי' שלמעלה, והוא כלול מן העליונים ותחתונים כדאי' ברש"י ע"פ (בראשית ב' ד') ויפת באפיו נשמת חיים, עשאו מן התחתונים ומן העליונים גוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים, דתחלה הרי בריאת הגוף בכדי שיהי' כלי לקבלת אור הנפש, והנפש שהיא הנשמה היא בדוגמ' העליונים דכל המדרי' כמו שהם למעלה כמו"כ הם באדם למטה בנשמתו המאיר בגופו והעיקר הוא שיאיר אור נפשו בגופו ממש, לברר גופו וחלקו בעולם כו', ולפי שהאדם נעשה בצלם ודמות שלמעלה לכן ביכולתו להדבק בו יתברך בתכלית הדביקות, והדביקות וההתקשרות הוא גילוי אור האהבה, ובדביקות זו יש ב' מדריגות שהם ב' מיני אהבה הנ"ל האהבה כמים, שנמשכה מלמעלה וכמו שטבע המים יורדים מגבוה לנמוך, כמו"כ הרי אהבה זו היא טבעית שיורדת מלמעלה ומתלבשת בגוף האדם, והיא בחי' האה"ר, ויש בחי' אהבה כרשפי אש שנעשה ע"י עבודת האדם מעצמו והוא בחי' אהבת עולם, אהבה הבאה ע"י העולם דוקא, דכשרואה ונותן אל לבו כל עניני העולם ופירטיהם כו' מזה בא

אצלו האהבה ביותר, לפי שכל האהבה הוא מעניני העולם, ועשׂו נקראת אהבת עולם כי נלקחה מבחי' עולם מקום וזמן איך שהם בטלים אליו ית' ונק' ממטה למע' לפי שהוא עבודת האדם פולחנא דרחימותא ממדריגה למדריגה, היינו שממדריגה התחתונה עולה להשיג את המדריגה העליונה ממנה והיא היתה מדתו של אברהם אבינו ע"ה שדוקא מעניני העולם בא לידי דביקות והתקשרות בבחי' אוא"ס ב"ה, ומעשה אבות סימן לבנים שזאת הירושה הנחיל לבניו אחריו להיות באפשרית האדם להשיג בחי' זו, וזהו דכתי' הלוך ונסוע הנגבה דהלך ממדריגה למדריגה מתחתון לעליון עד שהגיע לרום המדריגות להיות בבחי' אברהם אהבי, בתכלית הדביקות וההתקשרות באוא"ס ב"ה, דהנה ארז"ל בן ג' שנה הכיר אברהם את בורא, שבאברהם אע"ה הי' בבחי' הכרה, ער האט דערקאנט אלקות, וידוע דהכרה הוא בבחי' פנימיות דוקא כו', דלהיות שאברהם הגיע עד המעלה והמדריגה היותר עליונה ונפלאה כו', ודוקא בבחי' אהבת עולם, אהבה הבאה בהעולם ועניניו דוקא, וכמו"כ הוא בכל אחד ואחד שיכול להגיע ע"י ריבוי עבודה לבחי' אהבה הזאת וכמאמר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותיי, שיש בכח כל א' וא' להגיע לזה, דהרי כל א' משיג את העולם ועניניו, ומאחר שמבין את עניני העולם הרי מזה יכול להגיע לבחי' האהבה בדביקות והתקשרות היותר נפלאה, דלהיות כללי' בריאת והתהוות העולמות הוא

בה בחי' אור ישר ואור חוזר ובע"ס דאו"ת המל' הוא בחי' כתר, דכתי' (ויקרא כב, לב) העשירי יהי' קודש לה' וידוע דאין הכוונה מצד המנין לבד, אלא שיש בחי' במל' שמצד בחי' זו ראוי' להקרא בשם כתר והוא בחי' המעלה והמדריגה שישנה בהסוף על הראש המתפשט כו' וכמו שהוא בהספירות למע' כמו כן הוא בנפש האדם למטה, דבכל כח וכח יש בו ספירות שהוא גילוי אורות המתפשטי' ומאירים, אמנם יש בהם ב' מדריגות והוא בסדר ההמשכה מלמעלה למטה, והעלאה מלמטה למעלה, דהרי עיקר כוונת וסדר הספירות למעלה הוא בשביל האדם למטה, שכל אלו המדרי' מועילים ומסייעים בכוונת יצירת האדם ותכלית היותו והיות ירידת הנשמה לעולם התחתון, והם ב' בחי' ומדרי' אהבה הנ"ל הא' הוא בחי' אהבה כרשפי אש, והב' אהבה הנמשכת כמים, והוא בחי' אהבה רבה, ואהבת עולם, אהבה רבה הוא בבחי' המשכה וגילוי מלמעלה למטה, דכל נשמה יש לה אהבה לאלקות, פי' שיש לה דביקות והתקשרות באלקים חיים, ואהבה זאת לגודל מעלתה היא נמצאת בהנשמה והנפש גם בעת שהיא יורדת להתלבש בגוף ונה"ב, אלא שזאת היא פעולת הגוף שהיא מתעלמת ומסתרת מאד כו', ונשארת בבחי' העלם והסתר, משא"כ האהבה הב' שהיא אהבת עולם היא בגילוי, פי' שאין עלי' העלמות והסתרים כלל, דקשה מאד עד שבאים למדריגת אהבה זאת, אבל לאחר שבא אלי' (היינו למדריגתה) היא אינה קשה כלל, דבאהבה זו כל עניני העולם מועילים לזה, פי' דכל מה שמבין יותר בעניני העולם הרי ע"י יתגדל ויתרחב

התאחדות הנבראים בכורא ית'), און דאָס גופא, דעם הרגש, דעם דערהער פילט ער אין עניני העולם גופא (והרגש אלקי זה הוא מרגיש בעניני העולם גופא), לפי שע"י (היינו ע"י עניני העולם) בא לכללית אהבה זאת, ולכן נקראת אהבה זו בשם אהבת עולם, כי נלקחה מעניני העולם, ממקום וזמן הגשמי כו'.

ז. והנה מהות האהבה בכללותה נת"ל שהוא ענין הדביקות וההתקשרות, וטבע האהבה הוא השקידה ותוקן הרצון, וכמו שאנו רואים בגשמיות במי שהוא אוהב את חבירו הנה תמיד חושב אודות אוהבו, ושמח בכל הטוב לחבירו, ועצב מכל אשר יקרה ח"ו את חבירו, עד אשר לפעמים ירגיש בהערך הטוב של חבירו או בשמחתו גם כאשר בלתי נודע לו, כאשר קשור אתו עמו יחדיו, וכל עניני חבירו הם עניניו ונוגעים לו כאשר נוגעים לזולתו הוא חבירו, ואחת הוא עוסק שוקד תמיד על האהבה ומשתדל להשיג דרכים ועצות איך לאהוב את חבירו ולהשיג אהבתו אליו, לעשות רצונו ולדבקה בו, וכל אשר נתקרבים זל"ז יותר, יותר יתגדל אצלם הרצון להתקרב ולהתיחד, דכל מה שמתחזק יותר הקשר ומתקרבים יותר זל"ז הרי מרגישים עוד יותר החסרון שעוד חסר להם מה, וואָס אלץ מער דער קירוב פילט זיך אלץ מער דער חסרון אז עס פעלט נאָך, ורצון ותשוקה זאת פועלת למצוא עוד ענינים ודרכים אשר יתקרב לבכם עוד זל"ז, ולאות על אמיתת האהבה הוא אשר כל אשר ישיג עוד ענין ועוד ענין, שהוא חושב אשר בענין זה ירוה רצונו וימלא

בכדי שע"ז יתגדל ויתקדש שמו ית' בבחי' אהבה ודביקות כו'.

ואו. אך באופני זאת האהבה יש ב' מדריגות, הא' הוא בחי' אהבה הנמשכת כמים שהוא ע"י העבודה דתורה, והב' הוא בחי' אהבה כרשפי אש, שהוא ע"י העבודה דתפלה, וידוע ההפרש בין תורה ותפלה, דתורה הוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה ותפלה הוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע וכטבע האש שעולה למעלה דוקא אך הוא בהתפשטות והתרחבות גדולה ביותר, אמנם ההתפשטות אינו מצ"ע כ"א ע"י העצים או פתילה האוחזים את האש, וכמו כן הוא בעבודת התפלה הוא ברשפי אש ותוקף גדול אלא שצריך עוד ענינים שהם אוחזים את אש האהבה, והוא ענין ההתבוננות שצריך להיות בעת התפלה, אבל בתורה הוא בבחי' עבודה כמים דטבע המים שהם מתפשטים ומתרחבים מצד עצמם שלא ע"י סיבה חיצונית כלל, רק שצריך להיות להם מקום פנוי להתקבץ כו' שבאמת הרי יש מעלה זיתרון בטבע המים שאין צריכים סיבה חיצונית כלל, ובטבע המים שפורצים גדר, ועושים חפירה לעצמם, שגם את הארץ הקשה הם נוקבים ועושים מקום לעצמם כו' דזהו ההפרש כללי בין ב' בחי' אהבה הבאה ע"י עבודה דתפלה, ואהבה שנמשכת כמים הוא בחי' אהבה הבאה ע"י העבודה דתורה, וב' מדריגות אלו הוא במדרי' אהבת עולם, היינו בעניני העולם, ומעניני העולם הפירוש הוא וואָס פון עניני העולם דוקא קאָן ער דערהערען די צוגיטראַגענקייט פון נבראים צו בורא (שמעניני עולם דוקא יכול להרגיש

הדברים האלו הוא מתקרב לא־ל חי, לחזות בנועם ה', ובגלל זאת הוא עושה, אבל כשעושה זאת הרי עוד תגדל תשוקתו וחפצו במאד מאד אלף פעמים מאשר ה' בתחלה, באשר כל אשר מתקרב יותר, יותר יתגדל אצלו האהבה והתשוקה שהוא הדביקות וההתקשרות, וזהו אמיתת מדריגת מהות אהבה שהיא הדביקות כו' וכנ"ל.

ח. ומה מובן דטבעי האהבה ה"ה בקירוב אל מהות, וכנ"ל בהמשל דטבעי הדבר ה"ה בקירוב אל מהות הדבר, אשר הטבע הוא מעין המהות, כמו"כ יובן זאת במוחש בענין זה דטבעי האהבה ה"ה בקירוב אל המהות ממש, דהרי מהות האהבה הוא הדביקות וההתקשרות, וגם טבעי האהבה הוא מעין מקורם הוא המהות, שהרי תמיד הוא חושב מחשבות ומחפש דרכים איך לבוא אל המהות הוא מקורם, ועוד זאת דכמו שבהמהות הרי לעולם לא יתקרב כלל, אדרבה שמעת לעת יתחזק אצלו הדביקות וההתקשרות כמו"כ הוא ג"כ במדריגת טבעי האהבה שהיא מעין המהות וכנ"ל בהמשל והנמשל כו', וזהו ענין טבעי האהבה תוקף התשוקה והרצון לבוא לבחינת המהות הוא הדביקות וההתקשרות כו', וכן יש עניני האהבה שהם הסיבות אל הטבע, דהטבע הוא תולדת המהות, והענינים הם הסיבות אל הטבע, וגם הם נאצלים ומשתלשלים מן המהות, אבל הם בבחי' תולדה נבדלת, וכנ"ל בענין אש ומים, וענינו האהבה הוא ענין ההתבוננות דענינו הוא ההסתכלות החזקה בעמקות הענין, ער קוקט זיך צו צו די טיפקייט פון דעם שכל, כמו שהוא במוחו וכה

חפץ לבבו בגילוי האהבה, וחושב הוא אשר בזה ימלא נפשו, באמת עוד יצמא נפשו או ביותר, והוא כמו ששופכין שמן על האש שהשופך חושב אשר בזה יכבה האש ובאמת הרי בזה עוד יתגדל האש ביותר עד מאד, אלף פעמים מאשר ה' בתחלה, והוא האות האמיתי על האהבה שהוא הדביקות וההתקשרות, עד אשר באמת לאוהבים נאמנים כל אשר עושה א' לחבירו גם בענינים נפשים ממש (שלאיש אחר גדמה שהוא דבר הנמנע לעשות איש לחבירו באופן כזה) ומ"מ עפ"י האמת הנה כל אלה הפעלים והמעשים הוא כאין ממש, וכשחק מאונים נחשבים לגבי האהבה האמיתית, עד אשר אם יתן איש את נפשו ממש בעד אוהבו האמיתי, גם בזה עוד לא הגיע למעלת האהבה האמיתית דבכל פועל שעושה (גם בענין היותר געלה) הנה בהכרח שירגיש בזה שעוד לא הגיע להמדרי' הדרושה להיות, עס איז נאך אלץ ווייניג לגבי ווי מען דארף וכמשל הנ"ל בשמן על האש, וככל המשל הזה יובן בענין האהבה לאלקות אשר טבע האוהב הוא לשקוד תמיד על האהבה, היינו שתמיד אצלו תוקף הרצון ותשוקה גדולה עד למאד לאהוב את ה' באהבה אמיתית, ובכל עת הוא חושב ומהרהר בזה איך ומה יעשה למען יתקרב יותר אל האהוב הוא הקב"ה, וכל אשר עושה גם דברים היותר גדולים אצלו לקטנות יחשב, אשר בכל עת הוא יודע שכל ענין מעשיו ופעולותיו המה אין ואפס קצה ממש כפי האפשרי, ומרבה בעבודת ה' בגופו ונפשו ויגיעת נפש ובשר, ובאמת הרי כוונתו הוא לרוות צמאונו שהוא הקירוב לאלקות, אשר ע"י

הנמשכה מלמעלמ"ט, ותפלה הוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, וב' מדריגות אלו הוא באהבת עולם, דנת"ל פי' ענין אהבת עולם שהוא אהבה הנעשית ע"י העולם דוקא וכל עניניו כנ"ל, דהנה זה ודאי תפלה היא שייכה בעולם דוקא, (מצד ב' טעמים) הא' תפלה הוא מל' התחברות כידוע, וזה שייך דוקא בעולם, דלאחר שנתהווה עולם הזה גשמי, ונראה לנפרד ויש בבחי' מציאות, דוקא במדרי' כזו שייך תפלה שהוא התחברות, היינו היחוד שפועלים הביטול בעולם שנראה וניכר האמת כמו שהוא דאתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנברא העולם בשוה ממש, והב' דידוע תפלה הוא במדת המל' דוקא, וכמ"ש ואני תפלה, ובריאת והתהוות העולמות הוא מבחי' מל' דוקא וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, וידוע דדיבור הוא בחי' מל', וכתוב מל' מלכות כל עולמים, דכל עולמים התהוותם וחיותם וקיומם הוא מבחי' מל' כזו, נמצא תפלה שייכה אל העולם, ולכן כל עניני העולם נזכרים בתפלה בפסוד"ו, עד שכל פסוד"ו הוא מספר בשבח הבורא ית' מהתהוות עניני העולם וסדר חיותם או צמיחתם וקיומם וביטולם אל מקורם המהווה הוא בחי' עצמות אוא"ס ב"ה, וכדכתי' ואתה מחי' את כולם, דאתה הוא בחי' עצמות ממש כידוע, הרי מכ"ז מובן היטב תפלה שייכה אל העולם דוקא, ובאמת הרי אפילו תורה הוא ג"כ שייכה אל העולם דוקא, דהרי התורה נתנה למטה דוקא, דהמלאכים שבקשו תורה באמרו אשר תנה הודך על השמים הרי לא ניתנה להם, ועיקר בריאת העולם הי' בשביל התורה וכמאמר בראשית בשביל התורה שנק'

תבונתו עדיין, ולעמוד עליו הרבה, שאינו ממחר ואינו אץ להעשיר בחכמתו להבין תיכף, (כי בקל יאבד כל עשרו אם אינו על יסודות אמיתים והיסוד השכלי האמיתי הוא) והוא מה שמתבונן, ומסתכל בעומק שכלו וכח תבונתו עד אשר מבין הענין על בוריו בכל חלקיו ופרטיו ממש, מבלי להשאיר מאומה בהענין ההוא מה שאינו מעמיק דעתו בו כזו, והעיקר הוא ההתיישבות, ניט גיהילטקייט, וכל מה שמאריך יותר, יותר משיג את הענין לאמיתתו כזו, וזהו"ע ג' מדרי' יש באהבה, מהותה הוא הדביקות וההתקשרות, טבעה תוקף הרצון והתשוקה, ענינה ריבוי ואריכות ההתבוננות בעומק ובלי שום חפזון כלל.

ט. והנה מצד המהות הרי אי אפשר להשיג הבדל האהבות הנ"ל מה שהיא נמשלת כמים, ומה שהיא נמשלת כאש, וכנ"ל דאש ומים הגם שהם הפכים זל"ז, הרי הפכיותם הוא רק הבדלת מהותם, מה שנבדלים זה מזה במהותם העצמי ולהכיר את המהות קשה מאד כנ"ל ורק ההכרה היא מן הטבע, ובפרט מן הענין וכנ"ל, אמנם בענין האהבה הנה ג' מדריגות הנ"ל הוא בשוה הן בבחי' אהבה שנמשכת כמים והן בבחי' אהבה שהיא בבחי' רשפי אש כזו רק שההבדל ביניהם הוא הבדל המהות, וכנ"ל דבע"ס יש בבחי' מלמעלמ"ט, ויש בבחי' מלמטלמ"ע כזו והוא הוא ההפרש בין בחי' אהבה כמים שהוא בחי' המשכה וגילוי מלמעלמ"ט ואהבה שהיא כרשפי אש הוא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע כזו ונת"ל שהו"ע ההפרש שבין תורה לתפלה דתורה הוא בבחי'

הכרה, וההכרה הזאת הכיר בעניני העולם דוקא וכנ"ל וזהו"ע אהבת עולם אהבה דביקות והתקשרות באלקות שבא ע"י העולם ועניניו כו' כ"ז הוא לפי המבואר בלקו"ת במדרי' אהבת עולם בהיותו נעלה, אבל בכללי' ענין אהבת עולם הוא בחי' האהבה שבאה ע"י ההשגה וההתבוננות דוקא. דמובן דג"ו הוא כנ"ל לפי שבעניני העולם נופל ענין ההשגה כו' והוא בחי' אהבה שעפ"י טעם ודעת כו' שג"ו הוא בכלל אהבת עולם, והיא מדרי' היותר תחתונה באהבת עולם, ומ"מ זה מתאים עם המדרי' העליונות שבאהבת עולם כפי המבואר בלקו"ת (כו' הגה"ה כפי המובן מהענין, ועל אמיתת הענין צריכים ראיית ההרגש כו' כנ"ל) נאך אין לקו"ת רעדט ער דאס העכער היינו מצד הרצון של המדות שהוא בחי' פנימיות המדות (וכנ"ל שהוא ענין נעלה ביותר כו') וואס עס איז מובן אז בא אברהם אבינו ע"ה איז טאקע גיווען די אהבה אין העכסטן פאל וואס עס קאן נאך זיין, און כמו כן איז דאס בכל עובדי ה', וואס די אהבה זייערע איז בבחי' אהבת עולם דוקא, ער האט אן גיכאפט אברהם'ען זיין מדריגת אהבה, און זיין עבודה, אבער באמת איז דאס אזוי בכלל בא עובדי הוי' אז די אהבה זייערע איז בבחי' אהבת עולם, (אי"י, ווארום דאס מוז דאך אזוי זיין, דהרי עיקר כוונת בריאת והתהוות העולם הוא בשביל היחוד לייחד מלכותו ית' להמשיך אורו למטה דוקא ואז נעשה העלי' בעולמות כו', נמצא עבדי ה' שהם העובדים עיקר עבודתם הוא בעניני העולם דוקא כו' שכל אחד ואחד צריך להשתדל במדרי'

ראשית, וכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקת שמים וארץ לא שמתי כו', ולכן ע"י ב' ענינים אלו דתורה ותפלה אפשר לבוא לידי העיקר ותכלית הכוונה בעניני העולם, והוא לבוא לידי בחי' אהבת עולם, היינו להתקשר ולהתדבק בו ית' על ידי עניני העולם דוקא כו'.

יוד. והנה כל מדרי' מב' מדריגות אלו, יש בהם ב' מדרי' עליון ותחתון שהם ב' מדרי' שישנם בנפש האדם בעבודתו, העבודה שעפ"י המדות, והעבודה שעפ"י הרצון שהוא מקור המדות, וכמו עד"מ בעבודה שבתפלה לעורר את האהבה ישנה בחי' עבודה שעפ"י המדות, מה שעוסק בתפלתו לעורר את לבו לאהבה את ה' באהבה ברשפי אש, אמנם כללית האהבה הוא בבחי' מדות בלבד, והגם דלגבי דידן הוי גם מדרי' הזאת נעלי' וגבוה ביותר, וצריכים יגיעה רבה בזאת העבודה, אבל באמת הרי יש עוד מדרי' נעלי' מזה והוא העבודה שעפ"י הרצון שהוא בחי' פנימיות המדות כו', וכמו"כ הוא בתורה ג"כ שישנה עבודה שעפ"י המדות היינו שלומד תורה מפני הנועם והעריבות השכלי שבה, ונק' רק בחי' מדות, אבל יש עוד מדרי' נעלית מזה והוא לימוד התורה מפני שהיא חכמתו ורצונו ית' שהיא מדרי' היותר נעלית, וב' בחי' אלו הוא בכל א' מב' אהבות הנ"ל, דב' אהבות הנ"ל הוא רק בבחי' אהבת עולם, ועבודה שעפ"י הרצון בלימוד ההלכות שבתורה הוא המדרי' היותר גבוה, וזאת היתה מדרי' אברהם אבינו ע"ה, וזה שארז"ל בן ג' שנה הכיר אברהם את בוראו, שבא לכלל

דבר טוב בקירוב, או בהעדרו בריחוק, צריך לצייר בנפשו ולהרגיש אופן הטוב שבגללו יחפון בקירוב הדבר או ההרגש באופן הלא טוב אשר בסיבתו ימנע א"ע מזה, וז"ש כי כאשר מרגיש את הענין או שייך גם להתעוררות המדות כו' כנ"ל) וואס אויף פועל זיין התעוררות המדות מוז מען טאקע אפולע האַרעווען ביגיעת בשר, וואס דאָס דאָרף טאָקע גיווערען זמן א שעה גדולה, פריער דאָרף מען פשוט גוט פאַרשטיין דעם ענין ובפרט מרגיש זיין דעם ענין מוז מען האַבען יגיעת נפש ויגיעת בשר, איז דער פירוש יגיעת בשר או עס מוז טאָקע גיווערען א משך זמן א שעה גדולה, וואָרום מען מוז צו דעם האַבען א אַרט און צייט, במקום וזמן ממש, וואָס דאָס איז אלץ יגיעת בשר, און אויך דאָרף מען יגיעת נפש או מען דאָרף אפולע האַרעוואַניע אין דער השגה ובפרט אין דעם ענין גופא ניש יוצא זיין מיט השגה אליין מען מוז טאָקע מרגיש זיין, און מען קאָן ניש פאַרטיג זיין פאר דער צייט און אז מען ווערט יע פאַרטיג, איז באמת איז דאָס נאָך ניש פאַרטיג, ניש מיט איין קוועץ פון שכל איז מען פאַרטיג מיט דער השגה, ניש דאָס איז נאָך השגה און אפילו די וואָס האַבען גוטע חושים און זיינען שוין יע משיג עפעס, איז ניש מיט השגה אליין איז מען יוצא, נאָך ניש מיט דעם אליין קאָן מען בלייבען, דער עיקר איז גאָר און מען זאָל מרגיש זיין דעם ענין, וואָס יעמאַלט אז מען איז מרגיש האָט דאָס א שייכות צו אים, עס פועל'ט עפעס דאָך אויף זיך, און דערפון, פון דער התעוררות כללי

אהבה זו בכדי שע"י יושלם כוונת המכוון הכורא ית' שחפץ בבריאת והתהוות העולם כו' והיא עבודה רבה עד מאד, ואינו בנקל כלל אדרבא היא עבודה ויגיעה רבה, ובשביל זה דוקא היא נעלית ביותר כו').

יא. וביאור הענין הוא דהנה די אהבה וואָס אברהם אבינו האָט גיהאָט (שהוא בחי' אהבת עולם) איז דאָס א אהבה וואָס זי קומט דורך א ריבוי יגיעה, בכדי או מען זאל צוקומען צו דער מדריגה אהבה מוז מען האַבען א ריבוי יגיעה, מען דאָרף אפולע האַרעווען בהשגה והתבוננות, טאָקע משיג זיין דעם ענין גוט, וואָס די הקדמה ראשונה צו די אלע מדריגות איז, וואָס פריער דאַרפמען טאָקע לערנען און פאַרשטיין, און נאָכדעם אז מען פאַרשטייט שוים דעם ענין בכללית, דאַרפמען ערשט נאָכדעם האַרעווען אין השגה והתבוננות אויף משיג צו זיין דעם ענין, און נאָך מער מען דאָרף טאָהע מרגיש זיין דעם ענין, וואָס יעמאַלט דוקא האָט דאָס שוין א שייכות צו זיך און עס איז שייכות צו התעוררות המדות (א"י, וי"ל דב' העניני' שיש בשכל, השגה והרגש, השגה הוא שפועל שנוגע לו הענין, וכנראה במוחש שכל הענינים שמשיגים אותם בכי טוב או הרי הענינים נחלקים כמוחו ותכונתו, ותמיד הם עומדים בהתעוררות, ביז ער קאָן גאָר אויף דערויף ניש פאַרנעסן כלל, דהשגה היא הפועל קירוב לעצמו, והרגש פועלת גם התעוררות המדות, שזה (התעוררות המדות) אינו בא בהשגה לבד, כ"א בהרגש דוקא, ולכן אנו רואין דבכדי שיחפץ אדם באיזה

שאהוי"ר שעפ"י טעם ודעת הם המצטרפים לקיום המצות, וואס זיי זיינען גרפין לפרחא אויף מעלה זיין מעשה המצות, און כמו"כ בכדי מקיים זיין את המצוה בפר"מ, ובפרט אין דעם ענין פון סור מרע, וואס אויף דעם איז מחוייב כל אחד ואחד מישראל לייגע את עצמו בכדי צוקומען צו א אהבה וואס עפ"י טעם ודעת שע"י הוא הציווי דלאהבה את ה' אלקיך אָדער דער ציווי פון ואהבת את ה' כו' אלץ אויף דער אהבה וואס עפ"י טעם ודעת, וואס צו דער פאל און מדרי' אהבה קאָן מען צוקומען דורך יגיעה און אויף דערוף איז דער ציווי פון מייגע זיין זיך בכדי צו צוקומען צו דער אהבה וכמ"ש בסש"ב (חנוך קטן) שהציווי שנצטוינו על אהבה הוא על האהבה שע"פ טעם ודעת, נאָר אז מען האָרעוועט אין השגה גופא אויף מרגיש זיין דעם ענין, און מען איז מרגיש יעמאָלט איז שוין בהכרח אז עס זאָל פועל זיין א התעוררות אין מדות אויך, ווילע מדות מיט הרגש איז דאָס בחי' עו"ע, די עילה איז מכריח דעם עלול, וכידוע ההפרש בין בריאת יש מאין להשתלשלות עילה ועלול, דהאין אינו מכריח את היש, (ולכן גם בהיש אינו ניכר כ"כ האין שמהוהו, שהרי ע"ז צריכים עבודה, בכדי להכיר את האין האלקי המלוּבש בהיש דעולם כו') אבל בהשתלשלות עילה ועלול הרי העילה מכריח את העלול, ולכן בהעלול ניכר עילתו המכריחו ומחייב אותו כו', און כמו"כ איז אין מדות און הרגש וואס זיי זיינען בבחי' עו"ע, איז ממילא אז מען קומט שוין צו צו א פאל הרגש יעמאָלט ווערט שוין ממילא א

וועט זיין א התעוררות פרטי, דאָס הייסט התעוררות המדות צי א התעוררות במדת אהבה אָדער אין התעוררות במדת היראה, וואס די התעוררות פרטי פון מדת אהוי"ר איז תלוי אין דער התבוננות, צי אויב עס איז גיווען א התבוננות וואס איז נוגע צו מדת האהבה איז דאָס מעורר א אהבה צו אלקות, אויב ער האָט זיך מתבונן גיווען אין א ענין וואס רירט אָן מדת היראה איז דאָס מעורר א יראה, און אז ער ווערט יע נתעורר אין א מדה הן אין מדת האהבה און הן אין מדת היראה יעמולט פילט ער שוין א חיות אין קיום המצות און א יוקר אין דעם, ער פילט די טייערקיט, באַ אים איז יקר דער ענין פון קיום המצות און ער פילט א טיפען חיות אין דעם, וואס פון התעוררות מדת היראה ווערט ער א סור מרע בתכלית מיט א אַפגיפרעגטקייט און אַפגיטרעגטקייט ער האָט בפר"מ צו דערצו קיין שייכות ניט, וואס בכלל זה איז דער ענין פון קדש עצמך במותר לך, וואס ער זאָל זיך פורש זיין מן המותרות און ער זאָל זיך מספיק זיין מיט דעם וואס עס איז מוכרח, און דאָס אויך זאָל זיין שלא למלאות תאוות נפשו רק בכונה לש"ש, וכמ"ש בתניא'

3) לכאורה צ"ע ממ"ש בתניא פט"ז ופי"ט שגם דו"ר טבעים הם גרפין לפרחא, אלא שכנראה לא בא לשלול כאן, אלא אה"ר העולה מאלי' שהיא עבודת מתנה, אבל דו"ר טבעים הג"ל נק' ג"כ אהוי"ר שע"ס טו"ד, כיון שצריך להתבוננות כדי לעוררן (כמ"ש שם פכ"ה, ספלי"ה, ספלי"ט, פמ"א ועוד), וגם בחנוך קטן מחלק אהבה לשני מינים אה"ר ואהבה שע"י התבוננות, עיי"ש כי שייך לכאן.

עס איז דאָ אַ מציאות יש נאָר
 ער איז בטל. אַוועק גילייגט צו דער
 זאָך וואָס העכער איז כו', און וויילע
 ער איז נאָך ניט נשתנה בעצם מהותו,
 דערפאר מוז מען האַבען עבודה בכל
 יום ויום איז היינט אַז ער האָט
 גידאווענט און אין דאווענען האָט ער
 זיך מתבונן געווען, און ער האָט די
 השגה צוגיבראכט צו אַ הרגש אלקי,
 יעמולט איז אין משך היום אַז עס
 איז אים פאַרגעקומען אַ ענין גשמי
 האָט ער אים טאַקע ניט געוואַלט
 (וויילע ער האָט מעורר געווען את
 אהבה דורך דער התבוננות, און ער
 האָט מרגיש געווען דער אור אלקי)
 ומ"מ אויב ער וועט מאַרגען ניט
 דאווענען (מיט א התבוננות און עומק
 ההשגה) אויב עס וועט אים קומען אַ
 דבר גשמי וועט ער דאָס געוויס
 וועלען, וויילע דער אמת איז דאָך אַז
 דער עצם מהות זיינער איז דאָך ניט
 נשתנה געוואָרען כלל, ממילא מוז
 מען אַלע טאַג האַבען עבודה, וואָרום
 די אהבה וואָס עפ"י טעם ודעת (דאָס
 הייסט די מדרי' פון אהבת עולם
 כו') איז אַ אהבה וואָס בהדרגה, די
 אהבה מאַנט ניט אויף אַז ער זאָל
 טאַקע קיין שום שייכות האַבען צו
 עניני העולם, נאָר דאָס מאַנט אויף
 אַז ער זאָל שייך זיין צו קיום התורה
 ומצות, ומ"מ האַלט ער נאָך בא עניני
 העולם אויך, און דערפאַר מוז זיך
 יעדערער מייגע זיין אין דער התבוננות
 בכדי צו קומען צו דער אהבה, און
 דאָס איז די בחי' ומדרי' אהבה פון
 אברהם אבינו ע"ה וואָס ער האָט אַ
 ריבוי יגיעה געהאַט אויף דער אהבה
 און דערפאַר רופט מען אים אברהם
 אהבי, וויילע ער האָט גיהאָרעוועט

התעוררות אין מדות כו', נאָר קודם
 כל מוז מען זיך מייגע זיין אין השגה
 און פון השגה מיט א אמת (דאָס
 הייסט אז ער האָט א הרגש אין
 דעם ענין) קומט מען צו צו אַ
 התעוררות אין מדות.

יב. נאָר דער אמת איז אפילו אַז
 עס איז שוין יע פאַראַנען די אהבה
 פון אהבת עולם, מ"מ איז דאָס נאָך
 אויך מער נישט ווי בבחי' כפי' והכרח,
 אָבער עס איז נאָך ניט קיין שינוי
 אין עצם מהות, אַז ער זאָל טאַקע
 נשתנה ווערען בעצם מהותו, אַז ער
 זאָל טאַקע נישט שייך זיין צו אלע
 ענינים גשמיים, וואָרום עס איז ניט
 גלייך די התגלות פון אהבת עולם
 צו דער התגלות פון אהר', וואָרום
 ווען טאַקע אז די אהבה רבה שטייט
 בהתגלות יעמולט איז זי טאַקע פועל
 אַ שינוי בעצם מהותו לגמרי, אַז ער
 איז יעמולט ניט שייך צו עניני עולם
 כלל, משא"כ באַ דער מדריגה פון
 אהבת עולם ווערט ניט נשתנה מהותו
 כלל, וכדאי' בתניא (פ"י) שדוקא צדיק
 גמור הוא ממאס ברע ושונאו בתכלית
 השנאה, אבל צדיק שאינו גמור אינו
 מואס ברע בתכלית, און מכח וועמען
 מ'רעדט דאָ איז אַ מדריגה וואָס נאָך
 גידעריגער אפילו פון בחי' צדיק
 שאינו גמור, פארשטייט מען גאַנץ גוט
 אז ער איז נאָך ניט נשתנה געוואָרען
 בעצם מהותו כלל, אַז ער זאָל ניט
 האַבען קיין שייכות צו וועלט, וואָס
 דען צו וועלט באמת האָט ער יע אַ
 שייכות, נאָר אין די התפשטות זיינע
 אין מחשבה דיבור ומעשה לאַזט ער
 ניט די התפשטות פון נה"ב, און
 דערפאַר רופט מען דאָס ביטול היש,

שנוגע לו טובת הזולת, אלא שכ"ז הוא רק להשלמת מהותו העצמי ער זאל ווערען מער מהות, אדער עכ"פ וויילע אים פאסט ניט אנדערש, א משכיל מוז טראכטען מכה דעם זולת, און דערפאר טוען זיי דאס, ניט וויילע דער אנדערער פארנעמט אים טאקע באמת, מצד טבע הטוב להיטיב, אדער וויילע אט אזוי איז שכלו מחייב, ער טוט דאס מער ניט וויילע א משכיל דארף אזוי טאן, וואס דאס איז באמת גדר ההשכלה, וואס דער וואס איז א משכיל אמיתי דער טוט דאס טאקע מצד דעם עצם ענין, בא אים מאַנט זיך דאס אויף, די עצם רייכקייט און ריינקייט פון שכל מאַנט אז דער אנדערער דארף זיין זייער טייער, וואס דער אמת איז אַ הרגש הזולת, מרגיש זיין דעם אנדערען איז דאס אַ פרט פון שכל אַמיתי, און אויך דאס איז אַ הוראה אַז דער וואס טוט דאס מיט אַ אמת, איז אַ סימן אַז דער האָט עפעס אופגעטאָן מיט זיין השכלה, און די השכלה זיינע איז אַ אמת, והראי' אַז ער האָט אין זיך דעם כח פון מרגיש זיין את הזולת, וואָס דער הרגש מרגיש זיין את הזולת דאָס איז אַ פרט פון דעם כלל פון שכל, איז דער וואָס האָט דעם כלל, ממילא האָט ער דעם פרט, נאָך דער פרט איז ניט מוכרח ער זאל נאָך תיכף זיין, מ'מוז נאָך צו דער צו האַבען עבודה האַרעווען, וכמשי"ת, אַבער דאָס איז געוויס אַז מיט דעם פרט ווערט מען נאָך ניט קיין משכיל, און בפרט די וואָס טוען דאָס מצד וויילע דאָס איז דער גדר פון השכלה, און זיי ווילען זיין משכילים דערפאר טוען

אויף דער אהבה און אזוי איז בכלל בא עובדי הוי' איז פאראנען די אהבה פון אהבת עולם, דער פירוש איז עובדי הוי' קומען צו צו דער אהבה פון אהבת עולם כו', און דער אמת איז אַז מ'דארף זיין אַ עובד הוי' האַרעווען אויף צו צוקומען צו דער אהבה פון אהבת עולם, וואָס צו דער מדרי' און בחי' אהבה קאָן מען יע צוקומען דורך יגיעה און השגה והתבוננות ובפרט אַז ער קומט צו צו אַ השגה טובה, דאָס הייסט אַז ער קומט צו צו דעם הרגש אלקי וואָס אין דער השגה וואָס יעמולט האָט די השגה אַ שייכות צו אים, אז עס איז פועל אויף אלע זיינע ענינים, אַז די ענינים זיינע זאלען אויך זיין כפי אופן די השגה, יג. (אי"י, דוהו בכלל ההפרש בין חכמי חכמת האמת ובין חכמי שארי החכמות, דחכמי שארי החכמות הרי הם ג"כ משיגים את החכמה ואור המושכל מאיר בהם, שהאמת הוא דמי שיש לו נגיעה בחכמה, הרי אז גם מדותיו בהכרח שישתנו לטוב, ויהי' רחמן וחסדן, מרגיש את הזולת, וחפץ להיטיב לו, דמאחר שיש לו שייכות אל החכמה והמושכל בהכרח שיהי' מובדל מעט מן החומרי, ולהיות כן אז אפשר להרגיש את הזולת כו', הנה מצד האמת הי' צריך להיות כן גם בחכמי שארי החכמות, ומ"מ במוחש הגנו רואים שאינו כן, דהגם שמרגישים את הזולת, אבל הוא בהרגש עצמי, ער פילט זיך פאר אַ מציאות און אַ מהות, און וויילע ער פילט זיך פאר אַ זאך ממילא איז ער יענעם מטיב וכו', אים פאסט גאָר ניט אנדערש, הרי מובן דגם הרגש זה אינו אמיתי כלל מצד העצם, מה

אלץ בא חכמי חכמת האלקית, משא"כ חכמי שארי החכמות הרי אנו רואים שהם יקרים בעיני עצמם, שמחשבים את עצמם לחכמים, ואנשים גדולים ומייקרים את עצמם מאד, האלטען זיך זייער טייער, ומתיחסים בחכמתם, עד שהם היפך האמת לגמרי, ומהפכים את הכוונה לגמרי, דהאמת הוא מי שיש לו שייכות אל החכמה צ"ל בבחי' ביטול ושפלות כנ"ל, שמזה גופא מובן גודל ההפרש בין ב' סוגי חכמה אלו כנ"ל, וכמבואר באריכות בד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא מ"ה, ובד"ה קמתי אני לפתוח ש"ת דשנת תרס"ו, וזהו מה שעיקר הכוונה הוא שכל העניני' גם הגשמיים יהיו כפי אופן ההשגה, ויילע אין דער השגה איז דאך פאראן הרגש אויך, ווארום דער עיקר ענין ההשגה איז דאך דער הרגש אלקי כנ"ל איז ממילא אז ער קומט טאקע צו צו א הרגש אלקי אין דער השגה יעמולט איז אלע זיינע ענינים זיינען זיך מתנהג נאך דער השגה און הרגש אלקי, וואס די מדרי' און בחי' איז גאר דא בא חכמי חכמת האלקית כו', ולכן נק' בשם עובדי הוי' דוקא, דהנה כתי' כי שמש ומגן הוי' אלקים כו' וידוע הפי' בזה, דהוי' ואלקים הוא כמשל המגן שהוא נרתק אל השמש ומכסה על רוב אורו, דהגם דכל אור וזיו המאיר לארץ ולדרים עלי, וכן כל הסגולות שישנה בהשמש, הוא דוקא בשמש עצמו, והשמש הוא מאיר ע"י הנרתק, ושכאמת הרי הנרתק הוא טובה גדולה, דמן השמש שלא ע"י נרתק אי אפשר לקבל, ודוקא ע"י הנרתק או יכולים לקבל אורו וחומו, ואם הי' השמש מאיר בעצמו הי' ריבוי אור וחום כו', וכמו"כ הוא בשם

זיי דאס, אבער ניט וויילע דער עצם שכל מאנט בא זיי דאס אויף, משא"כ בחכמי חכמת האמת שאצלם הרי עצם הדבר הוא כן, בא זיי איז טאקע דער כלל פון שכל מאנט אויף דעם פרט פון הרגש הזולת, והאמת הוא לפי שחלוקים הם מאד, וויילע די חכמות זיינען זייער ווייט איינע פון די אנדערע, עס האט גאר כלל קיין ערך ניט די שארי חכמות, אפילו די העכסטע לגבי די איידעלקייט און די רייכקייט פון חכמת האלקי, און דער הבדל זעט זיך אן אין די חכמים, וואס זיינען זיך עוסק אין די חכמות, דערפאר זעהן מיר אז חכמים פון חכמת האלקי זיינען בעצם מענטשען וואס האבען א הרגש, און זיי זיינען בא זיך גארנישט כמו במשה ואהרן דכתיב בהו ונחנו מה, וואס מ"ה איז ביטול, זיי האבען ביי זיך קיין שום בעטרעף גיהאט, וויילע זיי האבען דערהערט די רייכקייט און הויכקייט פון שכל אלקי און חכמה אלקית, האט דאס אויף זיי געווירקט אז זיי האבען בא זיך קיין בעטרעף גיהאט, און וויבאלד אז מ'האט בא זיך קיין באטרעף ניט מוז שוין דער אנדערער נוגע זיין, און יעמאלט א מ'ווערט ביי זיך אן די אייגענע טייערקייט איז א סימן אז דער מושכל וואס ער ליגט אין מושכלות פועל'ט אויף אים, ביז ער ווערט שוין אליין א שכלי או אלע ענינים זיינע, זיינען ווי עס בעדארף זיין און וואס אלץ מער ער ווערט שייכות צו איידעלקייט פון שכל ווערט ער אלץ בא זיך אן דעם מהות עצמי, ביז ער האט בא זיך גאר קיין בעטרעף ניט, און ער איז כשיריים ומותרות בפועל ממש, נאר דאס איז

ענין אלקי וואָס עס איז דאָ אין דער השגה כו', וואָס די כוונה העקרית פון דעם הרגש איז בכדי צו צוקומען צו אַ התעוררות האהבה כו', אַזעלכע איז פאַראַן אַ מעט מן המעט וואָס טוען אַזוי און האַלטען דערביי, וואָרום דאָס איז דאָך טאַקע באמת אַ יגיע רבה אויף צוקומען צו דער אהבה הן צו דער אהבה וואָס עס ווערט מצד ההרגש וואָס ער איז מרגיש דעם ענין אלקי (איז דער פירוש ער דערהערט דעם אלקות וואָס דאָ איז דאָ, נאָר ווי איז דער אלקות — העכער ווי אין הלבשה כלל, ד. ה. ער דערהערט די געטליכקייט וואָס אין דברים הגשמיים, נאָר ווי דער אלקות איז מובדל פון די אַלע ענינים, און מיט דער הבדלה גופא איז ער זי מחי'), והן די אהבה וואָס ווערט מצד די התקשרות צו דער השגה והתבוננות, וואָס אין דער מדר' איז ער טאַקע אויך מרגיש דעם ענין אלקי נאָר ווי איז דער הרגש זיינער, אין די געטליכקייט וואָס איז אַנגיטאָהן אין לבושי השגה כו' היינו אין דעם אלקות וואָס איז זיך מתלבש כביכול אין א פנימיות אין גבראים כו' וכידוע אז עס איז דאָ צוויי (ב') אופנים אין התבוננות, וואָס דער עצם ענין פון התבוננות איז התקשרות צוגעבונדענקייט מיט הרגש (מיט געפיל) איז פאַראַן אַ צוגעבונדענקייט צו דעם עצם ענין אלקי, וואָס ער פילט די עצם רייכקייט פון אלקות, וואָס דאָס איז די עבודה פון פנימיות המוחין, און עס איז פאַראַן אַ צוגעבונדענקייט (התבוננות) צו דער השגה, וואָס ער פילט דעם דבר המושג ווי ער איז קשור ודבוק אין געטליכקייט, און יעמולט הערט ער

הוי' ואלקים, דהבריאה הוי' ע"י שם הוי' וזהו הוי' לשון מהוה, אמנם ההתהוות הוא בכח ולא בפועל, וההתהוות בפועל הוא ע"י שם אלקים, וזהו בראשית ברא אלקים, בכדי שיהי' בחי' ברא בפועל הוא ע"י שם אלקים דוקא, אמנם לפי האמת הרי שם אלקים אינו מעלים ומסתיר כלל על שם הוי', וע"י עבודה בקיום התורה ומצות הרי יכול להרגיש את האור האלקי דשם הוי' כו', וזהו שנק' עובדי הוי' שהם עובדים בכדי להרגיש איך כי הוי' הוא האלקים, דהעיקר הוא שם הוי' רק שבא ע"י ההתלבשות דשם אלקים כו', ולזה יגיע האדם ע"י העבודה דתו"מ שהם דוקא בעניני' גשמיים, כמו תפילין ציצית זכו' וכן התורה נתלבשה בעניני' גשמיים, דההלכות הם בעניני' ושכלי' גשמיים בדיני שותפות מעסקים גשמיים זכו', וזהו עובדי הוי' שע"י עבודתם הם מגיעים להשיג את גילוי שם הוי', וואָס אין עבודה קומט דאָס דורך עבודה ויגיעה אין התבוננות והשגה, ובהשגה גופא הוא העבודה להרגיש את הענין, שע"י ההרגש הוא בא לידי פועל טוב, שכל הענינים הגשמיים שלו מתנהגים כפי אופן ההשגה כו', אַז אַלע זיינע ענינים החומרים והגשמיים זאָלען אויך זיין כפי אופן ההשגה).

יד. וואָס דער אמת איז לא רבים יחכמו בזה, עס איז ניט פאַראַנען קיין פולע וואָס האַלטען דערביי, אַזעלכע וואָס זאָלען טאַקע האַרעווען אין השגה והתבוננות מיט אַ שטיקל אמת, און בפרט האַרעווען אין דער השגה גופא אויף מרגיש צו זיין דעם

בענין הבריאה דשמים וכמ"ש הבעש"ט ז"ל לעולם ה' דברך נצב בשמים, דמאמר ה' הוא החיות שבהשמים, וזה הוא קיומו כו', וכמו"כ ההתבוננות וההשגה בכל הענינים האלו הוא בבחי' קירוב דוקא, משא"כ כשמתבונן בענינים שלמעלה מההשגה הרי ההשגה הוא רק בהפלאה, וחס אין השגה דערהערט ער גארניט דעם ענין, וכל התעסקותו הוא רק להרגיש איך שבהשגה אינו מורגש כלל דבר זה, שבהשגת החיוב הרי הוא מרגיש את האלקות, אמנם הרגשתו הוא בלבושי ההשגה דוקא, משא"כ בהשגת השלילה ה"ה מרגיש איך שהאלקות הוא מובדל מכל זה לגמרי, וכל מה שנרגש בהשגה הוא רק הארה דהארה שאינו בערך לגבי העצמות כלל, שבוה יובן גם כאן, אך באמת י"ל דכאן אפשר לבאר באופן אחר והוא דיש ב' מדרי' בהשגת החיוב גופא, דהנה השגה הוא ההתקשרות והדביקות אל הדבר המושג, וחס ער פאר איינציקט זיך מיט דעם דבר המושג ממש, שההתאחדות הוא ההרגשה מה שמרגיש את הדבר המושג, והנה בהרגש זה יש ב' מדרי' הא' הוא ההרגש מה שמרגיש את החיות בהדבר המושג, ער פילט אן דער דבר המושג אט א חיות און ער פילט דעם חיות, גאר וואו פילט ער דעם חיות אין דעם דבר המושג דוקא, און פאר אן גאך א מדרי' וחס ער פילט דעם עצם החיות פון דעם דבר המושג, איז אמת בכדי צוצוקומען אויף להרגיש את החיות של הדבר המושג הוא ע"י אמצעית הבנת והשגת דבר המושג, אבל כל זה הוא עד אשר יגיע ויעלה לידי הרגש זה, אבל לאחר

אויך געטליכקייט נאר וחס דען ער הערט דאס ווי דאס איז זיך מתלבש אין לבושי השגה דוקא.

טו. (אי"י, וביאור הענין הוא דהנה ידוע (בדי' לך תרס"ו) דיש ב' מיני השגה, השגת החיוב והשגת השלילה, השגת החיוב הוא שמשיג עצם הדבר איך ומה הוא, והשגת השלילה הוא שעצם הדבר א"א להשיג כ"א מה שאפשר לו לשלול מזה הענינים שבדבר המושג דשם (בהמדרי' שמשגיגה ע"י השלילה) אינם שייכים ענינים כאלו, דהשגת החיוב שייך בדי' בהארה האלקית המתלבשת בעולמות להיות שזוהו רק ההארה לבד ומתמצצם ומתלבש בעולמות (במדרי' כו) שייך (לומר) בזה ענין ההשגה לידע את הדבר איך ומה הוא וכמו מבשרי אחזה אלקה כו', אבל באוא"ס שלמע' מהתלבשות בעולמות אינו שייך ענין השגה ממש כ"א השגת השלילה מה שביכלתו לשלול שהענינים שבהארה שמושג אינו שייך לומר באוא"ס שמופלא מעולמות כו' והו"ע השגת ההפלאה שמשגיג איך שאוא"ס מופלא מעולמות וע"י השלילה הוא משיג איכות ואופן ההפלאה מאחר ששולל הענינים שבהארה מאוא"ס המופלא, הרי הוא משיג ע"י שלילה זאת איכות ההפלאה דאוא"ס עד שיכול להיות קצת הכרה בעצם הדבר המופלא כו', והנה עפ"י השקפה הראשונה הנה אפשר להבין ע"י הסבר זה גם כאן, בענין ב' בחי' שבהשגה, דבהשגת החיוב הרי הוא מרגיש את הענין האלקי, אמנם אופן הרגשתו הוא ע"י לבושי השגה דוקא, וכמו עד"מ כשמתבונן באיזה ענין גשמי, וכמו

אַרָאָפּ אין הלבשה פון לבושי השגה, וואָס יעמולט פילט ער דעם אור המושכל בעצמו, וואָס דער הרגש איז שוין אין דעם עצם השכל ממש בין ער קאָן פאַרשטיין די הטיי שכלית בכלל, בכלל וואָס פאַר אַ הטיי שכלית דער חכם וואָס האָט משיג גיווען דעם ענין וואָס ער לערנט איצטער, איז ער אויך צוגעקומען דורך השגה, מ"מ דאָ הערט ער דאָך דעם אור המופלא ווי ער איז בעצמו, וואָס ער האָט גאָר קיין שייכות ניט צו השגה, ומ"מ ב' המדרי' הוא השגת החיוב, דגם במדרי' הב' הוא השגת החיוב, שהרי ע"י השגה דוקא בא לזה, וכמו"כ הוא בעבודה דכשמתבונן בתפלה בענין בריאת והתהוות הנבראים, ואיך שכולם עיקר התהוותם וקיומם הוא מפני שאתה מחי' את כולם, שבהשגה זו הרי ישנו ב' בחי' ומדרי' הא' הוא ההשגה שמרגיש את החיות אלקי כמו שהוא נמצא בכל נברא ממש, והב' הוא שמרגיש את האור האלקי כמו שהוא מובדל מגדר וערך אור להחיות כו' שבד"כ הם ב' מדרי' באוא"ס ב"ה, אור דממכ"ע והוא האור האלקי המחי' את הנבראים בבחי' קירוב דוקא, והב' הוא בחי' אור הסוכ"ע דגם ממנו נמשך חיות אל העולמות והנבראים, אמנם גילוי זה הוא בבחי' מקיף דוקא שאינו מאיר ומתגלה בפנימיות כלל.

(והתפרש שבין מדרי' הב' שבהשגת החיוב שהיא מדרי' נעלית, ובין מדרי' השגת השלילה, דלכאורה הרי אין ההבדל גדול כ"כ, דמדרי' הב' מהשגת החיוב היא מדרי' גבוה ונעלית כ"כ, עד אשר ירגיש אור המופלא שהוא

שהגיע לזה אז הוא שוכח לגמרי על הדבר המושג, נמצא דבמדרי' זאת הרי הדבר המושג הוא רק הסיבה שהביאה דבר זה, היינו הרגש, אבל לא שהרגשתו הוא בדבר המושג כלל, ולפעמים יכול להיות שאינו בערך כלל הדבר המושג לגבי הפלאת רוממות האור שמשיג על ידי הסיבה הזאת, ויש לבאר זה כמו עד"מ א' שלומד איזה ענין, שהענין ההוא יש בו ריבוי חיות, ואור מופלא, ותחלה לומד הענין בהשגה כדי להבין הדבר על בוריו עם ריבוי פרטיו ועניניו, ואח"כ לאחר שהוא יודע את הענין מתחיל לחשוב בהמושכל, ואז הוא מרגיש את האור המופלא שבו, שמרגיש עומק המושכל שבזה, והנעימות ועריבות המושכל עד להפליא, ובכל זה כל ההרגש הזה הוא בהשגה הזאת דוקא אין דער השגה גופא פילט ער די גרויסקייט און הפלאת האור, בין אַלע העכסטע השגות איז נאָר אַלץ אין דער השגה גופא, עד אשר יכול להיות ריבוי אור כזה שכל פרטי ההשגה מאירים ומבהיקים מריבוי האור המופלא כי טוב לו, והנה בהשגה הזאת הן אמת שמרגיש את האור והחיות המופלא בכל זאת הוא מרגיש כל זה בההשגה גופא, היינו בלבושי ההשגה כו' ויש לפעמים השגה שהיא רק סיבה אל גילוי אור, והרגש ההוא הוא מופלא לגמרי עד שגם הסיבה אינה בערך אלי' כלל, והוא כמו עד"מ באדם כשהוא לומד איזה ענין לתכליתו ומבינו על בוריו, וע"י ריבוי היגיעה הוא בא לידי הרגש את המושכל, היינו שמרגיש את עצם השכל, די עצם רייכקייט פון שכל, ווי ער איז נאָך קודם ער קומט

לכו לחמו בלחמי, וכתבי ותורתך בתוך מעי שהתורה נכנסת בפנימיות דוקא, לבוש הוא בחי' מעשה המצות והוא בחי' מקיף שאינו מאיר בפנימיות ממש כמו התו' שעלי' ארוז"ל המאור שבה מחזיר למוטב, שאין כן בקיום המצות, ואדרבא בבחי' מקיף יכולים לפעול מאד, ומ"מ הוא רק מקיף ולא פנימי כלל, ובכ"ז יש לו שייכות אל הפנימי דלפ"ע ידיעתו בתורה (שהיא בחי' פנימי) כן תהי' עבודתו בקיום המצות וזהו שארוז"ל ולא עם הארץ חסיד, דעם הארץ הוא מי שאינו יודע את התורה, וזה שאינו יכול ללמוד נק' עם הארץ, ומי שהוא עם הארץ אי אפשר שיהי' חסיד, דחסיד הוא מי שזהיר בקיום המצות כהלכתו ובהידור (וכדאי' בתוספתא פ"ג דפאה, מעשה בחסיד אחד ששכח עומר בתוך שדהו ואמר לבנו צא והקריב עלי פר לעולה ופר לשלמים, א"ל אבא מה ראית לשמוח בשמחת מצוה זו מכל המצות שבתורה, א"ל כל מצות שכתו' נתן המקום לדעתינו, זו שלא לדעתנו שאילו עשינוהו ברצון לפני המקום לא באת מצוה זו לידינו, ולכן שמח מאד בזאת המצוה, והביא ב' קרבנות ע"ז ועש"ז נק' חסיד, לפי שהוא ערב ונעים ויקר לו קיום המצוה בהידור, ומפני שקיים המצוה כתיקונה הביא קרבן לה') אבל מי שהוא ע"ה ואינו יודע פרטי ההלכות אינו יכול לקיים המצוה בהידור וכתיקונה ואינו נק' חסיד, דלפ"ע הידיעה בתו' כן הוא קיום המצות, והגם דמצות הוא בחי' מקיף ותורה הוא בחי' פנימיות, ומ"מ הוא מקיף בזה שהוא לפ"ע הפנימי דוקא, לפי שיש שייכות המקיף אל פנימי זה, והוא כמו עד"מ הלבוש הגם שהוא

למעלה מעלה מהדבר המושג, וא"כ הרי זה לא רחוק מהשגת השלילה, אמנם הנה באמת יש הבדל גדול ביניהם, דבהשגת השלילה הרי כל מה שמשיג יותר הוא משיג שדבר זה שרוצה להשיג אי אפשר להשיגו, דכל השגתו הוא רק בזה שכל הענינים שישנם בהדבר המושג אין מהם אפי' אחד מני אלף בהדבר הבלתי מושג עד אשר בא לידי החלטה כי הוא ענין אחר לגמרי, משא"כ בהמדרי' הב' דהשגת החיוב, אם שהיא מדרי' גבוה ונעלית מאד מ"מ הרי בא להרגשתה ע"י אמצעות ההשגה שע"ז שהשיג בכי טוב את הדבר המושג והבינו לתכליתו, הנה ע"ז הוא בא להרגיש גם את האור המופלא שהוא למעלה הרבה מהדבר המושג, ומאחר שהדבר המושג היא אמצעי לזה, הרי בהכרח לומר דהאור המופלא יש לו עכ"פ שייכות אל הדבר המושג, רק דשייכותו הוא רק בבחי' מקיף ובריחוק, משא"כ בהשגת השלילה דשם אין לו שום שייכות כלל זה לזה, והראי' דכל אשר ישיג יותר את הדבר המושג, הרי הוא מרגיש יותר הפלאת האור הבלתי מושג כו'.

(וביאור הענין ובקצרה), הנה יש ג' מדריגות מזון לבוש בית, דמזון הוא פנימי, שנכנס בפנימיות בהאדם עד שנתהפך ונעשה כדמו ובשרו ממש, לבוש הוא מקיף, ואינו מתאחד עם האדם כלל, ומ"מ הוא מקיף הקרוב, שהלבוש צריך להיות לפי גודל ומדת מי שלובשו, ובית הוא ג"כ מקיף אבל הוא מקיף הרחוק, וכמו"כ ישנם ג' ענינים אלו בעבודה בנפש האדם, התו' היא נקראת מזון וכמ"ש

הוא רק באלו שהם יודעים זה מצד הנסיון, היינו העוסקים בקיום המצות עם הרגש, והעוסקים בעבודה שבלב שבתפלה עם התבוננו' טובה ועמוקה, ושרש הענין הוא דהנה ידוע דבסוכ"ע יש ב' מדרי', הא' הוא בחי' גילוי אור שלפ"ע אור הממלא, ונק' סובב לפי שמאיר ומתגלה רק בבחי' מקיף, והוא הסובב של המדרי' ההיא דוקא, והמדרי' הב' שבגילוי אור הסובב שהוא בחי' סובב ממש, שהוא מובדל ומופלא לגמרי, (וזהו שרש ההפרש שבין מדרי' הב' שבהשגת החיוב להשגת השלילה כו'), והן אמת שע"י ההשגה הוא בא להרגיש את גילוי המקיף, אָבער ער הערט דאָך דאָס ניט אין דער השגה, וואָרום צו דער השגה האָט דאָס ניט קיין שייכות, משא"כ בבחי' ממכ"ע וואָס דאָס דערהערט ער דעם גילוי אין לבושי השגה ממש, אין דעם השגה גופא דערהערט ער דעם חיות פון דער השגה שהוא בחי' האור האלקי שבהשגה, אבל הוא מרגישו בלבושי ההשגה גופא, הרי שעיקר ההרגש הוא בהשגה, רק שבהשגה הוא מרגיש את כח האלקי שבה אבל במדרי' הא' הוא מרגיש בחינת ומדריגת האלקות כמו שהוא למעלה עדיין מהשגה כלל, וכאן הוא מרגיש את האור האלקי כמו שהוא מלוּבש בלבושי ההשגה כו').

טז. אמנם לפי האמת איז אויף ביידע אופנים דאָרף מען האָבען א ריבוי יגיעה, גענוג איז דער אַנדער אופן אויך, אדרבה, אמאָל רעדט זיך אין חסידות אז אויף דערהערען געטליכקייט אין לבושי השגה דאָרף מען נאָך

מקיף ומ"מ הוא מקיף הקרוב, אבל המקיף דבית הוא בחי' מקיף הרחוק, ובעבודה הו"ע התפלה וכדכתיב כי ביתי בית תפלה, שהתפלה נק' בית, ולכן אנו רואין שהתפלה בדוגמת בית המקדש, דעיקר העבודה בבהמ"ק הי' הקרבת הקרבנות וכמו"כ הוא עבודת התפלה בעיקרה הוא הקרבת הנה"ב שהוא היצה"ר, ולכן אמרז"ל תפלות כנגד תמידין תקנו דכמו שבבהמק"ד הי' עיקר העבודה בקרבנות כמו"כ הוא בתפלה הוא הקרבת והעלאת הנה"ב לחשוב ולהתבונן בפרטי' עניניו דיבוריו ומעשיו אם הם כדבעי למהוי, או שדבר או עשה עניני' בלתי נכונים, וישוב או אל ה' בכל לבו ונפשו על כל מה שעשה או דיבר כו' והנה במוחש אנו רואים דיש הבדל והפרש גדול בכלל בהתעוררות הלב בין לימוד התורה ובין קיום המצות, שבקיום המצות יש חיות הרבה יותר מכמו בלימוד התורה, וביותר הוא בתפלה דהעיקר הוא התעוררות הלב, עד אשר בתפלה מגיע ויעלה אל המדריגות היותר געלי' עד בחי' כלות הנפש ממש, וזהו"ע מקיף הרחוק, שבאמת אינו לפי ערכו, היינו ערך ההשגה, ומ"מ הוא מרגיש או הפלאות אוא"ס ב"ה כו', ומי שישים לבו הרי ראה יראה ההבדל שבין קיום המצות אל התפלה, והגם ששניהם הם בחי' מקיף, אך זה מקיף הקרוב וזה מקיף הרחוק והוא ממש כהבדל שבין מדרי' הב' שבהשגת החיוב לכלית ענין השגת השלילה, שהוא מדרי' נבדלת בערך, (והנה בהשגה, אין פארשטאָנד איז בודאי פילט מען דעם הבדל שביניהם באופן כזה, ומי שיש לו הבנה הוא מבין כך, אך לברר הענין לאמיתתו

האָט פריער גערעדט וואָס אהבה רבה דאָס איז התקשרות עצם הנשמה אין עצמות פון אוא"ס ב"ה, דאָ מיין איך ניט דאָס ממילא דאָרף איך ניט זאָגען דעם וואָרט בעצם, נאָר, איך וועל זאָגען בכלל, אז בכלל יעדער איד) האָט ער א אהבה צו אלקות, וואָס וויל ער, נאָר וואָס רצון העליון איז, און דאָס וואָס ניט רצון העליון וויל ער בשום אופן ניט, און אזוי איז בא יעדער אידען ווען דו וועסט איהם אַנכאַפּען, בכל עת ובכל זמן כאַפּ אים אָן האָט ער אַ אהבה צו אלקות, ער וויל וואָס רצון העליון איז, און וואָס ניט רצון העליון וויל ער בשום אופן ניט, וואָס דאָס איז אזוי בא יעדער אידען, לבד בא עוברי עבירה ר"ל, וואָס זיי טוען א סך מאָל היפוך רצון העליון איז בא זיי איז אַנדערש, אָבער אזוי בא א אידען איז ווען דו וועסט איהם כאַפּען וועט ער דיר זאָגען ער האָט א אהבה צו אלקות, און דאָס איז אמת, ער לייגט ניט, עס איז טאָקע באמת אזוי, ער האָט א אהבה, און ער קאָן נאָר אַנדערש ניט וועלען, נאָר צו פועל איז דאָס כלל ניט נוגע, די אהבה זיינע האָט קיין שייכות ניט צום בפועל ממש, אז בכל היום טוט ער וואָס דער גוף און נהי"ב מאַנט און עס איז בא איהם כלל ניט מתאים מיט דעם וואָס מען האָט איהם אַנכאַפּט, און כמו כן איז בקיום המצות טוט ער בקרירות אָט די אַלע זאָכען וואָס זיינען מוכרחים בכל יום, טאָן טוט ער יע טאָקע, וואָרום מ'רעדט דאָך מכת אזעלכע, מכת די וואָס טוען ניט וועגען די רעדט מען נאָר ניט, אָטו בשופטני עסקינן, נאָר די וואָס טוען

האָבען מער יגיעה, וואָרום דער עיקר הכוונה איז דאָך אז מען זאָל צוקומען צו א התעוררות אין מדות, דאָס הייסט אז מען זאָל צוקומען צו א התעוררות אהבה, במילא איז מובן אז אין דער מדריגה פון לבושי השגה איז דאָך נאָך שווערער, אז פון דער התקשרות אין דער השגה זאָל מען צוקומען צו א אהבה, משא"כ וואו די התקשרות איז לעצם הענין האלקי יעמאָלט איז שוין התעוררות אהבה ממילא, אָבער אין דער מדריגה וואו די התקשרות איז נאָר אין דער השגה דאָרף מען שוין האָבען מער יגיעה אויף צוקומען צו א התעוררות מדת אהבה נאָר איך שיהי' איז אין ביידע מדרי' מוז מען האָבען א ריבוי יגיעה, וואָס דער אמת איז אז ניט אפולע האַלטען דערביי, וואָרום די מדרי' בכלל איז נאָר בא עובדי הוי', און דאָס איז די מדרי' פון אהבת עולם, וואָס די מדרי' איז געווען בא אברהם אבינו ע"ה, און אזוי איז דאָס בכלל בא עובדי הוי', אָבער די מדרי' פון אהבה רבה איז דאָ בא יעדער אידען, וואָס כל אחד ואחד מישראל האָט א אהבה צו אלקות, וואָרום די מדרי' פון אהבה רבה איז מצד התקשרות עצם הנשמה אין עצמות א"ס ב"ה, און יעדער איד איז דאָך מקושר אין עצמות א"ס, ממילא פאַרשטייט מען גאַנץ גוט אז יעדער איד האָט די מדרי' פון אהבה רבה, כאַפּ אָן יעדער אידען איז בעצם (איך זאָג דעם וואָרט בעצם, נאָר איך מיין דאָס ניט, וואָרום אז איך זאָג בעצם רייד איך דאָך שוין ווי מצד דער אמיתית פון דער אהבה, דאָס הייסט מצד דער התקשרות העצמיות כו' ווי מען

וואָס ער ווייס אליין ווען ער איז ווערט די מתנה, וואָרום דאָס וואָס ער האָרעוועט איז דאָך דאָס ניט אויף צוקומען צו דער אהבה רבה (היינו שיהי' התגלות האהבה) אויף דעם איז ניט שייך קיין האָראָואַניע (כנ"ל), נאָר דער האָרעווען מיט א עבודה ויגיעה איז נאָר אויף דער אהבה וואָס עפ"י טעם ודעת, און דער אויבערשטער ווייס ווען ער איז ווערט היינו אָז ער איז געווען אַ עבד נאמן ביגיעתו באהבה שעפ"י טעם ודעת, יעמאָלט גיט מען איהם די אה"ר בבחי' תשלום שכר, אָבער קיין עבודה ויגיעה אויף צוקומען דערצו איז ניט שייך, נאָר מען דאַרף האָרעווען אויף דער אהבה וואָס עפ"י טעם ודעת, און אז ער האָרעוועט מיט א אמת בעבודה ויגיעה יעמאָלט גיט איהם דער אויבערשטער א מתנה די גילוי אהבה רבה, וואָס יעמאָלט גייט ער ארויף מיט איין מאָל אין א מדרי' שלא בערך וכמאמר ביל פאָכאָר סטאַל זנאָכאַר (הי' שפל בדעה ונהי' למבין דבר. מאמר זה אמר הרב החסיד ר"א מהאָמעל על הרב החסיד ר"ה מפאָריטש, וראוי בזה להזכיר את אשר שמעתי מידי ר"ח צבי ז"ל אשר שמע מהרר"ה ז"ל שאחר הסתלקות האדמו"ר האמצעי זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הי' נוסע לכ"ק אדמו"ר אאזמו"ר הצ"צ זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, והיתה נסיעתו בקבלת עול, כי לא הי' לו שום תענוג הן בשמיעת הדא"ת, אך מה עשה יגע ועמל בהבנת הדברים, והי' מייגע עצמו מאד, על כל מאמר ששמע הי' עובד חדשים, ועוד הפעם ועוד הפעם, עד אשר הי' ה' בעוזרו והתחיל להרגיש את האור כי טוב כו'), וואָס

יע, נאָר ער טוט דאָס בקרירות עצומה, אָן קיין שום צוטראַג צו דעם וואָס ער טוט, וואָס דאָס איז אויך זייער ניט מתאים מיט דעם וואָס מען האָט איהם אָנגעכאַפט, וואָס בכלל אין דעם פועל זיינעם דכל היום פירט זיך כלל ניט אויס דער רצון העליון, אָבער צו דער אהבה איז דאָס ניט שייכות און דאָס איז דער פירוש וואָס אה"ר איז פאַראַן באַ יעדער אידען, וואָס דען עס איז מוסתר ונעלם זעהר, איז די כוונה וואָס מען זאָגט דאָ אז די אהבה איז מוסתר ונעלם איז דער פירוש זי איז מוסתר ונעלם אין דער הנהגה שבכל היום, או אין דער הנהגה וואָס בכל היום הערט זיך כלל ניט די אהבה, אין דעם פועל שבכל היום איז ניט פראנען דער הרגש האהבה, איז ניט ווי מען רעדט אומעטום מוסתר ונעלם איז דאָך טאַקע ניט פראנען די התגלות האהבה, נייך, דאָ מיינט מען אז עס איז טאַקע פראנען די התגלות האהבה, אלא שהיא מוסתרת ונעלמת, דהיינו אין דעם פועל המצות וכל הענינים שבכל היום איז מוסתר ונעלם דער הרגש האהבה.

יז. וואָס דער אמת איז אויף דעם גילוי האה"ר איז ניט שייך קיין עבודה ויגיעה, און מיט עבודה ויגיעה וועט מען גאָר דערצו ניט צוקומען, וואָס דען דאָס איז א מתנה מלמעלה, דעם ווער עס איז ווערט גיט מען איהם א מתנה די התגלות פון אהבה רבה, איז דער פירוש פון ווערט זיין, אויב ער האָט זיך מייגע געווען אין דער אהבה וואָס עפ"י טעם ודעת אז נותנים לו במתנה מלמעלה את הגילוי דאה"ר,

דער אה"ר. בכדי מיר זאלען דעם ענין קלערער פארשטיין דארפען מיר אזוי דאס פארשטיין, ארו"ל אור שנברא ביום ראשון הי' אדה"ר מביט בו מסוף העולם ועד סופו, וואס דער אור דיום ראשון, דאס איז דער גילוי אוא"ס שלמעלה מסדר השתל', און אין די ז' ימים וואס נאך דעם האבען זיך אָנגעהויבען מתגלה זיין אורות און גילויים פון סדר השתל', אָבער ביום הראשון דאָ איז געווען א גילוי אוא"ס ב"ה וואס למעלה מסדר השתל', וואס אייב דאָס וואָלט פאַרלייבען אזוי וואָלט בא אלע אידען נתגלה ווערען די אה"ר, זיי וואָלטען נתפעל ווערען מיט א אהבה הבלתי מוגבלת און וואָלטן ארויסגיין מגדר הכלים לגמרי, און וואָלטען יעמאַלט קיין שום שייכות האָבען כלל צו עניני העולם, נאָר וואָס האָט הקב"ה געטאָן גנזו בתורה (איז אפילו אלע מאָל רעדט זיך אין חסידות אַנדערש דער פירוש פון גנזו בתורה ווי מען וויל דאָס דאָ ריידען, נאָר וואָס מיר וועלען דאָ ריידען איז אויך אמת און עס האָט א יסוד, און דאָס איז אמת דערפאר קאָן מען דאָס זאָגען, וואָרום דאָס איז דאָך שוין אַ דבר ממילא, דאָס וואָס איז אמת קאָן מען שוין דאָס זאָגען וואָרום דאָס וואָס גיט אמת טאָר מען דאָך גיט זאָגען, איז דער פירוש אזוי גנזו בתורה) האָט מען געגעבען שכל, וואָס שכל איז מעלים על האור, אָט אזוי ווי מען איז מרגיש בנפש אז אין חכמה איז מאיר גילוי אור, און דאָרטען (אין חכמה שבנפש) פילט זיך דער ענין אין דקות (איידעלקייט) און הפשטה (אויס געטאָן פון גשמיות) דיקע גראַבע פאַרשטאָדען) און ווי

יענער איז שוין א פאַרזאָרגטער, פאַר יענעם האָבען מיר שוין גיט וואָס צו זאָרגען, נאָר מתחלה דאָרף מען זיך מייגע זיין אין דער אהבה וואָס עפ"י טעם ודעת, דאָס הייסט אין דער השגה, און יעמאַלט גיט מען איהם מלמעלה די אה"ר בבחי' מתנה, נמצא איז פראַן ב' בחי' אה"ר און אהבת עולם, אה"ר איז דאָס בכל או"א מישראל אלא שהיא מוסתר ונעלם (וכנ"ל הפי' דמוסתר ונעלם) ואה"ע דאָס איז די אהבה וואָס געווען בא אברהם אבינו ע"ה, און אזוי בכלל בא עובדי הוי'.

יח. ווידער זאָגט דער רבי (זהו מה שאמר בתחלת דבורו כי יש עוד דברים בזה וכמשי"ת), אז שמחת תורה ווערט נתגלה די אהבה רבה פון דער תורה וואָס יעמאַלט ווערט זי נתגלה בכל אחד ואחד מישראל, וואָס די התגלות האהבה רבה איז פון דער תורה, און תורה איז שמח דערפון, שזהו"ע שמחת תורה וואָס די תורה איז שמח פון דער התגלות אהבה רבה, (אָט אזוי האָט דער רבי געזאָגט) איז אין פלוג איז די אלע ווערטער זיינען גיט מובן זעהר, וואָס איז דער פירוש אז די אה"ר איז זיך מתגלה פון תורה וואָס איז די שמחה, וואָס מען האָט איר מציל געווען פון תורה, און וואָס איז די שמחה פון תורה, ולכא"ו כלפי ליא כו', נאָר דער ענין איז אהבה רבה איז מצד די התקשרות עצם הנשמה אין עצמות א"ס ב"ה, וואָס דאָס גיט מען איהם מלמעלה דוקא, הפירוש הוא, אז עס ווערט נתגלה אוא"ס בנפשו וואָס דאָס איז דער גילוי פון

וואָס דאָס איז די רייכקייט וואָס אין תורה איז וואָס דאָס איז העכער ווידער שכל, וכמבואר בלקו"ת (ד"ה ששים המה מלכות הב' סעי' ד') בענין כסות לילה וכסות סומא לענין ציצית, שהענין הוא מה שלמעלה מן השכל דמס"ג אם הענין תלוי בראי' למה כסות סומא חייב, און אויב עס איז נישקשה אָן ראי' אויך למה כסות לילה פטורה, אלא שזהו"ע שלמעלה מן השכל, וכן הוא בכל הענינים, וואָס דען ער כאַפּט אָן דאָרטען אין לקוטי תורה אין דעם פרט דאטו רוכלא הוא דליל ולחשוב כו', נמצא הרי בתורה מרגישים בחי' גילוי אור א"ס ב"ה, און אָט דאָס מיינט מען טאַקע ריידען, אז פון עצם לימוד התורה הנגלית קאָן זיין אז מען זאָל אָפּלערנען תורה זעכציג יאָהר (ששים שנה) און צו אלקות צו אוא"ס וואָס אין תורה, צו דעם כלל קיין שייכות ניט האָבען, איז דער פירוש אפילו דער וואָס איז א ערליכער איד אין לימוד תורתו, ומ"מ האָט ער קיין שייכות ניט צו אלקות, נאָר מער ניט ער ליגט אין דעם שכל פון אביי ורבא, א דריי אהער און א דריי אהין (פשטים מעוותים) און צו אלקות איז ער כלל קיין שייכות ניט, וויילע תורה איז דאָך שכל און שכל איז מעלים אויף אור וכנ"ל באריכות.

יט, נאָר בחסד הוי' עלינו האָט ער אונז געגעבען פנימיות התורה, וואָס באמת איז דאָך דאָס (פנימיות התורה) אויך שכל, והראי' עס קומט דאָך אַראָפּ אין השגה, און די גאַנצע זאָך פון שכל איז השגה, איז הן אמת אז פנימיות התורה איז שכל

דער ענין פאַרשטאַנד פון בינה, דאָס הייסט אין השגה או הבנה דאָ פעלט שוין די איידעלקייט און די ליכטיקייט, ד. ה. עס פעלט שוין דער גילוי אור, וואָס דאָס ווערט מצד די התלבשות און תפיסת פון לבושי ההשגה (וואָרום השגה און הבנה, איז דאָך דער פירוש אז ער פאַרשטייט דאָס שוין ווי אין גשמיות'דיקען שכל גאַנץ גוט, מיט הענט קאָן מען דאָס ניט אָן טאַפען אָט אזוי ווי גשמיות'דיקע זאַכען, אָבער מ"מ פאַרשטייט ער דאָך דאָס זעהר גוט, וואָס דער פאַרשטאַנד בא איהם איז דאָך מצד וויילע ער האָט צוגעטראַכט משלים און דוגמאות, ממילא קאָן זיך שוין דאָ ניט הערען די אמת'ע איידעלקייט ווי דאָס איז אין חכמה, וואָס דאָרטען איז נאָך ניטאָ קיין לבושי השגה כלל וכלל), נמצא דערפון פאַרשטייט מען דאָך גאַנץ גוט אז שכל איז מעלים אויף דעם עצם גילוי אור, און תורה איז שכל, וכדאי' אורייתא מחכ' נפקת, דתורה הוא בחי' שכל, ושכל הוא מעלים על עצם הגילוי אור, איז הגם עס איז זעהר שווער צו זאָגען אז תורה זאָל מעלים זיין, דהרי תורה הוא בחי' א"ס, וכל המדרי' דאוא"ס ב"ה וכן המדרי' דא"ס איז דאָך אַלץ פראנען אין תורה, וע"י לימוד התורה הרי מרגישים אוא"ס ב"ה (וואָס מען רעדט דאָך מכח א שטיקעל מענטשן, וואָס ער איז יע עפעס מרגיש, דהיינו וואָס ער האָט פריער געדאווענט, און נאָכדעם איז ער זיך עוסק אין תורה יעמאָלט איז ער דאָך מרגיש גילוי אור א"ס ב"ה) וואָס תורה איז דאָך חכמתו ורצונו ית', און דער אמת איז אז מען איז טאַקע מרגיש גילוי אור,

אזוי האָט מען געדארפט, דאָס איז נײַט אונזער געשעפט איז דאָס בדוגמא ווי עס איז געווען לפרקים א ענין פון אור וואָס דאָס הייסט א גילוי אוא"ס שלא בהדרגה פון סדר השתל' איז דאָך דאָס נאָר געווען לפרקים, די הנהגה תמידית איז דאָך נײַט אזוי, ובדוגמא כזאת איז דער ענין פון גילוי אור וואָס האָט מאיר געווען אין נשמות פרטיות, וואָס האָט זיי מאיר געווען גילוי אוא"ס ב"ה שלא בהתלבשות ענין טבעי כלל, אבל עכשו גיט מען נײַט קיין גילויס אָן אַ התלבשות ענין טבעי מפני שכך ה' רצה"ע און דערפאַר האָט מען אונז געגעבען פנימיות התורה שהיא ג"כ בחי' השגה שע"י אפשר להשיג את האוא"ס שנגנו בתורה, וזהו"ע שבשמחת תורה מתגלה האה"ר מהתורה, היינו שתמיד היא מדרי' זאת מוסתרת ונעלמת בפנימיות התורה ובשית מתגלה מדרי' זאת ע"י פנימיות התורה אפשר להשיג את בחי' אוא"ס ב"ה שנגנו בתורה הנגלית, וזהו"ע ש"ת מה שהתורה היא בבחי' שמחה, דשמחה הוא בחי' גילוי והיינו שמתגלה האה"ר מתורה, והיינו שמתגלית בפנימיות התורה ועי"ז (היינו ע"י פנימיות התורה) מרגיש אח"כ גם האור בתורה הנגלית.

כ. דאָס איז די מעשה וואָס איך האָב געוואָלט אייך דערציילען פון רבי'ן, איז אחר כל הדברים האלה מוז מען וויסען אז דער עיקר התגלות פנימיות התורה איז צו הערען דעם אוא"ס וואָס אין תורה הנגלית, (אין פנימיות התורה הערט איטליכער די רייכקייט פון אלקות), וואָס אויף

און עס קומט אַראָפּ אין השגה, מ"מ איז דער שכל גאָר א אנדער פאל, זעהר אַ הויכער און אַ איידעלער, די השגה פון פנימיות התורה איז גאָר אנדערש, דערפאַר איז דורך פנימיות התורה קאָן מען דערהערען דעם אוא"ס וואָס אין תורה הנגלית, און דאָס איז דער פירוש פון גנוז בתורה, וואָרום דאָס גופא כאַפּען זיך אז כסות לילה און כסות סומא זיינען ענינים סותרים זלי"ו, און דערפון צוקומען און פארשטיין אז דאָס איז למעלה מן השכל, דאָס גופא האָט דער לקוטי תורה אויפגעטאָן, א מתנגד וואָלט זיך גאָר אויף דערויף לכתחלה נײַט כאַפּען און אויב יע וואָלט ער דאָס פאַרענטפערען מיט לומדות, מאַכען א חילוק, און וואָלט אלץ נײַט צוקומען צום אמת ווי דער ענין איז, אויפגעטאָן דעם ענין האָט חסידות, ממילא דורך לימוד פון חסידות מתחלה האַרעווען טאַקע אויף דעם ענין אויף פאַרשטיין איהם אין השגה כנ"ל און נאָכדעם אז מען פארשטייט שוין יע אין השגה איז דורך דעם גופא קומט מען צו צו העכער אויף דערהערען דעם ענין אלקי וואָס אין דעם איז, ביז מען קומט צו אז מען האָט א שייכות צו הערען אוא"ס ב"ה ווי דאָס איז מלובש אין תורה הנגלית, וויילע בכלל היינט גיט מען נײַט קיין גילוי אוא"ס ב"ה אן א התלבשות אין א ענין טבעי, דהיינו עס זאָל מיט איינמאַל אַ שיין טאָן אור א"ס איז היינט גיט מען דאָס נײַט, עס איז אזוי יע געווען אַבער אלץ בא נשמות פרטיות וואָס זיי האָט מאיר געווען גילוי אוא"ס אָן קיין שום התלבשות אין א ענין טבעי, וויילע

לערענט און איז א ערליכער איד מ"מ קיין גילוי אלקות וועט ער ניט דערהערען, ממילא אז מען איז ניט מרגיש, קאָן ער חלילה זיין א שייכות צו דעם וואָס ניט רצה"ע איז, וואָרום מען לערענט דאָך ניט שטענדיק עס איז דאָך דאָ שעות פנויות אויך, און יעמאָלט קאָן דאָס זיין ממילא מוז מען אז דער לערנען זאל האָבען א שייכות צו זיך, וואָרום לערנען בשביל דער השגה אליין, מער ניט ווי פארשטיין, איז גלייך ווי ער וואָלט ניט פארשטאַנען, וואָרום די השגה איז דאָך ניט קיין איידעלע, וכנ"ל בענין ההשגה דפנימיות התורה, וואָס דען איז דער עיקר איז לערנען און פארשטיין בהשגה זכה וטובה, דאָס הייסט אז דאָס וואָס מען לערענט זאל האָבען א שייכות צו זיך, און דורך דעם וועט ער מרגיש זיין גילוי או"ס ב"ה.

דערויף דאָרף זיין דער עיקר כוונה פון גאַנצען לימוד או דורכדעם זאָל מען דערהערען או"ס ב"ה, הן אמת אז דער לערנער דארף טאָקע זיין מיט השגה, מען מוז פריער האָרעווען אויף דער השגה, אָן השגה מאכט מען גאָר נישט, דאָ מוז מען אויך שולל זיין דאָס אויך אז מען טאָר זיך ניט נאָרען, ניט פאָרטיג ווערען פאר דער צייט, דאָס הייסט ער זאָל ניט נתפעל ווערען איידער ער פאָרשטייט דאָס דעם ענין, דאָס טויג געוויס ניט, (נאָר דאָס פאָרשטייט דאָך יעדערער) און דער עיקר מוז מען וויסען אז די גאַנצע כוונה פון לימוד איז אויף מרגיש זיין גילוי או"ס און די כוונה דארף דורכגיין אלע פרטים פון לימוד, וואָרום לערנען און דאָס זאָל כלל ניט האָבען קיין שייכות צו זיך וועט זיך דורך דעם לערנען גאָר נישט אויספירען די כוונה, וואָרום אָז ער

י"ט כסלו — תרס"ח *

אויפגעטאָן חסידות, איז איך האָב קיינמאָל ניט געהערט פון די עלטערען וועגען דעם, וויילע עס האָט זיך ניט געמאָכט אז איך זאל פאָרבריינגען מיט דעם טאָטען י"ט כסלו, מילא האָב איך וועגען דעם ניט געהערט פון טאָטען, און מיט חסידים האָב איך אויך ווייניג פאָרבראָכט וועגען דעם, און איך ווייס אויך ניט צי אַלץ וואָס מ'זאָגט איז אמת, עס קאָן זיין א עס איז פראַגען אין כתבים פאָרשריבען וועגען דעם, וואָס חסידים האָבען

א. איך רעכען אז דער עיקר פון יפוצו מעיינותיך חוצה' האָט זיך אַנגעהויבען נאָך פ"ב, וואָרום דאָרטען האָט ער געזעהען דעם בעש"ט ז"ל, וואָרום עס איז פראַגען חסידים וואָס פראַגען און קלערען וואָס האָט

(*) נדפסה בשה"ש תור"ש ע' 112 ואילך.

(1) מרמו למענה משיח להבעש"ט, שיבוא לכשיפוצו מעיינותיך חוצה (במכ' בעש"ט לגיסו ע"ד עליית הנשמה שעה, נדפס בסי' פורת יוסף ועוד בכ"ט).

געווען, יענער האָט ניט געקענט משיג זיין אלקות.

חסידות האָט אויפגעטאָן אַז יעדער איד ווער עס האָט ניט קיין נשמה גבוה און האָט זיך נאָך ניט מזכך געווען זאָל אויך קענען פאַרשטיין אַ ענין אלקי, און וואָס איך זאָג ווי איהו ממכ"ע וסוכ"ע איז דאָס לאו דוקא, מער ניט וויילע דאָס שטייט אין זהר, נאָר בכלל יעדער ענין אלקי וואָס ער לערענט זאָל ער דאָס קאָנען פאַרשטיין און דערהערען, דאָס איז מתאים מיט דעם וואָס מען האָט געזאָגט דעם בעש"ט ז"ל אז ער האָט געפרעגט אימתי קאתי מר, לכשיפוצו מעינותיך חוצה, וואָס דער בעש"ט האָט געוויינט אויף דעם, וואָס די וועלט זאָגט, אז ער האָט געוויינט אויף דעם חוצה' כו', אין בריף איז אפילו משמע ניט אזוי נאָר ער האָט געוויינט ווען וועט דאָס זיין, נאָר די וועלט זאָגט אז ער האָט געוויינט אויף דעם חוצה, אַיז דאָך משמע אַז חסידות איז געגעבען געוואָרען, אז אַלע וואָס זיינען אפילו ניט קיין מזוככים, וואָס דאָס הייסט דאָך חוצה זאָלען קענען פאַרשטיין אלקות, איז פאַר וואָס איז דאָס, וויילע חסידות איז זיך מתלבש אין שבל, וואָס דערצו זיינען שוין אַלע שייך, און ווען האָט זיך דאָס אָנגעהויבען, איז דער עיקר נאָך פּט"ב דוקא, וואָרום מען זעט אין דעם רבי"ס חסידות א הפרש גדול

געפרעגט וועגען דעם און וואָס מען האָט זיי געענטפערט, נאָר איך האָב דאָס ניט געזעהען, וויילע איך בין ניט געלעגען אין די זייטיקע זאָכען וואָס ארום חסידות איז, איך האָב געלערענט חסידות אזוי מצד עצם חסידות, און איך האָב געוואָלט טאָן מיט חסידות, און אין זייטיקע זאָכען בין איך ניט געלעגען מילא האָב איך דאָס ניט געזעהען.

און ווי איך פאַר זיך רעכען וואָס חסידות האָט אויפגעטאָן איז, אז יעדער איד זאָל קענען פאַרשטיין ווי איהו ממכ"ע ואיהו סוכ"ע, וואָרום פארדעם איז געווען אַז ניט יעדער איד האָט געקאָנט משיג זיין אלקות, נאָר דערצו האָט מען געדאַרפט האָבען ווער עס האָט א העכערע נשמה און ער איז א מזוכך יענער האָט משיג געווען אלקות און האָט דערהערט אלקות, אָדער ווער עס האָט ניט געהאַט קיין נשמה גבוה, איז דורך זיכוך וואָס ער האָט זיך מזכך געווען א פריער, וואָס ער האָט מתקן געווען אַלע ענינים וואָס דאַרפען האָבען תיקון און האָט זיך מזכך געווען, יעמאָלט האָט ער געקענט און איז געווען שייך צו משיג זיין אלקות, און לפ"ע דעם פרט וואָס ער האָט זיך מזכך געווען, אזוי האָט ער משיג געווען אלקות, און די השגה האָט איהם ממילא ווידער מזכך געווען, ביז אז ער איז אזוי גענאָגען אין השגות בעילוי אחר עילוי, אָבער ווער עס האָט ניט געהאַט קיין נשמה גבוה און האָט נאָך ניט מתקן געווען אַלץ און האָט זיך נאָך ניט מזכך

(ג) ראה בארובה שיחת שמחית תר"ץ ס"ל ואילך.

געוואָרען פאַר פּט"ב און דער
אנדערער נאָך פּט"ב —

פון די וואָס ער האָט געזאָגט פאַר
פּט"ב צו די וואָס ער האָט געזאָגט
נאָך פּט"ב.

איז דער וואָס פאַר פּט"ב קאַנען
ניט אַלע פאַרשטיין, דערצו דאַרף
מען האַבען א העכערען אידען, דאָרטען
שטייט אויך אז מען האָט בא איהם
געפרעגט און ער האָט געענטפערט,
און דאָס פאַרשטייט מען ווידער ניט,
נאָר דער כתב וואָס נאָך פּט"ב
פאַרשטייט מען יע, און אז מען זעהט
שוין דעם כתב יעמאַלט פאַרשטייט מען
וואָס ער האָט געזאָגט פאַר פּט"ב,
איז פאַרוואָס — ווייל נאָכדעם האָט
זיך חסידות אנגעטאָן אין שכל.

איך וויל זאָגען, א רא"י והכרח
אויף דעם איז פון תניא, וואָס דער
תניא איז א ענין שכלי, איך האָב
שוין אמאָל גערעדט וועגען דעם בליל
ש"ת רס"ה, מען זעט פון דעם קישור
הענינים און פון די באַוואַרענעש, אז
דאָ דאַרף ער דאָס באַוואַרענען און
דאָ דאַרף ער דאָס באַוואַרענען, זעהט
מען אז דאָס איז א הנהגה שכלית
— נאָך אלע עילויים וואָס מיר ווייסען
וואָס דער תניא איז, אז עס איז
אין למעלה ממנו, ומ"מ איז ער אַ
הנהגה שכלית, איז כאַטש דעם תניא
האָט ער געמאַכט פאַר פּט"ב, בשנת
תקנ"ו, איז דאָס וויילע דער תניא
איז דאָך דער יסוד פון חסידות, איז
נאָך אַלץ בלייבט דאָך דער תניא
לדור דורות, און דער ענין פון חסידות
איז דאָך התלבשות בשכל, דערפאַר
האָט ער דעם תניא אויך אזוי
געשריבען, אַבער אזוי חסידות האָט
ער ניט געקענט מלביש ויין אין שכל,
אַבער נאָך פּט"ב האָט זיך אַנגעהויבען
בכלל חסידות התלבשות בשכל.

ב. (שאל הרש"ג³ דהיינו שהם
באריכות יותר, וענה:) ניין נאָך ניט
דאָס, דער רבי ווייזט אויס האָט קיין
מאָל ניט געזאָגט באריכות, אפי' נאָך
פּט"ב אין די מיטעלסטע כתבים וואָס
עס איז פראַגען דעם מיטעלען רבי'ס
וואָס זיינען יע בקצת אריכות, ווייזט
אויס אז די אריכות איז דעם מיטעלען
רבי'ס, אַבער דער רבי אליין האָט
געזאָגט בקיצור, נאָר דער הפרש איז
אז נאָכדעם האָט זיך אַנגעטאָן מער
בהתלבשות שכלי, פאַר פּט"ב איז ניט
געווען אויף אַזוי פיל בהתלבשות שכלי
מער איז דאָס שלמע' מהשכל, עס
האָט מאיר געווען דער גילוי אור
הנשמה און גילוי אוא"ס פון דעם
רבי'ן און עס איז ניט געווען
בהתלבשות שכלי, נאָך פּט"ב האָט זיך
דאָס אַנגעטאָן בהתלבשות שכלי און
דער אור איז נתעבה געוואָרען, איך
האָב אַליין געזעהן צוויי כתבים דעם
רבי'ס וועלכע זיינען פאַראַן בא מיר
וועגען איין ענין, נאָר איינער איז
געזאָגט געוואָרען פאַר פּט"ב און דער
צווייטער נאָך פּט"ב אין יאהר תקס"ה.

— דאָס איז קיין ספק ניט, נאָר
די געוויסקייט איז ניט וויילע איך
האָב געהערט אזוי (פון טאַטען), נאָר
ווי איך זעה און עס ווייזט אויס
איז אַזוי, אז איינער איז געזאָגט

(3) ר' שמואל גרוגס אסתראמן, תלמידו
של הרה"ג והרה"ח ר' אברהם מועמבין,
ראה אודותיו קונטרס ח"י אלול ה'תש"ג ע'

רעכען איך זאָגען, ווילע נאָך פּט"ב איז ער נתעלה געוואָרן אין א העכערע מדרי', אַט דורך די אַלע ענינים פון פּט"ב, איז ער נתעלה געוואָרען העכער, האָט ער שוין געקענט מלביש זיין חסידות אין שכל, דבאמת זהו השפלה גדולה ולא הי' יכול להיות זה מקודם, כ"א לאח"כ כשנתעלה במדרי' געלית יותר הי' יכול להשפיל א"ע בשכל, וכידוע דהירידה והשפלה למטה יותר נמשך מכה עליון יותר, וכידוע 'מענין תלת עלמין דתליין בתיקונא קדמאה כו', נאָר ווילע עס האָט זיך מתלבש געווען אין שכל, ממילא קאָן שוין זיין אז בהשתל' זאָל זיין אין שכל ניט אזוי ווי מען דאַרף, בא וועמען דער שכל איז ניט כדבעי איז אין שכל ניט אַזוי ווי דער אמת איז, איז דערפאַר האָט זיך שוין געיאָוועט פסולת כו'.

עס איז דאָך מובן אז דער עיקר איז ניט נאָר די השגה אליין, מען זאָל נאָר פאַרשטיין דעם ענין, רק העיקר הוא הרגש הענין בנפשו, שאז שייך אליו, מען דאַרף טאַקע פריער פאַרשטיין, נאָר דער עיקר איז נאָכדעם מרגיש זיין דעם ענין בנפשו.

(שאל הרש"ג באמרכם להרגיש בנפשו, דאם הכוונה שהוא להתעורר באהבה ויראה, זיינען שוין אונזערע חסידים געוויינט געוואָרען אַז מיר האָבען ניט קיין אהוי"ר, וואָס דען איז די כוונה להרגיש בדעתו, איז פאַרוואָס שטייט אַלץ אין אייערע

4) זחיג קלב, א. ונתבאר בתו"א ביאור לד"ה משה יזבר.

חסידות און איר זאָגט אַלץ להרגיש בנפשו. וענה:) אפריהער ווייס איך ניט צי איז פראַגען א הפרש פון הרגש בדעתו צו הרגש בנפשו, און ווידער איז הרגש בדעתו במוחו קאָן נאָר זיין אויף הערען א רייכקייט א הפלאה פון דעם ענין, דאָס הייסט הרגש במוחו, אָבער הרגש בנפשו רופט מען ניט נאָר הערען א רייכקייט אין השגה אָדער אין התבוננות, התבוננות איז אויף הערען דעם ענין און דערפון נעמען אהוי"ר, אַט ווי מען האָט גערעדט בשבת פ' וישלח, איך שבכל דבר יש כח אלקי המהווה וחיות אלקי המחיי', איז אין דער התבוננות ווערט עס דאָ — איך וויל ניט זאָגען אויף אַזוי פיל — כאילו ווי ספיקות אויף דעם עצם ענין, דאָס אודאי ניט, נאָר צי איז דאָס אלקות אפשר איז חיות א נידעריקע מדרי' וואָס ניט אלקות איז, וואָרום כח רעדט מען אַז עס איז אלקות נאָר עס איז פראַגען נידעריקע מדרי' וואָס ניט אלקות, איז צי אפשר איז דאָס חיות המחיי', איז אין השגה והתבוננות פאַרשטייט ער אז עס איז ניט אַזוי נאָר חיות איז דוקא אלקות כו', איז נאָכדעם איז ער מרגיש דעם ענין, ניט נאָר אין מזה נאָר דאָס נעמט איהם דורך און דורך, נאָר ארויסגעבען וואָס הרגש איז, איז זעהר שווער, נאָר פון גשמיות קאָן מען דאָס פאַרשטיין, אז עס איז פראַגען א זאָך וואָס איז נוגע צו איהם, איז ער דאָס גוט מרגיש, און א ענין וואָס איז ניט שייך צו איהם, כאַטש ער פאַרשטייט דאָס און פונדעסטוועגען איז ער דאָס ניט מרגיש, ומזה יובן שבעבודה בתפלה בהתבוננות שצריכים להרגיש את הענין שיהי'

ענינים, וואס דארטען איז ווייניגער רייכקייט, ווערט ער ווייניגער נתפעל, אבל בתפלה העבודה לרוב הגשמות הוא דוקא בהאלקות המתלבש בעולמות, ולא בענינים הנעלים און בתפלה איז ער מרגיש דעם ענין אלקי און דורך דעם ווערט ער נזדכך, און דאס האט א שייכות צו פועל כל היום, עס זאל בא איהם זיין דער דבר הגשמי אפגעפרעגט און זאל ער וועלען נאר אלקות, דהיינו עס זאל זיין די דברים הגשמים נאר בכוונה לש"ש, ווארום וואס איז דער פירוש וועלען אלקות — עס איז דען אין א ציור ח"ו, אלא הכוונה הוא שירצה שכל הדברים הגשמים יהיו בכוונה לש"ש לעבוד ה' בזה נאר פריהער דארף טאקע זיין השגה, ער זאל טאקע פארשטיין דעם ענין און ניט אנטאן א ענין אין לאפציעט און איך ווייס וואסערע ענינים, נאר דער עיקר איז, אז נאכדעם זאל ער מרגיש זיין דעם ענין, דערפאר האבען מיר געזעהן, אז ניט פאר אונז גידאכט ניט פאר קיין חסיד גידאכט, אז די וואס האבען געלערענט חסידות און האבען ניט געדאווענט באריכות האבען זיי געהאט א מיאוס'ן סוף, אז זיי זיינען אריינגעפאלען אין שכרות וכדומה כו', פארוואס — וויילע אין לערנען איז נאר התפשטות גופני, די השגה איז א גוטסקייט פון שכל, און דארטען האט זיך פאר'גנבעט דער בעל דבר, איז נאכדעם ווערט געפעלען דער דבר הגשמי, איז כאטש בתחלה איז בא זיי געזוען גוט, נאר פאר'גנבעט האט זיך דארטען א מקצת הרגש, וויילע דאס איז דאך נאך א גוט פון שכל, און ממילא זיינען זיי נאכדעם אראפגעפאלען, אבער אין דאווענען ווי

שייך אליו ויהי מרגיש אותו איך שהחיות הוא אלקות וממילא לא ירצה בדבר הגשמי כ"א בהחיות האלקות, וכמו שנתבאר שם (בד"ה הנ"ל) שיהי נדבק נפשו באלקות כו'.

ג. (שאל הרש"ג און פון לערנען אליין אן אריכות בתפלה קאן דאס ניט זיין, והשיב:) ניין, אין לערנען קען נאר זיין ער זאל נתפעל ווערען פון א רייכקייט פון דעם ענין, און ניט אז ער איז מרגיש דעם ענין וואס ער לערענט, דאס איז איין זאך, און נאך ניט דאס אליין, נאר פון לערנען איז די התפעלות מער ניט ווי לפי שעה, דאס איז ניט שייך צו פועל, וויילע דורך דעם ווערט ער ניט נזדכך, עס קאן מער ניט זיין אז ער ווערט נתעלה דורך דעם ממצבו הקדום, אבער ער ווערט דורך דעם ניט נזדכך, און ממילא איז דאס ניט שייך צום פועל, משא"כ בתפלה איז ניט נאר ער הערט א רייכקייט אין דעם אלקות המתלבש בעולמות, ער איז טאקע מרגיש, און דאס איז ניט נאר לפי שעה נאר דאס איז שייך צו פועל כל היום.

א באווייז אויף דעם, וואס אין לענען ווערט מען דוקא נתפעל פון ענינים הנעלים וואס ריידען זיך, אבער אז מען לערענט זיי מען זאגט פראסטע חסידות, ענינים פון ממכ"ע, ווערט מען ניט נתפעל אזוי פיל, איז דאס א באווייז אז מען איז ניט מרגיש דעם ענין נאר רייכקייט פון דעם ענין, איז אין א העכערען ענין, וואס דארטען איז פראנען מער רייכקייט, ווערט ער מער נתפעל, און אין נידעריקערע

(צעק הרמ"ב להתמימים: שמעו כי הכוונה בדבורים אלו אליכם, ולא על הרש"ג, וענה:;) כוונתי על התמימים וגם להרש"ג וגם לעצמי, דהנה אדמו"ר האמצעי אמר, כשרואה אני בעצמי שאיני יכול לפעול עם עצמי יוצא אני לדבר דא"ח לפעול בזולתי, אך מרבינו ז"ל מספרו העולם ענין הפכי, והוא שאמר להמשולח שלו אפרים'קע, שאם כשאומרים דא"ח צריך זה לפעול, ובאם לאו קריגט מען פאָר דעם קדחת, וכבד אותו בקדחת ויצא מפניו ואחזתו קדחת על שנה שלימה, והעצה לזה הוא שיכוון בזה א"ע ואם לא תפעול הדא"ח בהשומעים לפעול הוא בעצמו, ולכן אומר אני שכוונתי גם להרש"ג וגם לעצמי, אך הענין כן הוא שהלימוד לבד אין מספיק ורק צריכים להאריך בתפלה.

(הפסיק מעט, ואמר:;) הלא גם אנכי אומר שהעבודה בדא"ח הוא בדרך בירור מלמעלמ"ט, דהעבודה שמלמטה למעלה ה' קודם נתינת הדא"ח כו' אבל לענין המלמעלמ"ט הוא איז גענוג וואָס מען האָט געגעבען, אָז אַלע זאַלען קאַנען פאַרשטיין וואָס דאָס האָט מען גאַנץ גענוג געגעבען, אָבער ניט אז מען זאָל נאָך ניט דאַרפֿען קיין תפלה להרגיש הענין בנפשו, איך מוז דאָך אזוי ווייטער זאָגען (אמר בשחוק) מען דאַרף האָבען תפלה אויף להרגיש הענין בנפשו, די עבודה פון תורה וואָס בדרך מלמעלמ"ט וכמ"ש כי מנגד* תראה את הארץ זהו דוקא בנשמות הגבוהות אבל רוב הנשמות עבודתם הוא בתפלה.

גוט ער זאָל מאַכען — קריכט איהם פאָרט די אויגען פון קאָפּ אויף דערהערען דעם אמת, און ער געפינט דערפון א פועל, וואָס איז שייך צו כל היום, איז ווער רעדט אין דער עבודה באלקות המתלבש בעולמות, וואָס דאָס איז טאָקע דער עיקר עבודה לרוב הנשמות, איז דאָ בודאי פראנען א שייכות צו פועל, נאָר אפילו כשהעבודה הוא בהפשטה דאלקות, מ"מ זוכט ער זיך א פועל דערפון אויף כל היום, אָבער מיט לערנען אליין אָהן דאָוונען קען מען ניט יוצא זיין, איז א פריהער ווייס איך נאָך ניט צי איז געווען איינער אויך וואָס מען האָט איהם געהייסען אזוי, נאָר טאָמער איז יע געווען איינער וואָס מען האָט איהם געהייסען אזוי — איז דאָס מער ניט סיידען א העכערע נשמה אָדער א איידעלערער חומר, אבל בכלל רוב הנשמות עיקר העבודה הוא בתפלה.

ד. (שאל הרש"ג הלא באגה"ק (ס"א) מבואר שרבינו הזקן מצוה להסומכים על שלחן אביהם דהיינו הפנויים מעסק שיתאספו בביהמ"ד ולא יפחתו להאריך בתפלה משעה ומחצה, הלא אין זה אריכות יתירה, וענה:;) .

אצל רבינו ה'י הכל בקביעות זמן, וגם תפלתו ה'י בקביעות זמן, שמן ברוך שאמר עד אחר שמו"ע ה'י שוטה שעה א' — זהו אמת בודאי, שכך שמעתי מאאמו"ר ז"ל שאצל רבינו ה'י מתארך מבי"ש עד לאחר שמו"ע שעה א'.

6) להעיר מלקי"ת סוף הביאור לדי"ה ואתחנן והמשך מים רבים תרל"ו אות קכ"י.

ה. (הפסיק בנגון, ואח"כ התחיל):
 מען מאַנט בא יעדערען ער זאל אַרויס
 פון הגבלה, וואָס די הגבלה איז באמת
 א הגבלה חומרית כקטן כגדול,
 יעדערער זאל אַרויס פון זיינע הגבלות,
 און טאָן מיט דעם ענין וואָס ער
 פאַרשטייט, עס איז פראנען תליות אין
 וואָס צו תולה זיין כו', אָדער מצד
 הגבלה חומרית וואָס ער קאָן פון
 איהר ניט ארויסגיין, און וועמען מען
 קאָן ניט חושד זיין אויף דעם, או די
 הגבלה זאל איהם אַפאַלטען פון
 עבודה, איז דאָס מצד די
 אַפגילאָזענקייט. וכמ"ש אם תעזבנה
 יום יומיים תעזבך.

(אמר הרמ"ב: אני אמרתי שזה
 מצד העדר הפנאי שלהם, כי מתחילם
 התפלה לערך שעה עשירית, ובשעה
 השנים עשר צריכים לבא ללימוד,
 ולכן אין להם פנאי. והשיב אדמו"ר
 שליט"א): כל ההגבלות אין על מי
 שרואים שהוא שייך אף במקצת לציור
 פנימי, וואָס דאָס איז שוין בא אלעמען
 ידוע דאָכט זיך, אז אלע הגבלות
 איז נאָר אויפ'ן ציור חיצוני, אָבער
 ניט אויפ'ן ציור פנימי, און ווער
 עס האָט נאָר א שטיקעלע אוועקלייג
 צום ציור פנימי, איז אויף איהם די
 אַלע הגבלות ניטא, נאָר אויב ניט
 איז ווי דען מוז דאָך זיין הגבלה.
 (אמר רמ"ב: ואמרתי להם שיוכלו
 להתחיל התפלה מקודם ולהשלימה
 מקודם. והשיב): לא, דיוכלו להתחיל
 ולהשלימה בזמן הצריך, אבל ע"ז לא
 יש הגבלות, וזהו שתובעים שכ"א יצא
 מהגבלתו.

שבאמת ההגבלה הוא הגבלה חומרית,
 ער קאָן אפילו תולה זיין בענינים
 רוחניים, או איהם ארט זמן ק"ש,
 זמן תפלה, אָבער באמת דאָס איז
 גענאָרט, זאל איהם אַרין, מ'איז איהם
 מתיר עס זאל איהם אַרין, אבל לא
 מצד זה יקצר בתפלה, ובין כה ובין
 כה טוט זיך דער ענין ניט, און מען
 דאָרף דאָך דעם ענין, ווי זאל דאָס
 אַפּהאַלטען דער אַרין פון זמן ק"ש
 ותפלה, מיר האָט דער טאָטע געזאָגט
 — וואָס דער טאָטע פלעגט דאָך
 דאָוונען פריה, ווייסען דאָך אַלע —
 און מיר האָט ער געזאָגט, אז ער
 האָט מיר געוואַלט אַפּהאַלטען, וואָרום
 מיט מיר איז געווען וואָס דאָרטען איז
 געווען כו', האָט מיר דער טאָטע
 געזאָגט, אז מען וועט דיר פּרעגען
 מי הקניטך לצאת בהתפעלות תיירה,
 זאל דאָס דיר ניט אַרין, נאָך אויף
 אַפּהאַלטען מיר אמר שיש בתשובת
 הרשב"א שעד הצות יש עדיין שכר
 תפלה בזמנה * ולא יותר, נו איז דאָך
 נאָר שכר תפלה בזמנה ניט, און בכלל
 מען דאָרף אַרויס פון הגבלה הגדול
 לפי גדלו והקטן לפי קטנו, און טאָן
 מיט וואָס ער פאַרשטייט, איז פריהער
 דאָרף ער טאָקע פאַרשטיין, וואָרום
 אויב ניט כשבא אח"כ בתפלה אין לו
 במה להתפלל, לכן צריך להבין הענין
 שלומד, אָבער וויפיל די השגה איז,
 אפילו השגה קטנה, זאל ער טאָן
 מיט דעם ענין אין תפלה, אז יונגינקע
 הענדעלאך קרייען איז אויך גוט, איז

(8) כנראה יש כאן טעות המעתיק (ראה
 ברכות לו, א ופוסקים שם, ודעת הרשב"א
 בפרט בב"י או"ח ספ"ט ורמ"א ספ"ט סס"א,
 ולהעיר מהב"ח וס"ו, ופרישה שם).

(7) צ"ע הכוונה.

א סימן אז נאכדעם וועט ער קרייען
אז ער וועט ווערען א גרויסער האָן.
יעדערער זאל טאָן נאָך זיין השגה.

(אמר לו הר"מ שהם לומדים רק
לצאת ידי חובתם, ואמר:) אמת, אך
לא זה תכלית הכוונה.

ו. אז א גרעסערער וואָס ער איז
א גרעסערער, מסתמא ווילע ער האָט
געהארעוועט און געלערענט, וועט ער
זיך נאָרען אז ער איז גלייך מיט

דעם וואָס פאַרשטייט ניט, און וועט
ניט טאָן לפ"ע — און מען מיינט
דאָ ניט דעם ענין וואָס א ת"ח אל
יתבזה א"ע, וועגען דעם רייד איך
ניט — נאָר ער וועט ניט טאָן
אין עבודה לפ"ע, וואָס דאָס איז קיין
שום עניוות ניט, דאָס איז גאַרנישט,
צוריק א קלענערער זאל זיך ניט
נאָרען און טאָן וואָס העכער ווי
זיין ערך איז, נאָר יעדער דאָרף זיין
א מכיר את מקומו, און טאָן לפ"ע,
אפי' קטני השגה, לבד קטנים וואָס
זיי זיינען נאָך גאַרניט שייך צו טאָן.

(הפסיק בניגון, אח"כ אמר:) מען
נעמט זיך באַרעכענען וואָס דער רבי
האָט געוואָלט פון חסידים, ווערט
זייער ניט גוט — (און האָט זיך
פאַר כאַפט) — און וואָס איז דער רבי
האָט דען געמיינט אז אלע חסידים
זאָלען האַלטען בא יחודא עילאה, גיין,
דאָס איז ניט שייך צו אלעמען, נאָר
יחודא תתאה דאָס האָט ער געמאַנט,
אז מען זאל ניט וועלען דעם דבר
הגשמי, מער ניט בכוונה לש"ש, אין
א איידעלערען אופן איז ווי דער
ענין פון א-ל עולם און א-ל העולם,
אז דעם עולם זאל מען מקשר זיין
מיט אלקות, נאָר בכלל, אויף ניט
מפריד זיין דעם דבר הגשמי, און
אויף דערויף דאָרף מען טאָקע
האַרעווען און טאָן.

אך זאת נחמתי, אז דעם רבי'ס
כוונה וועט זיך אויספיהרען, כוונתו
בוקעת ויורדת עד התהום וכוונתו
תושלם, אך צריכים לרצות שתושלם
מן המרחב, הר"מ הוסיף: מטוב לבב.

(9) נתבאר בלקו"ת ד"ה ויקרא ג"ה המסות
הגדולות ועוד.

ז. (הפסיק בניגון ואמר:) איתא
במדרש שגאולת מצרים לא היתה עדין
גאולה שלימה, שאמרו לפרעה רק
דרך שלשת ימים גלך במדבר ובחנו
לה' אלקינו לכן אין הגאולה שלימה,
אכן הגאולה דלעתיד לבוא תהי' גאולה
שלימה, מען וועט זאָגען אז מיר ווילען
אַרויס פון גלות, ניט שעמען זיך,
און דאָס איז אין חסידות, שעמט
זיך ניט און זאָגט מיר ווילען אַרויס
פון גלות, וואָס דערפאַר ליידען דאָך
חסידים פון די זייטיגע, וואָס זיי
טענה'ן אייערע חסידים כו', ווילען

ט. (אח"כ אמר לו הרש"ג: השי"ת יעזור לעת זקנתינו שנתחיל להתאריך בתפלה. והשיב:) כן, כן, השי"ת יעזור, הסכם של רבים שיסכימו יחד לעבודה זו מקרב את ביאת המשיח, ובאמת גם אם יתמהמה נחכה לו ולא נהי' ברוגז עליו, אך ההסכם לעבודה זהו מקרב את ביאת המשיח, כאשר שזהו התכלית, וכאשר רבים יסכימו ביחד לעבודה, כדין תצפה לרגלי' דמשיחא.

ואמר: כן, ולא מן המצר ח"ו, שגם בצר לך ומצאוך.

(סיפר הרמ"ב ששמע מאביו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בדא"ח, מען דארף זיך איינקערען, אז עס זאל ניט דארפען קומען דערצו. והוסיף אדמו"ר שליט"א:) כן, אך זהו קצת תנחומין שלי, שכוונת רבינו תושלם כפי מה שרצה.

הוספה ו

o

משיחות כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע *

... אין איינעם פון די זומער שפאצירן אין מאריענבאד, אין חדש מנחם אב תרס"ח, ווען איך האב געשפאצירט מיטן טאטן האב איך אים אפגעגעבן א באריכט פון דער כלל ארבעט אויפגאבע וואס איך האב געהאט צו ערלעדיגן אין פעטערבורג וועגן סטאליפינס ** געפלאגטע גזירה ארויסצוטרייבן אידישע משפחות פון 212 דערפער און ישובים.

ווען איך האב פארענדיקט מיין באריכט האב איך געזאגט דעם טאטן איצטער בעט איך א ברכה, אז השי"ת זאל באגליקן עס זאל זיך אלץ אויספירן לטובת די ארום צוועלף טויזנט נפשות וואס שטייען אין סכנה פארלירן זייערע היימען און עקזיסטענץ.

ענטפערט מיר דער טאטע: נאך אזא שטארקע ארבעט, וואס איז ב"ה אפגעטאן געווארן לטובתם דורך די וואס האבן א גרויסע השפעה אין די מלוכה קרייזן, דארף מען האבן א ברכה און א ברכה קען געוויס העלפן.

א ברכה — האט דער טאטע געזאגט — איז שורה וואו עס איז פאראן א עבודה בפועל.

עס איז געווען אין יאר תרל"ט, ווען עס האבן זיך אנגעהויבן — ניט איצטער געדאכט — די פאגראם-העצען אין רוסלאנד.

דער טאטע — אדמו"ר מהר"ש — איז דאן געפארן מערערע מאל קיין פעטערבורג און אין געוויסע מלוכה קרייזן האט מען דעם טאטן פארזיכערט אז מען וועט די פאגראמען-העצע אפשטעלן.

נאכדעם ווי עס האט אין יאר תר"מ אויסגעבראכן די קיעוו ניעזינ'ער פאגראם, איז ווען דער טאטע איז געקומען פון זיין קורצן באזוך אין אויסלאנד, איז ער געפארן קיין פעטערבורג, און דורך דער פארמיטלונג פון פראפעסאר יאזעף בערטענסאן איז דער טאטע אויפגענומען געווארן פון אינערן מיניסטער.

דער טאטע איז געווען זייער פארביטערט פון דער דאן הערשענדיגער פאגראמישע לאגע, האט ער דערמאנט דעם מיניסטער — מיט א פארוואורף —

(*) אודות שנת תרס"ח.

(**) יושב ראש המיניסטריום בעת ההיא.

הוספות

שיז

אויף זיין הבטחה, אז די רעגירונג וועט אָפּשטעלן די פּאָרגאַם העצע און האָט דייטליך ערקלערט דעם מיניסטער, אז אַזאַ פּירונג מיט אידן וועט מאַכן אַ רעש אין אויסלאַנד.

דער מיניסטער האָט געענטפערט, אז ער ווייס גוט די גרויסע קראַפט פון די אידישע קאָפיטאַליסטן אין אויסלאַנד, אָבער ער ווייס אויך די ניט זייער נאָהעאַטע באַציאונגען צווישן זיי און די רוסישע אידן און די ניט סימפּאַטיע — אַדער האָט — צו די רבנים.

דער טאַטע האָט אויף דעם שטאַרק רעאַגירט און האָט געזאָגט אז ווי ער פאַרשטייט פון מיניסטערס רייד איז ער ניט באַקאַנט מיט דער אידישער פּסיכאָלאָגיע און ברידער ליבשאַפט.

צו מיר — האָט געזאָגט דער טאַטע — קומען אַן אַנפּראַגען פון די איינפלוסרייכע קאָפיטאַליסטן פון אויסלאַנד ווי אַזוי זיי באַדאַרפן זיך באַציען צו די טרויעריקע ידיעות פון דעם אידישן צושטאַנד אין רוסלאַנד און וואָס האָבן זיי צו טאָן אין דעם, אז דער אידישער לעבן און פאַרמעגן אין רוסלאַנד זאָל זיין געזיכערט.

דער מיניסטער האָט אין זייער אַן אויפגערעגטן טאָן געפרעגט: וואָס האָט איר געענטפערט.

דער טאַטע: איך האָלט זיך אָפּ פון אַ ענטפער ביו איך וועל הערן אַ ענטפער פון דער רעגירונג אויף מיין השתדלות אין דעם ענין.

דער מיניסטער: ליובאַוויטשער רבי, איר דראַט דער רוסישער רעגירונג מיט די אויסלענדישע אידישע קאָפיטאַליסטן.

דער טאַטע: דער מיניסטער דאַרף דאָס ניט נעמען ווי אַ דראַהונג, נאָר דאַרף זיך מיט דעם רעכענען ווי מיט אַ גאַר ערנסטן פאַקט וואָס וועט אונטערשטיצט ווערן אויך פון ניט אידישע קאָפיטאַליסטן, ווייל די אַלגעמיינע מענשהייט מוז שטאַרק רעאַגירן אויף אַזעלכע באַרבאַרישע מעשים.

דער מיניסטער: וועט דער ליובאַוויטשער רבי מיט דער הילף פון די אויסלענדישע קאָפיטאַליסטן מאַכן אַ רעוואָלוציע אין רוסלאַנד?

דער טאַטע: צו דעם וועלן מיט דער צייט דערפירן די רוסישע מלוכה לייט מיט ביוראָקראַטישע פאַרנאַכלעסיקטע פירערשאַפט.

פון דעם זעלבן טאָג אין אַוונט איז דער טאַטע געוועסן באַ זיך אין האַטעל סעראַפּינסקי אויף זאַבאַלקאַנסקי פּראָספעקט אַרעסטירט צוויי טעג. אויף דעם דריטן טאָג ווען מען האָט אים באַפרייט איז דער טאַטע געווען באַ דעם מיניסטער צו הערן אַ ענטפער וועגן דער השתדלות, האָט מען אים געענטפערט אז אין משך פון 2 וואַכן וועט ער האָבן אַ ענטפער.

ווען דער טאטע איז דאן געקומען פון פעטערבורג, איז אין עטליכע טעג ארום ביסטו געבארן געווארן — י"ב תמוז. — צו דער סעודת ברית מילה איז דער טאטע געווען שטארק אויפגעלייגט און האט געזאגט חסידות, דערציילט ספורים און פיל געזונגען.

צו דער ענדע פון דער סעודה האט זיך דער טאטע טיף פארטראכט און געזונגען דעם אלטן רבינ'ס ניגון פון די פיר פעל. מיר אלע זיינען אויפגעצייטערט געווארן פון דער מרירות געגועים־דיקער שטימע מיט וועלכער דער טאטע האט דעם ניגון געזונגען.

נאכדעם ווי דער טאטע האט געענדיקט דעם ניגון, איז ער געווען זייער פארטראכט און זיין הייליקע געזיכט איז געווארן זייער ערנסט.

עס איז דורך א געוויסע צייט, האט דער טאטע אנגעהויבן דערציילן א ספור :

ווען איך האב אנגעהויבן עוסק צו זיין זיך אין כלל ענינים וואס דער טאטע — אדמו"ר הצמח־צדק — האט געטאן, האב איך געבעטן ביים טאטן א ברכה אז איך זאל מצליח זיין אין מיין עבודה.

האט דער טאטע געענטפערט: א ברכה איז ווי א רעגן, א פעלד ווען מען אקערט זי אויף און מען פארזייט און נאכדעם גייט א רעגן, דאן וואקסט בעסער. צו א רעגן מוז מען פריער האבן חרישה וזריעה, ווען מען טוט אפ דאס וואס מען באדארף טאן לטובת הכלל העלפט די ברכה עס זאל זיין הצלחה אין דער ארבעט.

דער כלל ישראל — האט דער טאטע אדמו"ר מוהר"ש געזאגט — אין אונזער מדינה איז אין א עת צרה און מיר דארפן האבן רחמים אז השי"ת זאל רחמנות האבן און זאל אונז צושיקן א ישועה.

בעזרת השי"ת האב איך געטאן וואס מען קען לטובת הכלל, איך האב געאקערט און פארזייט, יעצט דארף מען האבן דעם רעגן, דאס איז די ברכה אז השי"ת זאל מצליח זיין אז עס זאל זיין מצמיח ישועות.

ענדליך האט, ברוך השם, דעם טאטנס השתדלות אין די עניני הכלל דאן געמאכט דעם גרעסטן ערפאלג און אויף א געוויסער צייט איז געווארן פאלקאם רוהיג.*

א. . . קיין תרס"ח אין מעריענבאד — אין איינעם פון די שפאצירען וואס איך בין מיטגעגאנגען מיט'ן טאטען — האָט ער מיר דערציילט, אַז מיט אַ יאהר פאַר בר מצווה האָט ער געפרעגט ביים זיידען ווי אַזוי לערנט מען אַז דער לערנען זאָל פּועל זיין אין הלכה למעשה.

ווען דער זיידע האָט אים געזאָגט ווי אַזוי מען לערנט האָט ער ביי זיך מחליט געווען, דורך לערנען דיני אורח חיים וועלכע זיינען נוגע לפועל ממש, און איין חזר'ן זיי גוט מיט'ן גוף אַז דער גוף אַליין זאָל ווערן מורגל אין דעם אויף מקיים זיין, ע"ד האמור במודים דמנפשי' כרע.

אין אַ באַזונדער טיעפער השכלה שמועס האָט דער טאטע יעמאַלט מבאר געווען דעם הפרש פון שעבוד הכחות און שעבוד החושים. אום דאָס מבאר צו זיין האָט ער גערעדט אין דעם הפרש המהותי פון כחות וחושים. וואָס איז דער מהות פון כחות און וואָס איז דער מהות פון חושים.

אין כחות הנפש הגם דער מספר כללי איז עשר, עשר כחות הנפש, ג' שכלים ו' מדות, אַבער דאָס זיינען עשר גדרים וואָס אין יעדען פון זיי זיינען פאַראַן כמה ענפים כוללים, סוגים רבים אשר כל סוג האָט זיך זיינע פרטים וענפים. און חושים זיינען במספר חמשה, אַבער דאָס איז אויך נאָר כוללים, און אַ פיער שעה-דיגען שפאציר האָט דער טאטע אַרומגעערעדט דעם הפרש פון כחות וחושים במהותם העצמי.

יעמאַלט האָט דער טאטע מבאר געווען דעם הפרש כללי בין כח ליכולת און האָט געזאָגט אַז חוקרים מיט חקירה שכלית ווייסען ניט וואו איז דער אמת'ער גרעניץ צווישן כח און יכולת נאָר אין שכל החסידות איז דאָס גוט מבואר, ווייל חסידות גיט צו פאַרשטיין דעם ענין פון יכולת העצמות ב"ה, וואָס איז העכער פון יכולת דסדר השתלשלות, במילא האָט מען אַ במוגבל-דיגען פאַרשטאַנד אין דעם הפרש פון כח ביז יכולת.

נאָך דער ערקלערונג בהפרש שבין כחות לחושים, האָט דער טאטע מבאר געווען אַז דאָס איז כחות וחושים במהותם העצמי, וואָס דער שם כח אַדער חוש איז אַ שם התואר. עס איז פאַראַן וואו מען דערמאָנט דעם נאָמען כח אַדער חוש און דאָס איז ניט קיין שם התואר נאָר אַ שם המושאל, וואָס כח לייט ביי דעם חוש דעם נאָמען חוש, און חוש לייט ביים כח דעם נאָמען כח, און פאַראַן אַמאַל וואָס מען באַנוצט זיך מיט'ן נאָמען כח אַדער חוש און דאָס איז ניט מער ווי אַ שם הכינוי בלבד.

איך האָב דאָן פאַרבראַכט אין מאַריענבאָד בערך צעהן טעג, און ביי יעדען שפאציר איז געווען אַ שמועס, די ערשטע עטלעכע שפאציר-גענג זיינען אַוועק אויף דעם ביאור און דוגמאות פון די צוויי ענינים, שם המושאל, ושם הכינוי, און וואָס איז דער הפרש צווישן מושאל און כינוי.

ב. די שפאציר-גענג, וועלכע האבען פארנומען קרוב צו צוועלף שעה זיינען געווען ניט מער ווי אַ הקדמה צום ענין אַז עיקר ותכלית העבודה איז דער אַוועקלייגען זיך מיט קבלת עול.

נאָר דער קבלת-עול דאַרף זיין אַ בכּן און אַ פּועל-יוצא פון אַ השגה אלקית אין דעם קרבת אלקים טוב, ניט נאָר דער דערהער אַז לי טוב, לי טוב איז דאָך הרגש עצמו וואָס אים איז גוט נאָר דער גוט פון אלקות. איז הגם דאָס איז אַ מדרגה נכונה אָבער דאָך איז אין דעם פאַראַן אַ הרגש עצמו, עס דאַרף זיין נאָר דער דערהער פון אלקות אַז אלקות איז טוב.

אַט דער דערהער אַז אלקות איז טוב דאַרף זיין ע"פּ השגה שכלית, מיט ביאורי און טעמי השכל. איז הגם דאָס אַז אלקות איז טוב — איז דאָך מושכל ראשון וואָס פאַר אַ מענשען מען זאָל ניט פּרעגען, אויב ער איז נאָר אַ שטיקעל בר-דעת, וועט ער גלייך זאָגן אַז געטליכקייט איז גוט, מכל מקום דאַרף זיין השגה שכלית, מיט ביאורים פון שכל אנושי.

אויף שכל אנושי — זאָגט דער טאַטע — טאָר מען ניט שטעלען, ווייל במדה ידועה איז שכל אנושי אַ דעת הנקנה כדוגמת דבר ווי דער דעת פון ידע שור קוּנהו וחמור אבוס בעליו, נאָר ביי בעלי-חיים איז דער דעת הנקנה דורך דער קאַרעטע און ביי דעם מין המדבר איז דער דעת הנקנה דורך ענינים וועלכע זיינען זיך מתיחס צו מעלת המדבר אָבער דאָס איז אויך מער ניט ווי אַ דעת הנקנה, איז אויף שכל אנושי טאָר מען ניט שטעלען אָבער מען מוז דעם שכל אנושי מאַכן פאַר אַ כלי קבול צום שכל-אלקי.

אַ באַזונדער טיפּען ביאור האָט דער טאַטע גערעדט אין דעם ענין דעם הכרח הדבר אַז מען זאָל שכל אנושי מאַכען פאַר אַ כלי-קבול צו שכל אלקי, ער האָט זייער ברייט פאַרנאָדער גערעדט דעם טבע המהות פון שכל אנושי און דעם טבע המהות פון שכל אלקי, ווי ווייט זיי זיינען זה מזה אין וואָס זיי זיינען הפכים זה מזה, און אין וואָס זיי קענען זיך צוזאַמענקומען. ער האָט מיר זייער דייטליך געגעבען צו פאַרשטיין ווי אַזוי אַרום קען מען דעם שכל אנושי מאַכען פאַר דער שענסטער כלי-קבלה צו שכל אלקי, און ווי זיינען די דרכים צו קומען דערצו.

ווען שכל אנושי ווערט אַ כלי קבלה צו שכל אלקי — וואָס אין דעם זיינען פאַראַן צעהנדליגער אופנים און דרגות — יעמאַלט ווערט דערהערט אין שכל אנושי אַז אלקות איז טוב, און דער בכּן און פּועל יוצא פון דעם פאַרשטאַנד איז, אַז עס ווערט געשאַפען דער אַוועקלייג פון אַ קבלת-עול אויף משעבד זיין די כחות וחושים צו דער עבודה אלקית.

שעבוד הכחות — זאָגט דער טאַטע — איז אויך אַ דרגא פון חיי מנוחה ווען השי"ת העלפט און מען גייט אַרויס פּונ'ם עמק עכור פון גשמיות, ווען מען האָט די מלחמה הגופנית מנצח געווען און מען האַלט שוין ביי שעבוד

הכחות, יעמאלט הויבט זיך אָן חיי מנוחה, אָבער דאָס איז בכלל ניט בערך לגבי דער דרגא פון שעבוד החושים, וואָס דאָס איז ניט נאָר חיי מנוחה נאָר אַ חיי עונג ממש.*

(*) נדפסה בלקו"ד כרך א' ע' 284 ואילך.

... אין איינעם אַ שפּאַציר — זומער תרס"ח — אין מאַריענבאָד האָט מיר דער פּאָטער געזאָגט אייניקע ענינים אין מעלת מדריגת הרמב"ם, צווישן זיי צוויי זאָכן:

(א) דער עלטער זיידע — אדמו"ר האמצעי — האָט געזאָגט אַז דער רמב"ם האָט משיג געווען בשכלו ביו עולם הבריאה און דער פּאָטער האָט געזאָגט אַז דאָס וואָס דער רמב"ם האָט משיג געווען בשכלו האָט ער געקענט מבאר ומסביר זיין אויף דעם רמב"ם'ס שטייגער אויסשפּראַך, נאָר הדור הי' אין ראוי לכך.

(ב) דעם רמב"ם'ס השכלה און השגה איז געווען דעת עליון מיט דעם אפשרי המציאות פון עולם הבריאה האָט דער רמב"ם משכיל ומשיג געווען אפיסת המציאות פון עולם האצילות, און די עבודה פון רמב"ם איז געווען יחודא עילאה. דער רמב"ם מאַכט פון חקירה מונחים אַ כלי צום שם הוי'. יסודות און עמודים זיינען חקירה מונחים און דער רמב"ם מאַכט פון די מונחים אַ שם הוי', ער הויבט אָן דעם ספר הי"ד מיט "יסוד היסודות ועמוד החכמות". ר"ת הוי'.*

(*) נדפסה בשה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 41.

מפתח ענינים *

ע"י

כ"ק ארמו"ר שליט"א

א

או"מ או"ס : עיי'ע קטרת.

אור שלספ"צ : ולקחתם.

אור שנברא ביום א' : שובה (הבדילו לעצמו). ויהי לי שור (עיגול הגדול).

שיחת שמח"ת (גנוז בתורה).

או"כ : קרוב ה' (שיטות : פשוטים א"ל. פלפול בדעת הפרד"ס). דרש רלב"ס. רנ"ה (דמ"ה דב"ן. בלעו"ז.

כ. דאצ"י רק כח הגבול יש נאצל). אור רשפ"ע : שובה. ולקחתם (המשך).

אור : עיי'ע א"ע. ביטול. מספר. ספירות. רצון. שם.

אותיות. תמונתן. פרטי הא. : שובה (א. ראשית חסר א'). פסל לך (ה' ראשונה מתחילין בכתיבת יו"ד).

ובי' הענין (יו"ד נקודת הרושם). אותיות : עיי'ע : אבן. תפלה.

אחור באחור : עיי'ע פנים.

איך : עיי'ע בטול. ד"ע ד"ת.

א"ס : עיי'ע אצילות.

איך ערוך : ביום השמע"צ (א"ע א"א להיות ממילא). עיי'ע צמצום.

אלקות ולא אלוקה : קרוב ה'.

אלקים : ששת ימים (פי' כח. אלקות. מלאכים. הוי' וא. או"כ). עיי'ע הוי'.

אנכי : קרוב ה' (א. ולא יהי לך. גילוי א. ע"י לא יהי. מפי הגבו').

אנת הוא חד ולב"ח : עיי'ע ספירות. פתח אלי.

אצילות ובי"ע. חלוקם : עיי'ע ד"ע. כלים. צלם ודמות. צמצום.

אצילות : ביום השמע"צ (ממוצע. ב' כונות : התהות היש. ביטול היש).

ומשה (א. אור חלוקם).

אבות : עיי'ע מ"ת והאבות.

אבן : ויראו את אלקי ישראל (בטול דמ"ה). ולקחת את שתי (אב"ט

דאו"י או"ה. תושב"כ שבע"פ. אפוד חשן). פסל לך (א. למשקל בה דא

י"). דרש רלב"ס רנ"ה (א. ולבנה. לבנת הספיר. אותיות דמ"ה ב"ן. א' בן. בלעו"ז דור הפלגה. תורה

ותפלה). עיי'ע מחצה"ש. תפלה. ארה"ר : ומשה נגש (מעלתו).

א"ק : ומשה נגש (ב' הפכים בשם א"ק). עיי'ע צמצום.

ארם : כי נמ"צ (כללי משא"כ בע"ח). ומשה נגש (בצלם ודמות דלמע').

אהבה. בכל לבבך נפשך מאודך : שה"מ.

אהבה : ויהי לי שור (א. חיצונית מקירוב פנימית מריחוק. יראה

להיפך. אהוי"ר רצוא ושוב. אה"ר אהב"ת). כי נמ"צ (אהוי"ר דלעו"ז

היפך אהוי"ר דקדושה). עיי'ע אש. מנורה. רצון.

אהרן : עיי'ע מנורה.

אור, עצם והתפשטות. ג' מדרגי' : עצם וב' בחי' בה : עיי'ע אור

שלפני הצמצום.

* נעתק מ־מפתח ענינים למאמרי ודרושי

כ"ק ארמו"ר (מהורש"ב) גי'ע. שנודס ב.ספר

המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד (ברוקלין, תשכ"ו).

שכב

מפתח ענינים

שכג

אש : או ישיר (שלמע' של הדיוט, ביטול במציאות היש, שמונה עשרה ויוצר אור, אהבה דלמע').

ב

דעת : א"ת יעקב (תפלה, כונת המצות, הכרה, ממוצע בין חו"ב) לך (הרגשה, עשיר).

כטול : או ישיר (דעלדא"כ דאתג' ושלמע' גם מדאתכ'). ויראו את אלקי (דמ"ה, ב. עצמי), דרש רלב"ס רנ"ה (דמ"ה דב"ן, ב. במציאות, היש, ב. דמלאכים), עיי"ע אש, עבד, עבודה, תהו.

ה

הדיוט : ולבש הכהן (ל' הדיוט היינו ל' שאינו מכוון, פרסא).

כינה : זכור (א"א לדבר למע' מב, — השגת המציאות).

הוד : קול דודי (הוד והדר, עתיק א"א), עיי"ע נצח.

כירור : דרש רלב"ס רנ"ה (מלחמה, מנוחה), עיי"ע נה"א.

הודאה : קול דודי (ה, וה, דה).

הכרה : עיי"ע דעת.

ביהמ"ק, משכן : ולקחת את שתי (חשן אפוד, הדה"ג).

המחליף פרה בחמור : ויראו את אלקי (ברוחניות בג"ע התחתון בגעה"ע).

כריאה : עיי"ע תוארים.

המשכה, השמעה : עיי"ע אור ושפע.

הסבר : ביום השמע"צ (הסבר לזולתו מצד ריבוי האותיות, אור השכל).

העלם, שישנו במציאות שאינו במציאות : קרוב ה'.

כרכה : פדה (ב, יצחק, טעם יצחק, רבקה, במרמה).

השגה, ה. החיוב השלילה : קרוב ה' (ש, מוחלטת).

ג

השגה, השכלה : שיחת י"ט כסלו (ה, ותפלה דוקא).

גבורה : שובה (ה"ג לצורך המל' מכינה, חכ', ג. ממותקות).

השתחואה : קול דודי (ה, כריעה).

התכללות : כי נמצ' (ב' ה, שבתקון).

גלות : קול דודי (ג, מצרים ושאר ג. קושי וד' אותיות שם הוי', אדום וישמעאל גו"ה).

התנשאות, רוממות : ולקחתם (רק על הזולת, משא"כ שאר המדות).

ג"ע : ובי' הענין (ע"י מ"ע, מל"ת).

על הזולת, משא"כ שאר המדות, עיי"ע מל'.

ד

עיי"ע מל'.

ו

ויהי לי שור וחמור צו"ע ושפחה : ויהי לי שור.

ד"ס : פסל לך (בומן ב"ש, מאה"ר), דוך הפלגה : דרש רלב"ס רנ"ה (חטאם, בגלגול בבניי שבמצרים, הא

זמן : סד"ה ו"י (נצחיות שייך רק בגדר הז' למע' מן, בוז, ע"ד האר"י

דאין לחם חלק לעוה"ב רק הגופות), דירה בתחתונים : א"ת יעקב (פי',

זמן : סד"ה ו"י (נצחיות שייך רק בגדר הז' למע' מן, בוז, ע"ד האר"י

אוא"ס הבל"ג, ע"י מצות מעשיות), דמות : עיי"ע צלם.

זמן : סד"ה ו"י (נצחיות שייך רק בגדר הז' למע' מן, בוז, ע"ד האר"י

זמן : סד"ה ו"י (נצחיות שייך רק בגדר הז' למע' מן, בוז, ע"ד האר"י

זמן : סד"ה ו"י (נצחיות שייך רק בגדר הז' למע' מן, בוז, ע"ד האר"י

זמן : סד"ה ו"י (נצחיות שייך רק בגדר הז' למע' מן, בוז, ע"ד האר"י

זמן : סד"ה ו"י (נצחיות שייך רק בגדר הז' למע' מן, בוז, ע"ד האר"י

כ

כבוד : בא (ב' פי' : כובד, יקר.
בקדושה, לעו"ז).
כהנים, לויים, ישראלים : אז ישיר
(כ. ל., מלמעלמ"ט מלמטלמ"ע).
כח ההיולי העצמי : קרוב ה' (ע"ס
הגנוזות).

כח המשכיל : עיי"ע שכל.
כח ופועל : קרוב ה' (למע').
כלים : אז ישיר (אשתארו כגופא.
השואת ב' הדיעות : קיסטא דחיותא,
חיות בפ"ע). עיי"ע או"כ, גשמות
ומלאכים, צלם שם.

כתר. כ. ושאר הספירות : קול דודי
(בסט"א הכ. אינו בהבדלה כ"כ
כמו בקדושה).
כתר : עיי"ע ראשית.

ל

לב : כי נמ"צ (שמן וקטרת ישמח
לב ומתק רעהו מעצת נפש. טוב
לבב, בכל מאדך). ולקחת את שתי
(שמחת לבו, בהמ"ק קרבנות).
לבנה : עיי"ע אבן, דור הפלגה.
לוחות. לוחה"ר ולוחה"ש : פסל לך
(כלל פרטיות. מאבן. מפסולתן —
ד' פי' — העשיר משה).

מ

מגן : בא (מ. אברהם. ר"ת מיכאל
גבריאל גוריאל).
מהות : שמח"ת (הכרת המ. ע"י הטבע,
ע"י ענינו. מ. טבע ענין שבאהבה).
עיי"ע ביטל, ג"ע, צלם.

ח

חרוש : ביום השמע"צ (בהתהות היש
דוקא. עוד יותר בביטל היש. משמים
מיהב והרי כו'. א"א ע"ק).
חומרא : עיי"ע ד"ס.
חכמה : עיי"ע בטול, ראשית, שכל,
מדה.

חכמות חזוניות : עיי"ע פלסופים.
חו"ב : עיי"ע דעת, הוי' (אותיותיו).
חזוניות ופנימיות : עיי"ע כלים,
עליון ותחתון, פנים ואחור.

ט

טבע : ו"י תאכל (למעל' מט. בט. ע"י
שם הוי').
טל : ובי' הענין (אין חיוב להזכיר
משום דלא מיצצר).

י

הוי' ואלקים : עיי"ע אלקים, ד"ע.
הוי' : ו"י תאכל (שם הגדול. העצם.
אם יש לו פי'. ג' ענינים בו. שייך
באוא"ס). ומשה (אם יש לו פי'.
באוא"ס. ה. שאתה אדון). עיי"ע
שם.

יסוד היסודות : — התחלת היד — :
ומשה נגש.

יעקב, ישראל : פדה (ברור במרמה,
צדיק אוכל לשובע). א"ת (ד"ע ד"ת).
יעקב ועשו : ויהי לי שור (תהו
ותקון).

ישראל, הבעש"ט נ"ע : סד"ה ו"י
תאכל (למע' מזמן בזמן).

מפתח ענינים

שכה

נחמה, נחום (שינוי הרצון): קול דודי (מקום דניחום).

נר"ן: זכור כו' עמלק (בעבודה).
נה"א ונה"ב: פסל לך (חלישות).
נה"א ע"י התלבשותו בנה"ב.

נצח, נה"י: קול דודי (נו"ה שרשם מפני הכתר, משא"כ שאר הכחות. הנמשל דבזבו אוצרות — יר"ש. בנפש).

נשמות ומלאכים. חלוקם: שהמ"מ (עבודה בביטל או בהתפעלות). עי"ע מלאכים.

נתיבות: כי נמ"צ (לב"ג דחכ' דמל', כבוד לב).

ב

בגדי נהור: ביום השמע"צ (לא ע"ד לועג לרש).

ביבה: עי"ע עילה.

בפירות. ע"ם הגנוזות: קרוב ה' (כמה משלים. שלהבת קשורה בגחלת. צור. שם. שרשי האורות. הכלים).

בפירות: פסל לך (ב' אופנים בעמידתן. חלוקם. חצ"י ופני'. ד"ע ד"ת. בכחות הנפש). קרוב ה' (אופן הבל"ג שלהם ובכ"ז עשר). עי"ע תהו.

ג

גבד: א"ת יעקב (איך שייד לגבי למע').

גבורה: תקעו (בחצו' הלב ואח"כ פני' הלב). שהמ"מ (המשך). כי נמ"צ (תוצאות העדר הע). פסל לך (רק בבי"ע). עי"ע נר"ן, תפלה.

גולם. מציאות, במולו: א"ת יעקב (במספר. אין מספר).

גותרות: פדה (הזהירות בהם). עי"ע ד"ס.

גחצית השקל, מצות: זה יתנו (השוואת ב' הפירושים דרע"מ ופ' במדבר).

גחשבה: שובה (שרשה מבינה מחכ'). עי"ע אותיות, דעת.

גלאכים: דרש רלב"ס רנ"ה (ב. היש). עי"ע נשמות.

גל'. בחי' במל': ויראו את אלקי (והים עומד עליהם והיא מתהלכת. העלאה המשכה).

גל' ושאר הספירות, חלוקם: ולקחתם (שמל' בהבדלה).

גל': ולקחתם (מל' דמל' דא"ס). אז ישיר (שירת המל' למע' משירת הלוים).

גנורה. הדרה"נ: ולקחת את שתי (המשכת אה"ר משרש הנשמה, א' הר' נ'. שמן למאור ע"י משה).

גספר: א"ת יעקב (במל', בהארט ז"א למל').

גצה: ו"י תאכל (ו"י רשות, בוש"פ). עי"ע רשות.

גצוה. מ"ע ומל"ת: זכור איוה"ש (זכור עם י' רמ"ח).

גצוה: עי"ע מ"ת והאבות. מרמה: עי"ע ברכה (ב. יצחק).

גו"מ: פדה (אופנו. במרמה). משה: פסל לך (העשיר מפסולתן של לוחה"ש).

גו"ת והאבות: בא (ספק האריז"ל אם היחוד עליון מהאבות או ממ"ת).

ד

דנעם: ובי' הענין (נ. ה' תענוג דחצוניות האור, דפנימיות).

עולם : עיי"ע בטול.
עלדאת"ב **עלדאת"ג** : אז ישיר (חבורם ע"י תורה. כהנים ולוים. קרי"ס).
עוה"ב : ובי' הענין (נברא ביו"ד נקודת הרושם).
עונג, תענוג : ובי' הענין (חלוק דע. ושמחה. בנפש). עיי"ע נועם.
עילה, סיבה : ו"י תאכל (ממכ"ע סוכ"ע).
עיר : דרש רלב"ס רנ"ה (עיר ומגדול דקדושה דלעו"ז. בנפש).
עליון ותחתון : ביום השמע"צ (חצי' שבע. נעשה פנימיות שבת. בדבור. מדות. שכל).
ערב, ערבית : ו"י תאכל (ת"ע רשות. האידנא קבעוה חובה).
עשיר : פסל לך (ד"ע).

פ

פלופופים : ביום השמע"צ (מושללים מתאות. אבל סו"ס יפלו בהם — פ. הקדמונים).
פנים : תקעו (יחוד פב"פ בעבודה רצון). שהמ"מ (המשך. עצם הנפש).
פנים : ואחור : תקעו (בעבודה. התבוננות. גר"ן ח"י). ביום השמע"צ (החזרת פב"פ).
פנימיות התורה : שמחית (אה"ר ע"י פה"ת).
פתח אלי' ואמר רה"ע כו' : ומשה נגש — י' תקונין).
צ
צדיקים : בא (צ. — שאחר מ"ת — שמם קודם להם).

צור : עיי"ע ספירות (ע"ס הגנוזות).
ציצית : ויראו את אלקי (ד' חיות המרכבה. תכלת דומה כו' כסה"כ. ושער רישי').
צלם, צלם : ומשה (נשמה וגוף).
צמצום : ובי' הענין (ב' פעולות). קרוב ה' (להרמ"ק דלא ידע מהצ. האור כמו שהי' בהעלם כן הוא בגילוי. פעולת הצ.). עיי"ע קו.
צנור : קרוב ה' (באור או בכלי. קו). עיי"ע קו.
צעקה : שהמ"מ (צעקת הקול. הלב. תק"ש).

ק

קו : קרוב ה' (מוגבל א"ל). עיי"ע צמצום.
קול : שובה (ק. דבור. ז"א מל'). עיי"ע צעקה.
קליפות : קול דודי (הכתר אינו בהבדלה כ"כ כמו בקדושה).
קרבות : אז ישיר (העלאה המשכה. ליום כהנים). עיי"ע אש.

ר

ראשית, ראשון : פסל לך (ר). ראשון, חכ' כתר).
רוממות : עיי"ע התנשאות.
רצוא : ויהי לי שור (דתהו. דתקון).
רצו"ש : עיי"ע תהו.
רצון : שהמ"מ (ריחוקו מהנפש. הרכבה שינוי והתפעלות שבנפש).
רשות : ו"י תאכל (אתדל"ע שלמע' מאתדל"ת. תפלת ערבית. מצה. עתיק). עיי"ע מצה.

שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו
מעצת נפש : כי נמצא.
שמע : עיי"ע אור.

ת

תהו : פסל לך (כבחי' רצוא).
תהו ותקון : ויהי לי שור (חורג, רצו"ש). כי נמצא (מעלתן זעג"ז).
קשה כארו רך כקנה).
תוארים : ומשה נגש (על העצמות "בורא" ולא "מאיר"). עיי"ע השגה.
תורה ותפלה : שיחת י"ט כסלו (הכרת הת. ולא השגה לבד).
תורה : פסל לך (עוז ותושי'. לוחה"ר לוחות השניות).
תענוג : עיי"ע עונג.
תפלה : א"ת יעקב (דעת. כונת המצות). ולקחת את שתי (רוח רעש אש קול דממה דקה, פסוד"ז יוצ"א אה"ע וקיש שמו"ע או תורה, ד' אותיות שם הוי").
תפלה : עיי"ע ערבית.
תרומת הדשן : ולבש הכהן (מרירות. נבלע במקומו. שפלות).

ש

שכה"כ : פסל לך (טעמה כדי שיהי עבודה ושכר ועונש).
שבת : זכור איוה"ש (דבור אסור רק מדרבנן. זכור ושמור).
שור : ויהי לי שור (ש. חמור, רצו"ש).
שיר ונגון : אז ישיר (דלויים, דים, דמל').
שכל : ביום השמע"צ (חצי' ופני' כהמ"ש. כהמ"ש וכח ההיולי העצמי. השכלת ש. בהעלם כהמ"ש). קרוב ה' (כהמ"ש אינו מושלל מש). עיי"ע הסבר.
שם בחי' בשמות : ו"י תאכל (שם הגדול ב' פ"י : הוי' אוא"ס, שם העצם, עצם השם).
שם : בא (מהלך תיק שנה לקנות לו שם. אור ושם כמה חלוקים. קו ורשימו). דרש רלב"ס רנ"ה (מה ב"ן. בזעזעז).
שמיטה : ויהי לי שור (דעת האריו"ל בוי' ש. ב' ש. תהו תקון).
שמן : ולקחת את שתי (רוא דרזין. ג' שמנים. חיס ח"ע מוחין שבמדות. מנורה מנחות).

הגהות והערות על מש"ב

הנמצאות בסה"מ תרס"ח

א"ת יעקב (היינו בחי' ד"ע ד"ת).
אגה"ק
ס"כ. הוא לבדו בכחו ויכלתו כו' : ומשה נגש (הוא לבדו כו' הרי שהבריאה מורה על העצמות).
קו"א
להבין מ"ש בפע"ח. ולדבקה בו ע"י מצותיו : תקעו (י"ל כו').

מש"ב

פ"ז. כגון ד"מ ואוכל : פדה (מדמה אכילת שבת לאכילה לש"ש וצ"ע שהרי בשבת נדחה הרע דנוגה).
פליה. בהג"ה : קרוב ה' (היינו שבחכ' ידוע ומורגש איך שהוא לבדו הוא וא"ז).
פליה. וכונת המצות כו' חי ומדבר :

לזכות

ובתם חנה בת רבקה
ובנם יהודה לייב בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ולע"נ בעלה המנוח אליעזר אלימלך ע"ה
בן ניסן שיחיו'
ובתה חי' מושקא בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובנם לוי יצחק בן חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי' מרים
נכדתו רבקה בת צבי' מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי' מרים

שניאור זלמן בן אסתר – חירות אמיתי
חוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל – חירות אמיתי
כלתו צבי' מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חי' מושקא בת שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה
ובתם חי' מושקא בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק בן רבקה

שיחיו